

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

GÖTEBORGS HÖGSKOLAS ÅRSSKRIFT XXXVII
1931: 2

STUDIER
ÖVER
SYDBOHUSLÄNSKA
INKOLENTNAMN

AV

C. G. TENGSTRÖM

GÖTEBORG 1931
BLANDERS BOKTRYCKERI AKTIEBOLAG
BENTZONEN & KERBERG FÖRLAG
GÖTEBORG.

STUDIER
ÖVER
SYDBOHUSLÄNSKA
INKOLENTNAMN

AV

C. G. TENGSTRÖM

AKADEMISK AVHANDLING

SOM FÖR VINNANDE AV FILOSOFIE DOKTORSGRAD VID GÖTEBORGS HÖGSKOLA MED VEDERBÖRLIGT TILLSTÅND KOMMER ATT OFFENTLIGEN FÖRSVARAS PÅ LÄROSALEN N:R 10 TORS-DAGEN DEN 10 SEPTEMBER 1931 KL. 10 F. M.

GÖTEBORG 1931
ELANDERS BOKTRYCKERI AKTIEBOLAG

STUDY

1911

1912

1913

1914

1915

1916

1917

1918

1919

1920

1921

1922

1923

1924

1925

1926

1927

1928

GÖTEBORGS HÖGSKOLAS ÅRSSKRIFT XXXVII
1931: 2

STUDIER
ÖVER
SYDBOHUSLÄNSKA
INKOLENTNAMN

AV

C. G. TENGSTRÖM

GÖTEBORG
WETTERGREN & KERBERS FÖRLAG

GÖTEBORG 1931
ELANDERS BOKTRYCKERI AKTIEBOLAG

FÖRORD.

Resultatet av fyra års trägna mödor framlägges i denna bok.

Mina bemödanden skulle emellertid ej ha krönts med framgång, om jag ej vid min sida haft personer, som bistått mig med råd och dåd och med verkligt intresse följt mitt arbete.

I främsta rummet nämner jag professor Hjalmar Lindroth. Av hans sprudlande energi, ständiga uppslagsrikedom, vetenskapligt kritiska skärpa och minutiösa noggrannhet har jag haft åtskilligt att lära. Rent personligt har jag kunnat glädja mig åt en aldrig svikande vänskap, som stundom (och i synnerhet under min svåra sjukdom år 1930) tagit sig för mig oförglömliga uttryck.

Mina båda andra lärare vid högskolan, professor Evald Lidén och professor Natanael Beckman, tackar jag för åtnjuten intressant och intresseväckande undervisning. Särskilt vill jag här ge uttryck åt min tacksamhet för det rent personliga intresse, varmed professor Lidén städse omfattat mig.

Professor Ernst Nachmanson tackar jag för råd och anvisningar i samband med avhandlingens tryckning.

Ett tack är jag likaledes skyldig tjänstemännen vid Göteborgs Stadsbibliotek. Särskilt förbunden är jag dem för de bibliotekniska rön och erfarenheter jag fått göra vid denna institution.

Mina båda vänner, assistenterna vid Göteborgs Högskolas Ortnamns- och Dialektinstitut, fil. kand. Assar Janzén och fil. kand. Elov Andersson är det mig en kär plikt att tacka för deras alltid med största beredvillighet lämnade upplysningar. Särskilt har jag haft förmånen att under en nästan daglig samvaro med den förre få diskutera invecklade problem, varvid hans stora kunskaper i fråga om de bohuslänska dialekterna varit mig till största nytta.

Vid den på grund av avhandlingens karaktär besvärliga korrekturläsningen har jag haft en ovärderlig hjälp av min hustru. Utan hennes ständiga uppmuntran och stöd hade jag kanske aldrig förmått fullborda detta arbete.

Min son Erik har verksamt och förtjänstfullt bistått mig vid uppgörandet av registret.

Till mina många meddelare, av vilka flera tyvärr ej längre finnas i livet, går ock min tacksamma tanke. Innan jag började mitt insamlingsarbete ute i bygden, hade man sagt mig, att det icke bleve så lätt att skaffa goda meddelare, enär den sydbohuslänska befolkningen vore kärv och misstänksam mot främlingar. Jag har under de gångna fyra åren gjort sammanlagt omkring tvåhundra besök i de sydbohuslänska socknarna. De flesta hem, vilkas tröskel jag överskridit, ha i förväg varit mig fullkomligt okända. Jag har trots detta blivit gästfritt och vänligt mottagen, och under ibland dagslånga samtal erhållit alla de upplysningar jag begärt och man sett sig i stånd att lämna. Jag har alltså endast ljusa och glada intryck av den befolkning jag under dessa år kommit i beröring med.

Dem av mina övriga vänner, som genom sitt intresse stimulerat mig att fortsätta och avsluta detta arbete, bringar jag här ett hjärtligt tack.

Ledningen för och personalen vid Elanders Boktryckeri Aktiebolag ber jag till slut att få tacka för deras utsökta tillmötesgående. Utan deras av personligt intresse förestavade ansträngningar att på den korta tid, som stått till buds, åstadkomma det — typografiskt sett — mesta och bästa möjliga, skulle denna bok icke ha kunnat bli färdig på bestämd tid.

Göteborg i augusti 1931.

C. G. Tengström.

VIKTIGARE KÄLLFÖRKORTNINGAR.

Aarb. = Aarbøger for nordisk Oldkyndighed og Historie, udgivne af det Kongelige Nordiske Oldskrift-Selskab. Khvn 1866 ff.

Aasen = Aasen, Ivar, Norsk Ordbog. Chria 1873.

Afz. = Geijer, E. G., och Afzelius, A. Aug., Svenska folkvisor från forntiden. Sthm 1814—16.

Akt. = Aktstykker til de norske stændermødernes historie 1548—1661.

ANF = Arkiv för nordisk filologi. 1883 ff.

Arw. = Arwidsson, Adolf Ivar, Svenska fornsånger. Sthm 1834—42.

Blöndal = Blöndal, Sigfús, Islandsk-Dansk Ordbog. Reykjavík 1920—24.

Boh. folkm. = Bohuslänska folkminnen. Studier och uppteckningar, redig. av David Arill, tillägnade Olaus Olsson i Bräcke på hans 70-årsdag d. 6 juni 1922. Uddev. 1922.

Db = Dombok (i Landsarkivet i Göteborg).

DN = Diplomatarium Norvegicum.

ES = Egna samlingar.

FoF = Folkminnen och folktankar. Populär-vetenskaplig tidskrift, utg. av Västsvenska folkminnesföreningen Gbg 1914 ff.

Fornv. = Fornvännen. Sthm 1906 ff.

Fritzner² = Fritzner, Johan, Ordbog over det gamle norske Sprog. Om-arb. Udg. 1—3. Kria 1886—96.

G. = Gresleding (i Avskrift av Jordeböckerna för Bohuslän 1544, 1568,

1580—1, 1585—6 och Registret över odelsbönderna 1615 i Riksarkivet i Köpenhamn; tillhör IOD).

GHT = Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning.

GHÅ = Göteborgs Högskolas Årsskrift.

GS = Generalstabens topografiska karta över Sverige i skalan 1:100.000

GSa = Gaardtage Sagfald och Hoffuet Thijende Hijssingh fraa 1612 och thill 1613.

Götlind SVSO = Götlind, Johan, Studier i västsvensk ordbildning. Sv. Lm. B. 19. Gr.-avh. Sthm 1918—1921.

Hægstad-Torp = Hægstad, Marius, og Torp, Alf, Gamalnorsk ordbok med nynorsk tyding. Kria 1909.

Hellquist -by = Hellquist, Elof, De svenska ortnamnen på -by (i Göteborg. Kungl. Vet.- och Vitt.-Samh. handl. 4 följden XX: 2). Gbg 1918.

Hellquist -inge = Hellquist, Elof, Om de svenska ortnamnen på -inge, -unge och -unga. GHÅ 1904.

Hellquist SEO = Hellquist, Elof, Svensk etymologisk ordbok. Lund 1922.

Hellquist Sjön. = Hellquist, Elof, Studier öfver de svenska sjönamnen I. Sv. Lm. B. 20. 1903—06.

HGSL = Historiskt-geografiskt och statistiskt lexikon öfver Sverige. Sthm 1859—70.

Holmberg-Brusewitz = Bohusläns historia och beskrivning af A. E. Holmberg. Andra uppl. efter författarens

- död genomsedd och rättad af G. Brusewitz. Örebro 1867.
- IOD = Göteborgs Högskolas Ort-namns- och Dialektinstitut(s samlingar).
- jb = jordebokshandling.
- JNV = Biskop Jens Nilssöns Visitatsbøger og Reiseoptegnelser 1574—1597 (nedskrivna av biskopens famulus Oluf Børgesson). Kria 1885.
- Johnsen Boh. Eiend. = Johnsen, Oscar Alb., Bohuslens eiendomsforhold indtil omkring freden i Roskilde. En historisk-topografisk-statistisk studie. Kria 1905.
- KL. = Kronne Landskyltt (se G.)
- Krist. = Kristensen, E. T., Jyske Folkeminder. Klvn 1871—97.
- Langenfelt Top. = Langenfelt, Gösta, Toponymics or Derivations from Local Names in English. Gr.-avh. Upps. 1920.
- Ld = Landstad, M. B., Norske Folkeviser. Chria 1853.
- Lind Personbin. = Lind, E. H., Norskislandska personbinamn från medeltiden. Upps. 1920—21.
- Lindberg Skeem. = Lindberg, K. H., Skeemålets ljudlära. Gbg 1906.
- Lindqvist BjsÄ = Lindqvist, Natan, Bjärka-Säby ortnamn. Förra delen. Sthm 1926.
- Lindroth Namnforskningar = Lindroth, Hjalmar, Namnforskningar bland Västkustens öar och skär (Populärt vetenskapliga föreläsningar vid Göteborgs Högskola. Ny följd. XIX). Sthm 1921.
- Lindroth -rum = Lindroth, Hjalmar, De nordiska ortnamnen på -rum. Språklig och bebyggelsehistorisk undersökning. GHÅ 1916.
- Lindroth Våra ortn. = Lindroth, Hj. Våra ortnamn och vad de lära oss. Andra uppl. Natur och Kultur 25. Uddev. 1931.
- LM. = Ledings Meell och Smör (se G.)
- LP. = Ledings Pendinge, Meell och Smör (se G.).
- Lundahl Falb. = Lundahl, Ivar, Falbygdens by- och gårdnamn. Gr.-avh. GHÅ 1927.
- Lundgren-Brate = Lundgren, M. F. och Brate, E., Personnamn från medeltiden (= Sv. Lm. X. 6) 1892—1915.
- LUÅ = Lunds Universitets Årsskrift.
- MM = Maal og Minne. Norske studier, utg. av bymaals-laget ved Magnus Olsen. Kria 1909 ff.
- NG = Rygh, O., Norske Gaardnavne. Kria 1897 ff.
- NG Incl. = Rygh, O., Norske Gaardnavne. Forord og Indledning. Kria 1898.
- [N]HT = Historisk Tidsskrift, udg. af den norske historiske Forening. Kria 1871 ff.
- Nilén Sörb. = Nilén, N. Fr., Ordbok öfver allmogemålet i Sörbygden. Sthm 1879.
- NN = uppteckningar, gjorda av (lektor) Nils Nilén och förvarade i IOD.
- NoB = Namn och bygd. Tidsskrift för nordisk ortnamnsforskning. Upps. 1913 ff.
- Noreen AIG^a = Altisländische und altnorwegische Grammatik von Adolf Noreen. 4. Aufl. Halle 1923.
- Noreen ASG = Altschwedische grammatik mit einschluss des altgütischen von Adolf Noreen. Halle 1904.
- Noreen VSpr = Noreen, Adolf, Vårt Språk. Lund 1903 ff.
- Noreen ÅM = Noreen, Erik, Ärtemarksålets ljudlära I. Gr.-avh. Sthm 1915.
- NRJ = [Norske] Regnskaber og Jordebøger fra det 16de Aarhundrede. 1887 ff.

- NS = Nysvenska studier. Tidskrift för svensk stil- och språkforskning. Upps. 1921 ff.
- OGB I, II = Ortnamnen i Göteborgs och Bohus län. I. Ortnamnen i Säveldals härad; II. Ortnamnen på Göteborgs stads område (och i Tuve socken). Gbg 1923—29.
- PBB = Beiträge zur Geschichte der deutschen Sprache und Literatur, hrsg. von Hermann Paul und Wilhelm Braune.
- RB = Biskop Eysteins Jordebog (Den Røde Bog). Fortegnelse over det geistlige Gods i Oslo Bispedöme omkring Aar 1400. Udg. ved H. J. Huitfeldt. Chria 1879.
- Ross = Ross, Hans, Norsk Ordbog. Kria 1895.
- Rygh Personnavne = Rygh, O., Gamle Personnavne i norske Stedsnavne. Kria 1901.
- Rz = Rietz, J. E., Ordbok öfver svenska allmogespråket. Lund 1867.
- Sahlgren Kölingared = Sahlgren, J., Västgötska ortnamn av typen Kölingared och andra ortnamn, som berättar om sekundär bebyggelse. (LUÅ, Ny Följd, Avd. I, Bd 14: 2, nr 30).
- Sahlgren Skagershult = Sahlgren, J., Skagershults sockens naturnamn. Gr.-avh. Sthm 1912.
- SAOB = Ordbok öfver svenska språket, utg. af Svenska Akademien. Lund 1898 ff.
- SFT = Svenska fornminnesföreningens tidskrift. 1872 ff.
- SIOD I—IV = Skrifter utg. av Institutet för ortnamns- och dialektforskning vid Göteborgs Högskola. Gbg 1918 ff.
- SoS = Språk och Stil. Tidskrift för nysvensk språkforskning. Utg. av Bengt Hesselman, Olof Östergren, Ruben G:son Berg. Upps. 1901—20.
- SOÄ = Sveriges ortnamn, Älvsborgs län. Sthm 1906 ff.
- Sverige = Sverige. Geografisk-topografisk-statistisk beskrifning. Under medverkan af flera författare utg. af Karl Ahlenius och Arvid Kempe. D. 1—6. Sthm 1908—24.
- Sv. Lm. = Svenska Landsmälen. 1878 ff.
- Tiselius Fasternam. = Tiselius, G. Ad., Ljud- och formlära för Fasternamålet i Roslagen. (Sv. Lm XVIII. 5). Gr.-avh. Sthm 1902.
- Torp NNEO = Torp, Alf, Nynorsk etymologisk ordbok. Kria 1915 ff.
- UUÅ = Uppsala Universitets Årsskrift.
- VFF = Västsvenska folkminnesföreningens samlingar.
- Wigforss SHF = Wigforss, Ernst, Södra Hallands folkhäl. Sv. Lm. B. 13. Sthm 1913—18.
- VSH = Västsvenska hembygdsstudier, tillägnade Hjalmar Lindroth 6 februari 1928 av Västsvenska hembygdsnämnden. Gbg 1928.
- Xen. Lid. = Xenia Lideniana. Festschrift tillägnad prof. Evald Lidén på hans femtioårsdag 3 okt. 1912. Sthm 1912.
- Ödeen -måla = Ödeen, Nils, Studier i Smålands bebyggelsehistoria. Gr.-avh. Lund 1927. (Även som bil. i NoB 1927— .)

ÖVRIGA STARKARE FÖRKORTNINGAR OCH SÄRSKILDA TECKEN.

- aa. = anförda arbete.
acc. = accent.
ang. = angående.
a. st. = anförda ställe.
Boh. = Bohuslän.
boh. = bohuslänsk(a).
bst. = bestämd(a).
da. = dansk(a).
eng. = engelsk(a).
f. = femininum.
fam. = familj.
fda. = forndansk(a).
fisl. = fornisländsk(a).
f. leden = förra leden.
fno. = fornnorsk(a).
fsv. = fornsvensk(a).
fvn. = fornvästnordisk(a).
gd = gård.
Hard. = Hardanger.
hd = härad.
IN = inkolentnamn.
i sht = i synnerhet.
koll. = kollektiv(t).
l. = län; eller.
läg. = lägenhet.
m. = maskulinum.
mtl = mantal.
N. = norr(a).
n. = namn (blott i sammansättningar,
t. ex. bin.).
Eljest = neutrum.
nisl. = nyisländsk(a).
no. = norsk(a).
nsv. = nysvensk(a).
obst. = obestämd(a).
ON = ortnamn.
pl. = pluralis om subst.
plur. = plural om adj.
PN = personnamn.
S. = söder, södra.
sek. = sekundär.
sg. = singularis om subst.
sing. = singular om adj.
s. leden = senare leden.
sms. = sammansättning, samman-
satt(a).
sn = socken.
sv. = svensk(a).
tp = torp.
ty. = tysk(a).
V. = väster, västra.
Vb = Västerbotten.
Vg = Västergötland.
y. = yngre.
ä. = äldre.
äg. = ägare(n).
Ö. = öster, östra.
Ög = Östergötland.
∞ sättes före utredningen av ordets
(namnets) betydelse.
* betecknar konstruerad (ej direkt upp-
visad) språkform.
-

NÅGRA DATA RÖRANDE DE VIKTIGASTE MEDDELARNA.

Här upptagas namnen endast på sådana meddelare, tillsammans med vilka jag genomgått resp. sockens hela eller så gott som hela ON:s- och IN:smaterial, notabene om detta tillhör kap. I.

Upplysningarna lämnas i följande ordning: 1. meddelarnas initialer; 2. namn på den socken (de socknar) upplysningarna gälla; 3. meddelarnas approximativa ålder; 4. deras sociala karaktär; 5. deras födelseort; 6. deras hemvist vid tiden för mitt besök (betecknas med b. = bosatt); 7. övriga upplysningar.

Aai No: 65-årig lantbrukare, f. i Sta, b. i Inlag No; kom till No vid 18 års ålder, talar dock norumdiäl.

Afs Sta; 50-årig skräddare, i 25 år lantbrevbärare, f. och b. i Varekil Sta; utmärkt.

Ahs So: 60-årig lantbrukare och elektriker, f. och b. i Skålldal So; utmärkt.

Ajn No Öd: 40-årig nämndeman, f. och b. i Stenung No; tillhör mycket gammal sockensläkt; utmärkt.

Ajs Sta: 70-årig kvinna, f. i Sta, b. i N. Hoga Sta; genuint språk; utmärkt kännedom om äldre och yngre generationer.

Ajt Te: 70-årig f. d. gästgivare, f. i Hogen Te, b. ibid.; gården har gått i arv inom hans släkt sedan början av 1700-talet; ingående kännedom om socknen.

Ans Ste (Rönnäng): 83-årig lantbrukare, f. i Kärret Ste, b. ibid.; fadern flyttade till gården år 1840.

Aom My: 57-årig lantbrukare och kommunalman, f. i Hästlägg My, b. i Kärr My; rikspråkspåverkad.

Aot T: 25-årig hemmason, f. i T, b. i Slussen T; folkminnessamlare; utmärkt.

Apk Ka: 60-årig skomakare, f. i Torp Ka, b. i Ka; god.

Apy Yb: 46-årig lantbrukare, f. i Hölen Yb, b. i Guddeby Yb.

Ash So: 25-årig hemmadotter, f. i Tunge So, b. i Kode So; utmärkt.

Ass Sp: 60-årig lantbrukare, f. o. b. i Smundstorp Sp.

Asv Ro: 62-årig hemmansägare och kommunalman, f. i Ro, b. i Valler Ro.

Bol Lå: 73-årig f. d. riksdagsman, f. i Lå, b. i Ö. Kollungeröd Lå; riksspråkspåverkad.

Cch Hj: 60-årig poliskonstapel, f. på Röd Hj, b. i Lj; sporadiska upplysn; dial. uppblandad.

Cmh Ha: 70-årig kvinna, f. i Kyrkeby Ha, b. i Hammar Ha; utmärkt.

Dlh Jö: 65-årig kvinna, f. i Jö, b. i Håberg Jö; något riksspråks-påverkad.

Eau U: 70-årig lantbrukare, f. i U., b. i Svenshögen U.

Ejr Re: 75-årig torpare, f. i Re, b. på Håvholt Re.

Ejk Klö: 90-årig f. d. nordsjöfiskare, år 1930 på socknens ålderdoms-hem, f. i Kyrkesund Klö; genuint språk, blott sporadiska upplysn.

Ejö Öd: 90-årig f. d. lantbrukare, f. i Byn Öd, b. i Bräcke; något försvagat minne.

Elh Yb: 25-årig hemmason, f. i Yb, b. i Hälltorp Yb; utmärkt dialektupptecknare med fint öra för ljudnyanser.

Eln U: 45-årig handlande, f. i Huveröd U, b. i U; släkten har bott i socknen flera hundra år; utmärkt.

Enl LjReGr(Fo): 60-årig fiskhandlare, f. i Lj, b. i Kärr Lj; tillhör gammal sockensläkt; utmärkt.

Epm My: 50-årig lantbrukare och kommunalman, f. i Myckleby My, b. ibid.

Fok Klö: 25-årig kvinna, f. i Klö, b. i Kyrkesund Klö; utmärkt.

Ger Ro: 36-årig arbetare, kom till Ro vid ett års ålder, b. på Slätten Ro; utmärkt.

Gjh Hå: 60-årig lantbrukare, f. och b. i Vävrån Hå; utmärkt.

Gsr Rö: 80-årig änka, f. i Kindalen Rö, b. i Rö; gott minne; hennes upplysningar gälla framför allt en äldre generation.

Haw So: 70-årig lantbrukare, f. i Tunge So, b. i Vallby So; genuin dial.

Heh Jö: 67-årig lantbrukare, f. i Anrås Jö, b. i Håberg Jö; fåordig.

Her Rö: 45-årig hotellägare och kommunalman, f. i Rö, b. i Henån Rö; mycket riksspråkspåverkad.

Hoj Öd: 65-årig arrendator, f. i N. Hog Öd, b. på Jordhammar Öd; fåordig.

Hpk Ro: 86-årig f. d. båtsman och målare, f. på Lysegården Ro, b. på Slätten Ro.; genuint språk; värdefulla upplysningar i sht om äldre generationer.

Hsr Rö: 45-årig gift kvinna, f. i Fundeskär Rö, b. i Rö.

Hss Sp: 25-årig hemmadotter, f. och b. i Smundstorp Sp; utmärkt.

Jah Hå: 70-årig lantbrukare, f. i Hede Hå, b. i Rånteröd Hå.

Jam Mor: 60-årig banktjänsteman, f. på Lavö Mor, var rätt många år borta från socknen, nu b. i Bjönny Mor; synnerligen vederhäftig.

Jeog Gr: nämndeman; skriftliga upplysn.

Jfs Sta: 55-årig kvinna, f. i Ringseröd Sta, b. i Varekil Sta, gott minne, men fåordig.

Jjr Rö: 50-årig lantbrukare, f. i Kolbuxeröd Rö, b. ibid.

Jjt Ly: 40-årig lantbrukare, f. i Tjuvkil Ly, b. ibid.

Jkm Ha: 70-årig (fiskare?), f. i Ha, b. i Metesten Ha; ålderdomligt språk.

Jnl Lj: 60-årig kvinna; f. i Dirhuvud Lj, b. i Kärr Lj; kunnig.

Jof Fo: 77-årig kvinna, f. i Grohed Fo, b. i Buddeberg Fo; något riksspråkspåverkad.

Kas So: 20-årig hemmadotter, f. och b. i Tunge So.

Kat Yb: 60-årig lantbrukare och kommunalman, f. i Yb, b. i Tega Yb.

Kjt Te: 35-årig lantbrukare och kommunalman, f. i Te, b. i Torp Te; folkminnessamlare.

Lbs Ste: 67-årig gästgivare, f. i Kollekärr Ste, b. ibid; tillhör gammal sockensläkt; utmärkt.

MLv Vä: 20-årig fil. stud., f. och b. i Amneröd Vä; själv dialekt- och ortnamnsupptecknare.

Mmk Mor (Käringön): 55-årig kaféinnehavarinna, f. på Käringön, b. ibid.

Msf Fo: 30-årig fil. mag. f. i Buddeberg Fo, b. i Gbg; själv dialekt- och ortnamnsupptecknare.

Msh Hj: L. M. Svenungsson, författare till ett arbete om Hjärtum, f. 1889 i Hjärtum Hj; tillhör mycket gammal sockensläkt; själv dialektupptecknare.

Nmh Ha: 70-årig lantbrukare, f. i och b. i Hammar Ha.

Nol Ly: 53-årig urmakare, f. i Lycke Ly, b. ibid.

Oau U: 80-årig gift kvinna, f. i Liden U, b. i Svenshögen U; utmärkt.

Ofr Ka: 90-årig f. d. knekt och smed, f. i Ka, b. i Rogstorp Ka, † 1930; utomordentligt intresse och minne; synnerligen genuint språk.

Ojö Öd: 40-årig kvinna, f. på Sanden Öd, b. i Bräcke Öd.

Oov VaKlöSte: (den 80-årige) Olaus Olsson i Bräcke Va, bekant folkminnesforskare.

Opä Lå: 50-årig lantbrukare och kommunalman; f. i Röd postgård Lå, b. i Ängås Lå.

Opl So: 70-årig lantbrukare, f. i So, b. i Solberga So; osäker.

Pas Ste (Rönnäng): 30-årig lantbrukare, f. i Kärret Ste, b. ibid.

Png Gr: lantbrukare, b. på Åsen, inflyttad fr. Lj.

Pos Ste (Rönnäng): 60-årig lantbrukare, f. i Ste, b. i Höggeröd Ste.

Psf Fo: 40-årig lantbrukare, f. och b. i Buddeberg; utmärkt.

Såå So: 75-årig lantbrukare, f. och b. i Årsnäs So; utmärkt.

Sisb Jö: 25-årig hemmadotter, f. i Jö, b. i Bråland; utmärkt.

Sjh Tb: 50-årig väverska, f. i Holtsung Tb, b. ibid.; folkminnessamlare; synnerligen intelligent och kunnig.

Sjm Mor: 25-årig kvinna, f. i Huseby Mor, b. i Te; intresserad och intelligent.

Smr Rö: 55-årig nämndeman och auktionist, f. i Svin(n)eviken Rö, b. ibid.; särskilt intresserad av en äldre tids människor, om vilkas förhållanden han ägde en förbluffande kännedom.

Sof Fo: 76-årig organist, f. i Huvudtofta Fo, b. i Buddeberg; utmärkt.

Sss So: 25-årig hemmason, f. och b. i Smundstorp So.

Svsb Jö: 75-årig skomakare, f. i Jö, b. i Bråland; genuin dial. Obs i sht hans viby-i.

Tts Tb: 35-årig hemmason, f. i Staby Tb, b. ibid.; noggrann och vederhäftig; folkminnessamlare.

INLEDNING.

Den nordiska namnforskningen har hittills i hög grad försummat undersökningen av ett viktigt område: de inbyggarnamn, som äro bildade till ortnamn. Någon större monografi över dessa existerar icke.¹⁾ I uppsatsform ha några forskare emellertid givit oss del av sina synpunkter. Den flitigaste av dem är Gudmund Schütte. Hans framställnings förtjänster fördunklas av hans benägenhet att av sitt material draga allt för långt gående slutsatser. Schütte äger emellertid den obestriddliga förtjänsten att ha stimulerat intresset för de många problem, som dessa namn erbjuda. Hans viktigaste samlingar och diskussionsinlägg återfinnas i Skivebogen 1913, *Danska Studier* 1914 och 1915, *Maal og Minne* 1918, [*Norsk*] *Historisk Tidsskrift* 1920, *Fortid og Nutid* 1925.

Redan år 1904 fäste A. Noreen i sin då utgivna *Betydelselära* (VSpr. V, 370 ff.) uppmärksamheten på de av honom benämnda i n d i g e n a t s n a m n e n, en term som sedan använts i svenska namnlitteraturen, ehuru i en delvis annan mening än Noreens (se härom s. 16 f).

De nordiska (och samtidigt de övriga germanska) folknamnen från äldre tid ha tidigare ej ansetts i större utsträckning leda sitt ursprung tillbaka till lokala beteckningar. Som representant för denna äldre uppfattning står t. ex. A. Erdmann (*Ueber die Heimat und den Namen der Angeln*, Ups. 1890, i *Skr.*, utg. av *Hum. Vet.-Samf.* i Upsala I:1, s. 75 ff.). J. V. Svensson (*De nordiska folknamnen hos Jordanes*, NoB 1917, en omarbetning av en tidigare skrift »*De sydsvenska folknamnen hos Jordanes*», bihang till *Årsredogörelse för Karlstads*

¹⁾ G. Langenfelt har behandlat motsvarande engelska inbyggarnamn i sin avhandling »*Toponymics or Derivations from Local Names in English*», Upps. 1920. Där upptager han till behandling även åtskilliga suffix och sammansättningselement, medelst vilka nordiska inbyggarnamn i äldre och nyare tid bildats till ortnamnsstammar (se sid. 1—35).

högre allmänna läroverk 1913—1914), G. Langenfelt (On the Origin of Tribal Names, *Anthropos* XIV—XV, 1919—1920) och R. E. Zachrisson (On the Meaning of Early Tribal Names i Studier tillägnade Axel Kock, Lund 1929) ha emellertid uppvisat, att dessa namn i betydligt större omfattning än man förr trott äro territoriella till sitt ursprung. Framför allt kanske genom de delvis polemiska inläggen av E. Hellquist (Om de svenska ortnamnen på -inge, -unge och -unga, GHÅ 1904; Några anmärkningar i svensk namnforskning, ANF 24 (1908); Ytterligare om ortnamnen på -inge, ANF 26 (1910) och J. Steenstrup (De danske Stednavne; Indledende Studier over de ældste danske Stednavnes bygning i K. Danske Vid.-Selsk. Skr. 7 R. Hist. og Filos. Afd. I: 3) har den uppfattningen börjat stadga sig bland språkmännen, att samma slutsats gäller även för sådana äldre nordiska inbyggarnamn, som icke äro »tribal names». Steenstrup går visserligen för långt, när han (i många fall) till varje pris vill söka härledningen i ett lokalt namn. Å andra sidan torde Hellquists undersökningsresultat vara i behov av revision. I J. Sahlgrens korta men innehållsrika uppsats »Västgötska ortnamn av typen Kölingared och andra ortnamn, som berättar om sekundär bebyggelse» (LUÅ, Ny Följd, Avd. I, Bd 14: 2, nr 30, 1918) och i R. E. Zachrissons undersökning av »English Place-Names and River-Names containing the Primitive Germanic Roots *vis, *vask (UUÅ 1926) behandlas ortnamn på -ing etc., som sannolikt innehålla äldre inbyggarnamn av lokalt ursprung. (Jfr även E. Björkmans »Skialf och Skilfing», NoB 1919, och med delvis annat resultat E. Ekwall, English Place-Names in -ing i Skr. utg. av K. Hum. Vet.-Samf. i Lund Bd VI, 1923, s. 103 f.) Dessa från olika håll sammanförda exempel tyda på att det geografiska läget och naturmiljön spelat en mycket större roll för namngivaren vid bildningen av inbyggarnamnen, än man förut vågat antaga. Hellquist själv synes ha insett detta. I sitt nyss anförda stora arbete av år 1904 uppräknar han c:a 550 ortnamn, som enligt hans mening innehålla av personnamn bildade patronymika på -ing, -ling, -ung och dessutom ett femtiotal, som han anser sannolikt böra tolkas på samma sätt. De inge-namn, som han klart anger vara avledningar till lokalbetecknande ordstammar, äro där jämförelsevis få. Trots sin — som det förefaller — starka position avslutar han sin polemik mot Steenstrup i ANF 26 (1910) med den försiktiga formuleringen, att han fasthåller vid den meningen, att »ett mycket stort antal åtminstone

svenska inge-namn avletts av eller innehålla släktnamn (eller gruppnamn) på -inge». Av hans första arbete att döma skulle man ha väntat sig uttrycket »det övervägande flertalet».

Här nedan uppräknas ett antal samlingar, som helt eller delvis innehålla av ortnamn bildade nordiska inbyggarnamn från skilda tidsperioder: K. Rygh, Norske og islandske tilnavne fra oldtiden og middelalderen. Skoleprogram. Trondhjem 1871. F. Jónsson, Tilnavne i den islandske oldlitteratur (Aarb. 1907) och Oversigt over det norsk(-islandske) navneforråd for o. år 900; med Tillæg: De norsk(-islandske) tilnavne fra samme tid (Aarb. 1926). B. Kahle, Die altwestnordischen Beinamen bis etwa zum Jahre 1400 (ANF 26). E. H. Lind, Norsk-isländska personbinamn från medeltiden. Upps. 1920—21. H. Refsum, Norges innbyggernavn (MM 1925). R. Brieskorn, Bidrag till den svenska namnhistorien II: Medeltida tillnamn (UUÅ 1915). Lundgren-Brate, Personnamn från medeltiden (Sv. Lm 1895). A. Bromander, Öknamn, vedernamn och andra personliga binamn i en västgötasocken (SIOD IV). J. Kalén, En grupp känningsnamn (Västsvenska hembygdsstudier 1928).

Strödda uppgifter och diskussion om hithörande enskilda ord eller problem finner man hos: R. Brieskorn, Bidrag till den svenska namnhistorien I: Borgerliga sammansatta familjenamn (UUÅ 1912) A. Espeland, Tilnamn og aettarnamn i norsk soger (Norsk folkekultur 1927). A. Forsström, Hakarps sockens ortnamn (i Vår Hembygd, utgiven av Huskvarna Hembygdsförening 1927). S. Friberg, NoB 1922, 68 f.; J. Götlind, Västgötaöknamn, GHT 1915 (i lördagsnummer från 20.3.); Studier i västsvensk ordbildning (Sv. Lm 1921); NoB 1926, 11 ff. E. Hellquist, Fornsvenska tillnamn (i Xen. Lid. 1912). L. Heggstad (MM 1925, s. 144). B. Hesselman, Långheden och Hälsingskogen (NoB 1930). Hylltén-Cavallius, Varend och virdarna 1—2. Sthm 1864—68. N. Jönsson, Om öknamn och original i gamla Göinge (FoF 1927). P. A. Kjällerström, Svensk namnbok. Ulricehamn 1895. Hj. Lindroth i Fornv. 1914 och Ymer 1916. Dens., De nordiska ortnamnen på -rum (Göteb. Vet. och vitt.-samh. handl. 1916); NoB 1913, 138 ff; 1914, 75 ff., 1917, 36 ff., 1918, 41 ff; Våra ortnamn och vad de lära oss². Uddev. 1931. I. Lundahl, Falbygdens by- och gårdnamn (GHÅ 1927). A. Noreen i Fornv. 1920. Ortnamnen i Göteborgs och Bohus län 1—2. Gbg 1923—29. M. Olsen, Stedsnavnestudier. Christiania 1912. Dens., Ættegård og Helligdom. Oslo 1926. E. G.

Sahlström, Fryksdalsmål (Sv. Lm 1915). Sveriges ortnamn, Älvsborgs och Värmlands län. E. Tegnér, Om svenska familjenamn (Nordisk Tidskrift 1882). E. Wessén, NoB 1923, 135 ff. Nils Ödeen, Studier i Smålands bebyggelsehistoria, Lund 1927.

Listan över uppsatser o. d. är därmed icke uttömd. Här skulle ha kunnat nämnas uttalanden av t. ex. v. Grienberger, Hultman, Karsten, Knudsen, Saxén och Schück. Vad lexika beträffar, hänvisar jag framför allt till Hoops' Reallexikon och Blöndals nyisländska ordbok.

Behovet av mera djupgående undersökningar inom det ovan nämnda området för nordisk namnforskning är påtagligt. Även i de trakter och inom de dialekter, där det av ålder synes ha varit vanligt att uppkalla människor icke blott med dop- och släktnamn utan även med personbinamn efter ort (gård, torp, bygd etc.), där de bott eller bo, synes det sistnämnda uppkallelsesättet vara ställt på avskrivning.

Avhandlingsområdet. Åtminstone de västsvenska dialekterna torde dock ännu erbjuda ett fylligt och omväxlande material. Jag menar i främsta rummet Värmland, Dal, Västergötland, Bohuslän och Halland. En viktig anledning till att avhandlingens material är bohuslänskt har legat i författarens önskan att lämna ett bidrag till den forskning rörande de språkliga skatterna i Bohuslän, som med sådan intensitet bedrivits och bedrivs under den nuvarande ledningen för Göteborgs Högskolas Ortnamns- och Dialektinstitut. Jag har ock hyst en förhoppning, att just i dessa bygder inkolentnamnen skulle uppträda rikhaltigare och kanske mer nyanserat än på många andra håll i Sverige tack vare landskapets närhet till Norge, där sådana namnbildningar varit allmänt förekommande sedan äldre tid. Denna förmodan har visat sig vara riktig.

Att i en avhandling pressa in alla bohuslänska inbyggarnamn visade sig på ett tidigt stadium av undersökningen ogörligt. Jag inskränkte mig därför till Södra Bohuslän. Att en tämligen skarp dialektgräns mellan Norra och Södra Bohuslän existerar, har Lindroth påvisat (Sverige III, 734 ff.; SIOD II, 1 ff.). Skiljelinjen kan enligt honom i vissa viktiga avseenden dragas N. om Fräkne och Orusts härader, i andra N. om Lane härad. I det förstnämnda fallet utgöra Havstensfjorden och Byfjorden naturlig gräns. Det förefaller, som om en all-

mänt kulturell skiljelinje skulle löpa fram i dessa trakter. Fil. mag. Olof Hasslöf har i ett föredrag om kulturgränser i Bohuslän, hållet i jan. 1931 inför Västsv. folkminnesföreningen, påpekat skillnaden mellan gårdstyperna, den sammanbyggda i söder och den splittrade i norr, mellan eldstädernas anordningssätt etc. Havstensfjorden och Brofjorden utgöra enligt honom den geografiska särgränsen. Att sedan äldre tid en skarp historisk gräns mellan Norra och Södra Bohuslän går just över Havstensfjorden, är ett allbekant faktum (jfr Sahlgren, NoB 1925, 146 f.).

I öster och söder sammanfaller Sydbohusläns gräns med Göta älv utom i fråga om Östra Hisings härad och vissa andra områden, som nu tillhöra Göteborgs stad. För att få en klart markerad gräns medtager jag även (det kvantitativt obetydliga) materialet därifrån.

Avhandlingsområdet omfattar alltså, söderifrån räknat, Hisings Västra och Östra härader; Inlands Södre, Nordre, Torpe och Fräkne härader, Tjörns härad samt Orusts Östra och Västra härader eller sammanlagt 37 socknar.

Dessa uppräknas här nedan. Förkortning av sockennamnet anföres för alla socknar, som medtagas i kap. I. Denna förkortning står omedelbart efter sockennamnet.

Östra Hisings härad: Tuve.

Västra Hisings härad: Backa, Björlanda, Lundby, Rödbo, Säve, Torslanda, Öckerö.

Inlands Södre härad: Harestad Ha, Kareby Ka, Lycke Ly, Rome-landa Ro, Torsby Tb, Ytterby Yb.

Inlands Nordre härad: Holta Hå, Jörlanda Jö, Norum No, Solberga So, Spekeröd Spe, Ucklum U, Ödsmål Öd.

Inlands Torpe härad: Hjærtum Hj, Västerlanda Vä.

Inlands Fräkne härad: Forshälla Fo, Grinneröd Gr, Ljung Lj, Resteröd Re.

Tjörns härad: Klövedal Klö, Stenkyrka Ste, Valla Va.

Orusts Östra härad: Långelanda Lå, Myckleby My, Stala Sta, Torp T.

Orusts Västra härad: Morlanda Mor, Röra Rö, Tegneby Te.

Härvid är att märka, att av skäl, som anföres i kap. I, Rönnäng räknas till Stenkyrka, Gullholmen, Käringön och Mollösund till Morlanda.

Materialet är huvudsakligen mitt eget, insamlat under strövtåg i bygden under åren 1927—1931. För Tuve socken i Hisings Östra

härad och (delvis) Lundby socken hänvisar jag till OGB II. Namnen från Rödbo socken, söder om Kungälv, har jag excerperat ur IOD:s samlingar. På grund av arbetets säregna beskaffenhet har jag varit nödsakad att uppteckna såväl inbyggarnamnen som de ortnamn, till vilka de bildats. I fråga om de senare har jag vid kontrollen haft en ovärderlig hjälp av lektor Nils Niléns minutiöst noggranna uppteckningar från 1880-talet. Jag har i de fall jag behövt citera honom, moderniserat de av honom använda ljud- och kvantitetsbeteckningarna. Ortnamn, anförda ur hans samlingar, betecknar jag medelst ett NN, som placeras före ortnamnet.

Göteborgs Högskolas Ortnamns- och Dialektinstituts stora samlingar från Göteborgs och Bohus län har jag, i den mån de innehålla material, som faller inom mitt ämne, fullständigt genomgått. Dessa innehålla i vissa fall — dock mera sporadiskt förekommande — även samlingar av inbyggarnamn. I de fall, då jag ansett mig behöva låna ur dessa samlingar, har jag anmärkt detta medelst initialerna IOD.

Likaledes har jag undersökt Västsvenska Folkminnesföreningens samlingar. Lån därifrån betecknas med initialerna VFF.

Jag har låtit mig angeläget vara att även uppteckna de prepositioner, som i dagligt tal användas framför ortnamn i sammanställning med ett föregående personnamn, då det kan sägas, att detta sätt att beteckna inbyggarna — om man så vill — faller inom ramen för avhandlingen. Detta har dock icke skett med ortnamnen från Hisings båda härader, vilka av utrymmesskäl icke medtagas i den geografiska uppställningen i kap. I utan endast förekomma i kap. II under respektive stamord, nota bene om detta upptecknats från avhandlingsområdet norr om Nordre älv och söder om Havstensfjorden.

Endast i rena undantagsfall medtagas (artificiella) familjenamn, bildade efter namnet på en bebyggelse av något slag.

Däremot har jag medtagit även de fåtaliga fall, där en person fått ett binamn efter en naturbeteckning (namn på ett berg, en vik o. d.) och icke efter namnet på en bebyggelse. Detta har dock intet att betyda för anordningen av stoffet, emedan inbyggarnamnet sannolikt skapats samtidigt med bebyggelsen — utan bebyggelse intet bebyggarnamn — och emedan det anförda beboarnamnet i de flesta fall leder sitt ursprung tillbaka till ett lokalamn.

Rörande det material, som hämtats utanför avhandlingsområdet må följande meddelas. De nordbohuslänska exemplen ha

hämtats till större delen ur IOD:s samlingar. De sporadiskt förekommande exemplen hos Lindberg, Skeem., och Nilén, Sörb., har jag antecknat.

Från N. Halland har jag erhållit exempel på inkolentnamn genom excerpering av Kaléns ovan citerade uppsats i Västsvenska hembygdsstudier och genom muntliga och skriftliga meddelanden av hallänningar, bland vilka här må nämnas överlärare H. Svensson, Falköping.

Det västgötska materialet är hämtat ur OGB I och II, SIOD IV och Götling, Studier i västsvensk ordbildning, och ur egna uppteckningar, varjämte jag rådfrågat tillfälliga meddelare. På Dal har jag själv verkställt uppteckningar. Några exempel har jag påträffat hos E. Noreen, Ärtemarksmålets ljudlära I, Sthm 1915. I Värmland har IOD:s ortnamnsassistent, fil. kand. Elov Andersson, på min begäran och för min räkning upptecknat vissa typer av inbyggarnamn från huvudsakligen Silbodals, Karlanda och Töckmarks socknar i Nordmarks härad. Det norska och isländska materialet har jag funnit framför allt i Refsums och Schüttes ovannämnda uppsatser i Maal og Minne samt i Blöndals utmärkta nyisl. ordbok. För äldre tider har jag haft att tillgå Jönssons, Kahles, Langenfelts, Linds, Ryghs och Schüttes ovan anförda arbeten.

Att största delen av jämförelsematerialet hämtats från de svenska områdena närmast Bohuslän och från Norge, beror därpå, att jag velat giva exempel på sådana namn, som tillhöra ett — åtminstone i äldre tid — sammanhängande kulturområde och dess gränser.¹⁾

De exempel, som hämtats från trakter utanför mitt huvudsakliga undersökningsområde, få emellertid endast betraktas som stickprov.

Även en rad svenska dialektavhandlingar har jag genomgått. Ofta har jag ansett mig böra förbigå de få exemplen i dessa. Substantivens höjningsförhållanden ha nämligen varit av så speciell art, att citaten ibland icke hade kunnat förstås utan mera ingående kommentarer.

Anmärkningar till kap. I. Någon absolut fullständighet i fråga om det framlagda materialet i kap. I har jag icke eftersträvat. En så-

¹⁾ J. Sahlgren skisserar i sin uppsats »Forntida svenska kulturprovinser och kulturvägar» (Rig 1920, 153—167) konturerna av tre sådana områden. Det norsk-svenska skulle utgöras av Norge, Bohuslän, Dalsland, Södra Värmland, Västergötland (och Norra Halland).

dan torde f. ö. vara omöjlig att uppnå. För att emellertid erhålla ett fast jämförelseunderlag har jag utgått från de ortnamnsformer, som förekomma i jb 1881. Detta innebär, att samtliga namn på hemman, boställen och säterier medtagits i den geografiska uppställningen.¹⁾

I de fall, där mina meddelare bestämt förklarat, att intet inbyggarnamn använts till ortnamnet (hemmansnamnet), har jag angivit detta medelst ett »IN saknas». Om mina sagesmän förklarat, att de visserligen icke hört något dylikt namn men medgivit, att de icke hölle det för otroligt, att ett sådant nyttjats, har jag uttryckt denna ovisshet medelst »IN okänt». Sådana rent negativa notiser kunna vara av värde. De visa kanske å ena sidan sparsamhet eller överflöd vid användandet av inbyggarnamn, å den andra den sociala miljö, inom vilken namnen blomstrat, fört en tynande tillvaro eller helt saknats. En sådan undersökning har jag icke sett mig i stånd att ägna namnen på hemmansdelar, torp och lägenheter och därmed jämställda, vanligen icke jordeboksförda jordlotter. Skälen därtill äro flera. Dessa rörligare enheter i den sydbohuslänska bebyggelsen äro icke alltid så lätta att upptäcka. Förändringar ha ofta ägt rum. Endast en tillfällighet sätter en undersökare i stånd att finna namn på t. ex. ödetorp och deras innehavare. På många håll ha så våldsamma förändringar skett i bebyggelseavseende, att ortnamnen äro fullständigt försvunna; i varje fall leva i dylika fall inga inbyggarnamn numera kvar på folkets läppar. I många fall skulle en »finkamning» av terrängen blott leda till upptäckten av fullkomligt identiska namn på torp etc. inom samma socken. Slutligen sakna många av de yngsta torp- och lägenhetsnamnen varje intresse ur avhandlingens synpunkt, emedan de äro uppkallesenamn. Samma resonemang kan i tillämpliga delar föras om namn på bygder, municipalsamhällen, badorter, fisklägen osv., dvs. om samhällen, vilkas namn icke äro införda i jordeboken 1881, ej heller kunna räknas bland torp, lägenheter, hemmansdelar o. d.

Jag har behållit jordebokens stavning utom när denna varit uppenbart stridande mot moderna principer. Jag ersätter alltså *hw* och *fv* med *v*, *c* med *k*, *th* med *t*, *hl* med *l*, *kj* framför len konsonant med *k*, dubbel konsonant framför annan till stammen hörande konsonant med enkel i sådana fall, där det är brukligt i riksspråket, *e* i t. ex. *fjell*,

¹⁾ Hemmanet, jordeboksenheten, är den (relativt) fasta punkten i bygden, som icke så snabbt undergår förändringar. Den bör sålunda vara en jämförelsevis pålitlig traditionens bärare även ifråga om ort- och inbyggarnamn.

vestra, prest, hjälm, med *ä* etc. Inom [] har jag sedan angivit, hur stavningen borde te sig, om uttalet skulle läggas till grund därför. I några fall, då stavningen i jordeboken visserligen någorlunda överensstämmer med uttalet men namnet etymologiskt fullkomligt urspåret, har jag antecknat, hur en äldre till betydelsen genomskinligare form lytt. Dessa två principer ha emellertid ej hårdragits, ty ett strikt genomförande av dem skulle ibland leda till de besynnerligaste konsekvenser.

I det nu omnämnda, geografiskt disponerade kapitlet har en fyrdelning av materialet ägt rum för varje socken. Under sockennamnet ha benämningar på sockenborna diskuterats. I avdelning A ha alla inbyggarnamn, bildade till hemmans-, (boställs-, säteri-)namn sammanförts och under varje hemmans-(etc.)beteckning namnen på hemmansdelarna. Dessa utmärkas genom namnets indragning på raden. I avdelning B ha benämningar på torp, lägenheter o. d. och deras innehavare fått sin plats. Stommen i avdelning C bildas av namn på de samhällen och områden, vilka icke kunna hänföras till de förut nämnda grupperna. Denna indelning har jag valt för att möjliggöra urskiljandet av sociala differenser i fråga om inkolentnamnsbildningen. Det synes berättigat att redan a priori förutsätta förekomsten av socialt sett olika värdetyper av inbyggarnamn, en socialt superior (avd. A), en socialt inferior (avd. B), och en relativt indifferent (avd. C). Den differentierade uppställningen skänker otvivelaktigt en klarare uppfattning av det nu vidrörda problemets lösningsmöjligheter. I detta kapitel lämnas f. ö. notiser om allehanda rent deskriptiva fakta, som — huru obetydliga de må synas i och för sig — dock äro ägnade att sprida ljus över forskningsobjektet.

Anmärkningar till kap. II och III. I Kapitel II sammanföres de av samma stamord medelst suffix bildade IN. Här behandlas ock inbyggarnamn, vilka äro bildade genom sammansättning av ortnamn och appellativ, varjämte bindevokalens användning i dylika sammansatta ord diskuteras.

I ett och annat fall har jag i detta kapitel anfört ett uttal av ON eller IN, som är ett annat än det i kap. I upptagna. Detta får icke betraktas som en inkonsekvens. Motivet härtill har varit författarens önskan att ifråga om resp. ord meddela uttalsnyanser, som icke voro

mig bekanta, då kap. I slutredigerades. I intet fall har detta åstadkommit någon rubbning i uppställning eller slutsatser.

I detta kapitel gives — där så syntts mig nödvändigt — en fyllig och representativ samling IN av alla de typer, som förekomma i mitt material. Däremot har jag avstått från att medtaga alla exempel av samma typ från samma socken. I de fall, då IN:sbildningen synes vara förstälilig utan kommentar, har jag endast nämnt namnet på de socknar, där detta bildningssätt hör hemma.

De till de olika i bokstavsordning uppförda stamorden fogade suffixen upptagas likaledes i bokstavsordning. Härvid är att märka att *-bo* och *-man* betraktats som suffix, det senare dock med tvekan. Uppställningen kan måhända av någon anses vara för spatiöst gjord, alldenstund jag uppdelat inkolentnamnen under rubrikerna sg. m., sg. f., och pl. m. (f.). Det har dock varit nödvändigt att genomföra denna indelning för att få ett organisatoriskt enhetligt system. Den sydbohuslänska inkolentnamnsbildningen är nämligen i många fall heteroklitisk. I andra förekomma endast former i sg. eller i pl. När i fråga om avhandlingsområdet ingenting särskilt säges om bst. eller obst. sg. eller pl., innebär detta, att ordet står i bst. form. Till detta kapitel har jag ock fört de exempel, där ortnamnet utan suffix l. böjningsändelse användes som inkolentnamn, ävensom de elliptiska inkolentnamnsbildningarna.

I kapitel III slutligen redogör jag för vissa av de sydbohuslänska inbyggarsuffixen med avseende på deras uppkomstsätt och spridningsområde. Jag anser mig härmed ha fört undersökningen fram till en av de eftersträfvansvärda slutpunkterna och avbryter här.

Återstående problem. Materialet är dock icke uttömt därmed, att man granskat det ur vissa ordbildningssynpunkter. Det återstår att behandla en rad andra frågor av intresse. Sådana äro t. ex.:

- 1) Fonetiska orsaker till vissa namnbildningar.
- 2) Förhållandet mellan accenterna i ortnamnen och inkolentnamnen.
- 3) Syntaktiska problem.
- 4) Inkolentnamnen ur social värderingssynpunkt.
- 5) Inkolentnamnens stilistiska värde.
- 6) Inkolentnamnbildningarnas ålder och eventuella uppdelning i åldersskikt.
- 7) Sydbohuslänska toponymika, använda om andra än inbyggare.

Dessa problem är det min avsikt att behandla i ett följande arbete, till vilket förundersökningar delvis redan äro utförda.

Nammens frekvens och ålder. Säkert är, att bruket av inkolentnamn i Södra Bohuslän är i avtagande. På vissa håll, t. ex. i Västerlanda, förekomma de sparsamt, under det att de på Tjörn och Orust användas i rätt stor utsträckning.

Huvudmassan av de namn, som hopbragts i kapitel I, torde vara att hänföra till tiden före sekelskiftet, omkring 1850 till omkring 1900, men åtskilliga äro äldre, och många leva ännu kvar, även om de icke begagnas så mycket som förr. När intet särskilt säges om IN:s ålder eller om den generation namnbäraren tillhört, får namnet därför betraktas som alltjämt levande. Detta betyder, att man alltjämt kan få höra det begagnas.

Meddelarna. Antalet meddelare uppgår till mellan 125 och 150. I en särskild förteckning lämnar jag vissa individuella upplysningar om de viktigaste av dem. Här skall endast nämnas de allmänna synpunkter, som varit vägledande för mig vid valet av mina meddelare. Jag har sökt kontakt med människor, som väl känt socknen eller större delar av denna och dess befolkning, såsom kommunalmän och yrkesfolk, t. ex. skräddare, skomakare och brevbärare. Jag har sökt att få meddelare från olika delar av socknarna och av olika ålder. Mina äldsta meddelare ha varit i 70—90 årsåldern (Kareby, Romelanda, Jörlanda, Ucklum). Endast i nödfall har jag antecknat upplysningar av personer, som icke varit infödingar men i så många år bott i en socken, att de ansetts som sådana. I vissa fall har jag haft den oskattbara fördelen att få hjälp av personer, som själva varit folkminnesforskare eller bygdemålsupptecknare. Detta gäller t. ex. Torsby, Ytterby, Solberga, Hjärtum, Västerlanda, Forshälla, Valla, Torp, Röra, Tegneby. Överallt ha mina meddelare visat det största intresse att lämna mig korrekt besked. Svårigheterna vid insamlingen ha visserligen ibland varit rätt stora. De ha berott dels på det korrumperade skick, vari många dialekter befinna sig, dels på benägenheten hos somliga meddelare att i samtal med en riksspråksbildad omedvetet begagna riksspråksord med dialektuttal. Det har icke alltid varit lätt att suggera meddelaren att tänka sig in i en naturlig situation, i vilken inkolentnamnet otvunget kunde användas. Vidare har risken varit stor

för meddelaren att göra tvärsäkra, icke tillräckligt genomtänkta påståenden. Jag kan belysa detta med ett exempel. I juli 1927 och den 8 januari 1928 var en meddelare tveksam, huruvida en sg. *Havdarn* brukade användas om en viss åbo. Någon pluralis ville han icke kännas vid. Den 22 juli 1930 var han däremot fullt förvissad om båda inkolentnamnens existens. Detta kan ju bero på en undermedveten inprägling av det namn, som han vid mina upprepade förfrågningar omedvetet bildat enligt dialektens lagar. Sannolikare är dock den möjligheten, att han — såsom han påstod — under mellantiden verkligen hört inkolentnamnet brukas.

Slutligen bör ytterligare en omständighet påpekas. Vissa meddelare förneka blankt riktigheten av den upplysning, en annan lämnat. Detta behöver icke innebära, att uppgiften är oriktig. De båda meddelarna kunna tillhöra olika samhällsskikt, yrken, generationer, sockendistrikt etc. Så förklaras det t. ex., att en bankman, som större delen av sitt liv levat i sin hemsocken, sade sig ej kunna godkänna vissa av de uppgifter en mycket intelligent kvinna av folket från samma socken hade lämnat mig.

Ljudbeteckningen är den i svenska dialektavhandlingar allmänt brukade. Följande torde dock böra framhållas:

1) *ʒ* betecknar ett mellanljud mellan *ʒ* och *u*. Detta tecken har flera gånger använts i dialektavhandlingar från Uppsala. Då det visat sig svårt att urskilja den i typen inlagda halvcirkelformiga u-bågen, har jag ansett mig böra använda ett tydligare tecken.

2) *ø* betecknar ett mellanljud mellan *o* och *o* med dragning åt *o*. Typen kan sägas i det stora hela motsvara *ø*, som dock står något närmare *o*.

3) *ǫ* betecknar vokalens tendens till halvlängd och stark biton.

4) (*u*→*ø*) anger att *u*-vokalens kvalitet närmar sig *ø*. (Beteckningssättet är förut använt av Lindroth i Ölands folkmål I (GHÅ 1925), i OGB I, II och i SIOD III).

5) I obetonade eller svagtoniga stavelser anges ej längd eller accent.

6) Konsonant efter kort vokal i huvudtonig eller starkt bitonig, accentbetecknad stavelse utmärkes med längdtecken, vare sig den åtföljes av annan konsonant eller icke.

Accentförhållandena i de sydbohuslänska dialekterna äro ej fullt klara. Grav eller akut accent kunna ej alltid hållas tydligt isär. Ac-

centueringen förefaller mera labil i sammansatta ortnamn än i enkla. Se f. ö. uttalanden av Lindroth i Sverige III, 736. Nilén, som ingående sysslat med både nord- och sydbohuslänska dialekter, gör i uppteckningar från Harestads socken, Inlands Södra härad, följande allmänna uttalande (IOD):

»Accentförhållandena tyckas vara egendomliga och delvis invecklade. — — — Min bestämda övertygelse är f. ö., att dessa mystiska accentförhållanden blott äro uttryck för ett mellan stadium mellan det slags på väg till sammansättning stående stadium, som man möter på Tjörn (1880 åtminstone) och som i nästana samma former röjer sig även här och där i Södra Bohusläns ortnamn på fastlandet och varav kanske lämningar möta i de troligen lösligt hopfogade eller rent av ibland åtskilda lederna även här och där i Mellersta, ja t. o. m. (mera enstaka dock) i Norra Bohuslän. Kanske sammanhånga de med striden om preponderans mellan de olika lederna — denna strid som ännu röjer sig både i ortnamn och i språket f. ö. hela Bohuslän igenom. På Tjörn uppträdde 1880 förhållandet även i ord, som ej alls kunna betecknas — numera åtminstone — som sammansatta.»

En fullt tillförlitlig uppfattning av dessa frågor torde kunna vinnas endast genom fonetiskt experimentella undersökningar.

Terminologin. Inbyggarenamnen utgöra en del av de personbeteckningar, vilka pläga kallas vedernamn, öknamn, känningsnamn, tillnamn och binamn.

Dessa konstitueras av den mångfald folkliga benämningar, som kunna tilläggas en person eller grupp(er) av personer för att på något sätt utmärka honom (dem) antingen i och för sig eller för att skilja honom (dem) från andra. Sådana beteckningar kunna givas på grund av social ställning, yrke, härkomst, släktskap eller annan samhörighet, ålder, hemort, människokroppens utseende, rustning, klädedräkt, prydnader, andliga egenskaper, enstaka händelser eller uttryck osv. Dessa namn intaga, som Lind (se förordet till Personbin.) framhållit, en egendomlig mellanställning mellan appellativer och proprier. De »tjänstgöra som egennamn», de »kunna vikariera för dopnamn» men förlora sällan (enligt Lind aldrig) helt den appellativa karaktär, som de ägde vid sin tillblivelse.

Jag kallar dessa namn med Lind (person)binamn. Termerna

vedernamn, öknamn, känningsnamn och tillnamn avvisas av följande skäl.

Vedernamn är en sällan hörd term och kunde för den skull utan olägenhet användas i stället för binamn. Ordet har emellertid en svag bismak av ringaktning.¹⁾ och bör därför ej komma i fråga.

Ett ord, som ofta brukas i stället för binamn, är öknamn. Bromander t. ex. ger ett par typiska belägg härför (SIOD IV, 4): »Dessutom förekomma ofta s. k. dubbelbinamn, d. v. s. två öknämmande element» och »Början göres med de 'oskyldigaste' öknamnen, nämligen de, som äro direkt bildade av gårdarnas namn.» (Jfr vidare sid. 7, 9, 12, 34 ff. i hans framställning).

Jag bestrider, att alla binamn äro öknamn. I ordet »öknamn» ligger något pejorativt. »När disse tilnavne var nedsættende eller spottende, kaldtes de *aukanofn* eller *auknefni*», säger F. Jónsson om tillnamnen i den isländska litteraturen (aa. 161 f.). Redan K. Rygh (Norske og islandske tilnavne fra oldtiden og middelalderen, inledn.) opponerade sig mot ordets användning som neutral term. »Disse tilføielser kunde mest betegnende kaldes *øgenavne*, men da dette ord nu i sprogebrugen har faat en mere saerlig betydning, har jeg foretrukket att kalde dem tilnavne.»

Binamnen äro icke alla nedsättande, även om många äro det. En del äro smeknamn, andra rent av hedersnamn. En stor grupp äro klart objektiva benämningar. Dit höra massor av de inbyggarnamn, som äro föremål för undersökning i detta arbete.

De gamla islänningarna använde ordet *kenningarnofn*, (svenska *känningarna*), vilket enligt Rygh (aa. s. 5) »synes at omfatte de tilføielser, der angive personens embede eller stilling, og som mere maa betragtes som titler end tilnavne.» F. Jónssons uppfattning är avvikande. Han betraktar *kenningarnofn* (aa. s. 16) blott som »saertegnende navne» = tillnamn och tillägger: »Ordet er neutralt og vidt-omfattende.» Djurklou, vars intressanta artikel om vedernamn och känningsnamn i äldre och nyare tider sakligt sett fyller högt ställda anspråk, är svag i sin terminologi. SFT 1896, 29 definierar han känningsnamnet: »som tillagts för undvika förväxling med andra samtida dop- eller fadersnamn samt kanske ock samma sköldemärke.» S. 30: »Det vill deraf synas, som om dessa vedernamn icke inneburit något van-

¹⁾ Enligt F. Jónsson (Aarb. 1927, 161) är det isländska *viðrnefni* mindre sårande än *auknefni*.

ärande, utan varit av samma slag, som de känningsnamn, vi ofta möta i de Isländska sagorna, och liksom dessa hemtats från något utmärkande drag, något kroppsligt eller andligt lyte hos den dermed betecknade.» S. 36: »känningsnamnen, hvilka företrädesvis gäfvos dessa till undvikande af misstag om personen, men äfven kunde falla andra till del, utan att vara av något sådant behof påkalladt.» S. 41: »hvar ligger gränsen mellan dessa vedernamn eller känningsnamn och vanliga öknamn?» Hos Kalén (VSH 25) uttrycker känningsnamnet motsatsen till verkliga personnamn. Han låter det gälla beteckningar både i sg. och pl. (sg.: Bäckerpe, Bäckerpen; pl. Bäckerpa, Bäckerpa[na]).

Termen är utmärkt och har gammal nordisk hävd men synes — på grund av svårigheten att översätta den — icke kunna användas utanför de nordiska språkmännens krets.

Termen *tillnamn* har erhållit en vidsträckt användning. Både Rygh och F. Jónsson använda ordet i sina här förut citerade arbeten. Hos båda står det i samma betydelse som kenningarnamn. Djurklou brukar det i särmeningen 1) tilläggsnamn för adelsmän, skattebönder och lantbor för att beteckna, vems barn man var (adelsmannen Peder Tureson) eller stället, där man bodde (bonden Knut i Wäsby) [aa. s. 29] eller yrket (John Grythomakare) eller födelsebygden (Maths Ålänning) [aa. s. 30]; 2) känningsnamn (s. 29); 3) motsats till känningsnamn (s. 38): »Många af dessa känningsnamn fingo en så öfvervåldigande kraft, att de likasom tillnamnen uppslukade både dop- och farsnamn.» Kalén låter tillnamn och efternamn växla i betydelsen av fars- och familjenamn. Enligt rikssvenskt språkbruk är *tillnamn* endast ett språkligt alternativ för *familjenamn*.

Enligt Espeland (Norsk folkekultur 1927, 49) trodde man i äldre tid, att namnet efter dopnamnet blott var ett känningsnamn för den enskilde personen, ofta av nedsättande natur. Under senare år börjar man tro, att de äro ättarnamn »og ikkje berre 'tillnamn', og dette er tvillaust rett.»

Då termen *tillnamn* av detta och andra exempel att döma lätt leder till missuppfattningar, vore det bättre att utesluta den ur den vetenskapliga terminologin.

Termen (*person*)*binamn* är avgjort den lämpligaste, även om den icke helt tillfredsställer våra krav på logisk klarhet. Den är lätt till formen, suggestiv till innehållet och erbjuder möjligheter till adekvat översättning (jfr Kahles rubrik »Altwestnordische Beinamen»).

De av eller till ortnamn bildade inbyggarnamnen ha i den vetenskapliga litteraturen erhållit olika benämningar (se Langenfelt Top. VII ff.).

Som semasiologisk term har åtminstone i Sverige det av A. Noreen skapade uttrycket *indigenatsnamn* vunnit stor spridning.

Indigenatsnamn är enligt honom en konkret glosa, som anger en person, familj, stam, nation, ett folk o. d. med hänsyn till ett större eller mindre framför kultiverat territorium, som han osv. kan tillhöra »i avseende på börd, hemvist eller sysselsättning.» (Se VSpr. V, 371).

Langenfelt (Top. IX f.) är icke nöjd med denna term. Han yttrar inledningsvis, att man skulle kunna kritisera den, emedan den framför allt åsyftar människor och emedan den i synnerhet nyttjas om »kultiverade» områden.

Hans viktigaste invändning gäller emellertid den omständigheten, att termen icke är morfologisk och därför icke kan brukas i ett arbete om ordbildning. Han menar nämligen, att *indigenatsnamnen* äro identiska med »Völkernamen, Bewohnernamen, Herkunftnamen» o. d. *The Dutch, the Netherlandiens* och *the Hollanders* äro således ur semasiologisk synpunkt likartade. Ur morfologisk ligger likheten däri, att de skapats genom avledning av ortnamn. Sådana namn kallar han *toponymics* (sv. *toponymika*). Ett toponymikum betecknar sålunda ett »folk-name», som är bildat till namnet på en lokalitet (*topos*) av något slag. På så sätt ser han sig i stånd att avgränsa sitt avhandlingsmaterial (de forn-, medel- och nyengelska »folk-names») mot å ena sidan *demonymics*, dvs. 'folk-names', som icke äro toponymics, å den andra *patronymics* (aa. s. XI f.). Men han utsträcker termens betydelse till att omfatta alla sådana fall, där namnbäraren står i något slags förhållande till en särskild plats, vare sig han är »a man, a mouse or a mineral» (a. a. XII).

Följande anmärkningar kunna göras mot Langenfelts resonemang.

Det är riktigt, att Noreens term i teorien är semasiologisk. Hans exemplsamling visar emellertid, att han i praktiken åsyftar en morfologisk användning av termen, i det han oavbrutet talar om formella »bildningsprinciper» och »avledningssuffix» och alla hans exempel äro avledning till ortnamn. I detta avseende föreligger ingen principiell åtskillnad mellan Langenfelt och Noreen. Den enda olikheten skulle bestå däri, att Noreen behandlar eller tror sig behandla sitt material

ur nysvenskt deskriptiv synpunkt,¹⁾ under det att Langenfelt tydligt och klart visar, att det för honom gäller genetiska synpunkter. Bägges framställningar äro emellertid genetiska. Norens term kan därför mycket väl användas även morfologiskt. Så uppfattas termen faktiskt i den språkvetenskapliga litteratur, där jag sett ordet förekomma.

Det är vidare en sanning med modifikation, att den av Langenfelt valda termen toponymics är förträfflig ur den synpunkten, att den anses giva associationer i rätt riktning. Med toponymics synes man nämligen kunna beteckna ortnamn överhuvud, alltså vad L. kallar *topographical names* (Top. XI).

Den viktigaste anmärkningen gäller emellertid Langenfelts bruk av ordet dels som en *allmänt morfologisk* term för ord, bildade till rumsbeteckningar, dels som speciellt morfologisk (och semasiologisk)²⁾ term för inbyggarnamn, bildade av och till ortnamn. Att i det senare fallet tanken på även en semasiologisk indelning föresvävat honom, framgår därav, att han sammanfattat *toponymics* och *demonymics* under det gemensamma namnet *ethnonymics*. Den dubbla mening Langenfelt inlägger i ordet toponymics har icke bidragit att skapa den teoretiska reda och klarhet, som han äsyftat.

För att vinna en större klarhet använder jag som morfologisk term ordet *toponymika*. Den betecknar alla bildningar till lokala namn. Termen motsvarar delvis vad Plattner (Z. f. franz. Spr. u. Litt. XI, 105) kallar »Gentilien im weiteren Sinne, d. h. von Ländern oder Landschafts-, Städte-, Berg- oder Flussnamen abgeleitete Wör-

¹⁾ Typiskt för denna kvasideskriptiva synpunkt är förklaringen av ordet bohuslänning. På samma rad, där N. riktigt anger att *bohuslänning* (alltså med långt n) analogiskt anslutit sig till typen *hallänning*, meddelar han att ordet bildats av *Bohuslän* med suffixet *-ning*. Det förra är kanske den historiskt riktiga förklaringen (*-länning* har utbytts mot *-länning*, för såvitt uttalet med långt ä någon-sin varit verkligt). Det senare påståendet innebär, att skrivningen *Bohuslänning* klyves i ett *Bohuslän-ning*, en åtgärd som låter försvara sig, endast om man menar, att det (rätt godtyckligt) stavade språket skall ligga till grund för grammatiskt vetenskaplig bearbetning. Deskriptivt sett måste *bøhuslænny* antingen uppdelas i *Bohuslä-ning* eller *Bohuslän-ing*, vilket icke är fullt korrekt men visar den deskriptiva grammatikens svårigheter att komma till rätta med ordbildningen.

²⁾ Zachrisson använder termen *geonymics* om till lokala benämningar bildade (ing-)namn (UUÅ 1926, Bd 2, 9). »This opens up new possibilities of explaining some -ing-names as geonymics which have hitherto been looked upon as patronymics.»

ter», dvs. alla med geografiskt ursprung.¹⁾ Tilläggas bör kanske, att geografiskt i vårt fall måste fattas så vidsträckt som möjligt och avse bildningar både till egennamn och appellativer. Toponymika äro sålunda t. ex. *Strandan* som binamn på en ko, som köpts i *Strand*, *Nötsätrar* som benämning för en viss sorts potatis, som först odlats i *Nötsäter*, och *Brandalinge* beteckning för ett visst slags båtar, som tillverkats i *Brandalen*. Appellativer som *skogsbo*, *fastlandsbyggare*, *mosskarlar* höra ock hit.

Som semasiologisk term för de inbyggarnamn, som bildas till ortnamn, kan jag ej använda termen indigenatsnamn, framför allt av det skälet, att den är för snäv till sin betydelse.

Indigenatsnamnet betecknar någon, som är från en viss plats. Jag förnekar icke, att det hos allmogen, även den sydbohuslänska, finns en levande känsla för att betrakta människorna ur synpunkten av den plats, där de äro födda. Namn som *Tjörbon*, *Dyrbon* etc. bli ständiga påminnelser om härkomsten för personer, som flyttat från *Tjörn* eller *Dyrbo* till en annan plats i Bohuslän. Men — och det är det viktiga här — icke alltid benämnas en person efter den plats, där han är född. Ett par exempel torde förtydliga detta. En torpare på *Å'sen*, som varit bonde på *Röd Va*, kallades än *Rössens-Olle*, än *Å'sen*. *Gustorpen* var uppfostrad på *Gustorp* Sta men bodde sedan på *Gilltorp* Sta och kallades *Gilltorpen*. *Skräppåsen* flyttade från *Skräppås* Öd till *Brurhammer* No och fick heta *Brurhammern*. *Frostern* i *Frostorp* No slog sig ned på *Havrelycka* U? och hette sedan *Havrelycken*. De nya namnen betydde åtminstone först 'den som äger eller den som bor på — —'.

En annan typ, som Noreen ej tagit hänsyn till, är den på *-fare*, fisl. fsv. *-fari*, fda. *-farer*, feng. *-fara*. Den förefaller innehålla fyra något skilda betydelse:

1) den som reser, ämnar resa, har rest till (ev. från) en plats: fisl. *Jórsalafari* (Fritzner), även *Jórsalamadr*, enl. Kahle (ANF 26, 195) 'einer der in Jerusalem war';

2) den som brukar (-at) resa till (ev. från) en plats(?): *Blekings-*

¹⁾ Denna Plattners klara definition har Langenfelt förbisett eller missförstått. I annat fall hade han icke (s. XI) kunnat påstå, att Plattner ansåge Abbévillois till Abbéville (é oriktigt) som avledning till ett »folk-name». Jfr f. ö. att Plattner börjar sin uppsats med följande klara formulering: »Die nachfolgende Sammlung von Adjektiven und Adjektivsubstantiven, welche von Personen- oder Ortsnamen abgeleitet werden, erheben — — —». Bland dessa exempel befinner sig Abbévillois, 'zu Abbeville gehörig' (aa. 112).

Hallands-, *Siælandsfare* (Hellquist Xen. Lid. 107); *rümfari*(?) (Lindroth *-rum* III);

3) den som flyttat till en plats(?): Se i 2) nämnda exempel, citerade efter Hellquist (a. st).;

4) (sekundärt) den som bor på en plats: *blekingsfare* (SAOB); det västmanländska *rümfari* (Lindroth a. st. med instämmande av Hesselman i NoB 1930, II); de östdanska *Lålands-*, *Lavindfarer*; burg. *Burgundsfare* (Schütte [N]HT, 5R, 4B. 37); det värmländska bst. pl. *Brosoksfara* 'invånare i Bro sn' (Sahlström Sv. Lm. 1915, h. 4, 52).

Andra exempel anföres hos Lindroth (*-rum* III f.) och hos Langenfelt (Top. 34 f.). Se ock hos bägge cit. litt. (Jfr ock Lindroth NoB 1918, 53 f.).

Det är tydligt, att icke blott ursprung från utan även riktning till och vistelse på en plats måste kunna inrymmas i den term vi välja, ävensom att kravet på att denna skall innehålla ett personbetecknande element måste tillfredsställas.

En sådan har jag trott mig finna i ordet *i n k o l e n t n a m n*. *Incolo* betyder 'bebo, bebygga' av *colo*, som betyder: 1. 'odla, bearbeta', i synnerhet *agrum*; 2. 'uppehålla sig, vistas på en plats'. Det står i intimt samband med vad vi kalla bebyggelse. *Incolentes* påträffas hos flera latinska skriftställare (t. ex. Livius och Seneca) i betydelsen 'invånare'. Grundordets innebörd associerar namnet med platsen, marken, jorden, där människan vistas. Avledningsändelsen *-ent* = *-ande*, *-ende* är direkt personbetecknande. Ordet är lätt att uttala. Det ansluter sig smidigt till den term, jag vill sätta vid sidan därav för att beteckna en annan väldig grupp av personnamn, släktnamnen. I fråga om dem utbyter jag de gamla misshandlade termerna *p a t r o n y m i k u m* och *m e t r o n y m i k u m* mot en ny, nämligen *p a r e n t n a m n*.

Termen inkolentnamn (IN) kan användas om inbyggarnamn, bildade till ON, i huvudsakligen följande fall:

1) Om personer, som *b o* eller *h a b o t t* kortare eller längre tid på en plats.

2) Om dem, som *r e s t* till en plats och *s l a g i t* *s i g n e r* där.

3) Om dem, som *h a* en verksamhet *f ö r l a g d* till en viss plats.

4) Om dem, som *ä r o f r å n* en plats (= indigenatsnamn).¹⁾

¹⁾ Sahlgren har (enligt Langenfelt, Top. XI, på dennes inrådan) använt *t o p o n y m i k a* i delvis samma mening, som jag här tänkt mig. (LUÅ N. F. Avd. 1.

Ytterligare en distinktion måste göras. Jag skiljer på IN i vanlig mening (om man så vill primära) och sekundära IN. Den förra termen har jag ovan diskuterat. Den senare åsyftar i detta arbete sådana inbyggarnamn, som ursprungligen betecknat något annat än samband med en lokalitet men som (så småningom) fått en sådan innebörd. Vad jag menar torde framgå av följande två exempel. *Brulin* hette en man, som var ägare till en gård. Hans familj kallades *Brulins*. Med detta namn avsågs också själva stället. Sedan *Brulin* dött, köptes gården av en person med ett helt annat familjenamn. Den nye ägarens familj fick nu heta *Brulins* efter stället. — *Brons* hette en roteknekt och hans torp kallades efter honom *Bronsetorpet* eller *Bronsens* (det senare gen. sg. av PN). Gubben är för länge sedan död, ävensom hans efterkommande (i närmaste led). Släkten har flyttat från socknen, men torpet står kvar. På senare tid har detta fått en ny innehavare. Denne kallas *Bronsen* efter stället. Han heter icke *Brons* och är icke ens på långt håll släkt med de gamla Bronsarna. — Sådana benämningar, som alltså genomgått utvecklingsserien PN > ON > IN, kallar jag sekundära inkolentnamn (sek. IN).

Bd 14: 2. Nr 30, s. 8). Han påpekar, att dessa namn kunna ha två olika funktioner alltefter namnbärandens relation till namngivaren. Denna relation kan uttrycka: I. Någon som bor på ett ställe; II. någon som bott på eller härstammar från ett ställe. Bebyggelsehistoriskt anser han det viktigt att skilja på dessa grupper.

KAP. I.

Geografiskt ordnad uppställning av ON och därtill hörande IN (jämte upplysande notiser om de senare).

Det följande är en ramsa, innehållande några sydbohuslänska inkolentnamn från Hisingen, Inlands Södre och Nordre härad, hämtade ur Severin Petri Ströms »Bahusium» från 1711 (enligt uppgift av Dybeck, som citerar den i Runa 1850). Handskriften skall enligt Dybeck vara förvarad i Göteborgs Gymnasiebibliotek, dvs. nuvarande Högre Latinläroverkets i Göteborg bibliotek. Någon handskrift med det namnet finns där icke, enligt vad nuvarande bibliotekarien meddelat mig. Med »Bahusium» avses kanske den handskrift, som finnes i nämnda bibliotek och där kallas »Annotationes de obsidionibus Bahusiæ arcis[-c-]». Vidriga omständigheter ha hindrat mig från att undersöka, huru härmed förhåller sig.

Hisingsboen: »Gud nåde oss!»

Harstaboen: »Det haffve vi hört.»

Torsbyggeren: »Det er rætt.»

Lyckeboen: »Kiör på!»

Holteboen: »Hey lystig!»

Solberingen: »Haffr du lang vej hiem?»

Biörlendingen: »Jag haffr et stycke vej.»

Karrebyggeren: »Fuldtop under hadden.»

Rommeländingen: »Nu ville vi riide och qvæde!»

Ytterboen: »Du haffr godt ved.»

Spiggerboen: »Ja, saa vullet var det.»

[I fortsättningen hänvisas till denna ramsa under de särskilda sockennamnen.]

Inlands Södra härad.

Inlands Södra Härad *sùn(ə)rə hərə.* — IN okänt. Ett gemensamt namn för inbyggarna i Inlands fem häradar är Inlandsbo, -n, -r, -rna *inlansbó, -n, —, -(a)* 1. -ra.

Harestads socken.

Harestads socken *håstəsókən, y. håsta.* NN *håstə sakn* och 1884 *hastə s.* (»§ något närmande sig s.»).

Harestadbo, -n, -r, -rna *håstəbó, -n, -(a).* Även Harestadbyggjare, -aren, -are, -arna *håstəbóq|arə, -an, -arə, -ara.*¹⁾ I ramsan från 1711 bst. sg.: *Harstaboen.*

I Torsby säger man: »*de æ sèkstan* (enligt annan uppgift: *àjan*) *håstəbógarə pə ən dälər* (Sjh: *dälər*).» Detta lär innebära, att det behövdes en kollekt av 16 (18) harestadsbor, för att offergåvan i kyrkan skulle uppgå till en daler.²⁾ Ordstävet kan åsyfta antingen invånarnas fattigdom eller socknens geografiska litenhet i förhållande till grannsocknen Torsby. Båda socknarna tillhöra samma pastorat.

A. Namn på byar, hemman och hemmansdelar och därtill hörande IN.

Flateby (Nor-, Mellan-, Sörgård) (*i*) *flådəbý, -bý.* — Flatebybo, -n, -r, -rna *flådəbýbó, -n, —, -(a).* Flatebybönder, -na *flådəbýbónər, -a.*

Nordgård (*i*) *nókgál, † -, -gál.* — IN Nordgård|en, -skan *nókgár, nókgáska.* Användas även nu (1931).

Mellangården (*i*) *mælomgár.* — En ägare, † för en mansålder sedan, kallades Mellumen *mælomən.* Han var bekant för sin björnstyrka.

Långängen (t. Mellangården) (*pə*) *långəngə.* — Långängen *långəngən,* † o. 1880, var den äldste av bönderna på L. Även nu användes IN om ägaren till samma gård.

¹⁾ E. Abrahamson, NS 1930, 133: »*håstəbógarə*», obst. pl. (?).

²⁾ Jfr »dä går trättan ottravabor på ett dussin.» (J. Götlind i GHT 15.5. 1915 om de fattiga och småväxta Ottravadsborna i Vartofta hd, Vg.).

Sörgården (i) *sörgårn*. — Ägaren item, även nu (1931).

Kröken (t. Sörgården) (i) *krógan*, ¹ -. — Ägaren ä. Krökel *krögäl*, y. Krökebon(den) *krögébón*, även nu.

Hammar [-er] (Kroke-, Neder-, Mellan-, Rättare-, Väster-, Östergård) (i) *håmər*, NN »håmər snarare än hāmər». — IN Hammars|bönderna *håmərþónərə*, -borna -þó(a).

Nedergård (i) *négál*. — Två bönder, av vilka den ene alltid kallades Nergårdsbon(den) *négasþón*.

Älvängen (i) *ælvænga*. — Älvängeborna *ælvængþó(a)*.

Heden (pa) *hæa*. — Hedensborna *hæasþo* (¹ - *bó|a*).

Kroken (i) *krógan*. — Krokebon(den) *krögébón*.

Kyrkeby (annex, som är komministerboställe; Berge-, Lille-, Mellan-, Neder-, Väster-, Övergård) (i) *sørkəby*, -by (s ett mellanljud mellan f och s). NN *sørkəby* »f, lent s, nästan som ss». — Kyrkebyborna *sørkəbyþó(a)*.

Selberg (t. Nedergård) (i) *sèlber*. — Ägaren kallades förr och ibland även numera Selbergen *sèlbern*.

Källstorp [Kolls-] (i) *kålstørp*. — Flera bönder. IN Kollstorpar|e, -en, -na *kålstørp|arə*, -an, -ara.

Näreby (Västra, Östra) (i) *nèrəby*, -by. NN *nèrəby* »aksent mitt emellan *nèrəby* och *nèrəby*.» — Närebyborna *nèrəbyþó(a)*.

Prillan (pa) *prèla*. — Av de två ägarne kallas den ene Prillebon(den) *prèləbón*, den andre Gustav på Prillan. Båda kallas Prillerna *prèlərə* 1. Prillebönderna *prèlərbónərə*. Folket Prilleborna *prèlərbó(a)*.

En man flyttade från Prillan till Kyrkeby och köpte där en gård. Han kallades aldrig annat än Prill-Andreas *prèlændreas*. Hans son benämnes Prillen *prèl* 1. Prille-Niklas *prèlənèklas*. Se ock Tornelle-torpet, Tb, avd. B.

Röd (Västra, Östra). — Inbyggarna kallas med ett gemensamt namn Rödborna *róbo* och ägarne Rödbönderna *róbónərə*. En viss Niklas flyttade från Västra Röd [Väster-Röd] (pa) *væstəró*, NN *væstərə* till Kyrkeby. Stället där kallas ännu Röd-Niklas' *rønèlvasəs*.

Hit hör ock Östra Röd [Öster-Röd] (i) *òstəró*, NN (oriktigt) *òstra ró*. — Två ägare. En ägare (Andreas) kallades Rödbon(den) *róbón*. Den andre fick som gästgivare och länsmansson intet IN.

Sjöheden (pa) *skö* (graviscirkumflex), *sköə*. — En åbo, † o. 1880, kallades Sjöheden *skón* (enl. 6 meddelare) och Sjöhedarn(?) *skón* (enl.

Nmh) och hustrun Sjössan *skösa*, †. Även senare ha dessa två IN använts men mera sällan. Sjöhedborna *skö(ə)bö(a)*.

Toreby (Lille-, Mellan-, Väster-, Östergård) (*v*) *tōrəbȳ*, *-bȳ*. — Torebyborna *tōrəbȳö(a)*.

Backen (*pə*) *bākən*. — En änka Backe-Lotta *bākəlsta* 1. Backelan *bākəla* regerade här i många år. På senare tid har det fem. IN använts någon gång.

Gatan (*v*) *gāda*. — Gaten *gādən* och Gatelan *gādəla* äro döda för länge sedan. IN leva med svagt liv. Gatans *gādas* säges om familjen.

Husen *hūsen* (ökn.) kallades en man, † o. 1915, efter ett **hus** som han byggt. Fortfarande säges om gården **Husens** (*te*) *hūsens*.

Lunneberget (*v*) *lūnəbérjət*. — En ägare. IN Lunnebergen *lūnəbérjən*. Även nu.

Tomten (*pə*) *tōmta*. — En ägare. En skomakare, † o. 1850, kallades Tomten *tōmtən* och hans hustru Tomtelan *tōmtəla*. IN begagnades även om följande generation. Tomte-Samuel *tōmtəsəməl* benämndes en, som bodde här.

Torp (*v*) *tōrp*. — Där finnas nu två gårdar, och om deras ägare användas blott PN eller det gemensamma namnet Torpebönderna *tōrpəbōnərə*. Tidigare fanns blott en ägare, Torparn *tōrpan* och hustrun Torpelan *tōrpəla*, båda †. Fortfarande säger man emellertid *tōrpan*s och avser därmed båda ställena.

B. Namn på torp och lägenheter och därtill hörande IN.

Dammen (t. Kyrkeby) (*pə*) *dāmən*. — IN Dammbon *dāmən*.

Fagerås (t. d:o) (*v*) *fagərās* (vid ett berg med samma namn). — En stenläggare, † o. 1870, fick heta Fageråsen *fagərāsən*.

Flögen (t. d:o) (*pə*) *flūwa*. — IN Flögen *flūwən* 1. ² ² †.

Klinten (t. d:o) (*pə*) *kłintən*. — Förutvarande ägaren kallades Klinten *kłintən* (Obs. acc!), nuvarande Klinte-Severin *kłintəsəvərīn*.

Lerhålan (t. Kroken) (*v*) *lērħāla*. Rivet i slutet av 1800-t. — Omkring 1850 bodde här Lerhålen *lērħān* och hans hustru Lerhålskan *lērħāska*. Den senare var en bettlerska, om vilken många historier äro i omlopp.

Orrekärr (t. Östra Röd) (*v*) *ōrəsčər*. — IN Orren *ōn*.

Röven (t. Prillan) *rēva*. — Någon gång tidigt på 1800-t. bodde här Röven *rēvən* och Rövelan *rēvəla*. De idkade småhandel.

Skädd(e)vik (t. Sjöhed) (v) *skæddəvig*, NN *skæddvig*. — IN Skäddedeviken *skæddəvigən*, en skräddare, † 1880.

Stycket (t. Kyrkeby) (pa) *støket*. — IN Stycken *støken*, † o. 1860, och hans hustru Styckelan *støkəla*, † o. 1870. Sonen Stycke-Benjamin *støkəbenjamin*, † o. 1930 i nittioårsåldern.

Tåberg (t. Kroken) (v) *tåberj*. — Tåbergen *tåbærjən*, † o. 1890, bodde först där och sedan i Kyrkeby. Han var känd vida omkring för sin ringa kroppsstorlek. Hans hustru, Tåbergskan *tåbærška*, dog före honom.

C. Namn på fiskelägen och färjeplatser och därtill hörande IN.

Kornhall (pa) *kønhal*, NN även -gl. Färjeplats. — Kornhallsborna *kønalsbō(a)*.

Korseberget (pa) *køsbærjet*. Gammalt fiskläge. — IN sg. Korseberglare, pl. -arna *køsbærjarə*, -ara.

Metesten (pa) *mèdastén* och *médasten*, NN *módesten*. Gammalt fiskläge. — IN sg. Metesten|are, pl. -arna *mèdastén|arə*, -ara. Metestensborna *mèdastensbō(a)*.

Sandviken (möjl. även till avd. B) (v) *sånviga*. Vid Nordre älvs mynning. Det betraktas som fiskläge, ehuru där finnas blott två torpställen, ett under Flateby och ett under Kyrkeby. — IN sg. Sandvik|are, pl. -arna *sånvig|arə*, -ara. Sandvikeborna *sånvigəbō(a)*.

Kareby socken.

Kareby socken *kår(ə)bysókən*, *kårəbysókən*, IOD *kårəby*, *kårəby*, NN *kårby saken*.

IN Karbygg|are, -aren, -are, -arna *kår(ə)bygg|arə*, -an, -arə, -ara. NN sg. *kårbyg|arə*, pl. (trol. bst. form) -ara, IOD sg. *kårbøgarə*. I ramsan från 1711: Karrebyggeren. Det mest kända sockenboöknamnet i Bohuslän är Kareby ulkar *kårəby ùlka*. Man ville därmed säga, att invånarna voro »storhuvade» liksom fiskarna av arten ulke *ùlka*, m. E. Abrahamson omtalar (NS 1930, 134), att den ovannämnda fisken i sin tur kallas Karebyggare *kårəbøgarə*, vilket faktum jag kan be styrka ur egna samlingar.

A. Namn på byar, hemman och hemmansdelar och därtill hörande IN.

Arnebo (i) *âṇəbú, ânə-, ânə-*. Två gårdar. — Arnebyggar|en *âṇəbóg|an*, en ung man som reser omkring och säljer fisk; -na -*ara*, bönderna och folket.

Arntorp (i) (Nedra, Övra) *ántər, áṇ-*, NN *antr.* — Arntorpsborna *ántəsbó(a)*.

Björkebacka (i) *búrkebáka*. En gård. — Ägaren har i mannaminne kallats Björken *búrken*. Så kallades ock en numera avliden person, som slagit sig ned i Ringby, Ka.

Bollestad (Norra, Stora, Västra) (i) *bólsta*. — En person, som bosatte sig i Ringby, Ka, fick under sin återstående livstid heta Bollestan *bólstan*. Byinvånarna Bollestadborna *bólstabó(a)*.

Grokareby (Mellan-, Väster-, Östergård) (i) *grákárby*, NN *grákár(ə)by*. — Grokarebyggarna *grákárbogara*.

Hagstorp (Nor-, Sörgård) (i) *hákstər*. — Hagstorpsborna *hákstəsbó(a)*.

Hanekullen [Höne-] (p*a*) *hənakəl*, NN *hənə-*. — IN okänt.

Hålt [Holtet] (Nedra, Övra) (p*a*) *həltət*. — Holteborna *həltəbó(a)*.

Hägna[de]n (p*a*) *həgnan*. — Hägnaborna *həgnabó(a)*.

Höjer (Mellan-, Nor-, Sörgård) (p*a*) *højər*. — IN okänt.

Hölehed (i) *hùkəhé*. — En gård. Inv. Höleheds *hùkəhés* l. Höleheds-folket *hùkəhesfólkət*.

Kareby (Prästgård, Neder-, Tove-, Övergård) (i) *šàrkəkár(ə)by*, NN *šòrkəkárby*. — IN okänt.

Källered (i) *šə̀lərə*, NN *š-*. Flera gårdar. — Källeredborna *šə̀lərəbó(a)*. En Anders, † o. 1890, bekant som kvacksalvare för djur, kallades Källern *šə̀ləṇ*.

Lundby (Lilla, Stora) (i) *lùṇby, lùm-*, NN »y med en liten väsning av överläppen (jfr bromsens läte).» — Inv. kallas Lundbyggarna *lùṇbógara* l. Lundbyborna *lùṇbybó(a)*. Svärfadern till Ofv, min 1930 avlidne meddelare, gick under IN Lundbyggarn *lùṇbógaṇ*.

Norumens (t*a*) *nòrəməns*, som fått namn efter ägaren, Norumen, som kommit från Norums sn.

Löstorp (Västra, Östra) (i) *lústər, ló-*. — Löstern *lústəṇ* var slaktare († för länge sedan). Löstorpsbo, -n, -r, -rna *lústəsbó, -n, -, -(a)*.

Myrebacka (i) *mýrəbáka*. — Andreas, som var både bonde, slaktare och affärsman, fick alltid heta *mýrəbákən* († 1887). Myrebackaborna *mýrəbakabó(a)*.

Olsreröd (i) *ólsə* (ibf. *ósə*). — Olsren *ólsən* (ibland ¹ -), † vid 92 års ålder, låg sjuk i många år. Olsrerödborna *ólsəbó(a)*.

Olsåker (i) *ólsəkər*, NN ¹*əkər*, IOD *òlsəkər*. — F. d. sergeantboställe. Någon gång, ehuru sällan, kunde man förr få höra IN Olsåkeren *òlsəkən*. Folket kallas Olsåkers *ólsəkəs*.

Ringby (Lilla, Västra, Östra) (i) *rjmbj*, *rjby* (även ¹ -). — Ringbyggarna *rjmbógara*.

Rishammar [-er] (Lilla, Västra, Östra) (pα) *rjsámər*. — Omkring sekelskiftet dog Rishammern *rjsámən*, som var nämndeman. Rishammersborna *rjsáməsbó(a)*.

Rogstorp (Väster-, Östergård) (i) *róstər*. — Befolkningen Rogstorparna *róstərpara*.

Rombacka (i) *rómbacka*, *róm-*. — Föreg. och nuv. ägarna till en av gårdarna kalla(de)s båda Rombacken *rómbackən*. Namnet synes sålunda följa en viss gård. Anledningen uppgav Ofr vara den, att en viss ägare till gården, en målare, hade varit mer ute bland folk och därför blivit mer känd och omtalad än folket i de andra gårdarna.

Ryr (pα) *ryr*. — En gård. Ägaren Ryrbon *ryrbón*.

Räfs[h]al (Norra, Södra) (i) *ræfsál*. — Räfsalsborna *ræfsasbó(a)*.

Röd (pα) *rø*. — En gård. Ägaren Rödbonden *røbbón*.

Skogen (Lilla, Stora) (pα) *skáwən*. — Skogabon(den) *skàwabón*, † o. 1910.

Skårby (Mellan-, Väster-, Östergård) (i) *skjrbj*, NN *sker-*. — Skårbyn *skjrbjyn*, † o. 1880, ansågs vara en smula »konstig». Byfolket kallas Skårbyggarna *skjrbógara* och (enl. Kas) Skårborna *skjrbó(a)*.

Höleshagen (i) *hùlësháwən*. — En viss person, som bor där, kallas på samma sätt.

Solbräcke (i) *sòlbrákə*, *-bré-*. — Solbräcken *sòlbrákən* var en »*fàl stóqfas*», en »*tádər*». Han blev ihjälslagen. Han ägde två bröder, bågge köpmän. Ingendera bar ifrågavarande IN. Solbräckeborna *sòlbrækəbó(a)*.

Toftan [Toften] (pα) *tèfta*. — Toftaborna *tèftabó(a)*.

Torp (Stora, Västra, Östra) (i) *tørp*. — Torpaborna *tørpabó(a)*.

Ullstorp (pα) *ústər*, *ús-*. — IN koll. Ullstorps *ústəs*.

Vegestorp (Stora, f. d. korpralsboställe; Västra och Östra, f. d. sergeantboställen) (pα) *véstər*, NN *vəstr*. — Vegestorpsborna *véstəsbo(a)*.

Ön (pα) *óa*. — Flera gårdar. En viss bonde kan kallas Ö(n)bonden *óabón*.

B. Namn på torp och lägenheter och därtill hörande IN.

Trots upprepade efterforskningar har jag ej lyckats påträffa ett enda hithörande IN. Däremot ha mina sagesmän nämnt åtskilliga knekt-namn, bland vilka flera äro bildade till ON. Sådana äro *Skårman* och *Skårfält* till Skårby, *Rogsman* till Rogstorp, *Arnt* till Arntorp. Två kvinnor, som flyttade från Björkebacken till Tofta, kallade sig *Toft*. Dessa namn äro emellertid artificiella, icke-folkliga benämningar.

C. Namn på bygder och därtill hörande IN.

Enligt NN kallas norra delen av socknen **Oppkroken** *äpkrógæn*. Detta är en sanning med modifikation. Endast den nordöstra lilla fyrkanten på gränsen mot Ro, innefattande huvudsakl. Rombacka, Övra Holtet, Hägnan och Källered, hör dit. IN sg. Oppkrok|are, -aren, pl. -are, -arna *äpkróg|arə, -aη, -arə, -ara*.

Lycke socken.

Lycke (socken) *lökə(sókæn)*.

IN Lyckebo, -n, -r, -rna *lökəbó, -n, -, -(a)*, ibland *-ra*. Bst. sg. i ram-san från 1711: Lykkeboen. Ofta säges numera Lyckebygg|are, -aren, -are, -arna *lökəbóg|arə, -aη, -arə, -ara*. E. Abrahamson NS 1930, 133: »*lökəbögare*», obst. pl.

A. Namn på hemman och hemmansdelar och därtill hörande IN.

Bremnäs (Neder-, Norr-, Väster-, Öster-, Övergård) (*i*) *brèmnés*. NN *brèmnäs, brèmnēs*. — IN obst. sg. och pl. Bremnäsare *brèmnésarə*. Bremnäsborna *brèmnésabó(a)*, även *-bóra*.

Gatan (*i*) *gåda*. — Gateborna *gådabó(a)*.

Gärdet (*i*) *gæt, gæt*. NN *gæt*. — Gärdeborna *gærbó(a)* 1. *gætə*.

Gärdepojkarne *gærbəjka, gætə*. Gärdegubbarna *gærbəgoba(na), gætə*.

Sörgård (*i*) *sörgák, sùr-(ù → è)*. — Sörgårdsborna *sörgasbó(a)*.

Broberg, se Klammerholt, avd. B.

Erslycke [-lycka(n)] (*i*) *és|eka, ÷ - -*. Även *és*. NN *gésløka* och *ésløka* (lika vanliga). — Erslycken *és|ekæn, ÷ - -*.

Gunneröd (*i*) *gùnərə*. — Gunnern *gùnəη* dog o. 1860. Gunneröds *gùnərəs* säges fortfarande om åborna.

Hean [**Heden**] (*pa*) *hēa*. — En gård. Hedbon(den) *hēbon*, ¹ -, säges även nu om ägaren.

Instön (*pa*) *instōa*. *v* närmar sig *o* enl. NN. — Instöborna *instōbō(a)*.

Klåverö[n] (Bremse-, Mellan-, Norgård) (*pa*) *kläv(ə)rōa*. — Klåveröborna *kläv(ə)rōbō(a)*.

Bredvik (*v*) *brēvig*. — Äg.: Bredviken *brēvigēn* (IOD).

Bremsegården (*pa*) *brēmsagår*. NN *brēmsə-* och *brūmsagår*. —

En man vid namn Sundberg hade varit guldsökare i Amerika. Efter återkomsten till hembygden innehade han Bremsegården till sin död o. 1890. Han kallades Bremsen *brēmsēn* och (på skämt) *gūlmån*. Inkolentnamnet användes icke numera. (Bremsan *brēmsa* var troligen änka efter en båtsman Brems. Hon var icke från Bremsegården).

Korsvik[en] (*v*) *kōsviga*. — Korsviken *kōsvigēn* ägde gården ensam. Då han dött, delades den mellan de två sönerna, varefter detta IN upphörde att nyttjas. Bröderna äro nu båda döda, den siste 1930. Korsvikeborna *kōsvigēbō(a)*.

Kroken (*v*) *krōgan*. — En sjökaptten, som är bosatt här, kallas Krokegubben *krōgagōbēn*. »Gubben» användes allmänt i Lycke som smeknamn på skeppare och sjökaptener. Kroke-Hans *krōgahāns* kallas en åbo.

Kråkerön (Mellan-, Norra, Stora) (*pa*) *krāgērōa*. — Kråkeröborna *krāgērōbō(a)*.

Norra Kråkerön 1. **Lilla K.** [**Nordön**] (*pa*) *nōlōa*. — En gård. IN Nordön *nōlōn*, t. ex. *hēr komēr nōlōn rōnēs*.

Kulperöd (*v*) *kūlperō*. — En kvarnägare † fick heta Kulpen *kūlperēn* och Kulpern *kūlperēn*, även ¹ -. Familjen Kulperöds *kūlperōs*.

Lycke (Norra, Stora, Västra, Östra) (*v*) *lōkə*. — Någon gång hör man invånarna kallas Lyckeborna *lōkēbō(a)*. Jfr under Lycke socken.

Norra Lycke (*v*) *nōlōkə*. — Förutvarande ägaren Norrlycken *nōlōkēn* har sålt gården.

Skintorna (f. d. gård t. N. Lycke) *skintōra*. — Efter storskiftet 1827 flyttade en man ut från byn och odlade ett magert jordstycke. Efter stället namn fick han heta Skinten *skintēn*.

Västergård (*v*) *væstergår*. Äg. Västergården *væstergår* (IOD).

Lycke prästgård [**Prästgården**] (*v*) *præstogår*. — F. d. prästänkesäte. Numera innehas hemmanet av en arrendator. IN okänt.

Långön [-ö] (*pa*) *långə, lågə*, NN *långə* och (sällsynt) *långə*. — Långö-

borna *lågabó(a)*. En mycket kortväxt fiskare från Torsby kallades, när han kom i vadfiskelag på Hyppel (Öckerö), av sina yrkeskamrater *lèlmán*. Han bosatte sig sedan på Långön och fick nu heta Långö-, Långeman *lågémán*. Se ock VFF 1265,2.

Ryr (Lilla, Mellan-, Stora). — Ryr-Kalle *rýskálæ* omtalas VFF 1265,5. Folket på Lilla Ryr (*pæ*) *lèlarýr*, Mellanryr (*pæ*) *mèlomrýr*, NN *mèlumrýr* och Stora Ryr (*pæ*) *ryr* kallas med ett gemensamt namn *rýsbó(a)*. Enligt IOD kallas äg. av Stora Ryr Storarysken *stòrariýskæn*.

Skålleröd (*i*) *skòlæræ*, NN *skälæræ* («*a* med dragning åt *ø* el. *u*»). — Så länge hemmanet var odelat, kallades ägaren Skållern *skòlærñ*. En av de sista ägarne behöll detta IN även på grund av vissa personliga egenskaper: han handskades icke snålt med pengar och trivdes gott i glada lag. Om hans liv och leverne gå i bygden talrika historier. — Numera är hemmanet skiftat mellan två bönder. Nyssnämnda IN begagnas ej längre.

En person härifrån flyttade för många år sedan till Runneröd, Tb. Han hette där aldrig annat än *skòlærñ*, och hans tre barn uppkallades efter faderns IN. Dottern t. ex. fick heta Skållerns-Maria *skòlærñsmáría*.

Skårpedal [Skorpe-] (*i*) *skèrpædál*. — En gård. O. 1880 l. 1890 dog en ägare till denna: Skorpedalen *skèrpædær*.

Tjuvkil (Mellan-, Nor-, Uppe-, Västergård) (*i*) *šjwšjkl(ù→ý)*, *šjw-*, *šjwšjkl*. Även *f* = mellanljud mellan *š* och *f*. Enl. NN vanligen *šjw škl* (*f* nästan som *šš*), men en av hans meddelare sade: *šjw šyl*. — Tjuvkilsborna *šjwšjkbó(a)*.

Toftan [Tofta] (*pæ*) *téfta*. Herrgård, nu (1931) tillhörig kabinettskammarherre E. Hallin. — IN på ägaren saknas. Arbetsfolket kallas Tofteborna *téftæbó(a)*.

Älgön (*pæ*) *æljæa*. — Älgöborna *æljæbó(a)*.

B. Namn på torp och lägenheter och därtill hörande IN.

Dammkärr (t. Tjuvkil) (*i*) *dåmšær*. — Dammkärrsgubben *dåmšæsgøbæn* kallades en åbo, som dränkte sig o. 1890.

Klammerholt (*pæ*) *klàmærhòlt*, i jb kallat **Broberg**. — Ett litet torp innehas av Klammerholtarn *klàmærhòltærñ* (IN användes endast på skämt), resten av hemmanet ligger under Gullbringa, Hå.

Pumphuset (f. d. lägenhet nere vid *jaelm*, Tofta ångbåtsbrygga) (*pæ*) *pòmphúst*. — Där bodde en man, som av folkhumorn kallades Pump-husen *pòmphúsæn*, † o. 1880.

Sand (t. Tofta) (*pā*) *sān*. Två torp. — Den ene ägaren kallades Sanden *sānən*[], båda Sandingarna *sānynana* (IOD).

Sjöboden (t. Tofta) (*ve*) *fjēbōa*. — Torparen: Sjöboden *fjēbōn* (IOD).

***Skepphall** (*pā*) *fēbāl*, -*āl*, NN *fēbal*. — Kråkeröbornas båtar ligga där. För många år sedan bodde här en fattig fiskargumma, Inger, som handlade med flundror, »*skrōbskādər*» etc. Hon kallades av Lyckeborna Skepphallkärningen *fēbālšērəga*.

***Slekneken** (t. Ryr) (*i*) *slēknēgən*. — Tre bröder, alla murare, äro kända i Yb under namnet Sleknekarna *slēknēga(na)*; i Tb (Sjh) Sleknek|en *slēknēg|ən* (fadern), pl.-arna -*ara* (sönerna).

Slätten (t. Ryr) (*pā*) *slēta*. En rad torpstugor. — Sällan kallas torparna Slätteborna *slētəbō(a)*.

Vannholmen (t. Klåverön) (*pā*) *vānhōlmən*. — Två systrar, döda o. 1910 (?), Vannholmetöserna *vānhōlmətōsərə* skötte den gammalmodiga fyrbelysningen här ute. De voro duktiga sjömän.

Äggdal (t. Toftan) (*i*) *ēgdāl*, NN *ēgdal*. — Familjen: Äggdalsborna *ēgdasbō(a)*.

C. Namn på samhällen, bygder och ögrupper och därtill hörande IN.

***Oppegårdarna**. — Inbyggarna i socknens östra del (speciellt på Ryr, i Skälleröd och Kulperöd) kallas någon gång Oppegårding|e, -en, -ar, -arna *ōpēgārd|y|ə*, -*ən*, -*a*, -*a(na)*.

Tjuvkils huvud *šjyψs hūvə(ū→ð)*. Mindre samhälle med bilstation och handelsbod. — En viss sjökaptén, som var bosatt här, gick under benämningen Huvudgubben *hūvəgōbən(ū→ð)*. Folket Huvudborna *hūvəbō(a)*.

Öarna *ōjərə*. — Om alla öborna säges Öjebor, -na *ōjəbō*, -(*a*). I sg. Öjebo, -n *ōjəbō*, -*n*.

Romelanda socken.

Romelanda socken ä. *rūmlānsōkən*, y. *rōmlānsōkən*.

IN Romlänning|e, -en, -ar, -arna *rūmlān|əg|ə*, -*ən*, -*a* (så NN), -*a*, y. *rōm-*. I äldre tid kallades invånarne Rymar, enligt Brusewitz, Elf-syssel, s. 94. I ramsan från 1711: Rommeländingen.

A. Namn på byar, hemman och hemmansdelar och därtill hörande IN.

Alekärr (i) *àlɛʂɛr*. — Alekärrsborna *àlɛʂɛsbó(a)*.¹⁾

Barkeröd (pa) *bàrkərɔ*, ' - - . — En gumma i B. kallades Barkan *bàrka* (IOD).

Berget (pa) *bérjət*. — Bergborna *bèrjbó(a)*.

Björkekärr (i) *bjòrkɛr*, y. *bjòrkɛ*. Tillhör kronoparken Svartedalen. — IN okänt.

Björkärr (i) *bjòrɛr*. — Obebott. Tillhör kronoparken.

Bogedal [**Bokedalen**] *bògədån*. — Obebott. Tillhör kronoparken. För länge sedan bodde här en hästhandlare Boken *bògøn*, »*øn òlidlh a vùslòs pæšón*». Hans »*kråka va màgra a skrìna*»; själv slogs och söp han, när han kom åt.

Braseröd (i) *bràsərɔ*. — IN okänt.

Broan [**Bron**] (ve) *bróa*. — IN okänt. Se dock under Romehögen, Ro, avd. B.

Bråten [**Bråtarna**] (pa) *brèda*. En gård förr, nu till kronan. — Bråten *brèdan* användes förr om ägaren, på senare tid ibland om arrendatorn. Bråte-Hans *brèdähåns* hette en åbo som flyttade till Solberg, Ro.

Bräcke (i) *brækɛ*. — IN Bräckebon(den) *brækəbón*.

Burås (i) *búræs*, *bürås*. — En ägare. Buråsen *büråsøn*.

Bäck (i) *bæk*. — En snickare, som var befryndad med de flesta av bäckastugornas invånare, kallades Bäck-August *bækågust*. Han bodde i en liten stuga bland bergen. B. dog vid 80 års ålder. Bäck-Erik *bæk-èrik* och Bäck-Magnus *bækemågnus* ha ock bott i B. Den senares son kallades skämtsam Bäckén *bækøn*. Detta namn kan ock hypokoristiskt användas om andra åbor. Bäckaborna *bækəbó(a)*.

Dala (i) *dåla*. — Dalaborna *dålabó(a)*.

Dalen (i) *dån*. — Dalborna *dålbó(a)*.

Diseröd (pa) *dīsərɔ*. — F. d. fänriksboställe, nu fattiggård. IN saknas.

Drypetorp (i) *drj̀pətørp*. — Förr en ägare; nu igenlagd gård. Ägaren kallades Drypen *drj̀pbøn* (öknamn).

Dyröd (i) *j̀yrɔ*. — Dyrebo, -n, -r, -rna *j̀yrəbó*, -n, -, -(a). Ägarna kallas Dyrödbönder, -na *j̀yrəbónər*, -a.

Dössebacka (Norra, Södra, Västra, Östra) (i) *dòsəbåka*. NN *dòsəbaka* och 1884 *dusəbaka* (acc. ej utsatt). — Dössebackaborna *dòsəbakəbó(a)*.

¹⁾ -*bó(a)* är vanligare än *bó* i Ro.

Grandalen (*i, pα*) *grāndān*. NN *grān-* »a kanske troligast kort.» — Grandalsborna *grāndasbō(a)*. På det s. k. Lilla Grandalen bor en person, som kallas men ej heter (August) *gran*.

Grankärr (*i*) *grānšār*. NN *grānšar*. — En ägare, Grankärrn *grānšān*. IN användes alltjämt.

Grinsvall (Nedra, Övra) (*pα*) *grīnšval*. Tillhör Trankärr, Yb. — IN okänt. (Grinsvall, Lybeck och Rostock lära ha fått namn efter de tyska städerna med samma namn).

Gräsås (*i*) *grāsās*. — Gräsåsen *grāsāsēn*, en skogvaktare. IN använt även förr.

Gröt[e]vatten (*ve*) *grōdēvān*. Hör till kronoparken. — IN Gröten *grōdēn* (öknamn).

Gömmet (Lilla, Stora) (*i*) *gōmēt*. — IN Gömmen *gōmēn*, använt både förr och nu.

Hede (*pα*) *hē* (graviscirkumflex). F. d. kaptensboställe. — IN okänt.

Holmevatten (*i*) *hōlmēvān*. — IN okänt.

Honeröd (Håle-, Mellan-, Neder-, Väster-, Övergård) (*i*) *hōrē*. NN *hōrērē*. — Honerödborna *hōrēbōa* och ² - - -.

Hungersvatten (*ve, pα*) *hāgāsēvān*. — IN okänt.

Håffrekullen [**Hoffre-**] (*pα*) *hēfrākūl*. NN *hōfrākūlen*. — Håffrekullsborna *hēfrākūlsbōa*.

Holt[et] (*i*) *hōltēt*. — IN okänt.

Häljeröd (*i*) *hēljērē*, ² - - - . — Häljerödborna *hēljērēbō(a)* och ² - - - -.

Hällesvatten (Övra, Nedra) (*i, ve*) *hēlsvān*, NN *hēlēsēvān* och *hēlsvān*. Tillhör kronoparken. — Hällesvattensbon(den) *hēlsvānsbōn* och ² - - -.

Hällevad, vanligen kallat **Guppås** (*pα*) *gūpās*, *gāp-*. — Guppen *gūpēn* är ett åbonamn (öknamn) som funnits så långt tillbaka Hpk kunde minnas. Även hans far, f. 1803, lär ha hört det redan i sin barndom.

Hög (Nor-, Sörgård) (*i*) *hōw*, *hōw*. — Högborna *hōwbō(a)*.

Höghålt [-holt] (*i*) *hōkēlt*, NN *hōkēlt* och *hō*. »I södra delen av socknen säger man *hōgōlt* och *hōghōlt*.» — Högholten *hōkēltēn* har i mannaminne den kallats, som ägt den största hemmansdelen.

Illekärr (*i*) *ilēsār*. — Förr obebott, nu lägenhet. IN okänt.

Klar[e]vatten (*i*) *klārēvān*. Numera nedrivet och tillhör kronoparken. — En åbo † kallades Klar(e)n *klārēn*.

Koberg (*pα*) *kōbērg*. — Tillhör numera Valleröd. Obepott. Se Ro, avd. B.

Kroken (i) *krògæn*. — Krok-Anders *krògánaš* var ofantligt stark. Många historier äro i omlopp om hans styrka. Krokeborna *krògabóa* och ¹ - - -.

Kållen [**Kollen**] (pa) *kýln, kýl*. NN *kòlæn*. — Kollebon(den) *kèlebón*.

Lid (i) *li*. — Lidborna *libóa*.

Linnebacken (pa) *línábákæn*, vanligen kallat **Gatelund** (pa) *gàðelun*
1. endast **Lund** (pa) *lan*. — En ägare, Gatelundsbon(den) *gàðelunsbón*.

Lin[d]ås (i) *línás*. — En ägare, som förr kallades Lindåsen *línásæn*.
Hustrun till en åbo fick heta Lindåsan *línása*.

Liv[e]lycke (i) *lívəlókə*. — IN okänt.

Lybeck (i) *lóbæk*, NN *lóbæk* och *lò*. — Den näst siste bonden kallades Lybecken *lóbækæn*.

Lyckan (pa) *lòka*. — Här finnas två ägare, av vilka den ene kallas Lycken *lòkæn* och båda tillsammans Lyckarna *lòkana*.

Lysegården (i, pa) *lÿsegårn*. — Lysegårdstorparna *lÿsegåstørpara* kallas gårdens underlydande.

Långevatten (pa) *långevån*. Tillhör kronoparken. — IN okänt.

Mjösund [**Sundet**] (i, ve) *sunt*. Så NN, som tillägger: »med någon dragning till *sónt*.» — Sundarn *súnnaŋ* har sagts både förr och nu (Hpk).
Suntarn *súntaŋ* säga åtminstone barnen nu (1931), när de icke säga *méstær ve súnt*.

Normannebo.

Södra (och viss del av **Västra**) **Normannebo** kallas **Lunden** (i) *lun*
(a → o). — Lundeborna *lúnébó(a)*.

Västra och **Östra N.** kallas **Bua** (i) *búa, búa*. — Buaborna *búabó(a)*.

Gatan (i) *gåda*. — Gaten *gåden* slog ihjäl sig o. 1920.

Något (pa) *någøt, -ot*. (Något heter *nýt*.) — Någebon(den) *nægébón*.

Plommeröd (i) *plùmørə* (Obs. -l!), *plò-, plò-*. — En åbo kallades Plommern *plùmørŋ, plòmørŋ* †, sonen kallas Plommerns-Hilmer *plòmørŋs-hilmør*.

Ranneberg (i) *rånøbérŋ*. — En ägare. Förr kallades åbon Rannebergarn *rånøbérŋaŋ*.

Romelanda (Sörgård och Annex, båda kyrkoherdeboställen; Övergård, Östra Neder-, Östra Övergård) (i) *rùmälán*. — IN sällan använt om byinvånarna, då det lätt skulle förväxlas med namnet på sockenborna.

Ryr (Västra, Östra).

Västra Ryr (pa) *ryr*. F. d. fänriksboställe. — Arrendatorn kallas Ryrbon(den) *ryrbón*.

Råstock (i) *róstak*, NN *róstak*. — Råstocksbonden *røstaksbôn*.

Sandlid (i) *sànli*. — IN Sandliden *sànlin* säges alltjämt. Sandlidborna *sànlibôa*.

Sanner[öd] (p*a*) *sánærø*. NN *sánærø*. — IN okänt.

Signehög (i) *siġnæhøw*. — IN okänt.

Sjöås (i) *ſjòås*. Tillhör kronoparken. — Innehavaren: Sjöåsen *ſjòåsen*. IN följer alltjämt stället.

Skár (i) *skær*. — IN okänt.

Slätten (p*a*) *sléta*. — IN okänt.

Slättås (p*a*) *slètås*. — En ägare. IN Slättåsen *slètåsen* användes alltjämt. Slättåsan *slètåsa* säges, ehuru sällan, om ägarens hustru. Två speciella torpare bruka gemensamt benämnas Slättåsarna *slètåsana*.

Solberg (Berge-, Kocke-, Mellan-, Neder-, Sör-, Väster-, Över-, Östergård) (i) *sølbær(ġ)*, *-bærġ*. — Solber(g)ingarna *sølbærġa* (Hpk), Solbergarna *sølbærġara*.

Dammen *dámæn*. — Här bo två bröder, men Sven, även kallad Damme-Sven *dámæswæn* står för gården.

Hund[e]hålan (i) *hūnæhåla*. — En ägare † kallades Hundehålen *hūnæhæn*; sonen, nu (1931) o. 80 år, kallas Hundhålns-Niklas *hūnæhænsnêklas*.

Springebacken (p*a*) *sprèġebækæn*. NN *sprèġebækæn* »med tämligen stark biaksent på *a* (dock kanske rättare *a* än *æ*)». — IN Springaren *sprèġæn*.

Stan (i, p*a*) *stæn*. — IN okänt.

Stenhålt [-holt] (i) *stènhålt*. — Flera ägare. Stenholtarna *stènhåltara*.
1. Stenholtborna *stènhåltbôa*.

Sten(s)ås (p*a*) *sténsås*. — En ägare. IN Stensåsen *sténsåsen* användes alltjämt.

Stinneröd (Mellan, Västra, Östra) (i) *stînærø*. Så NN. IOD *stînærøġ*. — Stinnerödborna *stînærøbôa*, ibland ¹ - - - -.

Tattardalen (i) *tåðædæn*, *tå-*, NN *tåðædæn*. — IN saknas.

Timmervatten (i) *tèmrævæn*, i dagligt tal (i) *tūna(ü→ð)*. — En ägare, Tunnebon(den) *tūnæbôn*. IN har funnits i mannaminne.

Tjurholmen (p*a*) *ſjūrholmæn*, *ſjūr-*. — F. d. landshövdingeboställe. IN Tjurholm|are, -arna *ſjūrholm|arø*, -ara.

Torp (Västra, Östra) (i) *tørp*. — Torpaborna *tørpabô(a)*.

Tyfter[öd] (*v*) *tøftərə*. Så NN. Accenten vacklande. — Tyftereborna *tøftərəbó(a)*.

Valler[öd] (Västra, Östra) (*v*) *vələərə*. — Vallereborna *vələərəbó(a)*.

Välan (*pα*) *vələ*. Kronoboställe. — IN okänt.

Åsen (*pα*) *ásən*. — Kronojägareboställe. Innehavaren kallades förr Åsebon *ásəbón*, nu ofta Åsingen *ásivən*.

Äspholmen (Lilla, Stora) (*v*) *əsphəlmən*. — IN okänt.

B. Namn på torp och lägenheter och därtill hörande IN.

Abborr(e)vatten (nu under allmän disposition) (*ve*) *əbərəvən*, i folkmun ofta *skrəbəkərət*. — Det enda kända IN är ett öknamn Abborren *əbən*, som använts om en åbo och efter honom om hans söner var för sig.

Aleklätten (t. Lybeck) (*pα*) *ələklətən*. — IN m. Aleklätten item 1. Klätten *klətən*, f. Klättan *klətə* sägas även nu (1931).

Blötorna (t. Honeröd) (*pα*) *blədərə*. — En åbo † kallades Blöten *blədən*, hans son Blötens-Nils *blədənsnīls*.

Duветорп(et) (t. Lysegården) *dūvətərpət*. NN *dūvətərp*. — IN Duvetorpären *dūvətərpən*.

Gropen (t. Honeröd) (*v*) *gróba*. — Gropen *gróbən* dog omkring sekelskiftet.

Gulltorpet (t. Lysegården) (*v*) *gūltərpət*. Rätt nytt torp. — IN Gulltorparen *gūltərpən*.

Klätten (t. Valler) (*pα*) *klətən* 1. **Klättebacka** *klətəbəkə*. — IN m. Klätt|en, f. -an *klət|ən -a*. En kvinna kallas Klättetösen *klətətósa* 1. Klätt-Amanda *klətəamānda*.

Koberg (t. Valler) (*pα*) *kóbærj*. Förr soldattorp. — Hustrun till en soldat Prins kallades Prinselen *prīnsəla* 1. Kobergskan *kóbærška*, kanske även ¹ - -.

Korsvatten (t. kronoparken) (*v*) *kəsvən*. — Korsvattensborna *kəsvənsbó(a)*.

Panterås (t. Valler) (*v*) *pāntərəs*. — IN Pansen *pānsən*.

Romehögen (t. Honeröd) (*pα*) *rūməhōwən*, *rōme-*. Kulle och lägenhet. — Den näst siste beboaren kallades Romehögarn *rūməhōwən*, den siste får heta Broman *brómān*. Dennes verkliga namn är Anders Hanson, men enär det finns två romländingar med samma namn, har man givit denne binamnet B. för att därmed utmärka, att han kommit från Bro(a)n, Ro.

Räveklämman (t. Långevatten) (i) *rævəkłéma*. — IN Räveklämman *rævəkłémaŋ*.

Siken (t. Solberg) *sīga*. — En skomakare, † o. 1895, kallades *sīgən*.

En vik av *klövån* benämnes **Skramkilen** *skramšjn*. — Efter denna kallades en »trollgubbe», som skall ha levat för hundratals år sedan, Skramgubben *skramgubən*. Han lär ha blivit innebränd av, såsom Hpk uttryckte sig, »*välərəbóa, libóra* och *hórəbó*» (obs. provkartan på pluralisändelser!)

Skrumpås (t. Hällesvatten) (pa) *skrumpás*. NN *skrumpgs*. — En farbror till Hpk gick under namnet Skruppen *skrumpən*.

Snippen (t. Honeröd) (pa) *snépən*. — IN Snippe-Tilda *snèpatilda*.

Tån (t. Braseröd) (pa) *tən*. — En åbo † kallades Tållen *tålən*. En släkting till honom fick heta Tåll-Maria *tålmária*.

Tången (t. Hungersvatten) (i) *tågən*. — En åbo, som hette Anders Nilsson, kallades allmänt Tångberg *tågbérj*.

Varpedala (t. Lysegården) (i) *vårpadála*. — IN Varpedalarn *vårpadálaŋ*.

Överås (t. Hede) (pa) *övrəs*. — IN Överåsen *övrəsən*, † o. 1900.

C. Bygdenamn och därtill hörande IN.

Den barrskogsbevuxna nordöstra delen av Ro öknämnes ännu ibland **Grankottebygden** *gränkstəbōjda* och befolkningen där Grankottar *gränkəta*. Om ON 1. IN är det primära, är svårt att avgöra.

Opp i socknen *óp i səkna* anses området norr om Hede ligga. Befolkningen här kallas Oppsockn|are, -arna *öpsəkŋ|arə, -ara*. Med Utsocknare *údsəkŋarə* avses invånarna i kringliggande socknar.

Torsby socken.

Torsby socken *təšby*. A 11 m. *f* och *š* i torsbydialekten ligga varandra så nära, att de borde betecknas med ett kompromisstecken (t. ex. *f*). I brist på sådant använder jag genomgående *f* för detta mellanljud, t. ex. *fəŋa* 'kärna'.

IN Torsbygg|are, -arn, -are, -arna *təšbōg|arə, -aŋ, -ara (-arə), -ara*. NN anför sg. *təšbyg|arə* och pl. (bst. 1. obst. form?) *-ara*. Abrahamson, NS 1930, 133: »*təšbōgarə*», obst. pl. (?). Lindroth SIOD II, 6: »Torsbyggara» bst. pl. Bst. sg. heter i ramsan från 1711: Torsbyggen.

A. Namn på byar, hemman och hemmansdelar och därtill hörande IN.

Bastön [-ö] (*pɑ*) *bàstø*. — Bastöborna *bàstøbó*.

Bräcke (Norra, Södra) (*pɑ*) *brækə*. — Två bönder. Den ene av ägarne för c:a 50 år sedan var »privatdiskontör». Han öknämndes Bräcke-bon(den) *brækəbón*. Den andre levde tyst och tillbakadraget. Han kallades vid förnamn. En Torsbybyggare ägde två gårdar, en i Runneröd, Tb, och en i Bräcke. I Runneröd kallade man honom Bräcken *brækən* och i Bräcke Runnern *rùnən*.¹⁾ — Han levde antagl. omkr. 1800. — Bräckeborna *brækəbó*.

Brunnefjäll (*v*) *brùnəfjæl*. — IN Brunnefjäll|arn, -arna *brùnəfjæl|an*, -ara.

Dalen (*v*) *dɑn*, NN *dån* (med akutcirkumflex). — Där bodde Dalbon *dålbbón* †. Hans son Dalbo-Magnus IOD *dålbbómágnus* dog o. 1925. Dalbönderna *dålbbónəra*.

Dotorp (Nor-, Sörgård) (*v*) *dótsrɔp*. — IN Dotorp|arn, -arna *dótsrɔp|an*, -ara.

Kampetorp (*pɑ*) *kåmpətsrɔp*. — Kampe-Kristofer *kåmpəkristofər* † o. 1920.

Kulla [**Kollarna**] (*v*) *källa*. — Kolleborna *këlbó*.

Fjällsholmen (*pɑ*) *fjælshólman*, *fjæls*-. — IN sg. Fjällsholm|arn, pl. ä. -ar, y. -are; -arna sg. *fjælshólman*, y. *fjæls*-, obst. pl. ä. *fjælshólma*, y. *fjælshólmarə*, bst. pl. ä. *fjælshólma*, y. *fjælshólmarə*.

Gillholmen (*pɑ*) *gilhólman*. — IN Gillholm|arn, -arna sg. *gilhólman*, pl. ä. -a, y. -ara.

Glose 1. **Gloshed** (Bratte-, Bruns-, Neder-, Nor-, Väster-, Öster-, Övergård, Ödegärde) (*v*) *glòsə*. — När man talar om Glosebon *glòsəbón*, Gloseborna *glòsəbó* 1. Glosebönder(na) *glòsəbónər(a)*, inlägger man ofta i IN en appellativisk betydelse 'människor som äga ålderdomligare vanor än andra (i Torsby); som äro konservativare²⁾ än andra; som hålla sig på sin kant mot andra'. Denna betydelse torde ha gamla anor. Brusewitz (Elfsyssel 98) bekräftar detta.³⁾

¹⁾ I Runneröd finns en åker, *brækəns tómt*, som tillhört mannen i fråga, och i Bräcke en sänka mellan Vakullen och Smedjeberget, *rùnərəhälla*, där han bott. (IOD)

²⁾ IOD upplyser, att inbyggarna fortfarande anses som »stockkonservativa».

³⁾ »Gloshedsboarne hafva af gammalt hållit sig afsöndrade från den öfriga befolkningen, och det skall först i mannaminne händt, att någon af dem ingått giftermål utom sin by.»

Husen (i) *húsa*, så kallat emedan dess invånare voro de första som efter storskiftet flyttade ut från Gloseby. — Mannen kallades Husen *húsæn* och hustrun Husan *húsa*.

Sjögården (pα) *sköggårn*. — IN sg. Sjögården *sköggårn*; en originell man, f. o. 1830, † o. 1915. Familjen Sjögårdarna *sköggåla*.

Sö(d)berga (pα) *söbærja*. — Sö(d)bergen, *söbærjen*, †, användes i bygden som »*håstädöktor*».

Glöskår (Mellan-, Väster-, Östergård, Ödegärde) (i) *glúskær* (ú→ó), y. *glúæær*, NN *glúskær*, *glúfær*. — IN Glöskåring|e, -en, -ar, -arna *glúskæring|ø, -æn, -a, -a*.

Jydalen [Djupe-?] (pα, i) *jýdan*, IOD *jýdan*. — Jydalskan *jýdskæ* var barnmorska.

Myren (pα) *mýra*. — Myreborna *mýræbó*.

Gunnarslycke [-lycka(n)] (pα) *gúnæslóka*, ^ - - -. NN anför båda accentuttalen. — IN Gunnarslycken *gúnæslókæn* ^ - - -.

Göröd (i) *jórá, jóra*. NN *jóra* »med en liten dragning åt *jóra*» — Görödborna *jóræbo*, ^ - -. En man, som bodde på Staby ägor omkring 1850, kallades Gören *jóræn* (öknamn).

Hallbjörtorp (Väster-, Östergård) (i) *hårpøtørp, hårbø*. NN *håbytorp* och *hårpøtørp*. — IN Harpetorp|arn, -are, -arna *hårpøtørp|an, -arø, -ara*.

Hermansby (Nor-, Sörgård) (i) *hærmansbý*. Accent vacklande. — Hermansbyborna *hærmansbýbó*.

Holm (Västra, Östra, Lilla) (pα) *hølm*. — En åbo, † för länge sedan, kallades Holmen *hølmæn* och hans döttrar Holmens töser *hølmæns tøser*. Annars säges i sg. Holmebon(den) *hølmæbøn*, i pl. Holmeborna (folket) *hølmæbó* och Holmebönderna (ägarna) *hølmæbønera*. En kvinna flyttade från H. till Holtsung, där hon fick öknamnet Holman *høлма*. Dylika namn på inflyttade personer betraktas i T'b i allmänhet som öknamn.

Dammen (pα) *dámæn*. — Folket Dammarna *dámæra*.

Holtsung [Holtsocknen] (Neder-, Nor-, Östergård) (i) *hølsóhna*. — Holtsockneborna *hølsoknæbó* l. Holtsocknarna *hølsóhnæra*.

Högen (pα) *høwæn*, IOD *høøæn*. — IN Högl|arn, -are, -arna *høw|an, -arø* l. -ara, -ara.

Stenliden (i) *stènlia*, IOD *stèn*. — Stenliden *stènlín* är binamn på en s. k. »undantagsgubbe». Farbröderna till Sjh:s far kallades Stenlid-Anders *stènlíandæs* och Stenlid-Per *stènlípær*. En kusin

till Sjh:s far kallas Stenlid-Johannes *stɛnliɔhånəs*. Han flyttade till Ha. IN följde honom. Stenlidborna *stɛnlibó*.

Höga, ä. Höga Sund (*pɑ*) *høwa*, NN *høwa*. IOD *høwa*. — Högasborna *høwasbó*.

Kärna (*i*) *fɛ̃na*. NN *fɛ̃na* »dock med mycket stark dragning åt *fɛ̃na*.» (»f = 1 ent f»). (Stjärna heter på dialekten *himlaskɛ̃na*, smörkärna *smø(r)fɛ̃na*). — Kärnaborna *fɛ̃nabó*.

Kärrhed (*pɑ, i*) *fɛ̃ri(hé)*, *fɛ̃ri*, NN *fære* och *fɛ̃ri*. — Invånarna kallas Kärrhedborna *fɛ̃ribó* 1. Hedensborna *hɛ̃asbó*.

Lerlycke (*pɑ, i*) *lɛ̃lɛ̃kɛ*. F. d. sergeantboställe. — IN okänt.

Levstad (Väster-, Östergård) (*i*) *lɛ̃fsta*, *-stá*, även *lɛ̃fstá*, NN *lɔjsta*. — Om en riksdagsman härifrån, Levstadbonden *lɛ̃fstabón*, berättas en del lustiga historier. Vad han hette, och när han levat, kunde mina sagesmän ej uppgiva.

Mathammar [-er] (*pɑ*) *mádhámər*. Lyder under Torsby prästgård. — Där bo blott torpare, Mathammarsborna *mádháməsbó*.

Raggasås *rågəsás*. Nu till Dotorp. — IN saknas.

Ranneberg (med **Bökhammar** och **Ranseröd**) (*i*) *rånəbɛ̃r(ɔ)*, NN *rånəbɛ̃r*. — Rannebergarna *rånəbɛ̃rjara* 1. Rannebergborna *rånəbɛ̃sbó*. I sg. förekommer IN Rannebergarn *rånəbɛ̃rjaŋ*.

Hit höra två gårdar, kallade **Dammen** (*pɑ*) *dámən*. — Beboarna kallas Dammeborna *dáməbóra* (Tts).

Runneröd (*i*) *rúnərə(ä→ð)*. — Runnerödborna *rúnərəbó*. Om Runnern, se Bräcke, denna avd.

Råckeröd [Rock-] (*pɑ, i*) *råkərə*, *råk(ə)rə*. En gård. — Några äldre män, som gemensamt ägde gården, kallades Røckerødgubbarna *råk(ə)rəgóba* 1. *-pýjka*. Røckerödborna *råk(ə)rəbó*.

Röd (Lilla, Stora, Västra).

Lilla Röd (*i*) *lɛ̃lərə*, IOD *lɛ̃-*, NN *lɛ̃-*. — Lillarödborna *lɛ̃lərəbó*.

Store Röd (*i*) *stòrə*, NN *stòrə*. — Storrödborna *stòrəbó*.

Västra Röd (*pɑ*) *róa*. — Familjen kallas Röas *róas*.

Sjöhåla [RB 1388 j Saurhirdi] (Mellan-, Västergård) (*i*) *s̥j̥ta*. — IN Sjöhåle|bon, -borna *s̥j̥tə|bón*, *-bó*. En man flyttade till Harestad. Där öknämndes han »Sulen» *s̥j̥n* och familjens Sulens *s̥j̥ns*. Namnet uppfattades, som om det stode i sammanhang med *s̥j̥tə* 'skosula'. — Dylika namn fingo även de, som flyttade till Hallarna, avd. C, Tb. En man hette t. ex. Niklas och kallades Sulens-Niklas *s̥j̥nsniklas*.

En hemmansdel kallas **Sumpen** (i) *sómpæn*, NN *só-*. — Ägaren: Sumparn *sómpæn*, en gift kvinna Sumpekäringen *sómpáfæringa*, folket Sumparna *sómpara*. Jfr Sumpegården, Björöd, So.

Skår (**Stora**¹⁾) (i) *skær*. NN även *skær*. — En person, som flyttade till Ha, kallades Skårarn *skæran*. Folket: Skårarna *skærara* och Skårsborna *skæsbø*.

Skårsäng[en] (pa) *skæsånga* hör till Levstad. — IN okänt.

Skåttan (**Skotta**) (pa) *skæta*. — IN Skotten *skætæn*. En person med detta binamn, sannolikt från Tb, bodde på sin tid i Synneröd, Yb. Skotteborna *skætøbó*. På Älgön, Ly, omtalas en person Skotte-Kalle *skætkála*, bördig från S.

Staby (Neder-, Övergård) (i) *stæby*. Så NN. IOD *stæby*. — Stabyborna *stæbybó*, någon gång Stabyggarna *stæbøgara*.

Rishögen (pa) *rishøwen* är (enl. Tts) ett öknamn på tre gårdar i Staby. — Omkring 1890 levde här en man, som vanligen kallades *smæktfød* 'klumpfot' men även Rishögen *rishøwen*. Eftersom ON var öknamn, blev IN det också.

Stubbarna (i) *støbana*, så kallat efter de trädstubbar, som länge stodo kvar där efter en skövlad skog. — En ägare, †, gick under namnet Stubb-Elias *støbêlas*.

Tofta (Nor-, Sörgård) (i) *tæfta*. — Tofteborna *tæftøbó*.

Torrebräcka (pa, i) *tærbræka*. — IN Torrebräck|arn, -arna *tærbræk|an*, -ara. Även Torrebräckeborna *tærbrækøbó*.

Torsby (Prästgård, Mellan-, Nor-, Sörgård) (i) *tøsbø*, IOD *tø-*. — Invånarna här kallas inom socknen till skillnad från socknens inbyggare Torsbybo, -n, -r, -rna *tøsbøbó*, -n, -, - och gårdägarna Torsbybönderna *tøsbøbønæra*.

Prästgården är kyrkoherdeboställe. — IN på kyrkoherden saknas, men komministern, som är bosatt i Ha, kallas ofta Harestadprästen *hæstæpræstæn*.

Tronnum (Lille-, Mellan-, Sörgård) (i) *trønnum* (ü→ø), NN *trønnum* och *trønóm*. — IN Tronnum|arn, -arna *trønóm|an*, pl. ä. -a, y. -ara. Även Tronnume|bon, -borna *trønómæ|bøn*, -bó.

Trädal (**Västra**) (i) *trédal*. Så NN. IOD *trédal* (?). — Trädalsborna *trédasbó*.

Ugglehed (i) *øglæ*. IOD *øglæ*. NN *øglæ* »å med en liten dragning åt ø.» — Ugglehen *øglæn*, † o. 1880. Ugglehed-Emanuel *øglæmánvæl*,

¹⁾ Skår, Lilla lyder under Torsby prästgård.

en skräddare, † o. 1910 i åttioårsåldern. Ett stäv lyder: »*mæla ýnæra a kðla b@ ðglæ stðla* (Ugglehed(s)stollar).»

Åkerhög (i) *agærhów*, NN *agærhów*, IOD *agærhów*. — IN Åkerhög[arn¹], pl. -arna *agærhów|an*, -a(ra).

Önneröd (i) *ýnæra*. Så NN. Även ¹ - - . — IN okänt.

Överön [Ön], (Stora och Lilla) (pæ) *óa*. — IN ä. Öarna *óara*, y. Önsborna *óasbó*.

Till Stora Ö. hör **Rörvik** (i) *ròrvig*. IOD *ròr*-. NN *rùrvig*. — Rörviken *ròrvigæn*, † o. 1925, ägde en tid en gård där ute men flyttade sedan till Hallbjörtporp. I den nya omgivningen fick han inkolentnamnet.

B. Namn på torp och lägenheter och därtill hörande IN.

Grindebaken (ödetp t. Staby). (pæ) *grinðbakæn*. — En torpare kallades Grindebacken *grinðbakæn* av sina ovänner. Han blev förargad, när han hörde namnet. — »*si* (säg) *grinðbakæn!*» sade vid ett kalas en hätsk person till en annan, som kallade torparen för Olaus. Efter dennes död (1908) har IN ej nyttjats om någon annan. — I VFF 1265, 16 läses: »Augusta i Skår berättar, att hennes mormorsmor [felaktigt för mormor], Grinnebackens hustru, f. i Lycke socken, beredde nässlor till garn.»

Hjälmedalen (2 torp t. Holtsung) (i) *hælmædáln*. — IN ä. Hjälmedalarna *hælmædálna*, y. Hjälmedalingarna *hælmædálnyga*.

Hålorna (i) *hèlæra*. — Håle-Bern *hèlæbæñ*.

På **Kansås** (Holtsung) bodde en gång ett troll Kansåsen, *kansåsæn* eller Kansåsegubben *kansåsægóbæn*, i en grotta, Kansåse stuga *kansåsæ stýva*.

Knarrvik (t. Tofta) (i) *knàrvig*. Förr sillfiskeplats. Numera blott ett par hus. — En fiskare kallades Knarren *knâñ*, hans dotter, som sålde boskapsprodukter och brännvin, Knarran *knàra* och hennes son Knarre-Minas August *knàræminaságust*. Så VFF 1265, 4.

Knipen (pæ) *kníbæn*. Lägenheten låg vid foten av ett högt berg med samma namn innanför en holme, *knóðæn*. Huset bör ej förväxlas med *kníbæstýva*, en grotta på berget. — Där bodde en gubbe, Knip-Andreas *kníbændreas* l. Knipen *kníbæn* l. Knipegubben *kníbægóbæn*. Hans hustru kallades Knipelan *kníbæla*.

¹) Enligt Abrahamson, NS 1930, 134 öknämnas inv. *agærhóws glýba*. En fisk, Zeugopterus punctatus, kallas *glýb* l. *agærhówaræ*.

Kvin (t. Kärrhed) IOD *kwia*. — Där skall enl. IOD en gumma Kvisan *kwisa* ha bott. (Möjl. < **kwisa*).

Manilla (t. Kärna) (pɑ) *manila*. — Lägenhetsinnehavaren kallades förr ibland Manillen *manilen* (öknamn).

Myren (pɑ) *mýra* (t. Öneröd). — Myr-Olle *mýróla* kom från Betet, Yb, och kallades där *bédóla*. Han var ett riktigt bygdeoriginal. IN var öknamn.

Nötholmen (pɑ) *núdhólmən* ligger intill Stenholmen söder om Bastön. — Om en sjöman, Per, sade man ibland Nötholmen *núdhólmən*. Enär han långa tider låg ute på sjön, var det mest hustrun, Nötholmelan *núdhólməla* i. Nötholmskan *núdhólməska*, som folk talade om och som därför fick IN.

Pillyckan (t. Dotorp) (i) *piløka*. Rivet. — Pillyckelan *piløkəla* dog o. 1870.

Stornäs (på Stora Överön) (pɑ) *stónəs, stón-*. — IN Stornäs|en, f. -a, pl. -arna *stónəs|ən -a, -ara*.

Tornelletorpet (t. Torsby prästgård) (pɑ) *tonə|ətə|rət*. — Tornell var knekt för Torsby. Nu äges torpet av en man från Prilla, Ha, Tornelle-Prill(en) *tonə|ə|prəl*, som icke är släkt med Tornell.

På **Tuvorna** *túvəra* (gård t. Staby) nära Holtas gräns bodde Tuven *túvən* och hans hustru Tuvelan *túvəla*. Deras bostad utgjordes av en jordkula. Berättelserna om deras liv i smuts och snusk leva ännu i byden. Tuven hade en svärson, Tuvemågen *túvəmáwən*.

Valldal (t. Holtsung) (i) *våldá|*. — IN Valldalen *våldán*, omnämnd VFF 1265, 18. Valldalskan *våldáska* hade tjänat som jungfru på Tofta. Vid mognare år användes hon som kokfru vid kalas och begravningar i Tb.

Veden (t. Skotta) (i) *vədə*. — Där bodde en gubbe, Veden *vədən* och hans dotter Vedekäringen *vədəfärva*, även försmädligt kallad Vedeflickan *vədəfləka*. Kvinnan flyttade sedan till Kärna, där både det nya torpet och innehavarinnan erhöilo de gamla namnen. Hon sökte sin utkomst genom tiggeri. Däröf säger VFF 203, 13: *Barna vell ha brö, hönəra vill ha strö, fär vell ha gamla bössa* (dvs. tobak)», sa Vedekärringa, när hu geck å ba om.

Vehall (t. Åkerhög) (pɑ) *vəhal*. F. d. fiskläge och trankokeri, liksom Knarrvik ett minne från fiskeriets storhetstid. Numera blott strandsittareplats. — En strandsittare kallades Vehallarn *vəhalən*. Vehallarna *vəhəla, vəhəlara*. Vehallskan *vəhəlska* gick omkring i gårdarna, tiggde

och skvallrade. Följande ramsa tillskrives henne (VFF 203, 13): »Når maden ä slut, ä måltia gjord», sa vehallska.

Åsen (t. Glose) (pa) *ásæn*. — Här bodde Lelle Johannes, far till den under Glose (s. 40) omtalade Husen. Han var Torsby sockens förste skollärare. J. dog vid hög ålder på 1860-talet. Hans hustru sprang i stugorna med skvaller. Därför kallades han (!) Skvalleråsen *fwälärásæn*. Se VFF 1265, 1.

C. Namn på bygder och fisklägen och därtill hörande IN.

Brunskär (pa) *brúnskár*, y. *brúnsfær*, NN *brúnskær*. Ö och fiskläge. — IN Brunskäringe, -en, -ar, -arna¹⁾ *brúnskærny|ø, -æn, -a, -a*. y. *brúnsfærnyø* etc.

Hallarna = Kovikshamn (pa) *hålara*, NN *hå-*. Fiskläge, Sjöhälas oskiftade utmark. — Hallarnaborna *hålarøbø*.

Torsby indelas i tre krokar 'krøga' (öar och holmar räknas dock ei med i denna indelning):

Horperekroken *hørpærækrogæn*. (Om f. leden se Torp under *horp*). Jordmånen anses vara mycket sämre här än i de två andra krokarna. H. ligger i östra delen av socknen, från kyrkan räknat. — Befolkningen kallas Oppegårdingale, -en, -ar, -arna *øpægø|ny|ø -æn, -a, -a*. Förmodligen har bygden en gång även kallats »*Oppegårdarna».

Nordkroken *nøt|krøgæn* omfattar nordvästra delen av socknen (huvuds. Tofta, Holm, Holsung, Bräcke och Sjöhåla) och befolkningen kallas Nordkrokarn, -a *nøt|krøg|æn, -ara*.

Sörkroken *sø|krøgæn* omfattar sydvästra delen av socknen, framför allt Glöskär och Glose. — IN Sörkrokarna *sø|krøgara*.

Ytterby socken.

Ytterby socken *ýtø(r)bý, øtø(r)bý, øtø(r)bý* och *øtø(r)bysøkæn*.

IN sg. Ytterbygg|are, -aren, pl. -are, -arna sg. *ýtø(r)bøgara, -æn, pl. -arø (-ara), -ara (-arø)*. Även *øt-* och *øt-* NN: »*øtørbøgara* = Ytterbybor.» E. Abrahamson NS 1930, 133: »*øtørbøgara*», obst. pl. I ramsan från 1711: Ytterboen.

¹⁾ Enligt Abrahamson NS 1930, 136 kallas alfågeln av södra inlandsborna *brúnskærnyæn*.

A. Namn på byar, hemman och hemmansdelar och därtill hörande IN.

Backer (i) *bàkər*. — Två bönder. Den ene bonden kallas Backern *bàkəŋ*.¹⁾ Bägge Backersbönderna *bàkəsbōnəra*. Folket Backersborna *bàkəsbō(a)* och Backers *bàkəŋ*.

Bresten (i) *brèstēn*, *bréstēn* (acc. mycket oviss. Ordet uttalas ungefär som *brés tēn*. — Brestensborna *brèstensbō(a)* och Brestens *brèstēns*.

Ellestorp (i) *éšťərp*, *est-*. — Åborna Ellestorparna *éšťərpəra* (acc. ej fullt klar) och Ellestorps *éšťərps*²⁾ 1. *éšťəŋs*.

Guddeby (Nedra, Övra) (*pə*) *gəðəbý*, *gə-*, *gū-*. — IN sg. Guddebygare, pl. -are, -arna sg. *gəðəbōgarə*, pl. -arə, -ara.

Guddehjälm (*pə*, i) *gəðəjålm* (vacklande acc.). — IN sg. Guddehjälmjare, pl. -are, -arna sg. *gəðəjålməra*, pl. arə, -ara. Guddehjälmborna *gəðəjålməsbō(a)*.

Håveled *håvələ*. Numera torp under Trankärr. — IN okänt.

Hällebol *hələbōl*, *hīləbōl*, - - -. — Två ägare. Hilleboln *hīləbōn* levde för många år sedan. Han var känd för sitt vilda liv. Hilleboling[e, -en, -arna *hīləbōlŋy]ə*, -ən, -a och y. -ana.

Hälltorp (i) *håťərp*. — Folket Hälltorparna *håťərpəra* och Hälltorps *håťəŋs* (Obs. utan *pl*) En person († för några år sedan), som ägde den ena av gårdarna på **Huvudet** *pə hūvət* i Hälltorp, bar IN Huv(ud)en *hūvən*.

Hölen (i) *hūr*, *hūr*. — Höleborna *hūrəbō(a)*.

Kanehall (*pə*) *kənål*. — Kanehallsborna *kənålsbō(a)*.

Kastellegården (med Gullö, Ragille- och Munkholmarna) (*pə*) *kastələgār*. — Arbetsfolket Kastellegårdsborna *kastələgārsbō(a)*.

Klockarebolet (*pə*) *klākərabōt*, *klā-*. Kyrkoherdeboställe. — IN på kyrkoherden saknas.

Kuröd (i) *kūrə*. — Kurödborna *kūrəbō(a)*.

Kvarn[e]backen (*pə*) *kwəŋəbākən*. F. d. kaptensboställe. Indraget till kronan och utarrenderat. — IN okänt.

Marieberg (*pə*) *mārəbārj*. Säteri. — IN saknas.

Munkegärde (Mellan, Östra 1. Kållen, Övra) (i) *mōŋkəjəđk*. — Munkegärding[e, -ar, -arna *mōŋkəjəđŋy]ə*, -a, -a. Munkegärdsborna *mōŋkəjəsbō(a)*.

¹⁾ I en så liten by förekom IN i bst. sg. ofta, men i stora byar var det svårt för någon att få ett så dominerande namn (Kat).

²⁾ Bildningsättet på -s är genomgående och antecknas i allm. icke för denna socken.

Ormo (*pa*) *òrmó*, -*ó*. F. d. kaptensboställe. Kronodomän. Utarrenderad. — En förutvarande arrendator kallades Ormon *òrmón*.

Pölen *pun*. Numera till Trankärr. — IN okänt.

Rollsbo (Mellan-, Neder-, Nor-, Väster-, Över-, Östergård) (*i*) *résby*. — IN sg. Rollsbyggare, pl. -are, -arna sg. *rèsbógarə*, pl. -*arə*, -*ara*.

Ryr (*pa*) *ryr*. — En ägare: Ryrbon(den) *rýrbón*.

Skrämmeborg [**Skrämme**] (*pa*) *skrámmən*. — Skrämbon(den) *skrámbon*, ² -. En man, som drack upp mjölken för Skrämbons katt, hette sedan aldrig annat än Skrämkatten *skrámkátən*.

Skälebräcke (Nedra, Övra) (*i*) *skèlbrækə*, y. *ſ*-. — Skälebräckeborna *skèlbrækəbó(a)*.

Staregården (Västra, Östra) *stàrəgárən*. Lyder numera under Trankärr. — IN okänt.

Stället (*pa*) *stèlt*. — Folket *stèls* (ovanligt).

Synneröd (Västra, Östra), (*i*) *sýnrə*, ² - - (vacklande acc.). — Synnerödborna *sýnrəbó(a)*. Synners *sýnəs* 'folket från S.'

Krappet (*i*) *krápət*. — Farfar och far till nuv. ägaren kallades ofta Krapparn *krápən*. Numera användes detta IN sällan.

Kungens i Synneröd *kógnəs i sýnrə*. Gården är uppkallad efter en ägare, som levde här för länge sedan. — Efter det så bildade gårdsnamnet skapades sedan ett sek. IN Kungebon(den) *kògnəbón*, som i våra dagar nyttjas — ehuru sällan.

Tega (prästgård, Mellan-, Väster-, Östergård) (*i*) *tèja*. — Tegaborna *tèjabó(a)*.

Dammer *dàmər*. — Folket *dàməs*.

Östergård(en) (*i*) *òstə(r)gárl*, -*gárən*. — Kat:s far kallades Östergården *òstə(r)gárən*.

Trankärr (*pa*) *trànšér*, IOD -*xér(x→ſ)*. — Folket på gården Trankärrsborna *trànšəsbó(a)*.

Trädal (*i*) *trédal*. — Trädalsborna *trédasbó(a)*, vanl. Trädals *trédas*.

Tunge (Västra, Östra) (*i*, *pa*) *tògə*. — Tungeborna *tògəbó(a)*.

Ulvegårde (*i*) *ùlvəgárl*, *ù*-. — Ulvegårdsborna *ùlvəgəsbó(a)*.

Ulvesund (*i*) *ùlvəsún*, -*sən*. — Ulvesundsborna *ùlvəsunsbó(a)*. En slaktare, känd affärsman, kallade sig själv gärna *ùlvən* (skämtsamt vedernamn). Barnen Ulvarna *ùlvəna*.

Valtersäng (*i*) *váltəsəsəg*. Lyder numera under Trankärr. — IN okänt.

Vena [**Hvena**] (Mellan-, Väster-, Östergård) (*i*) *wəna*. — Venaborna

wènaó(a). En man, som bodde på Rishögen, Staby, Tb, gifte sig med en flicka från Vena, Yb, och kallades sedan Vena-Olle *wènaóla*.

Mellangård(en) (*v*) *mælagǫk*, *mælomgǫn*. — IN Mellangårdingarna *mælagǫkrya*.¹⁾

Uppegård(en) (= **Övergård**) (*v*) *öpægǫk*. — IN Uppegårdingarna *öpægǫkrya*.¹⁾

Intaket (i Övergård) (*v*) *intágot*. — Någon gång hör man ägaren kallas Intaken *intágøn*.

Västergård (*v*) *væstægǫk*. — IN Västergårdingarna *væstægǫkrya*.¹⁾

Åsleröd (Lilla, Stora).

Lilla Åsleröd, vanl. kallat **Fjölen** (*pα*) *fjǫla*. — Två åbor. Fjölen *fjǫn* (vid stark betoning; annars *fjøn*) kallas en bekant byggmästare, ledamot av kommunalnämnden och andra styrelser. Han innehar hela gården. Den andre är på undantag (1928). Möjligen kan inkolentnamnet någon gång användas om honom. Fjölen *fjǫlas* 'folket från F.'

Stora Åsleröd (*pα*) *àslerø*, y. *àslerø*. — Åslern *àslerø*, *àsl-*, † o. 1925, var kommunalman, kyrkovärd etc. och ansågs som en stor hedersman.

Ängegärde (Västra, Östra) (*v*) *ængærd*. — Ängegärdsborna *ængærsbó(a)*.

B. Namn på torp och lägenheter och därtill hörande IN.

Berget (t. Kastellegården) (*pα*) *bærjæt*. Officiellt Oskarsberg. — Bergebon *bærjæbón*, nytt IN.

Bergås (t. Tunge) (*v*) *bærjæs*. F. d. backstuga. — IN Bergåsen *bærjæsøn*, nytt IN.

Betet (t. Ormo) (*pα*) *bæt*, Tts: *béd*. — Beten *bédæn* 1. Bet-Olle *bédóla* bodde sedan på Myren, Tb. Se Myr-Olle, Tb, avd. B. Bete-Niklas *bédænilkas* var en annan åbo. Fam. Betes *bédæs*. Numera bor där ingen.

Dalen (t. Kuröd) (*v*) *dan*. — Familjen Dalens *dans*.

Dammen (t. Kanehall) (*pα*) *dámæn*. — Familjen Dammens *dámæns*.

Danemark (t. Kastellegården) (*v*) *dænemærk*. — Förr kallades innehavaren Danemarkarn *dænemærkan*. Nu nyttjas detta IN sällan.

Gökhem (t. Vena) (*v*) *jǫghém*. — IN Gökhemmen *jǫghémæn* är ovanligare än August i G.

¹⁾ Dessa IN avse inom socknen endast Vena Mellan-, Väster- och Övergård.

Högsbo (t. Kastellgården). En bekant, nu (1928) levande slaktare köpte en lägenhet, fordom kallad Smäll (*pæ*) *smæl*. Denna kallade han Högsbo *hógsbo* och sig själv Högsbon(den) *hógsbōn*. Befolkningen använder detta IN »*pæ skóy, in̄tə pæ spé.*»

Kattekroken (t. Trädal) (*i*) *kätəkrógən*. — Här bodde Kattekroken *kätəkrógən*, en man som höll skola på 1850-talet.

Koberget (t. Guddehjälm) (*pæ*) *kóbárjət*. Även betesmark och höjdsträckning. Huset raserat. — Här bodde en änka, Kobergskan *kóbárškaʃ*.

Långåsen l. **Långåsens** (t. Kanehall) (*pæ*) *långásən* l. (*tə*) *långásəns*. Långåsen är även den höjdsträckning, på vilken torpet ligger. — IN Långåsen *långásən*, hustrun Långåselan *långásəla*.

Mörk(r)et (t. Tega) (*i*) *mórkət, mú*. — Innehavarinnan, änka, kallas Mörkelan *mórkəla*.

Rosenberg (t. Kastellegården) (*pæ*) *rosənbárj.* — IN Rosenbergarn *rosənbárjaŋ.*

Skvallerås (t. Tega) (*i, pæ*) *fwalərás.* — En åbo kallades Skvalleråsen *fwalərásən*. Samma namn i Tb.

Slätten (*pæ*) *sléta*. — Folket Slätteborna *slätəbó(a)*.

Stampan (t. Kastellegården) *stampa*. Öde backstuga. — Här bodde förr Stampe-Lotta *stämpəlótta* och Stamp-August *stämpágust*.

Viddesgårde (t. Kastellegården) *vífær, -æl*. Förr torp, nu åker. — En kyrkovaktmästare kallas Viddesgården *vífæŋ, -n*.

Åberget (t. d:o) (*pæ*) *åbárjət*. — IN Åbergen *åbárjən*.

Inlands Nordre härad.

NN »*nólra hæra*. *l* utgör här en blandning av *l* och *r*, och formen lär väl alltså kunna tecknas ant. blott *nólrrə* l. blott *nóltrə* l. också (oafsedt möjligheten *ǫ*) dels *nólrrə* dels *nóltrə*.» (Uppteckningar från Jörlanda.) På annat ställe (anteckn. fr. Holta sn) anför han uttalsformen *nóltrə hæra*. — IN se Inl. Södre hd.

Holta socken.

Holta socken *hólta* l. *hólta sókən*.

IN Holtebo, -n, -r, -rna *hóltebó -n, —, -(a)*. Även Holtebyggar|e, -en, -e, -na *hóltebógg|arə, -aŋ, -arə, -ara*. NN: »I Hólta — — — säger man (dvs. kallar sig befolkningen) *hóltebygara*.» (Oklart om obst. l.

bst. pl.). E. Abrahamson NS 1930, 133: »hðltabógara» obst pl. (?); Lindroth SIOD II, 6: »Holtebyggara» bst. pl.

På skämt eller spe säges Holtunge, -en, -ar, -arna hðltóy|ə, -ən, -a, -a.

A. Namn på byar, hemman och hemmansdelar och därtill hörande IN.

Bufferöd (i) bðfərə, bðfərə, ' - - . — En åbo, † o. 1920, kallades Buffern bðfəη, hans son Lillebuffern lèləbðfəη. Bufferödbönder, -na bðfərəbðnər, -a.

Båröd (i) bǽtə, y. bǽrə. — Bårödborna bǽkəbð(a), y. bǽrəbð(a).

Bäckevarv [-hvarf] (i) bǽkvar. — En bonde, farfar till en nuvarande åbo, kallades Bäckevarn bǽkvarη. Bäckevarvsborna bǽkvarəsbð(a).

Ekelöv [RB 1388 Akulið]. (i) ègələ. — Ekelövborna ègələbð(a).

Gategård[en] (i) gədəgǽr, i Tb gǽdə-. — En man, som flyttade härifrån till Staby, Tb, kallades där Gaten gǽdən. Gategårdsborna gədəgəsbð(a).

Gran[n]eby (Stora, Lilla, Krusegård) (i) grənəby. — Granebyggarna [s stol] (i kyrkan) grənəbðgəra[s stól].

Gullbringa[-e] (pa) gùlbrīgə. Säteri. — Intet IN om ägaren, men torparna kunna kallas Gullbringeborna gùlbrīgəbð(a). Kollektivt användes gen.: Gullbringes grav gùlbrīgəs grāv.

Kulpegården (i) kùlpegǽr. — Förutvarande ägaren har troligen kommit från Kulperöd, Ly. Se detta ON! IN Kulpern kùlperəη (obs. -η och '!).

Harkersröd [Harkeröd] (i) hǽrkərə, hǽ-. — Av två bröder, som levde här, fick den äldre och förnämligare IN Harkern hǽrkəη. En svärson till honom kom från Bufferöd och slog sig ned här, blev kommunalnämnsordförande, kyrkovärd etc. Han fick samma IN. Även om sonen till denne användes IN någon gång på skämt. Bönderna, dvs. ägarna) kallades Harkrarna hǽrkəra 1. Harkerödbönderna hǽrkərəbðnəra, folket Harkerödborna hǽrkərəbð(a). Kollektivt: Harkeröds begravningsplats hǽrkərəs lèjəstǽ.

Hede (Östra, Västra) (i) hē (svag akutcirkumflex). — Hedeborna hēbo(a). Hedebornas bank hēboas bǽgk.

Holta annex|gård| (pa) hòlta. Prästänkesäte i So pastorat. Utarrenderat. — Arrendatorn erhåller ej IN.

Lökeberg (Nor-, Sör-, Väster-, Östergård) (i) lögəbǽr. — Löke-

berging|e, -en, -ar, -arna[s mosse] *lågabérny|ə -ən, -a, -a[s mèsə]*. Koll. Lökebergs *lågabés*.

Sannolikt kommen från ett ställe (en by?), som hette **Bäck** (Ro?), var en bonde i Lökeberg, kallad Bäck-Olle *bækólə*. Om honom går stävet: »*da tár pæ óstæn, kátrina, sa bækólə*». Detta lär han ha sagt, när drängarna skuro för tjocka skivor av osten. — En dotter till honom gifte sig med en man, som hette Olle. Denne fick sedan heta *bækólə*, så länge han levde, trots att han icke var från samma gård eller by som svärfadern.

Mällgårde (i) *méljæt*. — Flera ägare. Mällgårdingle, -en, -ar, -arna *méljætly|ə -ən, -a, -a*. IN lär på grund av sinnelaget hos äldre tiders invånare ha fått även appellativ betydelse 'bråkstake, rackare'. Mällgårdsborna *méljæsbó(a)*.

Rompen (i) *rómpan*. — En viss åbo Rompen *rómpan* †. Änkan:

Rompan *rómpan* †. Rompe-Maria *rómpe María*.

Pölen. I folkmun ***Mörkgärdet** (i) *múrjæt*. Där ligga höga berg bakom. — IN Mörkgården *múrjæn* l. *múrjæn*, morfar till nuvarande ägaren, var mycket bekant på grund av sina försök att göra ett perpetuum mobile.

Restad (Övra Väster-, Övra Östergård; Mellan Nor-, Mellan Sörgård; Yttre Över-, Yttre Knappegård). Över-, Mellan- och Ytter Restad kallas med ett gemensamt namn *rèstara*, stundom *rèsta* (IOD). — Gemensamt IN saknas.

Mellan-Restad (i) *mæl(ə)rèsta*. — Mellanrestadbo, -n, -rna *mælə-restabó, -n, -(a)*.

Röven (i Mellan-Restad) (i) *réva*. — En föregående ägare: Röven *rèvan*.

Ytter[Ute]-Restad (i) *ùdərəsta*. — Ytterrestadborna *ùdərəstabó(a)*.

Knappegården (i) *knàbægæn*. — Ägaren Knapen *knàban* (och *knàpan*).

IN ärftligt.

Över-Restad (i) *əvərəsta*. — Överrestadborna *əvərəstabó(a)*.

Risby (Stora, Lilla) (*pæ*) *rísby* (i uttalas med *y*-liknande klang).

Stora Risby, f. d. löjtnantsboställe. — Numera kallas ägaren Risbyggaren *rìsbógan*. Folket på Stora och Lilla R. kallas Risbyggarna *rìsbógara*.

Rånteröd (i) *ràntərə*. — Två bönder. Jah:s far var den äldre och förnämligare av ägarna och benämndes därför Råntern *ràntən*. Så kallade han sig själv ofta.

Rävo (i) *rævo*. — Flera ägare. Endast ägaren till den största av gårdarna har kallats Rävön *rævon*. För en generation sedan brukades IN om en åbo, som var auktionist och s. k. *hæstædólter* (*hæstæjælaræ*). Rävoborna *rævobó(a)*. Koll. Rävo kyrkbänk *rævo bænk*.

Veneröd [Hvene-] (Mellan och Stora, Norra, Södra). (i) *wéræ*. — IN Venerödborna *wéræbó(a)*, - - -.

Norra Veneröd *nðtæwéræ*. — Norravenerödborna *nðtæwéræbó(a)*.

Putten (i) *pútæn*. — För en mansålder sedan styrdes gården av Puttelan *pútæla*, även medan maken var i livet. Ägaren benämndes Puttebon(den) *pútæbón*.

Södra Veneröd [Hvene-] (i) *søræwéræ*. — Södravenerödborna *søræwéræbó(a)*.

Vävran [Vävera] (Jute-, Lille-, Mellan-, Nor-, Sör-, Å-, Över-, Östergård) (i) *vèværa*. — Många ägare. Väveraborna *vèværabó(a)*. Koll. Väveras stol *vèværas stólt*, på Vävera(s) mark *pæ vèværa mårk*. En gård i Vävran blev delad (o. 1870). Den ene ägaren byggde ett boningshus vid en *fèggåda*, varför stället kallades **Gatan** *gåda* och åbon Gaten *gåden* († o. 1905). Nuvarande ägaren kallas ej så.

Jutegård, i folkmun **Jutelyckan** (i) *γιδελόκα*. — Folket Jutelyckeborna *γιδελόκαβó(a)*.

Övergården, i folkmun **Oppegården** (i) *òpægår*. Den är delad i två gårdar. Den ena utgör 1/2 hemman, den andra 1/4. — För en generation sedan kallades den större gårdens ägare, som var ganska stor till växten, Store Oppegården *stòræ òpægår* och den andre, som var ovanligt liten, Lille Oppegården *lèlæ òpægår*. Benämningen gavs både efter hemmanens och ägarnas storlek. Nämnades båda på en gång, sade man Oppegårdingarna *òpægårlæga*.

B. Namn på torp och lägenheter och därtill hörande IN.

Granmossen (t. Vävran) (i) *grånmmýsæn*, y. *grån-*. Flera torp. — Granmossen *grånmmýsæn* kallades en skräddare, † o. sekelskiftet, som var »koy» för de andra åborna i G.

Holta krokarn (t. Holta annex) (*pæ*) *hèlta kròga*. — Krokarn *krògan* flyttade till Kungälv's färja *kòygals fèrja* och blev färjkarl. Han behöll IN.

Kärr (t. Risby) (*ve*)-*šær*. — En f. d. artillerist, † o. 1890, benämndes Kärsen *šæšæn* och hans hustru Kärsan *šæša* †.

Pinnebacken (t. Gullbringa) *pinəbəkən*. — Innehavaren, † o. 1890, var ägg- och smöruppköpare och sålde sina varor i Göteborg, dit han i ur och skur reste i sin ofjädrade vagn. Han var allmänt känd under binamnet Pinnebacken *pinəbəkən*. P. var en hedersman av gamla stammen.

Trökedalen (t. Bäckevarv) (*i*) *trögədän*. — Där ha veterligen alltid bott skraddare. En Tröken *trögən* l. Trökedalen *trögədän* dog o. 1925. Hans far bar samma IN.

C. Namn på bygd och därtill hörande IN.

Oppsocknarna *öpsökna* kallas de, som bo öster om kyrkan, dvs. *öp i sökna*. Skolpojarna här få ofta heta Oppsocknepojarna *öpsoknəpsjka*.

Jörlanda socken.

Jörlanda socken *jšlan(sökən)*.

IN sg. Jörlänning|e, -en, pl. -ar, -arna *jšlənnj|ə, -ən, -a, -a(na)*. »Jörlandaborna» är väl att betrakta närmast som riksspråk.

Allm. a n m. 1. Den gamle pålitlige Svsb använde tydligt *i* (och *y*), likaså Ssb. I Jörlandauppteckningarna har jag genomgående använt beteckningen för allm. svenskt *i* och *y*. Jfr Lindroth SIOD II, 7.

Allm. a n m. 2. -folket *-fšlškət* tillägges ofta ON, då man talar om familjerna.

Allm. a n m. 3. Typen *tə läsəs* förekommer i Jö. Dylika uttryck avse där på samma gång platsen, huset och familjen. För många år sedan levde på en icke närmare angiven plats i Jörlanda en Guttorm. Stället kallades *tə gütəs*. Efter honom ha tre familjer bott på gården. Namnet lever kvar, ehuru den sista familjen varken officiellt bär samma namn eller är släkt med den ursprunglige namngivaren.

A. Namn på byar, hemman och hemmansdelar och därtill hörande IN.

Angille [-gil] *ənjæł, ənjæł*. — En åbo: Angilsbon(den) *ənjəsbon*; fam. Angilsfolket *ənjəsfsłškət*.

Anrás [Anros] (Norra, Södra) *áros* (Ssb), *ərəs*, NN *aras*. — Många.

ägare. På N. Anros har funnits en åbo, som kallats Anrosen *ârosen*. Anros(e)borna *âras(â)bôa*.

Baggehög *bâgêhêw*. — Två ägare. Förr fanns en ägare, som benämndes Baggehögen *bâgêhêwên*.

Berg (*pâ*) *bærj*. — Två åbor. Bergarna *bærjara* [*skêda snê* 'skotta snö'] 1. Bergaborna *bærjabôa*.

Kärret (*i*) *šêl*. — En sedermera från orten avflyttad åbo kallades

Kärren *šêšên*. Han uppfattade detta IN som öknamn.

Björkekärr *bûrkêšêr*. NN *-bôrkešar* (»f mitt emellan f och š; ø åt *a*-hället»). — IN sg. Björken ä. *bûrkên*, *y. bjôrken*; även Björkekärren *bûrkêšên*; fam. Björkekärrens *bûrkêšêš*.

Bockesten [**Bock-**] (*i*) *bêkstên*, NN *bâkstên*. — En åbo. Fam. Bockstens *bêkstêns*.

Brehult [**-holt**] (Stora, Lilla) *brêhult*; *brêhêlt* (så NN). — Mer bekant än de andra åborna var Gamle Breholten *gâmle brêhêltên* (*brêhêltên* enl. Heh); Breholtarna *brêhêltana* (Dlh), ¹ - - -.

Bråland (Mellan-, Väster-, Östergård) *brân*, *brân*, *y. brâlan*. — Många ägare. Brålännings-, -en, -ar, -arna *brâlännig|e, -ên, -a, -a*.

Bukärr (*i*) *bûšêr*. NN *bûšar* (»f mellan š och f»). — En åbo: Bukärren *bûšên*.

Bärby (*pâ*) *bêrbu*, *bêrby*. — Ägare staten. Har varit bataljonspredikantindelning. Arrend. Bärbyggaren *bêrbyggañ*, Bärbyn *bêrbjñ*; folket Bärbys *bêrbjš*.

Dyffjäll *ÿÿÿjæl*, NN *ÿÿ*. — En åbo. En ägare † kallades Dyffjällen *ÿÿÿjælñ*; fam. Dyffjälls *ÿÿÿjêls*.

Garete (*pâ*) *gâtê*, NN *gâtê* (graviscirkumflex). En åbo. Garete|bon- (den) *gâtêbôn*, -borna *-bôa*.

Gilltorp (*i*) *ÿiltêr*. — Flera ägare. Gilltorparna *ÿiltêrpara, -ara*, Gilltorpsborna *ÿiltêšbôa*; fam. Gilltorps *ÿiltêš*.

Haga (*i*) *hâwa* (så NN). — En bonde. Hagabon(den) *hâwabôn* (den gamle, ej den nuvarande); fam. Hagas *hâwas*. En handlare där kallas Hagahandlaren *hâwahândlañ*.

Hakebol (*i*) *hâgêbêl*. — En ägare. Den förra äg. † gick under känningsnamnet Hakebon(den) *hâgêbôn*. Den nuv. kallas *lâš i hâgêbêl*. Fam. Hakebols *hâgêbêš*.

Halleby (Jörland och Åker) *hâlêby*. — Ägare staten. Socknens största egendom. F. d. löjtnantsboställe. Arrendatorn kallas Hallebyggaren *hâlêbyggañ*; fam. Hallebys *hâlêbjš*.

Hunsbo *húnsby, húnnsby*, NN *húnsby*. — En åbo: Hunsbyggaren *húnnsbygga* (vanl.) l. Hunsbyn *húnnsbyn* (ovanl.). Fam. Hunsbys *húnnsbys*.

Håberg (*i*) *håbær*, NN *hóbar*. — Ett par ägare. Håbern *hòbæn*, *hðbæñ*. En dotter till en avliden åbo kallas ofta Håbergsdottern *hðbæsdótæn*. Fam. Håbergs *hðbæç*.

Håby (Lilla, Stora) (*i*) ä. *hðby*, y. *hóby* (sedan järnvägen kom till). T. o. m. *háby* kan man få höra av de yngre. — IN Håbyggarna ä. *hðbygaræ*, -ara; fam. Håbys *hðbys*, *hòb-*, *háb-*.

Höga, Lilla *lèla hòwa*. — Två ägare. Högaborna *hòwabóa*.

Höga, Stora *hòwa*. — Många ägare. IN = Lilla H.

Inlag *inlaw*. NN *inlaw* (skarp biacc. på *a*); *i* nästan som *ì*. — Två ägare (1928). IN: Inlagen *inlawæn*, död för många år sedan. Hans familj Inlagens *inlawæns* †.

Jordal (Mellan, Västra, Östra) SIOD I, 69 (*i*) *jódal*. — Flera ägare. En viss åbo kallades Jordalsbon(den) *jódaçbón*.

Jörland, f. d. löjtnantsboställe. Indraget till staten och utarrenderat. Se Halleby.

Katteröd (*i*) *kät(æ)ræ*, nu Källekärr. — Ställets namn inbjöd till skämt. Åbon fick ökn. Katten *kätæn*, barnen kallades Kattorna *kätæra* och familjen Katters *kätæç*. Därjämte funnos mer neutrala beteckningar: ägaren Katterödbon(den) *kätærbón*, sonen Katterödpojken *kätærpøjkæn*. Öknamnen föranledde ägaren att anhålla om namnbyte för egendomen, och denna heter Källekärr (sedan 5/2 1900).

Källekärr = Katteröd (*i*) *kèlæçær*. — Ägaren kallas nu *kèlæçæñ*.

Kortvet *kætved*. — Nu flera ägare. IN sg. Kortveden *kætvedæn* (Den tredje i ordningen, som Svsb mindes. Namnet ärves alltså). Även uttalet *køtvédæn* har noterats (Ass). Fam. Kortveds *køtvéds*.

Kyrkeby (Mellan-, Väster-, Östergård) (*i*) *çørkæby*. NN *çørkæby*; *ø* nå got litet åt *u*-hållet. — Här fanns gästgiveri redan före 1734. Med Kyrkebyggaren *çørkæbygga* avsågs den gamle gästgivarn. Bst. pl. Kyrkebyggarna *çørkæbyggaræ*, -ara.

Kyrkotegen (*pæ*) *çørkætèjen*. F. d. kaptensboställe tillsammans med Källsby Nedra. — En ägare: Tegebon(den) *tèjebón* l. Tegman *tèjman*. Enligt Svsb fick äg. det senare namnet för 30—40 år sedan. Någon kallade honom så på skämt, »för att han skulle få ett fint namn.» Andra upprepade det. Så blev det en vana hos folket att benämna honom så.

Källsby (Nedra, Övra) (*pæ*) *çælsby*. — Ang. Nedra K. se Kyrkotegen.

— IN. sg. Källsbyggaren *šælsbýggaŋ* 1. Källsbyn *šælsbyn*, pl. Källsbyggarna *šælsbýgara*, -ara.

Lillevatten (Västra, Östra) (i) *lèlván*, i dagligt tal **Eneråsen** *èneråsen*. — Äg. staten. Åbon Eneråsen *èneråsen* 1. (ibland) Lillvattensbon *lèlvansbón*. Fam. Eneråses *èneråses*.

Linden (NN *lína*), (i) *lína*. — Äg. Lindenbon *línabón*.

Lunden (i) *lan*, NN *lån* (akutcircumflex). — IN okänt.

Långegärde *lång(ə)çé*. — En ägare: Långegården *långçén*, -gårdsbon(den) $\dot{\text{a}}$ *çæsbón*.

Majkärr *másçer*, $\dot{\text{a}}$ -, NN *»máçer*, enl. Kernell, (en av NN:s meddelare) *másçer*.» — En ägare. Denne kallades förr (mer än nu) *másçen*, $\dot{\text{a}}$ -.

Måsen (i) *mýsen*. — En ägare. Förr äg. kallades Måsebon(den) *mýsbón*. Fam. Måsens *mýsens*.

Ramsdalen (i) *råmsðár*, $\dot{\text{a}}$ -. — Två ägare. Den förmögnare kallas Ramsdalen *råmsðár*.

Ramsön (och **Kiholmen**) (pə) *råmsóa*. — Folket Ramsöborna *råmsøbóa* 1. Ramsöns *råmsóas*.

Rannebo [**Rane-**] *rånəbó*, NN $\dot{\text{a}}$ *bu*, $\dot{\text{a}}$ *by*. — F. d. mönsterskrivareboställe, indraget och utarrenderat. — Arrendatorn Ranebyggaren *rånəbýggaŋ*. Fam. Ranebos *rånəbós*.

Rannekärr (Västra, Östra) *rånəçér*, NN *»çer*. *f* mellan *ç* och *f*.» — Rannekärrsbon(den), -borna *rånəçæsbón*, -*bóa*.

Raröd (Övra) (i) *rárə* (så NN), *rərə*. — Flera ägare. Raröborna *rárəbóa* (Dlh, Heh), $\dot{\text{a}}$ - - - (Svsb).

Rämma (i) *rəma*. — Flera ägare. Obst. sg.: *»vi ha hat en rəmə (!) høer*». En av åborna från en äldre tid kallades Rämman *rəməŋ*. Namnet står på gränsen till det pejorativa. *rəməŋ* är nämligen också ett kraftord. Man använder det som ekvivalent till svordom = 'fan'. Därför tyckte vederbörande inte om benämningen. Rämmaborna *rəməbóa*, ibland Rämmas *rəməs*. — En person, som en tid bodde i Ramsdalen Jö och sedan flyttade till Strandkärr No, kallades (av okänd anledning) Rämman. Sonen, som ock bodde i Strandkärr, fick heta Lillerämman *lèlrəməŋ*.

Röd *rø*. — Flera ägare. Förr brukades Rössarn *røsaŋ* om en viss åbo. Fam. *rø*s.

Sazeröd [**Saks-**] (i) *sàksərə*, *sò-*. — Flera ägare. För c:a 70 år levde

här en bonde, Saksern *såksən*, som sedan flyttade till Sp. Sakserödborna *såksərəbóa*. Fam. Saksers *såksəs*.

Skår (Lilla, Stora) (*v*) *skər*. — Skårebon(den) (ovanl.) *skərəbón*, (vanl.) bonden i S. *bón v skər*; pl. Skårs *skəs*.

Smedseröd (*v*) *sməsərə* (så NN), *sməsərə* (acc. osäker). — En ägare. För 25 år sedan fanns här en åbo Smessern *sməsən*, enligt Heh, Dlh *sməsən* (acc. osäker). Fam. Smessers *sməsəs*, *sməsəs*.

Stubbholt *ståbhólt*. — Ägaren Stubbholten *ståbhóltən*.

Svaleberg (*v*) *swåkrəbər*, NN *swåkrəbər* och 1884 *swåkrəbər*. — Två bröder, bosatta här, kallades ännu vid 60 à 70 års ålder Svalebergspojarna *swåkrəbərspjka* efter fadern, Svalbergen *swåkrəbən* †. Bst. pl. ock Svalebergsborna *swåkrəbərəbóa*.

Sävelycke (Mellan-, Väster-, Östergård) (*v*) *səvəlókə*, \dot{v} *ljkə*, NN *səvlekə*. — Flera ägare. IN sg. Sävelyck|en, pl. -arna *səvəlók|ən*, -ara.

Torp, Västra (*v*) *tərp*. Hemmanet ligger lågt. Obs. prep.! — På skämt sades Torparna *tərpərə*, -ara om åborna. Dessa tyckte ej om binamnet. Fam. Torpes *tərpəs*, \dot{v} - (så ock i Ö. Torp).

Torp, Östra (*pa*) *tərp*. Hemmanet ligger högt. Obs. prep.! — Folk erinrar sig, att här bott en man, känd under binamnet Torpen *tərpən*.

Toröd (*v*) ä. *tókə*, y. *tóra* l. *tōrə*. NN anför samma former och tillägger, att *tókə* är det riktigaste uttalet. — Flera ägare: Torödborna *tókəbóa* l. Toröds *tókəs*, \dot{v} -.

Tougtorp [1544 thoretorp] (*v*) *tótər*, NN *totr*. — En åbo benämndes Tortern *tótən*. Tortersborna *tótəsəbóa* l. Torters *tótəs*.

Skinta(n) (*pa*) *skinta*. Enligt NN till Törreby. — Äg. Skint|en, folket -arna *skint|ən*, -ana.

Trolleröd (*v*) *trələrə*. — Två ägare. En nämndeman, som flyttade från T. till Kyrkeby Jö, fick heta Trollern *trələn* hela sitt liv. Numera användes ej det sing. binamnet. Trollerödborna *trələrəbóa*, ibland Trollers *trələs*.

Törreby (Nedra, Övra) (*v*) *túrby*, *túrə*-. — Flera ägare. En av åborna kallade sig själv Törrebyn *túrbyn*. Man påstod, att han genom att använda ett »högre namn» om sig själv velat ge sig sken av att vara den förnämste bonden i byn. Törrebyggarna *túrəbjgərə*, -ara.

Vulseröd (*v*) *vūsə*, \dot{v} -, NN *vôsə*, *vôsə* (graviscirkumflex). — Flera ägare. Vulseröd|bon(den) *vūsəbón*, -borna, \dot{v} *bóa*. Folket ibland Vulseröds *vūsəs*.

Åker. F. d. löjtnantsboställe, indraget och utarrenderat. Se Halleby.

B. Namn på torp och lägenheter och därtill hörande IN.

Arken (t. Raröd) (*v*) *árka*. Nu heter stället Österhagen *òsterháwæn*. — Omkring 1905 dog en person, Arken *árkæn*, som bott här. I Berg, Jö, där han tillbragte sina sista år, kallades han fortfarande A.

Banken (t. Jordal). Se under Björnkärra, So.

Björkemossen (t. Toröd) (*pæ*) *bùrkæmssæn*. — Innehavaren item.

Futtevik (t. Sävelycke) (*v*) *fütävig*. — IN Futtevik|en, -arna *fütävig|æn*, (ovanligt) -*aræ*. Fam. Futteviks *fütävigs*.

Fyrbacken (t. Källsby) (*pæ*) *fýrbákæn*. — Fyrbackan *fýrbåka* † var en änka.

Gethuset (t. Rannebo) (*v*) *gèdhusét*. — En byggnadssnickare † benämndes Gethusen *gèdhusæn*.

Hamburg (t. N. Anrås) (*pæ*) *hámbærj*. — ON är ursprungl. ett skämtnamn. Innan torpet uppfördes där, var området en *hamn* 'sämre betesmark för får och ungboskap'. — Hamburgaren *hámbærjan* kallades en arrendator, även sedan han upphört med arrendet och bosatt sig i Stora Höga, Jö.

Hagen (t. Ö. Torp) (*v*) *håwæn*. — IN m. Hag|en, f. -elan (spenam), fam. -ens *håw|æn*, -*ela*, -*æns*.

Heden (t. Raröd) (*pæ*) *hía*. — Äg. Hedarn *hèan*.

Hedlyckan (t. Kyrkeby) (*v*) *hèlòka*. — Äg. Hedlycken *hèlòkæn*.

Högen (t. Gilltorp) (*pæ*) *hówæn*. — Fam. Högens *hówæns*.

Klivhögt (t. Bråland) (*pæ*) *klývohókt*. Stället byggdes o. 1880. — IN (ibland) m. Klivhögt|en †, f. -an (utflyttad) *klývohókt|æn*, -*a*.

Klåbacken (t. L. Höga) (*pæ*) *klåbákæn*. — Vanligen sades om äg.: *han pæ k*. I elak mening kunde IN Klåbacken *klåbákæn* brukas. Fam. Klåbackens *klåbákæns*.

Nordhed (t. Källsby) (*pæ*) *nòthé*. — IN Nordheden *nòthén* †.

Bland bergen i Bråland byggde någon ett hus o. 1880. Då detta syntes komma att ligga ganska högt, undrade man skämtsamt, om det var frågan att uppföra ett **observatorium** *opsalvatórium*, (folk-etymologisk anknytning till *opp*, *uppf*). Äg. fick heta *òpsálvan* och stället -*s*.

Pinebacken (t. L. Höga) (*pæ*) *pìnbákæn*. — Äg. item (pejorativt). Fam. Pinebackens *pìnbákæns*.

Ramsdalen (t. Bråland) (*v*) *råmsdån*. — IN sg. m. item.

Repan (t. Rannekärr) (*pə*) *rɛ̃ba*. — Repen *rɛ̃bən*, en skraddare, † o. 1920.

Reren (t. Stora Höga) (*pə*) *rɛ̃ŋ*. — IN m. Reren *rɛ̃ŋ*, f. Reran *rɛ̃ra*, Rere-Tilda *rɛ̃rɛ̃tilda*.

Sandliden (t. Kortttvet) (*v*) *sən̄lɪa*. — IN sg. m. Sandliden *sən̄lɪn* †. Fam. Sandlidens *sən̄lɪas*.

Skotthed (t. Törreby) (*pə*) *skɛ̃d̄hɛ̃*. Flera torp. — Inv. Skotthedborna *skɛ̃d̄hɛ̃bɔ̃a*.

Skälebacken (t. Vulseröd) (*pə*) *skɛ̃lɛ̃bəkən*. — Fam. Skälebackens *skɛ̃lɛ̃bəkəns* (ovanl.).

Sleven (t. Håberg) (*pə*) *slɛ̃va*. Husen revos för många år sedan. De äro nu uppbyggda på nytt, men ON är borta. — I Svbs:s spädate barndom dog Sleven *slɛ̃vən*.

Slättebacka (t. Vulseröd) (*pə*) *sl̄ɛ̃tɛ̃bəkə*. — Äg. Slättebacken *sl̄ɛ̃tɛ̃bəkən*.

Snurrevik (t. Sävelycke) (*v*) *sn̄rɛ̃vɪg*. — IN m. Snurrevik|en, pl. -arna *sn̄rɛ̃vɪg|ən*, -arə(?). F. Snurran *sn̄ra* †. Fam. Snurreviks *sn̄rɛ̃vɪḡs*.

Timmervik (t. Sävelycke) (*v*) *tem̄rɛ̃vɪg*. — IN Timmervik|en, -arna *tem̄rɛ̃vɪg|ən*, -arə, -ara. Fam. Timmerviks *tem̄rɛ̃vɪḡs*.

Ullsgrinden (t. Toröd) (*v*) *ul̄sgrɪnə*. Gammalt torp. — En ensam änkeman kallade man Ullsgrinden *ul̄sgrɪn* †.

Ålevik(en) (t. Sävelycke) (*v*) *ɔ̃lɛ̃vɪg|a*. — IN m. Ålevik|en, f. -an, fam. -s *ɔ̃lɛ̃vɪg|ən*, -a (skämtsamt), -s.

C. Namn på bygder och badorter och därtill hörande IN.

I södra Jö, nära Törresröd i So sn, utbreder sig ett större område: **Fläskele(bergen)** *fl̄ɛ̃skɛ̃lə(bə̃rɪŋə)*. — En farbror till Ahs kallades Fläskel *fl̄ɛ̃skɛ̃l* († o. 1900). Han var till yrket skinnberedare. Av allmogen uppsöktes han ofta i sin egenskap av naturläkare.

NN anför **Nord-**, **Sör-** och **Österkroken** *nɔ̃l-*, *sɔ̃r-* och *ɔ̃stərkrɔ̃gən*. Enligt Svsb utgöra dessa krokare inga absolut bestämda områden. Det enda man kan säga, är att t. ex. Bråland hör till Nordkr., Källsby, Halleby, Kyrkeby, Håby och Törreby till Sörkr. och Saxeröd(?) till Österkr. Sannolikt ha dessa benämningar i äldre tid varit mer använda. — IN sg. Sörkrok|are, -aren, pl. -are, -arna *sɔ̃rkrɔ̃g|arə*, -aŋ, -arə, -ara.

Skäret = Getskär *skæt* är en badplats med bonings- och varmbadhus. Infödingarna kallas ibland Skärarna *skærara*.

Norums socken.

Norums socken NN, Ass *nòrumə sákən*; Aju, IOD *nòrumə sákη*.

IN Norumebo, -n, -r, -rna *nòruməbó*, -n, -r, -a; *nòru-* osv.

All m. a n m. 1. Kollektivbildningar på -s, t. ex. *dæ @ væl uté lías* (sc. *-fólket*), äro allmänt brukliga i Norum men antecknas i regeln icke för de olika fallen.

All m. a n m. 2. Ibland uppdyka IN:sformer på -ana i bst. pl. m., t. ex. Norumarna *nòrumana*, Västergårdingarna *væstəgárlýana*, Björndalarna *bjøndálana*.

All m. a n n. 3. I Norum brottas språkliga tendenser från norr (väster) och söder med varandra. Så kan man förstå t. ex. växlingen mellan -ana och -anə i pl. m. Vad som är ursprungligt i dialekten, är icke alltid lätt att bestämma.

A. Namn på byar, hemman och hemmansdelar och därtill hörande IN.

Askerön, Stora (pə) (*stðrə*) *àskərəa*, NN -oa. Jfr SIOD III, 86. — Askeröborna *àskərəbó(a)*.

A. Mellängård (i) ä. *mælaməgákl*, y. *mælangákl*. — Flera ägare. Mellängård|en, -ingarna *mælaməgá|n*, -*lyana*.

A. Västergård (i) *væstəgákl*. — Flera ägare. Västergård|en, -ingarna *væstəgá|n*, -*lyana*.

A. Östergård (i) *östəgákl*. — Flera ägare. Östergård|en, -ingarna *östəgá|n*, -*lyana*.

Berg (i sambruk med Kopper) *bærj*. Inga åbyggnader. — En man flyttade från B. till Sävelycke, Jö. Han kallas där Bergarn *bærjan*.

Blixeröd (i) *blèksərə*, NN *blèksərə*. — En åbo. Blixern *blèksən*, Blixrarna *blèksranə*.

Dalarne (i) *dàlanə*. — En ägare. Dal(e)n *dàn* lär ha använts som binamn på en åbo för många år sedan.

Doteröd.

Doteröd, Stora (i) *dòtərə*, NN *stðrə d*. — Ägaren kallas Dotern *dòtən*, folket Dotrarna *dòtranə*.

Doteröd, Nedre [Lilla] NN *lələ dòtərə*, i folkmun alltid **Törret** (pə) *tørət*. — Ägaren har kallats Törreten *tørətən* in i våra

dagar. En av de sista namnbärarna var en svagsint släkting till ägaren.

Finkenberg (pa) *finkənbər*, NN *finkəborj*. — För länge sedan döda äro Finken *finkən* 1. *finkən* och hans »leda käring» Finkan *finka* 1. Finke-Johanna *finkjohāna*. Den senares namn var lika känt som den förres. Bland andra forna åbor märkas Fink-Andreas *finkāndreas*, Finke-Torbjörn *finkatörbjør* och Finke-Maria *finkāmāria*. Se även Knulten, avd. B, Öd. Från senare tid omnämnes Finkan *finka* 1. Finkenbergskäringen *finkənbəssārjga*. Finkarna *finkarə*, Finkepoj-karna *finkəpājkanə* och Finkungarna *finkōvganə*. De s. k. Finkarna voro ej släkt med gamle Finken.

Frostop (v) *frōstər*. Två ägare. Den ene har, så långt tillbaka man minns, kallats Frostern *frōstən*. Särskilt bekant torde den åbo ha varit, som efter att i många år ha bott här blev utfattig och flyttade över till Havrelycka *hāvreljka* i Ucklum(?), efter vilket ställe han fick ett nytt binamn: Havrelycken *hāvreljken*. Mannen var tusenkonstnär. Han diktade visor, målade, trakterade flera slags instrument etc. »Havrelyckens visor» omtalas ännu i dessa trakter.¹⁾ Ägarna 1. folket kallades Frostrarna *frōstranə*.

Fur(u)fjäll (v) *fūrjäl*, NN *fūrjæl*. — Ett par ägare. Den, som bor på huvudgården, kallas Furfjällaren *fūrjälän*. Furfjällarna *fūrjälärə*.

Gategård, Stora (v) (*stōrə*) *gādəgāt*, NN *gād* -. — Två ägare. Ägaren till huvudgården kallas Gategården (Gaten) *gādəgātən*, *-gātən*, (*gādən* ovanligt); Gategård(ing)arna *gādəgāt(ing)anə*, *gādəgātärə*.

Hammär [-er] (v) *hāmər*. — Två ägare. Den ene kallas Hammern *hāmən*; Hamrarna *hāmranə*, *-arə*.

Holm (v) *hōlm*. — Ägaren Holmaren *hōlman*. Folket Holmarna *hōlmanə*, (vanligare) *hōlmarə*.

Hällebäck (v) *hələbək*, *hələbək*. NN *hələbak* »samma aksent som i till finnandes. Av samma person äv. uttaladt *hələbak*.» — En ägare. Denne kallas Hällebäckaren 1. Hällebäcken *hələbək|an*, *-ən*; folket Hällebäckarna *hələbəkärə*.

Högenorum (v) *hōwənōrəm*, NN *-nōrum*. — Flera ägare. Hög(e)-norumen *hōw(ə)nōrəmən* tillhör en något äldre tid. Hög(e)nor(u)-

¹⁾ Havrelyckan är trol. identisk med den av S. Ek, Göteb. jub. publ. 1923, FoF 182, not. 19, omnämnde Jakob på Havrelyckan, som levde i slutet av 1700-talet.

marna *hðw(ə)nórmanə*, *hðw(ə)nórmarə* säges ännu. Det näst sista IN för gärna tanken på en känd släkt i äldre tid.

Inlag (i) *inláv*. — Ägaren Inlagen, *inlávən*, åborna Inlagarna *inlávana*.

Järnklätt (i) *ǵærklæt*, NN *ǵær*. — Flera gårdar. IN Järnklätten (1. Klätten) *ǵærklætən* (1. *klætən*) bor på den största av gårdarna. Järnklättarna *ǵærklætara*.

Kopper (i) *këbər*, NN *kóbər*. Stort jordbruk. Tillhör nu en göteborgsköpman. — Nu saknas binamn på ägaren. Förr kallades denne Koppern *këbən*. På 1700-talet levde en åbo, som enligt sägnen stal det s. k. kungsskrinet. Denne Koppern var kommen från Dal i Ucklum. — Pl. Kopprarna *këbrana*.

Kyrkenorum (Mellan-, Neder-, Övergård) (i) ä. *şòrkənórəm*, NN *şürkənórurum*. Många gårdar. — Kyrkenor(u)maren ä. *şòrkənór(ə)man* † var en mycket bekant åbo; Kyrkenor(u)marna ä. *şòrkənórmarə*.

Lera(n) (pə) *lëra*. — IN sg. Ler|(e)n, -arna *lëŋ* (svag cirkumflex); *lërana*.

Källungeröd [**Koll-**] (i) *këllögərə*, NN *këllug(ə)rə* 1. möjl. *këllög(ə)rə*. — En ägare. Kollungern *këllögən*; Kollungarna *këllögərana*.

Kärr (i) *şər*, NN *şər* (ej *ç*). — En ägare: Kärrsen *şəşən*. Kärsarna *şəşara*, (*şəşane*). Sällan Kärrsborna *şəşəba*.

Lusseröd (ej i jb 1881) (i) *lüşərə*. Jfr Lopperöd. En ägare: Lussern *lüşən*. En 1929 c:a 70-årig kvinna från L., som bor i Kyrkenorum, kallas Lussan *lüşa*. Luss(e)rarna *lüş(ə)rana*.

Munkeröd (med Lövhammar och Kostorp) (i) *mòŋkərə*. NN *mòŋkərə* »kanske snarare uttaladt *mùŋkərə* = tyskt *u*«. — Två ägare. Munkern *mòŋkən* †. I Ajs' mors barndom (o. 1850) levde Munkan *mòŋka*. Hon var en kraftnatur och ansågs kunna »taga fram» tjuvgods, stämman blod och uträtta annat, vartill behövdes mystisk förmåga. Munkrarna *mòŋkrana*.

Måröd (i) *märə*. Så NN, som tillägger: »nästan närmande sig till *mürə*.» — En ägare: Mårödbon *märəbən*. Mårödborna *märəbəa*.

Nösnäs (Stora) (i) *nüşnəs*, NN *stòra nüşnəs*. — Många ägare. Nösnäsar(e)n *nüşnəsən*. En kvinna, *kätrena*, död för längesedan, gick under namnet Nösnäsan *nüşnəsəsa*. Nösnäsarna *nüşnəsəsa*.

Smederöd (i) *smèdərə*. — Ej förr bebott. Intet IN på åbon.

Stenung (i) *stənøy*. NN *stanøy* (ingen acc. utsatt). — Inbyggarne kallas: Stenunge, -en; -ar, -arna *stənøyə*, -ən; -ar, -ana. Även bru-

kas Stenungebo, -n, -r, -rna *st̄n̄oṽȳob̄o*. -n; -r, -a. Oov använde be-teckningen *st̄n̄oṽyan̄o* om vissa, numera avlidna släktingar från S.

S. Nedergård (i) *n̄eḡá̄k*. — Nedergård(ing)arna *n̄eḡá̄k(vy)an̄o*.

S. Oppegård (i) *òp̄aḡá̄k*, NN *òp̄aḡá̄k*. — Sg. m. Oppegården *òp̄aḡá̄n*; pl. Oppegård(ing)arna *òp̄aḡá̄k(vy)an̄o*.

S. Västergård (i) *v̄äst̄aḡá̄k*, NN *v̄äst̄ar*. — Sg. m. Västergården *v̄äst̄aḡá̄n*; pl. Västergård(ing)arna *v̄äst̄aḡá̄k(vy)an̄o*.

Skafterns (t̄o) *sk̄á̄ft̄en̄s* utgör 1/2 mtl av Västergård. Namnet är uppkommet efter ägaren Skaftern *sk̄á̄ft̄en̄* †, som inflyttade till Norum från Skafteröd, Ljungs sn, för många år sedan. En åbo på senare tid hette Skafterns-Alfred *sk̄á̄ft̄en̄sál̄fr̄ed*. Skafterna *sk̄á̄ft̄ran̄o*.

Stenungsön (p̄a) *st̄n̄oṽys̄ȫa*, NN *st̄n̄oṽys̄ȫa*. — IN obrukligt.

Strand[e]kärr (i) *str̄án̄(ə)š̄ér*, NN *str̄án̄əš̄er*. — Flera ägare. En häst-handlare kallades Strand(e)kärrn *str̄án̄(ə)š̄ér̄n̄*. Strand(e)kärrarna *str̄án̄(ə)š̄ér̄an̄o*.

Strandnorum (med Sörgård och Äggestorp) (i) ä. *str̄án̄or̄em*, y. *str̄án̄òrum*, NN *str̄á n̄òrum*. — Flera ägare. Norumen (l. Strand-norumen) *n̄òrum̄en* (l. *str̄án̄or̄(u)m̄en*). Så kallades i Spe en farbror till Ass. Norumarna l. Strandnorumarna *n̄òrum̄an̄o* l. *str̄án̄or̄man̄o*.

Kåkenäs (p̄a) *k̄äḡen̄ás*, NN *k̄äḡen̄as*. Förr färjeplats för överfart till Tjörn. — Kåkenäsar(e)n *k̄äḡen̄ásan̄* var en mycket duktig båtbyggare. Hans kosterbåtar, Kåkenäsarna *k̄äḡen̄ásar̄o*, voro vida beryktade. IN är otvivelaktigt ett hedersnamn. Pl. Kåke-näsar|e, -na *k̄äḡen̄ásar̄o*.

Äggestorp (i) *äḡest̄ar*, *äḡest̄ar*, NN *äḡest̄ar*. — Äggestern *äḡest̄en̄*; Äggstrarna *äḡestr̄an̄o*.

Söbacken (p̄a) *s̄öb̄ák̄en*, *s̄öb̄ák̄en*, NN *s̄öb̄ák̄en*. Ursprungligen en en-staka gård. — IN Söbacken *s̄öb̄ák̄en*, *s̄öb̄ák̄en*. En änka kallades Sö-backan *s̄öb̄áka*. Pl. Söbackarna *s̄öb̄ák̄an̄o*.

Torp (i) *t̄ör̄p*. — Flera ägare. IN bst. sg. Torparn *t̄ör̄pan̄*; Torpar|e, -na *t̄ör̄par̄o*.

Vekullen (p̄a) *v̄ék̄ül*. NN *v̄ék̄öln*; »nästan snarare som *v̄ék̄öln*, dock ej egentl. hvarken [!] a k u t eller g r a v, utan ungefär som *v̄é köln*.» — Vekullar(e)n *v̄ék̄ül̄an̄*; Vekullar|e, -na *v̄ék̄ül̄ar̄o*.

Åker (i) *äḡer*, NN *äḡ(ə)r*. — Två ägare. IN har varit försvunnet en följd av år. Nu använt igen om ägaren till huvudgården: Åkern *äḡer̄n̄*. Åkrarna *äḡer̄an̄o*.

B. Namn på torp, lägenheter, avsöndringar och utgårdar och därtill hörande IN.

Backen (t. Kyrkenorum) (*pæ*) *bækæn*. — IN Backen *bækæn*. En åbo kallas Backe-Johan *bækjéan*.

Banken (t. N. Gategård) (*pæ*) *báykæn*. Bredvid ligger *bæn* 1. *mēsæn*. — IN m. Banken *báykæn*, f. Bankan *báyka*; Bankarna *báykanæ*.

Björndalen (t. Frostorp) (*i*) *bjøndán*. — IN Björndal|en, -arna *bjøndá|n*, -*lanæ*.

Bottnen (t. Måröd) (*i*) *bøn*, *bun*. Även kallad Mossen *mēsæn*. En utdikad tjärn (mosse). Bredvid ligger torpet Banken. IN förr och nu Bottnar(e)n *bønnañ*, Bottnarna *bønnaæ*.

Brulins (t. Stenung Nedergård) (*tø*) *brulíns*. — Ursprunglige ägaren hette Brulin. Stället såldes, och de nya åborna kallades efter stället namn Brulins och togo sedan namnet Brulin som familjenamn.

Brurhammer (t. Stenung Uppegård) (*pæ*) *brürhámær*. — Den siste ägaren kom från Skräppås, Öd, och kallades Skräppåsen *skräppásæn*. Efter sitt nya ställe fick han ock heta Brurhammern *brürhámæn*.

Brännorna (t. Inlag) (*pæ*) *brænæra*. — IN Brännern *brænæn*, Brännornaborna *brænærabæa*.

Bodalen (t. Holm) (*i*) *búdán*. — IN m. Bodal|en, pl. -arna *búdá|n*, -*lanæ*, f. -skan *búdáska*.

Danestan (t. Askerön, St.) (*i*) *dænästán*, f. d. båtsmanstorp. — IN Danesta(d)arn *dænästán*.

Galgebacken (t. Nösnäs) (*pæ*) *gæljæbækæn*. Här fanns förr en avrättningsplats. — IN m. Galgen *gæljæn* var båtbyggare men hamnade slutligen på fattigvården. Galgebackan *gæljæbækæ* var en sinnessjuk kvinna.

Guldknappen (läg. t. Strandnorum) (*pæ*) *gùlknápæn*. — IN m. Guldknapp|en, f. -an, pl. -arna *gùlknáp|æn*, -*a*, -*anæ*.

Havden (utskjutande bergtunga på Stenung; torp t. Stenung Nedergård och Mellangård) (*pæ*) *hævdæn*. — IN sg. m. Havdaren *hævdæn*; pl. Havdarna *hævdaræ*.

Haftendalen (t. Askerön, St.) (*i*) *hæftændán*. — IN sg. m. Haftendalen *hæftændán*.

Hagen (t. Södra Gategård, som vanligen kallas *æya*) *hæwæn*. — IN pl. Hagarna *hæwanæ*.

Hasslebacken (t. Hälleback) (*pæ*) *hæslæbækæn*. — IN Hassleback|en, -arna *hæslæbæk|æn*, -*anæ*.

Hjältelyckan (t. Hälleback) (*v*) *ɟæltəlyka*. — Den ursprunglige ägaren hette Hjälte. Han levde samtidigt med Koppern, No. Den siste hette Fält, icke Hjälte, men kallades med det nedärvda PN Hjälten *ɟæltən* l. Hjältegubben *ɟæltəgubən*. Hustrun fick heta Hjältan *ɟæltə*, bägge kvinnorna på stället Hjältorna *ɟæltərə* l. Hjälte-Johanna *ɟæltəjohana* och Hjälte-Emma *ɟæltəema*.

Husebacken (t. Stenunge Uppegård) (*pə*) *hūsəbakən*. — IN Huseback|en, f. -an *hūsəbak|ən*, -a.

Kalven (t. Askerön, St.) (*pə*) *kålvən* SIOD III,6. — De sista bebyggarna gingo under namnen Kalvarna *kålvərə* l. Kalvepojkarne *kålvə-pøjkanə*; de voro två gamlingar, även kända under namnen Kalv(e)-Viktor *kålvəviktər* och Kalv-August *kålvəgust*.

Kollen (t. Strandnorum) (*pə*) *køln*. — IN sg. Kollar(e)n *kølan*, pl. Kollar|e, -na *kølarə*.

Krappet (förr lägenhet t. Strandnorum Berggård, nu småskola) (*pə*) *kråpət* (l. *kråpət*). — IN sg. m. Krappen *kråpən* † och Krappesmeden *kråpəsmən*. Någon *sməsə*, som det skulle heta i denna dialekt, är ej att anteckna här.

Kålebacken (t. Furufjäll och Smederöd) (*pə*) *kølvəbakən*, förr *kølvəsbakə*. Det senare möjligen 'Kålbornas backe'. Jfr Friggaskulle OGB II,88. Här har kolning ägt rum. — IN sg. m. Kålebackar|en, pl. -na *kølvəbakə|ən*, -nə.

Kämpelyckan (t. Kållungeröd, delvis t. N. Gategård) (*v*) *šæmpəlyka*. — Den nuv. ägaren heter icke Kämpe, men i dagligt tal kallas han dock Kämpan *šæmpən* liksom i mannaminne alla ägare till torpet. Hustrun Kämpan *šæmpə*, sönerna Kämparna *šæmpənə*, en son Kämp-Anders *šæmpənəs*.

Liden (t. Järnklätt) (*pə*) *liə*. — IN sg. Lidar(e)n *liən*.

Lopperöd (t. Strandnorum Berggård vid Lusseröd) (*v*) *løppərə*. — En mer än 90-årig gubbe Lopperöd-Samuel *løppərəsaməl* har flyttat till Nösnäs. IN sg. m. Lopper|n *løppən*, pl. Lopperarna *løppərənə*. En viss åbos hustru kallades Loppa *løppə* (ökn.), barnen Lopporna *løppərə* (ökn.) Obs. associationerna, som grannställena Lusseröd och Lopperöd ge!

Lurrekullen (t. Strandnorum). (*pə*) *lūrəkøln*. — En ägarinna: Lurran *lūra*, † för länge sedan. Det är möjligt, att hon givit stället namn.

Lö[ge]kullen (t. Stenungs Nedergård) (*pə*) *løkøln*. I närheten ligger en mindre bergkulle, som sedan gammalt använts till avklädnings-

plats vid badning. IN sg. m. Lö(ge)kull|en; pl. -are, -arna *lökülln*; *löküllara* (obst. o. bst. form).

Myren (t. Strandnorum) (*i*) *mýra*. — IN sg. m. Myren *mýn*.

Rökeröd (t. St. Gategård) (*pæ*) *røgøra*. — IN sg. m. Röker|n *røgen*, pl. Rökarna *røgranø*.

Slätten (t. Vekullen) (*pæ*) *slæta*. — Slätten *slæten* var en mycket skicklig skraddare. Hans hustru kallades Slättan *slæta* och Slättekäringen *slætesæryga*.

Smockelyckan (läg. t. Askerön St.) (*i*) *smøklýka*. Gammalt namn. — En åbo kallades Smocken *smøken* i. Smocke-Bernhard *smøkebønet*, en ensamboende kvinna Smockan *smøka*.

Snapens (t. Nösnäs) (*tø*) *snøbøns*. — IN Snapen *snøbøn* i. Snape-Kalle *snøbøkøle* kom från torpet Snapelycka *snøbølyka* under Myggenäs, Va, Tjörn. Hustrun kallades Snapan *snøba*, sonen Snap-Axel *snøbøksæl*. Pl. Snaparna *snøbønø*.

Stenkyrka (t. Strandnorum) (*pæ*) *stønşørika*. — Där bodde Stenkyrken *stønşøriken* †. Barnen bo icke där.

Stenås (två torp under Strandnorum) (*pæ*) *stønåsa*. — IN sg. m. Stenåsen *stønåsen*, pl. Stenåsarna *stønåsanø*. En gammal gumma, som bodde på det ena torpet, kallades Stenåsan *stønåsa*. Hon var »konsti, gick å vandra.»

Södgrinden (t. Nösnäs) (*ve, pæ*) *søgrina*. — IN sg. m. Södgrinden *søgrin*, koll. Södgrindens (sc. familj) *søgrinas*.

Ödedalen (t. Blixeröd) (*i*) *ødæn*. — IN sg. m. Ödedalen *ødæn*.

Ödedalen (t. Holm) (*i*) *ødæn*. — Ödedalen *ødæn* † var skomakare.

C. Namn på bygder, rotar, municipalsamhällen och därtill hörande IN.

Grössbacke (En liten del av Järnklätt och Blixeröd, No, och en del av Västra Spekeröd) *grøsbækø*. IN sg. Grössback|are, -aren, pl. -are, -arna *grøsbæk|ara, -an, -ara, -ara*.

Hallarna (utmark till Högnorum) (*pæ*) *hæløra*, hedliknande, ljungklädda, långsluttande höjder. — IN Hallarnaborna *hælørbøøa*. Jfr Raden, se Öd, avd. C.

Rotarna kallas **Första, Andre, Tredje, Fjärde, Femte roten** *føstørodøen* etc. — IN sg. Försterot|are, -aren, pl. -are, -arna. *føstørod|ara, -an, -ara, -ara*.

Stenungsund [Sundet] (*pα*) *sūnt*. Municipalsamhälle. — IN ä. sg. Sund|are, -aren, pl. -are, -arna *sūn|arə*, -aη, -arə, -arə; y. Sundsborna *sūnsbōa*(?).

Solberga socken.

Solberga socken *sølbær*, IOD även *-bær*; *sølbærsåkm*. — IN Solberging(e), -en, -ar, -arna *sølbærvy(ə)*, -ən, -a, -a(na). NN »I — Solberga säger man (d. v. s. kallar sig befolkningen) *sølbæreye*.» I ramsan från 1711: Solberingen, bst. sg. Lindroth SIOD II,6: »Solbäringa» bst. pl.

Anmärkningsvärt är uttrycket: *tåla sølbærjabō* 'tala solbergamålet', *-bō* är sannolikt en äldre elliptisk gen. pl., och uttrycket betyder i så fall 'tala solbergabornas mål.'¹⁾

A. Namn på byar, hemman och hemmansdelar och därtill hörande IN.

Aröd (Norra, Södra) (*v*) *årə*, *ārə* (acc. labil). — Arödbor, -na *årəbō*, -a.

Björfjäll, Stora (*v*) *bjørffjæl*, *bjør-*. — Björfjällingar, -na *bjørffjællya*, -(na). Björfjällarna *bjørffjællara*. Även Björfjällsborna *bjørffjæsbōa*.

Björfjäll, Lilla kallas **Dalen** (*v*) *dæn*. — IN okänt.

Björöd (*v*) *bjørə* (acc. outpräglad), *bjō-*. — En åbo kallades Björöd-gubben *bjørəgōben*. Björödborna *bjørəbōa*.

Sompegården *sømpægæn* har förr ägts av en man från *sømpæn*, Sjöhåla, Tb. Ägaren kallas även nu Sompén *sømpæn*.

Branehög (*v*) *brænehøw*, -*høw* (bekant från Selma Lagerlöfs »Herr Arnes penningar»). — IN Branehög|arn *brænehøw|æn(η→n)* (särskilt om en urmakare), y. -aη, pl. -arna *-aηa(η→n)*. En ägare var från Ulvegårde, Yb, och kallades ofta Ulven i Branehög *ulvæn i b*. (IN på gränsen till öknamn). Detta IN är ärfdigt. En kvinna, en s. k. naturdoktor, fick heta Ulvesan *ulvæsa* †. Med Ulvekäringen *ulvæsårvya* förstås hustrun till *ulvæn*.

Brattön (*pα*) *brætōa*. SIOD III,99. — IN Brattöbor, -na *brætōbō*, -a.

Bräcke (*v*) *brækə*. — Två åbor. Om den äldre av dessa användes benämningen Bräcken *brækæn*. Bräckeborna *brækəbōa*.

Bränna[n] (*v*) *brænna*. — IN Brännen *bræn(n→η)*.

Buderöd (*pα*) *būdərə* (acc. labil). Nu fattiggård. — Förr kallades ägaren Budern *būdæn*.

¹⁾ I samma betydelse användas i S. Boh. *Tjörbu*, -bo och *Orustebu*, -bo.

Dammen (pa) *dámæn*. — IN Dambon *dámþón*, möjl. *dámþón*. Förr fanns där en åbo, som bar öknamnet Dambassen *dámþásæn* †. Dammetösen *dámþósa*, dottern på stället (1930).

Dinglebo (v) *dīgəlbú*, y. *dīgəlbó*, ibl. rent av *dīgəlbý*. — IN obst. pl. Dingelbyggare *dīgəlbýgarə*, Dingelbyggarna *dīgəlbýg|arə*, -ara, Dingelborna *dīgəlbúa|na|(η→n)*, y. *dīgəlbóa*.

Dottersröd (v) *dütəsə* (ü→ð). — IN Dottersen *dütəsæn* (ü→ð) användes fortfarande. Den mest kände var kommunalman. Dottersrödborna *dütəsəbóa* (ü→ð).

Ekås[en] (pa) *эггásæn*. En gård. — Numera användes icke IN om ägaren. Med Ekåsen *эггásæn* förstås en numera avliden torpare, som flyttade från Ekås till Ekåsetorpet, under Ingetorp. Hans hustru Ekåsan *эггása* är likaledes död, men dottern Ekåse-Beata *эггəsəbēata* lever (1930).

Flögen (v) *fləwa*. — IN Flögarn 1. Flögen *fləwəη* (η→n) 1. *fləwæn*. Även Flögabonden *fləwabón*.

Guntorp (v) *güntər*, *güntər* (acc. outpräglad). — IN sg. m. förr Guntern *güntəη*. Guntorparna *güntərp|arə*, -ara 1. Guntorpsborna *güntəsəbóa*.

Halltorp (v) *həltər*, † -. (acc. outpräglad). IN Halltorps|bonden, -borna *həltəs|bón*, -bóa. † - - -. Bst. pl. även Halltorparna *həltərp|arə*, -ara. En bonde från Vämneröd flyttade till Halltorp. Han fick heta Vämner *vəmnəη*, så länge han levde.

Hammar [-er] (v) *həmər*. Två gårdar. — Den ene ägaren kallades ibland Hammern *həməη*. Hammersborna *həməsəbóa* 1. Hamrarna *həmrana*(n→η).

Hede (pa) *he*. En gård. — Hedebonden *hēbən*, *hēbón*.

Hegille [-gil] (v) *hējəlt*, äv. *hējəlt*. — IN Hegillen *hējəln* † o. 1910, Hegillskan *hējəlska* †.

Holmen (pa) *həlmən*. Existerar ej som självständig gård. — En kvinna bodde här i en *úta* 'ett litet krypin' på Holmens mark v *həlmə səlarə*. Hon kallades Holman *həlmə*; död sannolikt omkring 1870.

Häljeröd (v) *həljərə*, † - - (acc. outpräglad). — Häljerödbo|n, -rna *həljərə|bón*, -bóa. Lilla Häljeröd kallas **Pinkeröd** (v) *pīgkarə*. — IN Pinkern *pīgkəη*(η→n) (öknamn?) 1. Pinkerödbon(-den) *pīgkarəbón*. Barnen Pinkernspojke *pīgkəηspējik*, Pinkeröstöser *pīgkarəs tösər* och Pinkerödpojkar *pīgkarəpējikana*.

Ingetorp (pa) *ɪ̥gətér*, ² - - (acc. outpräglad). — IN Ingetorpern *ɪ̥gətérp|ən*, y. -an. 1. Ingetorpen *ɪ̥gətérpən* 1. Ingetorn *ɪ̥gətén*. Ingetorpa-Jon *ɪ̥gətérpəjón*.

Jäger [Jäder] (i) *jér* Så NN. IOD *jær*, y. *jégør*. — IN obst. sg. Järare *jérarə*, obst. pl. likaså, bst. pl. Järarna *jér|arə*, -ara. Järsborna *jèsbóa*.

Klävränna (i) *klèvréna*, populärt Rövklämman *rèvkléma*. — Tidigare buro ägarna, den ene efter den andre, namnet Klävren *klèvrén* men oftast utbyttes detta mot öknamnet Rövklämmarn *rèvklém|ən*, y. -an. Rövklämmaränkan *rèvklémärépka*. Klävrännabonden *klèvrénabón*.

Knaverstad [Knarsta] (Övra, Nedra) (i) *knásta* (acc. outpräglad). — IN Knarstabo|n, -rna *knásta|bón*, bst. pl. -bóa.

Kode (pa) *kòdä*. — IN Kode|bonden, -borna *kòdä|bón*, -bóa.

Kroken (i) *krógən*. — Ägaren Krokarn *krògan*.

Kvarndalen (i) *kwændán*. — Ägaren (förr och nu) Kvarndalen *kwændán*. Mycket ofta förekommer IN Kvarndaling|e, -en, -ar, -arna *kwændál|g|ə*, -ən, -a, -a(na).

Källeröd (pa) *kèlärə*. F. d. komministerboställe. — Källerödprästen *kèlärəpræstən* sade man ibland för att skilja honom från kyrkoherden i Källstorp. Gjh:s farmor kallade en komminister Sandbäck i K. Källern *kèlən*. Detta IN var vanvördigt.

Källstorp [Prästegården] (pa) *præstögårn*. — IN saknas.

Kåröd (i) *kårə*. Förr en gård, nu delad. — Förutvarande ägaren till det odelade hnt, en landstingsman, kallades Kårödbon *kårəbón*. Numera kallas sonen ibland detsamma, varemot ägaren till den andra gården icke erhåller något IN.

Lid (i) *l̥, l̥*. — IN Lidbonden *l̥bón, l̥bón, l̥*.

Lunna (i) *l̥na(ü → ð)*. — IN Lunnaborna *l̥nabóa(ü → ð)*.

Långeland (i) *l̥ngəlán*. — IN någon gång Långelandsbonden *l̥ngəlansbón*, vanligen förnamnet + i + *l̥ngəlán*.

Lövön (pa) *l̥vóa*. SIOD, III, 90: *l̥vja(ø → ð)*. — Lövöborna *l̥vóbóa*.

Nolby (i) *nòlby, -bý*. — IN obst. pl. Nolbygg|are *nòlbyg|arə*, Nolbygg|aren, -arna *nòlbyg|an, -ara (arə)*.

Källan [Kollen] (pa) *kəl*. — IN Kollebonden *kèləbón*.

Lyckan (pa) *l̥pka* 1. *lòka*. — IN Lyckabon *lòkabón*.

Prästbol (i) *præséból*. — IN Prästbol|n *præsébón*, f.-skan, *præsébóska* † (pejorativt).

Rönning, Stora (i) *rùnny(ù→ð)*. — IN Rönning|en *rùnnyen(ù→ð)* -arna *rùnnyana(ù→ð*, det sista *n→η*).

Rönning, Lilla 1. Hålan (i) *hýla*. — Ägaren kallas Hålabon *hèlabón*.

Skålldal (i) *skèldálk*. — Förr användes IN Skålldaln *skèldáln*. Nu säges Skålldalinge, -en, -ar, -arna *skèldálrny|ø, -øn, -a, -a(na)*. Skålldalsborna *skèldasbóa* hör man ock.

Heden (pæ) *héa*. — IN Hedebonden *hèabón* (Jfr *hèbón* i samma sn).

Mellangård (i) *mèlögákr*. — IN Mellangården *mèlögán*.

Västergården 1. Västergärdet (i) *vèstøjé|t*. — IN Västergården *vèstøjén*. Gamle Västergården *gåmkrø v.*, † o. 1870, var morfar till Ahs.

Östergård (i) *ùstøgákr(ù→ð)*. — IN Östergården *ùstøgán(ù→ð)*

Skår (i) *skyr*. — IN Skårarna *skèr|ara, -arø* 1. Skåreborna *skèrbóa*. Jfr Skårborna *skèrbóa*, inbyggarna i Skårby, Ka.

Skåra (pæ) *skèra*. — IN Skårabon *skèrabón*. Skårabönderna *skèrabúnøra(ù→ó)*.

Lahälle (i) *láhælø*. — En ägare, Lahällebonden *láhæløbón*.

Skäggstorp (i) *skækstør, skák-*. — IN Skäggst|ern, -arna *skækstø|en, -rana(n→η)*. Skäggstorpholket *skækstøsfø|køt*. Sistnämnda IN står på gränsen till pejorativt karaktärsnamn. Jfr t. ex. Alehagarna, Te.

Släbo (i) *släbu*, även *släby*. — IN Släbygg|aren, -arna *släbygg|an, pl. -arø, -ara*. Y. (sällsynt) Släboborna [!] *släbubóa*.

Solberg (Väster-, Öster-, Mellangård) (i) *sølbær, sølbær*. — En bonde, nu död, kallades Solber(ge)n *sølbæn*.

Tegneby (i) *tægnebý, tægneby*. En gård. — IN Tegnebyggaren *tægnebýggan*.

Torp (i) *tørp*. — Inbyggarna kallas ibland Torparna *tørparø, (-ara)*, men »*de e. di læa ød*». Vanliga IN är Torpeborna *tørpøbóa*.

Tunge (i) *tøggø*. — IN Tungeborna *tøggøbóa*.

Skalet [Skardet] *skåt*. — IN Skalbonden *skålbón*, förr Skalaren *skå|tan*.

Skålldalens i Tunge *skèldáns i tøggø*. — Farfadern till nuv. ägaren var kommen från Skålldal. Fortfarande begagnas namnet om åbon.

Tålleröd (Nor-, Sörgård) (pæ) *tølerø (tølerø)*. Två gårdar. — Om den ene ägaren sades Gamle Tållern *gåmkrø tølen*. Tåller|n *tølen* (förr och nu), Tållerödborna *tølerøbóa*.

Törresröd (i) *tùsə(ù→ð)*. — IN Törresrödbo|n, -rna *tùsə|bón,(ù→ð)*-*bóa*.

Valeberg [1573 Warberg] (i) *và|vábér*. En gård. — IN Valebergen *và|vábén* (förr och nu).

Vallby (i) *và|bj -bj*. — IN Vallbyggarna *và|bjg|arə, -ara*.

Oppegården (i) *òppegårn*. — IN item, † o. 1890.

Vinningstorp (Norra, Södra) (i) *vínstər, (pə) nòl(ə)vínstər? ví-*. — IN Nordvinstern *nòl(ə)vínstən*. De som bo på *nòl(ə)vínstər* och Södra Vinningstorp *sùnərəvínstər* kallas med ett gemensamt namn Vinstersborna *vínstəsboá* (‘ - - -).

Vettsten [1544 hwydestien] (Öster-, Väster-, Norgård). (i) *wésten* (acc. osäker) *wístén*. — IN Vettstensborna *wéstensboá*.

Vämneröd (i) *vèmnərə*. — För åtskilliga år sedan levde här en tjuv Stora Vämnern *stòrə vèmnən*. En annan åbo omtalas under Halltorp, So. Vämnerödborna *vèmnərəboá*.

Årsnäs (Nor-, Sör-, Östergård) (i) *š̀snás, š̀snæs*. — IN Årsnäsing|e, -en, -ar, -arna *š̀snásv|ə, -ən, -a, -a(na)*. Även Årsnäsarna *š̀snás|arə, -ara* och Årsnäseborna *š̀snəsəboá*.

Åseby (Nor-, Sör-, Öster-, Mellangård) (i) *əsəbj, -bj*. — IN sg. m. Åsebygg|are, pl. -arna *əsəbjg|arə, pl. -arə, -ara*. Även Åsebyborna *əsəbyboá*.

Kullen [Kollen] (pə) *kəl*. — IN Kollebonden *kələbón*.

Ljungkullen [-kollen] (pə) *gòpkəl*. — IN Ljungkullen *gòpkəl* 1.

Ljungkullebonden *gòpkələbón*.

Lunden (i) *lun*. — IN Lundarn *lùnən*. Förr IN på en smed.

Pulshålan (i) *pəlshéla*. — IN Hålabonden *héləbón*.

Åsen (pə) *əsən*. — IN Åsebon *əsəbón*.

Ödsmål (Lille-, Kocke-, Väster-, Öster-, Mellangård) *òsmá|l, òsmá|l*. — IN ä. Ödsmåling|e, -arna *òsmá|lv|ə, -a*. Yngre Ödsmåling|e, -arna *òsmá|lv|ə, -a(na)*. Yngst Ödsmålsborna *òsməsəboá*.

B. Namn på torp och lägenheter och därtill hörande IN.

Bikärra (läg. t. Kvarndalen) (i) *bisáera, -sá-*. Läg. riven. — Ägaren Bikärn *bisáén*, † o. 1900. Hustrun Bikärnskan *bisáska*, †.

Björnkärra (t. Häljeröd) (i) *bjònsáera, -sá-*. Torpet ligger nära tomtplatsen för Bikärra. — IN saknas. Där bor (1931) en över åttioårig skicklig fiolspelar Bankan *bàpkan* från Banken, Jordal, Jö, där han är känd under samma namn.

Bokebacken (läg. t. Björfjäll) (i) *bògəbákən*, hette förr *bògədán*. — IN Bokebacken *bògəbákən*.

Bällkärr (läg. t. Björöd) (i) *bàlksær*, -sar. — Äg. Bällkärrn *bàlksæn*.

***Hus(et)**. **Hus-Augusts** *hùsáugustəs* och **Huse-Hermans** *hùsəhərmans* voro namn på två torp i Björöd, rivna för länge sedan. — Här bodde Hus-August *hùsáugust* och Huse-Herman *hùsəhərman*.

Husens *hùsəns* kallades en numera försvunnen lägenhet i Skålldal efter Husen *hùsən*, † o. 1880. Denne reste ofta till Göteborg och sålde där ägg och smör. Hans dotter gifte sig med en Emanuel, som sedan fick heta Huse-Manuel *hùsəmanwəl*. Makarna flyttade efter några år till Tålleröd, där deras lägenhet benämndes *hùsəns*.

Var de(t) **Hus* legat, som givit upphov till ovanstående ON och IN, vet man ej.

Krappet (t. Skålldal) (i) *krápət*. — IN Krappen *krápən* och Krappemeden *krápəsmén*.

Lundhagen (i) *lùnháwən*. — IN Lundhagarn *lùnháwən*.

Lycke (t. Åseby) (pə) *lòkə*. — Lyckepojkarna *lòkəpòjkana* äro tre för sin energi och duglighet kända bröder.

Mossetorpet (t. Skålldal) (pə) *məsətərpət*. Rivet före sekelskiftet. — IN Mossetorparn *məsətərpən*.

Pilleröd (t. Lilla Häljeröd) (pə) *pìlərə*. Borta. — Äg. Pillern *pìlən*, † o. 1860.

Rullås (t. Lilla Rönning) *rùlås(ù→ò)*. — En änka, † o. 1930, benämndes Rullåsan *rùlåsa*. Lägenheten benämnes ibl. med gen. sg. av IN Rullåsens *rùlåsəns*.

Rusmet (t. Törresröd) *rùsmət*. — IN m. Rusm|en, f. -an *rùsm|ən*, -a.

Rösen (t. Åseby) (ve) *røsəra*. — Torparen: Rösern *røsən*.

Stripen (t. Släbo) (i) *strìbən*. — Både stället och familjen har i säkert tre släktled kallats Striparns *strìbanš* och torparen Striparn *strìban*.

Tombo (t. Solberga) *tómbo*. Försvunnet. — Här bodde omkring 1800 en märkvärdig gumma, som folk kallade Tombossan *tómboša*.

Åsetorpet (t. Åsen) (pə) *àsətərpət*. — IN Åsetorparn *àsətərpən*.

Åsetorpet (i) 1. **Åseskräddarnas** (t. Lyckan) (te) *àsəskrédaras*. — Här på bergåsen bodde två skräddare, Åseskräddarna *àsəskrédara*.

C. Namn på bygder och samhällen och därtill hörande IN.

Handalen vid Tunge berg (i) *hàndán* är ett stort område med torplägenheter under Tunge. Namnet kunde ock ha förts till avd. B. —

Snickare, målare och andra hantverkare utgöra den huvudsakliga befolkningen. De kallas Handaling|e, -n, -ar, -arna *håndákrv|ə, -ən, -a, -a(na)*.

Rörtången *rørtågən* 1. *tågən*. Fiskmarknadsplats. Tångebo, -n, -r, -rna *tågəbó, -n, —, -a*.

Alla, som bo öster och nordost om landsvägen till Jörlanda förbi Ingetorp och Kode (*óp i sákna*), kallas Oppsocknar|e, -en, -e, -na *òpsákna|rə, -n, -rə, -ra (-rə)* 1. Oppgårding|e, -en, -ar, -arna *òpgákrv|ə, -ən, -a, -a(na)*. Vägen från stora landsvägen österut genom Skålldal kallas *òpsáknəvəjən*. Oppgårdingarna kalla dem, som bo väster om stora landsvägen (*úd i sákna*) Utegårding|e, -en, -ar, -arna *údgákrv|ə, -ən, -a, -a(na)*.

Spekeröds socken.

Spekeröds socken *spègərə(sóhən)*, NN även *spègəsəkən*. — IN Spekerödbo, -n, -r, -rna *spègərəbó, -n, -, -(a)* 1. -ra. I ramsan från 1711: Spiggerboen.

Allm. a n m. Hos vissa av mina meddelare i Sp var accenten även i fortlöpande tal grav, då man väntade akut, t. ex. i *mårka* 'marken', *klèva, hèa*. Att accenten i elliptiska svar på undersökarens frågor annars ofta blir grav i st. f. akut, är en vanlig iakttagelse icke blott i Sp utan även i andra delar av S. Boh. När ordet sedan användes i fullständig sats utan att särskilt framhållas, blir accenten oftast historiskt betingad akut.

A. Namn på byar, hemman och hemmansdelar och därtill hörande IN.

Anvik (i) *ànviç*. — IN m. Anvik|en, fam. -es *ànviç|ən, -əs*. Namnen ha använts, så långt tillbaka man minnes.

Apleröd (Västra, Östra) (i) *àbłərə*. — IN m. Aplern *àbłərən*; Aplerödborna *àbłərəbóra*.

Asperunden (pə) *àsper(ə)ran*. — Folket Asperundens *àsperans*.

Berg (i) *bærç*. — IN Bergarna *bærçərə*. Ordet uppträder i *bærçərəmòsə*, som enligt IOD uppodlats av en *bærçvç* 'man från Berg'.

Bräcketorp (Väster-, Östergård) (i) *brækətər, brækətər*. NN »bräk(ə)ter med täml. stark biaksent på *tər*.» — Alla byinvånarna kallas

ibland *bräcketsrparə*. Bräcketors *bräckets* betecknar antingen en familj l. alla i byn.

Kulan (*pə*) *kūta*. — Äg. Kulen *kūn*. Se ock under Fogdegiljan, avd. B.

Båtslycke (*i*) *bās|økə*, ¹ -. NN *bāsløkə*. — En tidigare ägare, Båtslyckarn *bās|økan*, flyttade till Grindstorp och kallades sedan Hedarn *hēan*, enär han bodde på gården Heden *hēa*. Han var mycket betrodd, både auktionist och advokat; pl. Båtslyckes *bās|økəs* (sc. familj).

Dyrtorp (*pə*) *dýtør*. Ägare staten. Har varit korpralsboställe. — Åbon kallas Dyrtorparn *dýtørpan* l. Dyrtern *dýtørn*; familjen Dyrters *dýtørš*.

Grinstorp (*i*) *grīnstør*, NN »*grenstr.* i *jólan sakn* säger man *grīnstr.*» — En viss riksdagsman har man ibland kallat Grinstern *grīnstørn*; alla invånare i byn Grinstorparna *grīnstørparə*; alla inv. l. en familj Grīnsters *grīnstørš*.

Groland (*i*) *gròlan*; *grøn*; *grøn*. — IN Grolänning|e, -en, -ar, -arna *gròlànny|ə*, -ən; -a, -a(na).

(Groland) **Mellangård** (*i*) *məlangǫk*. — IN Mellangårdingarna *məlangǫk|rya(na)*.

(Groland) **Västergård** (*i*) *vəstəgǫk*. — Ägaren kallas ibland Västergården *vəstəgǫn*.

(Groland) **Östergård** (*i*) *òstəgǫk*. — Ägaren kallas för det mesta Östergården *òstəgǫn*. Han anses ej vara mer känd än innehavaren av Västergården, men han har ärvt namnet efter den föregående åbon, som icke heller var särskilt bekant men som i sin tur ärvt binamnet.

Gåre (*i*) *gǫrə*. — Två åbor. Bägge kallas Gårebon(den) *gǫrəbón*; Gåreborna *gǫrəbóna*.

Gössby (Nedra, Övra) (*i*) *jóšby*. — En äldre, alltjämt levande benämning på vilken som helst av åborna är Gössbyn *jóšbyn*. Y. Gössbygg|aren, -arna *jóšby|g|an*, -arə. Gössbys *jóšbys* säges om alla inv. i byn l. om en enstaka familj.

Kåleberg *kǫləbérj*, NN -*bér*. — Åbon Kålebergarn *kǫləbérjan*.

Skraltorp (*pə*) *skrəltørp*. — IN f. Skraltorp|an *skrəltørp|a*, folket -*(e)s*, -arna, -*(ə)s*, -arə.

Hallekullen (Nedra, Övra) (*pə*) *hələkǫl*; *hələkǫln* (Så NN). — Alla inv. Hallekull|arna l. -*s* *hələkǫl|arə* l. -*s*.

Harås (Västra, Östra). Endast Östra kallas (pα) *hårås*. Västra Högen *hōwæn* (IOD). — Två ägare. Östra Harås' åbor ha i mannaminne kallats: sg. m. Harås|en, f. -an, pl. -es *hårås|en, -a, -es*.

Holt (v) *hølt*. — IN Holtebo|n, -rna *høltə|bón, -bó*. Holtarna *høltarə*.

Hästeberget (pα) *hæstəbærjət, -bærj*. — Förr bodde där en åbo, Hästebergen *hæstəbærjən*. Efter hans död togs stället om hand av hans änka, Hästebergskan *hæstəbærška* l. *hæstəbærška* (i senare fallet svävande accent).

Kleva (pα) *kléva, klèva*. — Förr två åbor. Om vardera kunde Kleven *klèvən* användas som binamn. Om samtliga där boende sades (såges) *klévas* l. (möjl.) *klèvarə(?)*.

Krogslycke [**Kroks-**] (v) *krósf|økə; krósløkə* (så NN). I sg. säges nu Krokslyckebygg|aren, -arna *krósløkəbygg|n -rə*. Förr begagnades i bst. pl. formen Krokslyckarna, *krósløkarə*.

Kännestorp (Östra, Övra) (v) *šánstər, šén-*. — IN ä. Känstrarna *šánstrana* (svag biton på ultima), *šənstrana*, y. Känstorparna *šənstərparə* l. Känstörpsborna *šənstəšbóra*.

Dyrbons (tə) *dýrbóns*. Från Dyrby på Tjörn kom en man, som blev kallad Dyrbon *dýrbón*.

Funtin (pα) *fúntin*. — IN m. Funtin, *fúntin*, f. Funtan *fúnta* (ökn.). Fam. Funtins *fúntins*.

Hamilton (pα) *hámətón*. — Äg. m. Hamilton, f. -skan, fam. -s *hámətón, -ska, -s*.

Kullen (pα) *külən[u]*. — IN Kullebon *küləbón†*. Fam. Kullens *küləns*.

Mjörbons (tə) *mjörbóns*. — Från Mjörn, en ö i N. Va, flyttade en lantbrukare hit. Han fick heta Mjörbon *mjörbón* och fam. Mjörbons *mjörbóns*.

Oppegård *öpəgəł*. — Äg. Oppegården *öpəgəłn*, hustrun Oppegården *öpəgəłta*. Fam. Oppegårdens *öpəgəłns*.

Labol (pα) *lábəł*. F. d. militärboställe. — Flera ägare. IN sg. m. Laboln *lábəłn*. Folket Labols *lábəłs*.

Lillevatten. (v) *lèləvən*. — Fam. Lillevattens *lèləvəns*.

Lundby (Norra, Södra) (v) *lúnby; lúnby* (så NN), *lùm-*. — Lundbygg|aren, -arna *lúnbýgg|n -arə*.

Orustebons (tə) *òstəbóns*. — Äg. Orustebon *òstəbón* var kommen från Orust.

Lurås (pa) *lurås*. — En ägare: Lurås|en†, f. -an, fam. -es *lurås|en*, -a, -as.

Mellby (pa) *mæll(ə)by*, *mællby*. F. d. boställe åt kronfogden på Inland. — Två ägare, den ena staten. IN Mellbyggaren *mællbyggan*. Fam. Mellbys *mællbys*.

Råhagen *råhåwæn*, *råhåwæn*. — Fam. *råhåwæns*.

Röd (pa) *røt*. Enl. NN »liknar *ø* något litet ett *u*». — Flera ägare. IN sg. m. Röss|arn, pl. -arna *røss|an*, -arø. Folket Röds *røts* l. *røs*.

Grönland (i) *grønlån*. — En numera från orten avflyttad åbo kalla(de)s Grönlänningen *grønlænnyæn*. Obst sg. skulle heta *Grönlänninge. Fam. Grönlands *grønlåns*.

Röra (Nedre, Övre).

Nedre Röra (i) *nærrøra*, *nærrøra*. — IN sg. Rörabon(den) *rørabøn*, pl. Röraborna *rørabø* l. Röras *røras*.

Övre Röra (i) *ørrøra*. — Fam. Röras *røras*.

Smundstorp (i) *smūnstør*. — IN Smunstern (på skämt) *smūnstør*. Pl. Smundstorparna *smūnstørparø* l. Smunsters *smūnstør* l. (möjl.) Smunstrarna *smūnstrana*.

Lunnabons (tø) *lūnabøns*. — Äg. Lunnabon *lūnabøn* kom från Lunna, So.

Spekeröd prästgård *spègørø*. — IN saknas.

Stötten (i) *støtæn*. — En äg: Stöttaren *støtæn*. Namnet har använts, så långt tillbaka man kan minnas. Fam. Stöttens *støtæns*.

Svallen (pa) *swål*, *swälæn*, NN *swaln*. — Äg. Svallaren *swälæn*. Fam. Svallens. *swälæns*.

Svartedalen (i) *swåtədån*, NN *swåt(ə)dån*, 1884 även *swåtø*. Kronopark. — Ingen har bott där sedan omkr. sekelskiftet.

Torp (i) *tørp*. — Folket Torparna *tørparø*.

Tveten (Norra, Södra) (i) *tvédæn*. — IN Tvetarna *tvèdarø*. Fam. Tvetens *tvédæns*, ¹ -.

Åketorp (i) *ågøtør*, NN »ågøtør; täml. stark biaksent på -tør.» — Flera ägare. Vilken som helst av dessa kan kallas Åketorparen *ågøtørpan*, alla tillsammans Åketorparna *ågøtørparø*, varje familj för sig l. alla på en gång *ågøtør*.

Ålebacken (Västergård. I jb 1881 nämnes även Ålebacka Östergård) (pa) *ålebæk|æn* l. -a. — Folket Åleback|ens l. -as *ålebæk|æns* l. -as.

Ålkistebacken (pa) *bålkæn*, *ålkstøbålkæn*. — Folket Ålkistebäckens *ålkstøbålkæns*.

Äggdalen (i) *ægdån*, NN -dån. Folket Äggdalens *ægdåns*.

B. Namn på torp och lägenheter och därtill hörande IN.

Barkedalen (t. Groland) (i) *bàrkədån*. — IN sg. m. Barkedal|en *bàrkədån*. B. flyttade sedermera till Porsån, Sp, men behöll namnet. Hustrun Barkedalskan *bàrkədåska*.

Björkhögen (N. Tveden) (pα) *bjørkhóvæn*. — Fam. Björkhögens *bjørkhóvæns*.

Brattås (t. N. Röra) (pα) *bråtås*. — IN sg. m. Brattåsen *bråtåsen* †.

Duvås (t. Groland) (pα) *dúvås*. — IN sg. m. Duvås|en, f.-an, fam. -ens *dúvås|en*, -a, -əs. Personerna äro nu döda, och benämningarna finnas ej längre.

Enebacken (t. Krokslycke) (pα) *enébákæn*. — Äg. Enebacken †. Änkan kallades Enebackan *enébákä*, likaså dottern efter moderns död. Båda kvinnorna fingo heta Enebackorna *enébákära*. Dottern dog 1927.

Fogdegiljan (t. Båtslycke) (i) *fúðəjélja*. — Här bodde en tid Kulen *kūn*, som kommit från gdn Kula(n) under Bräcketorp, Sp.

Furås (t. Bräcketorp) (pα) *føræs*, *før-*. — IN m. Furås|en, f. -an, fam. -ens *førås|en*, -a, -əs.

Grössbacke (flera torp under Apleröd, Känstorp, Båtslycke på Grössbacke, en stor morän. Se ock under Norum, avd. C.) (pα) *grösbákæ*. — Grössback|are, -aren, -are, -arna *grösbák|arə*, -an, -arə, -arə («*en utå grösbákara*»). ON kunde även föras till avd. C.

Götens (t. Gössby) (tə) *gødæns*. — Göten *gødæn* hade kommit från Västergötland. Hans dotter kallades Götens Alida *gødæns alida*.

Hajås (t. Känstorp) (pα) *håjås*. — IN sg. m. Hajås|en, f. -an, fam. -es *håjås|en*, -a, -əs. Benämningarna på beboarna ha använts så långt tillbaka, som man kan minnas.

Hamnen (t. Apleröd) (i) *håmma*. — Döttrarna till en äg. Gustav kallades Gustavs- 1. Hamnetöserna *gústafs- 1. håmmetösära*.

Hasslebacken (t. Stötten) (pα) *håslébákæn*. — IN sg. m. Hassleback|en †, f. -an † *håslébák|en*, -a. Dottern till dessa två kallades som modern.

Hjärtmossen (pα) *gårtmösæn*. — IN sg. m. Hjärtmossen, f. -an, fam. -ens *gårtmös|en*, -a, -æns.

Hängnan (t. Groland) (pα) *hængnan* [!] Så IOD och NN. Stället nu nedrivet. — En gammal sömmerska kallade man Hängnesan *hængnæsa*.

Hästhagen (t. Åketorp) (i) *hæsthåwæn*. — IN sg. m. Hästhag|en, f. -an, fam. -ens *hæsthåw|en*, -a, -æns.

Intaget (t. Anvik) (pα) *intåget*. — Äg. Intag|en, fam. -es *intåg|en*, -əs.

Karlstorp (t. Apleröd) (*pæ*) *kálster*. — Karlstorpstöserna *kálstøstøsera*.

Kamperhög (t. Groland) (*pæ*) *kàmperhów*. — En föregående ägare kallades B. på K. även sedan han flyttat från K. Hans far gick under namnet Kamperhögarn *kàmperhówan*. Han tyckte inte om namnet. Hans sonsöner omtalas ibland som Kamperhögarna *kàmperhówara*.

Källegärdet (t. Stötten) (*pæ*) *køljædt*. — En innehaverska Källegärdskan *køljædska*. Döttrarna Källegärdskorna *køljædskena* (namnet på gränsen till öknamn).

Källås (t. Smundstorp) (*pæ*) *šælås*. — Mannen Källås|en, hustrun -an, fam. -es *šælås|æn*, -a, -es.

Madgärdet (t. Labol) (*pæ?*) *màgdæt*. — IN m. Madgård|en f. -skan *màgdæ|n*, -ska.

Moltemyra (t. d:o) (*i*) *møltmýra*. — En man flyttade till Källdalen. Han kallades Moltemyrn *møltmýn* l. Myren *mýn*. Fam. Moltemyrs *møltmýs*.

Paris (t. Känstorp), (*pæ*) *páris*. — IN m. Paris|en, f. -an, fam. -es *páris|æn*, -a, -es.

Porsån (t. Groland) (*i*) *pøšåa* (*a* är mycket grumligt och liknar för mina öron mest *w*). — IN sg. m. Porså|n f. -an, fam. -åns *pøšå|n*, -a, -as.

Pussen (t. Bräcketorp) (*i*) *púšæn*, *pús*-. — IN sg. m. Pussen *púšæn* ovanligare än f. Pussan *púša*, -'. Fam. Pussens *púšæns*.

Råssås (t. Mellby) (*pæ*) *røšås*. — Råssåsan *røšåsa* kallades ibland den ena, ibland den andra av tvenne flickor fr. R., som gingo i skolan o. 1900 (Ass).

Rödmyra (*pæ*) *rømýra*. Förr namn på en mosse; nu på de torp, som upptagits där av Bräcketorp, Groland, Krokslycke (IOD). — IN sg. m. Rödmyren *rømýn*. Fam. Rödmyras *rømyras*.

Skansen (t. Groland) (*pæ*) *škånsæn*. Borta. — IN. sg. m. Skansaren *škånsæn* †. Hustrun kallades Skansan *škånsa* även under mannens livstid. Fam. Skansens *škånsæns*.

Skardsbacken (t. Gössby) (*pæ*) *škåšbakæn*. — IN sg. m. Skardsback|en, f. -an, fam. -ens *škåšbak|æn*, -a, -æns.

Slätterna (t. dito) (*pæ*) *slættera*, *sl*-. — Fam. Slätternas *slætteras*.

Smedlyckan (t. Krokslycke) (*i*) *sméløka*. Accenten egendomlig. Ordet låter som *smél-løka*. Torpet nedrivet. Ingen smed har bott där i mannaminne. — IN sg. m. Smedlyckan *sméløkæn* †.

Stamphålet (t. Berg) (*i?*) *stàmphæt*. — En kvinna (änka?) kallades Stampan *stàmpa*, så även hennes på annan ort bosatta dotter.

Svallebanken (t. Stötten) (*pæ*) *ʃwələbåkən* (IOD). — IN m. item.

Svedjan (t. Holt) (*pæ*) *ʃwèa, ʃwèa*. — IN sg. Svedjaren *ʃwèan* 1. Svedja(ns)gubben *ʃwèagóbæn*.

Taget (en avsöndring t. Röd) (*pæ*) *tágot*. — Fam. Tagets *tágot*s.

Tangen (t. Gössby) (*pæ*) *tågən*. — Fam. Tangens *tågəns*.

Tåhall (t. Groland) (*pæ*) *tåhal*. — IN sg. m. Tåhall|en f. -an, *tåhå|n*, -a. Tåhallan, † o. 1905, blev förargad, då hon hörde namnet användas (Ass).

C. Namn på bygder o. d. och därtill hörande IN.

Beträffande ON **Grössbacke** och IN Grössbackarna se avd. B.

Lilla socknen *lèlasókna* omfattar Grolands, Krokslycke och Smundstorps gårdar. Dessa ligga för sig själva vid byvägen från Jörlanda sn till Bräcketorps by i Spekeröd. Inbyggarna kallas Lillasocknens *lèlasókna*s 1. Lillasock(n)ensborna *lèlasoknasbó* 1. Lillasockneborna *lèlasoknabó*.

Socknen delas i sex **rotar**, som bära nummerade namn. De, som bo i t. ex. **sjätte roten** *ʃætə rødən*, kallas sg. sjätterot|are, -aren, pl. -are, -arna *ʃætərød|arə, -aŋ, -arə, -arə*. På liknande sätt kunna de övriga rotarnas invånare benämnas.

När Sss, en av mina yngsta meddelare, omkring 1915 gick i småskolan, funnos i socknen tre små- och två folkskolor. Den sjätte roten (från Romelanda sockengräns i öster till trakterna Råhagen och Nedre Röra i väster) hade egen små- och folkskola. Den övriga delen av socknen sönderföll i tvenne småskoledistrikt, ett nordligt med skola i Tveten och ett sydligt med skolhus i Lundby. Gränsen mellan bägge distrikten gick ungefär vid Båtslycke. Barnen i norra skolan kallade lundbybarnen Nerlänningar (sg. Nerlänning|e, -en, pl. -ar, -arna *nè|lænŋə|ə. -ən, -ar, -ana*) och benämndes själva Opplänningar (Opplänninge *òplænŋə* o. s. v.). När barnen vid högre ålder — gingo i den för bägge distrikten gemensamma folkskolan i Grinstorp, upphörde binamnen att användas. — Om benämningarna småskolebarnen emellan fortleva, vet jag icke.

Ucklums socken.

Ucklums socken *òk|lam(ə) sákən*, NN och Lindroth SIOD 1, 69 *òk|lam*. IOD *òk-*, *òk|laməsókən* 1. y. *òk|tom*.

IN Ucklumbo, -n, -r, -rna *ðkʌm(ə)bó -n, —, -a*. Sg. f. Ucklum(e), bossa(n) *ðkʌm(ə)bósa, -tös, -tös*; Ucklumekäring, -en, -ar, -arna *ðkʌmæʂærvy, -a, -ær, -æra*.

Skämtsamt säges Ucklamit, -en, -er, -erna *ðkʌmít, -æn, -ær, -æra*.

Söderbyggare *sörbyggara* nämnas här de, som bo i Spekeröd, ja överhuvud söder om U.; Nordhåttar *nðkʰstær* (aldrig Nordbyggare) de, som bo norr om Uddevalla.

A. Namn på byar, hemman och hemmansdelar och därtill hörande IN.

Amdal (i) *åmdál, åmdál*. Före 1694 till Hjærtums sn. — Amdalsborna *dí dærvæ åmdasbóa (-bó)*.

Backa (i) *båka*. — Folket i Backa gård: Backa-skrump *båskårp*. Med namnets uppkomst lär det förhålla sig så. Två bönder, båda småväxta bodde här. Den ene, Lille-Skrump *låsårp*, var mycket liten; den andre, Store-Skrump *stærårp*, något större. Tillsammans kallades de Backe-Skrumparne *båskårpanæ*. Store-Skrump hängde sig för c:a 50 år sedan. Lille-Skrumps söner ärvde binamnet och hette sålunda *båskårpanæ* 1. *skårpanæ*. En viss åbo kallades Backa-skrullen *båskårulæn* 1. Skrullen *skårulæn* och familjen Backa-skrullarna *båskårulænæ* 1. *skårulænæ*. Det vanliga IN är Backaborna *båkabóa(-bó)*.

Berg (i) *bærj, bærj*. — Två söner till förre ägaren ha tagit sig namnet Berg. De äro bosatta på annan ort. När de varit på besök i hemtrakten, kan man höra folk säga: *»då ha bærvæ (= Bergarna) vøjt hæ»*.

Bjurholt (i) *bjørhølt, NN bjørølt*. — Av två bönder kallades den ene Bjurholten *bjørhøltæn* 1. Bjurholtarn *bjørhøltæn*. Denne var född på stället, den andre däremot ej. I bst. pl. förekomma formerna Bjurholtarna *bjørhøltæræ* 1. *-ænæ* och Bjurholteborna *bjørhøltæbóa(-bó)*.

Enligt IOD kallas människorna i B. ofta Bjurholtestollarna *bjørhøltæstælanæ*. »Hemmanet ligger avskilt och förr i tiden förde befolkningen ett vilt liv.»

Buxeröd (i) *bóksæræ, bðksæræ NN báksæræ*. — Eln, som själv var från B., påstod, att man förr sade Buxarna *bðksærænæ*, särskilt om en viss stor syskonskara. Uttrycket var ej känt av Oau, som endast hört IN Buxerödborna *bðksæræbóa(-bó)*. Även IN Buxerödfolket *bðksæræfætkæt* hör man ibland.

Daffinseröd (i) *dåfinsæræ*. Så även NN. IOD *dåfinsæræ* och *dåfinsæræ*.

— En ägare kallas *bón* i *dåfinsərə* 1. Daffinern *dåfinsəŋ*. Pl. Daffin-serödborna *dåfinsərəbóa* (-*bó*).

Dal (Bergegård, Mellangård, Östergård) (i, IOD även *pə*) *dāl*. Dalborna *dālbóa*. Uttryck som: Ingen av Dals *dəs* förekomma ock. Se ock Kopper, avd. A., No.

Grössby (Mellan, Norra, Södra, Östra) (i) *grósbý*. NN *gróspy* »nästan som *gərospy*». Inbyggarna Grössbyborna *grósbýbóa* 1. vanligen Grössborna *grósbóa*; även *— —*, IOD *grósbóa*.

Till Nordgården *nólgəŋ* hör:

Sigurdens *sijúsəns*, en av tre gårdar. Ägaren kallas Sigurdsen *sijusən*. Han har förr bott på ett ställe Sigurdsbacke *sijusbàkə*. (IOD)

Grössby, Södra heter (i) *sörbýn*. — Ägaren Sörbybon *sörbybón*.

Hamra (i) *hāmra*. — Intet IN känt.

Huveröd (Norra, Södra) (i, *pə*)¹⁾ *hūvərə*. Så NN. IOD *həvərə*, *hūv-*. — Lars Rasmusson, riksdagsman 1840—1863, och hans son, handlanden Chr. Larsson i Grössby, kallades båda Huvern *hūvən*. Den förre var Oau:s morfar. Pl. Huverödborna *hūvərəbóa* (-*bó*) och (sällan) Huvrarna *hūvrənə*.

Kleven (i) *kléva*. — Kleven *klévən* var binamn på två landstingsmän, far och son. Även ovannämnde Lars Rasmusson kallades K. 1. Gamle Kleven *gāmłə klévən*, emedan han bodde i Kleva.

Hålkekärr [Holke-] (Norra, Södra) (i) *həłkəšər* (-*šár*, -*šár*), NN *həłkəšər*. — En av åborna: Holken *həłkən*, *həłkən*. (Accenten mycket svävande.) H. som dog på 1920-talet, var — eufemistiskt talat — en stor spjuver. IN pl. Hålkekärrsborna *həłkəšəsbóa* (-*bó*).

Härgusseröd (Norra, Södra) (i) *hərgúsərə*. Så NN. IOD *hərgúsərə*. — IN Härgusserarna *hərgúsəranə* och Härgusserödborna *hərgúsərəbó|a|* (*u*→*a*).

Komperöd (Lilla, Stora) (i) *kómpərə*, IOD *kómpərə*, NN *kəmpərə* (»*a* med obetydlig men tydlig dragning åt *o*»). — En person, som kommit från Grinneröds sn, kallas Kompern *kómpən*. En åbo i äldre tid kallades ock så. Enligt IOD bär åbon på Stora Komperöd binamnet *kómpən* och hans hustru Kompa *kómpa*. I pl. användas IN Komperarna *kómpəranə* och Komperödborna *kómpərəbóa* (-*bó*).

Lunden (i) *lun*, IOD *lən* (Enl. NN med akutcirkumflex). Nu under

¹⁾ I Huveröd bor bonden, på Huveröd bor torparhustrun Beata.

K. Domänstyrelsen. — Den, som ägde det förr, kallade man Lundebon *lūnəbón*.

Pottebacken (*pə*) *pətəbakən*, IOD *-bāka*. — IN finnas men utelämnas här, när de äro av starkt pejorativ karaktär.

Presstorp (*pə*) *prəstərp*. Ovanligt namn på Pottebacken.

Tegelbruket (*pə*) *brəgat*, NN *tīlbrogat*. — Chefen för detta kallades Bruksmästaren *brəj̄sməstəŋ*. Han hade sin bostad där i närheten.

Prästgårde (*i*) *prəstəj̄dē*, IOD *-j̄dē*, NN *prəstəj̄dē* och vanligen *prəsj̄dē*. Prästänkesäte förr. Nu arrendegård. — IN okänt.

Röd (Norra, Södra, Västra) (*i*) *nðkərərō, sðnərərō, vāst(r)əgā*. — Åborna Rödsborna *rōsbōa*.

Sandbäcka (*i*) *sānbāka, sāmāka*, NN *sānbaka*. — Sandbackborna *sānbakəbōa (-bō)*, *sānbakabōa*.

Skogen, se Svartehallen.

Sköldunga (Mellangård, Västergård, Övergård, Östergård) (*i*) *skōlōŋa*. — Obst. sg. Sköldungebo *skōlōŋəbō*. Sköldungebor, -na *skōlōŋəbō, -bōa (-bō)*.

Smedseröd (*pə*, IOD även *i*) *smēsərə, smēsərə*. Gästgiveri redan före 1734. — Intet IN i sg. känt. Pl. Smedserödborna IOD *smēsərəbōa (-bō)*.

Stubberöd (*i*, IOD även *pə*) *stūbərə*. F. d. skogvaktarboställe. — Siste skogvaktaren bodde här på 1880-talet. Sedan arrenderades hemmanet av Grössbergarna *grōsbərgənə*. Deras far hade varit soldat för Grössby och tagit sig namnet Grössberg *grōsbərg*.

Svartehallen vanligen kallat **Skogen** (*pə*) *skōwən*. Så NN. Även *skōwən*, IOD (*i*) *skōwən*. — Som IN förekommer ibland Skogarn *skōwən*. Vanligen säges dock *ōka pə skōwən*.

Svenshögen (*i*) *fwēnshōj̄ən*, NN även *-hōwən*. — IN Svenshögeborna *fwēnshōj̄əbōa (-bō)* förekommer ibland.

Sågen (*ve*, IOD *pə*) *sāwa, sāwa*. NN ¹ -. — Oau:s både far och bror kallas Sågarn *sāwən, sāw-*.

Tjur(e)backen (*i*) *šj̄r(ə)bākən*. I folkmun endast *nəgə* och *ðvərgā*. NN *šj̄rəbakən* (*ðvərgə* och *nəgə*). — Åborna Tjurbackarna *šj̄rbākənə* och Tjurbackeborna *šj̄rbakəbōa (-bō)*.

Tälseröd (*pə*) *tēsərə*. En gård. — Ägaren: Tälsern *tēsəŋ*. Folket: Tälserödborna *tēsərəbōa (-bō)*.

Tåsteröd (Västergård, Östergård) (*i*) *təstərə*. — Åborna: Tåsterödborna IOD *təstərbōa*.

Tönneröd (i) *tønərə*, *tønərə*, IOD *tønərə*, NN *tønərə*. — Åbon kallas Tönnern *tønən*. Likaså en nämndeman, † före sekelskiftet. Tönneröd-gubben IOD *tønərəgóbən* är ock IN för åbon. Folket: Tönnerödborna *tønərəbóá* (-bó).

Törneröd (i) *tønərə*, NN *tønərə*. — En ägare. Förr kallades åbon Törnern *tønən*. Folket Törnerödborna *tønərəbóá* (-bó).

Ucklum (Nedergård, Övergård) *òkʌm*, NN *òkʌm*. Sällsynta benämningar. Nästan alltid säges (i) *nægól*, *nægól* IOD *nægól* 1. vanl. *kóggan* och (i) *òvərgól*, IOD *òvərgól*. — Nedergårdsborna *nægəsbóá* (-bó) och Övergårdsborna *òvərgəsbóá* (-bó).

B. Namn på torp och lägenheter och därtill hörande IN.

Backarne (t. Dal) (*pə*) *bàkanə*. — Folket kallas vanligen Dalborna *dàʌbóá*; Någon enstaka gång Backarneborna *bàkanəbóá*.

Broan[Bron] (jb 1881) (t. Dal) (*ve*) *bróá*. — En torpare kallades Broman *bróman* eller *gón ve bróá*. Hans son, som ännu lever men bor på annat ställe i socknen, kallas ock så. Uttrycket *tə brómans* hör man ibland. Åborna *bróas*.

Enern (t. Dal) *pə ènən*. — IN pl. Enereborna *ènərəbóá*. Tre bröder kallas Enerepojkarne *ènərəpójkanə*.

Grändalen *grändån*. Se Kasen (t. Amdal) och Trinteröd.

Havrelycka. Se Frostorp, No.

Kasen (t. Amdal) (i) *kása* [1. — ytterst sällan — (i) *grändån*.] — En gammal åbo, Andreas Matsa, som dog på försörjningshemmet omkring 1920, kallades Kasman *kásman* 1. *kàsman*. En kvinnlig åbo, syster till honom, kallades Kasan *kása* 1. (ökn.) Kase-jämmeran *kəsəjəmərə*. Hustrun Kasmanskan *kàsmanška*, sonen (född o. 1855), *kásman*. En åbo, som flyttade in till Göteborg, kallas i bygden Kasmans-Johannes *kàsmanšjohànəs*. Obs! Ingen av dessa hette Kasman.

Kasen (t. Grössby) (i) *kása*. — Kasen *kàsən* var ett av offren för ett hemskt, ännu ouppklarat mord (1907). Gubben, då 80-årig, blev funnen vid trappan med en snara om halsen.

Krusebacken (t. Huveröd) (*pə*) *krūsəbàkən*. — Krusebacken *krūsəbàkən* kallades en åbo, som dog i början av 1900-talet.

Ladbanken (t. d:o) (*pə*) *làbànkən*, - - -. Nu borta. — Av de sista beboarna kallades hustrun Ladbanken *làbànkə*, mannen Johannes på L. Hon skötte gården, han var ute på dagsverke.

- Lersiken** (t. Stubberöd) (pæ) *lēsiga*. — IN sg. m. Lersiken *lēsigan*.
Lindaredalen (t. Tönneröd) (i) *līnarədān*. Där växa *lindar*. — Johan i L. 1. Lindaredalen *līnarədān* blev innebränd o. 1920.
Mosshagen (t. Tönneröd) (i) *mōshāwən*. — IN sg. m. Mosshagen *mōshāwən*, en snickare.
Mylla (t. Tåsteröd) *mȳla*. — Åbon Myllen *mȳlən*. (IOD).
Nyfiket (t. Prästgårde) (i) *nȳfiket*. Dit flyttade en familj, *nȳfikens*. Torparen Nyfike-Herman *nȳfikēhārman*. (IOD)
Skinteberget IOD *fīntebærjet*, en höjd, och
Skintegärdet IOD *fīntejēt*, ett gårde (t. Sköldunga). Där bodde en skraddare IOD Skinten *fīntən*.
Trinteröd (t. Svenshögen) (pæ) *trīntərə*. Det vanliga namnet på Grandalen. Nu öde. Den siste Trintern *trīntən* dog före sekelskiftet.
Tången (t. Västra Röd) *tāγγən*. Nuv. (1930) torparen Johannes Pettersson kallas av grannarna Tångberg efter torpet.

Ödsmåls socken.

Ödsmåls socken *ōsmāł* 1. *ōsmāłākn*. — IN sg. Ödsmålebo, -n, -r, -rna *ōsmāłabō*, -n, -, -a.

A. Namn på byar, hemman och hemmansdelar och därtill hörande IN.

- Apleröd** (i) *āplərə*. Så NN. — Aplerödborna *āplərəbōa*. Här bodde en person, som flyttat från *tvēdēbærj*, Te, Orust. Han kallades Tveteborgen *tvēdēbærjən* (*tvēdē*).
- Berg** (i) *bærj*. — IN obst. sg. m. Bergs|are *bæř|arə* (även Bergsbo *bæřbō*), bst. sg. m. -arn, f. -an -an, -a. Ber(g)sarna *bæřarə*.
- Bräcke** (i) *brækə*. — IN bst. sg. Bräckebon *brækəbōn*, bst. pl. Bräckarna *brækəarə* 1. Bräckeborna *brækəbōa*.
- Bua** (i) *būa*. — Buaborna *būabōa* 1. Buas *būas*.
- Byn** (i) *bȳn*, NN *bȳn*. »Ej fullt *y* men ej heller *y*.» — Ägaren storbonde. Hans folk kallas Byarna *bȳarə*.
- Börsgårde** (i) *būřkēł*, y. *būřkēł*, även *būřčər*. NN. »*būřkəl* (1. kanske felskrivet) *būřskēł*, nästan som *bōřskēł*.» — Ägaren: Börsgården *būřkēłən* 1. *kāl* i *būřkēł*.
- Drammersröd** (i) *drāmřə*. — IN sg. m. Drammersen *drāmřən*.
- Dälene**[!] (i) *dēna*. Så NN. *dēna*. — Dälenebon *dēnabōn*.

Evenås (i) *èvenås* (Hoj *èvenås*). — IN sg. m. Evenås|en *èvenåsen*, (om en snickare), -arna *èvenåsarä*.

Gamleberg (i) *gåmlæbærrj*. — IN sg. m. Gamlebergen *gåmlæbærrjen*.

Griinnerås (pα) *grinærås*. — IN sg. m. Griinneråsen *grinæråsen*.

Gröteröd (i) *grødærä*. — IN sg. m. Grötern *grødæn*, Grötrarna *grødæranä*.

Enl. IOD kallas västra gården (förr torp) **Krok(en)** *krög(en)*. —

Här bodde ett par, *mäjæn* o. Krokan *krøga*.

Gullberg [-borga], Stora (i) *güllbærrja*. Säteri. — IN saknas.

Hagen (pα) *håwæn*, NN *håwæn*. — Hagebon *håwæbön* (-bön).

Hammar (Lilla). Se Lillhammar.

Ho(u)g Norra [**Nordre Hog**] *nødgrä håw* (*hæw*). NN *nødgrä how* »o ej fullt så slutet som i Sörbygdén.»

Ho(u)g Södra [**Søndre Hog**] *sønærä håw* (*hæw*), NN *sø-, sä-*. — IN sg. m. Hogs|en l. -arn l. Hogarn *håwsæn* l. *håwsæn* l. *håwanj*.

Till S. Ho(u)g hör **Nordgården** *nødgårn*. — Ägaren: samma namn.

ON och IN föga brukliga.

Husebacken *hüsæbakæn*. — IN bst. pl. m. Husebackarna *hüsæbakænä*.

Hullbäcken [**Håle-**] och **Mastebräcken** [-backen] a) *hølbækæn*, b) *mæstæbakæn*. a) Förr två torp, nu ett rivet. b) Tre ställen till Videsgårde, ett till Röd. I jb 1881 upptagna som hemman. — IN saknas i fråga om hemmansägarna. Ang. torparenamnen, se Hullbäcken, Öd, avd. B.

Hälle (pα) *hælæ*. — IN Hällebon *hælæbön* (-bön).

Hälledalen (i) *hælsdån*, NN -dån. — IN saknas. Förr sades *hæradsdómanj* i h.

Jordhammar [-er] (pα) *jord(h)åmrær*. NN *jordæhamr*; *jordamr*; »antagl. *jordåmr* l. *jord åmr*.» — Den ägare, som dog 1925, kallades ofta Jordhammern *jord(h)åmræn*. Folket på gården benämnes ibland Jordhamrarna *jord(h)åmrænä*.

Järnblästen [-er] (i) *jæ(r)blæstær*, IOD *jæblækstæn* (*jæblæstæn*), NN *jærb læstæn*, *jærb lækstæn*. — IN sg. m. Järnblästern *jæ(r)blæstæn*.

Kläpp (i) *klæp*. — IN sg. m. Kläppen *klæpæn*, † omkring 1915. Kläpparna *klæpanä*.

Korsgård[en] (i) *kæsgånj -gånj*. — Ägaren kallas ehuru sällan Korsgårdsbön *kæsgåsbön* (-bön). Om den näst siste t. ex. sade man *hære pær*.

Krok (i) *krög*. — IN sg. m. Kroken *krøgen*. Några slagskämpar ifrån detta ställe, döda omkr. 1900, kallades Krokarna *krøgarä*. Nu bst. pl. *krøganä*.

Krontofta [**Krunta**] (i) *krünta*, IOD *krünta*, ibl. *krünta*. NN *krünta*,

krúnta. — Långt tillbaka i tiden fanns en ägare, som gick under namnet Krunten *krúntøn*. Se f. ö. under Slätten, Öd.

Hit hörde förr en gård: **Kullen** (*pæ*) *kël*. NN *køln* («n mycket otydligt, nästan försvinnande.») — Ägaren (den siste?) kallades Kulle-Bern(hard) *këlþbæŋ*.

Kycklingedalen (*i*) *šjèkkrjødár*, IOD *šèkkrjødár*, NN *šèkkrjødár*. — IN? Kycklingarna *šjèkkrjønø* (öknamn).

Käderöd (*i*) *šèdærø*, NN *šè-*. — Käderödborna *šèdærøþøa*.

Lasshammar [-er] *læsámær*, NN *læs-*. — IN sg. m. Lasshammern *læsámæn*. Familjen Lasshammars *læsámæs*.

Lillhammar [-er] (*i*) *lèl(ø)hámær*. NN *lèlamr*. Kyrkan byggdes där 1866. Förr fyra bönder. Nu införlivat med Jordhammar. — IN okända.

Lunna (*i*) *lùna*. — IN sg. m. Lunnabon *lùnabón* (-*bón*).

Näs (*i*) *næs*, NN *næs*. — IN pl. m. Näsarna *næsara*.

Nösteröd och Lund. Dessa båda nu fullständigt okända av befolkningen. NN *lù'n* »i. e. *lùn* och *lún*.»

Panneröd (*i*) *pànærø*. — IN sg. m. Pannern *pànæn*.

Pjökeröd (*i*) *pjøkærø* [*k!*]. Så NN: »hör till Talbonden.» Se Talbo. — IN sg. m. Pjökern *pjøkær†*, känd för sin stränghet och sparsamhet.

Prästgården, se Ödsmåls prästgård.

Rinnela (*pæ*) *rinla* (t. o. m. *riŋla*). — Rinnelabon *rinlabón*.

Roteröd (*i*) *rødærø*. — En ägare. IN sg. m. Rodern *rødæn*.

Röd (*i*) *rø*. — IN pl. förr Rödarna *røærø*, nu (Ejö) Rössarna *røšara*, (IOD) *røšara*.

Röra (*i*) *røra*. — Någon gång Röraborna *rørabøa*.

Sanden (*pæ*) *sæn*. — Sandsbon *sænsbón*, Sandsborna *sænsbøa*, Sandarna *sænara*.

Skräppås *skræpæs*. — IN sg. m. Skräppåsen *skræpæsæn*. Se även Brudhammar, No.

Skröperöd (och **Klippan**) (*i*) *skrøþærø*. — IN sg. m. Skrópern *skrøþæn*.

Skår (Södra och Östra) (*i*) *sker*. — IN sg. m. Skår|arn *skèran*, bst. pl. -arna *skèrara*.

Slätten 1. Sköttegård[en] (*i*) *skjøtægæn*, IOD *skø-*, NN *skø-*, NN tillägger: »sk synes börja i Ödsmåls socken.» — IN *skjøtæn* (ej öknamn). Jfr *skøtas løka*, avd. B, Öd.

Starrkärr (*pæ*) ä. *stæršær*, y. *stæršær*, (IOD) ä. *stæršær*, y. *stær-*. NN *stæršær* («a nästan som æ»). — Koll. IN Starrkärrs *stæršæs*.

Nordängen *nòl'æy̆a*. — IN sg. m. Nordängen *nòl'æy̆on†*.

Stripplekärr (*i*) *strùpsçér*. — IN sg. m. Stripplekärr(e)n *strùpsçén*, kollektivt Stripplekärrs *strùpsçés*.

Talbo (*i*) *tàl'bó*, NN *tàl'(ə)bø*, *tàl'rəbø*. — Så långt tillbaka man minns, ha ägarna av denna gård kallats Talbon(den) *tàl'bón*. Vid ett tillfälle lär en av dem, som icke tyckte om IN, ha yttrat: »Talbon (d. v. s. fadern) är död. Jag heter Andersson.»

Tegen (Västra, Östra) (*pə*) *téjan*, NN *tój*. — IN sg. m. Tegen *téjan*. Jfr Ribbetegen, Öd, avd. B.

Viddesgårde (*i*) (Ajn) *véskał*, (Ejö) *véskał* (l.-r), (IOD) *véskał*. NN *vóskak* (1884), *vódkakł*. — Förr kunde man säga Viddesgården *véskaen*, men vanligen sades Gästgivarn *gæstivari* om den mest bekante inbyggaren. IN pl. Viddesgårdsborna *véskašbóa*. Se ock under Kärr, Lj, och Häljeröd, Fo.

Å (*i*) *a*. — IN Åbon *åbón*.

Åregren [År-] (*i*) *årgren*, (IOD) *årgren*. — En å går mellan Stora Å. *stòrgrgren* och Lilla Å. *lèlrgren*. Åregrensborna *årgrensboá*.

Ödsmåls prästgård [Prästegården] (*i*) *præstegåén*. — IN saknas.

Öröd (*i*) *ørə*, NN *óra*. — IN sg. m. Örödbon *ørəbón(-bón)*.

B. Namn på torp och lägenheter och därtill hörande IN.

Boget (t. Näs) *bówat*. IOD *báwat* (vik öster om Galterö). Se Galterön.

Boneröd (t. St. Åregren) (*i*) *bònərə*, (IOD) *bónərə*. Se Granvatt-net. — IN sg. m. Bonern *bònən*.

Bräcketorp. Se Torvaskelycka, denna avd.

Brännorna (t. Å) (*pə*) *brəñərə*. Se Åsebränna, Öd, avd. B. — IN sg. m. Brännern *brəñən*.

Buren (t. Kycklingedalen) (*i*) *buri*, *buri*. Enligt traditionen skall en prost, Lundbäck, ha föranlett namnet genom sitt yttrande: »Nu får det lov att vara en bur att släppa kycklingarna i.» IN sg. m. Burman *búrman*, f. Burran *búra*. Dessa benämningar användes om de föregående ägarna och ha gått över på de nya. Obs! IN var icke ägarens familjenamn.

Burmans (t. Bräcke) *búrmanš*. — En Burman flyttade från Buren i Kycklingedalen till Mossahagen i Bräcke, Öd, och fick behålla namnet.

Burmansgårdet (åker t. Käderöd) (IOD) *búrmanšçét*. — Efter en person Burman?

Bökedalen (t. Käderöd) (IOD) *bögədån*. — Där har ingen bott sedan omkr. 1880. Bökedalen *bögədån* kallades den siste.

Börsviken (t. Börsgärde) (*v*) *büşviga*. — IN sg. m. Börsviken *büşvigan*.

Dalen (t. Norra Houg) (*v*) *dån*. — IN Dalen *dån* endast känt av Ajn.

Enerkläpp (t. Prästgården) (*pæ*) *enærklép*. — IN sg. m. Enerkläppen *enærklépen*.

Fink-Olles (t. Berg) (IOD) *fiŋkóløs*. Se Knulten, Öd, avd. B.

Galterön (t. Näs) SIOD III, 87 (*pæ*) *gältørøa*. Se Boget. — IN sg. m. Galterö|n, pl. -arna *gältørø|n*, -anø.

Granvattnet (t. St. Åregren) *grånvånt*. Se Boneröd.

Grönvik (t. Näs) (*v*) *grønvig*. — IN sg. m. Grönvik|en, pl. -arna *grønvig|en*, -anø (om sjömän, fiskare).

Holtholmelyckan (t. Lunna) (IOD) *hèlthølmøløka*, efter en person från ett torp *hèlthølmøn* i Bräcke, Öd. IN sg. m. Hultholmen *hèlthølmøn*.

Hullbäcken [**Håle-**] (se Öd, avd. A). — IN sg. m. Hålebäcken *høt(ø)-bækən*; han flyttade till Stripplekärr.

Hålan (t. St. Åregren) *høta*. — Den mest bekante ägaren var murare: Hålen *høn*. Namnet förekommer i ordstäv: *mer støn a bræg, sa høn, våkna i øsmas sørka*.

Hällesbacken (t. Hälle) (*pæ*) *hælsbækən*. — IN sg. m. Hällesbacken *hælsbækən*. En ägare var kommen från Krok, Öd, men fick dock den nya benämningen.

IN sg. m. Kallefossen *kæløfsøn*. Han kom från **Kallefoss** Te, Orust och bosatte sig på ett torp *tørkøp* under Prästgården.

Karlslund (t. Röd) *kælsløn*. — In sg. Karlslund|en, pl. -arna *kælsløn*, -anø.

Knulten (t. Berg) IOD *knúltən*. — IN sg. m. Tjuv-Knulten *sjøvknúltən* (öknamn). Namnet lär ha följt denne från ett ställe på Orust. Förr kallades torpet Fink-Olles *fiŋkóløs* (från Finkenborg, No).

Kålhättan (*pæ*) *køthæta*. NN *køthæta*, (1884) *køthæta*. — IN sg. m. Kålhätt|en (sadelmakare), pl. -arna *køthæt|en*, -anø.

Kärrstegen (t. Näs) *šæstéjøn*; IOD - - -. — En båtbyggare kallades Kärrstegen *šæstéjøn*, änkan Kärrstegan *šæstéja*. Sönerna (sjömän) Kärrstegarna *šæstéjønø*.

Ladbacken (t. L. Åregren) (*pæ*) *løbækən*, IOD *løbakən*. — IN sg. m. Ladbacken *løbækən*, f. Ladbackan *løbaka* (änka efter den förre).

Mjösund (t. Näs) (*v*, *pæ*) *mjøšøn*, *mjøšøn*. NN *mjøšun*. IOD *mjøšün*

(-sún). — IN. sg. Mjös|en, -arna *mjos|ən, -anə*. Av Mjösarna var en trädgårdsmästare, en smed.

Mossahagen *məsaħəwən*. Se Burmans.

Mossen (t. Drammersröd) (*pə*) *məsən*. — IN sg. m. Mossen *məsən* l. Moss-Olle *məsólə*.

Pålsviken (t. Röd) (*i*) *pəlsviga*. Rivet. — IN sg. m. Pålsviken *pəlsvigən* (strandfiskare).

Rasklyckan (båtsmanstorp t. Bräcke) (*i*) *rəskləka*. — IN Rasken *rəskən* (öknamn)† o. 1905. Äg. före Rasken var båtsman och hette Sandberg. Den här nämnde åbon kallades ock *hərman i rəskləka*. Han hette icke Rask. Sek. IN?

Ribbetegen (frälsetorp) (*pə*) *rəbətəjən* l. vanl. *təjən*. NN »(torp köpt från Näs) *rəbətəjən* (med stark biaksent på *-təjən*).» — IN Ribbetegar(e)n l. vanl. Tegar(e)n *rəbətəjaŋ* l. *təjaŋ*.

Rävhurden (t. Apleröd) *rəvúða*. Torpet togs upp av en man, som ägt gård i Apleröd. Han kallades Rävhurden *rəvúðən*. (IOD)

Rödmyren (t. Röd) (*i*) *rəmjra*. — IN Rödmyr(e)n *rəmjŋ*.

Rökeröd (t. Skrappås) *rəgərə* (nu *bəgkən*). — För några år sedan bodde där *rəgərsána*†. Trol. har hon fått namn efter någon Röken *rəgən* (hennes far?), uppkallad efter torpet. (IOD)

Sandlyckan (t. Sanden) (*pə*) *sənləka*. — IN sg. m. Sandstubben *sənstəbən* (öknamn). Sandstubbarna *sənstəbənə* voro två ivriga kortspelare, bonden Johan på Sanden och torparen Anders på Sandlyckan. Obs. att IN (ökn.) avsågo både bonde och torpare!

Sjötorp (t. Näs) (*pə*) *skətərp*. IOD *šə-*. — IN Sjötorpen *skətərpən*.

Skyttas lycka l. **Skyttelyckan** (t. Evenås) *skətəs löka* (l. *skətələka*). Förr torp NO om Skyttegården. — Där bodde Skyttan *skəta*, en gumma, möjl. fr. Skyttegården. (IOD)

Skåpet (t. Lillhammar) (*i*) *skəbat*. Torpet, nu ombyggt, användes vid konfirmationsundervisningen. — I Ejös barndom levde Skåppan *skəba*, änka efter *bəŋ i skəbat*. Hon förtjänade sitt livsuppehälle genom att sälja öl.

IN Skårbygg(?) (IOD) *skərbög*. Denne bodde på Raden. Han hade kommit från **Skårby**, Ka.

Slätten (t. Berg) IOD *sləta*. — Här bodde Krontis *krúntəs(-is)* och Krontesan *krúntəsə* (från Krontofta).

Smällen (t. Bräcke) *smələn*. — En åbo, nu död, var skomakare och

snickare. Han kallades Smällaren *smälla*. Änkan Smällan *smälla*. Sonen har fått övertaga faderns binamn.

Stenlyckan (t. Sanden) (*pā*) *stēnlōka*. — En av de sista åborna, †, var *rākemågarā* 'spinnrocksmakare'. Han gick under namnet Stenlyckan *stēnlōkan*.

Sö(de)rgärdet (t. Pjökeröd) (*v*) *sōrjēt*. — IN sg. m. Sö(de)rgården *sōrjēn*.

Tegelbryggan (t. Starrkärr) (*ve*) *tēlbrōga*, *tēl-*. — IN sg. m. Tegelbrygg|en, pl. -arna *tēlbrōg|en*, -*anā*.

Timmervik (t. Drammersröd) *tēmərviġ*. — IN sg. m. Timmervik|en, f. -an *tēmərviġ|en*, -*a*. Enl. IOD har en åbo med detta namn bott i *mūrkens*, torp t. Talbo, Öd.

Tjörbohålan (f. d. torp, nu åker t. Röd) IOD *šjōrbōhāla*. Av Tjörbo?

Torkupp (t. Prästgården) (*v*) *tōrkāp*. Två ställen bredvid varandra med samma namn. Det ena kallas ock *kälöfösons*. Se under Kallefossen, denna avd. Under Grinnerås ligger ock ett Torkupp. (IOD). — IN sg. m. Torken l. Turken *tōrkēn* (öknamn), f. Torkuppan *tōrkāpa*.

Torvaskelyckan (t. Bräcke) IOD förr *tōrvaskelōka*, nu *brāketōrp*. — Efter Torvasken *tōrvāskēn*, så kallad, emedan han bott på en torvmosse vid Vall, Evenås, Öd.

Vikebaken (t. Bräcke) (*pā*) *viġebākēn*. — IN sg. m. Vikeback|en, pl. -arna *viġebāk|en*, -*anā*.

Åsebrännan. Se Brännorna.

Önnekulan (t. Gamleberg) *ōnnekūla*. — En bebyggare kallades Önnekulen *ōnnekūn*.

C. Namn på trakter, bebyggda områden och därtill hörande IN.

Raden (*pā*) *rāa* »omfattar utmarker till Byn, (Jordhammar), Strippelkärr, Bräcke, Kläpp, Hälle o. s. v. Områdets avgränsning vållar svårigheter.» (IOD).¹⁾ — IN Radborna *rābōa* och (ökn.) Radkatt, -en, -er, -erna *rākāt*, -*en*, -*er*, -*era*.

¹⁾ »Liknande bebyggelser äro *grōsbākē* i Spekeröd och *hālāra* i Norum, d. v. s. en samling torp eller kåkar, bebodda av fattigt, »sämre» folk, ty detta ligger i namnet *rāa* (Jfr även *skēdrāa* på en av öarna i Öckerö sn, Bhl, ovisst vilken — en samling hus av sämre beskaffenhet). På Hälle mark fanns vid den s. k. prästvägen en samling kåkar, där fattighjon inhystes. Lämningar av dessa hus ligga verkligen i en rad söder om vägen. Invånarna tyckas ha försörjt sig med tiggeri, beskylldes för stöld (*vārabēn* i Talbo) och mindre hedrande vandel (Märk namn som *fjāsōra*, torp jämte namn på invånarna.)» Ur fil. mag. B. Björseths uppteckningar från Ödsmål 1930 (IOD).

Inlands Torpe härad.

Inlands Torpe härad *tørpə* (*hæ̀ra*[t]), NN *tørpə* *hèra*. Enl. Mlv kallas häradet endast *tørpə*. — IN Torpebo, -n, -r, -rna *tørpəbó*, -n, -r, -ra.

Hjärtums socken.

Hjärtums socken ä. *gåtomásákn*, *gå-*, y. *gåtumsákən*. NN *gåtom*, -um, »vanligen *gåtam sákn* och *gåtumə sákn*. I Forshälla *gåtam*.»

IN sg. Hjártum|are, -arn, pl. -are, -arna *gåtóm|arə*, -an, -arə, -arə, (-anə). Även Hjártumebo, -n, -r, -rna *gåtoməbó*, -n, -r, -ra, (ofta -bóa) Hjártumebönder, -na *gåtoməbónər*, -a. Y. Hjártumsbo *gåtumsbó* etc.

Av invånarna i Flundre härad på andra sidan Göta älv kallas inbyggarna i Hj Baggar *bàgar*, vilket namn annars vanligen äger en vidsträcktare innebörd: bohuslänningar över huvud.

Allm. a n m. Korta ä-ljud äro i denna socken öppnare än vad tecknet *æ* anger. I ord som *löcka*, *lycka* använder jag *y*. *ø* skulle ock kunna användas.

A. Namn på byar, hemman och hemmansdelar och därtill hörande IN.

Arn[s]torp (= Brevik no. 1 enl. jb 1881) (*æ*, *pæ*) *árnstørp*, (acc. svävande). Vanl. *tørpat*. NN *árnstørp* (1880) men *árnstørp* (1884). — Arnstorparn *árnstørpan* kallade Msh den av åborna han haft att göra med. De övriga kände han icke.

Askerön [Askeröd] (*pæ*) *àskərə*. — Ägaren Askerödbon|den) *àskərəbón*.

Berg (Östra, Västra) (*æ*) *bærj*. — Folket i Västra Berg räknas till Rishageröd och kallas Rishagerödborna *rishawərəbóra*. För Östra Berg är IN okänt.

Bergsgårde (*æ*) *bæ̀sæt* (*bæ̀sæt*), NN *bæ̀ssæt*. — IN okänt.

Bil[le]gård (i jb 1881 Hjártum Bilegård) (*pæ*) *biləgán*. Här ligger fattiggården. — Folket, som sköter jordbruket här, kallas Billegårds *biləgás*. Fattighjonen: en Billegårdare *m biləgákarə* l. en Billegårdinge *m biləgákygə*; Billegårdingen *biləgákygən*; Billegårdingar *biləgákygar*; Billegårdarna *biləgáklarə* l. -anə; Billegårdingarna *biləgákyganə*.

Bjurvattenshálan [Hålorna] (*æ*) *hæ̀ləra*, NN *hə̀ləra*. — En ägare Hålornabon|den) *hæ̀lərabón*.

Brattorp (*æ*) *brátər*. — Åborna Brattarna *brátklarə* l. -anə.

Berget (*pa*) *bærjæt* 1. **Bergegården** (*pa*) *bærjægån*. — Ägaren Bergebonden *bærjæbån*. Alla på gården: Bergets *bærjæs*.

Bremsevik[-en] (*i*) *brømsæwiga*, NN *brømsæwiga*. — Ägaren Bremseviken *brømsæwigan* (?).

Brevik (och Arntorp) (*i*) *brøwig*, NN *brøwig*. — IN okänt.

Brumanstorp (*pa*) *brūmanstørp*, NN *brūmanstorp*. Enl. Msh är *brūmanstørp* uttalet i fjällbygden. — Trol. sms. med IN Broman. IN okänt.

Bränna[n] (*pa*) *brænna*. — Ägaren Brännabonden 1. -bon *brænabån*.

Dunnebacken (*pa*) *dūnəbākən*, *dūmbākən*. — Folket på gårdarna Dunnebackes *dūnəbākəs*.

Esperöd [Äspe-] (ä. *pa*, y. *i*) *æspərə*. — Esperödbonden *æspərəbån* kallas (1930) den förmögnaste av gårdsägarna. Han deltar livligt i skötsel av kommunens angelägenheter. Folket Espers *æspəs* 1. Esperödfolket *æspərəfölkət*.

Gategården (*i*) *gådegån*. NN *gådegårn*. — IN Gategårding, -en, -ar, -arna *gådegårlig*, -en, -ar, -arna. Även Gategårdarna *gådegårlara*.

Get(e)lycke (båda formerna förekomma i jb 1881). (*i*, *pa*) *jèdøljkə*, NN *jèdløkə* »d uttalas mycket litet (n ä s t a n stumt)». F. d. regementsskripareboställe, indraget till staten och utarrenderat. — Nu intet IN. År 1843 förekommer ägarens binamn i ett brev, som av fil. stud. Mats Linderoth i Västerlanda ställts till mitt förfogande. Brevet lyder: »Fanjunk. Wäladle Härr Ulrik Laderberg (d. v. s. U. Landeberg, länsman) Järtum. Wäladle Härr Fanjunkare war god qwitta utaf 4 Rixdal för Jetelycken (först skrivet med G) på min räckning till afdrag för hans räkning på Westens aution ty dät är min skuld till honom. Wärdigt (wördigt?) beder ödmjukast Tiänaren Elisbaett Chrestin Silfwerlod. Stennersröd 11. Sæptämber 1843.» Denne Getelycken kallas Anders Olsson i Getelycke i ett brevet åtföljande »Utdrag af Auktions-Protokollet hållet på Westens Regements Läkare Boställe d. 29 Mars 1843 för Wälborna Fröken Silfverlod, att betala d. 1 aug. 1843». Hans verkliga namn förekommer där fyra gånger. Han hade under auktionen inropat en »Sehle» och diverse »Jærnskrap» etc.

Binamnet uttalas *jèdøljkən*.

Graven (*i*) *gråva*. — IN okänt.

Graveröd (och Smörjan) (*i*) *gråværə*. — Ägaren Graverödbonden *gråværəbån*.

Hagen (Nedra) (*pa*) *håwən*. — IN okänt.

Hagen (Norra). Se Ingelstorp.

Hasteröd (i) *håstərə* [Obs. å!] Hasterödborna *håstərəböra*.

Hjärtum Bil[l]egård, se Bil[l]egård.

Hjärtum (Nedra, Södra, Övra) (ä. *pā*, y. i *gåtom*, *gåtom*, NN *gåtum*. Msh anser formen *gåtum* ganska ung. — Byfolket möjl. Hjärtumborna *gåtumböra*.

Liden (*pā*) *līa*. — Ägaren Lidenbonden *līabōn*. Folket Lidens *līas* och Lidenfolket *līafjēlkat*.

Skräddaregården (i) *skræðaragān*. — Om folket (sällan) Skräddaregårds *skræðaragās* och Skräddaregårdsfolket *skræðaragās-fjēlkat*.

Ängen (i) *éya*. — Folket Ängas *éyas* l. Ängafolket *éyafjēlkat*.

Hjärtums Prästgård [**Prästgården**]. (i, förr *pā*) *præstegān*. Boställe för kyrkoherden i Hjärtums pastorat. — IN koll. Prästegårds *præstegās*.

Husedalen (i) *hūsədān*. NN *hūsđār* »eller kanske rättare *hūstār*». — IN okänt.

Hälleröd [**Holle-**] (*pā*) *hällərə*. — En ägare: Hällerödbonden *hällərəbōn*.

Häljeröd (i) *hæljərə*. Se samma namn, Fo. — Nuvarande ägaren (1930) kallas Häljerödbonden l. -bon *hæljərəbōn*. Den förutvarande (nu ca 70 år gammal), som på sin tid idkade smide på gården, kallades Häljerödsmeden *hæljərəsmēn*.

Högen (i, *pā*) *hōjən*, *hōwən*. NN *hōjən*. Ligger i Västerkroken. Se avd. C, denna sn. — Många ägare: Västerkrokarna *wæstəkrōgarə*, -*anə*.

Heden (*pā*) *hēa*. — Folket Hedens *hēas*, Hedenborna *hēabōra* och Hedenfolket *hēafjēlkat*.

Lillahögen (i, *pā*) *lèlähōjən* (-*hōwən*). — Åborna Lillahögarna *lèlähōj|arə*, -*anə* jämte biformerna Lillahögsarna *lèlähōjs|arə*, -*anə*, obst. pl. -*arə*.

Storahögen (i, *pā*) *stōrahōjən* (-*hōwən*). — Åborna Storahögarna *stōrahōj|arə*, -*anə* jämte biformerna Storahögsarna *stōrahōjs|arə*, -*anə*, obst. pl. -*arə*.

Ingelstorp (i jb 1881 Hagen, Norra, och Ingelstorp) (i, *pā*) *iyəs-tšrp*. (Som efterled användes -*tšrp* om gårdarna i sns fjällområde, -*tər* i dess älvdalsområde). NN *eyəstørpət*. — Någon gång kan man få höra IN Ingelstorparna *iyəstørparə*.

Intagan (Nedra, Norra, Övra) (i) *intāga* l. *intāwa*. Det av Cch an-

vända uttalet *intåka* är enligt Msh typiskt västgötskt. — NN *inntaka*.
Folket Intageborna *intawəbóra*.

Jordfallsslätten [Slätterna] (pə) *ʃlätərə*. — En ägare Slätterabonden
ʃlätərəbón. Folket Slätternas *ʃlätərəs*.

Krogstorp (omnämnes i jb 1881 som boställe — änkesäte till Hjärtums prästgård — och samtidigt torp) (pə) *krókstər*. NN *krakstr*. — En arrendator Krogstorbonden *krókstaşbón*. Folket Krogstorps *krókstaş*.

Kärnsbacken (pə) *şæşbákən*. — IN Kärnsbacken *şæşbákən*. — Kärnsbackarna *şæşbák|arə, -anə*. Folket även Kärnsbackes *şæşbákəs, ˆ - -* (sväv. acc.).

Lekvall (i) *lęgwál*, NN *lęgwál*. — Folket Lekvalls *lęgwáls*.

Långeröd (pə) *lāęərə*. — IN okänt.

Läresbo (i) *læşbó, læşbo*. NN *lęşbo* »eller kanske rättare *lęşpo*». — Folket Läresborna *læşbóra*.

Löddestorp (i) *lóstər*, NN *løstr*. Många gårdar. — Invånarna Lösters *lóstəş* och Löstersborna *lóstəşbóra, -bóa*. Ägarna Löstersbönderna *lóstəşbónərə*.

Lunden (i) *lún*. — Folket Lundens *lúns*.

Maen [Man] (pə) *mān, mān* (svag cirkumflex). — Åborna Maens *māns (ā)* 1. Maensfolket *mānsfłtkt*.

Medholmen (i) *mędhləmən*. — IN okänt.

Muleröd (i) *múlərə, múlərə* 1. ˆ - - (starkt sväv. acc.). — Mulerödbonden *múlərə|bón*, -bönderna *-bónərə* (2 bönder).

Myretuvan (i, pə) *mýjtúva, mýjtúva* (sväv. acc.). NN *mýtuva*. — IN okänt.

Måröd (Lilla, Stora) (pə) *māərə*. IOD även *māərə*, »accent nära '». — Två ägare: Mårödbönderna *māərəbónərə*.

Näs[et] (Lilla, Stora) (pə) *lęlanęst, stōranęst*, NN *lęla, stōra nęst*. — Med Näsebonden *nęşbón* menar man, åtminstone i Hjärtums by, brukaren av (på) Lilla Näs.

Rishageröd (i) *rişhāęərə*, NN *rişęwərə* och *rişáwərə*. Med R. menas ofta en hel del gårdar i Västerkroken. Se detta namn, avd. C, denna sn. — Ägarna: Rishagerödbönderna *rişhāęərəbónərə*. Alla där boende: Rishagerödborna *rişhāęərəbóra*.

Ryk (Nedra, Norra, Övra). Okänt i folkmun. Kallas i dagligt tal Ström.

Röd[et] (pə) ä. *rud*, y. *rut*. NN har endast *rut*. — Åborna Rödsborna

rùsbóra, rùsbóra (sväv. acc.). Ägarna Rödsbönderna *rùsbónæra*, - - (sväv. acc.). Ett tjuvfölje på 1850-talet kallades Rössarna *rùsanæ*. De bodde på Röd. (Se L. M. Svennungsson, Hjärtum 336). Även nu kan detta IN brukas om de där boende — men icke längre i pejorativ mening.

Ödegärdet (p α) *ójæf*. — Ägaren Ödegärdsbonden *ójæsbón*, koll. Ödegärds *ójæð*.

Sandvik[en] (i) *sànwiða*, NN *sànviða*. — En ägare Sandviken *sànwiðan*.

Sanna (och Åleberg) (p α) *sána*. — En ägare Sannabonden *sànabón*. Folket Sannas *sànæs*.

Smörjan (se Graveröd) (i) *smòrja*. — IN okänt.

Stenarsröd (i) *sténæð*. Så NN. Även *sténæð*. — Två hemmansdelar. Den ena ägdes (1930) av en bonde, den andra av flera. Endast den av dem, som är ensam ägare till sin gård, kallas Stenarsrödbonden *sténæsbón*.

Stenbacken (i) *stènbákæn*, *stènbákæn*. NN *stènbakæn* (»med kort e»). — IN okänt.

Steröd (Nedra, Övra), (i) *stéræ*. NN *stéræ* (kort *é*). — Ägarna Sterödbönderna *stéræbónæra*. Alla där boende Sterödborna *stéræbóra*.

Ström (p α) *strom*. Säteri. — Herrskapet kallas Ströms *stroms*, folket Strömmarna *stròmæra*.

Bondeström (p α) *bònæstrom*. — Ägaren Bondeströmmarn *bònæstrómæn*. Folket (koll.) Bondeströms *bònæstroms* och (indiv.) Bondeströmmarna *bònæstrómæra*.

Stuvvik[en] (i) *stëwiða*. NN *stéviga* (i→j) och (1884) *stëviga*. — Ägaren Stuvviken *stëwiðan*.

Sollum (Nedra, Mellan, Övra, Norra, Södra, Lilla) (ä. p α , y. i) *sëlam*. — En av Sollumarna *æn utá sëlam|aræ, -anæ*. Sollumsbo *sëlam|sbó*. Sollumsborna ä. *sëlam|bóra*, y. *sëlam|bóra*.

Bernsgården (i) *bænsgård*, *bæns-*. Förr gästgiveri. — Folket Bernsgårds *bænsgåðs*.

Gatan (i) *gåða*. — Ägaren ä. Gaten *gåðæn*. Folket Gata(n)s *gåðæs*.

Grinden (ve) *grína*. — Folket Grindenfolket *grína|ðlkat*.

Nordgården (i) *nòlgård*. Herrgård. — Folket Nordgårdarna *nòl-gård|aræ, -anæ*.

Sörgården (i) *sørgård*. — Folket Sörgårds *sørggåðs*.

Terås (p α) *téræs*, NN *téræs*. — En ägare Teråsen *téræsæn*.

Tomten (*pa*) *tóm̄ta*, NN *túmta*, (så Cch). Enl. Msh är *a* typiskt västgötskt. — Folket Tomtens *tómtas*.

Torp (Nedre, Mellan, Yttre, Norra, Östra) *tǽrp*.

Yttre Torp är herrgård och kallas *údarǽtǽrp*. Om herrgården användes prep. *pa*, om de mindre gårdarna *i*. — Om folket på Yttre Torp såges Herregårds *hǽrrǽgǽs*, om ägarna till bondgårdarna Torpsbönderna *tǽrpsbǽnǽra*, om folket i Torp Torps *tǽrps* l. Torpsborna *tǽrpsbǽra*.

Törresröd (*i*) *tǽsǽ*, NN *tǽsǽ*, *tǽsǽ*. — Ägarna Törresrödbönderna *tǽsǽbǽnǽra*. Folket Törresrödborna *tǽsǽbǽra*, *-bǽra*.

Utby (Bergs-, Bäck-, Smedje-, Neder-, Mellan-, Nor- och Sörgård) (*i*, *pa*) *yby*. — Folket Utbyborna *ybybǽra*.

Dalen (*i*) *dǽn*. — Tvenne åbor, † o. 1910, syskon, kallades Dals-Justina *dǽsjustina* och Dals-Olle-Petter *dǽsǽlǽpetǽr*.

Uttersåker (*pa*) *údsǽgǽr*. F. d. fänriksboställe, indraget till staten och utarrenderat. — Arrendatorn Uttersåkersbonden *údsǽgǽsbǽn*.

Uxås [Ox-] (*i*) *úksǽs* och ä. *úksǽs*, mycket ungt *úksǽs*. NN *úksǽs*. — Ägarna Uxåsebönderna *úksǽsǽbǽnǽra*.

Vabacken (*i*) *vǽbǽkǽn*. — IN okänt.

Vesten (Nor-, Neder-, Mellan-, Övergård) (*pa*) *vǽsti*. NN »*vǽstǽn* säger man i norra delen. I södra delen av socknen säger man *vǽstǽ* och (1884) *vǽsti*». — Åborna Vesteborna *vǽstebǽra*.

Åleberg, se Sanna.

Åsperöd, se Esperöd.

Ödsmål (*i*, *pa*) *ǽsmǽl*. — IN okänt.

Önneröd (*i*) *ǽnǽrǽ*, NN även *ǽnǽrǽ*. — Två gårdar. En arrendator kallades Önnerödbonden *ǽnǽrǽbǽn*. Han hade flyttat t. Ö. från Hisingen. Mannen var som affärsman känd av mycket folk.

Öresbo (*i*) *ǽsǽbǽ*, *ǽsǽbǽ*. — Åborna Öresborna *ǽsǽbǽra*, ja t. o. m. Öresboborna *ǽsǽbǽbǽra*.

B. Namn på torp och lägenheter och därtill hörande IN.

Backeliden (t. Sollum) (*i*) *bǽkǽlǽia*. — Åborna Backelidens *bǽkǽlǽias* och Backelidfolket *bǽkǽlǽjǽlǽket*.

Broken (t. Sollum) (*pa*) *brǽga*. — Åbon Broken *brǽgǽn*. Åborna Brokens *brǽgas*.

Bräteliden (t. Torp) (*i*) *brǽd(ǽ)lǽia*. — Åborna Brätelidens *brǽd(ǽ)lǽias*.

Bråten (t. Tomten) (*pa*) *brǽdǽn*. — Ägaren item.

Dammhagen (t. Jordfallsslätten) (*v*, *pα*) *dāmhāwən*. — IN sg. Dammhagar|e, -n, pl.-arna *dāmhāw|arə*, -aη, -arə l. -anə.

Daskebacken (t. Bilegård) (*pα*) *dāskəbākən*. Såg och kvarnlägenhet. — En mjölnare, † o. 1915, benämndes stundom Dasken *dāskən* (hypokoristiskt). En yxsmed kallades Daskebackarn *dāskəbākəη* eller oftare Daskebackesmeden *dāskəbākəsmēn*. Yxor av hans tillverkning voro mycket omtyckta. En sådan yxa kallas fortfarande en daskebacka *e dāskəbāka*.

Holken (t. Kärrsbacken) (*v*) *hēlkən*. — Åborna Holkens *hēlkəns* (l. Holkes *hēlkəs*).

Hultet [Holtet] (t. Brattorp) (ä. *pα*, *y*, *v*) *hēltət*. Det är egentligen en grupp ställen. Humoristiskt kallas denna Hultestaden *hēltəstān*. — Folket Hultarna *hēltānə*.

Kasen (t. Torp) (*pα*) *kāsa*. — Åbon Kasen *kāsən*.

Kleva (t. Hasteröd) (*v*) *klēva*. — Om de förra åborna, nu döda, sades Kleven *klēvən* och hustrun Klevesan *klēvəsa* och med ett gemensamt namn Klevas *klēvas*. [Ändelsen -*əsa* är vanlig i sockendialekten: bakerska *bāgəsa*, strykerska *strīgəsa*, jättekvinna *jätəsa*]. Samma IN kunna även nu (1930) förekomma.

Kringvattensbacken (t. Sollum) (*pα*) *kriŋwansbākən*. Ägaren Kringvattensgubben *kriŋwansgōbən* (i fjällbygden), -*gubən* (i älvdalen).

Källhagen (backstuga t. Sollum) (*v*) *šəlhāwən*. Åborna Källhages *šəlhāwəs*.

Lokammen (t. Rishageröd) (*pα*) *lókāmən*. Åborna Lokammarna *lókāmānə*.

Maden (tp i Hultet u. Brattorp) (*v*) *māa*. — Åborna Madens *māas* l. Madenfolket *māafēlkət*.

Måbergen (flera torpställen u. Liden, Övre Hjärtum) (*v*) *mābčérja*. — Folket Måbergarna *mābčérjarə*.

Skansen (t. Hasteröd) (*pα*) *skānsən*. — Åbon Skansen *skānsən*, hans hustru Skansa *skānsa*.

Stussberget (t. Nedra Hjärtum) (*pα*) *stūsčérjət*. — IN sg. Stussberg|are, -an, pl. -arna *stūsčérj|arə*, -aη, -arə och -anə.

En torpare kallas Stuvven l. Stugen *stūvən*, antingen därför att han bodde i Stuvvik l. möjligen därför, att han bodde ensam i *Stugan *stūva*.

Svartemaden (t. Utby) (*v*) *fwàtəmāa*, *y*. *sv-*, — Åbon Svartemadarn *fwàtəmāaη*.

Trankleven (t. Sollum) (i) *tråkkléva*. Namnet ursprungligen Trangkleva, nu förvanskat till Frankley. (Se S. M. Svennungsson, Hjærtum 23 f.). — Åborna Trangklevens *tråkklévas*. En person flyttade (troligen härifrån) till Fo. Han kallades Trangkleven *tråkklévæn*, stället *tråkkléva*.

Varp[e]viken (t. Rishageröd) (i) *wårpawiga*. — IN sg. Varpvik|are, -arn l. -en, pl. -arna *wårpawig|arə, -an*, l. -æn, pl. -arə och -anə. Bst. pl. även Varparna *wårpanə*.

Ånghagen (t. Kärrsbacken) (i) *æghåwæn*. — Åborna Änghages *æghåwəs*.

Örestad (t. Utby) (i) *østa, ø-*. — Åbon Örestadgubben *østagóbæn* (säges i fjällbygden) och *-gúbæn* (i älv dalen).

C. Namn på bygder och industrisamhällen och därtill hörande IN.

Socknen sönderfaller i fyra delar:

1. **Bygden** (= älv dalen, den största delen) (i) *býlda*. — IN saknas. Möjligen kan IN Hjærtumsborna *gætjoməbóra* användas. Som öknamn brukas Bygderåttor *býdərətər* för att beteckna, att inbyggarna äga ett mindre burdust, mera undfallet temperament än fjällborna.

2. **Fjällen** (den nordvästra delen) (i) *fjälla* (möjl. *fjällbýlda*). — IN Fjällbo, -n, -r, -rna *fjällbó -n, -r, -ra*. Fjälseen *fjällsøn* kallas en man, som bor någonstans där uppe.

Som öknamn användes i Hj och Vä Fjällkatt, -en, -er, -erna *fjällkát, -æn, -ər, -əra*, måhända även f. Fjällkatta(n) *fjällkátə*. Därmed anges fjällborna som mer burdusa, mer stridslystna än älv dalsfolket.¹⁾

3. **Nordkroken** (sträcker sig från Hasteröd åt NV på ömse sidor om vägen till Backamo med Fjällen i norr och Västerkroken i söder som gränser) (i) *nøtkrógæn*. Invånarna Nordkrokarna *nøtkróg|arə, -anə*.

4. **Västerkroken** (Västra delen av socken. Från Hasteröd väster ut på ömse sidor om vägen till Ucklum) (i) *wæstəkrógæn*. — IN: en av Västerkrokarna *æn utə wæstəkrógarə*. Västerkrok|are item, -arna *^arə, -anə*.

Sundören (industrisamhälle, förr handelsplats) *pə* *sønən*. — IN Sundöreborna *sønərəbóra*.

¹⁾ Enl. E. Noreen (ÅM 59, not 6) kallas västra delen av Ärtemarks sn *fjälla* och inv. stundom *fjällkátər*.

Västerlanda socken.

Västerlanda socken *vèst(ə)län*, *vès(t)-*, NN *vəst-*; i Hj även *wèstəlän*, *vèst(ə)lansákñ* etc. — IN Vest(e)länning(e), -en, -ar, -arna *vèst(e)-lännyg(ə)* äldre), -*ən*, -*ar* (-*a* sällsynt), -*anə*. Även Vestelandsbo, -*n*, -*r*, -*rna* *vèst(ə)lansbó*, -*n*, -*r*, -*ra*. I Hj *wèstəlännyg* etc. och *wèstəlans|bó*, bst. pl. -*bóra* l. *bóa*.

Allm. a n m. 1. Av namnen på de stora byarna vid älven bildas i allmänhet IN med ändelsen -*bóra* i bst. pl. För invånarna i de små byarna och de enstaka gårdarna inåt skogen och uppåt bergen saknas däremot inkolentnamn med detta suffix; vanligen användes åbons namn plus preposition och ON. Ofta nyttjas -*s* som kollektivmärke.

Allm. a n m. 2. Singulära inkolentnamn förekomma sällan i dagligt tal i Vä. Typen *Karl i Lusseröd* har segtrat.

A. Namn på byar, hemman och hemmansdelar och därtill hörande IN.

Amneröd (Nor-, Sörgård) (*v*) *àmnerə*, IOD -*đ*. — IN Amnerödbo|*n*, -*rna* *àmnerə|bón*, -*bóra*. Den åbo, som äger den största gården, bär IN. Amners *àmnerəš* betecknar alla inbyggarna. Öknamn på hemmanets folk är Amneröd kalvar *àmnerə kálvar*. Det förekommer i en ramsa, som en bonde i Vä på grund av ett vad diktade, under det han vandrade från socknens sydända till dess nordända.

Grunneröd (*v*) *grùnərə*. — IN Grunneröd|*bon*, -*borna* *grùnərə|bón*, -*bóra*. Grunners *grùnərəš* (alla inv.).

Arboskog[en] (*v*, *pə*) *àrboskówən*. NN *àrboskúwən*; »i fjälltrakterna m. fl. ställen kallat *àrboskúwən*.» En gård. — IN Arboskogen item. Därmed avses en åbo, † o. 1900, men ej den nuvarande (1930).

Assleröd (*v*) *àslerə*, IOD *àslerəđ*, NN *àflərə*. — IN Assleröd|*bon*, -*borna* *àslerə|bón*, -*bóra*.

Backer[öd] (*v*, *pə*) *bàkərə*. — IN Backeröd|*bon*, -*borna* *bàkərə|bón*, -*bóra*. Backers *bàkərəš* (alla inv.).

Ballabo (Nor-, Sör-, Mellan-, Nedergård) (*v*) *bàlabó*, NN -*bə*. — IN saknas. Öknamn Ballabo kalvar *bàlabo kálvar* (ur en ramsa).

Bränna[n] (Yttre, Lilla, Stora).

Bränna, Lilla (*pə*) *lèlabrəna*. — IN okänt.

Bränna, Stora [**Bränne**] (*v*) *brənə*, NN *brənə*. — IN okänt.

Bäck (*v*, *pə*) *bæk*, *bæk*. — IN Bäcka|*bon*, -*borna* *bàka|bón*, -*bóra*. Bäckes *bækš* (alla inv.).

Ekåsen *ègåsøn*. — IN okänt.

Espeskogen [**Åspe-**] (*pæ*) *æspæskówæn*, NN *-skawæn*, IOD *-skúwæn*. — IN okänt.

Fåggran (och Örevattnet) (*i*) *fæjgræ*. NN *fæjra*, »nästan som *fæjra*.» — IN okänt.

Färj[e]hagen (ä. *pæ*, y. *i*) *fæjrhåwæn*, IOD *fæjrhåwæn*. NN *fæjrhåwæn* och numera (1884) *fæjrhagøn* (ingen acc. utsatt). Har i många år använts som ingenjörsbostad. — IN saknas.

Groröd (Stora, Östra, Västra) (*i*) *grórá*. — IN Groröd|bor, *-na gróræbór*, *-a*. Grores *gróras* (alla inv.).

Grunneröd (*i*) *grüneræ*, *-ð*. — IN Grunneröd|n, *-rna grüneræ|bón*. *-bóra*.

Hagen (*i*) *håwæn*. — IN okänt.

Halleröd (*i*) *hålerð*, *håleræ*, NN (*pæ*) *tüwa*. — IN okänt.

Holmen (*pæ*) *hålmæn*. Gästgivaregård, tingsställe. — Folket Holmarna *hålmæræ*.

Hålt [**Holtet**] (Mellan, Norra) (*pæ*) *håltæt*. — IN Holtebo|n, *-rna håltæbón*, *-bóra*. Skämtsamt säges sg. Holtegalopp|are, *-arn*, pl. *-are*, *-arna håltægalæppæræ*, *-an*, *-aræ*, *-anæ* och *-aræ*. En meddelare trodde sig ha hört Holtinge *håltæye*.

Häggeröd (*i*) *hægæré*, *hægæræ*. — Häggeröd|n, *-rna hægæræbón*, *-ra*.

Ivarslund (*i*) *iwæslün*. — IN okänt.

Kyrkeby[n] (Annex, Nor-, Sör-, Övergård) (*i*) *skerkebýn*. — Kyrkebyborna *skerkebýbóra*. Öknamn: Kyrkeby katter *skerkebý kätær* (ur en ramsa).

Källseröd [**Ödegärdet**]. I folkmun *éjæet*, NN *ó*. — IN Ödegärds *éjæs*.

Kärret (*i*) *sæt*. — Äg. Kärrsen *såsøn*. Benämningen ärftlig.

Lusseröd (*i*) ä. *lūsæræ*, y. *lù*. — IN Lussern *lūsæn*. IN ärftligt i denna gamla släktgård. Nuvarande (1930) namnbäraren en mycket betrodd kommunalman.

Långeröd (*i*) *længæré*, *længæræ*; i folkmun (*i*) *sæt*. — IN Långerödborna *længæræbóra* förekommer ibland.

Mjösund *mjöasant*. — IN okänt.

Mällleröd (*i*) *mælæræ*, *mæl*-.; i folkmun (*i*) *krüsægån*. — Mälllerödborna *mælæræbóra* säges någon gång.

Måröd *mæræ*; i folkmun **Kleva** *kléwa*. En gård. — Ägaren (1930)

Kleven *klèvæn* är mycket anlitad av folk för timmerhuggning och timmerkörning. Obs. Förré ägaren bar ej IN.

Nyborg (*pæ*) *nýbør(ɣ)*. — IN Nyborgs *nýbøɣ* (alla inv.).

Nygård [Vänten] (*i*) *væn̄ta*. — IN okänt.

Prästeröd (*i*) *præstærē*, -ø. — IN okänt.

Röd[et] (Västra, Östra) (*pæ*) *rut*, *rut*. — IN okänt.

Röstorp (*pæ*) *róstær*, *róstær*, IOD *rústær*, NN *róstr*. Delvis hemmansdel under Ström, Hj, delvis hemman, Vä. — IN okänt.

Sandbäcken (*pæ*) *sån̄bækæn*. — IN Sandbäckens *sån̄bækæns* (alla inv.).

Sannersby[n] (Nor-, Sörgård) (*i*) *sån̄sbȳn*. — IN okänt.

Sjöhallen [Hallen] (*pæ*) *hælæn*[!]. Se Sågetorpet, denna avd. — IN okänt.

Skalleröd [Stjartegården] (*i*) *fætægæn*, officiellt *skälærø*, *skälæra*. — IN okänt.

Skörsbo (*i*) *fjésbo*. — IN Skörsbos *fjésbos* (alla inv.).

Stenbacken *stēnbækæn*. — IN Stenbackens *stēnbækæns* (alla inv.).

Svarvareås[en] (*pæ*) *svårvarǽsæn*. — Där bodde Svarvare-Johan *svårvarǽoan*, † o. 1880.

Svenseröd (Mellan-, Sörgård; Nedra, Övra) (*i*) *svænsærē*, *svænsæra*. — IN Svensers *svænsæɣ*, ^z -, vanligare Svenseröds *svænsæraɣ*. Även Svenserödborna *svænsærabóra*.

Sågetorpet och **Sjöhallen** stå fortfarande i längderna såsom ett ställe, men de äro numera åtskilda.

Thorskog (Nord-, Sörgård) (*pæ*) *tjæskæ*. — Torskebo, -n, -r, -rna *tjæskæbó*, -n, -r, -ra.

Tån (*pæ*) *tæn*. — Folket Tåns *tæns*.

Västergård (*pæ*) *væstærgælt*. — IN Västergårds *væstærgæls* (alla inv.).

Västerlanda [Vesteland] (Mellan-, Nor-, Sör-, Östergård) *væstælæn*, NN *væstlan*. — IN okänt.

Västersjön (*pæ*) *væstærfjæn*, (*ve*) *fjæn*. NN *fjæn*, »nästan som *rfjæn*.» — IN okänt.

Åby (Lilla, Mellan, Nedra, Västra) *æby*. — IN okänt.

Åsen (Stora, Yttre) (*pæ*) *æsen*. — IN okänt.

Åspeskogen, se **Espeskogen**.

Ödegårdet *øgat*. — IN Ögärdesborna *øgæsbóra* 1. Ödegärds *øgæɣ*. — Se även **Källseröd**.

B. Namn på torp och lägenheter och därtill hörande IN.

Backen (t. Groröd) *båkēn*. — En viss åbo kallades Backebon *båkēbōn*. Han var en dundergubbe, originell och kanske något processlysten. B. dog vid hög ålder.

Gatan (t. Assleröd) *gåda*. — En torpare kallades Gaten *gåden†*.

Slätten (t. Röstorp) *slåtta*, NN *sl-*. — Fam. Slättens *slåtatas*.

Uremaden (t. Västerlanda) (*v*) *šrēmāa*. — På fattiggården i Vå fanns 1930 en Ure-Bernhard *šrēbāmat*.

C. Namn på bygder och därtill hörande IN.

Om norra delen av Vå säges Uppisocknen *úpisákna* 1. Uppigenom *úpijónum* och om dess invånare Upprebo|n, -r, -rna *úprēbō|n, -r, -ra*. Den södra delen betecknas med uttrycket Utigenom(socknen) *údiujónum-(sákna)* och inbyggarna med Yttrebo|n, -r, -rna *ytrēbō|n, -r, -ra*. Samma uppdelning skedde i av Mlv:s barndom (o. 1915). I södra folkskolan delade barnen t. ex. vid snöbollskrig upp sig i Upprebor och Yttrebor. De, som bodde norr om Amneröd, kallades då med det förstnämnda binamnet.

Fräkne härad.

Fräkne härad *frækne hēra*, NN *frækne hēra*.

Inbyggarna: Fräknebo, -n, -r, -rna *fræknebō, -n, -r, -ra*. Fräkne|bonde, -bönder, -na *frækne|bōna, -bōnar, -a*. Öknamn Fräkne fölungar *frækne fēlōyar*. Öknamnet lär emellertid egentligen vara Orustbornas benämning på dem, som bo i Sjökantén, Fo.

Jfr Fräknebon, namn på holme, och fräknebo 'vedskuta' SIOD III, 24 f.

Forshälla socken.

Forshälla socken NN *fēsälē sákna*. Enl, Sof *fēsälēsákna*, Sof *fēsälēsákna*, Msh *fēsälē*, IOD (Resteröd) *fēsälēsólēn*.

IN Forshällebo, -n, -r, -rna *fēsälēbō, -n, -r, -ra*; *fēs-* osv. Meddelarna från Forshälla, Ljung och Hjærtum påstodo sig aldrig ha hört uttalet *-bū* i detta namn, vilket man dock måste förutsätta ha funnits i dessa socknar. Jfr uttalet av t. ex. Kohagsbacken, Lj.

A. Namn på byar, hemman och hemmansdelar och därtill hörande IN.

Ammenäs (i) *àmənəs*, NN *àmənəs*. — Den ende åbo, som i senare tid burit IN Ammenäsen *àmənəsən*, var en hästhandlare August, † o. 1880. Hans söner kallades Ammenäsepojckarna *àmənəsəpójckənə*.

Aspekärr (i) *àsəşár*, NN *àsəşər*. — IN Aspekärrsen *àsəşəsən*. Folket Aspekärrsarna *àsəşəsənə*.

Dalmans *dålmåns*. — På 1860-talet flyttade en Joh. Andersson från lägenheten Dal, Väne-Ryr, Älvsb. 1, till Aspekärr, där han köpte $\frac{1}{8}$ hemman. Hans binamn var alltid Dalman (i Aspekärr) *dålmån* (i *àsəşər*). Han dog o. 1880. Hans söner, nu (1930) döda, benämndes Dalmanspojckarna *dålmånspójckənə*.

Backen (pə) *båhən*. Gården har varit i samma släkt säkert mer än hundra år. — En ägare, Ola Andersson, † 1866, kallades Backman *båhman*. Likaså hans far och de, som efter Ola ägt gården. Antagligen är IN mycket gammalt. Olas söner fingo gemensamt heta Backmanspojckarna *båhmanpójckənə*. Enligt Enl säges ock Backen *båhən* om ägaren. Om Ola, som var föga klyftig, går följande ordstäv: »*he hør vntə te dænə rødan, påstøt, sa båhman*». Uttrycket förskriver sig från ett husförhör i en rote, som Ola icke tillhörde. Ola var närvarande, tillfrågades angående tredje budet, men kunde icke besvara frågan. I stället yttrade han de omnämnda bevingade orden.

Berg (Nedra, Övra) (i) *barj*. *bærj*; Så NN, som emellertid hos två personer observerade en dragning åt *a*. — Bergsen *båşən* benämndes särskilt en åbo, som ägde den största gården, † o. 1890. Folket Bergsarna *båşənə* l. Bergsborna *båşbōra*. Intressant är att obest. sg. Bergse *båşə* kan förekomma. Ex.: »*de va ən båşə mé pə stēmə*.»

Gatan (i) *gåda*. — IN Gat|en, -arna *gåd|ən*, -*anə*, använda av Ljungbon Enl, äro främmande för Forshällaborna Jof, Sof, Psf. Gatepojckarna *gådəpójckənə*.

Björkebacken (i) *björkebåhən*. — En ägare kallades Björkebacken *björkebåhən* l. Björkebackegubben *björkebåhəgøhən*. Folket Björkebackarna *björkebåhənə*.

Bratteröd (Norra, Södra) (i) *bråtərə*, NN *bråt(ə)rə*. Även (pə) *lira*. — IN Brattern *bråtən*. Detta namn dock vanligen på ägaren till det Bratteröd, som ligger vid forshällagränsen i grannsocknen Bäve. Folket Bratterarna *bråtərgənə*.

Aneröd (pə) *ånərə*. — Anern *ånən* var en bondespelman från A., † o. 1865. Hans änka gifte om sig med en gårdsrättare, som

övertog både gård och IN. Denne dog o. 1890. Sedan har IN ej använts.

Berget (pa) *bærjæt, bá.* — Äg. Berggubben *bærjagóbæn*, † o. 1865.

Bräcke (pa) *brækə, NN brækə.* — IN Bräcken *brækən*, † o. 1885. Folket Bräckeborna *brækəböra*.

Bua (i) *búa.* — Åborna Buarna *búana*.

Äcklebacka (pa, i) *ækkebåka.* — Äcklebacken *ækkebåkən* dog o. 1915.

Buddeberg (Nedra, Övra) (i) *büdebærj, -bærj.* — IN Buddebergen *büdebærjən* (så Enl; okänt av Sof, Psf). Folket sg. en Buddebergare *büdebærjara*, pl. Buddebergarna *büdebærjana*.

Månseröd (i) *månsərə.* En gård. — Minst tre generationers ägare ha kallats Månsern *månsən*. Den av ägarna, som dog o. 1910, kallades Månse-Lars *månselås* l. Månsegubben *månsagóbæn*. Folket Månserarna *månsəra*.

Torget (pa) *tørjæt.* — En ägare, samtidigt bonde och slaktare, kallades Torggubben *tørjagóbæn* eller Torgen *tørjən*. Hans två söner Torgpojarna *tørjəpəjka*.

Buslätt (Norra, Mellan, Lilla) (i) *büs[ät].* — En bonde från B. († o. 1900), som köpte en del av Timmerås, kallades Buslättan *büs[ätən*, både när han bodde i B. och i Timmerås. Pl. Buslättarne *büs[ätana*.

Korpås (pa) *kørpås, NN kørpås.* — En ägare, Korpåsen *kørpåsən*, dog o. 1870. Binamnet begagnas (1930) om *təjsən*, som först var ägare till Tegarna, en hemmansdel av Timmerås.

Djurhult (Stora, Lilla) (i) *jürhült.* En nämndeman, som dog o. 1890, var ägare till Lilla D. Han kallades nästan alltid Djurhulten *jürhültən*. Sonen kallas ej så. Pl. Djurhultarna *jürhültana*.

Dramsvik (i) *drånsvig, NN drånsvig.* — Fyra ägare. Dramsviken *drånsvigən* kallades den av bönderna, som var förmögnast. Han var (1930) över sjuttio år. Även hans far bar binamnet. De övriga ägarna nämnas med förnamnen. Folket Dramsvikarna *drånsvigana* l. Dramsvikeborna *drånsvigəböra*.

Fjället (pa) *fjælt.* — En person, som flyttade från Norrafjället, Lj, till Lillafjället, Fo, kallades alltid Fjälsten *fjælsən*. Folket Fjälstarna *fjælsana*.

Ulvehed (i) *ülvähé.* — Ägaren har veterligt i tre generationer kallats Ulvehe(d)sen *ülvähésən*. Även binamnet Ulvehe(de)n *ülvähén* förekommer någon gång. IN Ulvehedspojarna

ùlvøhesþjkanø betecknar snarast sönerna till Ulvehe(d)sen.

Alltså ej pojkar från Ulvehed, vilket borde ha hetat

ùlvøheþsjkanø. Folket kallas Ulvehed(s)arna *ùlvøhé(s)ganø*.

Forshälla prästgård. — Kyrkoherden i pastoratet, som bor i Forshälla, kallas *vørr præst*, och komministern, som bor i det sydligare Grinneröd, betecknas som Söderprästen *sørrpræstøn*.

Funneshult (*v*) *fùnsølt*. Förr två gårdar. — Den ena kronogård, som innehades av en jägmästare. Denne bar intet IN. Den andra gården ägdes av en bonde, som kallades Funneshulten *fùnsøltøn*. Numera (1930) finnes endast en ägare. Om honom brukas nyssnämnda IN. Folket Funneshultarna *fùnsøltganø*.

Garn (Stora, Lilla) (*v*) *gan*, NN *gar*. — Folket Garnarna *gàngganø*.

Grohed (*pæ*) *grøhe*, NN *grøe*. Gästgivargård redan före 1734. — Folket *grøheganø*. [En ägare på 1800-t. kallades *gæzivan*, en före honom *bløsan pæ grøhe*.]

Haljersröd (*v*) *håljøø*. — En auktionist, ägare till H., som dog o. 1855, fick heta Haljersern *håljøøøn*. Så även en senare ägare, som flyttat för c:a 10 år sedan. Folket Haljersrarna *håljøøganø*.

Räv[e]kullen (*pæ*) *røvekø*. — En ägare gifte sig med förutvarande ägarens änka och fick även dennes IN Råvekulsen *røvekølsøn*. Folket Råvekulsarna *røvekølsganø*.

Hasselön (*pæ*) *håfløa*. — Öborna Hasselöarna *håfløganø*.

Hatte(dale)n (*v*) *håtedån*, vanligen *håtøn*. — IN okänt.

Havås (*v*) *håvøø*, NN *håvas*. F. d. fältväbelsbostad (kronogård). — Förr kallades arrendatorn Havåsen *håvøøøn*. Numera är stället fri-köpt. Därmed har IN överflyttats på ägaren. Folket Havåsarna *håvøøganø*.

Hede (*v*) *hø*. — Ägaren Hedebon *høbøn*. Folket Hedarna *høganø*.

Hogen (*pæ*) *høwøn*. [ø!] — Ägaren Hogsen *høwøøn*. Folket *høwøganø*.

Holmen (*v*) *hølmøn*. Tre gårdar. — Någon gång kallas August, den äldste av ägarna, Holmsen *hølmøøn* och (enligt Enl) Holmebon *hølmøbøn*. De två andra innehas av två änkor, vilka ej bära IN. Tidigare ägdes Augusts gård av en bonde i Röd, som alltså icke bodde i H. Anledning saknades då att ge honom IN efter H. Pl. Holmarna *hølmøganø*.

Houva [Hoga] (Över-, Mellan-, Västergård) (*v*) *høwa*, NN *håwa*. — IN okänt.

Båsen (*v*) *båøøn*, NN *båøøn* (i primäranteckningarna), *båøøn* (i avskriften av de förra). Rivet. — En målare från B. kallas Båse-Lars *båøøløø*.

Houven och Rabbås. Tre gårdar, av vilka två kallas **Hogarna** (*v*, *pα*) *hòwǵnə*, NN *håwanə* och den tredje (*v*) *råbbås* [obs. *a!*] Lars, en ägare till R., † o. 1860, var känd under IN Rabbåsen *råbbåsen*. Så ock hans son Herman, † o. 1900. Dennes änka, † 1926, fick heta Rabbåsan *råbbåsa*. Efter 1926 brukas icke längre IN. Gården har blivit föremål för spekulation, och de nya ägarna stanna icke så länge, att de hinna bli vidare kända i bygden.

Huvudtoftan (*v*) *hùvətšfta*. En gård. Sof är född där. — Säkert tre generationers ägare ha burit IN Huvudtoften *hùvətšftən*. Folket Huvudtoftarna *hùvətšftǵnə*.

Hälgån (*v*) *hæljǵna*. — IN okänt.

Häljeröd (*v*) *hæljǵrə*. — Ägaren till en kvarn där kallas Häljerödmjölarn *hæljǵrəmǵnǵnə*. Från Viddesgårde, Öd, flyttade en bonde till Häljeröd. Han fick heta Viddesgården i Häljeröd *vətšǵǵn v hæljǵrə*. Byalaget Häljerarna *hæljǵrǵnə*.

Hässleröd (Stora, Södra, Östra, Västra) (*v*) *hæšlǵrə*. — Hässlern *hæšlǵǵn* kallades en sjökaptän, som dog o. 1910. Denne ägare till Stora H. var landstingsman och f. ö. en mycket betrodd man. Folket Hässlerarna *hæšlǵrǵnə*.

Ivarsbo (*v*) *ivəšbǵ*. y. -šó, NN *ivəšpu*. — Folket Ivarsboarna *ivəšbǵǵnə*.

Jättesås (*v*) *ǵətsəs*, NN *ǵətsǵs*. Flera gårdar. Särskilt en kallas Jättesås. Nuv. ägarens farfar var mycket känd. Dels var han den förmögnaste av bönderna i J., dels var han mycket anlitad som bonde-spelman. Hans son, som var bekant för sin oerhörda kroppsstyrka, bar ock IN. Folket på alla gårdarna kallas med ett gemensamt namn Jättesåsarna *ǵətsəsǵnə*.

Kon(un)gsberg (*v*) *kənsbǵǵ*. F. d. löjtnantsboställe. — Arrendatorn kallades Kongsbergen *kənsbǵǵǵn*. Folket Kongsbergarna *kənsbǵǵǵnə*.

Kon(un)gsbol (*pα*) *kənsbół*, NN *kənspół*. — Folket Kongsbolarna *kənsbółǵnə*.

Koppungen (*v*) *kəbǵǵn*. Tre gårdar. — En ägare till en av gårdarna var fjärdingsman och kyrkovärd. Han kallades Koppungen *kəbǵǵn*. Hans far var nämndeman och fick följaktligen heta *nəmdəmǵn v K*. Farfadern återigen, som tog bemärkt del i skötselns av kommunens angelägenheter, kallades på äldre dagar Koppungegubben *kəbǵǵǵbǵn*. Folket i alla gårdarna Koppungarna *kəbǵǵǵnə*.

Kyrkebacka (Norra, Södra) (*v*) *šörkəbākā*, NN *šurkəbaka* (ingen acc. utsatt). — Folket Kyrkebackarna *šörkəbākāgnə*.

Kåleholmen *kə̀ləhə́lmən*. Nu sammanslaget med Ödsmål, Fo. — Förr benämndes folket Kåleholmarna *kə̀ləhə́lməgnə*. 1930 äro de enda byggnaderna två torp, om vilka nyttjas ON *ròk'in*, dvs. Ryck-in!

Källegren (*v*, *pə*) *šə̀ləgrén*. — En förutvarande ägare, kommunalnämndsordförande, kallades Källegressen *šə̀ləgrésən*. En äldre kallades Källegrens-gubben *šə̀ləgrensgóbən*. Folket Källegrenarna *šə̀ləgrénəgnə* l. -gressarna *grésəgnə*.

Tjuvsåsen (*pə*) *šjýfsásən*. — Ägaren Tjuvsåsen *šjýfsásən*. Familjen Tjuvsåsarna *šjýfsásəgnə*.

Köperöd (*v*) *šə̀bərə*. — Köpern *šə̀bən* kallas ibland en kommunal förtroendemän, som är bosatt i K. Folket Köperarna *šə̀bərəgnə*.

* **Lerbo** (*v*) *lərbú*, NN *-bu*, *y. -bó*. En gård. — Ägaren Lerbon ä. *lərbún*, *y. lərbón*. Familjen Lerboarna *lərbúəgnə*.

Lindjörn (*pə*) *línjún*. — Byalaget Lindjörnarna *línjúnəgnə*.

Linnebacken (*pə*) *línəbākən*. — En ägare. IN Linneback|en, -arna *línəbāk|ən*, -əgnə.

Lissleröd (*pə*) *lě́šərə*, *lě́š|ərə*. — Nuv. ägarens far, Lisleren *lě́šən*, dog vid 80 års ålder. Under hans livstid kallades sonen alltid *òlə pə l*. Efter faderns död övergick IN icke på sonen.

Långehed (*pə*) *lā̀gəhé*. NN *-he* (»biaksent på *e*»). F. d. regements-skrivareboställe. — Innehavaren bar som ståndsperson intet IN, men gårdsfolket kallades Långehedarna *lā̀gəhéəgnə*. Enl påstod sig dock ha hört nuv. åbon ibland kallas Långehe(de)n *lā̀gəhén*.

Nolmanneröd (*v*) *nòłmānərə*, *nòr*, NN *nòłman(ə)rə*. Två gårdar. — Den förmögnare av de två bönderna kallades i Sof:s barndom Nolmannern *nòłmānən*. En bonde hade i Australien gift sig med en utländska. Denna kallades omväxlande Nolmanne-frun *nòłmanəfrúə* och -kärigen *-šə̀rjə*.

Norgård (*pə*) *nòłgə́k*, NN *-gə́k*. F. d. fältväbelsboställe. — Den arrendator, som köpte gården, hette Andreas och benämndes Norgårdsen *nòłgə́sən* († o. 1890). Gårdsfolket Norgårdarna *nòłgə́kəgnə*.

Rabbås, se Houven och Rabbås.

Ryra (*pə*) *rýra*. — En ägare. Nuv. ägaren kallas Ryren *rýn*. Så ock fadern, som även benämndes Ryre-gubben *rýrəgóbən*. Familjen Ryrarna *rýrəgnə*.

Råssbyn [Ross-] (i) *rósbyjn*, NN *råsspyn*. — Folket Rossbyarna *rósbyjgna*.

Röanne (i) *røanna*. — Åborna Röanneborna *røannebøra*.

Kleva (pa) *kléva*. — Ägaren Klevebon *klévabøn*.

Röd (Sörgård) (i) *rø*. F. d. korpralsboställe. — Arrendatorn på kronogården kallas ibland Rössen *røssen*. Kronogårdsfolket Rössarna *røssgna*.

Röd[et] (Lillegård) (pa) *røt*. — IN saknas.

Rösseby (Norra, Södra) (i) *røssøbyjn*, NN *-byn*. Åborna Rössebyarna *røssøbyjgna*.

Småröd (i) *smørø*. Två gårdar. — Ena gårdsägaren kallas Småren *smørn*. Detta benämningssätt har använts, så långt tillbaka man minns. En bonde, som dog o. 1890, kallades Smårens pojke *smørns pøjkø*. IN gäller alltid s a m m a gård. Folket på båda gårdarna Smårarna *smørøgna*.

Solberg (i) *sølbærj*. — Man minns ännu Solbergen *sølbærjen*, en gammal gubbe, som tjänstgjorde som klockare på den tid, då socknen ännu inte fått orgel (alltså före 1864). Folket kallas Solbergarna *sølbærjgna*. Ett öknamn på invånarna är Solbergs-göporna *sølbærsgjøpora* 1. (vanl.) *jøbøra*.

Nordängen (i) *nøtønga*. — Familjen Nordängarna *nøtønggna*.

Solum (i) *søtom*, NN *-om*. — En ägare. IN Solumen *søtomøn*. Se ock Synnebol, Fo.

Stenshult (i) *stønsølt*. — IN sg. Stenshulten *stønsøltøn* († o. 1900). Folket Stenshultarna *stønsøltgna*.

Bergslagerna (i?) *bærslågera*. — Ägaren före den nuv. kallades Bergslagern *bærslågøn*.

Strand (Övra, Nedra) (i) *stran*. — Strand-töserna *strønøtøsera* kallades en kull systrar, som tidigt förlorade sin far. Folket Strandarna *strønøgna* 1. Strandborna *strønøbøra*.

Sund (Stora, Lilla) (i) *sun*. — Mattias, en ägare till en av Stora Sunds tre gårdar, kallades Sundsen *sønssen*. Att han ensam fick detta namn, berodde dels därpå, att han som storbonde framträdde mer än de andra bönderna, dels därpå, att han ägde en bror, som var sjökaptän, alltså ståndsperson, vilken omständighet i folks ögon inverkade på hans egen sociala ställning. Pl. Sundsarna *sønsgna* 1. Sundsborna *sønøbøra*.

Gatorna (i) *gådara*. — Sönerna till en snickare, som levde ännu

1930, kallas Gatepojckarna *gådepójckana*.

Synnebol (pa) *sýnaból*. — En ägare kallades Solumen på S. *sðlomæn* pa S. Han var kommen från Solum, Fo. Folket Synnebolarne *sýnabólana*.

Sågen (pa) *sáwa*. — IN saknas.

Timmerås (i) *tímərəs*, NN *tímras*. Två gårdar. — IN Timmerås|en, -arna *tímərəs|æn*, -*ana*.

Den ena av gårdarna heter **Tegarna** (pa) *tèjgana*. — Tegsen *tèjsæn* flyttade till Korpås, Buslätt, Fo. Se detta ON.

Torkelsröd (i) *tørkəlsə*. Två gårdar. — IN Torkelsen *tørkəlsæn* användes i tur o. ordning om två ägare till den ena gården, båda nämndemän. Den förre, † o. 1900, den senare lever ännu. Folket på gårdarna Torkelsarna *tørkəlsana*.

Torpet och **Råbockeviken** (pa) *tørpot*. — Folket Torparna *tørpana*.

Tåftan [Toften] (i) *təfta*. — En ägare, som alltid benämnts Toften *təftæn*. Familjen Toftarna *təftana*.

Tålleröd [Toll-]. Officiellt *lilatölərə*. I folkmun alltid **Ödegården** (pa) *öggar* y. -n. En gård. — En storbonde, † o. 1865, var känd under IN Ödegårdsen *ögğsæn*. Så ock hans son. En av dessa bönder hade femton barn, Ödegårdsungarna *ögğsöğğana*.

Vassbo (i) *vəsðu*, y. -*bó*, NN *váspu*. — Två auktionister, både den siste ägaren och hans far, gingo under IN Vassbon *vəsðún* och -*bón*. Folket Vassboarna *vəsðuana*, y. -*bóana*.

Vråen [Vrån] (i) *vráa*. — IN saknas. Åborna ha alltid levat tillbakadraget.

Västerby (i) *væstərbý*. — IN Västerbyn *væstərbýn* enligt Enl. Okänt av Psf, Sof. Folket Västerbyarna *væstərbýana*.

Kvin (i) *kwía*, NN *hwía*. — Sven, som dog 1927 vid 92 års ålder, hade många döttrar: Kvitöserna *kwitösəra*.

Å (i) *a*. — Av Enl kallas ägaren Åbon *ábón* l. *ábón*. Detta IN okänt av Psf, Sof. Åborna benämnas Åsarna *ásana*. Sönerna till en skomakare och bonde, † o. 1880, gingo i bygden under namnet Åsepojckarna *ásəpójckana*. O. 1900 lär den siste av dessa ha avlidit.

Ödsmål (pa) *ðsmál*, NN -*mál*. Är snarare herrgård än bondgård. — Folket Ödsmålarna *ðsmála*.

B. Namn på torp och lägenheter och därtill hörande IN.

Brevik (t. kronoallmanningen Brefjället) (*v*) *brèvig*. — Brevikepoj-karna *brèvigapójkana* voro kända i socknen som mycket duktiga arbeta-re.

Brännmaden (t. Hälgåån) (*v*) *brænemåa*. — IN Brännemaden *brænemån*, † o. 1905.

Bua kärr (t. Bua) (*p*) *buašær*. — Här bodde en smed från Dals-land Dalbo-Jan *dålbújan*.

Dybäcken (t. Ivarsbo) (*v*) *dýbækæn*. — I Hj såges Dybäckarn *dýbækæn* och Dybäckarna *dýbækara*. Enl. Psf, Sof, Jof kallades en åbo för Dybäcken *dýbækæn* l. Dybäckegubben *dýbækægóbæn*. IN var i och för sig utan emotionell anstrykning, men på grund av personens upp-trädande fick det en starkt pejorativ betydelse. Så ock IN på sönerna: Dybäckarna *dýbækana* l. Dybäcke-pojkarna *dýbækapójkana*.

En[e]backen (t. Långehed) (*p*) *enábækæn*. — Familjen Enebackarna *enábákana*.

Gluppen (t. Kyrkebacka) (*v*) *glúpæn*. — IN Glupparna *glúpæna*.

Hålemosse (t. Brefjället) (*v*) *hælemåsa*. — Torparen Hålemossen *hælemåsan*.

Hålleröd [Holl-] (t. d:o) (*v*) *hælaræ*. Nu borta. — IN Holleröd-gubben *hælarægóbæn*, † o. 1880.

Högen (t. d:o) (*p*) *højæn*. — Högsen *højæn*, † o. 1890, uppträdde ofta som klockare. Sonen, † o. 1920, bar samma IN. Döttrarna kalla-des Högsetöserna *højsetösæra*.

Klintekasen (t. Nolmanneröd) (*p*) *klintækåsa*. — Torparen Klinte-kasen *klintækåsan*.

Kläppheden [-ön] (t. Solberg) (*p*) *klæppåa*. Flera torp, nu egna hem. — IN Kläppön *klæppæn*, † o. 1920. Folket Kläppöarna *klæppøana*.

Kålystert (t. Köperöd) *kælystæt*. — IN Kålyst|ern *kælystæn* l. möjl. -en -æn.

Kvillebacken (t. Nolmanneröd) (*p*) *kwilæbækæn*. — IN Kvillebac-ken item.

Linnekasen (t. Brefjället) (*v*) *linnækåsa*. — IN Linnekasen *linnækåsan*, † o. 1870.

Löbergsdalen (t. Brefjället) (*v*) *løbæsdæn*. — En åbo hette Björk. Barnen kallades Löbäckebarna *løbækébæna* l. Löbäckarna *løbækæana*. De ha sannolikt fått IN efter en bäck, som rinner förbi, ej efter torpet!

Oppochner (t. Hede) (i) *ápənér*. — IN Oppochnerspojkarne *ápənes-pəjkənə*.

Oxeskallen (t. Hässleröd) (pə) *àksəskál*. — En åbo ägde många söner. Dessa, som ännu leva, kalla(de)s Oxeskallepojkarne *àksəskalə-pəjkənə* 1. Oxeskallarna *àksəskálənə*.

Pipås (t. Täftean) (pə) *pìbás*. Rivet. — Den siste Pipåsen *pìbásən* var smed († o. 1900).

Rompen (t. Huvudtofta) (i) *róm̄pa*. Officiellt Änghagen. — En åbo Rompen *róm̄pən* var känd för sin styrka. Hans hustru omtalas som Romp-Lotta *róm̄plót̄a*.

Skamlösa (t. Buddeberg) *skāmlōsa*. Krog, riven på 1850-talet. — De tre Skamlösapojkarna *skāmlōsəpəjkənə* voro beryktade för sitt vilda lynne.

Skåka [Skåken] 1. **Skåkehagen** (t. Djurhult) (i) *skāga*. — Skåken *skāgən* var timmerman.

Stertebo (t. Timmerås) (i) *stət̄əbú*, y. -*bó*. — IN Stertebon *stət̄əbú:n*, y. -*bón*.

Stången (t. Ammenäs) (pə) *stápa*. — IN okänt av Psf, Sof. Enl påstod sig ha hört IN Stångebon *stāpəbón*.

Sågen (t. Ivarsbo) ä. (pə) *sáwa*, y. *sāwa*. — Åbon Sågen *sāwən*.

Troppedammsmyren, en myr, *trəpədāmsmýra*, uppkallad efter en gumma, trol. benämnd Troppedamma *trəpədāma* (IOD). Både ON och IN okända av mina meddelare.

Tubberöd (t. Konungsberg) (pə) *təbərə*. Flera torp. — IN Tubbern *təbərən*. En person, som bor i Resteröd men är född i T., kallas nu (1930) så.

C. Namn på bygder och därtill hörande IN.

Bygden (i) *bōjda*. Slättbygden, dvs. Forshälladalen. — IN pl. Bygdarna *bōjdarə*, -*ənə*. Obst. sg. Bygdare *bōjdarə*. Öknamn: Bygderåttor *bōjdarstər*. Jfr Hjärtum, avd. C.

Fjällen (i) *fjēla*. På gränsen mot Hjärtum och Grinneröd. IN Fjällbo, -n, -r, -na *fjēlbó*, -n, -r, -ra. Öknamn Fjällkattorna *fjēlkātərə*.

Forshälledalen (i) *fēsələdān*, *fēs*, NN *fösələdān*. Omfattar inägorna till tolv hemman från Hede till Grohed och Konungsberg runt omkring Forshälla kyrka. — Det är inbyggarna här, som äro de egentliga Forshälleborna *fēsələbərə*. Även förekomma IN Forshälledaling[e, -n, -r, -arna *fēsələdālvig*, -*ən* (sg. sällsynt), -*ar*, -*ənə* 1. Dalborna *dālbóra*.

Jättesåskroken (i) *ʝæt̪s̪askr̪ōg̪ən*. Omfattar Jättesås, Vassbo, Ryra och Ödegården. ON icke allmänt känt. — IN Jättesåsarna *ʝæt̪s̪ás̪aŋ̪ə*.

Röannekroken (i) *r̪ə̪an̪əkr̪ōg̪ən*. Omfattar Röanne, Synnebol, Houven och Rabbås, Havås, Konungsbol, Norgård, Röd Lillegård. — IN Röanneborna *r̪ə̪an̪əb̪ōra*.

Sjökanten (i) *ʃök̪ánt̪ən*, Så NN. Y. och vanligare ¹ - -. Området väster om landsvägen till Uddevalla. — IN Sjökanterbo, -n, -r, -rna *ʃök̪ánt̪əb̪ō*, -n, -r, -ra. Obs! *k̪ánt̪ərə* beteckna ättlingar till en viss Kant, men ej inbyggarna i S.!

Grinneröd socken.

Grinneröd socken *gr̪in̪ərə*. IN Grinnerödbo, -n, -r, -rna *gr̪in̪ərəb̪ō*, -n, -r, (-r)a. Jeog skriver till mig: »Från Hjærtum har jag hört uttrycket *Grinbölning*, då man varit ond på någon från Grinneröd; från Resteröd har uttalet *Grinnerebur*, -bu (obst. sg.) förekommit.» — I Ljung och Hjærtum har jag hört *gr̪in̪ərəb̪ōra*. Mycket ungt är *Grinnerödsbora* (Png).

A. Namn på byar, hemman och hemmansdelar och därtill hörande IN.

Backa (i) *b̪āk̪a*. Tre gårdar, av vilka två nu äro skänkta till socknen. — Tvenne åbor, *ēdwađ* och *ōzkar*, kunde var för sig kallas Backabon *b̪āk̪ab̪ōn*. Gårdsfolket Backeborna *b̪āk̪ab̪ōa*.

En del kallas **Ängen** (i) *āŋga*. Officiellt Backa. — Ägaren Ängabon IOD *āŋgab̪ōn*.

Bakeröd (i) *b̪āg̪ərə*. — Förre ägaren, Bakern *b̪āg̪əŋ*, var nämndeman. Sonen bär samma binamn. Med Bakerns *b̪āg̪əŋs* avses hela familjen.

Barkesbo (i) ä. *b̪ārk̪əs̪b̪ū*, y. *b̪ārk̪əs̪b̪ō*, *b̪ārk̪əs̪b̪ō*, -bu, -bo. — IN Barkesbon *b̪ārk̪əs̪b̪ōn*. Gårdsfolket Barkesborna 1. -boarna *b̪ārk̪əs̪b̪ōa* och IOD (även) *b̪ārk̪əs̪b̪ōaŋ̪ə*.

Bastebacka (i) *b̪āst̪əb̪āka*, IOD och NN *b̪āst̪əb̪āka*. Gård, nu delad i sex delar. — Ägarna till det odelade hemmanet kallades Bastebacken *b̪āst̪əb̪āk̪ən* 1. vanligen Basten *b̪āst̪ən*. Det senare var icke öknamn (Png, Jeog). Folket Bastebackarne *b̪āst̪əb̪āk̪anə*.

Berg (i, IOD *p̪ə*) *b̪ær̪g̪*. — Den förre ägaren fick heta Bergsen IOD *b̪ær̪s̪ən*.

Ekhåla [Ekehålan] (i) *ēg̪əh̪ēla*. Ägaren (ibland) *h̪ān* i *ēg̪əh̪ēla*. Pl. Ekehålarna *ēg̪əh̪ēlanə*.

Elversröd (i) *ælvəsə*, NN *ælvəsə*, IOD *ælvəsə* (-l-?). — Folket Elversarna *ælvəsana*.

Gata(n) *gàda*. — Åbon (förr) Gaten *gàden* (IOD).

Flogfjället [Floget] (pə) *flóvæt*, NN *flòfjæll*, IOD *flóvæt*. — Ågaren Flogsen *flòvsən*, IOD *flòvsən*. Sg. f. Flogsan *flòvsa* (ej öknamn). Folket Flogsarna *flòvsana*.

Fökeröd (i) *fògərə*. Två gårdar. — Som IN förekommer Fökern *fògəη*. Folket kallas Fökerarna *fògərana*.

Västligaste gården heter **Kroken** (i) *krógən*. — Bonden: Kroksbon *krògšbón*.

Grinneröd (prästgård) *grinərə*. — IN okänt.

Holmestad (i, IOD pə) *hòlməstá*, -stá. Två gårdar. — IN Holmesta|n *hòlməstán*, pl. Holmesta(d)arna *hòlməstána* 1. Holmesta(d)borna *hòlməstabóa*.

Hällesås (pə) *hələsás*. En gård. — Bonden Hällesåsen *hələsásən*, IOD *hələsásən* (Obs. acc. I!). Pl. Hällesåsarna *hələsásana* 1. Hällesåse-folket *hələsásafòlket*.

Klåven (i) *kəgəvən* [-ən!]. Officiellt Furubergsklåven. F. d. torp. —

Åbon Klåven *kəgəvən*.

Högen (i, ev. även pə) *hójən*. — Bonden kallades förr Högsen *hòjsən*, IOD *hòjsən*. IN pl. Högsarna *hòjsana* och Högsefolket *hòjsafòlket*.

Kvatroneröd (i) *kwatrónərə*, kv-, *kwàtrónərə*. En gård, urspr. två. — Ågaren Kvatronern *kwàtrónəη*, IOD kv-. — Pl. Kvatronerarna *kwàtrónərana*.

Kålbengtseröd [Kol-] (i) *kəlbəngsərə*, även *kəlbəngsərə*. — Två gårdar, förr under samme ägare: Kolbengtsern *kəlbəngsəη*, (IOD) *kəlbəngsəη*. Folket i gårdarna Kolbengtserarna *kəlbəngsərana*, IOD *kəlbəngsərana* 1. *kəlbəngsərana*.

Lisleröd (i) *lislərə*, IOD *lèsərə*, NN *ləslərə*. — IN Lislern *lisləη*, IOD *lèsəη* och Lislerödbon *lèsərəbón*. Pl. Lislerarna *lislərana*.

Liveröd (i, IOD pə) *livərə*. — Ågaren Livern *livəη*. Folket Liverarna *liv(ə)rana* 1. Liverödborna *livərəbóa*.

Lyckan (pə) *lykə*, NN *ləkə*. — Ågaren Lycken *lykən*. Folket Lyckeborna *lykəbóa*.

Myre (Nedra och Övra) (i) *mýrə*. — IN okänt.

Rinnan (pə) *rínə*. — Rinnaborna *rínabóa*.

Rytterinnan (<*Ytter-Rinnan) (pə) *rytərina*, NN (även) *ryt(ə)rína*. Så Msh. Gårdsfolket Rytterborna IOD *rytərbóa*,

Röd (i) *rø*. — Bönderna Rössarna *røsanə*, IOD Rössbönderna *røsbønəra* (Obs.! acc. 1!).

Skogen (pə) *skówan*, IOD *skógən*, NN *skáówsusa*, dvs. Skogshusen. — Ägaren (ibland) *hán pə skówan*. Folket Skogarna *skòwanə*.

Sol(1)id (i) *sòli*, *sòli*, NN *sòli*. — Bonden Sol(1)iden IOD *sòlin*.

Skällebred [Skäll-] *fælbré*, NN ä. *skælbre*, y. *fælbre*. Tre gårdar. — IN Skällbren *fælbrén*. Pl. Skällbre(d)arna *fælbrəanə*.

Spriteröd (pə) *spridərə*. Marken inköpt av staten. — IN Spritern *spridən*. Pl. Spriterarna *spridəranə*.

Torp (i) *tørp*. Två gårdar. — IN Torparen *tørpən*. Bonden på ena stället Torpebon *tørpəbón*. Pl Torpsarne *tørpsanə*.

Vargfjället (pə) *værfjælt*, *værfjælt*. — IN Vargfjäl|en, -arna *værfjæls|ən*, *anə*.

Åsen (pə) *ásən*. — Åseborna *àsəbóa*.

B. Namn på torp och lägenheter och därtill hörande IN.

Bre(d)fjäll(et) (torp enl. NN) (pə) *brèfjælt*. Se ock avd. C! — Bre(d)-fjäl|sen 1. (vanl.) Fjäl|sen *brèfjælsən* 1. *fjælsən*. Sg. f. Fjäl|san *fjælsa* (ej öknamn).

Dammhagen (t. Liveröd) (i) *dàmháwən*. — Åbon Dammhagsen IOD *dàmháwsən*.

Futtelyckan (läg. t. Fökeröd) *fütəlyka*. — IOD »Folket där hade före namnet epitetet *fütə*- (t. ex. *fütətilda*)».

Holmen, f. d. kronolägenhet (pə) *hølmən*. — Åbon Holmebon *hølməbón* 1. Holmen *hølmən*.

Hålehage (t. Skällebred) (i) *høləháwə* (1. -*háwə*). — Åbon Hålehagsen IOD *høləháwsən*.

Kruset (t. Fökeröd) (pə) *krúset*. F. d. torp. — Åbon Krusen *krúсэн*.

Munterbukten (t. Fökeröd) *müntərbákta*. — Vid Munterbukten bodde Muntra *mùntra*. Hon hette Inger, var ogift och levde av tiggeri. Sannolikt hade hennes ryggåsstuga tillhört en soldat Munter, efter vilken först bukten och stugan och sedan denna kvinna uppkallats. Man vet ej, om Muntra var släkt med Munter. Sannolikt är hennes binamn sek. IN.

Myren (t. Backa) (i) *mýra*. — Åbon Myren IOD *mýn*.

Tångarna (t. Backa) (pə) *tògənə*, *tòg*. [Även IOD har här -*anə*, ej -*anə!*]. — Åbon kallades förr Tången *tògən*.

C. Namn på bygder och därtill hörande IN.

Backamo kallas vanl. (*pæ*) *món*. Så säges även på Tjörn. Beväringarna på Backamo kallades förr *båkamo værlar*, bst. pl. *-anə* 'gum-sar(na)'. Folket benämndes enl. Png *båkamobóra*; Jeog hade »aldrig hört något särskilt namn» därpå.

Bre(d)fjäll(et). Kronoallmänning i Grinneröd, Ljung och Forshälla. Se avd. B, denna socken.

Ljungs socken.

Ljungs socken *jóy(n) sakn*, NN *»jæy*. I Forshälla säga många *lóg sakæn*. IN Ljungsbo, -n, -r, -rna *jòy(s)bó*, -n, -r, -ra, y. *jùysbó* etc. *-bu* har ej av mig påträffats, och Enl påstod sig ha sagt *-bøn* etc., sedan han var *»mævestóš*». Även hans för länge sedan avlidne far lär aldrig ha sagt annat än *-bón* och *-bóra*.

A. Namn på byar, hemman och hemmansdelar och därtill hörande IN.

Anfasteröd (*pæ*) *ånfastərə*, *ånfastərə*. — IN obst. sg. Anfasterödbo *ånfastərəbó* l. - - - -. Anfaster|n, -ar, arna *ånfastə|n*, -rar, -ranə, Anfasterödtorpene *ånfastərətərpərə*.

Aröd (Övra, Nedra, Mellan, Lilla) (*i*) *árə*, *àrə*. — IN obst. sg. Arödbo *àrəbó*, - - -. Arsen *àšən*. Pl. Arsar, -na *àš|ar*, -anə.

Berg (*i*) *bærj*. — IN Bergs|en, -ar, -arna *bæš|ən*, -ar, -anə. En Bergsbo *ən bæšbo*.

Branseröd (*i*) *brånsərə*, *bråns-*. IOD *bråns-*. — IN Bransern *brånsən*. Branserödbor, -na *brånsərəbó|r*, -ra.

Brattefors (*pæ*) *brätəfəs*. — En ägare. IN Bratteforsen *brätəfəsən*. Folket Bratteforsetorparna *brätəfəsətərpərə*.

Dirhuvud (*i*) *dírəvə*, *dýrəvə*, NN *dər(h)uvə*, IOD även *dèruvə*. — IN sg. Dir(h)uven *dírəvə(-n)*. Dir(h)uvar, -na *dírəv|ar*, -anə. Även Dir(h)uvudbo, -n, -r, -rna *dírəvəbó*, -n, -r, -ra.

Fjället, Norra, Södra, se under Norrafjället och Södrafjället, denna avd.

Grötån (*i*) *gròdđə*. — En ägare. En sjökaptén † kallades Grötån *gròdđən*. Folket Grötåbor, -na *gròdđəbór*, -a.

Gunneröd (*i*) *gunərə*. — En Gunnerödbo *ən gùnərəbó*. Gunnern *gùnən*. Pl. Gunnerar, -na *gùnər|ar*, -anə.

Gusseröd (i) *gùsərə, gùsərə*. — En Gusserödbo *ən gùsərəbó*. Gussern *gùsəŋ*. Den mest bekante slog åder och botade djur. Gusserar, -na *gùsər|ar, -anə* l. Gusserödbor, -na *gùsərəbór, -a*.

Houven [Hogen] (pə) *hóvən, hó-*. — En gård. En Hogsebo *ən hòwsəbó*. Ägaren Hogsen *hòwsən*. Hustrun Hogsan *hòwsa* l. Hogsefrun *hòwsəfrúa*. Pl. Hogsar, -na *hòws|ar -anə*.

Hälle (pə) *hələ*. — En ägare. Intet IN i sg. känt. Hemmanet har ägts av bl. a. en rådman Frankenberg. Folket Hällarna *hələnə*.

Klev (i) *klév*. — En ägare. Ägaren Kleven *klévən*, hustrun Klevan *kléva*. Dessa IN säkert brukade i flera generationer. Klevebor, -na *klévəbór, -a*.

Korsvik[en] (Norra, Södra) (i) *kəsviga, NN kəsviga, -vega*. — En Korsvikebo *ən kəsvigəbó*. Övriga IN: Korsvik|en, -ar -arna *kəsvig|ən, -ar, -anə*.

Kålbengtseröd [Kol-] (i) *kəlbəŋ(kt)sərə, IOD kəlbəŋtsərə*. — En Kålbengtserödbo *ən kəlbəŋ(kt)sərəbó*. Kålbengtsern *kəlbəŋ(kt)səŋ*. Pl. Kålbengtserar, -na *kəlbəŋ(kt)sər|ar, -anə*. Även Kålbengtserödbor, -na *kəlbəŋ(kt)sərəbór, -a*.

Kärr (i) *sər*. Så NN. IOD *sər*. — En Kärrsbo *ən səsbo, səsbo*. Övriga IN: Kärrs|en, f. -an, pl. -ar, -arna *səsən* l. *sə-*, *səsə* l. *sə-*, *səs|ar, -anə* l. *sə-*. Till Kärrre-pojkarna *səsəpəjkanə* hörde enligt Sof min meddelare Enl. Till Kärr flyttade en person från Viddesgårde, Öd. Han kallades Viddesgården i Kärr *vət|sər, i sər* (Sof).

Kärrstegen (pə) *səstəŋ, NN səsətəŋ, IOD səsətəŋ*. En gård. — IN Kärrsteglen, -ar, -arna *səsətəŋ, -ar, -anə* l. - - - etc.

Ljung (pə) *ŋɔŋ|n|, NN ŋəŋ*. F. d. kaptensboställe, nu utarrenderat av staten. — Arrendatorn: Ljungsen *ŋɔŋsən*. Folket Ljungsar, -na *ŋɔŋs|arə, -anə*.

Ma[d]en (i) *máa*. — En ägare: Ma(d)bon *mábon* l. *màbón*. Folket Ma(d)borna *mábora* l. *màbóra*. Även Ma(d)|en -ar, -arna *mà|ən, -ar, -anə*.

Norrafjället [Nordre-] (pə) *nəðərəfjələt, IOD nəðərəfjələt*. — IN Nordrefjäl|en, f. -an, pl. -arna *nəðərəfjələ|sən, -a, -anə*. Vanligen Fjäl|en, f. -an, pl. -arna *fjələ|sən, -a, -anə*. I pl. även Fjälsebor, -na *fjələsəbór, -a*.

Rävehagen (pə) *rəvəhəvən, NN rəvəhəvən* — IN Rävehogs|en, f. -an, pl. -ar, -arna *rəvəhəv|sən, -a, -ar, -anə*.

Simmersröd (pə) *síməsə*. — Förr länsmansboställe. Den siste länsmannen skänkte det till barnhem. Han kallades Simmersen *síməsən*.

Folket kallades Simmersar, -na *simməʃ|ar*, -*anə*. I obst. sg. kunde en Simmersrödbo *ən simməʃəbó* sägas.

Skafteröd (i) *skåftərə*. — En Skafterödbo *skåftərəbó*. Skafter|n, -ar, -arna *skåftə|n*, -rar, -ranə. Även Skafterödbor, -na *skåftərəbór*, -a. Se ock under Stenung, No.

Skogen (pə) *skówən*, *skáw-*, NN »*skáwən*, a något närmande sig till *ə*.» — En ägare: Skogsen *skówsən*. Folket Skogsar, -na *skóws|ar*, -anə. En person från Skogen: en Skogebo *ən skowəbó*.

Skälläckeröd (pə) *fäléqərə*. En gård. — Binamnet på åbon är Skälläckern *fäléqən*. En ägare i äldre tid, bekant för sitt kolossala omfång, omtalas ibland under det namnet. IN pl. Skälläckerar, -na *fäléqər|ar*, -anə 1. Skälläckerödbor, -na *fäléqərəbór*, -a.

Stengårdseröd (pə) *stəngáʃərə*. — Åborna: Stengårdserar, -na *stəngáʃər|ar*, -anə.

Södrafjället [Söndre-] (pə) *sünərəʃjélt*. — Åbon (Söndre)-Fjälseen, f. -Fjälseen *sünərəʃjélsən* 1. *ʃjélsən*, *sünərəʃjélsa* 1. *ʃjélsa* (ej öknamn). Hela familjen Fjälsens *ʃjélsəns*.

Tjöstelsröd, Nedra (pə) *lèla ʃöstəsə* (1. -*ʃə*). — Ingen bonde har veterligen ägt det. De sista ägarna: 1. Fjällman, överstinna; 2. Eck, direktör; 3. Hillman, fabrikör. IN i sg. saknas. Folket: Tjöstelsarna *ʃöstəsənə*.

Tjöstelsröd, Övra (pə) *stóra ʃöstəsə* (1. -*ʃə*). — Äges (1930) av dr Mannheimer i Göteborg. Intet IN i sg. Folket kallas som i Nedra T.

Tön[n] (pə) *tun*. — En ägare: Tönsen *tünsən*. Binamnet (ej ökn.) har använts i synnerhet om en mycket betrodd kommunalman, som kom i fängelse för förskingring. F. Tönsan *tunsa*.

Åker (i) *áqər*. IN Åkerbo, -n, -r, -rna *áqərəbó*, -n, -r, -ra. I pl. även Åkrar, -na *áqr|ar*, -anə. Båda uttryckssätten vanliga i pl.

B. Namn på torp och lägenheter och därtill hörande IN.

Alemyren (t. Brattefors) (i) *àləmýra*. — IN Alemyr|en, -ar, -arna *àləmý|n*, -rar, -ranə.

Alängen (t. Simmersröd) (i) *àlédya*. — IN Alängen *àlédyaən*.

Blötorna (t. Aröd) (i) *blédəra*, IOD *blè-*. — IN Blötorn *blédən*, skomakare. Hans son har flyttat åt annat håll men kallas fortfarande så.

Bråten (t. Hälle) (pə) *brèdən*. — Åborna Bråtarne *brèdanə*.

Ekåsen (t. Brandseröd) (i) *ègásən*. — IN Ekås|en, -ar, -arna *ègás|ən*, -ar, -anə.

Friborg (t. N. Tjöstelsröd) (pα) *friborj*. — IN Friborg|en, -ar, -arna *fribörj|ən*, -ar, -anə.

Färjås (t. Simmersröd) (pα) *færjås*, IOD *færjås*. — IN Färjås|en, -ar, -arna *færjås|ən*, -ar, -anə.

Genan (t. Anfasteröd) (pα) *jəna*. — Åborna Genar, -na *jən|ar*, -anə.

Hålan (t. Hälle) (i) *həta*. — IN Hålen *həv*. Så kallades en bekant grisslaktare.

Högen (t. Anfasteröd) (pα) *hójən*. — IN Högs|en, f. -an *hòjs|ən*, -a.

Klevshagen (t. Klev) (i) *kléfs|hávən*, IOD *kláv-*, *klévshávən*. — Ägaren Klevshagen *kléfs|hávən†*.

Kohagsbacken (t. Aröd) (pα) *kùhawsbákən* [Obs.! *ku!*] IOD *kùhaws-*. — IN Kohagsbacken *kùhawsbákən*,

Kyrkeliden (t. Kärr) (pα) *šòrkəliá*, IOD *šò-*. — IN Kyrkelid|en, -ar, -arna *šòrkəli|n*, -ar, -anə.

Lersiken (t. Anfasteröd) (pα) *lèsiga*. — IN Lersik|en, -ar, -arna *lèsig|ən*, -ar, -anə.

Majviken (t. Dirhuvud) (i) *májviga*, IOD *májviga*. Nu ödetorp. — Beboddes för en del år sedan av Majvikan *májviga*, en gammal kvinna†.

Myren (t. Berg) (i) *mýra*. —

» (t. Hälle) (i) » . —

» (t. N. Tjöstelsröd) (i) » . — IN i alla tre fallen Myr|en, -ar, -arna *mýn* 1. *myñ*, *mý|rar*, -ranə.

Mellanvattnet (t. Simmersröd) (pα) *mələmävánt*, IOD *-vánt*, *mələ|vánt*. — IN Mellanvans|en, -ar, -arna *mələ|mäváns|ən*, -ar, -anə.

Namnet (t. Aröd) (i) *námnet*. Nu öde. — IN Nam(n)s|en, -ar, -arna *námns|ən†*; -ar, -anə.

Parken (t. Anfasteröd) (i) *párkən*. — Ägaren Parkegubben *párkə|góbən*, pl. Parkebor, -na *párkəbór*, -a.

Rönnängen (t. Aröd) (i) *rúnnyla*, *rənyga*. Enligt IOD förr en gård *rúnnyə(a→u)* (acc. ej utsatt). — IN Rönnäng|en, -ar, -arna *rúnny|ən*, -ar, -anə.

Rävebacken (t. Anfasteröd) (pα) *rəvəbákən*. Nu öde. — IN Räv|en *rəvən*. Änkan Rävän *rəva*. Öknamn.

Röra (t. Kärr) (pα) *róra*. — Ägaren Rören *rəñ* 1. *rəñ* 1. efter hustrun, som var barnmorska, Barnmorskerören *bánmòskərəñ*. Rörar, -na *rər|ar*, -anə.

Skallebråten (t. Anfasteröd) (pα) *skələbrədən*. — Ägaren Skallebråten *skələbrədən*.

Sparreviken (t. Dirhuvud) (i) *spår(ə)vīga*. — [Enl. IOD har man huggit träd till *sparrar* där.] Sparreviken *spår(ə)vīg|ən, -ar, -anə*.

Spån (t. Skafteröd) (pə) *spøn*. — IN sg. Spånen *spøn*, duktig fiskare. Pl. Spånar, -na *spøn|ar, -anə*, gamla jägare†. Sönerna fingo binamnet efter fäderna.

Stickebacken (t. Anfasteröd) (pə) *stikəbəkən*, IOD *stèkə*. — IN Stickeback|en, -ar, -arna *stikəbək|ən, -ar, anə*.

Säter (t. Åker) (pə) *sətər*. — Sättrarna *sətrənə* utgjorde en stor familj.

Trånget (t. Kärr) (pə) *tráyət*. Nu rivet. — Här bodde Trångsan *tråpsa* l. Löper-Sofi *lëbørsófi*.

Tulteviken (t. Dirhuvud) (i) *tùltəvīga*. — En sjöman† kallades Tulten *tùltən*, hans hustru Tultekärningen *tùltəsərvya*. Folket Tultar, -na *tùlt|ar, -anə*.

Välleröd (t. Simmersröd) (pə) *vələrə*. Där var förr i världen krog. Nu (1930) bageri och kafé. — Vällern *vələn* var den benämning krögaren gick under. Folket Vällrar, -na *vələr|ar, -anə*.

Örnekulan (t. Brattefors) (i) *əņəkúla*. — IN Örnekul|en, fam. -as *əņəkúl|ən, -as*.

C. Namn på bygder och samfällingar och därtill hörande IN.

Det bergiga området på gränsen till Forshälla och Grinneröd benämnes **Fjällen** *fjəla* och befolkningen Fjällborna *fjəlbóra*.

Ljungskile *lǫņsšikə*, badort. Invånarne Ljungskileborna *lǫņsšikəbóra*.

Resteröd socken.

Resteröd socken *rəstərə*, NN *rə*-. — IN Resterödbo, -n, (e)r, -na *rəstərəbó, -n, -(ə)r, -(ə)ra (-ənə)*; ä. -*bu, -n, -r*.

Allm. a n m. Pl. -*ane* har (måhända) en svagt supradental anstrykning i sockenbornas uttal.

A. Namn på byar, hemman och hemmansdelar och därtill hörande IN.

Backa (i) *bəkə*. — IN pl. Backaborna l. -boarna *bəkəbó(ə)ra l. -bóənə*.

Bäck (i) *bæk*, NN *bak*. — IN sg. Bäcks|en, pl. -arna *bæk|s|ən, -ənə*.

Ho(u)g (pə) *həw* l. *həg*, NN *həow* och (enligt en beväring från Höggeröd) *əg*. — IN m. Hogs|en, f. -an, pl. -arna *həws|ən, -a, -ənə l. -arə*. Pl. även Hogseborna l. -boarna *həwsəbó(ə)ra l. -bóənə*.

Håvhålt [-holt] (*pa*) *høvält*, NN *høvolt* och (enl. den ovan under Houg nämnde beväringen) *åvelt*. — IN Håvholt|en, -arna *høvält|æn*. -*gna*. Den gamle Emanuel, som nu (1930) bor nära kung Hakes grav, kallas ofta *høvältæn*.

Höggeröd 1. **Hökeröd** (*pa*) *lila-högərə*, *stōra-högərə* och *pýtə-högərə*, NN *högərə* (*h* överkorsat!) och *ögərə*. — IN Högger|n, -arna *högə|n*, -*rgna*.

Knipen (*i*) *knībən*. — IN Knipen *knībən*. Pl. Knipeborna *knībəbó(ə)ra*.

Lunden (*i*) *lun* (*lunn*). — IN Lunds|en, -arna *lūns|ən*, -*gna*.

Ranneberg (*i*) *rānəbærj*, -*bærj*. — IN Rannebergarna *rānəbærjgna*.

Restenäs (*pa*) *rəstənəs*, NN *rəstənəs*. — IN Restenäsar, -na *rəstənəs|ar*, -*gna*.

Gillingeröd *gildjgərə* och

Wildenäs *vildənəs*. Namnen äro nu försvunna.

Resteröd (Västra och Östra) (*pa*) *rəstərə*.

Östra. F. d. länsmansboställe. — IN okända.

Västra. F. d. trumslagareboställe. — IN okända.

Anebo (*pa*) *ənəbó* 1. -*bú*. Så NN. Även *ənəbó*. — IN pl. Aneborna *ənəbó(ə)ra* 1. -*bógna*.

Osebacken (*pa*) *əsəbəkən*. — IN Oseback|en, -arna *əsəbək|ən*, -*gna*, 1. Osebackeborna *əsəbəkəbó(ə)ra*.

Ryr (*pa*) *ryr*. — IN Ryr|(e)n, pl. -arna 1. -sarna *rýn*, pl. *rýrgna* 1. *rýsgna*. Luregubben *lūrəgóbən* 1. Lurepappa *lūrəpəpa* 1. Luren *lūn* (*i* *ryr*) var kommen från Lur i Foss sn, Älvsb. 1. Han dog o. 1890. Hans son kallas Luregubbens Oskar *lūrəgóbəns əskar*.

Stinneröd (*i*) *stīnərə*. — Stinnern *stīnən* var känd som stor skämtare. Pl. Stinnerarna *stīnərgna*.

Strand (*i*) *strən*, IOD *stran*, NN *stran*. — IN pl. Strandarna *strəngna* 1. Strandeborna *strənəbó(ə)ra*.

Tälleröd [Toll-] (*pa*) *tələərə*. — IN sg. Tollern *tələn*. Tollerarna *tələrgna*.

Ulvesund (*i*) *ūsən*. — Ulvesundarna *ūsəgna* 1. Ulvesundsborna *ūsənsbó(ə)ra*.

Vägeryr (*i*) *vəjəryr*. — IN Vägeryr|(e)n, -arna *vəjəry|n*, -*rgna*.

B. Namn på torp och lägenheter och därtill hörande IN.

Blogsviken (t. Restenäs) (*i*) *bləwsvīga*. Folket Blogsvikarna *bləwsvīgəgna*.

Borgåsen eller **Borråsen**. (t. Tålleröd) (i) *børgåsen*. Backstuga; huset borta. — Här bodde Borgåsen *børgåsen* och Borgåsan *børgåsa*. Båda dogo o. 1880.

Groppen, se Kullen, denna avd.

Grönevik (t. Restenäs) (i) *grønøvig*. — IN Grönevik|en, -arna *grønøvig|en*, -*arna*.

Vid Hagebukten IOD *håwæbøktta* låg ett torp **Hagen** IOD *håwæn* 1.

***Hagegårdet** och folket där kallades Hagegårdarna IOD *håwæjærtana*.

Hamaneliden (?) (t. Övra Ryr) (pæ) *håmanølia*. Nu egnahemsbebyggelse. — Hamaneliden *håmanølin* bodde här på 1870- och 1880-talen.

Hamnen (t. Lilla Höggeröd) (i) *håmna*. — 1928 användes IN Hamsen *håmsøn* som benämning på en jägare. Binamnet användes även om föregående ägare, så långt tillbaka man kan minnas.

Kasen (t. Stora Höggeröd) (pæ) *kåsa*. — IN Kas|en, pl. -arna *kås|en*, -*arna*.

Kasen (t. Restenäs) (i) *kåsa*. — IN Kas|en, f. -an, pl. -arna *kås|en*, -*a* (vanvördigt), -*arna*.

Kleven (t. Ulvesund) (i) *kløva*. — IN Kleven *kløvæn* och Klevan *kløva*. De båda makarna äro döda för länge sedan.

***Kullen** (t. Ulvesund). — En gubbe Niklas bodde i en jordkula på en kulle. Han bar öknamnet Kulle-Björn *kølbjøjøn* 1. Groppen *grøpæn* (efter jordkulan). Hans hustru kallades Groppan *grøpa* (öknamn); barnen Gropp-Ivar *grøpivar* och Groppe-Karl *grøpekål* († o. 1910) eller med ett gemensamt namn Gropparna *grøpæna*.

Lilla Håvhålt [-holt] (t. Stora Höggeröd) (pæ) *lilla hævølt*. — Ägaren Håvholtén *hævøltæn*. Folket Håvholtarna *hævøltæna*.

Malen (t. Strand) (pæ) *mæn*. — IN Malegubben *mælrøgøben*.

Petter-Ulvesunds, se Ulvesund, denna avd.

Slätthult [-holt] (t. Stinneröd) (pæ) *slæthølt*. — IN Slätthultén *slæthøltæn* var »*rækemågarø* (han gjorde spinnrockar) *æ en vækthænter kær*». Pl. Slätthultarna *slæthøltæna*.

Tubberöd [Tobb-] (t. Vågeryr) (pæ) *tøberø*. — IN Tobbern *tøben*. Pl. Tobberarna *tøberæna*.

Turebacken (t. Restenäs) (pæ) *türøbækæn*. — IN Tureback|en, -arna *türøbæk|en*, -*arna*.

(**Ulvesund**). Ett ställe här hette Petter-Ulvesunds *pætær-úsøs*. Där

bodde i slutet av förra årh. en gubbe, som kallades *pätär-ús*, troligen efter Ulvesund. Kanske dock = Ulvs Petter?

Åbacken (t. Ryr) (*pæ*) *åbakæn*. — IN lika med ON 1. Åbackegubben *åbakagóþæn*.

Tjörns härad.

Anm. I jb 1881 står vid Stenkyrke: »Inom denna socken finnas Rönnängs och Klädesholmens kapellförsamlingar.» Jag följer denna uppställning.

Tjörn *señ*. — IN Tjörbo, -n, -r, -rna *señrbú*, -n, -r, -na. Ur formell synpunkt anmärkningsvärt är det över hela Bohuslän kända öknamnet på Tjörborna: Tjörbo tjuvar *señbusiivar*.

Klövedals socken.

Klövedals socken ä. *klöv(ə)das sákn*, *klö-*, y. *klö-*, *klö-*. Även ä. *klöv(ə)dák*, y. *klö-*, *klö-*. — IN Klöv(e)daling|e -en, -ar, -arna *klöv(ə)-dák|v|ə*, -æn, -ar, -ænæ. (Så t. ex. i Ste). Även Klövdalinge etc. *klöv(d)ák|v|ə* (Oov) och Klövdalar, -na *klöv(d)ák|ar*, -ænæ. Klövdalsbo, -n, -r, -rna *klöv(d)ásbú*, -n, -r, -na. Klövedalingarne (Holmberg-Brusewitz² 3,5).

A. Namn på byar, hemman och hemmansdelar och därtill hörande IN.

Basteröd (1) *bástærð*, NN *båströ*. — IN pl. Basterörna *bástærðna*.

Björholmen (*pæ*) *bjørhólmæn*. Jfr SIOD III, 104. — IN sg. Björholm|en (sällan), pl. -ar, -arna *bjørhólm|æn*, -ar, -ænæ. Även Björholmebor, -na *bjørhólmébú|r*, -na.

Bö (Uppe-, Väster-, Östergård) (1) *bø*. — IN pl. Böarna *bøænæ*.

Kuskalund *kuskalun*, -lún. — IN sg. f. Kuskan *kúskæ* »öknamn på mor från K.» (IOD 1897).

Ellingseröd (*pæ*) *æleysærð*, Oov även *læysærð*. — IN Ellingserön *æleysærðn*, känd auktionist; pl. Ellingserörna *æleysærðna*.

Halsbäck (Nedergård) (1) *hálsbæk*, NN -bak. Kallas ofta **Stranden** (1, *pæ*) *strána*. F. d. gästgivargård. — IN Halsbäck|en, -arna *hálsbæk|æn*, -ænæ. Ibland även Strandarne *strànænæ*.

Grinden (*ve*) *grína*. — IN Grinden *grín†*.

Lidbacken (*pæ*) *líbákæn*. — IN Lidback|en, -arna *líbák|æn*, -ænæ.

Herrön [Härön] (*pα*) *hær̥g̥a*. Jfr SIOD III,99 f. — IN pl. Herrörna *hær̥g̥na*.

Hällene (*l*) *hállnə* (svag cirkumflex), *hæ-*, NN *hállnə* och 1884 *hállnə*, IOD 1897 *hællənə*. — IN pl. Hällnarna *hállnəgnə*.

Knöde [**Knöte**] (*l*) *knøðg̥*, *knøðə*, NN *knøðə*. — IN Knödarna *knøðg̥nə*.

Kolleröd (*l*) *køllər̥g̥*, NN *køllərø* (»o närmande sig något litet till u»). — IN pl. Kollerörna *køllər̥g̥na*.

Koön (*pα*) ä. *kūŋa*, y. *kūg̥a*. Jfr SIOD III,88 och 96. Förr salteri, nu obobod. — På 1840-talet bodde där Koöarna *kūŋgnə*.

Kyrkojäll (*l*) *šūr̥kəŋjäl*, *šø-*. Här torde finnas det äldsta fäderneärvda hemmanet i Sverige. Det har gått i arv sedan 1377. — Kyrkefjäll|en (ingen viss åbo), -ar, -arna *šūr̥kəŋjäl|n*, -ar, *gnə*.

Branken (*pα*) *brāŋkən*. — Ägaren Branken *brāŋkən*.

Krakarne (*ūnər*) *krūggnə*. — En ägare kallades Krakemärn *krūggnə*. Obs.! Detta ansågs som smek-, ej öknamn!

Västergård (*l*) *væstəgār̥*, även *væstəgār̥*. — Den som bor på den äldsta tomten här, kallas Västergården *væstəgār̥*. F. Västergård|an, pl. -arna *væstəgār̥|a*, -*gnə*.

Köleröd (*l*) *šølə*, NN *šølə* (Obs. »med ett lent f-ljud»), IOD även *šølə*. — IN sg. m. IOD 1898 Köln *šøŋ* 'han från K.' Numera endast Kölrön *šølr̥g̥n*. Pl. Kölrörna *šølr̥g̥na*.

Långekärr (Västra, Östra) (*l*) *lāŋgəšār̥*, NN -*šār*. — IN Långekärrarna *lāŋgəšār̥gnə*.

***Ulsbrunn** (*l*) *ūsbrūn*, -*brūn*, även ¹ -. Med Ulsbrunnan *ūsbrūna* avses en ogift äldre ägarinna till torpet.

Pilane (*l*) *pilāgnə*. — IN Pilaneborna *pilāgnəbūna*.

Staffansholmen [**Stassens-**] (*pα*) *stāšənsšēlmən*. Jfr SIOD III, 134. — IN Holmarna *hēlmənə*. I andra socknar på Tjörn säger man Stassensholmarna *stāšənsšēlmənə*.

Sunna (Västra, Östra).

Fläkebacken (t. Västra S.), (*pα*) *fləkəbākən*. — IN Fläkebacken *fləkəbākən* l. Fläken *fləkən*.

Västra Sunna (*l*) *væstrə sūna*, alltid i folkmun.

Rusmet (*l*) *rūsmət*, *rūsmət*. — I den närmaste trakten kallas inv. Rusmarna *rūsmənə* (Fok), längre bort, dvs. i andra socknar, Rusmutarna *rūsmūtəgnə* (Oov). En viss fattig gumma fick heta Rusman *rūsmə*. I Valla sade man m. Rusmut|en och f. -an *rūsmūt|ən*, -*a*.

Östra Sunna (i) *sūna*. Adelsgoods, tillhörande Månsköldska ätten. — Folket Sunnarna *sūnna*.

Surdal (i) *sūdāl*, *sū-*. — IN Surdal|en, -arna *sūdāl*, -*lana*. Surdaling(e), -en, -ar, -arna *sūdāl*v(ə), -*en*, -*ar*, -*ana*.

Sältebo (i) *sæltəbū*. Förr prästänkesäte. — IN Sälteborna *sæltəbūna*.

Toröd (i) *tōrō*, -*ə*. — En åbo kallades Torön *tōrōn*. Toröna *tōrōa*, en originell kvinna. Pl. Torörna *tōrōna*.

Husdalen (pa) *hūsđān*, IOD -*tan*. — Ägaren item.

Tådås (i) *tādās*. — Tådåsen *tādāsən* var bonde i T., flyttade sedan till Bråland, Valla och blev torpare där. Han och hustrun Tådåsan *tādāsa* uppkallades på det nya stället efter sin födelseby. Pl. Tådåsar, -na *tādās*|*ar*, -*ana*.

***Gräskärr** (?) (i) *græsčér*. — IN Gräskärren *græsčén*.

Hörnet (pa) *hōnēt* (svag cirkumflex), IOD *hōnēt*. — IN Hörnarna *hōnāna*.

Kärret (i) *šæt*. — IN Kärren *ščén*. Oov: m. Kärs|en, f. -*an šæsčén*, -*a*.

Valsäng (Berget, Mellan-, Neder-, Upp-, Södra Neder-, Södra Uppgård) (i) *wāšēpa*, NN -*pa* («a närmande sig e»). IOD *qāsēpa*. IN Valsäng|en, -arna *wāšēpana*.

Jensens *jənsəns*, nu **Jensegården** (pa) *jənsəgān*. Gården kallades så efter en Jens. Denne hade inga barn eller närmare släktingar, varför gården efter hans död (o. 1880) återgick till Hvitfeldtska stipendieinrättningen. — En arrendator (ej släkt med Jensslakten) har fått binamnet Jense-Gustav *jənsəgústav*, en annan Jens-Olaus *jənsolānas*.

Kvin (pa) *kwā*. — IN Kvi|en, -arna *kwā*|*en*, -*ana*.

Kålgården (pa, IOD i) *kālīgān*. — IN m. Kålgård|en, f. -*an*, pl. -arna *kālīgā*|*n*, -*ka*, -*ana*.

Mellangården (i) *mæləm(ə)gān*. — IN Mellomegård|en, -arna *mæləmægā*|*n*, -*ana*.

Nygärdet (i) *nūjčēt*, IOD *nūjčēt*. — IN Nygårdarna *nūjčēana*.

Vik (i) *vīg*. — IN Vikarna *vīgāna*.

Ödegärdet 1. Viks Ödegärde (pa, i) *ōjčēt*, IOD *ōjčēt*. — IN Ödegärden *ōjčén*, den förmögaste («störste») bonden, † o. 1900. IOD 1898 *ōjan* (accenten ej urskiljbar) 'han ifrån Ö.; kollektiv benämning på invånarna från denna gård.' Pl. Ödegärdarna *ōjčēana*.

Önneröd (i) *ūnərō*, IOD *ōnərō*. — En person, som flyttade till en

gård i Valsäng, kallades Önnerön *ün̄erōn* l. Önneröd-Bern *ün̄erōbēn* och hemmansdelen Önneröns *ün̄erōns*. Pl. Önnerörna *ün̄erōna*.

Kalvhagen (*pα*) *kəʔ(h)áwən*. — Ägaren item.

B. Namn på torp och lägenheter och därtill hörande IN.

Allomsängen (t. Kyrkofjäll) (*l*) *álumséȳa*. Nu äng. — En backstugusittare Allomsängen *álumséȳan* bodde där på 1860-talet. Familjen Allomsängarna *álumséȳgnə*.

Fällemysen (t. Tådås) (*l*) *fələmýra*. — IN Fällemysen *fələmýn*.

Hammersdalen (t. d:o) (*l*) *hām̄sđárn*, *-đárn*. — Hammersdalen *hām̄sđárla*, † o. 1890, var en läkekunnig gumma, som botade i synnerhet kreatur.

Hundepallen (t. Herrön) (*pα*) *hün̄epál* (Ejk), *-páln* (Fok). — Familjen Hundepallarna *hün̄epálnə*.

Hundeviken (t. d:o) (*l*) *hün̄evíga*. — IN Hundevik|en, -arna *hün̄evíg|ən*, *-gnə*.

Hålan (t. Basteröd) (*l*) *hə́la*. — IN m. Hål|an, f. -elan, pl. -arna *hə́|n*, *-lə́a*, *-lagnə*.

Kamppall (?) (t. Herrön) (*pα*) *kāmpál* (Ejk), *-páln* (Fok). — IN Kampvallarna *kāmpálnə*.

Klåvan (t. Björholmen) (*l*) *kl̄ə́va*. — IN Klåvarna *kl̄ə́vgnə*.

Klämman (t. Herrön) (*pα*) *kl̄ə́ma*. — IN Klämman *kl̄ə́mən*.

Krokarna (3 torp t. Sältebo) (*pα*) *kr̄ōggə́nə*. — En viss torpare, † o. 1925, kallades Kroken *kr̄ōggən*.

Kyrkemyren (t. Kolleröd) (*l*) *šə́rkə́mýra*, IOD *šə́-*, Oov *šür-*. Officiellt Krogeröd. Ödetorp. — IN Kyrkemyren *šə́rkə́mýn*.

Kålgården (ett tp t. Bö, ett t. Valsäng) (*pα*) *kə́lgə́rn*, även *kə́l-*. — IN Kålgårdarna (fam.) *kə́lgə́rtgnə*.

Kålhuvudet (t. Sunna) (*pα*) *kə́lvət*, NN *kárvət*, »vid repetition *kə́lvət*.» Förr trankokeri, salteri, brännvinsbryggeri. — IN sg. m. Kålven *kə́lvən*.

Limhall (t. Sunna och Ödegärdet) (*l*) *límál*, *-ál*, IOD *límhál*. — IN Limhall|en, -arna *límál|n*, *-gnə*.

Oset (t. Bö) (*l*) *ósət*. Nu öde. — Den siste innehavaren, Osen *ōsən*, lever nu (1930) på socknens ålderdomshem.

Rösseberget (t. Herrön) (*pα*) *rūsə́bérjət*. — IN Rösseberg|en, -arna *rūsə́bérj|ən*, *-gnə*.

Sanden (t. Basteröd) (*pα*) *sən*, IOD *sən*. — En änka kallas Sanden *sə́na*.

Stenen (t. Ödegärdet) (*pæ*) *stɛn*. — En innehavarinna kallades Stenan *stɛna*.

Enl. IOD 1898 är **Stenviken** *stɛnviɡa* en liten vik vid Kyrkesund. Där bodde omkring sekelskiftet en änka Stenvikan *stɛnviɡa*. Osäkert om vikens namn direkt föranlett IN eller om huset först namnsatts eller om både hus och kvinna samtidigt erhållit namnet.

Sunna Strand (t. Sunna) (*ve*) *sunnə strá:n*. — En handlande: Stranden *strá:n* (lätt cirkumflex).

Tomten (t. Herrön) (*pæ*) *tóm̄ta, tú-*. — IN Tomt|en, -arna *tóm̄t|ən, -gnə*.

Trappen (t. Tådås) (*pæ*) *trápa*. — En smed kallades ibland Trappen *trápen*. Familjen Trapparna *trápenə*.

Tryckhålet (t. Herrön) (*l*) *tròkét, y. trúkét*. — IN Tryckhå|en, -arna *tròkét|n, -lgnə*.

Vassdraget (t. Kolleröd) (*pæ*) *vàsdrát*. — IN Vassdragen *vàsdrán†*.

Ängeviken (en rad lägenheter t. Bö) (*l*) *æŋvɛiɡa*. Även fiskläge. — IN Ängevik|en (ingen viss åbo), -arna (fiskarbefolkningen) *æŋvɛiɡ|ən, -gnə*. Kunde ha förts även till avd. C.

C. Namn på municipalsamhälle och därtill hörande IN.

Kyrkesund (*l*) *ʃørkəsún, -sún*, i folkmun **Sumpen** (*l*) *sóm̄pen* även *só-*. K. omfattar Herrön, Staffansholmen och Sumpen i in-skränkt mening. — IN pl. Sundarna *sunnəgnə*, vanligen Sumparna *sóm̄penə*. I obst. sg. förekommer t. ex. en Sumpegubbe *sóm̄pəgóbə* och Sumpebo *sóm̄pəbú*, y. *sóm̄pə-*. I bst. sg. hör man understundom Sumpen *sóm̄pen*.

Stenkyrke socken.

Stenkyrke socken *stɛnsúrke, stɛnsúrke sáy*. — IN Stenkyrkebo, -n, -r, -rna *stɛnsúrkebú, -n, -r, -na*. På skämt kan man säga Stenkyrkebossa(n) *stɛnsúrkebúsa*.

A n m. 1. Mycket spetsigt uttalas *e, e*.

A n m. 2. Den grava accenten i tvåstaviga IN av typen Platsen *plátsən* är svår att uppfatta. Den är ibland så outpräglad, att man tyckt sig höra akut. Först en jämförelse mellan ON och IN ger då vanl. besked.

Anm. 3. Bitrycket på *-qna* i mer än trestaviga ord, t. ex. *brèvìgqna*, var ej så klart framträdande hos Ans, Pas, Pos (i södra Ste) som hos Lbs (i mitten av socknen).

A. Namn på byar, hemman och hemmansdelar och därtill hörande IN.

Aröd (1) *àrg, àrə*. — IN pl. Arörna *àróna*, obst. sg. Aröbo *àrəbú*.

Brevik (1) *brèvìg*. — IN Brevik|en, -ar, -arna *brèvìg|ən* (bl. a. en skeppare †), -ar, -qna.

Brog [**Brok**] (Väster-, Östergård) (1) *brög*. — IN Broken *brògən*, † o. 1910. B. var mycket ute bland folk. Pl. Brokar, -na *bròg|ar, -qna*.

Broge [**Broke**] **Lunde** *brògəlūnə*. — IN Lundarna *lūnqna*, två bönder.

Bräcke (1) *brækə*. — IN Bräckarna *brækqna*. De första s. k. Småbräckarna *sməbrækqna* lära ha levat i slutet av 1700-talet. De voro småväxta. Detta IN förekommer ibland ännu.

Budalen (1) *búdan, ˆ -*. — IN Budal|en, -arna *bù|dár, -dárqna*.

Bäck (Nordre, Södre) (1) (*nòrərə, sūnərə*) *bák*. — IN Bäckarna *bækqna*.

Bäckeвик[en] (1) *bækvìga*. Förr gästgiveri. — IN Bäckeвикarna *bækvìgqna*.

Bö (Berg, Dampe-, Neder-, Västergård) (*pə, 1*) *bə*. — Flera ägare. IN Böarna *bòqna*.

Dyreby (Väster-, Östergård) (1) *dýrəby, dý-*. — IN Dyre|byrna 1. byarna *dýrə|býna* (det vanliga) l. *-býqna*.

Emteröd [**Ämterö** SIOD III, 94] *əmtərò*. — Obett.

Fagerfjäll (1) *fàrəfjél*. — IN Fagerfjällarna *fàrəfjélqna*.

Fossa (1) *fəsa*. — IN Fossarna *fəsqna*.

Fosseröd (1¹) *fəsarò, -ò*. — 1930 fanns endast en ägare, ibland kallad Fosserön *fəsarón*. Folket Fosserörna *fəsaróna*.

Gläshed (*pə*) *gləshə, -ə, -é*. — IN Gläsörna *gləshóna*.

Grinneröd (1, *pə*) *grìnrò, -ò*. — IN Grinnerörna *grìnròna*.

Gunneby (Neder-, Uppegård) (1) *gùnəby*. — IN Gunnebyrna *gùnəbýna*.

¹) F. ägdes en tid av en handlande Johansson från Göteborg, gift med en länsmansdotter. Gården betraktades då i bygden som herrgård. Ägaren kallades då Johansson på F. När hemmanet sedan övertogs av en bonde, kallades denne med förnamnet + i F. Johansson flyttade till Röra och fick så heta J. på Röra. Nu äges gården av en jordbrukare, Anton i Röra.

Gåre (1) *gǣkǣ*, -ǰ. — IN Gårön (ovanligt) *gǣkǣn*. Gårö-Bern *gǣkǣbǣn*, ökad åbo, † o. 1860. Pl. Gålörna *gǣkǣna*.

Gropen *grǣba*. — Gård och strandplats. IN m. Gropen (Gropen-bern) *grǣban* (*grǣbǣbǣn*), f. Gropan *grǣba*, pl. Groparna *grǣbanǣ*. (IOD).

Kopper *kǣbǣr*, -r. — Gård och strandplats. En Kopper-Bern *kǣbǣrbǣn* bodde där trol. o. 1855 (IOD).

Gåseknöde [-knöte] (1) *gǣs(ǣ)knǣda*. — IN Gåseknödarna *gǣs(ǣ)knǣdanǣ*.

Hagetorp [**Hake-**] (Nedra, Övre) (1) *hǣgǣtǣrǣp*. — IN (både om ägarerna och folket) Hagetorparna *hǣgǣtǣrǣpanǣ*.

Hede (*pǣ*, 1) *hǣ* (svag cirkumflex). — IN Hedarna *hǣganǣ*.

Hoga (*pǣ*) *hǣwa*. IOD 1897 *hǣu(w)a*, 1930 *hǣowa*. — Förr länsmansboställe, nu landsfiskalsbostad. — En arrendator, som sedermera flyttade till Habborsby († o. 1860) kallades Hogen *hǣwan*. Pl. Högarna *hǣwanǣ*.

Hovlanda (1, *pǣ*) *hǣwlǣnǣ*. IOD 1930 *hǣwlǣnǣ*. — Hovlandabo, -n, -r, -rna *hǣwlǣnǣbǣ*, -n, -r, -na.

Hålan (1) *hǣla*. — Hålen i Nordvik *hǣn 1 nǣlvǣg* var född i H. men hade flyttat till N., Ste. Hans son, Hålens-Anders *hǣnsǣnǣs*, var bygdespelman. Även han bodde i N.

Häle (1) *hǣlǣ*. — IN Häl|en, -arna *hǣln*, *hǣlǣnǣ*. En av ägarna, kallad Hälen 1. Skam i Häle, var en elak karl, som den onde enligt sägnen tog. Han är död för flera generationer sedan.

Hälleback (1) *hǣlǣbǣk*. — IN Hällebackarna *hǣlǣbǣkǣnǣ*. För länge sedan ägdes H. av en ägare: Hällebacken *hǣlǣbǣkǣn*.

Häller (1) *hǣlǣr*. — IN Hällrarna *hǣlǣranǣ*.

Höggeröd (*pǣ*) *hǣgǣrǣ*, -ǰ, hǣ-. — IN pl. Höggerörna *hǣgǣrǣna*. En häradssdomare, † o. 1890, kallades Höggerön *hǣgǣrǣn*.

Kebene (1) *ǣbǣnǣ*. — IN Kjebnarna *ǣbnǣnǣ*. Kjeben *ǣbǣn* gick omkring och tiggde. En person från K. gifte sig in i Valsäng, Klö, och fick binamnet *ǣbǣn*. Efter hans död (o. 1870) övertogs gården av sonen Kebens-Andreas *ǣbǣnsǣndreas*. Hemmansdelen kallas fortfarande Kebens i Valsäng *ǣbǣns 1 wǣsǣya*.

Kollekärr (*pǣ*) *kǣlǣǣr*. Gästgiveri. — IN Kollekärrarna *kǣlǣǣranǣ*. En handlande kallas Kollekärrn *kǣlǣǣn*.

Krappet *krǣpǣt*. — En ägare. IN m. Krapp|en, f. -an (om hustrun) *krǣpǣn*, -a. En åbo hette Krapp-Axel *krǣpǣksǣl*, en annan Krappe-Kristian *krǣpǣkrǣfan*.

Krogdalen (1) *kròksdál*. — IN Krogdalen(ing)arna *kròksdál(ing)arna*, en gammal släkt. Krogdalen *kròksdál*, kommunalman, †1929.

Krossekärr [**Kross-**] (*pæ*, 1) *kréssær*. — IN Krossekärrarna *kréssærarna*.

Kuballe (Väster-, Östergård) (1) *kùbälä*. — Många ägare. IN Kuballen *kùbälän* avser ingen viss åbo. Det användes t. ex., om man i en flock Kuballar *kùbälär* vill utpeka en. Kuballarna *kùbäläna*.

Kurlanda (1) *kùlänä*. — Kurlandabo|n, -rna *kùlanäbün*, -a.

Kårevik[en] (1) *käräviga*. — Ägaren Kårevik|en *kärävig|än*, folket -arna, -*arna*.

Kärslätt (1) *šæs|ät*. — IN Kärslättarna *šæs|ätarna*. Kärslätten *šæs|ätän*, 1930 o. 90 år, var under många år Tjörns mest anlitade urmakare. Ursprungligen var han jordbrukare i K.

Kärresön (*pæ*, 1) *šæsšä*. SIOD III, 89: *šäsšä*, *šæsšä*, *šæsšä*. — Två ägare. Den ene, som är mycket anlitad i allmänna angelägenheter, kallas Kärresön *šæsšän*. Folket på ön: Kärresörna *šæsšäna*.

Lilledal (*pæ*) *lèldäl*, NN *lèldäl*. — Lilledalen *lèldälän* sades förr alltid om en länsman Andersson, i senare tid ibland om en riksdagsman. Folket Lilledalarna *lèldäläna*.

Lirås (1) *líräs*. — IN Liråsarna *líräsarna*. Liråsen *líräsän* har sagts om bl. a. en handlande.

Morik (Nord-, Sörgård) (1) *mèrig*, ¹ -. — Moriken *mèrigän*, en rik åbo†. Folket Morikarna *mèrigarna*.

Tofta (*pæ*) *túfta*, *tó*-. — Ägaren: Toften i Morik *túftän* 1 *mèrig*.

IN har veterligt gått i arv i tre generationer.

Mölnebo (Neder-, Uppegård) (1) *mùrëbü*. — IN Mølneborna *mùrëbüna*.

Kärret (1) *šæt*. — IN Kärrenarna *šærarna*.

Mölnefossa (1) *mùrëfëssa*. — IN Mølnefossarna *mùrëfëssarna*.

Nordvik (1) *nòlvig*. — Nordvik|en, -arna *nòlvig|än* (ingen viss åbo), -*arna*.

Nordvike Lunde (*pæ*) *nòlvigä lünä*. — IN Lundebo, -n, -r *lünëbü*, -n, -r. Bst. pl. Lundarna *lünäna*.

Nötsäter (1) *nùdsädär*. — Flera ägare. IN Nötsäterna *nùdsädärarna*. Nötsätersbo *nùdsädësbü*. En potatissort, som först odlades här, kallas (på Tjörn) ännu nötsättrar *nùdsädärar*.

Olsby (Östergård) (1) *òsbü*. — IN Pl. Olsbyrna *òsbüna*.

Olsnäs (*pæ*) *òsnäs*, *òsnäs*. — Slakten Månsköld har bott här. 1930 ägdes O. av flera bönder. IN Olsnäsarna *òsnäsarna*. En åbo, känd kommunalpolitiker, kallas Olsnäsen *òsnäsän*.

Pärhuset *pærhúst*, som var bebott till för 60 à 70 år sedan. Den siste åbon benämndes Pärhuse-Johan *pærusəjón* (IOD).

Ranneberg (*pə*) *rànəbærj*. — En ägare: Rannebergen *rànəbærjən*. Folket Rannebergarna *rànəbærjəgnə*.

Ropekullen (*pə*) *rəbəkūln*. Även fiskläge. — IN Ropekullarna *rəbəkūlgənə*.

Rävlanda (*pə, i*) *rævltəgnə*. — Rävlandaborna *rævltanəbūna*.

Platsen (*i*) *plāsən*. — Ägaren: Platsen *plāsən*.

Värtegen (*pə*) *vætjéjən*. — Ägaren item.

Röa (*pə*) *róa*. — F. d. herrgård. IN aldrig i sg. En riksdagsman Billström kallades Billström på R.; 1930 sades Karlberg på R. IN sällan i pl.: Röarna *rəgnə*. Jfr Röd!

Röd (*i*) *rø, rə*. — En åbo, som flyttade till Gläshed, fick heta Röen på Gläshed *røn pə glæšé. «røn mət vjēl sa i xwəna»* (o. 1880). Rö(d)arna *rəgnə*.

Rönnäng (*i*) *rønəngə, røn-*. By. Om kommunen R., se avd. C. — In-vånarna Rönnängebo, -n, -r, -rna *rønəngəbū, -n, -r, -na*. Pl. även Rönnängar, -na *rønəng|ar, -gnə*.

Trolldalen (*i*) *trøldan*. — En äldre kvinna, som bodde i T., kallades Trolldala *trøldáka*. Hon dog troligen omkring sekelskiftet.

Röra (*pə, i*) *røra, rø-*. — IOD 1897 *røŋ* 'han från Röra'. Med Rören *røŋ* (svag cirkumflex) avses 1930 en bekant slaktare. Folket Rörarna *rørgnə*.

Kvin *xwja*. — IN Kviarna *xwjəgnə*.

Rösseldalen (*i*) *rūsdan*. — En ägare. IN sg. m. är Rössdalen l.-dalingen *rūsdan* l. *rūsđákrəgn* och ibland Rössdalsgubben *rūsđasgóbən*. Pl. Rössdalarna *rūsđákrəgnə*.

Rösselvik (*i*) *rūsə(l)vjg*. — Flera ägare. IN obst. sg. o. pl. Rösselvikare *rūsə(l)vjgarə*. Bst. sg. Rösselvik|en *rūsə(l)vjg|ən* (vem som helst av inbyggarna), pl. -arna *-gnə*.

Sibräcka (Lilla, Stora) (*i, pə*) *sjibráka*. — Om bönderna säges t. ex. Peter i S., om kyrkoherden prästen på (Stora) S. Kyrkoherdeboställets arrendator kallas ofta *arəndátəŋ pə prəstəgár*. Folket Sibräckarna *sjibrákrəgnə*.

Siröd (*i*) *sjro, -ə, sjrø*. — IN Sirörna *sjróna*.

Skedet (*pə*) *skéd* (svag cirkumflex). — En person från S. flyttade till Hovlanda, Ste, och blev där kallad Ske(d)sen i Hovlanda *skēsən i hōvltəgnə*. För ett femtontal år sedan stämdes dåvarande kronolänsman

av en åbo, emedan han kallat denne *skēsøn*, men han blev frikänd, då nämndemännen ansågo, att namnet icke var ett öknamn utan en helt vanlig, objektiv, lokalbetecknande personbenämning, som var traditionell i bygden. Pl. Skearna *skègnø*.

Skår (1) *skgr*. — En ägare numera. IN sg. Skåren *skên* (lätt circumflex). Två bröder, som flyttade från S. till Kollekärr, kallades Skårens-Gustav *skênsgústav* och Skårens Johan *skênsjóan*. En flicka kallades av sina jämnåriga Skåran *skèra* (öknamn). Skåarna *skèrgnø*.

Stansvik[en] (1) *stånsvíga*. Även fiskläge. — IN Stansvikarna *stånsvíggno*.

Stockevik[en] (1) *støkøvíga*. Blev gästgiveri 1885. — IN Stockevikarna *støkøvíggno*.

Stordal (1) *stòdal*. — IOD 1897 *stòdán* 'han ifrån S.'. Stordal(ing)-arna *stòdál(12)gnø*. Den kortare formen vanligare. Den längre enl. en meddelare nära nog öknamn. I obst. sg. förekommer någon gång Stordalsbo *stòdasbú*.

Säby (Nor-, Sörgård) (1) *søby*, ² -. — IN Säbyn *søbyn*, känd komunalpolitiker, utmärkt talare. Pl. Säbyrna *søbýna*.

Tjärna (1) *šèna*, *šà*-. — IN Tjárnarna *šèngnø*.

Toftenäs (1) *tøftnæs*. — IN Toftenäsarna *tøftnæsgnø*, men en Toftenäsebo *tøftnæsébú*.

Tolleby (Mellan-, Neder-, Väster-, Östergård) (1) *tølbý*. — En åbo, som bosatte sig på Tjörnekalv, fick binamnet Tollebyn på Kalven *tølbýn på kálvøn*, † o. 1920. Tollebyns-Johan *tølbýnsjóan* var son till honom. Pl. Tollebyrna *tølbýna*.

Tubberöd (1) *tübørð*, -*ð*. — IN Tubberörna *tübørðna*.

Tyft [Tuft] (pæ) *tuft*. Folkhögskola. — Man säger: *wákton på túft. di gér på t.*» En åbo, som bosatte sig i S. Bäck, Ste, benämndes sedan Tuften i Bäck *tøftøn i bák*. Hans dotter kallades Tuft-Elisabet *tøftelísabøt*. Numera äges *tøftøns gál i bák* av en annan bonde. — Gårdsfolket Tuftarna *tøftgnø*.

Tyfta (Väster-, Östergård) (1) *týfta*. — IN Tyftarna *týftgnø* 1. Tyfteborna *týftøbýna*.

Utäng[en] (1) *údæya*. — Utängesmeden *údæyasmén*, †, gjorde utmärkta plogar, s. k. Utängare *údæygarø*. IN pl. Utängarna *údæygnø*.

Åkervik (förr Viken och Åker) (1) *ægørvíga* 1. **Viken** *víga*. — IN obst. sg. Åkervikare *ægørvígarø*. Åkervik|en, -arna *ægørvígn, -gnø*. Bst. pl. även Vikarna *víggno*.

Åseby (l) *ásəbý, ásbý*. — IN Åsebyn *ásəbýn, ásbýn*, om en känd uppköpare, död o. 1925. Åsebyrna *ásəbýna, ásbýna*.

Önnö (Västra) (pə) *önń, -ń*. Klockareboställe. — IN saknas. Man sade *kråkarohåns pə önń* om en av de sista sockenklockarna, som ledde sången i kyrkan på den tiden, då orgel ännu icke fanns.

B. Namn på torp och lägenheter och därtill hörande IN.

Breddalen (t. Säby) (pə) *brėdán, 1. brėdan*. — Ingen torpare nu. Förr IN sg. m. Breddalen *brėdán*.

Bredgatan (t. S. Bäck) (l) *brėgáda*. — IN sg. m. Bredgatan *brėgádən*.

Burås (t. Hovlanda) (pə) *búrás*. Höjdsträckning och torpställen. — IN sg. m. Buråsen *búrásən*.

Duvdalen (t. Sibräcka prästgård) (pə) *dúđán, dúđan*. — IN sg. m. Duvdal|en, pl. -arna *dúđán, -tənə*.

Enarebacken (t. Olsnäs) (pə) *ėnarəbákən*. — IN sg. m. Enareback|en, pl. -arna *ėnarəbákən, -ənə*.

Fisebäcken (ödetp t. Tyft) *fısbákən*. — IN sg. item. De ursprungliga torparna, Fisarna *fısqnə*, hade kommit från Brevik, Ste, för omkring 70 år sedan (IOD).

Fläken (t. Kollekärr) (l) *flėgən*. — IN sg. m. Fläk|en, f. -an pl. -arna *flėgən, -a, -ənə*.

Fosskärr [Tosskärr?] (t. Mölnebo) (l) *təşər* (Obs. t!). — IN sg. m. Tosskärr|(e)n, pl. -arna *təşčən, -rənə*.

Frökärrensmyren (t. Häle) (l) *frėşəsmıřa*. — IN pl. Frökärrensmyrarna *frėşəsmıřənə*.

***Gräfskärr** (enl. Oov) (t. Kurlanda) (l) *grėşčər*. — IN sg. m. Gräfskärr|(e)n *grėşčən*. En byggmästare bar IN.

Gyltertofta (t. Fossieröd) (pə) *řıltətúfta*. — IN sg. m. Gylt|ern, f. -ran, pl. -rarna *řıltən, -ra, -rənə*. Gylter-Johan *řıltərəjəan*.

Götås (t. Hagetorp) (pə) *gúđás*. — IN sg. m. Götåsen *gúđásən*. En så benämnd åbo var s. k. drivare. Familjen Götåsarna *gúđásənə*.

Himmeln (t. Tjärna) *hėməln*. Ligger högt. — En torpare † kallades item (IOD).

Holtet (t. Kuballe) (pə) *hėltət*. — IN pl. Holtarna *hėltənə*.

Huskvin (t. d:o) (l) *hıś(ə)xwıřa*. — IN sg. m. Huskvi|en, pl. -arna *hıś(ə)xwıřən, -ənə*. Huskviępojkarne *hıś(ə)xwıřəpəřkənə*.

Hälemyren (t. Häle) (pə) *hėləmıřa*. — Obst. sg. m. Hälemyrare

hələmýrara, bst. sg. m. Hälemyr|(e)n, pl. -arna *hələmý|η*, -*ra*. Namnets innebörd är ofta pejorativ i likhet med och av samma skäl som *nəlvəlvígga*. (Se Sta).

Utanför **Hälemyren** men vid dess gräns och på Rösseldalens område bodde för åtskilliga år sedan en torpare av tattarsläkt. Han kallades Hälemyr(e)n *hələmýη* och sönerna Hälemyrarna *hələmýrara*. En av dessa var Hälemyrns-August *hələmýrəsgust*.

Hällebord (t. Tjärna) (*pa*) *hələbət*. Två torp med detta namn, det ena öde sedan c:a 50, det andra 30—40 år sedan (IOD). — IN sg. m. Hällebord|en, f. (hustrun) -an *hələbət|n*, -*ka*. Kvinnan gick och tiggde. Hälleborde-Peter *hələbətəpətər*. Pl. Hällebordar och -na *hələbət|ar* och -*ra* användes omkring 1800-talets mitt sällan som IN, ty därmed menade man en sort god potatis av mörkröd färg, som inte ruttnade ens under vätår.

Intaket 1. **Intaget** (t. Hede) (*pa*) *intəgət*. — IN sg. m. Intag|en, pl. -arna *intəg|ən*, -*ra*.

Kläppedalen (t. Höggeröd) (*i*) *kləpədän*. IN Kläppedalarna *kləpədäləra*. En tiggerska, Petronella, kallades Kläppedalan *kləpədälə*.

Knispopp (t. Sibräcka) (*pa*) *knispəp*. Nu borta. Enligt SIOD III, 41 noten skulle torpet »säkerligen» vara uppkallat efter åbons vedernamn. I så fall är binamnet härnedan sekundärt. ON:s betydelse är emellertid ej fullt klar. — Per på K. 1. Knispoppen *knispəpən* levde säkert på 1840- och 1850-talen. Han var ett stort original och vida bekant för sin ockulta förmåga (han kunde t. ex. söka upp gömt tjuvgods o. dyl.). Han hade en trätgirig hustru, Knispoppa *knispəpa*.

Kokullen (t. Fossa) (*pa*) *kükələn*. — En innehavare kallades Kokullegubben *kükəlgəbən*. En hans dotter gifte sig med en handlande i Klö och fick där heta Kokullan *kükəla*.

Korset (t. Bäckeвик) (*pa*) *kəsət*. — En åbo benämndes Korse-Johan *kəsəjəan* (IOD).

Kyrkhuset (t. Sibräcka) (*pa*) *şərk(h)üst*, *şərk-*. — IN sg. m. Kyrkhus|en, f. -an *şərk(h)üstən*, -*a*. Kyrkhusens tös *şərk(h)üstəns tös*.

Kåtorp (t. Lilldal) (*pa*) *kätərp*, *kə-*. — IN sg. m. Kåtorp|en, f. (hustrun) -an *kätərp|ən*, -*a*.

Kåtorp (t. Skår) (*pa*) *kätərp*, *kə-*. — IN sg. m. Kåtorp|en, pl. -arna *kätərp|ən*, -*ra*.

Källdalen (t. Mölnebo) (i) *šældan*. — IN sg. m. Källda|en, pl. -arna *šældá|n, -lgnə*.

Källhålan (t. Hoga) (pa) *šælhé|ta*. — IN sg. m. Källhålen l. Hålen *šælhén* l. *hén*.

Kärriid(en) (t. Åseby) *šæ|l(-l)a*. — F. d. torp. IN Kärriid *šæ|ln* (IOD).

Kärslätteheden (t. Kärslätt) (pa) *šæš|ætəhé* l. (pa) *hca*. — Detta är ett rätt stort område av ursprungliga hagar, som blivit uppodlade och där ett flertal torpare äro bosatta. IN gemensamt för dessa torpare är Hedarna *həgnə*.

Nordhagen (t. Rävlanda) (i) *nə|tháwən*. — IN pl. Nordhagarna *nə|tháwəgnə*.

Oxviken (t. Hede) (i) *àksvīga*. — IN sg. m. Oxvik|en, pl. -arna *àksvíg|ən, -gnə*.

Prästhagen (t. Sibräcka) (pa) *præstháwən*. — IN sg. m. Prästha|g|en, f. -an *præstháw|ən, -a* (en barnmorska, † o. 1870).

Rosedammen (t. Gläshed) (pa) *rəšəddámən*. — Rosedammen item, var en torpare, som blev häktad för stöld (IOD).

Saltspanneviken¹⁾ (t. Aröd) (i) *sà|spanəvīga*. Förr fiskarstuga, nu obebodd. — I mitten av 1800-talet bodde där en bettlerska, som efter namnet på sin stuga kallades Saltspanne-Anna *sà|spanəàna* (l. -àna).

Skalås (t. Åseby) (pa) *skà|lās*. — IN sg. m. Skalåsen *skà|lāsən*. En torpare flyttade till Rävlanda, Ste. Han kallades *skà|lāsən pa rəv|lənə* och torpet *skà|lās*. IN pl. Skalåsarna *skà|lāsəgnə*. En åbo kallades Skalås-Olaus *skà|lāsəolà|usə* l. Skal-Olaus *skà|lòlà|usə*. F. Skalåsan *skà|lāsə*. Om en pratsjuk kvinna vilken som helst säger man på Tjörn ofta *e skà|lāsə* l. *e skà|lə*. Jfr tjörbomålets »*skà|lə wəj ə prà|də*».

Skokleven (t. Häle) (i) *skò|ktéva*. — IN sg. m. Skokleven *skò|ktévən*.

Skälebacken (t. Mölnebo) (pa) *skæ|ləbákən*. — IN sg. m. item. En viss skomakare kallades så. Hans änka benämndes Skälebackan *skæ|ləbà|kə*. Familjen: Skälebackarna *skæ|ləbà|kəgnə*.

Stenen (t. Ranneberg, Siröd och Utäng) (pa) *stén*. — Stenepiltarna *sténəpè|ltəgnə* voro två bröder, som enligt sägnen slogo ihjäl varandra för flera århundraden sedan.²⁾

¹⁾ Viken har namn däraf, att här förr kokats salt i pannor. Jfr Saltpannan SIOD III,57.

²⁾ Se närmare härom W. Cederschiöld, Göteborg. jub. publ. 1923, FoF 54 f.

Storemyr (t. Kollekärr) (*pæ*) *stôræmýr*. — En här bosatt torpare och hans hustru kallades Store|myren *stôræmýr* och -myran *mýra*.

Strackås (t. Hagetorp) (*pæ*) *stråhås*; även (IOD) *ásas tórp*. Numera öde. — IN sg. m. Strackås|en, f. -an, pl. -arna *stråhås|æn, -a, -gnæ*.

Stätten (t. Morik) (*pæ*) *stætta*. — IN Stätt|en, -arna *stæt|æn, -gnæ*.

Svalemyren (t. Hälleback) (*pæ*) *fwàlæmýra*. Jfr *fwàlka* 'skvala' och *fwàlka* 'svala'. — IN Svalemyr(e)n *fwàlæmýr*, om en målare.

Tippenhagen (t. Olsby) *tèpæhæwæn*. — En torpare Tippe-Mattias *tèpæmátias* bodde där ännu för en 60 år sedan (IOD).

Tippås (t. Krossekärr) (*pæ*) *tèpås*. — IN sg. m. Tippås|en, f. -an pl. -arna *tèpås|æn, -a, -gnæ*.

Tomten (t. Tolleby) (*pæ*) *túmta*. IN sg. m. Tomten *túmten*. (Accenten vacklar mellan akut och grav.).

Torsdalen (t. Ranneberg, Siröd och Utäng) (*i*) *tòsðæn, tòsðæn*. — IN sg. m. Torsdalen *tòsðæn*.

Vidjan (t. Sibräcka) (*i*) *vija, vía*. — IN sg. m. Vidj|en, pl. -arna *vín, vjgnæ*.

Vike hamn (S. om Tyfta t. Olsby gräns) (*i*) *vjgæhamn*. IN pl. Vikarna *vjganæ* 1. Viketorparna *vjgætórpanæ*.

C. Namn på bygder, fisklägen, öar, municipal- och andra samhällen och därtill hörande IN.

Bleket [Bleje] (*i*) *blèjæ*. Fiskläge. En del av B. är municipalsamhälle inom Rönnäng. — IN Blejarna *blèjgnæ*. Blejebo,-n, -r *blèjæbó, -n, -r*.

Båtsviken [Båte-] (*i*) *bådæviga*. Fiskläge. Färjeplats för överfart till Marstrand. — IN Båtevik|en, -arna *bådævíg|æn, -gnæ*.

Dyrön (Stora) (*pæ*) *dýræa*, SIOD III, 86 *dýræa*. Municipalsamhälle. — IN Dyrörna *dýræna*. Därmed förstås ock befolkningen på Lilla Dyrön.

Flatholmen (*pæ*) *flådhsýmæn*, SIOD III, 122 även *flåd-*. — IN sg. Flatholm|are, pl. -arn, -are, -arna *flådhsým|aræ, -æn, -aræ, -gnæ*.

Hättan (*pæ*) *hætta*. Så SIOD III, 5. Förr lotsstation. — IN förekom(mer) aldrig i sg. Pl. Hättarna *hætgnæ* 1. Hätteborna *hætæbýna*.

Klädesholmen (*pæ*) *klæshýmæn*. Så SIOD III, 142. Kommun, omfattande Flatholmen, Stora och Lilla Koholmen, Klädesholmen, Pater-nosterskären. Lotsplats och kronohamn. — IN sg. Klä(de)sholm|are,

-arn, pl. -are, -arna *kvæshölm|arə, -an, -arə, -anə* avse befolkningen både i kommunen K. och på ön K. Ofta såges blott Holmare *hölmara* o. s. v.

Kärslätthed. Se avd. B.

Risön (pa) *rışə, SIOD III, 91* även *rışəa(i→i)*, *rışə, rışə*. — IN Risörna *rışəna*.

Rönnäng. Självständig kommun sedan 1919. Omfattar Båtsvik, Bäcke-*vik*, Hålan, Hättan, Kårevik, Kärrsön, Ropekullen, Rönnängsby, Stansvik och en del av Bleket. Ang. ON och IN se Rönnäng, Ste, avd. A.

Skärhamn (i, ve) *skærhamn*. Fiskläge. — IN Skärhamnar, -na *skærhamn|ar, -anə*.

Säby ö(n) (pa) *səby ə*, se SIOD III, 101. Förr trankokeri, nu endast mindre boningshus. — IN Säbyörna *səbyəna* betecknar barnbarnsbarn till en viss *håns pa s*.

Tjörnekalv (pa) *şənekålv, ká-*, SIOD III, 5 *şəne-*. Municipalsamhälle. Omfattar två delar, Storekalv *størə kålv* och Lille Kalv *lèlə kålv*. Befolkningen kallas resp. Storekalvarna *størəkålvəna* och Lillekalvarna *lèləkålvəna*. Ibland användes öknamnet Kalvekysse, -n, -ar, -arna, 'en liten kalv etc.' *kålvəkış|ə, -ən, -ar, -anə*.

Vikehamn. Bygd och torpområde. Se avd. B.

***Vikeled** *vigalé*. En bygd, som omfattar sex byar: Bräcke, Gåre, Gåseknöde, Rösselvik och Åkervik. — Befolkningen kallas Vikele(d)arna *vigaləəna*.

Åstol (pa) *əstól*. Municipalsamhälle. Fiskläge på ön Norra Åstol. — IN Åstol|n, (-ing)arna *əstól|n, -l(v)əna*.

Valla socken.

Valla socken *våla, vā-*; *vålə sóy, våləsøy*, NN *vål(a) soy, vålsøy(son)*. — IN Vallböling(e), -en, -ar, -arna *vålbūlv(ə), -ən, -ar, -anə*. Ofta hört uttryck är: *«di høgféqə vålbūlvəna»*.

A. Namn på byar, hemman och hemmansdelar och därtill hörande IN.

Apelgården (i) *əbləgərn*, NN *-gərn*. — IN Apelgård|en, -arna *əbləgə|n, -ləəna*.

Apleröd (pa) *əblərə*, NN *-ə*, IOD *-ə*. — IN sg. Aplerö|n (förr), pl. -rna *əblərən, -a*.

Askerön, Lilla (pα) lələ əskərəa, SIOD III, 86. — Askeröbo, -n, -r, -rna əskərəbú, -n, -r, -na. F. leden i Öboskären əjəbuskəra förut-sätter ett Öbor əjəbúr som namn på Askeröborna. (Se SIOD III, 171).

Nordgård [Oppe-] (l) əpəgət, NN əpəgat. — IN Oppegårdar, -na əpəgət|ar, -qna.

Sörgård [Ner-] (l) nəgat, nə-. — IN Nedgårdar, -na nəgət|ar, -qna.

Balkeröd (l) bətəkərə. — IN pl. Balkerörna bətəkərəna.

Berga (l) bərja. — En Bergebo bərjəbú. Bergarna bərjəna.

Hasslekroken həsləkrogən(ä→ù). — IN Hasslekrokarna həsləkrəgəna (IOD).

Brattön (Lilla) (pα) (lələ) brətəa. Jfr SIOD III, 99. NN brätua. — Förr funnos här två ägare, av vilka den ene, som bodde på ön, kallades Brattön brätön. Folket Brattörna brätəna.

Bråland (Nedre, Övre) (l) brən (nərərə a əvrərə). — IN Brålar, -na brət|ar, -qna.

Bräcke (pα) brəkə. — IN Bräcken brəkən. En åbo med det bi-namnet i senare tid är den bekante folkminnesforskaren Olaus Olsson. Bräckarna brəkəna.

Fjällebro (Nedra, Övra) (l) fjələ(ə)brú, NN även fjələbrú. — IN Fjällebro|n, -rna fjələ(ə)brún, -a.

Bågtegen (pα) bəwtəjen. — IN Bågtegen, f. -an bəwtəjen, -a.

Myren (l) mýra. — IN Myrarna mýrəna.

Vätan (l) vədə. — IN Vät|en, -arna vəd|ən, -qna.

Övra Fjäl(le)bro (l) əvrərə fjələbrú 1. vanl. **Oppegård** əpəgət. — IN Oppegårdarna əpəgətəna.

Furusäter [Fur-] (pα) fəsədər, NN fəsədər och fəs-. — IN Fursät|ern (sällan), -rarna fəsəd|ən, -rəna.

Vingevrán (l) ä. vīgəvrəa 1. (pα) vīgən, y. vīgəvrəa. — IN m. Vingen, f. -elan, -arna vīg|ən, -əla (syster till Oov. Ej öknamn), -qna.

Gälouv [Gälo] (pα) jətə, NN »jətə. Många säga jətəow.» — IN Gälön (ingen viss åbo) jətən, folket Gälorna jətəna.

Habborsby (Nord-, Sörgård) (l) həbəsby, IOD həbəs-, NN həbəsby. IN pl. Habborsbyrna həbəsbyna.

Gatan gəda. — IN Gat|en, -arna gəd|ən, -qna. (IOD)

Hammar (Lilla) (l) həmər. — IN m. Hamm|ern, f. -ran, -rarna həm|ən, -ra, -rəna.

Hanekullen (p α) *h \grave{a} n \acute{a} k \acute{o} l \acute{n}* , NN *h \acute{a} n \acute{o}* . Inköptes på 1700-talet av Gälöbönderna. — Ingen åbo.

Hjälteby (Västra, Östra) (i) *ɣ \acute{e} lt \acute{e} b \acute{y}* . IN pl. Hjältebyrna *ɣ \acute{e} lt \acute{e} b \acute{y} na*.

Häggvall (Neder-, Upp-, Övergård) (i) *h \acute{e} g \acute{v} al*. NN *h \acute{e} g \acute{v} al*. — IN Häggvallar, -na *h \acute{e} g \acute{v} al|ar, - \acute{a} n \acute{o}* .

Kärret (i) *ʃ \acute{e} t*. — IN Kärrsen *ʃ \acute{e} ʃ \acute{e} m*.

Övergård (i) *\acute{a} v \acute{e} r \acute{g} g \acute{t}* . — IN Övergårdar, -na *\acute{a} v \acute{e} r \acute{g} g \acute{t} |ar, - \acute{a} n \acute{o}* .

Hällene (i) *h \acute{e} l \acute{n} \acute{o}* . Enl. NN vanligare *h \acute{e} l \acute{n} \acute{o}* . IOD *h \acute{e} l \acute{n} \acute{o}* , *h \acute{e} l \acute{n} \acute{o}* . — IN Hällnar, -na *h \acute{e} l \acute{n} |ar, - \acute{a} n \acute{o}* .

Häller (p α) *h \acute{e} l \acute{e} r*. — IN m. Häll|ern, f. -ran *h \acute{e} l| \acute{e} r \acute{n}* , -ra. Den mask. singularbenämningen har bibehållits, även sedan hemmanet kluvits. Hällrar, -na *h \acute{e} l \acute{r} |ar, - \acute{a} n \acute{o}* .

Hövik (Lilla, Stora) (i) *h \acute{o} v \acute{v} ig*. — IN Hövikar, -na *h \acute{o} v \acute{v} ig|ar, - \acute{a} n \acute{o}* .

Kalekärr (p α) *k \acute{a} l \acute{e} ʃ \acute{e} r*, NN *k \acute{a} l \acute{e} ʃ \acute{e} r* («lent f-ljud»). — IN m. Kalekärr|n, f. -an, pl. -ar, -na *k \acute{a} l \acute{e} ʃ \acute{e} | \acute{n}* , -ra, -rar, - \acute{r} \acute{a} n \acute{o} .

Kil (Väster-, Östergård) (i) *ʃ \acute{t} k*, NN *ʃ \acute{t} k*. — IN Kiln (sällan) *ʃ \acute{t} n*; Kilar, -na *ʃ \acute{t} k|ar, - \acute{a} n \acute{o}* .

Kleva (i) *k \acute{t} ēva* [ē!]. e mellan e och i enligt NN. — IN m. Klev|en, f. -elan (på skämt), -ar, -arna *k \acute{t} ēv| \acute{e} n*, - \acute{e} la, -ar, - \acute{a} n \acute{o} .

Krommeröd [Krumm-] (i) *k \acute{r} ūm \acute{e} r \acute{e}* . — IN Krummerö|n, -rna *k \acute{r} ūm \acute{e} r \acute{e} | \acute{n}* , -a.

Kråkedal (i) *k \acute{r} ā \acute{g} ēd \acute{t}* . Blev komministerboställe 1734. — IN sg. saknas. Folket Kråkedalar, -na *k \acute{r} ā \acute{g} ēd \acute{t} |ar, - \acute{a} n \acute{o}* .

Krässen [Krossen] (i) *k \acute{r} ēs \acute{e} n*, NN *k \acute{r} ēs \acute{e} n*. — IN m. Kross|en, f. -an, pl. -arna *k \acute{r} ēs| \acute{e} n*, -a, - \acute{a} n \acute{o} .

Lind (i) *l \acute{y} n*. — IN Lindar, -na *l \acute{y} n|ar, - \acute{a} n \acute{o}* .

Myggenäs (Mellan-, Neder-, Uppegård) (i) *m \acute{o} g \acute{e} n \acute{e} s*. — IN Myggenäsen *m \acute{o} g \acute{e} n \acute{e} s \acute{e} n*, †. o. 1925, var framstående kommunalman («sockenkung»). Myggenäsar, -na *m \acute{o} g \acute{e} n \acute{e} s|ar, - \acute{a} n \acute{o}* .

Västergård (i) *v \acute{e} ʃt \acute{e} g \acute{g} \acute{t}* . — IN Västergård|en, -arna *v \acute{e} ʃt \acute{e} g \acute{g} | \acute{e} n*, - \acute{t} \acute{a} n \acute{o} .

Östergård (i) *ōʃt \acute{e} g \acute{g} \acute{t}* . — IN Östergård|en, -arna *ōʃt \acute{e} g \acute{g} | \acute{e} n*, - \acute{t} \acute{a} n \acute{o} .

Mällby [Mäle-] (i) *m \acute{e} l \acute{e} b \acute{y}* . — IN pl. Mälebyrna *m \acute{e} l \acute{e} b \acute{y} na*.

Näs (Västra, Östra) (i) *n \acute{e} s*. Så NN. IOD *n \acute{e} s*. — IN Näsar, -na *n \acute{e} s|ar, - \acute{a} n \acute{o}* .

Saxängen (i) *s \acute{a} k \acute{s} ēg \acute{e}* . — IN Saxäng|en, -arna *s \acute{a} k \acute{s} ēg \acute{e} | \acute{e} n*, - \acute{a} n \acute{o} .

Bräcken köpte en ko i S. Denna kallades sedan aldrig annat än Saxänga *s \acute{a} k \acute{s} ēg \acute{e}* . I plur. skulle man säga *s \acute{a} k \acute{s} ēg \acute{e} na*.

Räfs[h]al (i) *rævsál*, NN *ræfsal*, vanligen *-al*. — IN Räfsalarna *rævsálqna*.

Röd (Lilla, Mellangård, Västra, Östra) (i) *rø*, NN »nästan som *ru*». — IN Rö(d)ar, *-na rø|ar, -qna*.

Lilla-Röd (i) *lèlærø*. — En person flyttade från L. till Häggvall.

Han erhöll binamnet Rössen *røssen* och hans söner Rössens-Olle *røssensólø* och Rössens-Johannes *røssensjoánæs*.

Röd Mellangård [Mellanröd] (i) *mælomærø*. — IN Mellomerörna *mælomærøna*.

Västra-Röd (i) *væstrø*. — IN Västerörna *væstrøna*.

Östra-Röd (i) *østrø*. — IN Österörna *østrøna*.

Rörvik (i) *rørvig*, NN *rør(ø)vig* och ofta *rurvig*. — IN Rörvik|en (sällan), *-ar, -arna rørvig|øn, -ar, -qna*.

Spjärr (i) *spjer*. Så NN. IOD *spjær*. — IN m. Spjärr|n *spjærn*, kallades en viss åbo, som var mycket känd i bygden. F. Spjärran IOD *spjæra*; Spjärrarna *spjærgna*.

Backhuset *bækhuset*. Förr torp. — IN m. Backhus|en, f. *-an, pl. -arna bækhus|øn, -a, -qna* (IOD). En båtsman Backe bodde här på 1700-talet (Oov).

Styrdal|en (pæ) *stúðan*, [¹ -], NN *stúd-, stúd-*. — IN m. Styrdal|en, f. *-an, pl. -ar, -arna stúðá|n, -la, -lar, -lqna*.

Sundsby (pæ) *súnsbý*, ¹ -. — IN Sundsbyrna *súnsbýna* och ¹ - -.

Åker (pæ) *ágr*. — IN Åkran *ágra*, en änka, tiggerska, som kom på fattighuset. Åkrarna *ágrqna*. Åkers-Annabrita *ágr-anabréta*. (Appellativet heter *ágr*, *ákrqna*.)

Svanvik (Mellan-, Neder-, Uppegård) (i) *fwàn(ø)vig*. — IN Svanviken *fwàn(ø)vigøn*. Den siste, som kallades så, dog o. 1920. Han var storhandlare. Nu finnas flera handlande på platsen, men ingen har ärvt binamnet. Svanvikar, *-na fwàn(ø)vig|ar, -qna*.

Kalvhagen *kàl(h)ávæn*. Två gårdar. — IN Kalvhagarna *kàl(h)ávæqna* (IOD).

Klockaregården *klàkarægårn*. Flera gårdar. — Invånarna kallas Klockarefolket *klàkaræfólket* 1. *-tyet -týt* (det senare pejorativt). Innehavaren av huvudgården för sextio år sedan var klockare. (IOD).

Kärret *sæt*. Två gårdar. — IN Kärrsarna *sææqna*. (IOD)

Nordgård *nøtggál*. Två gårdar. — IN Nordgårdarna *nøtggálqna*. (IOD)

Sjöängen *skðéyga*. Två gårdar. — IN Sjöängarna *skðéygnə*. (IOD)
Östergård *ðstəgákr*. Två gårdar. — IN Östergårdarne *ðstəgákrə*.
Sörby (Lilla, Stora) (1) *sərbý*, NN *sər(ə)*-. — IN Sörbyrna *sərbýna*.
Tångeröd (Nedergård 1. Nedre, Övergård. 1. Övre) (1) *təyərð*. — IN
 Tångerörna *təyərðna*.

Fågelkärr (1) *fəgkrəsér*. — En stor och kraftig gubbe, som gick
 och bettlade, öknämndes Fågelkärrsgossen *fəgkrəsəsgósən*.

Tönsång [Tönnenga] (1) *túnéyga*, NN *-əyga* och vanligare *-eyga*. IOD
-yga. — IN Tönneng|en, -arna *túnéy|ən*, -*gnə*.

Kärret IOD *šəɛt*. — IN m. Kärrs|en (IOD) *šəɛsən* (acc. tvivel-
 aktig), f. -an, pl. -arna *šəɛs|a*, -*gnə*.

Uteby (1) *údəbý*, NN *údəbý*. — IN sg. Uteby|n, pl. -rna *údəbýn*, -*a*.

Ävja (1) *əvja*. — IN Ävj|en, -arna *əv|ən*, -*gnə*.

Kärret (1) *šəɛt*. — IN m. Kärrs|en, f. -an *šəɛs|ən*, -*a*.

B. Namn på torp och lägenheter och därtill hörande IN.

Olaus Olsson i Bräcke har meddelat mig följande ramsa («räxa») om torparna under Sundsby. Vem författaren var, vet man inte, men det är inte osannolikt, att han är identisk med den i räxan nämnde Ramsdalen, som lär ha varit en stor spjuver. Räckans ålder kan ej heller med bestämdhet avgöras, men man vet, att den här omtalade Bräcken omkring 1850 gift sig med en Rafstedt. Samma ramsa finnes upptecknad (IOD) men icke på landsmål.

šær e kált ɪ hòkr, sa hòr.

šær snðwar ɪ stán, sa káltörpən.

de e no jámt, sa gädən.

de va àtan fân, sa hòltən.

je far ɪntə pəlat, sa húsən. [pəler 'pärlor, dvs. fårlort'].

je far ɪntə krøvet met néb, sa stðrbón.

je e sätməgərə, sa lələbón.

je e røhtarə, sa əgəŋ.

əvr vjén, sa vøkmən. (När V. var onycter en gång, lade han sig på marken och vältrade sig som en häst).

təbúgər vjén, sa mjèlkrøvjən.

je e utə rävstəts sləktə, sa brækən.

du far ɪntə skit ɪ šårka fə.ðé, sa f|ætən.

je har pəyər, sa túnəvjən.

de har *jé mé*, sa *råmsdår*.
 de vil ja *skíd* 1, sa *l̥sabárjøn*, (1. *l̥sabárjøn*).
 de gar *lét*, sa *h̥ér*.
 skynå *pá*, sa *d̥v̥jgøn* (¹ - -).
 de e *v̥a bròska*, sa *šældår* (¹ -).

[I fortsättningen hänvisas till denna räxa under de särskilda torpnamnen].

Alen (t. Fjällebros) (*pæ*) *áta*, nu öde. — IN sg. m. Al|en, f. -elan, pl. -arna *ân*, *àtala*, *àtagnå*. Nu är namnet *ân* överflyttat på en bonde, som äger en del av marken.

Aspeberget (t. Kråkedal) (*pæ*) *às̥pøbárjæt*. — IN sg. m. Aspeberg|en, f. -an, pl. -arna *às̥pøbárjøn*, -a, -agnå.

Bastekullen (t. Myggenås) (*pæ*) *bàstékól̥n*. — IN sg. m. Bastekull|en, f. -an, pl. -arna *bàstékól̥n*, (hustrun) -a, (sönerna) -agnå.

Berga Strand (t. Berga) (*ve, pæ*) *bárjæstrån*. — En person flyttade från utmarken in på ingärdet. Han kallades Stranden *strån* 1. Strand-Kristian *strånækrisan*, hans hustru Strandan *stråna*, sönerna Strande-Johan och Strand-Alfred, *strånæjōan* och *strånålfrød*; hela familjen Strandarna *strånagnå*.

Boddalen (t. Myggenås) (*i*) *būdår*, ¹ -. — IN sg. m. Boddal|en, f. -an, pl. -arna *būdår̥n*, -la, -kagnå.

Bo(d)halla (t. Häggvall) (*pæ*) *bùåla*. — IN Bohall|en, -arna *bùål̥n*, -agnå.

Bottnen (t. Sundsby) (*i*) *bøn*, *bñn*, *størøbñn*, *lèløbñn*. — IN sg. m. Store-Bottnen och Lille-Bottnen *størøbøn* och *lèløbøn*. Pl. Bottnarna (gemensamt namn för bägge) *bønagnå*. F. Bottnan *bønå*. Se f. ö. räxan, s. 140.

Bökeviken (t. Rörvik) (*i*) *bögøviga*. Bokskog redan på 1600-talet men nu borta. — IN Bökevik|en, -arna *bögøvig|øn*, -agnå.

Dalen (t. Spjärr) *dgn*. — IN sg. m. Dal|en, f. -an, pl. -arna *då|n*, ¹la, ¹kagnå. (IOD)

Dammen (t. Spjärr) *dāmøn*. — IN sg. m. Damm|en, f. -an, pl. -arna *dām|øn*, ¹a, ¹agnå. (IOD)

Dyvik (t. Sundsby) (*i*) *d̥v̥jg*, IOD ¹ -. — IN sg. m. Dyvik|en, f. -an, pl. -arna *d̥v̥jg|øn* 1. ¹ - -, ¹ -a, *d̥v̥jgagnå* och ¹ - - -. Se f. ö. räxan, s. 140.

Fläken (t. Hjalteby) (*i*) *fl̥ægøn*. — IN sg. m. Fläken *fl̥ægøn*. En

omkring nittioårig kvinna på ålderdomshemmet kallas Flåkan *flæga* 1. Flåke-Maria *flægemåria*.

Gatan (t. Sundsby) (*l*) *gåda*. Öde 1930. — IN sg. m. Gat|en († o. 1880), f. -elan, pl. -arna *gåd|æn*, -*ela*, -*gnæ*. Se räxan, s. 140.

Hamilton (t. Hammar) (*pæ*) *håmiltön*. — Sannolikt båtsmansnamn från början. I varje fall har där i senare tid bott en båtsman vid namn Överste. IN sg. m. okänt. Fem. Hamiltonan *håmiltöna* 1. Tonan *töna* (ökn.). Y. är Hamiltonskan *håmiltönska*, som givits åt bl. a. systemen till en handlande.

Holtet (t. Sundsby) (*pæ*) *hóltæt*. — IN sg. m. Holt|en, f. -an, pl. -arna *hólt|æn*, -*a*, -*gnæ*. Se räxan, s. 140.

Huset (t. Habborsby) (*pæ*) *húst*. — IN f. Husan *húsa*, en änka, † o. 1860.

Huset (t. Sundsby) (*l*) *húst*, ä. *mès(h)úst*. — IN sg. m. Hus|en, f. -an, pl. -arna *hús|æn*, -*a*, -*gnæ*. Se räxan, s. 140.

Hålan (t. d:o) (*l*) *høla*. — IN sg. m. Hål|en, f. -ela, pl. -arna *høn*, *høt|øla*, -*gnæ*. Se räxan, s. 140.

Hålebäcken (t. Habborsby) *høtøbækæn*. Torp och bäck. — IN Hålebäckarna *høtøbækænæ*.

Kaltorp (t. d:o) (*pæ*) *kåltørp*. Trädlöst. — IN sg. m. Kaltorp|en, f. -an, pl. -arna *kåltørp|æn*, -*a*, -*gnæ*. Se räxan, s. 140.

Kalvås (t. Spjärr) (*pæ*) *kåtvås*. — IN sg. m. Kalvås|en, f. -an *kåtvås|æn*, -*a*.

Knarrudden (på Lilla Askerön) (*pæ*) *knårødæn*. — IN pl. Knarruddarna *knårødænæ*. Knarruddan *knårøda*, prästänka, † o. 1870.

Knoppen (t. Lind) (*pæ*) *knøpæn*, *knú*-. Vid *gøtækknøp*, en bergsudde, gulaktig till färgen. — IN Knopp|en, -arna *knøp|æn*, -*gnæ*.

Kortås (t. Habborsby) (*pæ*) *køtås*. — IN sg. m. Kortås|en, f. -an, pl. -arna *køtås|æn*, -*a*, -*gnæ*.

Kvarneviken (t. Apelgård) (*l*) *kwønevígga*, även *xw*-. — IN sg. m. Kvarnevik|en, f. -kåringen *kwønevígga|n*, -*šæriwa*.

Kåpedyet (t. Röd) (*pæ*) *kæbdýt*. Se Mickelliden.

Källdalen (t. Sundsby) (*l*) *šældæn*. — IN sg. m. Källdal|en, f. -an, pl. -arna *šældæ|n* 1. ¹ -, ¹ - *ka*, *šældæ|kænæ* 1. ¹ - - - . Se räxan, s. 141.

Kärret (t. Apelgården) (*l*) *šæt*, *šæt*. — IN sg. m. Kärrs|en, f. -an, pl. -arna *šæs|æn*, -*a*, -*gnæ*.

Kärret (t. Häggvall) (*l*) *šæt*. — Kärsens-Olaus *šæsønsølaus* var kom-

men från hemmansdelen Kärret och flyttade till ett torp under Hanekullen.

Lisaberg (t. Sundsby) (pα) *lisabérj*. — IN sg. m. Lisaberg|en, pl. -arna *lisabérj|ən*, -*gnə*. Även *lisabérjən* etc. Se räxan, s. 141.

Majhuset (t. Näs) *májúst*. Nu öde. — Majhusen *májústən* gick på roten på 1850-talet.

Mickelliden (t. Röd) *mèkəlija* 1. *mèkləlija*. — IN sg. Micklarna *mèkləgnə*, även *mèklət*-. Två bröder kallades Mickle-Alfred och Mickle-Bernhard, *mèkləálfrəd* och *mèkləbərnat*. En kvinna benämndes Mickle-Sofi *mèkləsófi*. [Obs. l!]. Emedan IN uppfattades som ökn., gavs åt torpet ett nytt namn: *kəbədýt*. IN sg. m. blev nu Kåpedyn *kəbədýn*.

Mjölkeviken (t. Sundsby) (l) *mjəlkəviga*. — IN Mjölkevik|en, -arna *mjəlkəvíg|ən*, -*gnə*. Se räxan, s. 140.

Munkebacken (t. Häggvall) (pα) *mòykəbəkən*. — En åbo kallades Munke-Nils *mòykanəls*. Han flyttade till Klö, men kallades fortfarande M.

Nybygget (t. Sundsby) (pα) *nýbýgət*. — IN sg. m. Nybygg|en, f. -an, pl. -arna *nýbýg|ən*, -*a*, -*gnə*.

Pallen (t. Mällby) (pα) *páln*, *páln*. — Pallan *pála* 1. *pətəŋəla pə páln* var kokerska vid kalas i bygden. Hennes efterblivne son kallades Pall-Lullen *pálnúln* 1. Pallulle-Johan *pálnələjəan*. Jfr barnspråkets smekord *lull*.

Porsen (t. Krommeröd) (l) *pəşən*. [Obs. acc.!]. — IN f. Pors|an, pl. -arna *pəş|a*, -*gnə*.

Ramsdalen (t. Sundsby) (l) *rámśdán*, ¹ -. — IN sg. m. Ramsdal|en, f. -an, pl. -arna *rámśdál|n*, (så IOD 1898), -*la*, -*lgnə* och IOD *rámśdálgnə*. Se räxan, s. 141.

Resset (t. Krummeröd) (pα) *rəşət*. Jfr SIOD III, 127. — IN sg. m. Ress|en, f. -an, pl. -arna *rəş|ən*, -*a*, -*gnə*.

Rördalen (t. Svanevik) (l) *rúdán*. — IN f. Rördal|an och ibland -skan, pl. -arna *rúdálka*, *rúdálška*, (i båda fallen även grav accent); *rúdálhgnə* och IOD *rúdálhgnə*.

Rörviken (t. Häggvall) (pα) *rörviga*. — IN Rörvik|en, -arna *rörvíg|ən*, -*gnə*.

Rösseberget (t. Spjärr) *rüşəbət*. Vid *rüşəbérja*. Nu öde. — IN m. Rösseberg|en, f. -an, pl. -arna *rüşəbérj|ən*, -*a*, -*gnə*. (IOD)

Sandersviken (t. Hövik) (1) *sànəsviɡa*. — Sandersviken *sànəsviɡən* † o. 1910 var den siste, som bodde där.

Skalebräcka (t. Sundsby) (1) *skàləbràka* 1. *bràka*. — IN sg. m. Bräck|en, f. -elan, pl. -arna *bràk|ən*, -*ala*, -*ɡnə*. Se räxan, s. 140.

Skinntorp (t. Röd Mellangård) (*pə*) *skjntörp*. — IN sg. m. Skinntorp|en, f. -an *skjntörp|ən*, -*a*.

Skulten (t. Lind) (*pə*) *skültən*, *skú*-. Även med grav acc. Nära ligger *ljnəhövə*. — IN sg. m. Skult|en, f. -an, pl. -arna *skült|ən*, -*a*, -*ɡnə*.

Sjögårdsviken (t. Hällene) (1) *skögəsviɡa*. ∞ *skögəlv* 'gärdesgård som går ut i sjön mellan två betesmarker, tillhörande olika ägare'. — IN sg. m. Sjögårdsviken *skögəsviɡən* har använts om en skräddare, † o. 1860, och en fiskare, † o. 1920. Den senares söner och änka kallades Sjögårdsvikarna *skögəsviɡəgnə*. Nu användes IN ej längre i trakten, ty sönerna äro utflyttade. Änkan bor kvar men har ej erhållit något IN, ty detta skulle ha blivit identiskt med torpets.

Slätten (t. Sundsby) (*pə*) *slætə*, *sl*-. Officiellt NN *órnən*. — IN sg. m. Slätt|en, f. -an, pl. -arna *slæt|ən*, -*a*, -*ɡnə*. Se f. ö. räxan, s. 140.

Slättebacken (t. Habborsby) (*pə*) *slætəbàkən*, *sl*-. — IN m. Slätteback|en, f. -a, pl. -arna *slætəbàk|ən*, -*a*, -*ɡnə*.

Snippen (*pə*) *snépən*. Flera torp. Namn på hela utmarken, där Krommeröd, Balkeröd och Tångeröd gränsa ihop (IOD). Kunde även ha förts till avd. C. — IN sg. m. Snippen, f. -an, pl. -arna *snép|ən*, -*a*, -*ɡnə*.

Trankoket (t. Röd) (*pə*) *trànkógət*. — IN Trankok|en, -arna *trànkóg|ən*, -*ɡnə*.

Tunnevik (t. Sundsby) (*pə*) *tùnəviɡ*. Får ej förväxlas med gården Tunnevik, Sundsby, som på folkmun heter *hjelva*. — IN sg. m. Tunnevik|en, f. -an, pl. -arna *tùnəviɡ|ən*, -*a*, -*ɡnə*. Se räxan, s. 140.

Vadholmen (t. d:o) (1) *vàlmən* (jfr SIOD III, 129 och not 2). — IN sg. m. Vadholm|en, f. -an, pl. -arna *vàlm|ən*, -*a*, -*ɡnə*. Se räxan, s. 140.

Vadsbacka (t. Sundsby) (1) *vàsðàka*. Sannolikt *vadställe* i äldre tid. — IN Vadsbacken *vàsðàkən*. Åbon är skogvaktare. Enligt folktraditionen blev Vadsbacka skogvaktarboställe 1751. Arrendatorn, landskamrer P. Fehman, förmådde då en av sina drängar att gifta sig med änkan på stället (hon befann sig i havandeskap) och gjorde honom till skogvaktare.

Viddalen (t. Habborsby) (1) *viðàn*. Torpet ligger, där en smal dal-

gång *vidgar* sig. — IN m. Viddal|en, f. -an, pl. -arna *vídga|n*, -*la*, -*lagnə*; alla tre IN även med gravis.

Vinterliden (t. Berga) (*pə*) *v|ntə|l|a*. — IN m. Lisk|en, f. -an, pl. -arna *l|sk|ən*, -*a*, -*gnə*. Öknamn (?).

Välleviken (t. Kleva) (*l*) *və|ləv|l|ga*. — IN Vällevik|en, -arna *və|ləv|l|g|ən*, -*gnə*.

Åker (ryktarestuga t. Sundsby) *ägər*. — Ang. IN se räxan, s. 140.

Åsen (t. Häggvall) (*únər*) *ásən*. — Familjen Åsens i Häggvall *ásəns* *l* *həgväl*. En innehavare hade varit bonde på Röd, Va. Som torpare kallades han omväxlande Åsen *ásən* och Rössens-Olle *rəsənsólə*. Se Lilla-Röd.

Åsen (t. Myggenäs) (*pə*) *ásən*. — IN m. Ås|en, f. -an, pl. -arna *ás|ən*, -*a*, -*gnə*.

Ödegärdet (t. Sundsby) (*l*) *ójét*, NN *ójət*. — IN m. Ödegärd|en, pl. -arna *ójét|n*, -*lagnə*, båda även med gravis. Sg. f. Ödegärden *ójét|a*. Se även räxan, s. 141.

Ör[e]n (strandplats t. Ävja) (*pə*) *ən*, Oov *ən*. — IN Örnarna *ənəgnə*.

Örnemyren (t. Berga) (*l*) *ənəmýra*. — IN Örnemyren *ənəmýn*.

Örnemyren (t. Rörvik) (*l*) *ənəmýra*. ∞ Oov:s morbror, † 1859, sköt örnar här. — IN m. Örnemyr|en, pl. -arna *ənəmý|n*, -*rgnə*. Örnemyrekärningen *ənəmýrəsérəga*.

C. Namn på bygder, öar, fisklägen, ångbåtsstationer o. dyl. och därtill hörande IN.

Almön (*pə*) *əlməa*, NN *əlmau* »a någorlunda = ø». Jfr SIOD III, 86. — Nu obebodd. Förr bodde Almörna *əlməna* här.

Gränden (*pə*) *grána*. Omfattar (Apleröd), Bräcke, Furusäter, Gälo, Hanekullen, Häller, Kalekärr och Styrdal. — IN Gränborna *grənbúna*.

Hakenäs (*l*) *hagənés*. Utgöres av Balkeröd, Berga, Lind och Rörvik. — IN y. obst. sg. Hakenäs|are, bst. pl. -arna *hagənés|arə*, -*gnə*. Ä. Hakenäsing(e), -en, -ar, -arna *hagənés|y(ə)*, -*ən*, -*ar*, -*gnə*.

Hövikenäs *høv|gənés* 1. **Näset** *nəsət*. — IN Näsarna *nəsəgnə* 1. Näsborna *nəs|búna*. Även obst. sg. Hövikenäs|are, obst. pl. -ar, bst. pl. -arna *høv|gənés|arə*, -*ar*, -*gnə*.

Låka (*pə*) *lāga*. Ångbåtsstation. — IN Låken *lāgən*. Förr ofta binamn på en handlande. Pl. Låkarna *lāgəgnə* (folket som bor där ute).

Mjörn (*pα*) *mjøn*. F. d. ö, numera halvö i norra Valla. — IN Mjörbo, -n, -r, -rna *mjørbý, -n, -r, -na*.

Oppkilarna *òpsilʔanə*, även (IOD) **Bortkilingarna** *bùtsilʔyanə* 1. **In-
in-**. Mjörns norra hälft, dvs. Röd och Näs. — IN pl. var förr Oppkilarna *òpsilʔanə*, enligt vad Oov hört av gamla, nu döda åbor.

Skåpesund (Förr tp till Näs, Mjörn) (*ve*, ibland *pα*) *skübəsún, -sún, sko-*. Överfartsort till Orust. — Folket Skåpesundarna *skübəsúnana*.

Snippen. Se avd. B.

Sörkroken (*l*) *sørkrógən*. Hövik, Kleva och Tångeröd bilda detta område. — IN obst. pl. Sörkrok|are, bst. pl. -arna *sørkróg|arə, -gnə*.

Utkilarna *ùdsilʔanə*, även (IOD) **Utkilingarna** *ùdsilʔyanə*. Mjörns södra hälft, dvs. Apelgården, Hällene och Krossen. — Folket kallades förr Utkilarna *ùdsilʔanə*.

Orusts Östra och Västra härad.

A n m. I j b 1881 står vid M o r l a n d a: »Inom denna socken finnas Fiskebäckskils, Grundsunds, Gullholmens, Käringsöns och Mollösunds kapellförsamlingar.» Jag följer denna indelning undantagandes i fråga om Fiskebäckskil och Grundsund, som numera betraktas som helt liggande utanför Orust.

Orust *òʔost*, NN även *òst* och *òst*. — Orustebo, -n, -r, -rna *òʔostebú, -n, -r, -na; òstə-* etc.

På befolkningen i de särskilda häraderna finnas inga IN, men de, som bo på Orusts västra sida, kallas Skärgårdsbor, -na *skærgaʔbú|r, -na*, i Lå även *-bór, -bóna*.

Orusts Östra härad.

Långelanda socken.

Långelanda [-lands] socken *làngəlàn(s sóʔən)*, NN även *làngəlan* (»ò, närmande sig till à»). IN Långlänning|e, -en, -ar, -arna *lànglénny|ə, -ən, -ar* (NN *làng|ə|lænnyar*), -gnə.

Allm. a n m. -bo synes numera vara vanligare än -bu.

A. Namn på byar, hemman och hemmansdelar och därtill hörande IN.

Angrimseröd (1) *ànggrínsærø, àvgríns-, àvgrínsærø*. — Flera ägare. IN Angrimser|ern, -rar, -rarna *ànggríns|ørn, -rar, -rørnø*.

Bräcke (1) *brækø*. Nu ett ställe. — IN Bräcken *brækøn*.

Burås (1) *būrās, NN būrās, IOD būrās*. — Många ägare. Burås|en -ar, -arna *būrās|øn, -ar, -ørnø*.

Burås Grenegård [Grenegården] (1) *grènægår, NN grenægør* (utan acc.!). — Åborna: Grenegårdarna *grènægålørnø*.

Burås Oppegård [Oppegården] (1) *òpegår, NN òpegør, IOD òpegår*. — IN sg. m. Oppegård|en, f. -an (Oppegårdskaringen), pl. Oppegårdsungarna *òpegår* (smeknamn), *òpegåla (òpegåsšærørø) òpegåsòørørnø*.

Bö (Västra och Östra). (1) *bø*. — Flera ägare. IN Bössen, Bössekaringen, Böss|ar, -arna *bøsøn, bøsæsærørø, bøs|ar, -ørnø*. Bol:s farfar flyttade från Gård, My, till Bö och kallades sedan Gårdsen i Bö *gåšøn 1 bøj*.

Gömme (1) *gømø*. — IN Gömmen, Gömmemorän, Gömm|ar, -arna *gømøn, gømømøra, gøm|ar, -ørnø*.

Haga (1) *håwa*, så NN (med frågetecken) och IOD. — Ett par ägare. IN Hag|en, -ar, -arna (l. Hageborna) *håw|øn, -ar, -ørnø* (l. *håwøbøna*).

Hals, Lilla (1) *lèlähåls, IOD lèlähåls*. — Flera ägare. Lillehalsen, Hals|ar, -arna (l. Hals(e)borna) *lèlähålsøn, håls|ar, -ørnø* (l. *hålsøbøna*).

Hals, Stora (1) *størähåls*. — IN Storehals|en, -ar, -arna *størähåls|øn, -ar, -ørnø*.

Håfoss (1) *håføs, så NN. IOD højføs*. — En ägare. IN Håfoss|en, -ar, -arna *håføsøn* (bl. a. en bekant mjölnare); *håføs|ar, -ørnø*.

Kebo (1) ä. *šèbú* l. *fèbú* (Bol), *šèbu* y. *šèbó*. — Två ägare. IN Kjebo|n, -r, -rna ä. *fèbú|n, -r, -na*, y. *šèbó|n, -r, -na*.

Kollungeröd (1, pø) *kèløjørø, äv. kèløjørø*. — IN Kollunger|ar, -arna l. Kollungeröborna *kèløjør|ar, -ørnø* l. *kèløjørøbøna*. Dessa IN avse invånarna både på **Västra** och **Östra Kollungeröd**. IN Kollungern *kèløjørøn* betecknar en mycket känd åbo på Östra Kollungeröd, riksdagsman 1917—1920. Han kallades även helt enkelt Kollungeröd *kèløjørø*.

Till Västra Kollungeröd höra:

Nordkrok (1) *nøtkrøg*. — IN Nordkroken *nøtkrøgøn*. Om åborna på två ställen Nordkrokarna *nøtkrøgørnø*.

Surdal (1) *sùdát*, IOD *sùdát*. — Surdal(e)n *sùdån* var en handlande, som dog o. 1905.

Till Östra Kollungeröd höra:

Källhogen (1) *šælhóvæn*. — IN pl. Hogs|ar, -arna *hòws|ar*, -*gnä*.

Romsta(d). Se avd. B.

Svadorna (*pa*) *švåna* ('flacka, slåta berg'; jfr SIOD III, 197) eg. torpnamn. Förr fanns här en ägare, som kallades Svaden *švån*.

Långelanda [-land] (1) *långelån*. — Några ägare. Åborna: Långelanda|ar, -arna *långelån|ar*, -*gnä*.

Mulltorp (1) *mùtørp*. — Flera ägare. IN sg. m. Mulltorp|en, f. -an, *mùtørpen* (spenamn), *mùtørpa* (ökn. på en änka, som »regerade» många år efter mannens död); Mulltorp|ar, -arna *mùtørp|ar*, -*gnä*. IOD Mulltorpekäringen *mùtørpšærva*.

Mölneby (Sörgård) (1) *mùrøbý*. — By. Åborna: Mølneby|ar, -arna *mùrøbý|ar*, -*gnä*.

(Mölneby) **Börsgård** (1) *bøšgård*, IOD *bøšgård*. — En bonde. IN m. Börsgård|en, f. -an, -arna *bøšgård*, *bøšgård|a*, -*gnä*.

En hemmansdel av Mølneby, äges av Tjörbon *šørbün* (Obs! u!), en person inflyttad från Tjörn.

Näs (1) *næs*. — Några ägare. IN pl. Näs|ar, -arna *næs|ar*, -*gnä*.

Prästtorp (1) *præstørp*, *præs*-. Komministerboställe. — IN pl. Prästtorparna *præstørpna* (ej så vanligt).

Reorsreröd [Räse-] (1) *ræsørø*, NN *ræsørø*, IOD *ræsørø*. — Ett par ägare. IN sg. m. Räsern *ræsørø*. Mest bekant var Bernt Berntsson, f. 1812, en myndig, patriarkalisk man. Hans far, som var nämndeman, kallades ock R. En bror till Bernt blev kallad Lille-Räsern *lèløræsørø*, vilket kom sig därav, att han icke var bonde som brodern utan endast backstugusittare. IN pl. Rässrar, -na 1. Räserödborna *ræsør|ar*, -*gnä* 1. *ræsørøbøna*.

Röd, Västra (1, *pa*) *rø*. — IN Rödsbo|n, -r, -rna 1. Rössarna *røsbø|n*, -r, -na 1. *røšgnä*. IOD Rödsfolket *røšfølkøt*.

Röd, Östra 1. **Röd postgård** (1, IOD *pa*) *røt*¹ 1. *pøstgård*. Yngre än Västra Röd. — IN pl. Röss|ar, -arna *røš|ar*, -*gnä*.

Röra (Västra, Östra) (1) *røra*. — Flera ägare. IN Rörbo|n, -r, -rna (även Rörarna) *rørbø|n*, -r, -na (även *røragnä*).

¹) -t sannolikt best. slutartikel; alltså *Rødet. Så ock NN: *rød*; *d* här kanske nå g o t aspirerad äfven 1884. Möjl. alltså best ä m d form. Jfr *rø*.»

Stala (1) *stàla*. — Flera ägare. Stalen *stàln*, även Stalbon *stàlbón*, f. 1819, d. 1911, ägde över halva gården och var således huvudpersonen; Stal|ar, -arna; *Stàl|ar*, -*gnà*; Stalbo|r, -rna *stàlbó|r*, -na.

Svennungerröd (1) *svænónyərə*, även *svænóny*-, NN *svænónyərə*. — Flera ägare. En åbo med bin. Svennungern *svænónyən* var häradsdomare och framstående kommunalman. Pl. Svennungr|ar, -arna *svænóny|rar*, -*rgnà*.

Toggestad [**Toggestala**] (*pə*) *tògəstàla*, NN *tògəsta*. Ägare staten. Förr kronofogdeboställe. — IN Toggestal(e)n, pl. Toggestal|ar, -arna *tògəstàln* (arrendator), *tògəstàl|ar*, -*gnà*.

Tollungeröd (1) *tòlónyərə*, - - -, NN *tòlónyərə*. — Flera ägare. IN Tolung|ern, -rar, -rarna *tòlóny|ən*, -rar, -*rgnà*.

Torp (1) *tərp*. — En ägare. IN sg. m. Torpen *tərpən*. Obs! IOD *tərpən*. Aldrig *tərpənə* men Torpens drängar *tərpəns drənyar*.

Trätte, Nedra IOD *nətrətə*. — IN Nerträttarna *nətrətəna*.

Trätte, Övra (1) *trətə*, IOD *əvətrətə*. — IN Trättebo|n, -r, -rna *trətəbó|n*, -r, -na. Därmed avses inbyggarna på båda hemmanen.

Vasseröd (*pə*) *vəsərə*, NN och IOD *vəsərə*. Förr komministerboställe (intill mediet av 1700-t.). — Åborna: Vassr|ar, -arna *vəsər|ar*, -*gnà*.

Vräland (1) *vrən*, NN *vrən*, (akutcircumflex). Förr gästgivaregård. — IN Vräl|en, -ar, -arna *vrən*, *vrək|ar*, -*gnà*.

Åsen (1) *əsən*. — Flera ägare. Åborna: Ås|ar, -arna *əs|ar*, -*gnà*.

Åsten (1) *ástén*, NN *ástén*. — En åbo. IN Åsten|en; -ar, -arna *ástén*, *ástén|ar*, -*gnà*.

Ängås (1) *ənyəs*, NN *ənyəs*. — Flera ägare. IN Ängås|en, -ar, -arna *ənyəsən* (känd kommunalman†), *ənyəs|ar*, -*gnà*.

Öde-Långeland, i folkmun **Källsbacken** *şələsbəkən*. Klockareboställe. I jordeboken 1881 upptaget som Långelanda boställe. — En organist hade stor familj. Denna kallades Källsbackarna *şələsbəkənə*.

B. Namn på torp och lägenheter och därtill hörande IN.

Backen (t. Gömme) (*pə*) *bəkən*. — IN Backen *bəkən*, pl. Backarna *bəkənə*. År 1841 öppnade en *Backman* här den första specerihandeln på Orust. Han tog namnet efter Backen.

Dalen (t. Mulltorp och Ängås) (*pə*) *dār*. — IN Dalen *dār* (skeppare), pl. Dalarna *dārənə*.

Djurnäs (t. Mölneby) (pα) *ʒʏnæs*. — IN Djurnäsen (skeppare †,) *ʒʏnæsən*. Hans 4 söner kallas Djurnäsarna *ʒʏnæsənə* (även de äro skeppare).

Duv(e)dalen (t. Mölneby) (i) *dʉvədán*, *-dán*. — IN Duv(e)dalen item, pl. Duv(e)dalarna *dʉvədátqənə*.

Dyret (t. Vräland) (pα) *dʏt*, förr torp, nu hemmansdel. — IN sg. f. Dyssan *dʏsə†*, handlerska; sålde höns, kalvar och andra smådjur i Göteborg på den tid, då inga järnvägar funnos i Boh. Vintertiden åkte hon efter häst till Göteborg, den goda årstiden reste hon med ångbåt. Hennes verksamhetstid inföll under åren 1870—1890. Hon hade många likar — duktiga kvinnor. Dyssans man kallades enl. IOD Dyssen *dʏsən*. Dottern, som fortsatte hennes näringsfång, kallades ej *dʏsə* utan *kréstina pα dʏt* (l. Dysse-Kristina *dʏsəkréstina*).

Fagerhult (t. Mölneby) (pα) *fågərhl̥t*. [obs. *g!*]. — En smed kallades Fagerhulten *fågərhl̥tən*. Före honom beboddes stället av Fagerhultarna (ökända slagskämpar) *fågərhl̥tqənə*.

Flögsåsen (t. Ö. Kollungeröd) (pα) *fløwsəsən*, så kallat efter en väderflöjel på det höga berget ovanför. — IN Flögsåsen *fløwsəsən* (sjöman); pl. Flögsåsarna *fløwsəsənə*.

Friberg (t. Ö. Bö) (pα) *fr̥bérj*, *fr̥bérj*. — IN Friborgen *fr̥bérjən* (skeppare); pl. Friborgarna *fr̥bérjqənə*.

Gömme hamn (t. Gömme) (i) *ʒʉməhåmn*. — Torpområde. Åborna: Gömme torpare *ʒʉmə tərparə*. Se ock avd. C.

Hamburg (t. Ö. Kollungeröd) (pα) *håmbérj*. — IN Hamburg|en, pl. -arna *håmbérj|ən*, *-qənə*.

Hasselbacken (t. Mulltorp) (pα) *håš[ə]båkən*. — En nittiofemårig gubbe kallas Hasselbacken *håš[ə]båkən*. Nu (1930) på ålderdomshemmet. Pl. Hasselbackarna *håš[ə]båkənə*.

Husegårdet (t. Prästtorp) (pα) *hʉsəjət*, IOD *hʉsəjət*. — IN Husegård|en *hʉsəjətən*, Husegårdarna (två bröder) *hʉsəjətqənə*.

Hölen (t. Mölneby) (i) *hʉr*. — IN Hölen *hʉr*, pl. Hölarna *hʉtqənə*.

Jomsburg (t. Ö. Bö) (pα) *ʒəmsbérj*, *z -*. — IN Jomsborgen *ʒəmsbérjən* (skeppare); Jomsborgarna *ʒəmsbérjqənə* (sönerna).

Kajsenborg (t. Näs) (pα) *kåjsənbérj* (har länge legat öde men är nu återupptaget). — IN Kajsenborgen *kåjsənbérjən*.

Kalvhagen (t. Toggestad) (pα) *kålhåwən*. — IN Kalvhag|en, (-arna) *kålhåw|ən*, *(-qənə)*.

Kastet (t. Ängås) (*pα*) *kástæt*. — IN Kasten *kàstøn*, pl. Kastarna *kàstqna* (skeppare). Vanligen begagnas PN + *pα kástæt*.

Klippan (t. Mölneby) (*pα*) *klèpa*. — IN Klippen, -arna *klèp|øn, -qna*.

Kollekärr (t. Mulltorp) (*pα*) *kèlæçér*. — IN Kollekärr(e)n *kèlæçén*.

Lekarebacken (t. Burås) (*pα*) *lègarèbákøn*. 'Lekplats vid midsommarfester etc.' IN sg. m. Lekarebacken *lègarèbákøn*. Känd sjöman i Opl:s barndom.

Linneberg (t. Mölneby Sörgård) *lìnbèrj*. — IN Linneberg|en, -arna *lìnbèrj|øn, -qna*.

Nortaka (t. Röra, Burås) (*ì*) *nòtåga*. — IN Nortak|en, -arna *nòtåg|øn, -qna*.

Pinan (t. Mölneby) (*ì*) *pìna*. Officiellt Äsperöd. Tre torp, två till Mölneby och ett till Ängås, kallades Pinan, Plågan och Jämmerbacken. De lågo rätt nära varandra och voro alla svåruppodlade. — IN Pinegubben *pìnægòbøn* (en handsågare).

Plågan (t. Mölneby) (*ì*) *plåwa*. Officiellt Svenstorp. — IN Plågen *plåwøn*. Barnen Plågarne *plåwqna*.

Romsta(d) (t. Ö. Kollungeröd) (*ì*) *ròmsta*, IOD *ròmsta*. — Där bodde för en del år sedan en urmakare, som kallades Romstan *ròmstån*. Hans barn fingo heta Romsta(d)ungarna *ròmstaóyqna*. Stället finns ej längre som torp. Det är nu hemmansdel till Ö. Kollungeröd.

Rörvik (t. Angrimseröd) (*ì*) *ròrvìg*. Officiellt Fridenslund. En liten del är torp, det övriga beteshage till gården. — En åbo, Rörviken *ròrvìgøn*, var sjöman. Sönerna benämndes Rörvikarne *ròrvìgqna*.

***Sisteviken** (t. Gömme hamn) (*ì*) *sìstèvìga, sèstè*. En skeppare, som dog o. 1850, kallades *sìstèvìgøn*. Folket på gården gingo under namnet *sìstèvìgqna*.

Skäret (t. Röd postgård) (*pα, ve*) *skæt, skæt*. — Skärsarna *skèçqna* voro färjemän här på 1870- och 80-talen.

Sköntorp IOD *skòntòrp*. — IN Sköntorparn *skòntòrpan*.

Slätten (t. Trätte) (*pα*) *s|éta*. — IN Slätt|en, -arna *s|èt|øn, qna*.

Snustenen (t. Ö. Kollungeröd) (*pα*) *snùstén*, IOD *snùstén*. Officiellt Höjentorp. — Även två andra torp i närheten gingo under samma benämning. Folket i de tre torpen kallades Snustenarna *snùsténqna*. En skeppare fick heta Snustensgubben *snùstènsqòbøn*. Endast ett av torpen finnes kvar. Åborna där kallas ibland Snustenarna. De uppfatta IN som öknamn.

Stenebacken (t. Ängås) (*pα*) *stènbákøn*. — Det är detta torp som

förr kallades Jämmerbacken *ǰæmærbákæn*. Se Pinan och Plågan! En slaktare kallades Stenebacken *stènæbákæn* och hans familj Stenebackarna *stènæbákænæ*.

Sundhuvudet (t. Gömme) (*pæ*) *sùnhúvæt*. Det är ock naturnamn = övre delen av Svanesund på högsta krönet av vägen till Ängås, längre åt NV än den plats, där Strandhotellet nu ligger. — Sundhuvuden *sùnhúvæn* var en ensam gubbe, en strandfiskare. Torpet är nu borta.

Sörtaka (t. Röra) (*i*) *søtåga*. Jfr Nortaka. — IN sg. m. Sörtaken *søtågen*, pl. Sörtakarna *søtåggænæ*.

Tegen (t. Burås) (*i*) *téjan*, *téj*-. Så IOD (1928). Flera ställen här kallas med ett gemensamt namn **Tegarna** *téjgænæ*, *téj*-. — En duktig trädgårdsmästare, Isak, som levde här för många år sedan, kallades Tegen *téjan*. Folket benämndes Tegarna *téjgænæ*.

Tomten (t. Toggestad) (*pæ*) *tómta*. — IN Tomt|en, -arna *tómt|æn*, -gænæ.

Vårdberga (t. Mølneby) (*pæ*) *vå̀tberja*. — Vårdbergen *vå̀tberjan*, en skeppare, var enligt sägnen den förste, som hissade svenska flaggan på Fredrikshald 1815. IN pl. Vårdbergarna *vå̀tberjænæ*.

Änghagen (t. Mølneby) (*pæ*) *æ̀ghåwæn*. Nu utlagd som hemmansdel till Mølneby. — IN Änghag|en, -arna *æ̀ghåw|æn*, -gænæ.

Änghagen (t. Röra) (*pæ*) *æ̀ghåwæn*. — IN som föregående.

C. Namn på bygder, badorter, färjeställen och därtill hörande IN.

Gömme hamn, bygd och torpområde. Se avd. B.

Svanesund (*pæ*) *fwå̀nsún*, NN *svå̀nsun*, IOD *swanæsiún*. Upptages som lägenhet och färjeställe i jordeboken 1881. Nu avser man med namnet badorten och färjestället. — Svansundsbo, -n *fwå̀nsansbó*, -n. Pl. Svansundar, -na *fwå̀nsún|ar*, -gænæ; y. Svansundsbor, -na *fwå̀nsansbó|r*, -na.

Varviken (*i*) *wå̀rviga*. (Enligt NN är Vareviken en trakt.) V. är ett (bergs)område med en mängd torplägenheter, tillhörande tolv hemman i östra delen av Lå och sydöstra delen av My. Långelandaområdets kallades förr *stø̀ræ wå̀rviga* och Mycklebyområdet *lèlæ wå̀rviga*. — Befolkningen gick under namnet Varvikarna *wå̀rviggænæ*. På den tid, då en krog fanns i Svanesund, besöktes denna gärna och ofta av vissa stamkunder från V. Dessa öknämndes Varulvarna *wå̀rúlvænæ*.

Myckleby socken.

Myckleby socken *mýkkræbú*, NN *mðkkræbú* («tungspets-ö»). — IN Myckböling|e, -en, -ar, -arna *mýkkræbú|e* (NN *mðkkræbú|e*), -en, -ar (NN *mðkkræbú|ar*), -gnæ. Även Mycklebo, -n, -r, -rna *mýkkræbú*, -n, -r, -na. V. Mycklebybo etc. *mýkkræbubó* etc.

A. Namn på byar, hemman och hemmansdelar och därtill hörande IN.

Allmag (Nordgård och Sörgård) (1) *álmág*, NN *álmag* ungefär som *álf mág*. — IN Allmagar, -na *álmág|ar*, -gnæ.

Andenäs [Un(de)näs] (1) *úndæs*, NN *úndæn*æs. — IN Andenäsar, -na *úndæs|ar*, -gnæ.

Backa (1) *bákka*. En gård. — IN Back|en, -ar, -na *bák|æn*, -ar, -gnæ.

Beläteröd (pa) *belætærø*, bæ-, NN *balætærø*, IOD *bälætræ*. Förr härads-skrivarboställe. — Nu IN Belätrar, -na *belætr|ar*, -gnæ (om arrendatorns).

Berg (1) *bærj*. Flera gårdar. — En kreaturshandlare kallas Bergsen *bæsgæn*. Pl. Bergsarna *bæsgnæ*.

Björneröd (Västra, Östra) (1) *bjúnærø*, NN *bjúnærø*. — En åbo från V. Bj., känd som s. k. »klok gubbe» kallades Björnern *bjúnærj*. Han dog o. 1900. Björnrarna *bjúnærjnæ* säges om folket både från V. och Ö. Bj.

Bogane [Bågarna] (Västra och Östra) (1) *bòwanæ*, NN *båw-*. — IN Bågarnebo, -n, -r, -rna *bòwanæbú*, -n, -r, -na 1. -bó etc.

Brunnefjäll (1) *brúnæfjæll* (1. *fjællmó?*). — IN Brunnefjällsbo, -n, -r, -rna *brúnæfjællsbú*, -n, -r, -na 1. -bó etc. Pl. även Brunnefjällar, -na *brúnæfjæll|ar*, -gnæ.

Bräcke (1) *brækæ*. — IN Bräckar, -na *bræk|ar*, -gnæ.

Buvenäs (1) *búndæs*, *búnæs*, NN *búndæs*. — IN Buvenäsar, -na *búndæs|ar*, -gnæ.

Edsberg (1) *isbærj* Så NN. En åbo flyttade till Grindsby och fick sedan heta *isbærjnæ* i *grínsbú* († o. 1900). Han var mäg till den andre under Museröd, Rö, omnämnde Musern. Edsberg|en, ar, -arna *isbærj|æn*, -ar, -gnæ.

Goddalen [Dalen] (1) *dær*. NN »gódær», vanligen kalladt *dær*. — IN okänt.

Grindsby (1) *grínsbú*. NN »grínsbú, en person *grínsþú*.» — IN Grindsbyar, -na *grínsbú|ar*, -gnæ.

Gunneröd (1) *gùnərə, gùnərə*, NN *gunərə* ungefär *gún ərə* (med sista accenttecknet inom parentes) — Tre bönder. IN Gunnern *gùnəη*. Den som gick under namnet var en fattig, egendomlig man, som folk drev med. Pl. Gunnrar, -na *gùnrr|ar, -gnə*.

Gård (*pə*) *gǽl*. — Härifrån flyttade Bol:s farfar Gårdsen *gǽsən* till Bö, Lå. Se Lå, avd. A.

Gäddestala (1) *ɟəstála*, NN *ɟəstala, ɟəstála*. — Ägaren av den största gården kallades Gäddestalen *ɟəstálən*. Pl. Gäddestalar, -na *ɟəstál|ar, -gnə*.

Havberg (1) *háǰærɟ*, NN *háǰærɟ* o. *háǰær*. — IN Havbergar, -na *háǰærɟ|ar, -gnə*.

Hede (1) *hɛ, hɛ*. — IN Hedarna *hɛgnə*.

Hogen (1) *hówən*. NN »1. *hówən* 2. *hówən* nära nog som *hówən*.» IOD *hówən*. — IN Hogsar, -na *hóws|ar, -gnə*.

Hällebord (1) *hələbóɟ*. Har tillhört Dragsmarks kloster. — IN Hällebordar, -na *hələbóɟ|ar, -gnə*.

Hällene [Häll(e)na] (1) *hələna, hələna*, NN *hələna*. — IN Hällnar, -na *hələn|ar, -gnə*. I st. f. pl. även Hällenefolket *hələnəfólkkət*.

Häröd (1) *hərə, ˘ -, həərə*, NN *hərə*. — IN Härar, -na *hərə|ar, -gnə*.

Hästlägg *həsləɟ, həsləɟ*, NN *həsləɟ*. — IN Hästlägggar, -na *həsləɟ|ar, -gnə*. Här levde en spelman, som blev hundra år gammal. Han dog o. 1920. Gubben hade kommit från torpet *sléta*, *ɟl*- i Stora Vassö, My, och benämndes Slätten *slətən*, *ɟl*- 1. vanligen Samuel Berntson *səməl bəŋsə*. De flesta sockenborna av äldre årgångar ha hört *səməlbəŋsəs vələs*.

Kalseröd (1) *kəlsərə*, NN ˘ - -. Stor areal, stor folkmängd. — En mycket populär man, bl. a. ledamot av kommunalfullmäktige, kallas Kalsern *kəls|əη*. Pl. Kalsrar, -na *kəlsr|ar, -gnə*.

Krogane (1) *kròggə*. NN *kròganə*. Han tillägger: »Obs. aksentueringen — dock egendomlig — ungefär som *krò gánə*.» — IN Kroganebo, -n, -r, -rna *kròganəbú, -n, -r, -na* 1. *-bó* etc.

Krogeröd (1) *krògərə*. — En mycket känd åbo, boutredningsman, auktionist, † på 1890-talet, kallades Krogern *krògəη*. Han var mycket hjälpsam mot sockenborna. Namnet uppfattades som ett hedersnamn. Pl. Krograr, -na *krògr|ar, -gnə*.

Kross(e)kärr (1) *króskær*, NN *krósar* och *króskar*. Fordom till Dragsmarks kloster. — IN Krosskärrar, -na *króskær|ar, -gnə*.

Käröd (*pə* 1) *kərə, kərə*, NN *kərə*. Förr säteri. Hit hör bl. a.

Stillingsön, nu badort. — IN Kårar, -na *kār|ar*, -*qna*. Vålbärgat folk, som lever »som i en smörhåla.»

Kärr (i) *šær*, *šer*. — IN Kärrsen *šæšæn*. En så benämnd åbo var handlande (kommunalordförande). Pl. Kärrsar, -na *šæš|ar*, -*qna*.

Linneberg (pα) *līnəbærj*, NN *līnəbær(j)*. — En ägare. Denne kallas ehuru sällan Linnebergen *līnəbærjæn*. Pl. Linnebergar, -na *līnəbærj|ar*, -*qna*.

Lunna (i) *lūna*. — IN Lunnar, -na *lūn|ar*, -*qna*.

Myckleby (prästgård) [**Prästgården**] (pα) *præšgār*. — IN på präst och arrendator saknas.

Myckleby, Nedre. Ett par fastigheter kallas (i) *nægākt*, *nægākt*, *nægākt*, de övriga (i) *nērərə mjēktəbj*. Åborna i de förra kallas Nedgårdar, -na *nægākt|ar*, -*qna*.

Myckleby, Övre (i) *āvra mjēktəbj*, NN *mēktəbj*. — Mycklebyborna *mjēktəbjūna* användes sällan som namn på invånarna i denna by.

Ryr (pα) *ryr*, IOD *rur*. — Församlingens äldste invånare år 1930 kallades *āgust pα rýr* l. Ryren *rýη* (svag cirkumflex). Han är född 1836. Pl. Ryrar, -na *rýr|ar*, -*qna*.

Narveröd (i) *nārvrə*, *nār*-. — En ägare. Narvern *nārvrən*, † o. 1880, var naturläkare för människor och djur. Han var bror till den i denna avd. omtalade *bjūnəη*. Den nuvarande ägaren (1930), som är kommen från Mor, bär intet IN utan kallas rätt och slätt Johansson i N.). Pl. Narvrar, -na *nārvr|ar*, -*qna*.

Näs (pα) *næs*. F. d. häradshövdingeboställe. Indraget till statsverket och utarrenderat. — IN Näsarna *næsqa* betecknar arrendatorsfamiljen.

Ottestala (Nordgård och Sörgård) (i) *ōtstāla* [Obs. -*āl*-] — IN sg. Ottestal(e)n *ōtstān*; pl. Ottestalebor, -na *ōtstāləbjūr* l. -*būr*, -*būna* l. -*būna*.

Till Ottestala Sörgård höra:

Granbäcken (pα) *grānbækən*, NN -*bækən*. — IN Granbäckar, -na *grānbækār*, -*bækqna*.

Mjösund (pα) *mjōšən* (i folkmun). — En snickare kallades Mjös(e)gubben *mjōšəgóbən*.

***Söcknet** (pα) *sōknət*. Uppfattades av ägarna som öknamn, trots att de icke kände ON:s betydelse. — Därför fingo även IN Söckn|en, -arna *sōkn|ən*, -*qna* öknamnskaraktär.

Skala (1) *skàka*. Flera småställen. — IN Skal(e)n, pl. -ar, -na *skàk|ar, skàk|ar, -gnà*.

Skörbo (1) *skèrbú, skèrba*. NN Obs. *skòr bú*. — IN Skörboarna *skèrbú|gnà*.

Steneröd (pà) *stènərə*. — IN saknas.

Syltenäs (finns ej i jb 1881) (1) *sýltànäs*, NN *sùtnäs*. — IN Syltenäsar, -na *sýltànäs|ar, -gnà*.

Torp (1) *tørp*. — IN Torpar, -na *tørp|ar, -gnà*.

Totorp (pà) *tòtørp*, NN även *tòtørp*. Förr länsmansboställe. — IN Totorpen *tòtørp|en* (skämtsamt namn på arrendator). Pl. Totorparna *tòtørp|gnà*.

Vassö (Stora och Lilla) (1) *vàsö*. — Inbyggarne på båda hemmanen kallas Vassöar, -na *vàsö|ar, -gnà*.

Åker n:o 1. (1) *ägər, ägər*. — IN Åkern *ägən*. IN användes mycket förr. Följande anekdot berättas av Aom: *bàkən* träffade under en spatsertur *ägən*. Det regnade. »Det här gör gott för *ägən*», sa *bàkən*. »Ja, för *bàkən* med,» svarade *ägən*. Pl. Åkrar, -na *äg|ar, -gnà*.

Åker n:o 2. Ingen bonde.

Öberg (1) ä. *öbó*, nu *öbærj*, NN *óbo* (m. tungspets-ö). — IN Öböar, -na ä. *öbó|ar, -gnà*, nu Öbergar, -na *öbærj|ar, -gnà*.

Önne (1) *ünna*(*u*→*ø*), *šnš* (Aom), NN *ønà*.

B. Namn på torp och lägenheter och därtill hörande IN.

Backe hage (t. Backa) (1) *bàkə hàuwə, bàkəhàuwə*. — En åbo flyttade till Lilla Vassö. Han kallades sedan Backhagen på Bråten *bàk|hàuwən pà brèdèn*. Han dog i slutet av 1800-talet.

Bassevadet (t. Varviken) (pà) *bàsəvát*. En dagsverkstorp fick heta Bassevasen *bàsəväsən*.

Dammen (t. Kåröd) (pà) *dámən*. — En slaktare kallades Dammen *dámən*.

Duldome (t. Torp) *dùdòm, dùdòm*, nu öde. — Här bodde Duldoman *dùdóma* 1. *dùdóma* 1. Dullan *dùla*. Hon var ytterst fattig, vandrade ständigt omkring både i och utom socknen och tiggde. Till slut intogs hon på socknens ålderdomshem, där hon dog 1929. Hon var född 1842.¹⁾ Hon hade en bror, som kallades Duldome-Janne *dùdóməj|nə|t*.

¹⁾ Om henne berättas många historier. På den tiden, då färjförbindelsen mellan Svanesund och Kolhättan ännu uppehölls medelst roddbåt, funnos två sådana

Enerebacken (t. Berg) (*pə*) *ɛnərəbækən*. — IN sg. m. Enereback|en, pl. -arna *ɛnərəbæk|ən* (en dagsverkstorpäre), -*ənə*.

Hålebäcken (t. Kåröd) (*pə*) *hələbækən*. — Där bodde tre torpare, Hålebäckarna *hələbækənə*, en smed, en skeppare och en skomakare.

Kollborg (utgård t. Övre Myckleby) (*pə*) *kəlbörj*. — IN sg. m. Kollborg|en, pl. -arna *kəlbörj|ən* (en byggnadssnickare†), -*ənə*.

Lerbräcken (t. Backa) (*l*) *lɛrbrækə*, *lɛr-* (mycket spetsigt e). — IN sg. m. Lerbräcken *lɛrbrækən*, pl. Lerbräckarna *lɛrbrækənə*.

Slätten (t. Stora Vassö) (*pə*) *slætə*, *ʃlætə*. — IN Slätten *slætən*, *ʃlætən*. Se ock under Hästlägg, avd. A.

C. Namn på bygder och badorter och därtill hörande IN.

Fjällen (*pə*) *fjələ*. De bergiga trakterna i NV delen av socknen på gränsen till Röra och Torps socknar. — Inbyggarna kallas Fjällarna *fjələnə*.

Hallin *hələn*, *hələn*, *hələn*. Så NN, som (i anteckningar från Bro sn) anför uttalet *hələn*. Även uttal med *l* höres.¹⁾ H. är den uppodlade kuststräckan från Slussen i Norr till Stillingsön i söder, omfattande bl. a. Hällebol, Krogane, Lunna, Syltenäs. Den kallas ock Herrskaphallin *həʃkəpə-*, emedan s. k. »bättre folk», sjökaptener o. dyl., bo(tt) där.²⁾ — Befolkningen här kallas Hallensbo, -n, -r, -na *hələnsbú*, -n, -r, -na.

Kycklingebygden (*l*) *ʃyktlɛnəbɔda*. Den delen av socknen, som i c k e ligger vid kusten utan omkring kyrkan. — De, som bo här, kallas Kycklingarna *ʃyktlɛnənə*.

Stillingsön NN *stɪlɛsə*. Egentl. allmänning till Kåröd. Nu badort och ångbåtsstation. — Stillingsöborna *stɪlɛsəbúna*.

Varviken. Se Lå, avd. C.

båtar, en större och en mindre, den större naturligtvis för lasttrafik och personbefordran i större skala. Signaler gavs från inlandsstranden, olika allt eftersom den större l. mindre båten skulle anlitas. Duldoman, som var alldeles ensam, signalerade efter den större, och vid färjmännens ankomst stod den trasiga karingen där, bredbent och myndig, och begärde att bli rodd över.

¹⁾ Lindroth har i Resteröd och på Orust hört *hələn*. (IOD)

²⁾ Jfr Holmberg-Brusewitz 280: »Myckleby genomskäres på längden av en bergås, som avskiljer en bördig dalsträckning mot sjön, den s. k. Halén l. Halfleden med utmärkt jordmån. Dess bebyggare anse sig för mer än de andra.»

Stala socken.

Stala socken *stàla* 1. *stàlæ sáy* (*sákæn*). Så NN. — IN Stalböling|e, -en, -ar, -arna *stàlbé|ryg|æ, -æn, -ar* (NN *stál|æ|bukégar*), -*gnæ*. En familj, som flyttat från Stala till Torp, Orust, kallades Stararna *stàrgnæ*, emedan bonden icke kunde uttala l-ljudet riktigt och alltså sade Stara istf. Stala. Binamnet uppfattades av de så benämnda, ett förmöget folk, som ett »fint» namn. Numera användes det ej.

A. Namn på byar, hemman och hemmansdelar och därtill hörande IN.

Ammedalen (1) *àmédán, -dán*. — Ammedalen *àmédán* kallades en åbo, som var död, långt innan Ajs föddes. Ammedalan *àmédáka* gifte sig med en änke-man. Hennes styvbarn läto henne flytta till ett torp, där hon dog o. 1880.

Brandalen (1) *bråndán, -dán, -*. — Brandalarna *bråndá|gnæ* voro duktiga båtbyggare. En *bråndá|rygæ*, en kosterbåt av deras konstruktion, ansågs som en ypperlig farkost. Även nu får man ibland höra IN, men folket är icke längre båtbyggare.

Brattorp (1) *bràtèrp.* — Brattorpen *bràtèrpøn†* var en storhandlare, som på äldre dagar flyttade till Tyfta. Han behöll IN till sin död. Numera blir ingen sittande på gården så länge, att han får något IN. Koll. Brattorpens *bràtèrpøn*s, t. ex. *di vá ifræ b.* Pl. Brattorparna *bràtèrpønæ*.

Bråttkärr (1, *pæ*) *bråtsæ|er* [utan t. Så NN], IOD *bråtsæ|er*. — Det ägdes en gång av en mamsell Eisermann. — Bråttkärrn *bråtsæ|en* köpte stället på 1880-talet. IN användes ej så ofta. Det kunde förekomma t. ex. i en sådan fras som: B. *»ble|ryén»* (= omvald).

Dale, Nedra och Övra (1) *nédá|kæ* och *övédá|kæ*. — IN ej kända.

Gunnarsbo [Gunnarsbo] (1) *gùnæs|bú.* Så NN. IOD *gùnæs|bú.* — Gunnarsbon *gùnæs|bün†*. Han var begiven på att disputeras och processa. Ironiskt brukade man säga om honom, då han diskuterade rättssaker, dock icke vid tingen: *»de|ryék|rynæ|sæ|læt|nó|sum|da|gùnæs|bün|skel|prò|sésæ.»* Pl. Gunnarsboar, -na *gùnæs|bú|ar, -gnæ*.

Gustorp (*pæ*) *gústèrp.* — En ägare. IN sg. m. Gustorpen *gústèrp|æn*. IOD Gustorparna *gústèrp|gnæ*. För många år sedan (sannolikt i slutet av 1700-t.) uppfostrades här ett barnhusbarn, en pojke. Denne kallades *gústèrp|æn*. Sedermera flyttade han till torpet Gilltorp *giltèrp* och fick heta Gilltorpen *giltèrp|æn*. Han var en svår slagskämpe. Obser-

vera, att han erhöill nytt namn efter det nya stället. Hans »lösa» ursprung var medverkande orsak härtill.

Haga (p α) *hàwa*. — Flera ägare. Hagar, -na *hàw|ar*, -*gnə*. En åbo flyttade från Haga till Röra. Han kallades Hagen *hàwən* och hans son Hagens-Johannes *hàwənsjə̀ans*. Den senare var auktionist.

Hjälmvik Yttre 1. Norra [Nordhjälvik] (i) *nə̀ljælvig*. — Nordhjälvik|en, -ar, -arna *nə̀ljælvig|ən*, -ar, -*gnə*. Under förra hälften av 1800-talet voro åborna kända som svåra slagskämpar.¹⁾

Hjälmvik Sörgård [Sörhjälvik] (i) *sə̀rjælvj*. — IN Hjälvik|en, -ar, -na *jæ̀lvig|ən*, -ar, -*gnə*.

Långtegarna lågtéjanə. — Här bodde omkring mitten av 1800-talet en stursk storbonde Långtegen *lågtéjən*.¹⁾

Hoga (Nedra och Övra) (i) *nèr(ə)hə̀wa*, NN *nèrərə hə̀wa*. (i) *ə̀vərhwə̀wa*, NN *ə̀vrəhwə̀wa* och *ə̀vərə hə̀wa*. — IN sg. m. Hogen *hə̀wən*. En åbo med detta binamn var auktionist. Pl. Hogarna *hə̀wəgnə* och Hogepojckarna *hə̀wəpə̀jckəgnə*.

Kullen (p α) *kə̀ln*. — IN Kullarna *kə̀lgə̀nə*. Numera säges hellre *ə̀ləs pə̀ kə̀ln* etc.

Horleby (i) *hə̀ləbj*. Komministerboställe. — Åborna kallas Horlebyarna *hə̀ləbjəgnə*.

Hällesberg (i) *hə̀lsbèrj*, -*bärj*. — IN Hällesbergen *hə̀lsbèrjən* (öknamn på en viss åbo, som kom i fängelse för mened). Hällesbergarna *hə̀lsbèrjəgnə* (förr pejorativt).

Härlycke (i) *hə̀ljəkə̀*, *hə̀ləkə̀*, *hə̀ləkə̀*. — IN Härlyck|en, -ar, -arna *hə̀ljək|ən*, -ar, -*gnə*. Förr i världen kända som stora bråkmakare. »Du kan vara som folk, fast du ä' av *hə̀ljəkə̀gnə*,» var ett stående uttryck.

Jacklejjäll (nu **Lundby**) (i) *jækə̀ljæ̀l* l. vanl. **Fjället** *fjæ̀lt*. — Två

¹⁾ Benämningen *nə̀ljæ̀lvigəgnə* användes även om mäsarna, då de i storm kommo flygande in över land. Vice versa brukades uttrycket *grə̀mə̀var* l. *mə̀var*, sg. *mə̀və̀* om alla dem, som bodde i N. Hjälmvik. Ordet uppfattades som ett styggt okvädinsord, lika svårt som t. ex. Tjörbo tjuvar.

²⁾ Vid ett tillfälle var gubben onykter. Han och hans dräng hade ramlat ur kärnan och kunde inte resa sig. Då diktade han följande:

» du *mə̀nə̀ kərə̀*,
sum pə̀ fə̀stət fərə̀!
syr du lågtéjən ə̀ hans drə̀vj?
vjl du mi jækpə̀ ə̀ bvärə̀,
sə̀ ja kə̀mər i min sčə̀vj?»

(Ajs)

bröder, snickare, hade som unga alltid arbetat tillsammans. De kallades Fjällarna *fjællanə*. År 1929 voro de 80—90 år.

Krabberöd (1) *kræbərə*. IOD -ø. — Krabbern *kræbən* var fiolspelare. *kræbənš vāls* känner ännu en och annan till. IN sg. m. finnes ännu. Pl. Krabbrarna *kræbrənə* ovanligt, ty det finns blott en ägare. Kraberödpojckarna *kræbərəpøjckənə* voro skickliga skyttar.

Kyrkeröd (1) *šürkərə*, IOD -ø, *šørk-*. — Tätta ombyten av ägare. IN ovanligt. IN sg. (någon gång) Kyrkern *šürkən*.

Käderöd *šædərə*, i folkmun **Ödegärdet** (pə) *øjætt, øjæt*, NN *øjat*. — Två ägare: Ögärdarna *øjættənə*. För länge sedan bodde där en, som kallades *bågan pa øjæt*, †. Norrman?

Kärra (1) *šæra*. — IN Kärarna *šæranə*. Sg. saknas. Ingen av åborna har varit vidare känd.

Kross(e)kärr *krøskærr, krøskærr*. — IN Krosskärr(e)n *krøskærrən*.

Kärreberg (pə) *šærr(ə)bærrj, -bærrj*. — IN Kärrebergar, -na *šærræbærrjar, -ane*.

Berget IOD *bærrjæt*. — IN Bergarna *bærrjənə*.

Gärdet IOD *jætt*. — IN Gärdarna *jættənə*.

Lundby, se Jacklefjäll.

Långeby (1) *længbøj, længbøj*. — Långebyn *længbøjən* var en över hela södra Bohuslän känd 'hästegällare'. Långebyarna *længbøjənə*, en stor släkt.

Mällerröd [Moll-] (1) *mællərə*, IOD -ø. — IN Mollern *mællən*. Mollerrarna *mællranə*.

Näs, se Varekilsnäs.

Näset (pə) *næset*. Mellan Svanvikskilen och Tjuvekilen. — Förr bodde Näsen *næsen* där. Han flyttade enligt en uppgift till Torps sn, enligt en annan till Ödsmåls sn, och kallades sedan Vrälennäsen *vrættænæsen*. Pl. Näsarna *næsanə*.

Ringseröd (1) *ringsərə*, IOD *ringsərə*, NN *ringsərə*. — IN Ringsrar, -na *ringsrjar, -anə*.

Råssö [Rossön] (pə) *røssøa*, NN *røssa* (NN tillägger: » kanske något åt a till»). — IN Rossön *røssøn* kallas den förmögnaste åbon. En som flyttade till Vräländ, Lå, fick binamnet *røssøn*. Pl. Rossöar, -na, *røssøjar, -anə*.

Röra (1) *røra* 1. IOD *rørrøw*. F. d. lantmätarebostad. — Nu bo två bönder där. Rör(e)n *rørrən* var en stor slagskämpe. Han dog o. 1860. Pl. Rörarna *rørrənə*.

Rörvik (1) *rørvig*, IOD *rørviga*. F. d. häradshövdingeboställe. Nu (1930) tillhör det handlande Hedströms släkt. En Hedström var länge den mäktigaste mannen i Stala. — IN saknas.

Skörtorp (1, IOD *pα*) *skùtørp*. — Skörtorpen *skùtørpən* var en f. d. kreaturshandlare, som bosatte sig på annat ställe i socknen men behöll IN. I slutet av förra årh. levde här en kvinna, Skörtorpan *skùtørpa*, som reste omkring och sålde ägg och smör.

Stala (1) *stāla*. Förr prästänkesäte. — En nu (1930) 70-årig handlande bär binamnet Stalen *stālən*.

Surnås (1) *sùñās*. — Fyra åbor gå under namnet Surnåsarna *sùñāsəgnə*. De arbetade i yngre dagar alltid tillsammans som byggnadssnickare.

Svanvik (*pα*) *fwånviç*. Så NN, som anför: »f-ljudet här mellan f och c» (c = ç). IOD *fwånviç*. Säteri, socknens största jordbruk. — IN Svanvike|herrskapet, -torpare *fwånviç|hæçkapə*, -*tørpara*.

Säckeback (1) *sækəbæk*. — Förr tillhörde det tre bönder, Säckebäckarna *sækəbækəgnə*. Nu (1929) inköpt av en göteborgare, som icke begäfvats med IN.

Trolltorp (1) *trøltørp*. Inköpt till älderdomshem. — Ägaren kallas Trolltorpen *trøltørpən*. Pl. Trolltorparna *trøltørpəgnə* säges ej ofta.

Tyfta (1) *tùfta*. — För tre generationer sedan levde Tyften *tùftən*. Han flyttade till ett torp i Stala, sedan han sålt gården till Brattorpen. Se Brattorp, denna avd. Tyftan *tùfta* handlade med smör och ägg, som hon vanl. avyttrade i Göteborg. Tyftebo, -rna IOD *tùftəbù*, -*na*.

Valön (*pα*) *vàtəa* är delat mellan Stala och Tegneby. — IN Valöborna *vàtəəbùəna*.

Var(e)kil (1) *vårçil*. IOD även *vəlsil*. Bl. a. gästgivaregård. — IN Varekilsbo, -n, -r, -rna *vårçisbù*, -*n*, -*r*, -*na*. Alla här boende utom sockenkungen, handlanden Hedström, kallades Varekilsbor(na). Om H. sade man blott *hədstrøm* (1 v.).

Skeppedalen *skèbədän*, -*dän*. — Ägaren kallas Skeppedalen *skèbədän*.

Varekilsnäs (1, IOD även *pα*) *nəs*. — IN Näsbo|n, -r, -rna *nəsù*|n, -*r*, -*na*. Enligt en yngre tillfällig meddelare även -*bùra*.

Lerklev (1) *lèrklev*. — Lerkleven *lèrklevən* l. Kleven *klèvən* var född 1822. Han var en mycket betrodd man. Binamnet var snarast ett hedersnamn, och man kunde utan risk säga det till honom. Fyra bröder kallades Lerklevarna *lèrklevəgnə*. En faster

till Ajs kallades Lerklevan *lērklēva*. Hon var mycket populär på grund av sitt skämtsamma sätt.

Nordängen (1) *nōlānga*. — Familjen kallades Nordängarna *nōlāngana*.

Ängö (Västra och Östra) (*pa*) *æyó*. — IN Ängö|n, -ar, -arna *æyó|n*, -ar, -ana. När man talar om en viss kommunalman i framskjuten ställning, säger man ofta *æyón*.

Ödegärdet, se Käderöd.

B. Namn på torp och lägenheter och därtill hörande IN.

Blekås (t. Ringseröd) (*pa*) *blēgås*. — Där bodde för en del år sedan en sjöman Blekåsen *blēgåsøn* och hans hustru Blekåsan *blēgåsa*.

Frågot (t. d:o) (*pa*) *frāgot*, IOD -ot. — En gammal man, som dog för o. 25 år sedan, kallades Frågoten *frāgotan*. (Obs. acc.!).

Gilltorp, se Gustorp, avd. A.

Håleberg (t. Dale) (*pa*) *hålebérj*. Torpet låg som i en gryta. — En för många år sedan död smed Hålebergen *hålebérjøn* var mycket skicklig att göra plogar, vilka kallades *hålebérjara*. IN pl. Hålebergarna *hålebérjana*.

Karlshytta(n) (t. Jacklefjäll) (*pa*) *kålséta*. — Karlshytten† *kålsótøn* var en självbildad skollärare med små kunskaper. Han gick omkring i gårdarna och lärde barnen läsa. Hans verksamhetsperiod torde kunna förläggas till första hälften av 1800-talet.

Kongsvikens (t. S. Hjälmsvik) *kōysvīgans*. — Kongsviken *kōysvīgøn* var en handlande, († o. 1900) som kom till Stala från Kongsviken, Mor. Han sades vara »skrivkunnig».

Larsviken (t. Svanevik) (1) *lāsvīga*. — ON gammalt men IN Larsviken *lāsvīgøn* nytt. Platsen icke förr bebodd.

Ljungmodden (t. Härlycke) (*pa*) *lījmsédæn*. — IN sg. m. Ljungmodd|en, pl. -arna *lījmsédæn*, -ana.

Molsans (t. Ö. Ängö) *mølsas*, *mølsas*. — Uppkallat efter Molsan *mølsa*, en kvinna från Mollösund. Hennes döttrar kallades Molsans töser *mølsas tøsar*. En av döttrarna Molse-Mari *mølsəmari* lever ännu (1929). Hon reser fortfarande till Göteborg och säljer frukt, ägg, höns etc. Molse-Jon *mølsəjøn* var gift med Molsan.

Ott(e)slättens (?) *ōtslätəns* 1. *sləpōmätərpat*. Ägaren bodde ursprungligen i Ottenslätt, Te, där han var bonde. Så sålde han sin gård, kom till Stala och blev ägare av nu nämnda torp. Han kallades av Stala-

borna omväxlande Otteslätten *òtslétan* och Slängomen *slægomen*. Hans hustrus binamn var Slängoman *slægoma*.

Skärevisken (t. Kärreberg) (1) *skærøviga*. — Skärevisken *skærøvigøn* bodde på ett litet ställe längst ute vid sjön.

Stubbarne [skärgård] (pa) *stùbanø* [*skærgård*]. Förr en samling — 8 à 10 st. — torplägenheter mellan Ö. Hoga, Tyfta och Röra sockengräns. Nu ljungrmarker endast till bete. — IN förr Stubbarneborna *stùbanøbùna*.

Sörtegen (t. Sörängen i Lerklev) (1) *sørtéjøn*. — IN sg. m. Sörtegen *sørtéjøn*.

Torrtipp (t. N. Hjälmsvik) *tøttip*. Stället låg torrt och högt. — Åbon, en handlande, kallades Torrtippen *tøttipøn*.

Trollekärr (t. Kärra) (1) *trølesær*. — IN sg. m. Trollekärr|n, pl. -arna *trølesæ|n, -rønø*.

Träntemyr (t. Dale) (1, pa) *træntemjør*. — IN sg. m. Träntemyr(e)n *træntemjør|n*.

Åsebacken (t. Ringseröd) (pa) *æsøbakøn*. Nu betesmark. — IN sg. m. Åsebacken *æsøbakøn*.

Torps socken.

Torps socken *tøsay*, NN (akut acc.); *tørpsåkn*. — IN Torpling|e, -en, -ar, -arna *tørplæg|ø, -øn, -ar* (NN *tørplægør*), -gøn.

Allm. a n m. 1. Långt *e* är mycket spetsigt. Det låter nästan som *?*.

Allm. a n m. 2. Obst. pl. -ar heter ock -ar. Båda a-ljuden kunna i denna ställning vara halvlånga.

A. Namn på byar, hemman och hemmansdelar och därtill hörande IN.

Assmunderöd (1) *asmúnøøø*, IOD *asmúnøøø*. By. Förr var här gästgivaregård. — Folket Assmunderarna *asmún(ø)rønø*.

Blibräcka (1) *blibrækka*, br|-, NN *bribraka*, bl|-. — IN Blibräckarna *blibrækknø*.

Bro (1) *brø*. — IN (skämmtsamt) Bruse *brøøø*, nu (1930) använt om en yngre man. Pl. Broarna *brøgnø*.

Föggetorp (1) *føgøtørp*, NN även *føgøtørp*. — Folket Föggetorparna IOD *føgøtørpnø*.

Groröd (1, pa) *grøøø*. — Groren *grøøø*, dog sannol. på 1800-talet. Folket Grorarna *grøøøgnø*.

Gåre (1) *gǣlǣ*. — Gårsen *gǣsæn* är binamn på vilken som helst av gårdsägarna. Pl. Gårsar, -na *gǣs|ar*, -*gnǣ*.

Gäddebräcka (1) *ǵēdǣbrǣka*. — IN Gäddebräckarna *ǵēdǣbrǣkgnǣ*.

Hushagen *hūshǣwæn*. — IN Hushag|en, -arna *hūshǣw|æn*, -*gnǣ*.

Hogen (1) *hǣwæn*, NN *gǣlǣhǣwæn*, -*hǣowæn*, *hǣwæn* »med liten dragning åt *ó*, kanske *ǣow* 1884.» Har varit gästgiveri tillsammans med Gåre n:o 1. — IN Hogsar, -na *hǣws|ar*, -*gnǣ*.

Höggeröd *hǣgǣrǣ*, *hǣgǣrǣ*. — IN Höggerar, -na *hǣgǣr|ar*, -*gnǣ*, IOD *hǣgrǣnǣ*.

Björkarne (1) *bǵǣrkǣna*. — IN Björkarna *bǵǣrkǣnǣ(?)*.

Berget (*pǣ*) *bǣrǵæt(ǣ→ǣ)*. — August på B. *ǣgust pǣ bǣrǵæt* 1. Bergen *bǣrǵæn* hette en skraddare, som var bekant för sina roliga historier. Folket Bergarna *bǣrǵgnǣ*.

Hamnhagen (1) *hǣmnhǣwæn*. — IN Hamnhagarna *hǣmnhǣwǣgnǣ*.

Tolleröd (1) *tǣlǣrǣ*. — IN Tollerarna *tǣlǣrǣgnǣ*.

Väster (1) *vǣstǣr*. — Det berättas i bygden en rolig historia om hur Västerens hästar *vǣstǣns hǣstar* jagade *bǣrǵæn* (se Berget under Höggeröd denna avd.) en gång. Pl. Västrarna *vǣstrǣgnǣ*.

Kindslätt (*pǣ*) *ǵǣns[ǣt]* 1. *ǵ[ǣt]*, NN *ǵǣnslǣt*, kallat *slǣta*. — IN Slätt|en, -arna *ǵ[ǣt|æn*, -*gnǣ*.

Kleva (1) *klǣva*, *klǣva*. — IN Kleven IOD *klǣvæn*. Förekommer i uttrycket IOD Klevens undantag *klǣvǣns ǣnatag*; där bodde K. på sin ålderdom. Se avd. B. Pl. Klevar, -na *klǣv|ar*, -*gnǣ*.

Klevedal (Stora och Lilla) (1) *klǣvǣdǣl*, *klǣ-*, NN *klǣvǣdǣl* och *-dǣl*. — IN Klevedalar, -na *klǣvǣdǣl|ar*, -*gnǣ*.

Kockhed (1) *kǣkǣ*, IOD även *kǣkǣ*, NN »*kǣkǣ* (förfinad form), 1884 *kǣke* (säkert) och (enligt en viss orustgumma) *kǣk ǣ*.» — IN Förr Kockhe(de)n *kǣkǣn*. I sms. IOD *kǣkǣhǣwæn* och *kǣkǣǣlǣ* (se denna socken, avd. B.) förekommer kanske IN i sg. som förled. Alltjämt säger man Kockhedar, -na *kǣkǣ|ar*, -*gnǣ*.

Kyrkeby (1, *pǣ*) *ǵǣrkǣbǣn*. — IN Kyrkebyn item, dock vanligen efter typen *ǣdvat 1 ǵǣrkǣbǣn*. Pl. Kyrkebyar, -na *ǵǣrkǣbǣ|ar*, -*gnǣ*.

Medstugan (1) *mǣstǣva*, IOD *mǣstǣva*, NN (enligt den förut nämnda orustgumman) *mǣstǣva*. — IN Medstugar, -na *mǣstǣv|ar*, -*gnǣ*.

Morlandstegen 1. **Tegen** (1) *tǣǵæn*, IOD även *tǣǵæn* och (ovanligt) *mǣlǣnǣtǣǵæn*. NN *mǣlǣnǣtǣǵæn*, uttalet vanl. *tǣǵæn*. — Folket Tegarna *tǣǵgnǣ*.

Naddebacken (1, ? p α) *nàdébákən*. — Folket Naddebackar, -na *nàdébák|ar*, -*gnə*.

Nötevikén (1) *nùdéviga*. — Folket Nötevikar, -na *nùdévig|ar*, -*gnə*.

Rödstege (p α) *rústəjən*, IOD även *róstəjən*, NN *rústəjən*. — IN Rödstege *rústəjən* (Obs. accl!).

Slätthult [-holt] (1) *ʃlætthəlt*, NN *slætholt*. Många gårdar. — Åborna Slättholtar, -na *ʃlætthəlt|ar*, -*gnə*. Även sg. Slättholten *ʃlætthəltən* förekommer. Betyder *ʃlætthəltə mÿr* Slättholtebornas myr?

Stenshult [-holt] (1) *sténshəlt*, NN *sténselt*. — Åborna Stensholtar, -na *sténshəlt|ar*, -*gnə* och IOD *sténshəltənə*.

Stycket (p α) *stòkət*. — Åborna Styckar, -na *stòk|ar*, -*gnə*.

Ström (p α) *strom*, IOD även -*ø*-, NN endast -*ø*-. — En f. d. biografägare kallas Strömsen *stròmsən*. Åborna Strömsarna *stròmsəgnə*.

En häst föll en gång utför ett berg här. Folket döpte stället genast till **Hålet** *hət* eller **Bländas hål** *blændashət*. Därefter började man kalla gårdens ägare Hälten *hətən* och åborna Hältarna *hətəgnə*. Då lät ägaren till gården sätta in ett tillkännagivande i tidningarna, att han skulle stämma inför rätta var och en, som använde uttrycket.

Söbben, dvs. **Sörbyn** (1) *sùbən*. — IN pl. Söbbar, -na *sùb|ar*, -*gnə*.

Korset (p α) *kəsət*. — IN sg. Korsen *kəsən*, pl. Korsarna *kəsəgnə*.

Tegen, se Morlandategen. Har tillhört Morlanda socken.

Timmerhult (1) *təmərshəlt*, *tīm-*, NN *təm-*. — Åborna Timmerhultarna *təmərshəltəgnə*.

Torp (1) *tərp*. — En 1928 död kommunalman kallades Torpen *tərpən*. Åborna Torpar, -na *tərp|ar*, -*gnə*.

Tryckhålan (1) *trókhəla*. Så NN. — IN Tryckhålen, -arna *trókhə|ər*, IOD *trókhə|ər*; -*həgnə*, IOD *trókhə|tənə*.

Töllås *tòlās*, även *tèlās*. — IN Töllåsar, -na *tòlās|ar*, -*gnə*.

Keset (p α) *šəsət*, *ší-*. — Ägaren kallas ibland Kesen *šəsən*. F.

Kesan *šəsə* är sällsynt. Pl. Kesar, -na *šəs|ar*, -*gnə*.

Rotteröd (p α) *rətərə*. — IN Rottern *rətən*. Pl. Rotterar, -na *rətər|ar*, -*gnə*, IOD *rətrənə*.

Skräppås (p α) *skrəpəs*. — Ägaren Skräppåsen *skrəpəsən*. Pl.

Skräppåsarna *skrəpəsəgnə*.

Varfjäll (1) *vətʃjél*. — IN sg. Varfjällen, IOD *vətʃjélən*. Pl. Varfjällarna *vətʃjéləgnə*.

Ålgård *àl(ə)gǽl*. Kvarn och såg. — IN ej bekant.

Ödsmål (Övra och Nedra) (*pα*) *ósmǽl*. — Åborna Ödsmålarna *ósmǽlruna*, *óss-*.

B. Namn på torp och lägenheter och därtill hörande IN.

Aletorpet (t. Kindslätt) *àletørpet*. — Där lär en man ha bott, som kallades Alen *ǽn*, förmodligen från ett ställe *ǽla*.

Bräckmanstorpet (t. Timmerhult) IOD *brækmanstørpet*. — Torparen = mannen från Bräcke?

Dammen (t. Gäddebräcka) (*pα*) IOD *dámæn*. Nu åker. — Folket Dammarna IOD *dåmanə*.

Fjällmanslyckan IOD *fjælmanslòka*. —

Furunäs (t. Gåre) (*pα*) *fùñǽs*. Här fanns förr i världen en lönnkrog för seglare och fiskare. Lönnkrögaren kallades Furunäsen *fùñǽsæn*. Pl. numera (1930) Furunäsarna *fùñǽsqnə*.

Hagen (t. Gåre) (*l*) *hǽwæn*. — Åborna Hagarna *hǽwænə*.

Kastet (t. Söbben) (*pα*) *kástæt*. Stället uppkallat efter ett brant stup vid Söbbens kil. — Kasten *kåstæn*, en gubbe, och hans hustru Kastan *kåsta* bodde på berget ovanför stupet.

Klevens Undantag (t. Kleva) IOD *klivæns únatág*. Se ock avd. A.

Klättebråten (t. Timmerhult) *klætøbrødæn*. Nu ödetorp. — IN Klättebråten item. Förleden i IOD *klætøbrøsdelòka* innehåller kanske detta IN.

Kockhedhagen (t. Söbben) *kåkøhǽwæn* och **Kockhedkällan** (t. d:o) *kåkøšćela* äro uppkallade efter en man från Kockhed.

Kronborgegårdet (t. Klevedal) *krønberøgåđt*, en åker, och **Kronborge-tomten** (t. Tryckhåla) *krønberøtómte*. — På vartdera stället har en person med binamnet Kronborgen *krønberøgen* bott.

Lerbräkegårdet (t. Assmunderöd) IOD *lørbrækøgåđt*. En åker, som erhållit sitt namn efter Lerbräcken *lørbrækæn*. Ett Lerbräcka är torp under Backa, My.

Liden (t. Töllås) (*l*) *lǽa*. — IN Liden *lǽn* 1. Lidgubben *lǽgøbæn*. Pl. Lidar, -na *lǽlar*, -*qnə*.

Porsekullen (t. Gäddebräcka) (*l*, *pα*) *pøšækýln*. — Åborna Porsekullarna *pøšækýlnə*.

Rösseliden (backe t. Klevedal) *røselǽa* efter Rössen *røssæn*, som bodde här. (IOD)

Skallbacken, Stora och **Lilla störskalbakén** och **lölaskalbakén**, åkrar uppkallade efter odlaren, Skallbaken *skålbakén*. (IOD)

Smörhult (t. Stenshult) (1) *smörhólt*, IOD *smër-*. — IN pl. Smörhultarna *smörhóltana*.

Stegliden (t. Töllås) (1) *stéjliá*. — IN sg. Stegliden *stéjlin*. Pl. Steglidar, -na *stéjliar*, -*ana*.

Stenbäcken (t. Gåre) (1) *sténbékén*, IOD -*bákén*. — Olles i S. hustru kallades Stenbäckan *sténbéká*. Familjen Stenbäckarna *sténbékána*.

Svinneviketomten IOD *swinnévigétómíta* efter en man Svinneviken *swinnévígén* från Svinneviken, Rö.

Såten (t. Söbben) (*pa*) *sáta*. — Åbon Såten *sátén*. Fam. Såtar, -na *sátar*, -*ana*.

Tåkerödshagen (t. Ström) IOD *tågerósháqén* efter en odlare Tåkern *tågén* och

Tåkerödtorpet (t. Gäddebräcka) IOD *tågeróterpét* efter Tåkern *tågén*, som förr bott på Tåkeröd *tågeró*, torp under Varfjäll, T. Måhända olika personer.

Öhagen (t. Gåre) (1) *öháwén*. På Vindön. — Åborna Öhagarna *öháwána*.

C. Namn på bygder och därtill hörande IN.

Norra delen av socknen kallas

Snäckevisken¹⁾ (1) *snækéviska* och folket där Snäcklingar, -na *snæké-
liáar*, -*ana* och i sg. Snäcklinge, -n *snækéliáa*, -*én*.

Enligt sägnen skall folket här med en stor snäcka, *snæká*, (en slags roddbåt), försedd med skarp bog, *baw*, ha angripit en stor orm, som legat i Byfjorden, och skurit denna i tu. En klyfta tvärs över på fastlandet kallas *ormaskrét*. Där hade ormen sannolikt runnit fram.

Inbyggarna i Snäckevisken kallade de längre i söder (i trakten av kyrkan) boende Opplänningar *áplénnigar*, vilket IN måhända hör samman med ett (av mig okänt) ***Oppland**. Man säger *áp* i *sákna* och *nér* i *snækéviska*.

¹⁾ Om Snäckeviskens omfattning råda bland sockenborna olika meningar.

Orusts Västra härad.

Morlanda socken.

Morlanda socken kallas av Morlandaborna *m̄š[ɔnə, m̄š]-* (*súy*). Namnet uttalas även med *-l-*. Orustbornas vanliga namn på inbyggarna är Morlandabo, -n, -r, -rna *m̄š[anəbú, -n, -r, -na*. Dessutom förekommer på ön ett namn, som uppträder i olika former: vanligast *msd[érny|ə, -ən, -ar, -ənə*, men även enstaka *m̄šd[ərnyə m̄šd[érnyə* (Epm), *m̄šd[érvyə* (Ajs), ja *msd[érvyə* (Kjt) och *m̄šd[(r)érvyə* (Apä) i Torp t. o. m. *m̄šd[vyə* (Aot). På Tjörn säges även Morlänning[*e, -en, -ar, -arna m̄š[érvny|ə, -ən, -ar, -ənə*.

A 11 m. a n m. Fil. kand. Oswald Karlsson, som 1928 gjorde utmärkta uppteckningar av ortnamn i Morlanda, säger i ett företal till dessa (IOD): »Dialekten är mycket fördärvad. — — — Man känner sällan till, vad som är det genuina målet. Så t. ex. ifråga om *sk* och *f*.

l och *ʎ* finnas i norra delen av socknen. — — — södergränsen: Ellös-Eskekärr ungefär. Mest utpräglade äro de i de nordöstra delarna, där t. o. m. *e* (= *viby-e*. Förf. anm.) påträffas. Uttalet av *l, ʎ* avtar i »spändhet» mot söder. Ingenstädes i socknen är det så utpräglat som i t. ex. Långelanda och Stala.»

A. Namn på byar, hemman och hemmansdelar och därtill hörande IN.

Assletorp (1) *hàs[ətšrp*. Överflyttat från Röra. — IN Assletorp[*en, f. -an, -arna hàs[ətšrp[ən, -a, -ənə*.

Backa och **Backa Lilla** och **Stora** (1) *bàka*. — IN Back[*en, -arna bàk[ən, -ənə*.

Barrevik [**Barr-**] (1) *bàrvig*. — IN Barrvikebo *bàrvigəbú*. Barrvik[*en, -arna bàrvig[ən, -ənə*.

Berg (1) *bærj, barj*, i sms. *baš-*. — Bergsen *bàsən* var en hästhandlare († o. 1890). Bergsarna *bàsənə*.

Bjönny (1) *bjùne* (*e→i*), IOD *bjòne*. — IN Bjönny *bjùnen* (knappt förekommande), pl. Bjönnyarna *bjùneənə*.

Bro (1) *bru*. — IN Brusen *brùsən* (användes icke enl. Ajm), Brus[*ar, -arna brùs[ar, -ənə*. Enl. Sjm obst. sg. *brùsə*.

Bräcke (1) *brækə*. — IN Bräck[*en, -arna bræk[ən* (kommunalman), *-ənə*.

Bua (i Dalen) (1) *bùa*. Se även Bua på Flatön. — IN Buen, f. Bussan *bùən, bùsa* (ej kända av Jam), pl. Buar, -na *bù[ar, -ənə*.

- Bäcken** (i) *bækən*. — Sg. *kaptén* i *bæk|ən*, pl. Bäckarna *bækənə*.
- Dale** (pa) *dälə*. Prästgård. — IN Dalen (vanl. om arrendatorn, ibland om prästen) *dän*. Dalar, -na *däl|ar*, -*ənə*.
- Edshult** (pa) *eshält*, *eshält* (Jam). — IN Edshultebo, -n, pl. Edshultar, -na. *eshältəbú*, -n; *eshält|ar*, -*ənə*. (é, è med vibysurning).
- Hasselbacken** (pa) *häs|əbækən*. — IN bst. sg. item. (IOD)
- Kolbacken** [Kåle-] (pa) *kältəbækən*. — IN bst. sg. item.
- Kolvik** [Kåle-] (pa) *kältəvig*. Två ställen. — IN Kåleviken *kältəvigən*.
- Sågvik** (i) *såwvig*. — IN Sågviken *såwvigən*.
- Eskekärr** [Åske-] (i) *əskəsər*, i sms. -*səs*. Överflyttat till Tegneby 1 jan. 1929. — IN Åskekärr|n, pl. -ar, -arna *əskəsəl|n* (kommunalman), -*rar*, -*rənə*.
- Flatö**[n] (pa) *flədə*. — IN Flatöbo, -n, -r, -rna *flədəbú*, -n, -r, -na. Här ligga:
- Bua** (i) *búa*. — IN Buar, -na *bú|ar*, -*ənə*.
Källebacken (pa) *šäləbækən*. — Ägaren: item.
 - Kila** (i) *šila*, även *šila*, IOD *šila*. — IN Kilen *šil|n* (ej känt av Jam), Kilar, -na *šil|ar*, -*ənə*.
Vettingen (i) *vəd|vən* (IOD). — Ägaren: item.
 - Ängö**[n] (pa) *əŋgə*, IOD *əŋgə*. Ö och gård. — Ängöbo, -n, -r, -rna *əŋgəbú*, -n, -r, -na.
Ödegården (pa) *ögär*. Ägarna: Ödegårdarna *ögə|tənə*.
 - (Flatö) Korsgård** (i, IOD pa) *kəsgət*. — Ägare äro numera de s. k. Korsgårdarna *kəsgətənə*, förr (IOD) en viss Korsgården *kəsgär*.
Liden (i) *liə*. Ägare: Lidarna *liənə*. (IOD)
 - Flatö Mellangård** [Mellangården] (i) *mələmgär*. — IN Mellangårdarna *mələmgətənə*.
Brunnlid (i) *brünlí*. — Ägaren: *brünl|göbən*. (IOD)
Giljan (i) *gəl|gə*. — Ägaren: Giljen *gəl|gən*. (IOD)
 - (Flatö) Sörgård** (i, IOD pa) *šərgət*. — IN Sörgårdarna *šərgətənə*.
Källevik (i) *šäləvig*. — IN Källeviken *šäləvigən*. (IOD)
Torget (pa) *tərtət*. — IN Torgen *tərtən*. (IOD)
Väster (i) *vəstər*. — IN Västern *vəstən*. (IOD)
 - (Flatö) Östergård** (i) *östərgət*. —
Hålan (i) *həl|ə*. — IN Hålen *həl|n*. (IOD)
Kasen (i) *kása*. — IN Kasen *kàsən*. (IOD)
Källan (ve) *šələ*. — IN Källan *šəl|n*. (IOD)

Getrilla (pa) *gétrila*, IOD *gètrila*. — IN Getrillar, -na *gètril|ar*, -*gnə*.

Glimsås (i) *glímsás*. — En häradsdomare kallas Glimsåsen *glímsásən*, (Jam) *glímsásən*. Glimsåsarna *glímsásəgnə*.

Gullixeröd (pa, IOD i) *gùləsə* och *gùləsərə*. Före 1857 till Röra. — IN Gullixerarna *gùləsərgənə*. I sg. lär ha förekommit formen Gullixern *gùləsən*.

Dammen (pa) *dámən*. — IN Dammen *dámən*.

Skalbacken [**Skäle-**] ä. *skælbakən*. — Ägaren: item. En änka där benämndes Skälebackan *skælbåka*. IN pl. Skälebackarna *skælbåkəgnə*.

Sörberget (pa) *sørbæt*. — IN Sörbergen *sørbærən*.

Gunneröd (i) *gùnərə*, *gùnərə*. Före 1857 till Te. — En nämndeman kallas Gamle Gunnern *gàmle gùnən*. Pl. Gunnrar, -na *gùn|r|ar*, -*gnə*.

Holta (pa) *høltə*. — IN Holten *høltən*. En man, som kallades så, flyttade till Tönsäng. På det nya stället fick han behålla det gamla IN. Den nuvarande ägaren tog sig namnet Hultén (efter IN). F. Holtan *høltə*. Pl. Holtar, -na *hølt|ar*, -*gnə*.

Huseby (Lilla, Stora, Mellangården, Neder- och Västergård) (i) *hūsəbý*. — IN Huseby|n, -ar, -arna *hūsəbý|n*, -ar, -*gnə*.

Hällevik [**Häll-**] (i) *hælvíga*, IOD *hålvíg*. — IN Hällvikebo, -n *hælvígbóu*, -n; Hällvikarna *hælvíggəgnə*. Dessa IN avse inbyggarna både i Mellangård, Nedergård och Västergård.

Hällevik Mellangård.

Kalvhagen (i, IOD pa) *kålhåwən*. Nu öde. — IN Kalvhagen, -arna *kålhåw|ən*, -*gnə*.

(**Hällevik**) **Nedergård** *nègát*.

Pinnhagen (pa) *pínháwa*. — IN f. Pinnhagan *pínháwa*.

Rostegen (pa) *røstéjən*. — Ägarne: Rostegarna *røstéjəgnə*.

Skansen (pa) *skånsən*. — IN Skans|en, -ar *skåns|ən*, -ar. En åker till Röd Mellangård heter **Skansgårdet** *skånsəjæt*. En person som bodde på Skansen har ägt det. Förra leden i ON är kanske ett IN?

Vägen (ve) *vájən*. — Ägaren Vägen *vájən*.

Härbjörneröd (i) (IOD) *hårbjønərə*, (Jam) *hærbjúnərə*, - - -. Före 1857 till Te. En del tillhör fortfarande Te. — Härbjörnern *hårbjønər* är auktionsutropare. Pl. Härbjörnerarna *hårbjønərgəgnə*.

Hästekälla (i) *håfæla*. — Så långt tillbaka man minns, ha där bott framstående män. Hästekällen *håfæln* har sålunda betecknat:

1) (i början av 1700-talet) en riksdagsman i bondeståndet; sedermera:
 2) en häradssdomare; 3) en länsman; 4) en riksdagsman; 5) en kommunalman, som vanligen fick heta Köpern *šòbən*, enär han bodde på Köperöd i Mor; 6) en landstingsman, sonson till n:o 3, nu (1930) 85 år.
 Pl. Hästekällar, -na *hàšdél|ar*, -*qnə*.

Hätteröd (*pə*) *hætərə*. — Hättern *hætən* flyttade till Slätthult men fick behålla IN. Hustrun Hätteran *hætəra* var en duktig affärskvinna.
 Pl. Hätterar, -na *hætər|ar*, -*qnə*.

Kongsviken (*v*) *kòşsviga*, IOD *kòşşviga*. Båtvarv och jordbruk. — IN Kongsviken *kòşsvigən*, en båtbyggare. Pl. Kongsvikarna 1. Kongsvikeborna *kòşsvigəna* 1. *kòşsvigəbūna*.

Kårhogen [**Kår-**] (*pə*) *kòrhəwən*, IOD (*v*) *kàrhòwən*. — Två handlande (kompanjoner) kallas Kårhogarna *kòrhəwəna*.

Köperöd (*pə*) *šòbərə*. Var prästboställe till för c:a 100 år sedan. — Den under Hästekälla omnämnde Köpern *šòbən* hade en son, som under faderns livstid kallades Lille-Köpern *lèləšòbən*, sedermera endast *šòbən*. Barnen och barnbarnen till den sistnämnde erhöillo ock samma IN, när de hade övertagit gården.

Lavö[n] (*pə*) *lāvəa*. — IN Lavöbo *lāvəbū*. En bror till Jam är häradssdomare och kallas Lavön *lāvən*. Lavöarna *lāvəəna*.

(**Lavö**) **Västergård** (*v*) *vəstərgəl*. — IN Västergårdarna *vəstərgələna*.

Källsnäs *šəlsnəs*. — IN Källsnäs|en, -ar, -arna *šəlsnəs|ən*, -ar, -*qnə*.

(**Lavö**) **Östergård** (*v*) *östərgəl*. — IN Östergårdarna *östərgələna*.

Alm[e]vik (*v*) *əlməvig*. — IN Almeviken *əlməvigən*, ensam ägare.

Kroksholm [**Kroksrump**] *kròşsròmp* 1. vanl. **Rumpen** *ròmpən* (efter en udde, som sticker ut som en svans). — IN Rumpen *ròmpən*. För cirka 100 år sedan levde här en fiskare med det binamnet. En son till honom flyttade till Tönsäng men fick ständigt heta *ròmpən*. (Öknamn?).

Nordgärdet (*v*) *nòlʒədt*. — IN Nordgärdarna *nòlʒədtəna*.

Tvestjärten *tvistəʒtən* 1. **Tvesnärten** *tvistnəʒtən* 1. **Snärten** *snəʒtən*.
 — IN Tvesnärtarna *tvistnəʒtəna* 1. Snärtarna *snəʒtəna*.

Lunden (*v*) *lan*. — IN Lundebon *lunəbūn*. Pl. Lundarna *lunəna*.

Malö(n) (*pə*) *mələ(a)*. — IN Malöbo, -n, -r, -rna *mələbū*, -n, -r, -na.
 I bst. sg. även Malön *mələn*, i pl. även Malöarna *mələəna*.

Stätten (*pə*) *stəta*. — IN Stättarna *stətəna*.

Morlanda (*pə*) *məʒlanə*, *məʒlanə*, IOD *məʒlanə*. Säteri. — IN sg. saknas. Förr (om herrskapet Bildt) sades *patròn pə məʒlanə†*, *pàtrònəsa*

pa m.†. De underlydande kallades Morlandatorpare *m̄[ana]t̄rpara* 1. Morlandabora *-buna*.

Otteslätt (*i*) *òts[ét]*, IOD *òtəs[ét]*. Jfr Otteslätt, Tel — IN Ott(e)-slättarna *òts[ét]ana*.

Rålandsberg [**Rånne-**] (*pa*) *rànəbárj*. — IN obst. sg. Rånnebergare *rànəbárjara* Rånneberg|en, -ar, -arna *rànəbárj|ən, -ar, -ana*.

Röd (*i*) *rø*. — Rössen *røsən* var nämndeman. Rössar, -na *røs|ar, -ana*.

Röd Mellängård.

Lyckan (*pa*) *lòka*. — Ägaren: Lycken *lòkən*.

(**Röd**) **Nedergård** [**Nedergården**] (*i*) *nègär*. — Ägaren item.

Lidbacken (*pa*) *lìbakən*. — Lidbacken *lìbakən* var en änking.

Om samma persons binamn ingår i Lidbackegärdet *lìbakəjət* (IOD), en äng till Eskekärr, är ovisst. Pl. Lidbackarna *lìbakəna*.

Gru(e)stan (*pa*) *grùəstán*. — Ägaren: item.

Röd Nordgård.

Torrkullen(?) (*pa*) *t̄rkəl(n)*. — Ägaren: *t̄rkələn*.

Slätthult (*pa*) *s[èth]t̄t*. — I början av 1800-talet fanns endast en ägare, Slätthulten *s[èth]t̄tən*, till både Stora och Västra Slätthult. Pl. Slätthultarna *s[èth]t̄tana*.

Stensbro (*i*) *sténsbú*. — Förr kallades ägaren till den största hemmansdelen Stensbon *sténsbún*. Pl. Stensboarna *sténsbúana*. Även uttal med gravis (både i sg. och pl.) får man höra.

Porsen (*i*) *p̄sən*. — IN Porsarna *p̄səna*.

Långeland (*i*) *làngəlàn*. (Långeland-Liden omfattar tre gårdsdelar.)

— En änka kallades Långelandan *làngəlāna*. Sonen Långelanden *làngəlàn* var fiolspelare. IN pl. Långelandarna *làngəlāna*.

Svanvik (*pa*) *swàn(ə)víg*. Förr egen gård. Nu till Tofta. Skolhus. — Svanvikarna *swàn(ə)vígəna* äro två lärarinnor, som bo där. Enligt Smr borde de rätteligen kallas *swàn(vig)əna* 1. -*əra*. Ingen av mina meddelare använde dessa senare former.

Sörbo (*pa*) *sørbú*, IOD *s̄rbu*. Gästgiveri ännu 1885. — IN Sörbo, -n, -ar, -arna *sørbú, -n, -ar, -ana*.

Tofta (*pa*) *túfta*. — IN sg. Toften *túftən*. Så har man sagt, så långt tillbaka folk kan minnas. Familjen Toftarna *túftana*.

Torebo (*pa*) *tòrabú*, y. *tòrbú*. Säteri. — IN Torebon *tòr(ə)bún*. Folket Toreboarna *tòr(ə)búana*.

Tönsäng *tünsəy*. — En landstingsman, † o. 1900, kallades Töns-

ängen *túnsdýgn*. IN pl. Tönsängarna *túnsdýgnə*. Även gravis (både i sg. och pl.) höres.

Kohagen (i) *kùhåwən*. — IN Kohag|en, -arna *kùhåw|ən*, -*gnə*.

Maden (i) *máa*. — O. 1910 drunknade Maden *máən*. IN pl. Madarna *máəgnə*.

Vassdal (i) *vàsđáđ*. — En ägare. Vassdalen *vàsđár*. Förr levde här en kvinna, som kallades Vassdals-Maria *vàsđasmári*. IN pl. Vassdalarna *vàsđáđəgnə*.

Vrångevatten (i, IOD *pə*) *vråŋəvátən*. — IN sg. vanl. efter typen *pər* i —. Vrångevattensborna *vråŋəvansbúina*.

B. Namn på torp och lägenheter samt därtill hörande IN.

Alås (t. Bro) (*pə*) *álás*. — IN sg. m. Alås|en, f. -an, pl. -arna *álás|ən*, -a, -*gnə*.

Backarne (t. Röd) (*pə*) *bákəgnə*. — IN sg. m. Back|en, pl. -arna *bák|ən*, -*gnə*.

Branddalen (t. Morlanda) (i) *brándáđa*. — IN sg. m. Branddal|en, f. -an, pl. -arna *bránd|đən*, -*đáđa*, -*đáđəgnə*.

Bron (t. d:o) (*ve*) *brúa*. — IN sg. m. Bron *brun?* pl. Broarna *brúəgnə*.

Brohagen (t. d:o) (*pə*) *brùhåwən*. — IN sg. Brohag|en, f. -an, pl. -arna *brùhåw|ən*, -a, -*gnə*.

Bräcka (t. d:o) (*pə*) *bréka*. — IN sg. Bräck|en, pl. -arna *brék|ən*, -*gnə*. IN i sg. f. begagnas i regeln icke, då IN och ON skulle bli liklydande. Denna regel upprätthålles dock ej alltid. Se t. ex. nästa ON.

Buseviken (t. Dale) (i) *búsəvíga*. — IN sg. m. Busevik|en, f. -an, pl. -arna *búsəvíg|ən*, -a, -*gnə*. Busevikarna kallades en viss familj, som bestod av många medlemmar.

Bås(e)vik (t. Tofta) (i) *bås(ə)víg*. — IN sg. m. Bås(e)vik|en, pl. -arna *bås(ə)víg|ən*, -*gnə*.

Dalhagen (t. Bäckén) (*pə*) *dåłhåwən*. — IN Dalhag|en, pl. -arna *dåłhåw|ən*, -*gnə*.

Dammen (t. Morlanda) (*pə*) *dámən*. — IN Dammarna *dáməgnə*.

Enersbacken (t. Hällevik Mellangård) (*pə*) *ənəsβάkən*. — IN sg. m. Enersbacken *ənəsβάkən*. (IOD).

Friborg (låg. t. Glimsås) (*pə*) *fríbörj*. Ett alldeles nytt namn. — Friborgen *fríbörjən* är en känd kommunalman. IN pl. Friborgarna *fríbörjəgnə*.

Fröjdendal (t. Bäckén) (pα) frø̃ndát, frø̃jendát. — IN sg. m. Fröjdendal|en, f. -an, pl. -arna frø̃n|dár, -dát†, -dátq̃nə.

Fröjdendal (t. Morlanda) ON och IN = föregående.

Furubacken (t. Bäckén) (pα) fūrəbákən. Nu försvunnet. — IN sg. m. Furuback|en, f. -an, pl. -arna fūrəbák|ən, -a, -q̃nə.

Furukvin, åker t. Vrångevatten fūrəkq̃ia. »Förr funnos här tomt-ruiner. Man vet men minns ej, att här bott en Fur-Annika fūrånəka, som var mindre vetande.» (IOD)

Gärdet (t. Bro) (pα) gæt. — IN (sg. Gärden gæt?) pl. Gårdarna gætq̃nə.

Hasselvik (t. Slätthult) (i) hās|əvig. — IN Hasselvik|en, -arna hās|əvigən †, -q̃nə †. De nuvarande åborna kallas sällan så.

Hundepinan (t. Rålandsberg) hūnəpina. Se Lindvatten(smyren), denna avd. Förr ägaren kallades Hundepinen hūnəpin. Om Hundepinan betyder 'det ställe, där hunden pinades', är *Hundepinen* ett IN. (Ett gårde här heter Hundepinan. Där lär en bonde ha bundit en hund och lämnat honom att svälta ihjäl. IOD)

Huset (t. Tofta) (pα) hūsət. — IN Hus|en, -arna hūs|ən, -q̃nə.

Håbacken (t. Röd) (pα) həbákən. — En åbo kallades Håbacken həbákən och änkan efter honom Håbackan həbåka.

Höjden (t. Sörbo) (pα) hōjda. — Höjdarna hōjdq̃nə kallades två kvinnor, †. IN nyttjas även nu. Jfr Svanvikarna, avd. A.

Hönås (t. Hästekälla) (pα) hənəs. — IN sg. m. Hönås|en, f. -an, pl. -arna hənəs|ən, -a, -q̃nə.

Inlandshagen (förr t. Huseby, nu t. Bro) inlanshåwən, nu öde. — IN sg. f. Inlandshag|an, pl. m. -arna inlanshåw|a, -q̃nə. Den mask. pluralformen användes om två kvinnor, †.

Kaserna (t. Torebo) (pα) kāsəna. — IN sg. m. Kas|en, pl. -arna kās|ən, -q̃nə.

Kattevik (t. Hästekälla) (i) kätəvig. — IN sg. m. Kattevik|en, f. -an, pl. -arna kätəvig|ən, -a, -q̃nə.

Korsvägen (t. Slätthult) (pα) kō̃svəjən, -vājən. — IN pl. Korsvägarna kō̃svəjəq̃nə. I sg. säges helst kälə pα k. osv.

Kraken (boställe t. Berg) (pα) krågən. — IN sg. m. Kraken krågən.

Krappet (t. Huseby) (i) krápət. — En änka kallades Krappan kråpa. IN pl. Krapparna kråpəq̃nə.

Kroken (t. Kongsviken) (i) krógən. — Flera ägare. Därför intet IN i sg. Pl. Krokarna krògəq̃nə.

Kvarnarna (t. Morlanda) (ve) *kwàn|əra* l. -əna. — IN sg. m. Kvarnar|(e)n, pl. -na *kwàn|an, -ənə*.

Kvarnhagen (t. d:o) (pə) *kwàn|háwən*. — IN pl. Kvarnhagarna *kwàn|háwənə*.

Kvarnhagen (backstuga t. Torebo) (v) *koàn|háwən*. — IN item. (IOD)

Kvin, se Storakvin, denna avd.

Kålklev (förr boställe t. Röd Mellängård) *kə|kklev*. — Ägarinnan Kålklevan *kə|kklevə*. (IOD)

Kåven (nu backe o. åker, förr tp t. Vassdal) *kävən*. Ägaren kallades Kåven *kävən*. (IOD)

Liden (t. Hästekälla) (pə) *liə* (Jam). — IN sg. m. Lid|en, pl. -arna *lin, liənə*.

Lindvatten(smyren) (t. Rålandsberg) (pə?) *lɪnván*. Se Hundepinan, denna avd. — IN sg. m. Lindvan, f. -skan *lɪnván*, (på senare tid) -ska, Lindvanarna *lɪnvánənə*.

Mariedal (t. Hästekälla) (pə) *màri|dál*. — IN sg. Mariedal|(e)n pl. -arna *màri|dán*, pl. *dálənə*.

Myren (t. Köperöd) (v) *mýra*. Nu rivet. — IN pl. Myrarna *mýrənə* †. Många småställen, varför ingen särskild åbo fick IN i sg.

Myren (t. Torebo) (v) *mýra*. — IN sg. Myren *mýri* l. Myretorparn *mýrətörpan*, pl. Myrarna *mýrənə*.

Nyborg (t. Kila på Flatön) (pə) *nýbörj*. — Familjen Nyborgs *nýbörjə*.

Nybygget (t. Morlanda) (pə) *nýbýgət* (även med y). — IN sg. Nybyggjen, pl. -arna *nýbýgən, -ənə*.

Nybygget (t. Röd Nedergård) lika som föregående.

Näsudden (t. Kungsviken) (pə) *nəsədən*. — En änka benämndes Näsudden *nəsədə*. IN pl. Näsuddarna *nəsədənə*.

Porsen (t. Hällevik Mellängård) (v) *pšsən*. Flera ställen i Mor heta så. De ligga alla sankt. — IN sg. Pors|en, pl. -arna *pšsən, -ənə*.

Rödmyr (t. Torebo) (pə) *rómýr*. — IN Rödmyren *rómýri*. (IOD)

Skogen (t. Bäckén) (pə) *skáwən*. — IN pl. Skogarna *skáwənə*.

Skogen (t. Morlanda) lika som föregående. De båda ställena ligga nära varandra.

Skäret (friköpt tp t. Bua på Flatö) (pə) *šé|t*. — Äg. Skär(e)n *šé|ri*. (IOD)

Slätterna (t. Tofta) (pə) *slətəna*. — IN pl. Slättarna *slətənə*.

Smögen (t. Hästekälla) (pə) *smówən*. — Ägaren kallades förr Smögen *smówən*. (IOD).

Sollid (t. Hällevik Mellangård) (p α) s \grave{o} l \grave{l} , s \acute{o} l \acute{n} . — IN sg. Sollid|en, pl. -arna s \acute{o} l \acute{l} |n, - \acute{a} n \acute{o} .

Stätten (t. Kila på Flatö) (p α) st \acute{e} t \acute{a} . — IN pl. Stättarna st \acute{e} t \acute{a} n \acute{o} .

Storakvi(n) (förr gårdsdel t. Lavö Västergård) (p α) ä. st \acute{o} r \acute{a} kvi, y. kv \acute{i} a. — IN pl. (Stora) kviarna kv \acute{i} a \acute{n} .

Storevard(e) (t. Dale) (p α) st \acute{o} r \acute{a} v \acute{a} l, -v \acute{a} l. — IN sg. Storevarden st \acute{o} r \acute{a} v \acute{a} n. Änkan efter honom Storevardan st \acute{o} r \acute{a} v \acute{a} l \acute{a} † var mycket ute bland folk. Hon var syster till b \acute{u} s \acute{e} viga, som var torpare under Dale. IN pl. Storevardarna st \acute{o} r \acute{a} v \acute{a} l \acute{a} n \acute{o} .

Sågeliden (t. Torebo) (p α) s \acute{a} w \acute{e} l \acute{h} a. — IN sg. Sågelid|en, pl. -arna s \acute{a} w \acute{e} l \acute{l} |n, - \acute{a} n \acute{o} .

Södskår (t. Flatö Sörgård) (i) s \acute{o} sk \acute{y} r. — Ägarinna Södskåran s \acute{o} sk \acute{y} ra. (IOD)

Sörhagen (t. Torebo) (i) s \acute{o} r \acute{h} áw \acute{e} n. — IN Sörhagen s \acute{o} r \acute{h} áw \acute{e} n. (IOD)

Tjärnet (båtsmanstp t. Gullixeröd) (p α) s \acute{e} nt. — IN sg. m. Tjärn-
sen s \acute{e} n \acute{s} en.

Tomteberget (berg t. Kila på Flatön) t \acute{o} mt \acute{e} b \acute{a} l. — En person, som bor där, kallas Tomten t \acute{o} mt \acute{e} n. (IOD)

Tången (t. Kårehagen) (p α) t \acute{a} g \acute{e} n. — IN pl. Tångarna t \acute{a} g \acute{e} n \acute{o} . Två hus; därför intet IN i sg.

Vrängås (t. Gullixeröd) (i) vr \acute{e} y \acute{g} s. Öde. — Den sista torparen kallades Vrängåsen vr \acute{e} y \acute{g} s \acute{e} n. (IOD)

C. Namn på bygder, municipalsamhällen och fisklägen samt öar och andra områden, som av ålder räknats till Morlanda, men som administrativt icke höra dit (Skäftöland ej medtaget) jämte till sådana ON hörande IN.

Edshultshall (p α) es \acute{h} \acute{u}ltsh \acute{a} l (e med vibysurrning) l. vanl. Hallen h \acute{a} la, h \acute{a} la. Se SIOD III, 31. Municipalsamhälle. Fiskläge. — IN Hallebo, -n, f. Hallebossan h \acute{a} l \acute{e} b \acute{u} , -n, -b \acute{u} sa. Pl. Hallar, -na h \acute{a} l|ar, \acute{a} n \acute{o} (Mmk h \acute{a} l \acute{a} n \acute{o}) l. Halleborna h \acute{a} l \acute{e} b \acute{u} na.

Ellös(e Strand) (p α) \acute{e} l \acute{o} s. Municipalsamhälle. — Ellös|en, -ar, -na \acute{e} l \acute{o} s|en, -ar, - \acute{a} n \acute{o} (Mmk \acute{e} l \acute{o} s \acute{e} n \acute{o}). Även Ellösebo, -n, -r, -rna \acute{e} l \acute{o} s \acute{e} b \acute{u} , -n, -r, -na.

Hällen (avsöndring från Huseby) (p α) h \acute{e} la. Enl. IOD »Huseby gamla torp som 1838 blev särskilt gårdtal och tillhör Lilla Huseby.» — IN Hällen, -arna h \acute{e} l \acute{n} , h \acute{e} l \acute{a} n \acute{o} .

Gullberg (t. Huseby) (p α) g \acute{u} l \acute{b} árl. Fiskläge. — IN Gullberg|en, -ar, -arna g \acute{u} l \acute{b} árl|en, -ar, - \acute{a} n \acute{o} . F. sg. Gullbergskan g \acute{u} l \acute{b} árlska.

Naversvik (i) *nàvəsviġ*. Förr hus, nu beteshage. — En snickare Naversviken *nàvəsviġən* och hans hustru Naversvikan *nàvəsviġa* flyttade båda därifrån men fingo behålla sina binamn. IN pl. Naversvikarna *nàvəsviġənə*.

Gullholmen(s kapell och kommun) (pə) *gùlhšłmən*. Även fiskläge. — IN obst. sg. m. Gullholm|are, bst. sg. m. -arn *gùlhšłm|arə, -an*. Pl. Gullholmar|e, -na *gùlhšłm|arə, -ənə* (Mmk -*ənə*). Även Gullholmebor, -na *gùlhšłmə|búr, -búna*.

Herm(anö) (pə) *hərm, hərm, hərəmələn*. — Hermebo, -n, -r, -rna *hərəməbú, -n, -r, -na*; pl. även Hermar, -na *hərəm|ar, -ənə* (Mmk -*ənə*).

Hallen, se Edshultshall, denna avd.

Hälleviksstrand 1. **Stranden** (pə) *strána*. Municipalsamhälle. — IN Strandbo, -n, f. -bossan *strən|bú, -n, -búsa*. Pl. Strandbor, -na *strən|búr, -búna*.

Käringön(s kapellförsamling och fiskläge) (pə) *šərvyóa* 1. Ön *óa*. — Käringöbo, -n, f. -bossan *šərvyó|bú, -n, -búsa*. Käringöbor, -na *šərvyó|búr, -búna*.

Vallerön (med Tornö och Vedholmen) Mmk *váldrə*. SIOD III, 93 *válərə, váldrə*. — Ej bebodd sedan början av 1900-talet. Valleröbor, -na *váldrə|búr, -búna*. Även Valdröarna *váldrə|ənə*.

Mollösund(s kapell och kommun) *mšłsən, mšłsən*, (Ön heter **Mollön** *mšłə*. SIOD III, 90.) — Mollbo, -n *mšł|bú, -n*. Mollbossan *mšł|búsa*. På Öckerö har jag hört IN *mšłsəmárja* och *mšłsa* om kvinnor från Mollösund. Obs. Molsas töser *mšłsas tšsər*, se Molsans, Sta, avd. B.

Höjden (i) *hóġda*. — Ägaren Höjden *hóġdən*.

Lervik *lėrvig*. — IN Lervik|en, ar, -arna *lėrvig|ən, -ar, -ənə*.

Tången (pə) *təġən*. — IN Tång|en, f. -an -ar, -arna *təġ|ən, -a, -ar, -ənə*. Tångebo, -n, -r, -rna *təġəbú, -n, -r, -na*; Tångebossan *təġəbúsa*.

Till Nedre Tången räknas:

Jordvägen (pə) *ġətvájən*. — IN sg. m. item.

Skeppsviken (pə) *skšłsviġa*. — IN sg. m. *skšłsviġən* (obs. acc. I!).

Råön (pə) *rájə* (på Toftas mark). Mindre fiskläge. — IN Råöbo, -n, -r, -rna, *rəġəbú, -n, -r, -na*. Även Råöarna *rəġə|ənə*. Se ock SIOD III, 58 och 180.

Stocken *stákən*. Municipalsamhälle. — Stockebo, -n, -r, -rna *stákə|bú, -n, -r, -na*. Även Stockar, -na *sták|ar, -ənə*.

Stranden, se Hälleviksstrand, denna avd.

Årholmen (p^a) *århøllmøn*. SIOD III, 145. — Då Kåringön först byggdes (på 1700-talet), funnos människor på Å. De kallades Årholmarna *århøllma* (Mmk).

Ön, se Kåringön, denna avd.

Röra socken.

Röra socken kallas *røra* l. *røra sákøn*, enl. NN *røsay*. Invånarna benämnas Rörbo, -n, -r, -rna *rørbú*, -n, -r, -na. NN kallar dem Rörbönder *rørbønær*.

Allm. a n m. Röraborna skilja ej säkert mellan *a* och *æ*. Jag använder beteckningen *æ*. — Man kan tveka mellan *ø* och *ø* å ena sidan, *ø* och *ø* å den andra. Jag använder uteslutande *ø*.

A. Namn på byar, hemman, hemmansdelar och därtill hörande IN.

Assletorp. Överflyttat till Morlanda.

Basteskår (1) *bøskør*, NN *båsker*. — Två ägare. Ägaren av huvudgården kallas Basteskåren *bøskøn*. Basteskåran *bøskøra*, †, var den skickligaste »kloka» gumman i Bohuslän, när det gällde att bota »finnskott». En kvinnlig handlande, nu död, som flyttade härifrån till Göteborg, kallades *bøstaskøra*. IN pl. Basteskårar, -na *bøskør|ar*, -*ønø*.

Berg (1) *berj*, *bærj*. — Ägarne ha(de) lika stora lotter. Bergsen *bøsøn* användes som namn på vilken som helst av dem, då släktens medlemmar t. ex. resonera(de) om en där bosatt släkting. Pl. Bergsar, -na *bøs|ar*, -*ønø*.

Björfjäll (1) *bjørffjæl*, NN *bjørøffjel*, senare *bjørffjel*. — En kvarnägare, †, kallades Björfjäll(e)n *bjørffjæln*. Pl. Björfjällar, -na *bjørffjæl|ar*, -*ønø*.

Brattås (1) *bråtøs*. — Brattåsen *bråtøsen* kallas den mest bekante, en intresserad samlare av fornsaker. Brattåsan *bråtøsa*. Brattåsebor, -na *bråtøsa|bør*, -*bønø*. En här bosatt kvinna, vars äventyr med »Skram» ännu leva i folkmun, gick under namnet Brattussen *bråtøsa*. Hon var född på 1760-talet. Hennes son kallades Brattussan *bråtøsen*. Två kvinnor, mor och dotter, som omtalas från förra hälften av 1800-talet kallades Brattussarna *bråtøsenø*. Den förra var jordegumma. Hon är sannolikt identisk med den nyssnämnda Brattussan.

A n m. I namnet Brattåsan ligger det något »rejält» (enl. Smr),

men i Brattussan och Brattussarna något ringaktande, även om de två senare namnen ej kunna sägas vara klara öknamn.

Bua (1) *búa*. Så NN. IOD *búa*. — Obs.! Obst. sg. en Bue *æn búa*. Buen *büen*. Pl. Buar, -na *bü|ar*, -*æn*. Även Buabo|n, -na *büabün*, -*a*.

Båtsbräcka (*på*) *båtsbréka*. Så IOD och NN, av vilka den senare dessutom har *båtsbréka*. — En båtbyggare från Lavön, Mor, som slog sig ned på B., kallades Båtsbräckan *båtsbrékæn*. Båtsbräckekäringen *båtsbrékæscéryga* tillredde och sålde medicin mot »finnskott». Båtsbräckar, -na *båtsbrék|ar*, -*æn*.

Bön (1) *bgn*. — IN sg. Bönsen *bënsæn*. Det namnet bar en åbo, som dog o. 1870. Han kallades och *stón i bgn*. En Bönbo *æn bënbü*. Bönsar, -na *bëns|ar*, -*æn*. F. Bönsan *bënsa* (Hsr).

Dalby (1) *då|bú*, *då|bi*, *då|by*. — Ägaren till huvudgården kallas Dalbyn *då|bün*. F. Dalbyan *då|búa*. Pl. Dalbyar, -na *då|bú|ar*, -*æn*. Dalbybor, -na *då|bybú|r*, -*na*.

Dandalen *dåndán*. — Ägaren item. F. Dandal|an, pl. -arna *dåndån|a*, -*æn*.

Fundeskår (1) ä. *fünskér*. — Ägaren Fundeskärn *fünskéñ*. Pl. Fundeskärrar, -na *fünskér|ar*, -*æn*.

Granbua (1) *grånbüa*. — IN Granbu|n, -ar, -arna *grånbü|n*, -*ar*, -*æn*.

Gullixeröd. Överflyttat till Mor.

Gök[e]säter (1) *gøgæsédær*. — Gökesäteren *gøgæsédæn* var namn på åtminstone två kända personer: 1. en kvarnägare; 2. en handlande. Pl. Gökesätrar, -na *gøgæsédær|ar*, -*æn*.

Henån (1) *hénáa*. NN *hénáa*. — IN Henåen *hénáæn* 1. Henåbon *hénábün*. Pl. Henåbor, -na *hénábü|r*, -*na*.

Kålhättan (*på*) *kè|héta*. Förr utmark. — IN sg. m. Kålhätt|en, f. -an, pl. -arna *kè|hét|æn*, -*a*, -*æn*.

Hogen *háwæn*. Så NN. Uttal även med *ó*-, IOD *-ó*-, *-ó*-. — En gård, som aldrig varit delad. Ägaren Hogsen *háwsæn*. Hogsar, -na *háws|ar*, -*æn*.

Hällern (1) *hælæn*. — IN Hällern *hælæn*. Pl. Hällrar, -na *hæl|r|ar*, -*æn*.

Häröd (1) *hæra*. Uttal även med *-é*-, NN *-á*-. Delas i Nedergård och Övergård. — IN, åtminstone i sg., avse Övergårds invånare. Hären *hæn*, f. Härän *hæra*. Pl. Härar, -na *hær|ar*, -*æn*. Härän var till yrket handlande.

Högelid [**Hökelifiden**] (1) *högəljä* [Obs. *g!* Så NN och IOD] (*högəlj(a)*) är hemmansdel under Övre Dalby). — En häradssdomare i mitten av 1800-talet, känd för sin smartness, fick heta Högeliden *högəljn*. F. Högelidan *högəljä* † (Gsr). Högelidar, -na *högəlj|ar*, -*ənə*.

Kindal (1) *šændän* [Obs. *æ!*]. — IN Kindal|en, f. -a, pl. -sbor, -sborna *šændä|n*, -*ka*, -*sbür*, -*sbüna*.

Kocketorp (1) *käkätörp*. — Förr fanns här en handlande Kocketorpen *käkätörpən*. Pl. Kocketorpar, -na *käkätörp|ar*, -*ənə*.

Kolbuxeröd (1) *kəlbúšərə*, NN *kəlbúšərə*. — Den mest kände i nyare tid torde riksdagsman Johan Henriksson vara. Han är den ende Rörabo, som veterligt varit riksdagsman. Han dog på 1860-talet, endast 33 år gammal. I hemsocknen gick han under namnet Kolbuxern *kəlbúšəŋ*. Även en häradssdomare, som dog vid senaste sekelskiftet, bar detta hedersnamn. Pl. Kolbuxerar, -na *kəlbúšər|ar*, -*ənə*.

Kopperöd (1) *kəpərə*. Så NN. Enl. IOD med akut accent. — IN Kopperrn *kəpərən*, Kopperar, -na *kəpər|ar*, -*ənə*.

Kärra (1) *šəra*. — IN Kärren *šəŋ*. Pl. Kärrar, -na *šər|ar*, -*ənə*. Flera av de forna åborna voro kyrkovärdar.

Lerskall (1) *ləškäl*. — Lerskall(e)n *ləškäl|n* var en god berättare av roliga historier. Pl. Lerskallar, -na *ləškäl|ar*, -*ənə*.

Lunden (1) *lun*. — Lundebon *lunəbün*. Pl. Lundar, -na *lun|ar*, -*ənə*.

Museröd (1) *múšərə*, NN med -*ü*-. Från M. flyttade en man till Grindsby, My. Han gick sedan under namnet Musern i Grindsby *múšəŋ* 1 *grínsby*, † o. 1860. En nämndeman, † o. 1880, bar samma binamn. Pl. Mus(e)rar, -na *múš(ə)r|ar*, -*ənə*. Muserödborna *múšərəbünä*.

Naveröd (1) *nävərə*, *nä*-. — IN Navern *nävəŋ*. Pl. Navrar, -na *näv|r*, -*ənə*.

Näverkärr [**Nävre-**] *nävvrəšər*, NN *nävre*-. — IN Nävrekärr|(e)n, f. -an, pl. -ar, -arna *nävvrə|šən*, -*šəra*, -*šərar*, -*šərəənə*.

Bräckorna *brækəna*. ∞ 'Avröjda backslutningar'. — IN Bräcken *brækən*, Bräckornapojkarna *brækənəpəjkənə*.

Prästbacka (1) *prəšbäka*. Så NN. — Ägaren av huvudgården: Prästbacken *prəšbäkən* †. F. Prästbackan *prəšbäka* (?). Pl. Prästbackar, -na *prəšbäk|ar*, -*ənə*.

Rämmedalen (1) *rämədän*. — IN Rämmedal|en, f. -an, pl. -ar, -arna *rämədä|n*, -*ka*, -*lar*, -*lənə*.

Röd *rə*. — IN Röss|en, f. -an, pl. -ar, -arna *rös|ən*, -*a*, -*ar*, -*ənə*.

Rössarna äro en stor släkt. Ibland säges i pl. Rössebor, -na *rössbúr*, -*búna*, ja även Rössborna *rössbúna* (Hje).

Skredseröd (1) *skræsərə*, *skræs-*. NN *skræs-*. — Ägaren av huvudgården benämnes Skrässern *skræsən*. F. Skrässeran *skræsəra*(?). Pl. Skrässerar, -na *skræsər|ar*, -*ənə*.

Blötkärr *blötšär*. — IN Blötkärr(e)n *blötšəən*. En änka kallades

Blötkärran *blötšərə*. Pl. Blötkärrarna *blötšərənə*. [-*t* äkta?]

Svin[n]eviken (1) *fwɪnəvɪga*. — Ägaren Svinnevikens *fwɪnəvɪgən*. Pl. Svinnevikar, -na *fwɪnəvɪg|ar*, -*ənə*.

Utegård (1) *ùdægá|*. — Utegården *ùdægár* †, var auktionist. Pl. Utegårdarna *ùdægá|ənə*.

Kasen (pə) *kása* (f. d. torp?). — IN Kas|en, -an, -ar, -arna *kàs|ən*, -*a*, -*ar*, -*ənə*.

Utgård (1) *ùtgá|* [Obs. t! Så ock NN och IOD]. — IN Utgården *ùtgár* †. Pl. Utgårdar, -na *ùtgá|ar*, -*ənə*. Två bröder, som bodde tillsammans hela sitt liv, kallades allmänt Utgårdspojkarna *ùtgás-pšjkanə* († o. 1900).

Vena (Lilla och Stora) (1) *wəna* (*stòrəwəna* och *lèləəwəna*). — IN användes aldrig i bst. sg. om Stora Vena. En ägare till Lilla Vena, Lille-Venen *lèləwən*, lever än. Folket på gårdarna kalla(de)s Venarna *wənənə*.

Äng (1) *əy*. — En båtbyggare, som dog på 1890-talet, benämndes Ängsen *əyən*. F. Ängsan *əyəs* †. Pl. Ängsar, -na *əyəs|ar*, -*ənə*.

Ölseröd (1) *ùsərə*, och *èš-*. Enl. NN båda uttalen men med akut accent. — Ölsern *ùsən* var boutredningsman och skicklig självlärd advokat †. Hans hustru kallades Ölseran *ùsərə*. Pl. Ölserarna *ùsərənə*.

B. Namn på torp och lägenheter och därtill hörande IN.

Baggetorp (t. Näverkärr) *bàgetərp*. — IN sg. m. Baggetorp|en, f. -an, pl. -arna *bàgetərp|ən*, -*a*, -*ənə*.

Blåsut (t. Skredseröd) *blæsùd*. — IN sg. m. Blås|uten, f. -oppa [!], pl. m. -oppar, -opparna *blæs|útən* †, [Obs. t !], -*ópa*, -*ópar*, -*ópənə*.

Bläsdalen (t. Röd) (1) *blæsá|*. — En snickare kallas item. F. Bläsdal|an, pl. -arna *blæsá|a*, -*ənə*.

Borgila (t. Svinnevikens) (pə) *bərgíla*. — IN sg. m. Borgil|n, f. -an *bərg|əln* †, -*íla* †.

Bronsetorpet (t. Lerskall) *brənsətərpət*. — IN sg. m. Brons|en, f. -an. Den förste åbon var båtsman och hette Brons. De nuvarande heta ej

så men ha ärvt namnet som binamn, antingen direkt efter den förste Brons eller efter torpnamnet. I det senare fallet är namnet sek. IN.

Bråten (t. Äng) (*pæ*) *br̥ēdæn*. — IN sg. m. Bråt|en, f. -an, pl. -arna *br̥ēd|æn*, -a, -*ænə*.

Bräcka (läg. t. Henån) (*i*) *br̥ækka*. — IN sg. m. Bräck|en, f. -an, pl. -arna *br̥æk|æn*, -a, -*ænə*. Barnen till en viss åbo kallades Bräckmans-Abraham *br̥æk̄mansåbram* och -Gustava *-guståva*. Den åsyftade åbon hette ej Bräckman.

Dammen (t. Dalby) (*pæ*) *dāmæn*. — IN sg. m. Damm|en, f. -an, pl. -arna *dām|æn*, -a, -*ænə*.

Dandalsmyr (t. Dandalen) *dāndasmȳr*. — IN sg. m. Dandalsmyr|en, f. -an, pl. -arna *dāndasmȳ|ŋ*, -ra, -*ŋnə*.

Gamlehagen (t. Kolbuxeröd) (*i*) *gām̄lēhåwæn*, IOD med akut. — IN sg. m. Gamlehag|en, f. an, pl. -arna *gām̄lēhåw|æn*, -a, -*ænə*.

Giljan (t. Lerskall) (*i*) *gēlja*. — IN sg. m. Gilj|en, f. -an, pl. -arna *gēlj|æn†*, -a†, -*ænə*.

Grevås (t. d:o) (*pæ*) *gr̥evås*. — IN sg. m. Grevås|en, f. -an, pl. -arna *gr̥evås|æn*, -a, -*ænə*.

Göpedalen (t. Dalby) (*i*) *gōbēdān*. — IN sg. m. Göpedal|en, f. -an, pl. -arna *gōbēdā|n*, -la, -*lænə*.

Hagen (t. Henån) (*pæ*) *håwæn*. — IN sg. m. Hag|en, f. -an, pl. -arna *håw|æn*, -a, -*ænə*.

Holkarna (t. Prästbacka) *høtkænə*. — Åbon är kyrkvaktare, och därför säger man ej Holken utan använder yrkesbenämningen.

Huvudet (t. Fundeskär) (*pæ*) *hūvæt*. — IN sg. m. Huv|en, f. -an, pl. -arna *hūv|æn*, -a, -*ænə*.

Hålan, Håletomten (t. Båtsbräcka), (*i*) *høla*, *høletōmta*. — En åbo kallades Hålegubben *hølēgōbæn*, en annan Hålen *hølæn*, † o. 1860. Den senare var mästartjuv.

Jättnedalen (läg. t. Björfjäll) (*i*) *jæt̄nēdān*. — Två personer, en båtbyggare och en fjärdingsman, vet man ha burit IN Jättnedalen. En gubbe kallas än Jättnedalspojken *jæt̄nēdaspōjkæn*, än Jättnedalsgubben *-gōbæn*. Jättnedalspojckarna *jæt̄nēdaspōjkænə*.

Kalvhagen (t. Svineviken) (*i*) *kålhåwæn*. — IN sg. m. Kalvhag|en, f. -an, pl. -arna *kålhåw|æn*, -a, -*ænə*. Ibland säges Kalvhagepojckarna *kålhawēpōjkænə*.

Kasen (t. Kolbuxeröd) (*pæ*) *kåsa*. — IN sg. m. Kas|en, f. -an, pl. -arna *kås|æn*, -a, -*ænə*.

Kasen (t. Lerskall) item.

Kvarnebacken (t. Hällern) (pa) *kwæ̃nəbákən*. — IN sg. m. Kvarneback|en, f. -an, pl. -arna *kwæ̃nəbák|ən*, -a, -anə.

Kvarndalen (t. Prästbacka) *kwæ̃ndár*. — En gumma, som bodde där, omtalas ofta under binamnet Kvarndalan *kwæ̃ndá|ta* †.

Kvarnevik (t. Brattås) (l) *kwæ̃nəvíga*. — IN sg. m. Kvarnevik|en, f. -an, pl. -arna *kwæ̃nəvíg|ən*, -a, -anə. Kvarnevik

Kärra myrar (t. Kärra). En rad av torp kallas (pa) *šæ̃rə mírər* och befolkningen Myrarna *mírənə*. Även till avd. C.

Muserödtegen (t. Museröd) *múserətéjən*. — IN Tegegubben *téjəgóbən*, f. Tegan *téja*. Pl. Tegarna *téjanə*.

Myren (t. Näverkärr, enl. IOD t. Bua) *mýra*. — IN Myr|(e)n, f. -an, pl. -arna *mýn*, *mýra*, *mýranə*.

Mörkedalen (t. Röra) (l) *mèrkədár*. — Mörkedalen *mèrkədár* † 1. Gävelösen *gæ̃vəlósən* 'mannen utan begåvning' var en man med ett mycket egendomligt utseende. F. Mörkedalan *mèrkədá|ta* †. Pl. Mörkedalarna *mèrkədá|tanə* †.

Nyborg (t. Kocketorp) (pa) *nýbérj*. — IN sg. m. Nyborg|en, f. -an, pl. -arna *nýbérj|ən*, -a, -anə.

Nyhagen (t. Dalby) (pa) *nýháwən*. — IN sg. m. Nyhag|en, f. -an, pl. -arna *nýháw|ən*, -a, -anə.

Nyhagen (t. Kärra) item. — En äldre ogift kvinna kallades Nyhagan *nýháwa*.

Näset (t. Äng) (pa) *næsət*. — En båtbyggare† kallades Näsen *næsən*. F. Näsan *næsa*. Pl. Näseborna *næsəbúna* och Näsarna *næsənə*.

Pinneröd (t. Henån) (pa) *pínərə*. — Om Pinnern *pínən*, som var sömngångare, berättas många historier. F. Pinneran *pínərə*. Pl. Pinnerarna *pínərənə*.

Pinut (t. Skredseröd) *pínút* [Obs. t!]. IN sg. m. Pinut|en, f. -an, pl. -arna *pínút|ən*, -a, -anə.

Rosekasen (t. Äng) (pa) *rəsəkásə*. — IN Rosekas|en, f. -an, pl. -arna *rəsəkás|ən*, -a, -anə. Enl. IOD osäkert, om de äro IN.

Rud[d]a (t. Dandalen) *rúda*. Nu öde. — En båtsman Löwendal dog där på 1890-talet. Barnen kallas Ruddarna *rúdanə* 1. Ruddeungarna *rúdəúganə*.

Rånäs (t. Svinnevik) (l) *rænæs*. Upptages av IOD som hemman tills. med Svinnevik. — IN Rånäs|en, f. -an, -arna *rænæs|ən*, -a, -anə.

Rödberget (t. Äng) (*pα*) *rùbæ̂t̄*, *-bàt̄*. — En lönnkrögare på 1850-talet bar binamnet Rödbergen *rùbæ̂r̄jān*. Hustrun Rödbergan *rùbæ̂r̄jā*.

Rönningen (t. Lerskall) (*pα*) *rønnyən*, IOD *rønnyən*. — IN sg. m. Rönning|en, f. -an, pl. -arna *rønny|ən†*, *-a*, *-ənə*.

Sandbacken (t. Brattås) (*pα*) *sānbāk̄ən*. Nu öde. — IN sg. m. Sandbacken, f. -an, pl. -arna *sānbāk̄|ən†*, *-a†*, *-ənə*.

Skoghagen (t. Röd) (*l*) *skāwhāwən*. Även *skāwhāwən*. — IN sg. m. Skoghag|en, f. -an, pl. -arna *skāwhāw|ən*, *-a*, *-ənə*.

Skogmyren (t. Kindalen) (*pα*) *skāwmīra*, *skāw-*. — IN bst. sg. m. Skogmyr|en, f. -an, pl. -arna *skāwmī|n*, *-ra*, *-rənə*. Personerna äro alla döda.

Slähällern (t. Röd) (*pα*) *slāhālēn*, *slā-*. — IN sg. m. Slähällern|n, f. -an, pl. -arna *slāhālē|n*, *-ra*, *-rənə*.

Slättbacken (t. Henån) (*pα*) *slätbāk̄ən*. — IN sg. m. Slättback|en, f. -an, -arna *slätbāk̄|ən*, *-a*, *-ənə*.

Storlid (t. Rämmedalen) *stōrlī*. — IN sg. m. Storlid|en, f. -an, pl. -arna *stōrlī|n*, *-a*, *-ənə*.

Vallvik (t. Röd) (*l*) *vālvīg*. — IN sg. m. Vallvik|en, f. -an, pl. -arna *vālvīg|ən*, *-a*, *-ənə*.

Vena myrar (t. Vena) *pα wēnə mīrər* (viby-*e*). En mängd torp. — Invånarna kallas Myrarna *mīrənə*.

Udden (t. Svinneviken) (*pα*) *ūdən*. — IN sg. m. Udd|en, f. -an, pl. -arna *ūd|ən*, *-a*, *-ənə*.

Ängebråten (t. Äng) (*pα*) *āngbrēdən*, *-brēd-*. — IN sg. m. Ängebråt|en, f. -an, pl. -arna *āngbrēd|ən*, *-a*, *-ənə*.

Änghagen (t. Kolbuxeröd) (*l*) *ānghāwən*. — IN sg. m. Änghag|en, f. -an, pl. -arna *ānghāw|ən*, *-a*, *-ənə*.

Ödegärdet (t. Kolbuxeröd) (*pα*) *ōjē̂t̄*. — IN sg. m. Ödegärd|en, f. -an, pl. -arna *ōjē̂|n*, *-la*, *-lənə*.

Ödegärdet (ett t. Lunden, ett t. Äng) (*l*) d:o. — IN = föregående.

C. Namn på badorter och större områden och därtill hörande IN.

Henån. Badort. Se avd. B.

Kyrkebygden *šūrkebōjda* (NN). — IN okänt.

Kärra myrar. Stort område med torp. Se avd. B.

Vena myrar. Lika med föregående.

Nordgårdarna *nōlqāhənə*, en bygd i Rö, även kallad **Nordkroken** *nōlkrōgən* (NN). — IN okänt.

Tegneby socken.

Tegneby socken *tæ̥p̥əby sɑ̥y̥*. — IN Tengböling|e, -en, -ar, -arna
tæ̥p̥b̥t̥y̥|ə, -ən, -ar, (NN tæ̥p̥b̥t̥e̥g̥ar), -ənə.

A. Namn på byar, hemman och hemmansdelar och därtill hörande IN.

Berg. Överflyttat till Mor.

Björneröd (1) *bj̥ū̥n̥ərə, bj̥ū̥n̥-*. — IN sg. m. Björner|n, f. -an, pl. -arna *bj̥ū̥n̥|ən, -ərə, -rənə*. Med bst. pl. avser man numera ofta en viss, livskraftig släkt, varför denna form semantiskt står på gränsen till släktnamn.

Bot (1) *bōd (p̥ɑ̥ l̥y̥r)*, NN *bōt*. — IN sg. m. Bot|en, f. -an, pl. -ar, -arna *bōd|ən, -a, -ar, -ənə*.

Boxvik (1) *bḁ̊k̥sv̥ig*. — IN sg. m. Boxvik|en, f. -an, pl. -ar, -arna *bḁ̊k̥sv̥ig|ən, -a, -ar, -ənə*.

***Svänningen** *fw̥æn̥ny̥a*. — Svänningen *fw̥æn̥ny̥ən*, † efter sekelskiftet, var nämndeman. Pl. Svänningarna *fw̥æn̥ny̥ənə*.

Bräcke (Yttre, Övre) (1) *ū̥d̥ərə* och *ū̥v̥ərə br̥æk̥ə*. — IN sg. m. Bräck|en, f. -an, pl. -ar, -arna *br̥æk̥|ən, -a, -ar, -ənə*.

Bäckeвик (1) *bḁ̊k̥v̥ig (p̥ɑ̥ l̥y̥r)*. — IN sg. m. Bäckeвик|en, f. -an, pl. -ar, -arna *bḁ̊k̥v̥ig|ən, -a, -ar, -ənə*.

Bö (Väster- och Östergård) (1) *bō*. — IN sg. m. Bö|en, f. -an, pl. -ar, -arna *bō|ən, -a, -ar, -ənə*.

Eskekärr, se Mor.

Fjällegårde (1) *fj̥æl̥ə̥d̥t, -j̥d̥t*. — IN sg. m. Fjällegård|en, f. -an, pl. -ar, -arna *fj̥æl̥ə̥d̥|r, -ta, -tar, -tənə*.

Fläskum (1) *fw̥æ̥skom*. — IN sg. m. Fläskum|en, f. -an, pl. -ar, -arna *fw̥æ̥skom|ən, -a, -ar, -ənə*.

Gilleby (1) *g̥il̥ə̥b̥y̥*. — IN sg. m. Gilleby|n, f. -an, pl. -ar, -arna *g̥il̥ə̥b̥y̥|n, -a, -ar, -ənə*.

Gröva (1) *gr̥ō̥va*, så NN. Även *gr̥ō̥va* (sväv. acc.). — IN sg. m. Gröv|en, f. -an, pl. -ar, -arna *gr̥ō̥v|ən, -a, -ar, -ənə*. Även Grövebo, -n, -r, -r̥na *gr̥ō̥v̥ə̥b̥y̥, -n, -r, -na*.

Gunneröd, se Mor.

Hagen (p̥ɑ̥) *h̥ɑ̥w̥ən* (sväv. acc.), NN *h̥ɑ̥w̥ən*. — IN sg. m. Hag|en, f. -an, pl. -ar, -arna *h̥ɑ̥w̥|ən, -a, -ar, -ənə*.

Hoga, Stora (1) *h̥ō̥wa*. NN *h̥ō̥wa*, IOD *h̥ō̥wa*. — IN sg. m. Hog|en,

f. -an, pl. -ar, -arna *håw|ən, -a, -ar, -anə*. Även Hogebo, -n, -r, -na *håwəbú, -n, -r, -na*.

Hogen (1) *håwən, hęwən* (starkt sväv. acc.). Obs.! NN *håwən* (*aw* nästan = *aww*), IOD *håwən*. — IN sg. m. Hogs|en, f. -an, pl. -ar, -arna *hęws|ən, -a, -ar, -anə*. Även Hogebo, -n, -r, -na *hęwəbú, -n, -r, -na*, dock mindre vanliga än Hogsen etc.

Holm (1) *hşłm*. — IN sg. m. Holm|en, f. -an, pl. -ar, -arna *hşłm|ən, -a, -ar, -anə*.

Kalvhagen (1) *kåłhåwən*. — IN pl. Kalvhagarna *kåłhåwənə*.

Naregården *nårəgąn*. Naregårdarna *nårəgąnə* utgöra en stor släkt.

Hov [Håv] (1) *hşv*. — IN sg. m. Håv|en, f. -an, pl. -ar, -arna *hşv|ən, -a, -ar, -anə*. Även Håvebon *hşvəbún* etc.

Hälla (1) *hęla*. — IN sg. m. Häll|en, f. -an, pl. -ar, -arna *hęln* (svag graviscirkumflex), *hęll|a, -ar, -anə*.

Härbjörneröd n:r 1 (1) *hęrbjúnərə, -bjó-, hęrbjúnərə*. Ligger i Morlanda, hör till Tegneby. — IN sg. m. Härbjønner|n, f. -an, pl. -ar, -arna *hęrbjúnə|n, -ra, -rar, -ranə*.

Härbjörneröd n:r 2. Överflyttat till Mor.

Ileberg (*pə*) *ıłvəbérj, -bårj*. Förr kronolänsmansboställe, nu under domänstyrelsen. — IN sg. m. Ileberg|en, f. -an, pl. -ar, -arna *ıłvəbérj|ən, -a, -ar, -anə*. Arrendatorn kallas Ilebergen.

Kallefoss (1) *kåłəfşs, ä. kåłəkşşda*. — IN sg. m. Kallefoss|en, f. -an, pl. -ar, -arna *kåłəfşs|ən, -a, -ar, -anə*. Se ock Kallefossen Öd, avd. B.

Kortvet (1) *kółvəd, kåłved*. — IN sg. m. Kortved|en, f. -an, pl. -ar, -arna *kółvəd|ən, -a, -ar, -anə*.

Kärra (1) *şára, şərə* (så NN), *şęra*. — IN sg. m. Kärr|en, pl. -ar, -arna *şęn, şęr|ar, -anə*. Fem. saknas (enl. Kjt), emedan appell. Kärra heter på samma sätt.

Huset *hųsət* 1. **Kärrehuset** *şęrəhųsət*. En åbo kallades Huse-Petter *hųsəpətər*, en annan Husen *hųsən* 1. Abraham på Huset *ąbram pə hųsət*.

Lalleröd, Nedergård och Övergård (1) *lålər(ə)*. — IN sg. m. Laller|n, f. -an, pl. -ar, -arna *lål|ən, -ərə, -rar, -ranə*. Även Lallerödborna *lålərəbúna*.

Sandegärdet (1) *sånəgęł(-t), -gęł*. — IN sg. m. Sandegård|en, pl. -ar, -arna *sånəgęł|n, -lar, -lanə*.

Leby (1) *łębų*. NN *łęby* och (1884) *łęby*. — IN sg. m. Leby|n, f. -an, pl. -ar, -arna *łębų|n, -a, -ar, -anə*.

Livetorp (l) *līvətörp*. — IN sg. m. Livetorp|en, f. -an, -ar, -arna *līvətörp|ən, -a, -ar, -gnə*.

Lunden (l) *lun*, NN *lún*. — IN sg. m. Lund|en, pl. -ar, -arna *lun, ˘ar, ˘gnə*.

Resset (pə) *rēsət* (é med v'bystrning), *rēsət*. (Jfr SIOD III, 127). —

IN sg. m. Res|en, pl. -arna *rēs|ən, -gnə* (é med v'bystrning).

Ressen 1. Ressegubben *rēsəgóbən* var en Dalbo *dålbú*, som kom till Te på 1700-talet under den stora sillperioden 1747—1808.¹⁾

Han var 80—90 år, då Ajt ännu var en liten pojke.

Lunneslätt (l) *lūnəs|ét*, NN *˘slét*. — IN sg. m. Lunneslätt|en, f. -an, pl. -ar, -arna *lūnəs|ét|ən -a, -ar, -gnə*. Lunneslätten kallades en känd murare.

***Platshag** (pə) *plāshāw*. — Platshagen *plāshāwən* var en murare, som vandrat vida omkring med sin murslev.

Lycke (l) *līkə*, NN *lökə*. — IN sg. m. Lyck|en, pl. -ar, -arna *līk|ən, -ar, -gnə*.

Lyrön (pə) *lūr*. — IN sg. m. Lyrbo, -n, pl. -r, -na *lūr|bú, -n, -r, -na*. F. Lyrbossan *lūr|búsa*.

Låssbo [Loss-] (l) *lās|bú* (pə *lūr*). — IN sg. m. Lossbo|n, f. -an, pl. -r, -na *lās|bú|n, -a, -r, -na*.

Mossen (pə) *māsən*. — IN sg. m. Moss|en, pl. -ar, -arna *mās|ən, -ar, -gnə*.

Mäll[e]by (l) *mæl|bú*, NN *mél|bú*. — IN sg. m. Mälleby|n, f. -an, pl. -ar, -arna *mæl|bú|n, -a, -ar, -gnə*.

Nösund (pə) *nøsən*, NN *nósən*. Förr gästgiveri. — IN sg. m. Nös|en, f. -an, pl. -ar, -arna *nøs|ən, -a, -ar, -gnə*. En kvinna från Nösund, † o. 1905, kallades Nös-Johanna *nøs|johāna* (SIOD III, 51).

Nötskär (l) *nūskār*. — IN sg. m. Nötskär|n, f. -an, pl. -ar, -arna *nūskār|n, -ra, -rar, -ranə*.

Otteslätt n:r 1. (l) *ötəs|ét*. — IN sg. m. Otteslätt|en, f. -an, pl. -ar, -arna *ötəs|ét|ən, -a, -ar, -gnə*.

Otteslätt n:r 2. Överflyttat till Mor.

Ramshult (l) *rāmshält*, NN *rámsołt*. — IN sg. m. Ramshult|en, f. -an, pl. -ar, -arna *rāmshält|ən -a, -ar, -anə*. Ramshulten, en snarfyndig

¹⁾ Ifrån alla håll strömmade då folk till Bohuslän. Många — i likhet med Ressen — kommo från Dalsland. En annan var Kul-Lars på Nösund *kul|lās pə nøsən*, en kvacksalvare, som botade alla sjukdomar med samma sorts medicin — alltid ur en och samma flaska.

gubbe, var ende bebyggaren här. Hans son flyttade till ett annat ställe i socknen men fick likväl samma binamn som fadern. Rams-hultarna var känningsnamnet för gubbens familj.

Rom (1) *ram*. — IN sg. m. Rombo|n, pl. -r, -rna *ràm|bù|n*, -*bù|r*, -*bù|na*. [Aldrig *ràm|n*!] F. Rombossan *ràm|bù|sa*.

Rålanda (1) *r@|qna*. — IN sg. m. Rålandabo|n, pl. -r, -rna *r@|ta|na|bù|n*, *bù|r*, -*bù|na*. F. Rålandabossan -*bù|sa*.

Röd (Lyrön) (1) *rø*. — IN sg. m. Röss|en, f. -an, pl. -ar, -arna *rø|s|ø|n* -*a*, -*ar*, -*qna*. Även Rösbo|n, -r, -rna *rø|s|bù|n*, -*r*, -*na*.

Skantorp (1) *sk@|ntørp*, NN *sk@|ntørp*. — IN sg. m. Skantorp|en, f. -an, pl. -ar, -arna *sk@|ntørp|ø|n*, -*a*, -*ar*, -*qna*.

Skeppsåla (och Mossen) (1) *skøp|st@|la*. Från ⁸/₁₂ 1910 två jordboks-enheter. Se Mossen. — IN sg. m. Skeppstal|en, f. -an, pl. -ar, -arna *skøp|st@|l|n*, -*a*, -*ar*, -*qna*.

Smedby [Smedje-] (1) *smø|jø|bù* (è med vibysurrning). — IN sg. m. Smedjeby|n, f. -an, pl. -ar, -arna *smø|jø|bù|n* (è med vibysurrning) -*a*, -*ar*, -*qna*. Smedjebyn var kommunalman.

Hassleberget *h@|s|jø|bø|t*, -*b@|t*. — IN sg. m. Hasslebergen *h@|s|jø|bø|r|ø|n*.

Stala (1) *st@|la*. Så NN. — IN sg. m. Stal|en, f. -an, pl. -ar, -arna *st@|l|ø|n*, -*a*, -*ar*, -*qna*.

Rännegatan (1) *r@|n|nø|gå|da*. — IN sg. m. Rännegat|en, pl. -arna *r@|n|nø|gå|d|ø|n*, -*qna*.

Strand (Övra och Nedra) (1) *str@|n*. — IN sg. m. Strand|en *str@|n*. F. Strandan *str@|na*. Pl. Strand|ar, -arna *str@|n|ar*, -*qna*. En ko, som såldes från Strand, kallades *str@|na*.

Tavlebord [Talbo] (1) *t@|l|bø*, [±]-, NN *t@|l|bo*. — IN sg. m. Talbo|n, f. -an, pl. -arna *t@|l|bø|n*, -*a*, -*qna*. Talboarna kallade man med ett gemensamt namn en handlande och hans biträden.

Tegneby (prästgård) (p@) *tø|jø|bù*. — IN saknas.

Torp (1) *tørp*. — IN sg. m. Torp|en, f. -an, pl. -ar, -arna *tørp|ø|n*, -*a*, -*ar*, -*qna*.

Torsby (1) *tø|s|bù*. NN *tø|s|by*. Bredvid står: »*y* ligger för ö r a t nära *u*, så som det uttalas av Abrahamsson, en beväring fr. Bräcke i Tegneby 1884.» IN sg. m. Torsby|n, f. -an, pl. -ar, -arna *tø|s|bù|n*, -*a*, -*ar*, -*qna*.

Tannebacken (1) *t@|n|nø|b@|k@|n*. — IN sg. m. item 1. *šur|kø|h@|n* 1 *t@|n|nø|b@|k@|n*.

Tvet (1. Västergård) (1) *tved*. — IN sg. m. Tvet|en, f. -an, pl. -ar, -arna *tved|ø|n*, (è med vibysurrning) -*a*, -*ar*, -*qna*.

Tveteberg (1) *tvédæbærj, -bærj, tvì-*. — IN sg. m. Tveteberg|en, f. -an, pl. -ar, -arna *tvédæbærj|æn, -a, -ar, -ænə*. Se ock Apleröd, Öd.

Tvetebogen (pα) *tvédæhåwæn, tvì-*, NN *tvédhowæn*. — IN sg. m. Tvete-hog|en, f. -an, pl. -ar, -arna *tvédæhåw|æn, -a, -ar, -ænə*. Även Tvete-hogs|en, f. -an, pl. -ar, -arna *tvédæhåws|æn, -a, -ar, -ænə*. Ägaren kallas vanligen *káptæn pæ håwæn*.

Vasseröd (1) *våsær(ə)*, NN *våsær*. — IN sg. m. Vasser|n, f. -an, pl. -ar, -arna *våsær|n, -ra, -rar, -rænə*.

Åker (pα) *ägær*. — IN sg. m. Åk|ern, f. -ran, pl. -rar, -rarna *äg|ær, -ra, -rar, -rænə*. Märk däremot appell. *ägær, åkr|ar, -ænə!*

Äng (Lyr) (1) *æy*. — IN sg. m. Ängs|en, f. -an *æys|æn, -a* sägas vara vanligare än Ängen, f. -an *æy|æn, -a*; Äng|ar, -arna *æy|ar, -ænə* där- emot vanligare än *æys|ar, -ænə*.

B. Namn på torp och lägenheter och därtill hörande IN.

Alehagen (t. Rålanda) (1) *åkræhåwæn*. — Alehagarna *åkræhåwænə* äro en livskraftig släkt. Om dem går följande ordstäv: »åkræhåwar (Alehagar) a údalåns 'utanlands' riyæbbtóm, di e umóyja a é úd.

Antorp (t. Mossen) (pα) *åntærp*. — IN sg. m. Antorpen *åntærpen*.

Askegiljan (t. Lycke) (1) *åskæyélja*. — Askegiljen *åskæyéljæn* var ett känt original.

***Blia** (t. Tvet) (pα) *blja*. — Blitten *bljæn* † var snickare. Fam. Blittarna *bljænə*.

Blötkärr (t. Ileberg) (1) *bløtsær*. — IN sg. m. Blötkärrn *bløtsærn*.

Brattås (t. Öfre Strand) (1) *bråtås*. — IN sg. m. Brattåsen *bråtåsen*.

Ekeliden (t. Bräcke) (pα) *ægælja*. Ekeliden *ægæljn*, även kallad gamle E., *gåmkæ è*, var en mycket klyftig gubbe. IN pl. Ekelidarna *ægæljænə*. (Alla *è* med vibysurning).

Fockebacken (t. Rålanda) (pα) *fåkræbåkræn, fðk-*. — IN sg. m. Fock|en, f. -an, pl. -arna *fåkr|æn, -a, -ænə*. Focken var en gammal spelman. En av hans låtar kallas *fåkræns våls*. Familjen från Nordbohuslän?

Furubacken (t. Äng) (pα) *fjæråbåkræn*. — Furuback|en *fjæråbåkræn* var snickare. Han dog o. 1880. Furubackarna *fjæråbåkrænə* voro fiskare.

Gravedal (t. Nösund) (1) *gråvæddæt, -dæt*. — IN sg. m. Gravedal|en, f. -an, pl. -arna *gråvæddæ|n, -ta, -tænə*.

Gårvik (t. Lalleröd) (1) *gjærvig*. — IN sg. m. Gårvik|en, pl. -arna *gjærvig|æn, -ænə*.

Hässledalen (t. Torp) *hæs|ədár, -dár*. — En ensam kvinna, Hässledalen *hæs|ədár*, arrenderade stället.

Hagekärr (t. Nötskär) (*l*) *håwæsçer* 1. **Rumpan** (*pá*) *ròmpa*. Nu öde. — Den förste åbo man minns, kallades Rumpegubben *ròmpegóbøn*. Efter honom kommo Hagekärrn *håwæsçen* och Hagekärran *håwæsçera*.

Götemad(en) (t. Rålanda) (*l*) *gødémá*. — *ðlæ l G.* 1. Götemaden *gødémán* var *küðóktær*.

Gettsäter(öd) (t. Leby) (*pá*) *gætsædær(ø)*. — IN sg. m. Jätt|en, pl. -arna *gæt|æn, -gnæ* (båda ökn.). Annars Gettsät|ern, -rarna *gætsæd|æn, -rænæ* (ej ökn.).

Gärdsby (t. Tvet) (*l*) *gæsbu, gæs-*. — IN sg. m. Gärdsby|n, f. -an, pl. -arna *gæs|bün, -búa, -bügna*.

Kontoret (t. Torsby) (*pá*) *kántót*. — IN sg. m. Kanessen *kånæssn* 1. Kantern *kántæn*, f. Kanessan *kånæsa*. Innehavarinnan av en speceriffär kallas Kontorskan *kántóska*.

Kvarnehagen (t. Lalleröd) (*l*) *kwæneháwæn*. — IN pl. Kvarnehagarna *kwæneháwænæ*.

Kvin (t. Lalleröd) (*l*) *kwía*. — IN sg. m. Kvitten *kwit|æn*, pl. Kvitarna *qna*. Jfr *blu kwít*.

Källebacken (t. Björneröd) *šælébákæn*. — IN sg. m. Källeback|en, f. -an, pl. -arna *šælébák|æn, -a, -gnæ*. I sg. betecknade IN en skomakare och hans hustru.

Lillebot (t. Bot) (*l*) *lëlébód*. — Lilleboten *lëlébódæn* bor på Nösund, Lillebotan *lëlébóda* är en piga i Skeppstala. Pl. Lillebotarna *lëlébódænæ*.

Lill(e)hagen (t. Rom) (*l*) *lël(ø)håwæn*. — IN sg. m. Lillhag|en, f. -an, *lël(ø)håw|æn, -a*.

Loppetorp (t. Tegneby prästgård) (*l*) *løpetørp*. — IN sg. m. Loppetorp|en, pl. -arna *løpetørp|æn, -gnæ*.

***Madgjåtan** (t. Röd) (*l*) *mågåda*. Nu öde. — IN sg. m. Madgjåt|en, pl. -arna *mågåd|æn, -gnæ*. Madgjåten var en enfaldig person, som folk lycklade med.

Minkebacken (t. Lunden) (*l*) *minkébákæn*. — IN sg. m. Mink|en, f. -an, pl. -arna *mink|æn, -a, -gnæ*. IN ansågs av dem själva som öknamn.

Nordhagen (t. Åker) (*l*) *nøthåwæn*. — En stenläggare, som bodde där, kallades Nordhagen *nøthåwæn*.

Pallen (t. Tegneby prästgård) (*pá*) *páln*. — Där bodde först en kyrkvaktare *sámæd*, och efter honom en torpare Pallen *páln*.

Paråden (t. Stala) (*i*) *pàratøn* (Kjt), *pàradøn* (Ajt). — IN sg. Pa-rad|en, pl. -arna *pàra|tøn* 1. -*døn*, *pàratøn* 1. -*døn*.

Rumpan. Se Hagekärr, denna avd.

Sackekärr (t. Lalleröd) (*i*) *sàk(ə)šær*. — IN sg. m. Sackekärr|en, pl. -arna *sàk(ə)šær|n*, -*ran*.

Sanden (t. Bö) (*pæ*) *sân*. — IN pl. Sandarna *sânran*.

Skogviken (t. Nösund) (*pæ*) *skøwviga*. — IN sg. m. Skogvik|en, pl. -arna *skøwvig|æn*, -*an*.

Slåkeliden (t. Tveteberg) (*pæ*) *š[ə]gəlija*. ∞ *š[ə]g* 'den ränna där vattnet rinner in, ner på kvarnhjulet'. — IN sg. m. Slåkelid|en, pl. -arna *š[ə]gəl|n*, -*an*.

Sollid (t. Lunneslätt) (*pæ*) *søklj*. — IN sg. m. Solliden *søkljn*.

Storlid (t. Skeppstala) (*pæ*) *stør[lj]*. — IN sg. m. Storlid|en, pl. -arna *stør[lj|n*, -*an*.

Strandhagen (t. Lalleröd) (*pæ*) *strånháwæn*. — En ägare var *åksöns-måstar*. Han kallades Strandhagen *strånháwæn*.

Surpölen (t. Rom) *sùpún*. — För länge sedan död är den åbo, som kallades *sùpélæn* (ökn.). En kvinna, † omkring 1880, kallades Surpölan *sùpúta*. Det fem. IN användes fortfarande men sällan.

Åskemyren (t. Hogen) (*i*) *åskəmýra*. — IN sg. m. Åskemyr|en, pl. -arna *åskəmý|n*, -*ran*.

KAP. II.

Inkolentnamnens bildningssätt

(med jämförelsematerial hämtat utom avhandlingsområdet).

A n m. 1. Siffror inom parentes ange det antal gånger, resp. ON förekommer i mitt material. Står ingen siffra, är antalet exempel lika stort som antalet sockenförkortningar. Alltså: *Dal* U^Fo betyder, att *Dal* förekommer två gånger; *-dal* (19) LyTbYbJöSoUKlöSteVaLåT-MorTe anger, att *-dal* uppträder sammanlagt nitton gånger i dessa tretton socknar.

A n m. 2. De elliptiska suffixbildningarna till de olika stamorden återfinnas sist under resp. stamord.

A n m. 3. I många fall träda — deskriptivt sett — ON direkt i IN:s ställe. Dylika IN kunna betraktas som uppkomna genom ellips. *Kollungeröd* Lå är alltså en förkortning av 'riksdagsmannen i (från Kollungeröd'. Sådana IN har jag i allmänhet icke ansett nödvändigt att medtaga här, alldenstund de kunna bildas till alla slags ON.

A. IN bildade till resp. stamord medelst suffix.

(Stamorden uppföras här nedan i bokstavsföljd).

al, f. *al*. — ON: *Alen* Va; (*Aletorpet* T). ∞ Det är i Va trol. ursprungnamn på ett stort område, beväxt med *alskog*, där torpet nu ligger.

IN bst. sg. m. *¹*æn*, dvs. *æn*: VaT; f. ²*ala*, pl. ²*anə*: Va.

A n m. Trädet *al* heter i Va i bst. pl. *ælma*.

Annat bildningssätt:

Västergötland. *-bo*: *Albo* (OGB II, 2), person från Ale hd. Enl. Götling (GHT 24.4.1915) heter obst. pl. *Alebönner*, *-bor*, *-häringa*. I obst. sg. förekommer *Alehäringe*.

ark, f. *ark*. — ON: *Arken* Jö. ∞ A. kan vara ett bibliskt uppkallelse-namn. Sannolikare är dock, att subst. i likhet med vad som är fallet i Älvsb. 1. (SOÄ I: 2, 40; IX: 2, 67) betyder 'ask, låda', en icke ovanlig benämning för mindre bostadshus, såsom torp och lägenheter. Jfr *Lusasken* (OGB I, 113) och *Prillan* (?). — Som appell. saknas det emellertid både hos Lindberg Skeem., Nilén Sörb. och IOD.

IN bst. sg. m. ¹*ən*.

backe, m. *båke*. — ON: *Backen* HaNoVäFoLå; *Backa* UGrReMyMor; *Backarna* UMor; *-backe* (3): NoSp; *-backen* (67) TbYbHaJöNoSoSpU-ÖdHjVäFoLjReKlöSteVaLåMyStaTMorRöTe; *-backa* (14) HaKaRoJöSpUFoGrVaRö.

IN bst. sg. m. a. *-an*, dvs. *-bakañ*; obst. sg. *-arə*: No(*gróś¹*, *kęłə*-) Hj(*dąśkə*-) Sp(*grósbákəñ*).

Västergötland. *kūtabakən* t. Kolabacken, Härja (SIOD IV, 5); obst. sg. m. *Sjöbackare*, Göteve (Götlind SVSO 193).

b 1. ¹*a-bón*: Gr.

b 2. ¹*a-bón*: Vä.

c 1. ¹*ən*, dvs. ¹*bákən*: Ha(*hērə*-) Ka(*mýrə*-) Tb(*grinə*, *tənə*-) Hå(*pinə*-) Jö(*skęłə*-) No(*húsə*-) So(*bðgə*-) Sp(*hąślə*-) U(*krúsə*-) Öd(*lā*-, *vīgə*-) Fo(*śórəkə*-, *línə*-) Gr(*bąsta*-) Lj(*stękə*-, *kūhaws*-) Re(*òśə*-, *tūrə*-, *ą*-) Klö(*fl.ągə*-, *lī*-) Ste(*skęłə*-) Va(*ślęłə*-, *vąś*-) Lå (*hąślə*-, *lęgarə*-, *stęnə*-) My(*ęnərə*-) Sta(*ąśə*-) T(*skål*-) Mor(*ęnəs*-, *fęrə*-, *hą*-, *kęłə*-, *lī*-, *skęłə*-) Rö(*kwęńə*-, *sąn*-) Te(*fęrə*-, *įđś*-, *śęłə*-).

Hisingen. *knęktábakən* t. liknamnigt torp, Lundby (ES).

N. Bohuslän. *fęśábakən* t. Forsebacka, *būbákən* t. Bubacka, Bro; *vålbakę* t. Varebacka *vålbákə*, Lur; *ęśkábakən* t. Eskebacka *ęśkábákə*, *śęłábakən* t. Skålebacken, Skredsvik. (IOD)

Västergötland. *rįsbákən* t. Risbacka, Härryda (OGB I, 25).

Halland. *Glassbacken* t. Glassbacka, Grimeton (ES); obst. sg. m. *ąłəsábakə* t. Alasjöbacke (Kalén VSH 27), *bákən* t. Backen, obst. sg. m. *bęrkábakə* t. Björkebacken (aa. 33), *gl.ąsbákə* t. Gläsbacka (aa. 32) m. fl. ex., Fagered.

c 2. ¹*ən*, dvs. ¹*bákən*: Ka(*róm*-) Hj(*śąęś*-).

Västergötland. *sąnsbákən* t. Sandsbacka, Härryda (OGB I, 30).

Finland. *brýmkbákən* t. *brýmkbákə*, *kásabákən* t. *kásabákə*, Karis sn, Nyland (ES).

d. *-man*: Fo.

Andra bildningssätt:

Värmland. *-uy*: *båky* t. Backa *båka*, *nällåbåky* t. Näslebacka *nällåbåka*, Silbodol (ES).Norge. *-sokning*: *enebak-*, Akershus (Refsum MM 1925, 52).Island. Fisl. *-ingr*: *Gilsbekk-* t. Gilsbakki (Langenfelt Top. 13). Nyisl. *-ingur*: *Eyrbekk-* t. Eyrbakki (Blöndal).Hos F. Jónsson (Aarb. 1907, 182) finnas fisl. exempel på användning av gårdnamnet *bakki* som IN.IN bst. sg. f. **a.** *-a*, dvs. *-båka*: Jö(*fýr-*) No(*gálra-*, *sö-*) Sp(*éna-*) Öd(*lä-*) Ste(*skäl-*) Va(*slät-*) Mor(*fjra-*) Rö(*kwæna-*) Te(*şæl-*).**b.** *-ala*: Ha.Hisingen. *båka* t. *knæktåbåkan*, Lundby (ES).IN bst. pl. m. **a.** *-ana*, dvs. *-båkana*: No(*håsl-*, *käl-*, *sö-*) U(*şyr|ä-*) Öd(*håsa-*) Hj(*şæş-* t. *şæş-ö-*) Gr(*båsta-*) Lj(*sték-*, obst. pl. *-ar*); *-ana*: Fo(*björka-*, *éna-*, *luna-*) Re(*ösa-*, *tura-*); *-ana*: Klö(*li-*) Ste(*énara-*, *skäl-*) Va(*slät-*, *vå-*) Lå(*håş|ä-*) My(*énara-*, obst. pl. *-ar*) T(*nå|ä-*) Mor(*fjra-*, *skäl-*) Rö(*sån-*, *şlät-*) Te(*şæl-*).Halland. *-ana*, obst. pl. *-a*: *båka* t. Backen, Fagered (Kalén VSH 33).**b.** *-ara*, dvs. *-båkara* (även obst. pl.): No(*grósa-*) Hj(*şæş-*) Sp(*grósbåkara*).**c** 1. *-a-bå(a)*, dvs. *-bakabå(a)*: Ka(*mýra-*) U(*sån-*, *şýr-*); *-a-bå(a)*: Gr; *-a-bå(r)a*: Ro(*dösa-*); *-a-bå(ä)ra*: Re(*ösa-*).Hisingen. *båkabå*, inv. i Backa sn (ES).Västergötland. *båkabå* t. Backa, Landvetter (OGB I, 41).**c** 2. *-å-båna*: Mor(*håş|åbak-*).**d** 1. *-a-s* (koll.): Sp(*å|åbåka-*).**d** 2. *-åns-s*, dvs. *-båkans* (koll.): Jö(*k|å-*) Sp(*å|şesta-*) Vä(*stén-*).**d** 3. *-å-s*, dvs. *-båkas* (koll.): Hj(*duna-*; *şæş-* t. *şæş-bakan*; även *şæş-*).Hisingen: *şeråbåkas* t. Gerrebacka, Säve (ES).

Andra bildningssätt:

N. Bohuslän. *-åranå*: *båbak-* t. Bubacka, *şååbåka-* t. Forsebacka, Bro (IOD).

Västergötland. ²*æra*: *mäsback-* t. Mossbacka, *riksback-* t. Risbacka, Härryda (OGB I, 24 och 25).

²*ara*: *näsback-* t. Nästbacken, *fjörback-* t. Sjöbacken, Göteve (Götling SVSO 61).

Halland. ²*æra*: *Glassback-* t. Glassbacken, Grimeton (ES).

Värmland. ²*yanə*, obst. pl. ²*yar*: *båk-*, ett t. Backa *båkə* och ett t. Backarna *båkanə*, *nällöback-* t. Näslebacka *nällöbåkə*, Silbodal (ES).

²*yanə*: *sänbåk-* t. Sandbacken *sänbakən*, Silbodal (ES).

IN bst. pl. f. ²*æra*: Sp(*ənəbåk-*).

Elliptiska bildningar.

Bohuslän. *rålekən* t. *rålekəbåkən*, Rödbo (IOD); *bürkən* t. Björkebacka Ka; *gäljən* t. Galgebacken No; *sijusən* t. Sigurdsbacke, *pētən*, ² -, m., *pēta*, f., t. Pottebacken U; *båstən* t. Bastebacka Gr; *frægən* t. Fläkebacken Klö; sg. m. *fåk|ən*, f. -a, pl. m. ²*anə* t. Fockebacken Te; sg. f. *båkəla* t. Knektebacken, Lundby.

Västergötland. *trələn*, *trölən* t. Trellebacken, Härja (SIOD IV, 6); *råkəl* (ökn.) t. *råkəlbåkən*, Göteve (Götling SVSO, 101); *skätən* t. Skatebacken (OGB I, 101).

Backer, n. pr. *båker* Yb. ∞ Denna egendomliga form har observerats redan av Lundahl (Falb. 84 ff.), som även anför några äldre skriftformer. Han framställer som en gissning, att skrivningen *Backer* är »en danism (eller möjligen norvagism), införd av dansk- eller norskfödda skrivare» (aa. 85). Antagandet är möjligt, men det förklarar icke uttalet med *-ər*. Det är — som Lundahl framhåller — sant, att det nuv. uttalet i Yb är obst. pl. *båkə*, men denna form kan — i likhet med vad som är fallet med åtm. mask. substantivböjning i Inl. Södra hd — bero på västg. påverkan. Den äldre formen har säkerl. hetat *backar*, såsom den gör i norra Boh. och i södra Boh. åtm. i No och Öd (Inl. Nordre hd), i Inl. Torpe och Fräkne hdr samt på Tjörn och Orust (ES och IOD).¹⁾ (Jfr det något oklara uttalandet av Lundahl, aa. 85). I svagtonig ställning har i Inl. Södra (och Nordre) hd *-ar* > *-ər*, vilket framgår av ON *Hammur hāmər*, uppvisat bl. a. i HaKaTb (Inl. Södra hd) och i SoNoÖd (Inl. Nordre hd). Som ON i pl. av här

¹⁾ Lindroth uppger (SIOD II,38), att den obst. pl.-formen *hāsta* ännu höres i Öd (och U).

diskuterad typ står B. emellertid ej ensamt. *Dammer dāmər* Yb t. *damm*, m., *Höjer höjər* Ka t. *hög*, m., och möjl. *Kopper këbər* NoSte t. no. dial. *kopp*, m. 'topp, spets' äro att föra hit.

Att företeelsen i här nämnda bygder tidigare varit rätt vanlig, därpå tyda bl. a. ON *Sanner* och *Valler* Ro, så skrivna i jb 1881.

De uttalas numera som *röd*-namn, alltså *välərø* etc. I 1500-talets jbr skrivras de: 1568, 1585—6 *Sannder*, 1580—1 *Sander*; 1568, 1580—1, 1585—6 *Walle*. Formerna med *-er* måste anses vara plur.-former av *sand*, m. och *vall*, m.

Två ex. ur ramsan från 1711 (se s. 21): *Karre-* och *Torsbyggeren* visa, att *-ar-* i obetonad l. svagtonig ställning tidigt blivit *-er*.

A n m. *Vasser*(öd), *Laller*(öd) Te förete däremot en annan utveckling. Se under *röd*-namnen.

I n k o l e n t n a m n.

Alldenstund ortnamnsformen icke uppfattats som plur., har hela ordet blivit inkolentnamnsstam.

A. Stammen är *båkər*:

Obst. sg. m. *¹*s-bó*: *båkəsḃó*.

Bst. sg. m. a. **s-bón*.

b. **n*: *båkən*.¹⁾

Bst. pl. m. a. **s-bó(a)*.

b. (koll.) **s*: (*båkəs*).

B. Stammen är *dāmər*:

Koll. *¹*s*: *dāməs*.

ball, m. *bal*. — Ordet förekommer som efterled i *Kuballe*, Ste. Bland äldre former av detta namn märkas 1485 *Kubal* DN 14, 126, c. 1528 *Koballe* NRJ 4,212, 1568 *Kiball*, 1580—1 *Koballe* jb. *↻* *Balle* är dat. sg. av det *ball*, m., som ännu förekommer i no. dial. i betydelsen 'liten rund upphöjning' (Torp). Da. *balle* i jutska ON betyder bl. a. 'rund l. avrundad och över den kringliggande jorden upphöjd yta' (jfr Dahlerup, Ordbog over det danske sprog). Den betydelsen torde passa in på den höjd, som i Stenkyrka ligger S. om byn K.

IN bst. sg. m. **-ən*; pl. *-ənə*: *kūbāl|n*, *-ənə*.

A n m. Det av Lind (Personbin. 233) anförda no. *Kubaldarud* torde innehålla ett IN och betyda 'Kuballarnas röjning'.

¹⁾ Är IN gammalt, som det förefaller, kan det vara en bildning på *-ən* < ä. *-aven*. Jfr *Karrebyggeren* i ramsan från 1711; *Bruksmästern* Öd och *Torpem* Gr.

bank, m. *baŋk*. — ON: *Banken* Jö(So)No; *-banken* SpU. ∞ 'Sandbank'. Så OGB I, 92; II, 146.

IN bst. sg. m. **a.** ¹*aŋ*: Jö(So).

b. ¹*ən*: Sp(*swäləbáŋk*-) No.

IN bst. sg. f. ¹*a*: No(*báŋk*-) U(*lábáŋk*-).

IN bst. pl. m. ¹*anə*: No.

Hisingen. ²*ən* Rödbo (IOD) och Säve (ES). Accenten torde bero därpå, att man använt ON direkt som IN, eller i fråga om rödbo-ex. möjl. därpå, att man i denna dialekt, som befinner sig i upplösning, förlorat känslan för accentdifferensen mellan enstaviga ortnamnsstammar och därav avledda IN.

berg, n. *A. bæŋ* (även *-a-*, *-ə-*); *B. -bær*. — ON: *Berg* JöNoSpUÖd-FoGrLjMyMorRö; *Berget* RoYbHjStaT; *Berga* Va; *-berg* (34) HaRoTb-YbHåJöSoSpÖdHjFoReSteVaLåMyStaMorTe; *-berget* (11) HaYbSp-HjKlöVaMorRö; *-berga* TbSoHjFoLå. ∞ *Berga* förekommer ock i ON *Berga Strand*, där det torde betyda 'Bergbornas strandplats'. ON på *-berga* stå sannol. i pl. Så är *Måberga* Hj namn på flera torpställen. *Södberga* Tb betyder 'bergen, där *sóra* (fåren) hålla till'.

A. Stammen är *bæŋ-*, *bær-*:

IN bst. sg. m. **a.** *-aŋ*, obst. sg. *-arə*: Ha(*küşəbæŋ*-) RoTb(*rənəbæŋ*-) Yb(*rosənbær*-) Jö(*bæŋ*-). IN förekommer enl. en uppgift i IOD i sammansättningen *bærjarəməsə*, som uppodlats av en *bærŋ* 'man från B.' I sms. kan det emellertid vara plur.) Sp(*küşəbæŋ*-) Hj(*stūsəbær*-) Mor(*rənəbæŋ*-).

Hisingen. *bærŋ* t. *Berget bæŋət*, Säve (ES).

Västergötland. *högabærŋ* t. *Högaberg*, Härja (SIOD IV, 5).

b. 1. ¹*bón*, obst. sg. m. ¹*bó*: YbHj(ON heter i dessa fall *bærŋət*); ²*bün*, obst. sg. m. ²*bü*: Va(ON heter nu *Berga* men 1573 *Berg* jb, 1580—1 *Berrig* jb).

N. Bohuslän. *bærŋbón* t. *Berga bærŋa*, Skredsvik (IOD).

b. 2. ¹*s-bón*, dvs. ¹*bæŋbón*: Ha(*küşə*-) Tb(*rənə*-) Öd.

c. 1. ¹*ən*, dvs. ¹*bærŋən*: Ha(*lünə*-, *təbæŋ*-) Tb(*sə*-) Yb(*ə*-) Öd(*gàmłə*-, *tvədə*-) Fo(*səł*-, *kəns*-, *bədə*-) Klö(*rənsə*-) Ste(*rənə*-) Va(*əspə*-; *lisa*- t. *ljsabæŋ*) Lå(*vəł*-, *lünə*-) My(*lünə*-) Sta(*həls*- t. *həlsbæŋ*)

T(*bærrj-*) Mor(*gùl-*, *rànə-*) Rö(*rubærrj-*) Te(*twèda-*,
l̥tə-).

c. 2. *-ən*: Va(*l̥sabærrj-*).

N. Bohuslän. *bærrjən* t. Berga *bærrja*, Lur (IOD).

Värmland. *bærrjən* t. Berget *bærrja*, Silbodal (ES).

IN obst. sg. m. d. *-ij*: Jö(?).

Värmland. Obst. sg. m. *l̥lbærrjij*, inv. i Gillbergs hd *l̥lbæsj*
hæra (ES).

Norge. Brunkeberging, Telemark (Refsum MM 1925, 54).

Island. Fisl. *-ingr*: *Esjubjerg-* (Langenfelt Top. 13).

e. **-sæn*, obst. sg. **-sarə*, dvs. *bæsjæn* etc.: Öd.

f. **-sæn*, dvs. *bæsjæn* (*-æ-*, *-a-*, *-ä-*): Fo(även obst. sg.
būsjə) GrLjMy; T(IN utgör förled i åkernamnet
bæsjəjæt) MorRö. Alla dessa IN äro bildade till
osammansatta ON.

I exemplen från Fräkne hd är stamvokalen lång l. halvlång, i dem
från Orust kort.

Andra bildningssätt:

Västergötland. *-äl*: *bærrj-*, Fyrunga sn, Skånings hd (Jungner
NoB 1924, 26, not 2).

Norge. Obst. sg. m. *-sokning*: *Berg-*, Østfold (Refsum MM 1925, 54).

IN bst. sg. f. a. *-a*, dvs. *-bærrja*: Va(*àspsə-*, *rūsə-*) Rö(*rubærrja*) Te
(*twèda-*, *l̥tə-*).

b. **-sa*, dvs. *bæjsa*: Öd.

c. **-ska*, dvs. *-bæjska*: Ha(*tåhbæjska*) RoYb(*kə-*) Sp
(*hæstə-*) Mor(*gùl-*).

IN bst. pl. m. a. *-anə*, dvs. *-bærrjanə*: Hj(*stūs bærrj-*); *-ənə*: Fo(*səl-*,
kəns-) Re(*rànə-*); *-ənə*: Klö(*rūsə-*) Ste(*rànə-*) Va
(*àspsə-*, *l̥jsa-*; det sistnämnda dock vanl. *l̥sabærrj-*)
Lå(*vålt-*) My(*l̥jnə-*, *è-*, *håbærrj-* t. *håbærrj*) Sta(*sjærə-*,
hæls-) T(*bærrjanə*) Mor(*gùl-*) Rö(*rubærrj-*) Te(*twèda-*).

Om *rànəbærrjanə* Mor är bst. pl. av ett *-an* l. *-ən*, kan jag icke med
bestämmdhet avgöra, enär obst. sg. m. av ordet slutar på *-arə*, och bst.
sg. m. på *-ən*. Det senare är sannolikast, emedan IN:s bildningar på
-arə äro sällsynta på Tjörn och i femton orustexempel obst. pl. m.
ändas på *-ar*.

Heteroklis (*-arə* i sg., *-anə* i pl.) förekommer i ytterligare ett antal
fall, t. ex. *būdæbærrj|arə*, *-ənə* Fo.

V ä r m l a n d. *-ranə: bærj-*, Silbodal (ES).

- b. ¹*ara*, dvs. ¹*bærjara*: Ha(*kèšə-*) Jö(*bærjara*); *-ara*, (*arə*): Ro(*səʔ-*) Tb(*rànə-*); *-arə*: Sp(*-bærj-*) Hj (*mábærj-*).

N. B o h u s l ä n. ¹*arənə: brøbærj-*, Bro (IOD). *-ər-* måste vara uppkommet av *-ar-* i svagton. Jfr böjningen av vanliga mask. *n*-stammar i Bro, t. ex. *hår|ə*, *-ar*, *-anə*.

c 1. ¹*bóa*: Ro.

c 2. ¹*a-bóa*: Jö.

H a l l a n d. *Lindbergaboa* t. Lindberga, sn i Himle hd (ES).

- c 3. ^{*1}*s-šó*, dvs. *bæššó*: Ha(*kèšə-*) Tb(*rànə-*); ¹*s-šóra*: Fo. I Harestad har jag även påträffat ¹*s-šóra*.

d 1. ¹*s*, dvs. ¹*báš* (koll.): Jö(*hðbáš*).

H i s i n g e n. *səʔbáš* t. Solberg *səʔbærj*, Säve (ES).

d 2. ¹*əs* (koll.): Hj.

e. ^{*1}*sanə*; dvs. *bæšanə*: Lj; ^{*1}*sqnə*: Fo; ^{*1}*sqnə*: My MorRö. Obst. pl. **-sar*.

f. ^{*1}*sarə*, dvs. *bæsarə*: Öd.

Andra bildningssätt:

V ä r m l a n d. Obst. pl. *-v|ar*, bst. pl. *-anə: ɲlbærj-*, inv. i Gillbergs hd (ES).

A n m. I äldre källor påträffas bildningar med *-karl*: **Bærghkarlaby* (NoB 1923, 163), *Berkalleby* (Hellquist ANF 1908, 84—89). *-karla* är gen. pl.

B. Stammen är *-bær-*, *-bær-*:

IN bst. sg. m. a. ^{*1}*ən*, dvs. *-bæn*: Ha(*səʔ-*) Jö(*hðbæn*) So(*səʔ-*).

N. B o h u s l ä n. *mɔʔbæn* t. Mällberg, *størøbæn* t. Störreberg och *brøbæn*, Bro; *lånøbæn* t. Laneberg *lånøbærj*, *tábæn* t. Tåbergsgården *tábærj* l. *táb-*, *tósbæn* t. Torsberg *tósbærj*, Herrestad (IOD).

- b. ¹*væn* (även med *-ə*): Hå(*løgøbær-*, obst. sg. ¹*və*) So(sockenbonamnet *səʔbærjv|ə*), vanl. med *-ə*. Bst. sg. *Solberingen* i ramsan från 1711).

V ä s t e r g ö t l a n d. Obst. sg. *fæsbærjvə* (*æ*, *é* → *å*, *é*) 'fässbergsbo', Kålleröd, Askims hd (IOD).

N o r g e. *Skjebærring* t. Skjeberg, *spebærring* t. Spydeberg, *essbring* t. Eidsberg, Østfold (Refsum MM 1925, 54).

IN bst. pl. m. ¹*və*, dvs. ¹*bærjvə*: Ro(*səʔ-*) Hå(*løgə-*); ¹*və(na)*: So (*səʔbær-*, sockenbonamnet). Obst. pl. heter i alla tre fallen ¹*və*.

N. Bohuslä n. ¹*eyānā*: *stör̄bar-*, Bro (IOD).

Annat bildningssätt:

N. Bohuslä n. ¹*ānā*: *m̄jēl̄bar-*, Bro (IOD).

A n m. 1. Till stammen *bj̄ar-* bildas i Fagered, Halland, IN dels på *-̄*: sg. *bākabj̄ar|̄̄, -̄ar*, pl. *-ra. -na* m. fl. ex., dels på ¹*b̄ō̄*: *bj̄ar|̄̄b̄ō̄* (Kalén VSH 28; 37) och *Horsbj̄arn* t. *Horsberg*, Grimeton (ES).

A n m. 2. Götling (SVSO 139) anför tvenne bildningar på obst. sg. m. ¹*lȳ* t. *-bj̄̄-*: *hēbj̄̄lȳ* 'person från Heberg', *nōl̄bj̄̄lȳ* 'person från Norby', Vallda, N. Halland.

Elliptisk bildning.

Västergötland. *krūk̄an* t. *Krukeberg*, Härja sn (SIOD IV, 6).

Bergslagerna, n. pr. *b̄ē̄l̄āḡara* Fo. ∞ Uppkallelsenamn.

IN bst. sg. m. ¹*ē̄*: *b̄ē̄l̄āḡ-*.

bete, n. *b̄ē̄d̄*. Namnet förekommer i Yb i bst. sg. *b̄ēt* < *b̄ē̄d̄at* (i Tb *b̄ē̄d̄*). IN bst. sg. m. ¹*ē̄n*; bst. pl. (koll.) ¹*ēs*: Yb.

bjärk, f. *bj̄ærk*, pl. ¹*ar, āna*. — ON: *Bjärke*na T. ∞ Ordet är om-ljudd brytningsform av ett **berka-* (> fsv. *biark-* > *biærk-*) 'björk'. Jfr *Biærka hæradh*, Vg (SOÄ III, 1) och *Bjærka*, Ög (Lindqvist Bjsä 39 ff.).

IN bst. pl. m. ¹*ānā*: *bj̄ærk-* T.

Bjönny, n. pr. *bj̄ūne* Mor. — Namnet skrevs 1585—6 *Biörnn-Enngh*, en påtaglig folketyologi. Sannolikt är B. ett ursprungligt *ing*-namn. Jag är därför böjd att tro, att Lindroths konjektur (SIOD III, 199), att förleden i *Björningeskär* är gen. pl. **Björninga* av ett *Björningar* 'personer från gården Björni = Bjönny' kommer sanningen nära. Utvecklingsgången i vårt ON torde ha varit denna: *-ing* > *-in* > *-i:-e. -e* i ortnamnet är mycket spetsigt.

IN bst. sg. m. ¹*n*: pl. ¹*ānā*: *bj̄ūne-*.

bleja, f. *bl̄ēja*. — ON: *Bleje* (off. *Bleket*) Ste. ∞ I Db f. Orusts och Tjörns hdr 19.10. 1725 är protokollfört, att åborna i Aröd hade tillvällat sig ett stycke betesmark l. »hamn», kallad *Bleje*, och skurit torv i en mosse därstädes. Vare sig detta namn är identiskt med vårt ex. l. betecknar en annan lokalitet, är det påtagligt, att vi i båda fallen ha att göra med en oblik kasusform av det ord, som i IOD:s samlingar skrives *bl̄ēja* YbJöHjVaTe, *bl̄ēja* SpU och betyder 'blöja; klut att rulla in småbarn i'. Ordet uttrycker i ON jämförelse (antingen) ifråga om (färg l. sannol.) form. Sådana jämförelser äro icke ovanliga. Se t. ex. *brok-* 'byxa' i *Brokåkern*, Partille sn (OGB I, 324), *Byxan* i Land-

vettens sn (ibid. 277), *Byxorna*, Tuve sn (OGB II, 176) och *Dynan* 'kudden', Tjörn (SIOD III, 22) samt — av särskilt intresse — *Dukarna*, namn på (ett berg med) vita fläckar på sydspetsen av Hakenäset, Tjörn, och *Dukeskär* (SIOD III, 164).

Den off. formen på fiskläget (under Aröd) är *Bleket*. Denna skulle förutsätta ett västsv. *bleke blèga* 'plats, där lin och vävar blekas'. Sådana ON äro mycket vanliga i Väst-Sverige (se OGB II, 3; 60; 63; 83; 189.) Uttalet omöjliggör antagandet.

Ej heller kan man, som en del Tjörbor göra, förutsätta sammanhang mellan ON:et och adj. *bleg* 'kavlugn'. Visserligen anses *Bleket* äga den mest vindskyddade hamnen på Tjörn, men även ifråga om detta tolkningsförslag lägger uttalet hinder i vägen.

IN bst. sg. m. ²*a-blūn*, obst. sg. ²*a-blū: blèj-*. IN bst. pl. m. ²*qna* l. ²*a-blūna*.

Blia, n. pr. *blja* Te. ∞ Namnet är dunkelt. Kanske, dock knappast troligt, < **blīða*, f. 'skönhet, behag'? Ett *Blia* med akut acc. förekommer i NG V, 404.

IN bst. sg. m. *blīt|øn*, pl. ²*qna*. Den akuta accenten i sg. och -*t* kan jag ej förklara.

-bläster, m. *-bléstar*. — ON: *Järnbläster* Öd. Äldre skrivformer: 1544 *-blester*, 1568, 1573, 1580—1, 1585—6 *-blest* jb. ∞ *Bläster* är 1. 'den — komprimerade luft, med vilken förbränningen i järnsmältugnen genomföres' (Nord. Fam.-bok), 2. blåst, 3. (här) smältugn (Hellquist SEO 51 a). Jfr fisl. *blástr*, gen. *blástrar*, m. och *blástr-járn*. (Se ock O. Olafsen, Myrsmalmsmeltning i Norge i äldre Tid. Risör 1916. Tillägsbok til Norsk Folkekultur 2).

IN bst. sg. m. *(*a*)n: Öd(*ær*bléstar).

blöta, f. *bløda*; pl. **blötorna** *blødøra*. — ON: *Blötorna* RoLj. ∞ Subst. *blöta*, f. är bildat av adj. *blöt*, som i västsv. ON kan avse 'mjuk, lös' (om botten). (Jfr *Blötebåden* SIOD III, 175 och *Blötemyst* OGB II, 167). Subst. förekommer i skiftande betydelse i Bohuslän. Bland dessa må nämnas (IOD): 1. 'regnskur'; 2. 'genom riklig nederbörd uppblött mark (dvs. om marken nästan överallt är sådan) Yb; 3. 'gyttja, smuts'; 4. 'blöt botten (i sjön)' Ste; '(blöt botten) (bergbotten)'. Från Halland har Wigforss (SHF 175) antecknat ett pl. *bløda* 'kärrmarker'. Andra exempel anföras av Lindroth (Fornv.

1915, 15). För ex. från Ro och Lj torde betydelsen 'lös och fuktig ängsmark' passa.

IN bst. sg. m. 1. ²an: Ro(*blöd-*).

2. *¹ar-n, dvs. *blödæn*: Lj. Antingen kan detta IN ha bildats till ordstammen med den ibland förekommande avledningsändelsen -æn (jfr *Torpern* Gr) eller ock ligger pluralisstemmen *blödær-* till grund för IN.

-bo, n. se *bod*.

bod, (nsv. *bod*, fvn. *búð*) f. *bo*, *bu*. — ON: *-bo* (29) KaYbJöSoÖd-HjVäFoGrReKlöSteLåMyStaMorTe; *-boa* ('boden') Ly; *bua* (6) RoÖdFoMorRö; *-bua* Rö.

Alla dessa kunna icke utan vidare betraktas som *bod*-namn.

Säkra äro *Bua*, *-bua*, som äro pl.-former av fvn. *búð*, *-ir*, och *Sjöboden* Ly, så ock *Arnebo* Ka (1388 j *Arnabudom* RB 339), *Släbo* So (1388 a *Sletbudum* RB 338) *Ballabo* Vä (1388 j *Baldena budhum* RB 342), *Skörsbo* Vä (1388 j *Skørengsbudum* RB 343), *Lerbo* Fo (1388 j *Læirbudum* RB 348 f.), *Sältebo* Klö (1388 j *Sæltibudum* RB 324; se även A. Bugge MM 1916, 32 ff. och M. Olsen ibid. 40 ff.), *Sörbo* Mor (1388 j *Saurbodhum* RB 310 f.), *Stensbo* Mor (1388 j *Stæinbudum* RB 310) och *Torebo* Mor (1430 i *Þorabodum* DN 2,527).

Troligen av samma ursprung är s. leden i *Skörbo* My < **Skyrbudir* (?); jfr samma namn i Tanums, Bäverdals och Våla socknar RB 386 f., 378 och 186) och *Gunnarsbo* Sta < **Gunnarsbudir* (?); (jfr samma namn i Askum, Sotenäs hd, RB 374). Hit får väl ock räknas *Ane* (*Arne*-)bo Re.

I. Lundahl har i sin gradualavh. påpekat omöjligheten att — utom i ett fall — för Falbygdens vidkommande avgöra, om s. leden i ortnamnen på *-bo* återgår på ett fsv. *bo*, n. 'bo, boning' m. m. 1. på fsv. *bodh* f. 'bod, i sht för kortare vistelse uppförd koja eller skjul' (aa. 207). En viss svårighet förefinnes i detta avseende även betr. de sydbo. namnen — dock icke på långt när i samma utsträckning. Där uppträda f. ö. två andra faktorer, som kräva speciell hänsyn. Det är förekomsten av *-by* och *-bol* (*-bord*), den senare sms.-leden i korrumpierat skick = *-bo*. Hur förvirrade förhållandena ibland ha blivit, visa äldre former för *Mölnebo* Ste. Detta skrevs 1354 *aff Mylnu bole* DN 2,266, 1485 *Mylneboo*, 1568 *mölnebi* jb, 1580—1 *Mölneboe* KL., 1585—6 *Mölnnebye* jb, *Mölnneboe* LM. Uttalet *müræbú* pekar i riktning mot

-bo 1. -*bodh* (*bud*). Sannolikt är det ett *bol*-namn. Bortfallet av *-l* i *-bol* kan förklaras med dissimilation på grund av *-l* i f. sms-leden.

Växlingen *-by(e)*, *bi: bo(e)* i här dryftade namn är vanlig i äldre jordeböcker.

Ex. (utom *Mölnebo Ste*) äro:

Fo 1544 *vesby* jb; 1568 *wasbo* jb. Nu *Vassbo*.

Sta 1568 *gundzbo* jb; 1585—6 *gunndisbye* LP.

Mor 1544 *i sörboo* jb; 1568 *i Sörbi*. Nu *Sörbo*.

Mor 1528 *Thoreby* NRJ 4,208; 1535 *Thorebo* NRJ 4,492.

Te 1568 *lötzbo* jb; 1580—1 *i Lödtzby* jb. Nu *Lossbo*.

Det sistnämnda ON uppvisar även en efterled *-bolet*: 1528 *Lösseboeldt* NRJ 4,206.

Skrivningarna med *-by*: *-bo* erbjuda två möjligheter till förklaring. Det kan antagas, att efterlederna i ON varit differentierade även i fråga om betydelsen: *-by* har betecknat orten, *-bo(e)* invånarna (i gen. pl.). Jämför Hellquist *-by* 98, som där talar om en dylik växling, huvuds. i fråga om sockennamn. Lika stor sannolikhet äger emellertid en annan tolkning. Skillnaden i uttalet i dessa trakter mellan *-by* och *-bu* < *būd* har sannol. liksom i våra dagar varit ringa. Denna ljudlighet har åstadkommit förväxlingar och sammanblandningar. Så kan man förklara, att skriftformen *Hundsbo* Jö numera motsvaras av en talform *hūnsby*, att *Släbo* So ibland låter som *släbu*, ibland som *släby*, och att *Grimbo* Tuve har ett ä. uttal *grímby*.

Att *-bo* kan ha uppkommit ur *-bol* (*-bord*), visa utom *Mölnebo Ste* och *Lossbo Te* även *Talbo tålbó* Öd och *Tavlebord tålbó* Te. Det förra namnet skrives 1568 *tauffuelbord*, 1573 *Tauffuelbordet*, 1580—1 *Thauffuelboirdt* jb, *Thauffuilboird* KL. [*-i* i vissa fall efter vokal är en skrivaregendomlighet i 1580—1 års jordebok], 1585—6 *Thauffuelbord* jb. Det senare uppträder i följande former: 1544 *taffwelbord*, 1568 *Tauffuelbuor*, 1585—6 *Thauffuelbord* jb.

Vad *Kebo* Lå angår, vågar jag ej yttra mig över s. ledens ursprung. 1568 finna vi en skrivform *kippe*, 1573 *kibo*, 1580—1 *kiboe*, 1585—6 *kibboe* jb. Ordet kan möjl. vara identiskt med *kepa*. Se detta ord.

Samma osäkerhet vidlåter tolkningen av övriga här upptagna ON.

IN bst. sg. m. a. *-bón*: Ly(*jô*-) Yb(*hógs*-) Öd(*tålk*-) Fo(*lër*-, *stæt*-, *vàs*-) Gr(*bårkəs*-) Re(*añə*-) Lå(*şè*- ungt) Te(*tålk*-); *-būn*: Fo(*lër*- etc.; se ovan) Lå(*şè*-) Rö(*būa*- t. *būa*, *grån*- t. *grånbūa*) Te(*lşs*-).

Hisingen. *pålsabón* t. Pölsebo *pålsabo*, Lundby (OGB II, 107); *bùabón* t. *bùa*, *gåmlabón* t. *gåmlabó*, Torslanda (ES); *grimbón* t. Grimbo, Tuve (OGB II, 118).

N. Bohuslän. *bùbón* t. Bua *bùa*, Herrestad (IOD).

Västergötland. *åstabón* t. Åstebo *åstabó*, Partille (OGB I, 126 f.); *køparbón* t. Kopparbo *køparbó* (ibid. 19).

Hälsingland. »Ta dej en *Dellboska*, Bli sen en *Dellbo!*» Delsbosn (Runa 1850, 27).

b. ¹*býggan*: Ka(¹η²-|η→n| t. ¹η²bú 1. -bó); Jö(r¹an²- t. r¹an²bó, h¹ans- t. h¹ansby 1. ¹-) So(¹sl²býggan t. sl²bú).

c. ¹en: Mor(t. *bùa*) Rö(obst. sg. *bù²* t. *bùa*).

N. Bohuslän. *bù²en* (*bù²n*) t. Bua *bùa*, Herrestad och Skredsvik (IOD).

Holland. *bò²(n)* t. Boa *bò²a*, Fagered (Kalén VSH 31), *ansarabò²* och ytterligare fem ex. (ibid. 28).

Andra bildningsätt:

N. Bohuslän. Bst. sg. ¹*vg²en*: *bù²*- t. *bùa*, Herrestad (IOD).

Västergötland. Obst. sg. ¹*bú²k²øgo*: *hà²*- t. Habo sn *hábo* (ES), *vàs²*- t. Vadsbo hd *vàsbo* (lektor Ivar Lundahl).

Island. -*bólmg²*. *Einarr Naut*-, skriven i gen. *nautbólmg²*, *býlg²* (1238) t. *Nautabú*, Vatzdal (Lind Personbin. 266).

IN bst. sg. f. a. ¹*bú²a*: Te(¹l²s-); ¹*bó²a*: Te(¹t²l²- t. ¹t²l²bó).

b. ¹*bú²a*: Mor(¹h²l²-, *stràn*-). Namnet *bú²a* t. *bùa* Mor förefaller vara bildat analogiskt efter ¹*bó²a*, ¹*bú²a*, t. ex. *st²en²sorkabú²a*; ¹*bosa*: So(¹tóm-).

IN bst. pl. m. a. ¹*an²*, obst. pl. -*ar*: FoMorRö, samtliga t. *bùa*.

Holland. Obst. pl. -*bò²a*, bst. pl. -*bò²na* t. Boa *bò²a*, Fagered (Kalén VSH 31).

b. ¹*bó*: Ro(*bù²a*-); ¹*bó²a* 1. ¹*bù²a* 1. -*bù²a*η² (η→n): So(¹d²vg²l-); ¹*bó²a*: So(¹sl²bú- sällan) Öd(*bù²a*-); -*bó²ra*: Hj(¹l²æ²- t. ¹l²æ²bó; ø²g[¹bó]- t. ø²g²bó, ¹-); -*bó²an²*: Fo(*vàs*-); ¹*bó*(*r*)*a* 1. ¹*bó²an²*: Gr(*bårkæs*-); ¹*bó*(*ø*)*ra*, obst. pl. -*bó*(*ø*)*r*, 1. ¹*bó²an²*: Re(¹an²-); ¹*bó²na*: Lå(¹g²ungt); ¹*bó²an²*: Te(¹t²l²- t. ¹t²l²bó). ¹*bù²na*, obst. pl. ¹*bù²r*: Klö(*sælt²*-) Ste(*mù²n²*-) Lå(¹g²-) Rö(*bù²a*-) Te(¹l²s-); ¹*bù²an²*, obst. pl. ¹*bù²ar*: Fo(*ivàs*-, *vàs*-);

$\acute{a}b\acute{u}gn\acute{o}$: My(*skér-*) Sta(*gùnəs-*) Mor(*stèns-* 1. *stèns-*,
sèr-, *tòr|ø-*) Rö(*gràn-*).

N. Bohuslän. *fúlfbuana* t. Siverbo *fúlfbu*, Lur (IOD).

Västergötland. *kèparbóna* t. Kopparbo, Härryda (OGB I, 19).

c. $\acute{a}b\acute{y}gara$: Ka(*ànə-*); $\acute{a}b\acute{y}gara$ (*-ara*): So(*diyæl-* t.
diyælbú 1. *-bó*).

d 1. *-s* (koll.): Jö(*rånabós*) Vå(*fósbos*).

d 2. \acute{a} -*s* (koll.): Öd(*búas*).

Andra bildningssätt:

Västergötland. a. Obst. och bst. pl. $\acute{a}b\acute{u}k\acute{y}ga$: *hå-* t. Habo, Vartofta hd (ES); *vås-* t. Vadsbo *vásbo*, det nordligaste häradet. Enligt Götling (GHT I, 5, 1915) kallas de *upplänninga* av folket i södra delen av landskapet.

b. bst. pl. *-ara*: *bú-* 'invånarna i byn', Göteve (Götling SVSO 61).

Finland.

-ung: *töjbungar* t. Töjbo (Saxén, Finsk fornm.-för. tidskr. 21, nr 3, s. 37).

Anm. 1. Av ovanstående sydbohusl. exempel synes framgå:

a. att *-byggare(n)* osv. tillägges ortnamnsstammen med utstötande av *-bo*, *-bu* (haplogi?);

b. att de smns. ON bortkasta sitt *-bo*, *-bu* framför inkolentsuffixet *-bo(e)*, *-bu(e)* etc. (haplogi). Alldeles tydligt visas detta av ett ex. från Hj. Det heter där omväxlande *Örsborna* och *Örsboborna* t. *Örsbo*. Ett analogt fall är *Grössborna* och *Grössbyborna* t. *Grössby* U;

c. att de enkla ON *Bua* i allmänhet taga IN:ssuffixet sg. *-e(n)*, pl. *-ar(na)*;

d. att kollektiv-(familje-, gårdsfolks-)namnen bildas genom tillägg av *-s* t. *-bo*, *-bu*.

Anm. 2. Att *-byggare(n)* kunnat bli IN:ssuffix till vissa namn på *-bo*, *-bu* beror sannol. av följande omständigheter:

Det äldre uttalet av *-bo* 'bod' var säkerl. *-bu* i hela S. Boh., vilket framgår bl. a. av *Bua*-namnens utbredning. Sannolikt har detta *-u*-haft vibykaraktär och sålunda närmat sig, ja understundom sammanfallit med *-y*- (jfr Lindroth SIOD II, 4 ff, där Niléns noggranna uppteckningar från 1880-talet citeras. Enligt L. har uttalet av *-y*- i S. Boh. i många bygder tenderat mot ett spetsigt *-u*-).

På Orust har jag gång på gång påträffat ett dylikt *-y-* i ON, t. ex. *Lossbo lÿsbu, lÿsby* Te. Se vidare ovan om *Hundsbo, Släbo* och *Grimbo*.

A n m. 3. I vissa fall är det svårt att avgöra, om bildningssättet med *-bo(e)* är haplogiskt eller om IN är bildat med *-e(n)*. Ex.: *Granbun* kan vara uppkommet ur **Granbu-bun* l. ur **Granbu-en*. Det senare är tänkbart, a) därför till enkelt Bua bildas IN *bùə* i vissa socknar; b) därför att när det enkla sydboh. IN får *-ən*, tager det sms. endast *-n*. Ex.: Ägaren till *Källhålan şælhÿka* Ste kallas *şælhÿn*,¹⁾ men åbon i Hålan *hÿka* Lj benämnes *hÿn* < *hÿən* < **hÿtən*.

-bol, n. *-bøt*. ON: *-bol* (8) YbJöSoSpFoSteMy. (För *-bord* se *bod*.) *↔* *Bol*, n. 'boning, bostad' föreligger i samtliga fall. Men liksom i fråga om *bod*-namnen uppvisa jordeböckerna skiftande efterleder. *Hakebol* Jö och *Hällebol* Yb finnas redan 1388 i RB i formerna *j Hakabole* och *j Hællobole*, ehuru båda sägas tillhöra *Holta kirkia*. Det förra namnet skrives c. 1528 *Hageboell* NRJ 4,187 men 1544 *i hagebordt jb* och 1585—6 *i haggeboe jb*. Det senares efterled är 1568 *-bollit*, 1580—1 *-bollidt*, 1585—6 *-bolledt jb*. De två sistnämnda skriftformerna gälla ock det nuv. *Hällebord* My. *Prästbol* So uppträder t. ex. 1573 i formen *Prestebollidt*. *Labol* skrives 1568 *y laborð*, 1585—6 *i laubordt jb* och skulle möjligen kunna vara ett *bord*-namn. Detta *-rd* är dock sannolikt s. k. omvänd skrivning (se resonemanget hos Lindqvist BJSä 234 under *Nybole*). *Konungsbol* Fo skrives 1580—1 *Kongsboe jb*, *Konningsboill* G., 1585—6 *Konngsboe jb*, *Konningsboll* G.

IN bst. sg. m. a. *ˈbøn*. Det ser ut, som om i Jö en haplogisk bildning skulle förekomma. Till *hågøbøt* Jö bildas näml. IN *hågøbøn*. Emellertid kan förklaringen vara den, att kakuminant *-n* i slutljud blivit försvagat och endast akustiskt är ett *-n*. Liknande oscilleringar mellan det närstående supradentala *-ŋ* och *-n* äro med säkerhet påvisade i So, socknen söder om Jö. I så fall skulle det vara fråga om suffixet

- b. **-ən*, dvs. *ˈbón* < *-bótən*: Yb(*hìlə-*) So(*præs-*) Sp(*lú-*) Ste(*hælə-*).
- c. *ˈygn*: Yb(*hìləbøt-*).

¹⁾ Vokalen *ÿ* i IN:et är till sitt ursprung ett i bitonig stavelse reducerat *ÿ*.

D a l s l a n d. \acute{a} ingð(n): *húbul-* t. Håbol *húbul-*, sn i Vedbo hd (ES).

V ä r m l a n d. \acute{a} iy(æn): *vræyðból-* t. Vrångbol, Karlanda (ES).

A n m. 1. IN *búføy* m. 'person från Bullaren' (Lindberg Skeem. 11) återgår på ett ON **Borð-ærni*, vars f. led betyder 'kant' (Lindroth SIOD I, 33 f.). Är *-l-* verkligen genuint uttal? Man väntar *-l-*.

A n m. 2. Refsum anför (MM 1925, 54) ett *håbøling*, Østfold. Sannolikt är detta bildat till *-bøle*.

A n m. 3. Lind (Personbin. 40) citerar fisl. *Breiðbólíngur* och *-bælingur* (jfr Langenfelt Top. 13) och Blöndal i sitt lexikon nyisl. *Breiðbælingur* t. fisl. *Breiðabólstaðr*, nyisl. *-staður*.

IN bst. sg. f. a. \acute{a} : Ste(*hælból-*).

b. **-ska*: So(*præsbóška* < **-bólška*).

IN bst. pl. m. a. \acute{a} gnæ: Fo(*kænnsból-*, *siynæból-*); \acute{a} gnæ, obst. pl. *-ar*: My(*hælból-*).

b. \acute{a} yga(na): Yb(*hælból-*);

D a l s l a n d. \acute{a} yganæ, obst. pl. \acute{a} ygar: *húbul-*, Håbol. Invånarna bära öknamnet *hønbøllygar* (ES).

V ä r m l a n d. \acute{a} yganæ: *vræyðból-*, Karlanda (ES); \acute{a} ygan: *fænsbl-* t. Fensbol *fænsbøl*, Storby i Fryksände sn, Fryksdals hd (Sahlström Sv Lm. 1915, h. 4, s. 10).

c. **-s* (koll.): Yb(*hælbós*) Jö(*hægabós*) Sp(*lábos*, *-bos*).

-bord, se *-bod*.

-borg, **-burg**, f. *-bær(γ)*, *-bær*. — ON: *-borg* (13) JöNoVäljLåMyTMor Rö. ∞ Somliga av dessa äro förmodl. äldre uppkallelsenamn efter tyska orter: *Finkenberg* hn No; *Hamburg* läg. Jö, tp Lå, *Jomsborg* tp Lå. Sättet att uppkalla gårdar efter tyska orter känna vi i S. Boh. bl. a. från Romelanda: *Grinsvall*, *Lybeck*, *Rostock* (se s. 34). Från Herrestad, N. Boh., omtalas ett *fīgkenberγ*, trol. f. d. torp (IOD).

Briesskorn nämner i UUÅ 1915, Bd 1, h. 2 följande tyska ortnamn, under medeltiden (1400-talet) använda som binamn (efternamn?) på i Sverige och Finland bosatta personer: *Brand(n)borg* s. 22, *Cratzeborgh* s. 37, *Duse(n)borgh* s. 46, *Hamburg(h)* s. 74, *Honeborg* s. 82, *Hornburg* s. 82 f., *Kylenborg* s. 97, *Lyneborg* s. 112, *Lytkenborg* s. 113, *Meideborg* s. 121.

Detta *-borg* växlade trol. ibland med *-berg*. *Finke(n)berg* förekommer i Briesskorns aa., s. 57 ff., bl. a. i personnamnen *Reyneke finkenberg* 1433 och *hinrek finkenbergh* 1450.

Övriga av mig anförda namn på *-borg* äro antagl. uppkallelsenamn, analogiskt bildade efter de tyska (eller efter svenska bygdeborgsnamn). Intet av namnen har mig veterligt med äldre bygdeborgar att göra. De äro med t y å undantag — *Skrämmeborg* Yb och *Nyborg* Vä — torp- och lägenhetsnamn: *Friborg* LjLåMor, *Kajsenborg* Lå, *Kollborg* My, *Kronborg*, *Nyborg* MorRö. Det sistnämnda är vanligt även utom avhandlingsområdet. Kalén anför det (VSH 28) från Fagered. I N. Boh. finns det upptecknat från Skredsvik (IOD).

IN bst. sg. m. a. ²an: Jö (*håmbörj-* t. *håmbörj*).

b. ²an: Lj(*frj-* t. *frjörj*) Lå(*frjörj-* t. *frjörj*, *kåjsen-*, *håm-* t. *håmbörj*, *jåms-*) My(*kålbörj-*) Mor(*frjörj-* t. *frjörj*) Rö(*njörj-*).

Måhända innehåller *krönborjått*, en åker under Klevedal T, ett IN på *-an*.

N. Bohuslän. *njörj* t. *njörj*, Skredsvik (IOD).

Halland. Obst. sg. *njörj* t. *njörj*, Fagered (Kalén VSH 28).

Andra bildningssätt:

Norge. *-sokning*: *bor-* t. Borge, Østfold (Refsum MM 1925, 54.)

IN bst. sg. f. *-a*: Rö(*njörj-*).

IN bst. pl. m. a. *-an*: Lj(*frjörj-* t. *frjörj*; obst. pl. *-ar*); ²an: Lå (*frjörj-*, *håmbörj-* t. resp. *frj-* och *håmbörj*; *jåmsbörj-*) My(*kålbörj-*) Mor(*frjörj-* t. ²-) Rö (*njörj-*).

b. *-s*: Vä(*njörj* t. *njörj*) Mor(*njörj* t. *njörj*).

Elliptiska bildningar.

Bohuslän. (?) *skråmbon* t. *Skrämmeborg skråmön* Yb. Både ON och IN förefalla att vara ellipter. Till *Finkenborg fjåkånber* No bildas en rad elliptiska IN, t. ex. *Finken*, *Fink-Johanna* och *Finke-Andreas*.

Norge. *Sarping* t. Sarpsborg, Østfold (MM 1925, 54).

bot, f. *bod*. — ON: *Bot*, *Lillebot* Te. *Bot* skrives 1568 *Bod*, 1580—1 *Baaidt*, 1585—6 *Borödt* jb, 1612—3 *y boed* GSA. ∞ E. H. Lind (NoB 1914, 173 ff.) förmodar, att ordet är en nord. motsvarighet till ty. *bucht* och liktydigt med *bugr* 'krök, böjning', ehuru han i fråga om *Bot* i Tegneby icke kan bevisa det, då det icke är utsatt på Generalstabens karta. Det sista påståendet är falskt. Såsom framgår av en blick på ifrågavarande kartblad, ligger *Bot* vid en liten vik på östra sidan av Lyrön och gör alltså skäl för sitt av Lind enligt min mening

rätt tolkade namn. Som lägenhet under *Bot* finnes ett *Lillebot*. Precis samma namn förekommer på Island, där *Stóra* och *Litla Bót* äro benämningar på tvenne vikar (F. Jónsson NoB 1916, 84). *Bot* uppträder f. ö. rätt ofta i nord. ortn. (se redan cit. litt. och E. H. Lind, NoB 1920, 136; Hellquist Sjön. 68). I isl. betyder det 'en ganske lille indskæring, særlig egnet til at lande i' (F. Jónsson a. st.).

IN bst. sg. m. ¹*æn*; f. ²*a*; bst. pl. ¹*ænə*: Te(*lëlæbód*-).

botten, m. *bøn*, *bÿn*, *bÿn*, *bøn*, *ban*. ON: *Botten* No, *Bottnen* SpRö,¹) -*botten* Va. ∞ *Botten* kan i sydboh. ON beteckna läge såväl i vertikal som horisontell riktning: 1. 'nedersta delen av mark l. sjö'; 2. 'det inre (och smalare) partiet av mark l. sjö' (jfr eng. *the bottom of the bed*). Betydelsen n:o 1 föreligger i *Bön bÿn*, Svarteborg, N. Boh. Byn ligger lågt i en sänka. Betydelsen n:o 2 är uppvisad även i N. Boh. I Lyse sn ligger *bÿnbårjet* i en utkant av Humlekärrens ägor. (Jfr även *Bottarna bÿtna* Partille, Sävedals hd (OGB I, 323; ibid. 192). I OGB II, 175 avse(r) *stÿra*- och *lëlæbÿn* långsträckta åkermarker.

IN bst. sg. m. a. ¹*æn*: No(*bÿn*-) Sp(*bÿn*-).

b. ¹*bu* (obst. sg. m.): Rö(*bÿn*-).

c. ¹*æn*: Va(*stÿra*-, *lëlæbÿn* < **-bÿnən*).

N. Bohuslän. *mÿsæbÿtən* t. Musebotten, torplägenhet under Mörken, Mo sn (IOD).

d. -*sən*: Rö(*bÿn*-).

Annat bildningssätt:

N. Bohuslän. ¹*ÿæn*: *bÿn*- t. *bÿn*, Skredsvik (IOD).

Värmland. ¹*ÿæn*: *vikæbÿt*- t. Vikebotten *vikæbÿtÿ*, Silbodal (ES).

IN bst. sg. f. a. ¹*a*: Va(*bÿn*-).

b. -*sa*: Rö(*bÿn*-).

IN bst. pl. m. a. -*arə*: No(*bÿn*-).

b. ¹*ænə*: Va(*stÿra*-, *lëlæbÿn*-).

c. ¹*sænə*: Rö(*bÿn*-, obst. pl. ¹*sar*).

Annat bildningssätt:

Värmland. ¹*ÿænə*, obst. pl. ¹*ÿar*: *vikæbÿt*- t. Vikebotten, Silbodal (ES).

¹) Formellt möjlig (se M. Olsen, Ættegård og Helligdom 171 och 180) är den utveckling ur *Bær + vin* > *Bævin* > *Bön*, som Johnsen (Boh. Eijend., s. 1, not 1) antager för Röra-namnet. Ett sådant antagande är emellertid onödigt, emedan formen kan förklaras < *botten*. Långt ö (y) förekommer i *Bön* Rö omväxlande med kort.

brank, m. *brayk*. — ON: *Branken* Klö. ∞ Förmodl. uppkommet genom kontamination av *bayk* och *brat*. Ordet förekommer även som appellativ i Klö. Bet:en är '(sand)bank'.

IN bst. sg. m. ¹*an*.

-bringa, f. *-briggā*. — Förekommer i säterinamnet *Gullbringa* Hå, som skrives: 1366 *a Gullbringo* DN 2,308, 1585; c. 1528 *Guldbringe* NRJ 4,184, 1544 *Gwllbring*, 1568 *Gulbrinnng*, 1580—1 *Guldbrinnng* och 1585—6 *Guldbrinnngh* jö. -*ā* är sannolikt den försvagade oblika (dativ-?) ändelsen. ∞ *Bringa* betyder här liksom i no. och isl. ON '(brant) bergsida' (jfr NG I, 23 och 379; OGB I, 100 och not). I SOÄ I, 5 står ordet i betydelsen 'framskjutande berg'.

IN bst. pl. m. a. ¹*ā-bōā*.

b. ¹*ā-s* (koll.)

bro, f. *brō* RoU; *bru* HjVaTMor.

A. Stammen är *brō*:

IN bst. sg. m. *-mān*: U(*brō-*) RoHj(*brō-*).

Kollektivt: *-as* och *-māns*: U.

Annat bildnings sätt:

H a l l a n d. Obst. sg. -*ā*: *hålabrōā* t. Hallabro, Fagered (Kalén VSH 28).

B. Stammen är *bru-*:

IN bst. sg. m. a. ¹(*ā*)*n*: Va(*fjælvā-*, *fjælv(ā)brūn*); f. *-a*: Va; pl. m. ¹*anā*: TMor.

b. ¹*sān*, obst. pl. m. ¹*sar*. bst. pl. m. ¹*sūnā*: Mor.

Obst. sg. m. heter *brūsā*(*brū-*): MorT. I sv. dial. betyder det bl. a. 'fet och rödblommig karl' (Österg.), 'fet och stark karl' (Smål.), i no. dial. 'yvig buske, pannlugg, bock med pannlugg', nyno. dial. o. färö. 'obetänksam människa', isl. (*brúsi*), fno., färö. o. sv. dial., i sht norrl. 'gumse, bagge'. (SAOB B 4359; Torp 45). I Torps sn ansågs IN vara ett skämtnamn, vars betydelseinnehåll man icke kände till. Ingen av ovanstående betydelser passade in på den benämnde. Betydelsen 'gumse' var ur räkningen, därför att djuret på målet heter *væra*, m. — Intressant är, att inga ON på *brō* erhålla suffixet *-sā*. Detta är ett negativt indicium på att IN *brūsā* har uppkommit (och fortlevat) genom anknytning till ett liknamnigt appellativ, vars betydelse icke längre är levande. Det kan emellertid vara ett diminutivum, bildat till *bru*. I varje fall uppfattas det numera så. Se f. ö. diskussionen om ett

äldre personnamn *Brúsi* hos O. Rygh (Personnavne 53) och ett fsv. *Bruse* hos Lundgren-Brate (Personn. från medeltiden 39).

N. B o h u s l ä n. Bst. sg. pl. *brúsanə* t. Bro *bru*, Skredsvik (IOD).

brok, f. *brog*. — ON: *Brog* Ste, *Broken* Hj. ∞ Fsv., sv. dial., no. *brok*, fno., fisl. *brók*, f. 'byxa'. Jfr *Brokåkern* (OGB I, 324). Man kunde kanske i ex. från Ste ha rätt att förmoda det *brök*, lty. *brók*, mhty. *bruoch*, m. sumpig mark', som nämnes av Lindroth Fornv. 1915, 8 f.

IN bst. sg. m. ^ʰ*ən*: SteHj.

IN bst. pl. m. a. ^ʰ*ənə*: Ste.

b. ^ʰ*a-s* (koll.): Hj.

-brunn, m. *-brun*, *-brun*. — ON: *Ulsbrunn(en)* Klö.

IN bst. sg. f. ^ʰ*a*: (*úš-* t. *úšbrún*).

-brygga, f. *-bróga*. — ON: *Tegelbryggan* Öd.

IN bst. sg. m. ^ʰ*ən*, pl. ^ʰ*anə*: Öd(*tèk-*).

-bygge, n. *-búgə*. — ON: *Nybygget* (3) VaMor.

IN bst. sg. m. ^ʰ*ən*: VaMor (*núbyg-*); f. ^ʰ*a*: Va; pl. m. ^ʰ*anə*: VaMo.

bråte, m. *brèðə*, (Rö) *brèðə*. — ON: *Bråten* LjRö; *-bråten* LjRö; *Bråtarna brèða* Ro.

IN bst. sg. m. *-ən* RoHj; Lj(*skälə-*) Rö(*əyə-*). *kkætəbrədəlōka* T, namn på ett öde torp vid *kkætəbrédən*, innehåller möjl. ett IN.

N. B o h u s l ä n. *stōrbrédən* t. Storbrädden, hm i Mo sn (IOD).

IN bst. sg. f. ^ʰ*a*: Rö(*brèð-*, *əyəbrèð-*).

IN bst. pl. m. ^ʰ*anə*: Lj; ^ʰ*ənə*: Rö(*brèð-*, *əyəbrèð-*).

N. B o h u s l ä n. ^ʰ*aranə*: *brèð-* t. *brèðanə*, tp u. Siverbo, Lur (IOD).

Elliptiska bildningar.

Västergötland. *skékən*, m., och *skékəsa*, f., t. Slekebråten, Härja sn (SIOD IV, 6).

bräcka f. *brækə*, *bråka*. — ON: *Bräcka* TMorRö; *-bräcka* (8) TbSte-VaMyTRö; *Bräcke*, sg. böjningsform av *bräcka*, (12) RoTbSoÖdFoSte-VaLåMyMorTe; *-bräcke* KaYb. ∞ *Bräcka* är i S. Boh. en bred sluttning med rätt stark lutning (jfr SIOD II, 64).

IN bst. sg. m. a. ^ʰ*an*: Tb(*tērəbræk-*).

b. ^ʰ*a-bón*: Ro(*bræk-*) Tb(*bræk-*) Öd(*bræk-*).

c. ^ʰ*ən*: Ka(*søktbræk-*) Tb(*bræk-*) SoFo(*bræk-*) Va(*bræk-*)

LåMorRöTe(*bræk-*) MyT(*tērbræk-*) Rö(*bàsbræk-*).

Hisingen. *brækən* t. *brækə*, Lundby (OGB II, 91).

D a l s l a n d. *brækæn* t. Bräckan *brækæq*, Dals-Ed (ES).

d. ^ˈ*mån*: Rö(*brækemansåbram*).

IN bst. sg. f. a. ^ˈ*a*: RÖTe(*bræk-*).

b. ^ˈ*əla*: Va(*bræk-* t. [*skækræ*] *brækæ*).

IN bst. pl. m. a. ^ˈ*ənə*, obst. pl. -ar MyRöTe: Ste(*smä-*, *sjbræk-*) Va (*bræk-*) My(*lærbræk-*) T(*bri-*, *gēdabræk-*) Mor(*bræk-*) Rö(*bäsbræk-*) Te(*bræk-*).

b. ^ˈ*ara*: Tb(*tærabræk-*); ^ˈ*aræ*: Öd(*bræk-*).

N. B o h u s l ä n. *brækæranə* t. *brækæq*, Lur (IOD).

c. ^ˈ*ə-bó*: Tb(*tærabræk-*) Yb(*skækræbræk-*); ^ˈ*ə-bó(a)*: So (*bræk-*); ^ˈ*ə-bóa*: Ka(*søkræbræk-*) Öd(*bræk-*); ^ˈ*ə-bóra*: Fo(*bræk-*).

H i s i n g e n. *søkkrækbó* t. Solbräcka *søkkrækæ* (IOD).

bränna, f. *brænə*; pl. **brännorna** *brænəra*. — ON: *Bränna* So Hj; *Brännorna* NoÖd; *-bränna* Öd. ∞ Betydelsen är trol. 'svedjeland' (jfr OGB I, 191). Vad *Bränna(n)* So beträffar, är det känt, att vid upp-tagning av en mosse där påträffats tre lager av *kækrænər* (sg. *kækræn*), bevis för att tre skogsbränder gått över platsen.

IN bst. sg. m. a. ^ˈ*a-bón*: Hj(*bræn-*).

b. ^ˈ*ən*, dvs. *brænni* > *bræn*: So; eller med sekundärt utbyte av *-n* mot *-ŋ*, dvs. *brænŋ*: So.

A n m. Ang. bildningen av IN Brännern *brænən* Öd, se resone-manget vid *Blötern* Ij, s. 202.

IN bst. pl. m. ^ˈ*ərə-bóa*: No.

bur, m. *bur, bur*. — ON. *Buren* Öd. ∞ I detta ex. användes *bur* om ett torp. Det betyder 'mindre hus' och är = fsv. *būr*, isl. *búr* etc. (Jfr Hellquist SEO 71 b).

IN bst. sg. m. ^ˈ*man* l. ^ˈ*mån*. Att just en namnbildning med *-man* kom att bli torparens *nom de guerre*, är icke ägnat att förvåna. Namnet, känt från bl. a. sagan om Holger Danske och Burman, har slagit djupa rötter i dessa bygders sagotradition som känningsnamn för ett övernaturligt väsen, jätten Burman. Svennungsson (Hjärtum 119 f.) anför det som benämning på dels ett tungt klippblock, dels en numera förstörd bautasten i Hj. Lika känt och använt torde det ha varit i det icke så långt från Hj belägna Öd. Associationen vid benämningen av torparen låg alltså nära till hands.

IN bst. sg. f. *-a*: *búra* [obs. *-r-!*] t. *búrŋ*.

1. **by**, **-by** m. *by*, Tjörn och Orust och alternativt Jö, annars *by* (jfr Lindroth SIOD II, 4 ff.); 2. **bö** *bø*. — ON: *Byn* Öd; *-by* (65) HaKaTb-YbHåJöSoSpUÖdHjFoSteVaLåMyStaMorRöTe; *-byn* (6) UVåFoT; *Bö* (5) KlöSteLåTe. *By*, *-by* måste noga skiljas från ON på *-bo*, *-bua* och *-bord*. Däremot kan ingen förväxling ske med ON på *-bygd*, då några sådana icke finnas i S. Boh. i en förvanskad form *-by* (Palm NoB 1927, 133 ff.).

Redan i RB växla formerna *-byr* och *-bør* utan skönjbar anledning. Möjligen kan man tycka sig spåra en benägenhet för ändelsen *-byr* hos sockennamnen och för *-bør* hos gårdnamnen. I modern tid har *-by* segrat nästan över hela linjen. *Bö* lever kvar endast i ett par namn på Tjörn och Orust. (Jfr härmed förhållandena i Norge, där *bø* numera är den vanliga formen på Vestlandet, *by* på Östlandet enligt A. Bugge i Historielaget for Telemark og Grenland 1918, 12 f.)

Hellquist anför en del bohusl. bynamn på *-by* (*-by* 106 ff. och passim). Lindroth förklarar de bohusl. sockennamnen på *-by* (SIOD I, 34, 42, 56 ff.).

Angående bet:en av *by*, *bö* se Hellquist aa. 93 f. och beträffande växlingen mellan *-by* och *-bo* ibid. 97 f. och Palm i VSH s. 63 f.

Inkolentnamnen.

A. Stam *by-*, *by-*:

IN bst. sg. m. a. ¹*bón*: Ha(*fkådaby-*, *nèraby-*, *tòraby-*) Tb(*hærmansby-*, *tòsby-* om byinv.) U(*sòrby-*) My(ungt *mýkkraby-*); ²*bün*: My(*mýkkrø-* med utstötning av s. leden i ON).

I ramsan 1711 står *Ytterboen* < *Ytterby*, där *-by-* eliderats.

Uppland. *nåsbýbón*, Fasterna (Tiselius Fasternam. 32).

b. ¹*bóg*: Öd(*skèr-*). Elision av *-by-* framför *-bøg*.

c. ¹*býggañ*, *-bógañ*, *-bógañ*, obst. sg. ¹*býggarø* osv., varvid jag förutsätter, att ON:s *-by-* bortkastats framför IN:sändelsen i sockenbonamnen *Karre-*, *Torsbyggeren* [obs. *-eren*] i ramsan 1711, *kår-*, *tòs-*, *òtø-*. Andra IN: Ka(*lün-*) Tb(*tòs-*) Yb(*gåðø-*, *røð-*) Hå(*rìð-*) Jö(*bèr-*, *håð-*, *hùns-*) So(*nòk-*, *tæþ(n)ø-*) Sp(*gòð-*, *mæð-*).

Hisingen. En meddelare i Holta sade mig, att en viss riksdagsman, bosatt i Grimbo *grýmby*, Tuve, ibland kallades *grimbógañ*. Jag har icke kunnat få uppgiften bekräftad på annat håll. (Jfr OGB II,

118). Om namnet trots allt användes, sker det väl i just sådana bygder (som Holta), där IN på *-byggare* ofta användes i dagligt tal om invånare i närbelägna socknar (och byar).

d. ¹*bjúkva*, obst. sg. ¹*bjúkva*: sockenbonamnen *mýk-*, *tæp-* med utstötning av resp. *-kə[bu]* och *-nə[bu]* ur ON.

Hisingen. Obst. sg. *læsðjúkva* t. Lexby, *læsðjúkva* t. Lossby, Björlanda; *lunbjúkva* t. Lundby sn (ES).

e. *-n*: Ka(*skýrbjú-*) Jö(*húnsbjú-* ovanl. t. *húnsbjú*, *şélsbu-* t. *şélsbu*, *túrbu-* t. *túrbu*) Sp(*şóşby-* t. *şóşby*) Fo(*væstərbjú-*) Ste(*sølbjú-*, *tølbjú-* och *ásbju-*) Va (*úðabjú-*) Sta(*læşabjú-*) T(*şørkəbju-*) Mor(*húşabju-*) Rö(*dårbju-*) Te(*şlæbjú-*, *şæşbjú-*, *mælbju-*).

N. Bohuslän. *mælbyn* t. Mällby, *mèdbyn* t. Medby, *úðabyn* t. Uteby, Bro; *òvərbjún* t. Överby, Herrestad; *vásbyn* t. Vassby *vásby ýstbjún* t. Östby *ýstbjú*, Lur (IOD).

Värmland. *mælbyn* t. *mælbý*, *væşpyn* t. *væşpy*, Silbodal (ES). Andra bildningssätt:

Dalsland. Obst. sg. *-va*: *stènbjú-* t. Steneby *stènbju*. (ES).

Värmland. Obst. sg. ¹*va*: *kèşp-* t. Korsbyn *kèşpən*, Karlanda; *lèh-* t. Låbbyn *lèhən*, Silbodal (ES).

Norge. Obst. sg. *-sokning*: *nordby-*, *vestby-*, Akershus (MM 1925, 52), *tranby-*, Buskerud (ibid. 53).

IN bst. sg. f. *-a*: Rö(*dårbju-*) Te(*lèbjú-*, *smèşabju-*, *tøşbjú-*).

IN bst. pl. a. *-ana*, obst. pl. ¹*ar*: Fo(*rósbjú-*, *røşabju-*, *væstərbju-*); *-ana*: Ste(*dýrabju-* ovanl.) Lå(*mùrabju-*) My(*grjnsbjú-* t. *grjnsbjú*) Sta(*hèlæbjú-*, *læşabju-*) T(*şørkəbju-*) Mor(*húşabju-*) Rö (*dårbju-*) Te(*şæşbjú-*, *lèbjú-*).

N. Bohuslän. ¹*ana*: *mèdbý-* t. Medby, *mælbý-* t. Mällby, *úðabý-* t. Uteby, Bro; ¹*ana*: *şjhb-* t. Söby *şjhb*, *vásby-* t. *vásby-*, *òvərbjú-* t. *òvərbjú*, *ýstbjú-* t. Östby *ýstbjú*, Lur (IOD).

Värmland. *-rana*: *mælbý-* t. *mælbý-*, *væşpy-* t. *væşpy*, Silbodal (ES).

Uppland. *-ana*, obst. pl. *-ar*: *kamərbju-* t. *kamərbjún*, *tanbjú-* 'folk från Tärnaby' (Isaacsson, S. Fjärdhundralands folkmål 119 och samma sida, not 1).

Anm. Till Söbben *sùbən* T bildas ett plur. IN *sùbana*. 1544 skrevs ON *swdböen*, 1585—6 Söböen och Sörböen jb, dvs. Sörbyn. Av stam-

ordets s. led uppfattas trol. *-en* som bst. slutartikeln, varför *-en* bortfaller vid bildandet av IN.

På liknande sätt bildas *køsspiu* t. Korsbyn *køsspen*, Karlända, Nordmarks hd.

b. ¹*ara*: Öd(*bÿ*-).

Västergötland. ¹*ara*: *bÿ*- om inv. i byn Landvetter (OGB I, 64).

- c.** ¹*bó*: Tb(*hærmansby*-, *ståby*-, *tøssby*-); ¹*bó(a)*: Ha(*flådaby*-, *tåraby*-) Ka(*skær*- t. *skærby* med utstötning av mellanstavelsen; *lunby*-); *-bóa*: So(*åssaby*-) U(vanl. *grås*- t. *gråsby* med utstötning av s. leden i ON; även ungt *gråsby*-); ¹*bóra*: Hj(*ÿby*-) Vä(*şørkæby*-); ¹*bóna*: My(ungt *mÿkæby*-); ¹*buna*, obst. pl. ¹*búr*: My(*mÿkæ*- med utstötning av stamordets s. led) Rö(*dålbÿ*-).

Hisingen. ¹*bó*: *ålaby*- t. Alleby, *køsslyaby*- t. Kvistljungby *køsslyabÿ*,¹⁾ *lèlaby*- t. Lilleby, *stènaby*- t. Steneby, Björlanda; *lunby*- (även ¹*bóa*) Lundby sn (ES), förr möjl. *rúsby*- t. Rösbo *rósby*, nu *røsbø*, Rødbo. Även IN heter stundom *røsbø* (IOD); *åskæby*- t. Askesby *åskæby*, *bærby*- t. Bärby *bærby*, *gúnssby*- t. Gunnesby *gúnssby*, Säve (ES).

Västergötland. ¹*bóa*: *æfaby*- t. Eskilsby *æfaby* (OGB I, 52 f.).

Uppland. ¹*bóna* 'Ubbyborna' t. *ùby* l. y. *abæ*, Fasterna (Tiselius Fasternam. 76).

- d.** ¹*bÿgara* (även *-ó*-, *-ó*-): sockenbonamnen *kÿr(a)*-, obst. pl. *-bÿgaræ*; *tøss*-, obst. pl. *-bógaræ* (*-ara*); *ðtæ*-, även *-aræ*, obst. pl. *-bógaræ* (*-ara*). Bybonamn etc.: Ka(*gråkær*-, *lun*-, *rÿm*-, *kÿr*-) Tb(*stå*-) Yb(*gùdæ*-, *røss*- t. *røssby*) Hå(*grånæ*-, *rÿs*-); ¹*bÿgaræ* (*-ara*): Jö(*håbÿgaræ*, *şørkæ*-, *şæls*-, *türæ*-) So(*nøt*-, *vål*-, *åss*-); ¹*bÿgaræ*: Sp(*gøss*-, *lun*-).

Västergötland. *Saleböggera* t. Saleby, Skånings hd (Götling GHT 10. 4. 1915).

- e.** ¹*bÿlæganæ* (även *bÿl*-), obst. pl. ¹*bÿlægar*: socken-

¹⁾ Ortnamnet skrives 1388 »I Kustlungabø», 1402 »j Kuthlungabø», 1388 j *Cutzlungaby*» RB 326, 327, 328. Holmberg-Brusewitz III, 239 anför formen *Kuthlungaboer*. Se även Hellquist *-by* 107. Hellquists förmodan (aa. 91 noten), att i urkunderna skulle föreligga ett skrivfel, kan jag ej dela. Både uttal och skrivformer peka i samma riktning. De äldre skriftformerna synas ge vid handen, att utveckl. *-il-* > *-isl-* > *-sl-* var genomförd i S. Bohuslän redan vid 1400-talets början. Den moderna formen är trol. en folketymologi.

bonamnen *mýk-* och *tæg-*, Orust. Utstötning av *-kə-* och *-(n)ə-* framför suffixet.

Hisingen. *ⁱbúkriga*: *lās-* t. Lexby *lāsby*, *lās-* t. Lossby *lāsby* Björlanda; *lūn-*, Lundby sn (ES) [även *lūnbúkriga* OGB II, 99]; *grīm-búkriga* t. Grimbo *grýmby*, Tuve (OGB II, 118).

Västergötland. *-búkriga*: *lélks-* t. Lexby *lélksby*, *mél-* t. Mellby *mélby*, *ūt-* t. Utby *útbý*, Partille (OGB I, 97 f., 102, 121 f.). Enligt en uppgift i IOD:s samlingar lär namntypen förekomma i större delen av Vg, i regel till sockennamn på *-by*, t. ex. *sjñærúbúkriga* t. Synnerby. Lektor Ivar Lundahl har meddelat mig, att *kærúbúkriga* är namn på inv. i Karleby *kærabý*, by och sn i Vartofta hd, och *flóðúbúkriga* t. Floby *flóbu*, sn i Vilske hd.

f. *ⁱna*: Ste(*dýrəbý-*, *gūnəbý-*, *əsbý-* t. *ósby*, *səbý-*, *tələbý-*, *ásbý-* t. *ásby* 1. *əsəbý-* t. *əsəby*) Va (*həbəsby-*, *ɟəltəbý-*, *mələbý-*, *sənsbý-* t. *sənsby* 1. *súnsby-* t. *súnsby*, *sərbý-*, *údəbý-*).

Västergötland. *húbýna* t. Huvdaby *húby*, Härryda (OGB I, 13 f.); *bénarəbýna* t. Benareby *bénarby* (ibid. 42 f.), *əfjəbýna* t. Eskilsby *əfjəby* (ibid. 52 f.), *slámbyna-* t. Slamby *slámby* (ibid. 76), *vréstəbýna* t. *vréstəby* (ibid. 86 f.). De fyra sistnämnda äro från Landvetters sn; samtliga från Sävedals hd.

g. *-s* (koll.): Yb(*gúdəbý-*) Jö(*bærəbý-*, *hələbý-*, *hūnsbý-*, *həby-* t. *həby*, *şərkəbý-*, *türəbý-*) Sp(*ɟəsby-* t. *ɟəsby*, *mələby-*, *şərkəbý-*).

Hisingen. *şərkəbýs* t. Kyrkeby *şərkəbý*, *fwənsbýs* t. Svensby *fwənsby-*, *əsəbýs* t. *əsəbý*, Säve (ES).

Annat bildningssätt:

Dalsland. *ⁱvanə*: obst. pl. *-vjar*: *stənby-* t. Steneby *stənəbý*, sn i Vedbo hd (ES).

Värmland. *ⁱvanə*, obst. pl. *ⁱvjar*: *kəssp-* t. Korsbyn, *kəsspən*, Karlanda; *ləb-* t. Låbbyn *ləbən*, Silbodol.

För stammens förklaring se anm. om Söbben s. 214 f.

B. Stam *bə-*:

IN bst. sg. m. **a.** *ⁱən*: Te (*bə-*).

b. *ⁱsən*: Lå (*bə-* t. *bə*).

Andra bildningssätt:

Norge. Obst. sg. *-ing*: *ørəbə-* t. Øvrebo, Aust-Agder (MM 1925, 55). *-sokning*: *ørəbə-* ibidem.

Anm. Om det i Lå använda binamnet *bønsehélēna* (l. *bønsehē-*) 'Bönsens dotter Helena' är ett IN, är en öppen fråga. F. leden skulle kunna återgå på ett **Bönsen*, som bildats analogiskt efter det IN *Bön*, som vi ha upptecknat från grannkommunen Röra (se under *botten*). Helenas far var båtsman i Bö och hette *Bö*. — En annan möjlighet vore att anse det som ett öknamn. I IOD:s samlingar har Arnold Olsson från Torp bland öknamn från Torps sn på Orust anfört *būnsa*. Det var en (o. 1910 avliden) gumma från Töllås, som kallades så, emedan hon var liten och tjock. Emellertid tillägger A. O.: »Vad namnet egentl. betyder l. skulle ha för samband därmed, har jag ej kunnat erhålla någon uppgift om.» Ordet förstås ej längre av dem, som tala dialekten. Att det fortfarande nyttjas, är likväl säkert, ty Töllås-gummans barn blevo kallade *būns|ar*, *-ānə*.

IN bst. sg. f. ^ˈa: Te.

IN bst. pl. m. a. ^ˈānə: KlöSteTe.

b. ^ˈsānə: Lå (*bø-* t. *bø*).

bygd, f. *bøjd*. — ON: *Bygden* Fo.

IN obst. sg. m. ^ˈarə, bst. pl. m. ^ˈarə l. ^ˈānə.

Elliptisk bildning.

Dalsland. *lāksōgə*, m. 'person från Laxarby sn', Vedbo hd (Noreen ÅM 54). Detta Laxarby återgår på ett äldre *Laxarbygda* (aa. 6, not 5, där ock pl. formen *Laxongane* citeras).

Bågarna bst. pl. m. *bøwānə* My. — *Boffuenn* 1568, *Buffue*, 1580—1, *Buffenn* 1585—6 jb, *Buffue* 1585—6 G, *Bogane* 1881 jb. ∞ Ordet heter i obst. sg. **bāg bow*, m. och betyder liksom no. *bug*, fno. *bugr*, m. 'långsträckt böjning på något'. I no. ON avser ordet vanl. rund(a) vik(ar), dvs. 'den krökta strandlinjen' (så ock SIOD III, 130 f.), men det kan ock användas för att beteckna annan slags krökning i terrängen, t. ex. 'älv- eller vägkrök' etc. (NG Indl. 46).

Bågarna i My ligger långt från kustremsan, och det torde i detta fall därför vara fråga om den senare bet:en.

IN ^ˈbū-, -n, -r, -na, y. -bō etc.: *bøwanəbū* etc.

bäck, m. *bæk* (även -a-). — ON: *Bäck* RoVäReSte; *Bäcken* Mor; -*bäck* NoKlöSteSta; -*bäcken* (9) ÖdVäFoSteVaMyT.

IN bst. sg. m. a. ^ˈaŋ: No(*hæ|ə-*) Fo(*dÿ-*).

Västergötland. *liabēkan* t. Liabäck, Nykyrka, Vartofta hd (ES).

b. ^ˈa-bōn, obst. sg. ^ˈbō: RoVä. -a- i *bäcka-* är märkligt. Det heter i Ro i andra smsr t. ex. *Bäck-*

Erik och Bücke-Magnus. -a- är rest av en fno. (fsv.) gen. sg.-ändelse -iar. Jfr *Bäckabo* Lundahl Falb. 49. IN äro troligen av rätt hög ålder, vilket antagande åtminstone icke motbevisas av det faktum, att ON i bägge här anförda exempel säkert funnos 1388: *i Bak* RB 340, 343.

Västergötland. *grånäckabön* t. Granbäck, Nykyrka (ES).

c 1. ²an: Ro; Fo(*dý-*).

Hisingen. *bäckän*, ökn. på en person, som kommit från Kvillebäcken, Torslanda (ES).

c 2. ²an: No(*hæla-*) Öd(*hët-*) Klö(*håls-* t. *hålsbäck*) Ste(*fisa-*, *hæla-*).

N. Bohuslän. *vrångebäck* t. Vrångebäck och *feskä*- t. Fiskebäck, Bro, *spärabäck* t. *spärabäck*, Lur (IOD).

Halland. *grömbäck* t. *grömbäck*, *lösabäck* t. *lösabäck*, Fagered (Kalén VSH 28); *Björbäcken*, *Rörbäcken* voro torpare på Björbäck och Rörbäck, Grimeton (ES).

d. ²an: Re.

IN bst. sg. f. ²a: T(*stén-*).

IN bst. pl. m. a. ²an: Fo(*dý-* t. *dýbäckän*, *lä-*); ²an: Klö(*håls-* t. *hålsbäck*) Ste(*hæla-*) Va(*hæt-*) My(*grån-*, *hët-*; obst. pl. -ar) Sta(*säck-*) Mor(obst. pl. -ar).

N. Bohuslän. *tirbäckan* t. *tirbäck*, Lur (IOD).

Värmland. ²an: *bäck-*, Silbodal (ES).

b. ²an: No(*hæla-*); ²an: Fo.

N. Bohuslän. ²an: *vrån-*, *feskabäck-*, Bro (IOD).

c. ²a-böa: Ro; ²a-böra: RoVä.

Västergötland. ²s-böana (oäkta), *käl-*, även ²s-bönära, Örgryte (OGB II, 63 f.)

d. ²an-s (koll.): Vä(*sån-*).

Hisingen. ²s: *lërbäck* t. *lërbäck*, *igabäck* t. *igabäck*, Säve (ES).

e. ²an: Re.

Andra bildningssätt:

Västergötland. ²an: *kåbäck-* t. *Kåbäcken*, Partille (OGB I, 94).

Halland. -an: *Björbäck-* t. *Björbäck*, Grimeton (ES).

Elliptisk bildning.

Närke. *mügk-*, torparen i Munkabäcken, Skagershult (Sahlgren Skagershult 27).

A n m. Till orden på *bäck* har *Lybeck ljbæk* (lǫ-, lǫ-b-) anslutit sig. L. är ett uppkallelseamn efter den tyska staden med samma namn. IN bst. sg. m. ²ən.

bö, se *by*.

dal, m. (på hela Inland) *dak*, (på Orust och Tjörn) *dak* (-a-) — ON: *Dal* UfO; *Dalen* RoTbYbÖdHjVaLå; *Dale* Mor. Namnet är stelnad dat. sg. och skrevs 1388 (1402) *I Dale* RB 311. *Dala* Ro; *Dalarne* No; -*dal* (19) LyTbYbJöSoUklöSteVaLåTMorTe; -*dalen* (55) RoTbHåJöNoSoSpUÖdHjFoKlöSteVaLåStaRöTe; -*dala* RoMor.

IN bst. sg. m. a. ²η; Ro(*vårpə*).

Västergötland. *Ekedalarn* t. *Ekedalen*, *Erska* (ES).

b 1. ²b_Qn: RoTb.

Halland. Obst. sg. *dålb_Q* t. *Prästedalen dan*, *Fagered* (Kalén VSH 37).

Västergötland. *Dalbodörren*,¹⁾ *Dalbostad*,¹⁾ *Dalbotorpet*,¹⁾ Kållands hd (S. Friberg NoB 1922, 68), *Dalbogården*,¹⁾ Hols sn, *Dalbohemmet*,¹⁾ Kölabý sn, Vg (Sahlgren Kölingared 22). IN avse 'person(er) från Dalsland'.

Värmland. *Dalbotorp*,¹⁾ Brattfors sn (Sahlgren aa. 22).

Island. -*búi*, även appell. (Blöndal).

A n m. R. Brieskorn anför (UUÅ 1915, Bd 1, h. 2, 38) ett ex. ur äldre källa: *Nisse Dalbo* 'Nisse från Dalsland'.

b 2. *²s-*ðón*: Jö(*ǫ́dasðón*); *²s-*ðún*, dvs. ²*dasðún*: Klö; Ste(*stð-q*).

c. *²ən, dvs. -*dan*, -*dan*: Ly(*skðrpə*) Tb(*vål*-) Jö(*råms*-, *stålə*-) No(*b_Qñ*-, *håftən*-, *ú*-; enkelt IN *Dalen* uttalas här *dån*) So(*kwəñ*-, *skðl*-) Sp(*bårkə*-) U (*lånarə*-) Öd(*bəgə*-) Klö(*hūs*-, *sù-q*-) Ste(nio ex., samtliga t. ON med acc. 1, t. ex. *dù-q*-, *krðks*-, *şæl*-, *lèl*-, *təş*-, *trəl*-) Va(sex ex., varav följande t. ON med acc. 1, *şæl*-, även ²- , *råms*-, *stù-q*-, *vì-q*-, även ²-) Lå(*dúvə*-) Sta(*àmə*-, *brån*-, *skèbə*-) Mor (*brån*-, *frðjən*-, *mårn*-) Rö(*bləs*-, *dån*-, *gəbə*-, *şètnə*-) Te(*gràvə*-).

Det enkla IN *Dalen dån* är upptecknat i NoÖdLåMor.

¹⁾ *Dalbo* är här gen. sg. 1. gen. pl. I *Daalbomähl* (Gunno Dahlstierna, Sv. vit-terhetssamf. VII, s. 131 noten) är f. leden säkert gen. pl.

N. Bohuslän. *rågasdån*, t. Rågårdsdal, *ðndån* t. Orndal, Bro; *dån* t. *dån*, Skredsvik; *lånødan* Näsinge (IOD).

Dalsland. *hølmødån* t. *hølmødåh*, Dals-Ed (ES).

Västergötland. *hågådån* t. Hagedal, Härryda (OGB I, 13).

Jämtland. Det av Lind (Personbin. 55 a) antecknade *Ioan dale* (1410) hör kanske hit.

d 1. *¹vyøn*, obst. sg. *¹vyø*: So(*hån-*, *kwæn-*, *sköl-*)
Fo(*fæsäl-*) Ste(*rüs-*) Va(*kløv-*).

Värmland. Obst. sg. *¹vy*: *hølmødåhvy*, Holmedal; *hådåhvy* t. Herredalen, Karlanda; *tvådåhvy* t. Tvärdalen, *sølbådåhvy*, Silbodal, *dåhvy* t. Dalen, Töcksmark, samtliga i Nordmarks hd (ES).

Norge. *Mandaling* t. Mandal by, Vest-Agder (Refsum MM 1925, 56).

d 2. *-vyøn*, obst. sg. *¹vyø* (omljudd stamvokal): Klö (*süqøh-*) Ste(*kløvdøh-*). Stamvokalens kvalitet är åtm. i *Surdälingen* svår att med bestämdhet konstatera, då uttalen *døh-* och *døh-* ligga varandra så nära. Vokalen *-a-* behöver icke förklaras om-ljudsvägen.

Halland. *idøhvyø* t. Idala (Götlind SVSO 139).

Västergötland. *møndøhvyø* 'den som är från Mölndal l. är hemma i Mölndal', Kållerød (IOD). Ett intressant namn från Askim är appell. *møsdøhvyø* 'vanskapt människa' (IOD).

Dalsland. Obst. sg. *båstødøhvyø* t. Bastedalen; bst. sg. *hølmødøhvyøn* t. Holmedalen, Dals-Ed (ES); *Nor-*, *Sundåving* (Noreen ÅM, s. 6, not 4 och där cit. litt.)

Norge. *-deling*: *joste*, *røl-*, *sul-*, Hordaland (Refsum MM 1925, 56).

Till namnen på *-dälinge* synes man ock böra föra det binamn på Morlandaborna, som jag hört på Orust [i MorTeStaLåMy(T)] och i Norum (se s. 168). Namnets andra stavelse har jag upptecknat i följande former i stammen: *-q(r)øh-*, *-qøh-*, *-qøh-*, *-qøh-* (vanligast), *-qøh-*, *¹qøh-*. Gemensamt för alla dessa IN äro första stavelsen *mv-* och suffixet *-vyø*, *-øn*, *-ar*, *-qøn* (i Norum *-anø*). En meddelare påstod, att dessa namn vore äldre än sockenbonamnet *Morlandabo* etc. (se nyss cit. sida).

Man torde ha rätt att utgå från en form **-däl-inge-døh-vyø*. *-r-* i *-qøh-vyø* etc. lägger inga hinder i vägen för ett sådant antagande, då *-r-* och *-h-* ofta växla i sydboh. dialekter. *-n-* i *-døh-vyø* kan ha uppkommit under påverkan från den följande nasalen *-y-* (regressiv assimilation). *-ø* i *-døh-* är resultatet av den ombildning, *ø(a)* varit utsatt för i

svagtonig ställning. Formen *-dræt-* är en urspårning av *dæt*, beroende på namnåtergivarens okunnighet om den lokalitet, som givit upphov till inkolentnamnet. — Samtliga former synas sålunda tillåta oss ansätta en omljudd grundform **-däl-* <*-dal-*.

Socknens namn är nu *Morlanda*, äldre *Moland(a)* (jfr Lindroth SIOD I, 72). Emellertid måste socknen — av det här anförda IN att döma — 1) som världslig kommun ha burit ett annat (folkligt) namn eller 2) som kyrklig enhet varit uppkallat efter den plats, där kyrkan varit belägen eller 3) ock måste någon del av socknen (på grund av läge, jordmån, goda kommunikationer eller annat) ha betraktats som en viktig centralbygd, vars *dal*-namn varit väl känt på Orust (och Inland). Det sistnämnda alternativet förefaller a priori antagligast — på grund av paralleller från andra håll i Bohuslän (se kap. I, under de särskilda sockennamnen, avdelning C.) En undersökning bekräftar detta antagande. Holmberg-Brusewitz (II, 308) talar med beundran om »den milslånga, lika vackra som bördiga *Morlandadalen*.» Där ligga alltjämt säteriet Morlanda och kyrkan, där löper den viktigaste förbindelsevägen på Orusts västsida fram, och dalen vattnas av en rätt kraftig å, som flyter i nordlig riktning. Det av Holmberg använda namnet *Morlandadalen* kan visserligen (på grund av formella skäl) icke vara gammalt men det synes (på grund av real-skäl) förutsätta en äldre form, där slutleden ock varit *-dal*. En sådan form har av mig påträffats. I Biskop Jens Nilssøns Visitatsböger og reiseoptegnelser 1574—1597 (s. 12) står under rubriken »Register paa hoffuidkirkerne och annexerne udi Bahusleen»: »*Ordost. Hoffuidkircken Tegneby, annexerne Stale, Røre oc Mollendal.*» Nu vet man, att Morlanda ända till 1631 i ecklesiastiskt avseende lydte under Tegneby. Ingen tvekan kan därför råda därom, att Mollendal här är detsamma som den kyrkliga kommunen Morlanda (se JNV 12, not 1). Källorna lämna intet besked om huruvida namnet Mollendal även avsett den världsliga kommunen Morlanda. Trots den omständigheten att sockennamnet i dessa Visitatsböger endast finnes i formen *Mollandsogn* (aa. 202), håller jag för sannolikt, att så varit fallet. (Jfr *socken* hos Hellquist SEO 820 b). Det ser sålunda ut, som om de tre ovan aprioristiska tolkningsförslagen icke skulle behöva utesluta varandra. Namnet på dalen > namn på den kyrkliga kommunen > (folkligt) namn på socknen.

De torde icke med fog kunna bestridas, att ett intimt sammanhang råder mellan *Mollendal* och **Moldälinge*.

Det återstår då att förklara *Mollen-*: *Mol-*. Vad *Mollen-* angår, finnas åtmin. två tolkningsmöjligheter. Den ena vore att anse det som bst. sg.-form av *Mollö* (ang. äldre former och tolkningsförslag rörande detta namn se Lindroth SIOD I, 90 f.). Denna förklaring är ur reell synpunkt långsökt. *Mollö* utgör den sydligaste delen av Morlanda, men Morlandadalen sträcker sig genom de nordligare delarna. Det andra tydningförslaget innebär, att *Mollen-* uppkommit ur ett < **Molland-*. **-land* har i så fall givit *-len* i obetonad ställning (i sms.). Till förmån för detta alternativ må anföras några med *Mollen-* samtidiga skrivformer av namnet på den c:a 1 mil från Morlandadalen liggande f. d. gästgivargården *Vräländ* I.å. Det skrevs *wrellen* c:a 1528 NRJ 4, 199; 1544, 1568, 1580—1 jb. *-ll-* i st. f. *-l-* påträffas ofta i 1500-talsjordeböcker från Bohuslän (t. ex. *-dalle* = *-dale*).

Att *Mollen-* blivit *Mol-* i IN, låter sig ock utan svårighet förklara. Antingen har *-en* uppfattats som ändelse till en stam *Mol-* (med »tjockt» l) och därför bortkastats i IN. Eller ock har *-en* utstötts av samma anledning, varigenom isländskan bildat *Orkdölingr* till *Orkadalar*. På Orust och Tjörn finnas motsvarigheter till det förra alternativet. Inbyggarna i Bräländ Va kallas *bräl-gnø*, de i Vräländ I.å *vräl-gnø* (bst. pl.). Av samma slag är bildningen *møls-a* till Mollösund Mor och *nøs-a* t. Nösund Te.

Emellertid äro dessa bildningar icke fullständigt analoga med det här diskuterade IN, ty lokalamnet är i dessa exempel en primär sammansättning. *Mollandal* däremot är en sekundär: (*Mo* + *land*) + *dal*. Jag lutar därför åt den åsikten, att den andra, svagtoniga stavelsen i **Molendal* eliderats, då IN *-inge* tillagts. Är detta riktigt, är invånarnamnet gammalt.

A n m. Det av mig i Torp, Orust, hörda *mødqvø* etc. som namn på invånar(n)e i Morlanda är trol. en (o)medveten omklädnad av **moldälinge*, kanske under inflytande av ett ord *mördinge* 'spädbarn som mördats men går igen' som jag emellertid ej påträffat i Boh. men som är känt i västg. dial. Detta innebär naturligtvis endast, att ordet blivit samma morfem. Som semem har IN etymologiskt fullständigt urspåret.

c. ¹*mån*: Fo.

Andra bildningssätt:

-karl är synnerligen vanlig benämning för inv. i Dalarne (jfr *dalbo* för inv. på Dal). Det förekommer som förled i ON: *Dalkarlsberg* etc. Nke, *Dalkarstorp*, Västm., *Dalkarlsbo*, Uppl. o. Gästr., *Dalkarlshyttan*, Ög (Sahlgren Kölingared, 22). Även *Dalakar* (Hellquist Xen. Lid. 106).

U p p l a n d. \acute{a} kara: $d\acute{a}k-$, S. Fjärdhundraland (Isaacsson, gr.-avh. s. 127 och noten samma sida). Namnet är en utbildning till *dalkarl*.

N o r g e. a. -*væring*: *dal-* t. Dalen, Akershus (Refsum MM 1925, 52).
b. -*kollr*: *dala-* (Kahle ANF 26, 158; Schütte MM 1918, 115).

c. *Ortnamnet användes oförändrat som IN: Dalr; Herjár-, Jóna-, Veradalr* (F. Jónsson, Aarb. 1907, 181 f.).

I s l a n d. -*byggi*, även appellativ (Blöndal).

IN bst. sg. f. a. -*a*: Klö(*hámæs-*) Ste(*klæpø-, trøl-*) Va (sju ex., varav t. ON med acc. 1 *bù-, sæl-, rams-, rù-d-, stù-d-, vù-d*) Sta(*amø-*) Mor(*bræn-, frøjen-*) Rö(*blæs-, gøbø-*) Te(*grævø-, hæslø-*).

N. B o h u s l ä n. *køldala* 'kärningen på Kollebacken', Näsinge (IOD).

b 1. * \acute{a} ska, dvs. $\acute{d}\acute{a}$ ska: Tb(*vål-*) Jö(*bårkø-, ståkø-*) No(*bù-d-*) Sp(*bjøñ-*); $\acute{d}\acute{a}$ ska: Va(*rú-d-, rù-d-*).

b 2. * \acute{z} ska, dvs. $\acute{d}\acute{z}$ ska: Tb(*gý-*).

IN bst. pl. m. a 1. \acute{a} : Tb(*ælmø-*).

V ä s t e r g ö t l a n d. *rågdála* t. Rågdal, Härryda (OGB I, 28).

a 2. \acute{a} anø: No(*bjøñ-, bù-d-*); \acute{a} gnø, obst. pl. -*ar*: Klö (*sù-d*) Ste(*bù-, dù-d-, klæpø-*, och t. ON med acc. 1 *krøks-, sæl-, lèl-, rùs-, stø-d-*) Va (t. ON med acc. 1 *bù-, sæl-*, även \acute{z} -, *rù-d-*, även \acute{z} -, *stù-d-, vù-d-*, även \acute{z} -, *krøgø-*) Lå(*dùvø-*) Sta(*bræn-*) T(*klæpø-*) Mor(*mårv-, vøg-*) Rö(*mørkø-, rømø-*) Te(*grævø-*).

V ä r m l a n d. *hølmødåtanø*, obst. pl. -*ar*, Holmedal (ES).

S m å l a n d. A. Forsström (Hakarps sockens ortnamn, 11 f.) förmodar, att *Rosendala* är gen. pl. m. av ett IN **Rosendalar* och betyder 'Rosendalbornas'. Lundahl (Falb. 97 ff.) tolkar fsv. *Hangsdala*, nsv. *Hängsdala* på samma sätt.

b 1. \acute{a} bå: U; \acute{b} å: Fo.

b 2. \acute{a} -bå: Ro.

V ä s t e r g ö t l a n d. *dåkrabø*, Härryda (OGB I, 8).

b 3. * \acute{z} s-bå(a), dvs. -*dasbå(a)*; LyRo(*græn-*) Tb(*trød-*); \acute{z} bå So(*skèl-*) U(*am-*); \acute{z} båina: Klö(*kløv-*) Rö (*sæn-*).

c 1. \acute{v} ga, obst. pl. \acute{v} ga: Tb(*ælmø-*); \acute{v} ga(na), obst. pl. \acute{v} ga: So(*hæn-, kvæn-, skèl-*); \acute{v} ggnø, obst. pl.

ⁱ*ugar*: Fo(*fəʒələ-*); -*uganə*, obst. pl. ⁱ*ugar*: Klö (*kl'əv-*, *sū-d-*) Ste(*kròk's-*, *stū-d-*).

N. B o h u s l ä n. ⁱ*enganə*: ðndak- t. Orndal, rågasdak- t. Rågårdsdal, Bro (IOD).

V ä r m l a n d. -*yanə*: hädak- t. Herredalen, Karlanda; tvådäkt- t. Tvärdalen, sēlbodak-, Silbodalen; dāk- t. Dalen, Töcksmark (ES). I alla dessa fall obst. pl. ⁱ*ugar*.

c 2. -*uganə*, obst. pl. -*ugar* (med omljudd stamvokal): Ste(*kl'əvdäkt-*).

D a l s l a n d. ⁱ*yanə*: bastedäkt-, t. Bastedalen, hōkə- t. Hökedalen, Dals-Ed; tvēdäkt-, inv. i Töftedal (ES).

d 1. *-s (koll.), dvs. -*dās*: Yb(*tré-d-*) Jö(*råms-*, *stākə-*) U.

H i s i n g e n. jybodas t. Djupedal, Säve (ES).

d 2. *-ən-s (koll.), dvs. -*dāns*; YbSo(*skəl-*) Sp(*æg-*).

Elliptiska bildningar.

B o h u s l ä n. bōgən t. Bokedalen Ro; trōgən t. Trökedalen Hå.

A n m. r. Vid sidan af fvn. *dalr*, fsv. *dal(l)* m. finns fvn. **dōll*, fsv. *dōll*, f. < **dōliō-*, som står i avljudsförhållande till det förra subst. Till *dōl* äro en del no. och isl. IN bildade. Langenfelts påstående (Top. 15), att -*dōlingr* är bildat med omljud till *dalr* är oriktigt.

a. Fvn. sg. m. -*dōll* < **dōliR*, pl. -*dōlir*, nisl. pl. -*dælir*, nno. sg. -*dōl*.

Sg. -*dōll* uppträder i *älj-*, *jagr-*, *naum-*, *sel-* (F. Jónsson, Aarb. 1907, 173 f.). En rad fvn. exempel i pl. anföras av Langenfelt (Top. 5 f.). Andra äro *Bordæla* gen. pl. m. (NG XI,560; Schütte MM 1918, 114), *Dælir*, pl. m., inv. i Gudbrandsdalen, och *Dæla hilmir* (Schütte aa. 115).

Ett antal nisl. exempel i pl. finnas i Blöndals nyisl. lexikon: *Bárðdælir* t. *Bárðadalur*, *Breið-*, *Fljóts-*, *Fnjóskdælir* t. resp. *Breið-*, *Fljóts-* och *Fnjóskadalur* m. fl.

Nno. ex.: *hallingdøl*, Buskerud (Refsum MM 1925, 53); *hed-*, *drange-*, *tørr-*, *flat-* etc., Telemark (aa s. 54); *tor-*, *vegg-*, *år-*, Aust-Agder (aa. s. 55); *kvin-*, *lyng-*, *man-*, Vest-Agder (aa. s. 56); *bjall-* 1. *bjell-* (Schütte MM 1918, 14).

b. Fvn. sg. m. *dōlingr*, nisl. sg. m. -*dælingur* (pl. -*ar*), nno. *dōling*.

Langenfelt (Top. 14) anför fvn. *Orkdōlingr* t. Orkadalar, F. Jónsson (Aarb. 1907, 180) *Mjódōlingr* t. Mjövadalr.

Blöndals lexikon upptager bl. a. *Breiðdælingur* (pl. -*ar*) t. Breiðdalur, *Reyk-dælingur* t. Reykjadalur och *Svarfdælingur* till Svarfaðardalur.

Nno. *dōling*: *gans-*, *haka-*, *hur-*, *ne-*, *o-*, Akershus (Refsum MM 1925, 52); *ren-*, *rom-*, *øster-*, Hedmark (aa. s. 53); *egge-*, *nume-*, *sig-*, *sylling-*, *å-*, Buskerud (aa. s. 53); *ko-*, *lar-*, Vestfold (aa. s. 53); *jon-*, Telemark (aa. s. 54); *kvin-*, Vest-Agder (aa. s. 56).

c. -*sk-*: F. Jónsson (Aarb. 1907, 177) nämner utom ett tvivelaktigt *dōlski* (se härom även Schütte MM 1918, 115) fvn. *breiðdōlski* t. Breiðdalr, *haukdōlski* t. Haukadalar.

Nisl. heter typen *-dalskur*: *Breið*- t. *Breiðdalur* (Blöndal).

Dessa IN på *-sk-* äro substantiverade adjektiv.

A n m. 2. En del fisl.(nisl.) IN på *-döll*, *-dölingr*, *-dölski*, förete en elliptisk förkortning, jämförda med ON. Slutstavelsen i ortnamnets förled försvinner i många fall i IN. Dylika slutstavelser äro t. ex.: fisl.(nisl.) *-a* (Hauka- > Hauk-), *-ar* (Svarfar- > Svarf-), *-i* (Laugi- > Laug), *-ja* (Selja- > Sel-), *-na* (Surna- > Syr-), *-va* (Mjóva- > Mjó-). Företeelsen är synnerligen vanlig även vid andra fisl. IN, bildade av ON, vilkas s.-led börjar med t. ex. *-ból*, *-fall*, *-fell*, *-fjörðr*, *-hlið*, *-holt*, *-höll*, *-melr*, *-nes*, *-sandr*, *-vatn*, *-vík*. Samma regel gäller även de nisl. motsvarigheterna. Se ock F. Jónsson Aarb. 1907, 174. Hellquist *-inge* 246 med not 1, Noreen AIG⁴ 139.

dam, m. *dam*, *dam*. — ON: *Dammen* (11) HaTbYbJöVaMyTMorRö; *-dammen* (Fo)Ste.

IN bst. sg. m. a 1. ¹*bón*: Ha.

a 2. ¹*bón*: So.

a 3. ¹*a-bón*: So.

b 1. ¹*æn*: Va.

b 2. ¹*æn*: Ste(*rðsa-*) MyMorRö.

N. Bohuslän. *grändamæn* t. Grandammen, Herrestad; *dämæn*, Näsinge (IOD).

c. ¹*sæn*: Jö.

IN bst. sg. f. ¹*a*: Fo(*træpø-*) VaRö.

IN bst. pl. m. a. ¹*gnæ*: VaTMorRö.

b. ¹*ara*: Tb.

c. ¹*a-bóra*: Tb.

d. ¹*æn-s* (koll.): Yb.

Annat bildningssätt:

Västergötland. ¹*æra*. IN *dämæra* bildas till ON *björksjödám*, Härryda (OGB I, 8).

Dammer, se *Backer*.

drag, n. *dra*. ON: *Vassdraget* Klö. ∞ Ang. vissa betier hos *drag*, n. i boh. ON, se Abrahamson NoB 1925, 112 ff.; Lindroth SIOD III, 195. — Vid torpet Vassdraget mötas två bäckar. Namnet betyder helt enkelt 'vattendraget'. Samma bet:e är känd från Älvsb. 1. (SOÅ I, 2, 6).

IN bst. sg. m. ¹*æn*, dvs. *väsdræn*.

A n m. Abrahamson aa. uppger, att inbyggarna (stenhuggarna) på södra Malmön i mell. Boh., det s. k. Draget *dragt*, av de övriga malmöborna (fiskarbefolkningen) kallades (öknämndes) *drættrar*, obst. pl. m.

IN bildas av ortnamnsstammen med fastväxt bst. art, ett sällsynt bildningssätt. Hur *-n-* skall förklaras, vet jag icke.

Duld, n. pr. *dūdom*, *dū-* My. ∞ Detta torpnamn förekommer även adverbliellt i uttrycket *ι dūdom* 'i hemlighet', Tjörn och T, spec. i uttrycket *gá ι dūdom* om en yngling, som är ute i friarärenden och ej vill bli sedd. Ordet är säkert en gammal dat. pl. av ett (fno., fsv.?) **duld*, f. 'hemlighet' till fsv. *dylia*, fisl. *dylja* och Tjörn, Östra Orust *dūlja* (*dūdø*, *dāt*) 'dölja' och fsv. n., fisl. f. *dul*. Det kan i tillämpliga delar jämföras med fsv. *lōnd*, fisl. *leynd*, f. 'hemlighet' och fsv. nusv. *ι lōndom*. Ordet uppträder som förled i *dūdøsdgør* 'hemligheter' Tjörn. Om *dulde*, m. och *duldevatten*¹⁾ *dūdøvån*, n. se V. Cederschiöld, Om *duldar* och *duldevatten*, Boh. Folkm., 81 ff.

IN bst. sg. f. ¹*a*. IN bildas på dat. pl. [], vilken uppfattas som ordets stam. Jämför härmed, att en bindevokal inskjutes efter denna supponerade stam i sammansättningen *dūdoma-gånø*.

dy, n. *dū*. — ON: *Dyēt* Lå, *Kåpedyēt* Va.

IN bst. sg. m. **a**. **-æn*: Va (*købødūn*).

- b**. ¹*-sæn*: Lå (*dūsen*) säkerligen bildat efter bst. sg. f. *dūsa*. Detta senare kan betraktas som hypokoristiskt IN av typen ko: kossa (jfr Götling 146, eller Noreen VSpr. V, 396) eller som analogisk bildning efter ord av typen *smēsa*.

Som första sms.-led bortkastar det fem. IN *-a* och erhåller bindevokalen *-e*: *dūso-krēstina* Lå.

Dälene, n. pr. *dæra* Öd. — Äldre skriftformer: 1399 *ī Dalenom* RB 533, 1568 *Dallenn*, 1580—1 *Dellinn*, 1585—6 *Dellenn* jb. ∞ Skrivformerna *Dellinn*, *Dellenn* lägga inga hinder i vägen (se M. Olsen, Ættegård og Helligdom 171) för den tolkning *dal + vin*, som O. Johnsen (Boh. Eiend. s. 1, not 1) antager, men uttalsformen synes omöjliggöra ett sådant antagande.

Ordet är högst egendomligt. Något *dälna* känner jag icke. — En möjlighet vore att betrakta det som en omljudd bst. pl.-form i ack. av fvn. *dalr*. Lindroth har — visserligen på östsvenskt område — i ännu levande ölandsdialekter påträffat de omljudda bst. pl.-formerna *svænra* (Ölands folkhäl I, 218) 'svanorna' och *svæns* (aa. 474) 'svanor'.

¹⁾ Jfr *hurde* 'sjörå', *hur't* nu *hurdevatten* t. *hūlja* 'hölja' i Göteb. jubil. publ., FoF 1923, 23 f.

Från Ås sn på Öland känner han en sg. *vægn* (aa. 241 med not 5), vars vokal härrör från en plur. *vægnær* (enl. muntlig upplysning av prof. Lindroth). Omljudda plur.-former av gamla *i*-stammar existera således i nord. Om mitt exempel skall räknas till dem, kan jag ej avgöra. (Jfr f. ö. Lidén i Festskrift, tillägnad H. Pipping 1924, 324 f.).

IN bst. sg. m. ¹*bón*: *dæna*-. I likhet med vad som oftast är fallet i sydboh., då ON är etymologiskt ogenomskinligt, bildas IN medelst suffixets läggande till ON i dess helhet, ej till dess mer l. mindre fiktiva stam.

ener, m. *ēnær*. — ON: *Enern* U. ∞ Ordet är en gammal *ia*-stam¹) och betyder 'samling enbuskar'.

IN bst. pl. m. ¹*æbóa*.

fjäll, n. *fjæl*. — ON: *Fjället* Fo; *Fjällen* HjFoLjReMy; *-fjäll* TbJöNoSoGrKlöSteMyStaTRö; *-fjället* (3) GrLj. ∞ Den allmännaste sydboh. betydelsen torde vara 'berg, gärna långsträckt och skogbeväxt'. I Vallbo hd, Dalsl., betecknar det 'ödsliga, skogbevuxna trakter; ej särsk. höga berg' (Valbo-Ryr, Färgelanda), i norra Boh. 'en mera avlägsen bergstrakt med skog och ljung' (IOD). Se även OGB I, 157 och SIOD II, 50.

IN bst. sg. m. **a.** ¹*aŋ*: Tb(*brunæfjæl*-) No(*fjærfjæl*-).

b 1. ¹*bón*: HjFoLjRe.

b 2. ¹*s-bón* (*-bún*), obst. sg. ¹*s-bó* (*-bú*): My (*brunæfjæls*-).

c. **-æn* > *-n*, dvs. *-fjæln*: Jö(*jý*-) Klö(*sðrkæ*-) T(*væk*-) Rö(*bjðr*-).

N. B o h u s l ä n. *Fjäl*n t. Fjäll, Bro sn (IOD).

H a l l a n d. Obst. sg. *fjælə* t. Fjälla *fjæla*, Fagered (Kalén VSH 31).

d. ¹*sæn*: HjFoGrLj. Ex. från Gr äro: *bræfjæl*-, *sünæra-fjæl*-, *værfjælfjæl*-. I st. f. de två förstnämnda säges ofta blott *fjælsæn*.

Annat bildningssätt:

N o r g e. *-ing*: *Luksejell*- och *øyfjell*-, Telemark (Refsum MM 1925, 54).

IN bst. sg. f. ¹*sa*: GrLj.

IN bst. pl. m. **a.** ¹*ænæ*, dvs. *-fjælnæ*; obst. pl. ¹*ar*: Klö(*sðrkæ*-) Ste (*fjæra*-) My(*brunæ*-) MySta(*fjælnæ*) T(*væk*-) Rö(*bjðr*-).

¹) Utom *ener* finnas blott tre mask. *ia*-stammar kvar i boh. dial.: *häller hællær* 'klippåla, berggrotta', *hiller hällær* 'hjärna; berggrotta' och *løper løbær* 'löpe'. Jfr SIOD II, 60 och där cit. litt.

N. Bohuslän. -*arånə*: *fjäl-*, Bro sn (IOD).

b. ¹*ara*: Tb(*bränəfjäl-*) So(*bjèrfjäl-*); ²*arə*: No(*fèrfjäl-*).

c 1. ¹*bóra*, obst. pl. *-bór*: HjFoReLj.

c 2. ¹*s-ðóna* l. ¹*s-ðúna*, obst. pl. ¹*s-ðór* l. ¹*s-ðúr*: My.

c 3. ¹*s-ə-bóra*, obst. pl. ¹*s-ə-bór*: Lj.

d. ¹*ya(na)* obst. pl. ¹*ya*: So(*bjèrfjäl-*).

e. ¹*s* (koll.): Jö(*jýfjäl-*).

Hisingen. *fjals* t. Fjället *fjält*, gd i Kyrkeby, Säve (ES).

f. ¹*sana*: Gr(*værfjäl*) | *fjäl-* Lj(*fjäl-*); ¹*sgnə*: Fo(*fjäl-*).

fjöl, f. *fjgk*. — ON: *Fjölen* Yb. ∞ Sv. *fjöl*, *fjäl*, no. *fjøl*, fno. *fjäl* betyder vanl. 'brädstycke, bräda' (Torp); i boh. dial. även 'bräde för ögonen på oroliga kreatur; bakbräda l. -bord; sittbräda i vävstol; vändskiva på plog' (IOD). Hellquist har (NoB 1916, 138 f.) påvisat en betydelse 'bro, spång' i norska Borgartingslagen (*»fioll eda bru»*) och i det östg. *Husbyfjöl*. Samma betydelse föreligger sannol. i vårt ex. För betydelseövergången *bräda* > *spång*, *bro*, jfr förskjutningen *stock* > *spång* (över bäck l. å) t. ex. i Jö.

En sms. *Fjölebroen* är känd från 1782 som namn på ett torp i Härryda, Sävedals hd (OGB I, 12). *Fjöl(a)bro*, *fjälebro* förekommer några gånger som ON i Älvsb. l. (SOÄ I, 2, 43).

IN bst. sg. m. **-ən*, dvs. *fjên*; pl. m. ¹*ə-bóə* och (koll.) ²*a-s*.

flåg, n. *flow*. — ON: *Flåget* Gr. ∞ Ordet förekommer i Gbgs o. Bohusl. i bet:en 'brant berg, bergstup'. (Se vidare OGB I, 160; 246; 250; II, 155; SIOD II, 64; III, 163).

IN bst. sg. m. ¹*sən*, f. ¹*sa*, pl. m. ¹*sana*.

fläke, m. *frægə*. — ON: *Fläken* SteVa. ∞ *Fläke* är fvn. *fleki*, m. 'fleke, flake, skiva' (Hægstad-Torp), nyno. *fleke*, m. 'en Skive af nogen Vidde, maaske helst retvinklet' (Ross). Det förekommer i no. ON, såsom *Flekapveit* (NG XI, 359), *Flekastaðir* (ibid. I, 361) och *Fläke-marken* (ibid. VIII, 79). I norra Boh. saknas ordet sannol. Nilén (Sörb.) och Lindberg (Skeem.) upptaga det icke. Ej heller finns det i Älvsb. län (se SOÄ) eller i Fageredsmålet. Från Tjörn har jag utom de här anförda bebyggelsenamnen antecknat ett naturnamn: *Fläkebacken frægəbäkən*, en slät och jämn backe i Kollekärr, Ste. Det sydboh. ordets betydelse synes vara 'slät och jämn yta'. — Biformen *flake*, fvn. *flaki*, m. har en liknande betydelse. Ordet är känt antingen som ON l. rent appellativ i västra Sverige: bl. a. i Älvsb. l. (SOÄ VI,

128; XIV, 74) och Fagered, Hall. (Kalén Fageredsm. 67). I Norge har det i stor utsträckning ersatt det ä. *fleki* (se t. ex. NG XI, 359).

IN bst. sg. m. ¹*en* och f. ¹*a*: SteVa; pl. m. ¹*ona*: Ste.

flög, f. *flōw*. — ON: *Flögen* HaSo. Det sistnämnda ON är uppvisat redan 1354: i *Flaugenne* DN 2,268 (under Ytterby sn). 1485 heter det *Flögen ödhe* ibid. 14,124. ∞ Betydelsen är '(vind-)flöjel'. Rietz känner ordet från N. Boh. (Foss): *fluv* (*flouw*) f. 'vimpel'.

IN bst. sg. m. a. ¹*a-bōn*: So.

b. ¹*en*: HaSo. I det senare ex. kan *-n* → *η*.

IN bst. pl. m. ¹*a-bōa*: So.

Fontin, Funtin, n. pr. *fūntin*, *-in* Sp. ∞ Prof. Hj. Lindroth har i Göteborgs-Posten 20. 12. 1930 givit en intressant tolkning av tvenne dylika namn, ett i Torsby sn och ett i Kungälv stad. Han menar, att namnet står i närmaste förbindelse med ett adj. *fönti*, i Yb *funtidd*, *funti(d)*. *Funtidd* osv. är »uppkommet ur äldre *forn-tidd*, där *forn* betyder 'i fjol' och *tidd* är particip till det gamla verbet *tida* 'göra dräktig'. En *forn-tidd* ko är en sådan som hade kalv förra året och nu är 'i sin'. — *Föntin* i Torsby betecknar en mark, där man ännu i mannaminne brukat låta sin-korna beta.» Om slutledens *-n* har han ingen bestämd mening.

Namnet är säkert gammalt. I Jens Nilssøns Visitatsbøger för 1593 och 1597 (s. 90, 464 f., 622 och passim) omtalas en (Thore) Mikkel *Funtin*, rådman i Oslo.

Enligt vad prof. Lindroth meddelat mig, förekommer namnet på berget vid Kungälv i uttrycket *Fontin(a) jädrift* 1616 i Christian IV:s brev av 27.1 (nu i Landsarkivet.) Denna form var okänd för L. vid ovannämnda artikels tryckning.

Det ser sålunda ut, som om man måste räkna med ett gammalt *-n*.

Man skulle kunna tänka på ett adj.-suffix *-in(n)*, såsom prof. Lidén föreslagit mig.

I så fall skulle senare leden i *funtin* vara ett äldre **-tidinn* 'brunstig'. Detta kan vara en sekundär bildning till ett *-tidugr*, *-tidigr*. Det senare ordet uppträder i sv. dial. *tidig* 'lysten efter, brunstig', i no. dial. 'hingstgalen (om sto)', da. dial. 'med god matlust', nisl. *tidigr* 'begärlig efter' (Torp). Det no. *tidga* 'befrukta, göra dräktig' kan återgå antingen på *tidug(r)* l. *tidigr(r)*. När adjektivets *-g* (i svagtonsställning) försvunnit, har ordet associerat sig med den stora grupp nord. adj.

på *-inn*, vilka betytt 'benägen för' < 'försedd med en moralisk egen-skap' (Falk PBB 14,44). Suffixet *-inn* har i historisk tid visat sig synnerligen livskraftigt som ombildare av äldre (spec. v nord.) adj. Vi ha fvn. *fikinn* t. *fíkr*; *áfenginn* t. *áfengr*; *væginn* t. *vægr*; *gjallinn* t. *gjallr* (aa. 48, där Falk nämner ytterligare 13 ex., som han anser säkra och dessutom nio, som icke äro »ganz klar.») Av speciellt in-tresse är *horn-glóinn*: *horn-glói* (ibid.), som ur ordbildningssynpunkt utgör en parallell till den av mig antagna sammanställningen **forn-tíðinn*: **forn-tíði* < *forn-tíðig*.

Är mitt antagande riktigt, synes ON *Funtin* böra betraktas som ett subst. adj. (i mask.) på *-inn*, vars bet. är densamma, som ovan cite-rats efter Lindroth för de båda av honom tolkade namnen.

Jag har emellertid ock tänkt mig möjligheten, att *-inn* lagts direkt till ett adj. *tíð* (nyno. *tíð* 'som indträffer ofte'), fvn. *tíðr* 'som er paa färde, indträffer hyppig; ogsaa: som ligger en paa hjerte' (Torp 782 b). Detta synes formellt sannolikare, enär de av Falk anförda adjektiven äro urspr. enstaviga. Betydelsesammanhanget är i detta fall dock ej lika klart som i mitt ovan anförda tolkningsförslag.

IN bst. sg. m. *funtin*. Om IN skall betraktas som identiskt med ON l. om det är en bildning på **-en*, dvs. urspr. **funtin-en*, kan ej av-göras.

IN bst. sg. f. *fúnta*. Ordet är uppkommet genom en ellips av samma slag som *Hedda* < *Hedvig* (hypokorism). Flera sådana tvåstaviga fem. bildningar anföras under *-röd*. Namnet betraktas icke som direkt nedsättande, trots att det sammanfaller till formen med subst. *funta*, f., som i t. ex. SpLy betyder 'singo' och på Tjörn 'sämre ko i allm.' (För bet:en se ock Lindroths ovannämnda art.)

IN: Koll. säges *fúntins*.

fors, foss, m. *fsg.* — Endast ett av de hithörande sydbohusl. ON är osammansatt: *Fossa* Ste. Skriftformer: 1388 *j Hofnese a Forsom* RB 321, 1568 *y fos*, 1580—1 *i Faais* jb. Den moderna skrift- och uttals-formen återgår säkert på en äldre ack. (gen.) pl. *Forsa*.

Av de tre sammansatta ON ändas två på *-foss*: *Håfoss* Lå, *Kallefoss* Te. Det tredje är *Mölnefossa* Ste, som emellertid 1568 skrives *y Mölnnefos*, 1580—1 *Reder i Mölnnefaais*, 1585—6 *Reer i Möllefos* jb.

Kuriösa äro skrivningarna för *Håfoss* Lå: 1585—6 *Biörnn i Hoff Aas* [!] jb, *Haaff Aas* LP. 1568 skrives det *y hoffaas*, 1580—1 *Oluff i Hoffaais* jb. ∞ Realia omöjliggöra ett antagande, att senare leden skulle

vara *ås*. Det rinner nämligen en bäck (å) förbi H., där sedan gammalt en vattenkvarn funnits. Namnet betyder 'den höga forsen'. 1391 förekommer samma namn på en by i Krokstad, Sörbygdens hd, Boh.: *I nordra Hafjoss* RB 362.

IN bst. sg. m. ²*an*: Öd(*kälä-*) Lj(*brätä-*) Lå(*hå-f-*) Te(*kälä-*).

IN bst. sg. f. ²*a*: Te(*kälä-*).

IN bst. pl. m. *-ana*: Ste(*märä-*) Lå(*hå-f-*); obst. pl. *-ar*: Te(*kälä-*).

Forshälla, n. pr. *fəşälä, fəşərə*, enl. Lindroth i det äldre bygdeuttalet med *-l-*. ∞ ON är en förvanskning av subst. *for-söla* 'för solen skyddat ställe'. Se Lindroth SIOD I, 100 f.

IN ²*ä-bö*, *-n*, *-r*, *-ra*: HjReLj.

Frågot, n. pr. *frågot, -ät*. — Detta märkliga namn uppträder, så vitt jag känner till, på fyra ställen:

1. i Sta 1697 *Fråget* jb.

2. i U utt. *fröyat*. 1881 *Frågat* (a?) 1. *Kisås* (nu öde) jb. *-öy-* är hyperdialektalt.

3. i Vä enligt uppgift av prof. Hj. Lindroth.

4. i Grimetons sn, Himle hd, Hallands län.

N:r 1, 2 och 3 äro torpnamn, n:r 4 är en mindre gård under Öxnamosa; trol. är den ursprungl. utgård till Ö.

∞ Namnet torde helt enkelt böra tolkas som **frå got (got)* 'från gott'. I så fall innebär det, att ägaren 'gått från det goda', dvs. råkat i ekonomiska svårigheter, måst lämna sin gård och flytta till ett torp l. en sämre gård. Ordet skulle då semasiologiskt tillhöra den icke obetydliga grupp torp- och gårdnamn, som vittna om den västsvenska jordbrukarbefolkningens förvärvssvårigheter i äldre tid. Andra dylika namn äro *Pinan, Plågan, Jämmerbacken*, namn på tre torp i Lå.

IN bst. sg. m. ²*m*: Sta.

H a l l a n d. I Grimeton är samma IN känt (ES).

Fräkne, n. pr. *frækne*. Se även s. 102. ∞ Betydelsen är oviss. Se Lindroth i SIOD I, 18 f.; III, 24.

IN bst. sg. m. ²*ä-bön*, obst. sg. ²*ä-bö*, pl. ²*ä-böra*, obst. pl. ²*ä-bör*, dvs. *fræknebön* etc.

Funtin, se *Fontin*.

Garete n. pr. *gätä, gätä* Jö. — Enligt Tiselius (Boh. märkl. gårdar II, 169) har det »möjl. härletts från Garpenom.» Detta antagande

förefaller mig otroligt. Själv har jag ingen säker förklaring att ge. I RB förekommer icke namnet. Enligt jb 1568, 1580—1, 1585—6 fanns i Jö en gård *y gaard, i gaaidt, i gaarde* men intet *Garete*. I jb 1881 finns *Garete* men icke *Gård*. Det är möjligt, att dessa två hemman äro identiska.

IN bst. sg. m. ¹*bón*, pl. ¹*bóa*.

garn, n. *gaŋ*. — ON: *Garn* Fo. Det skrevs 1388 *oystra Garn* RB 350. Namnet förekom i äldre tid på många ställen i Sverige i bet:en 'långt och smalt vattendrag' och 'långsträckt ås l. höjning i terrängen' (Lindroth Fornv. 1914, 129, 132 f.). I Fo betecknar det flera gårdar, som alla ligga på nordsidan av ett *långsträckt* berg. Som enkelt norskt ortnamn upptages det 1396 i RB 245 (*i Borgosyslo*) och 238 (*i Vikenne*). I jb 1585—6 omtalas en *Suennð i offuergarnn* Öd.

IN bst. pl. ¹*gnə*.

Annat bildningssätt:

Gottland. *Gammalgänningar* t. Gammalgarns sn (Sahlgren Kölingared 20).

gata, f. *gåða, gåda*. — ON: Samtliga här anförda exempel äro bildade till det enkla *gåda* utom *brē-* Ste och *rənə-* Te, de enda ex. från dessa socknar. ∞ Betydelsen är 'inhägnad väg (eg. för kreatur)'

IN bst. sg. m. ¹*ən*: HaRoHåHjVåFoGrSteVaTe(*gåd-*).

H a l l a n d. Från Fagered anför Kalén ett *gåtə*, obst. sg. (VSH 31).

IN bst. sg. f. ¹*əlx*: HaVa.

IN pl. m. a. ¹*gnə*: Fo; *gnə*: VaTe.

b. ¹*ə-bó(a)*: Ly.

c. ¹*a-s* (koll.): HaHj.

gena, f. *gèna*. — ON: *Gena(n)* Lj. ∞ Betydelsen är 'genväg'.

IN bst. pl. m. ¹*anə*: *gèn-*.

-gil, n. ¹*gæŋ* (även ¹-). — ON: *Angille* Jö, *Hegille* So. Äldre skriftformer: 1568 *Angelit*, 1585—6 *Anngellie* jb; 1388 *I Hæidars gili* RB 337, 1399 *i Hæidagili* RB 532, 1568 *hegild*, 1585—6 *högellie* jb. ∞ *-gille* är dat. sg. av det ord, som i no. dial. heter *gil*, n. 'bergsklyfta, fördjupning' och där uttalas »*Jel* med lukt *e* eller *Jəl*» (NG Indl. 51).

IN bst. sg. m. a. *¹*s-bon*, dvs. *ánæsbon*: Jö.

b. *¹*m*, dvs. *hèjæn*: So.

IN bst. sg. f. *¹*ska* dvs. *hèjéska*: So.

gilja, f. *gêlja*. — Ordet förekommer i mitt material dels enkelt: Mor Rö, dels sammansatt: Te. ∞ Det synes huvudsakligen uppträda i boh. dial. (Rz 192 b; OGB II, 172 och not 1; SIOD II, 60), där det betyder 'trång (men framkomlig) dalgång i ett berg; bergpass'. Att 'mellan sidoväggarna, som äro av sten, går en smalare jordremsa' (SIOD II, 60 ang. förhållandena i Mo, Bullaren) och att denna kan vara beväxt med träd, tycks framgå av ON *Aspegiljan* Tuve (Hisingen) och *Askegiljan* Te (Orust). (I SOÄ I, 7 anföres *gilja*, f. 'hålväg'.)

IN bst. sg. m. ²*en*: MorRö; Te(*åskæ*); f. ²*a* och pl. m. ²*gnæ*: Rö.

***gjåta**, f. *gêda*. — ON: *Madgjåtan* Te. ∞ *Gjåta* synes i Bohuslän vara känt endast från Orust. I det av mig anförda ON betyder det 'en trång dalgång mellan berg' = *klæmæ*. I IOD:s samlingar, där appellativet finnes upptecknat från Te och Sta, tillägges på ett ställe 'trängre än *gilja gêlja*, snarare som *klæmæ*; det bör även finnas lite gräs och dyl. där', på ett annat 'ofta med några buskar och träd'.

IN bst. sg. m. ²*en*, pl. m. ²*gnæ*: *mågêd*-.

glupp, m. *glup*. — ON: *Gluppen* Fo. ∞ I no. dial. förekommer ett subst. *gloppa*, *gluppa*, f. 'håla, klyfta i berg; tvär fördjupning i jorden; och liknande' (NG Indl. 51; Aasen; Ross; Lind Personbin. 112). Det användes ofta i no. gårdn. (t. ex. NG XII, 468). I södra Dalsland och norra Bohuslän finns enl. IOD ett *glüpa*, f., i bet:en 'springa, skreva' (Mo och Naverstad, Boh.); 'glänta, mindre öppning |i skog|' (Rännelanda och Lerdal, Dalsl.; Skee, Mo och Bokenäs, Boh.); 'tomrum, mellanrum' (Färgelanda, Dalsl.).

Gloppi, m. är i Norge uppvisat som fjordnamn, vilket sedermera övergått att beteckna ett helt härad (NG XII, 455).

Glupp, m. har jag utom i ex. från Fo påträffat i den adverbiala förbindelsen *pa glüpp* 'på glänt', Svarteborg, N. Boh. (IOD).

Att *glupp*, m., i äldre forshäladial. haft ungefär samma bet:er som *gluppa*, *gloppa* här ovan, visas därav, att den så benämnda lägenheten ligger i ett skogsområde med höga berg å ömse sidor.

IN bst. pl. m. ²*gnæ*.

-gren, f. ²*gren* (-*gren*). — ON: *Källe*- Fo, *År(e)*- Öd. Det senare ON skrevs 1388 i *Argræini* RB 346, 1568 *Agreim*(?), 1573 *Aargrenn* jb. ∞ *Gren* betyder i ovanstående ON 'förgrening' (så fno., fisl. *grein*, f.). I Öd skiljer en ågren hemmanen *Storårgren* och *Lillårgren*. Andra ex. på *-gren* i ON anföras av J. Sahlgren i NoB 1925, 203 ff., där ock annan hithörande litt. citeras.

IN bst. sg. m. ¹*sən* med bortfall av stamutljudande *-n* > ¹*grēsən*: Fo (*šælə-*).

IN bst. pl. m. **a.** ¹*gnə*: Fo(*šælə-*).

b. ¹*s-šóá*: Öd(*šr-*).

c. ¹*sgnə* med *n*-bortfall som i sg., dvs. ¹*grēs gñə*: Fo (*šælə-*).

grind, f. *grin* (-i-). — ON: *Grinden* HjKlö; *-grinden* JöNo. ∞ I ex. från No betyder *grind* 'fälla för får', i de övriga ex. 'grind'.

IN bst. sg. m. *¹*ən*: Jö(*älsgrin*) No(*sògrin*) Klö(*grin*).

IN pl. **a.** ¹*a-s* (koll.): No(*sògrin-*).

b. ¹*a-ššlket* (koll.): Hj(*grin-*).

grop, f. *grob*. — ON: *Gropen* RoSte. ∞ Ordet betyder här som annars i sv. 'fördjupning i jorden'.

IN bst. sg. m. ¹*ən*, RoSte; f. ¹*a*, pl. *-gnə*: Ste.

V ä r m l a n d. *gròp|ən*, *-ranə*, Silbodal (ES).

groppa, f. *gròpa*. Re. ∞ Namnet åsyftar en 'jordkula', som användes till människobostad. Ordet betyder i sv. dial. 'hålighet, grop på vägen' (Rz 219 b), i no. 'rendeformig indskjæring i jorden' (Torp NNEO 184).

IN bst. sg. m. ¹*ən*, f. *-a*, pl. *-gnə*.

gränd, f. *græn*. — ON: *Grænna* (acc. 1!). Det skrevs 1581 *Grenden* jö. Ortnamnet betyder 'grannelaget, trakten', och utgör en gemensam benämning på ett stort område i Va (se kap. I, Valla, avd. C). Om namnet är ett i språket fortlevande minne av en tidigare administrativ samfälling, är ej lätt att avgöra. I varje fall är ordet icke ensamstående bl. svenska ortnamn. Se t. ex. *Gränd*, Älvsb. 1. (SOÄ VII: I, 113). — I Norge är den gamla grendindelningen allmänt förekommande. Den har där sin orsak i naturförhållandena, som tvingat människorna att bo nära varandra på de odlingsbara ställena (A. Bugge, Norsk Folkekultur III (1917), 137 ff.).

IN bst. m. ¹*büna*, dvs. *græn|büna*.

gård, m. *gäy*. — ON: *Gård* My; *Gåre gækə* SpSteT; *-gård* (44) HaLy-YbNoSoSpUVäFoKlöVaLåMyTMorRö; *-gården* (33) HaLyRoTbYbHå-SoÖdHjFoKlöVaLåMorTe; *-gårdarna* (4) LyTbSo. ∞ Möjl. hör *Garete* Jö hit. (Se detta ord!)

A. Av *Gåre* Ste *bildade* IN.

Slutvokalen i *Gåre* Ste har en ö-liknande klang och tendens till halv-

längd. Den liknar därför namn, som sluta på *-ö*, och följer vid IN:s bildningen dessa. IN heter sålunda sg. *gåköl|n*, pl. *-na* med långt *ö* (jfr under *ö*).

B. Övriga IN.

IN bst. sg. a. ¹*an*: Hj(*bilögåkr-*).

Västergötland. *sörgården* t. Sörgården, Härja sn (SIOD IV, 6).

Dalsland. *Humlegårdarn* (Göteb. jub. publ. 1923, FoF 150).

b1. ²*bön*: Sp(*gåkr-* t. *gåkrö*).

b2. ¹*s-bön*: Ha(*nègasbön*) Öd(*kèsgasbön*).

Hisingen. *Hökegårdsbon* t. Hökegården, Lundby (OGB II, 115).

c. ^{*}*ön*, dvs. *-gåkr(-ggn)*: Ha(*nöl-* och *sörgån*) Ly (*væstergån*) Tb(*skögån* t. *skögån*) Yb(*östæ(r)gån*) Hå(*öpgån*) So(*mælgån*) No(*gådæ-*, *mælama-*, *nè-* och *östegån*) Sp(*öpa-*, *östegån*) Öd(*nölgån*) Klö(*køkr-* och *mælmægån*) Va(*åbrögån*) Lå(*grènegån*, *büsgån* t. *büsgåkr*) Mor(*ögån*, *nègån*) Rö(*üda-* och *ütgån*).

N. Bohuslän. *bösgårn* t. Boråsgården *bösgårn*; *nýgån* t. Nygard *nýgåk*, Näsinge (IOD).

Västergötland. *brógoran* t. Brogården (Götling SVSO 70).

Halland. Obst. sg. *mælomgåkrö*, bst. sg. *mælomgårn* t. Mellangården, Fagered (Kalén VSH 34, där ytterligare ex. anföras).

d. ¹*vgæn*, obst. sg. *-vgö*: Ly(*öpgåkr-*) So(*üda-* och *öpgåkr-*)

Hj(*bilö-* och *gådögåkr-*, obst. sg. *-vg|ö*)

Västergötland. Obst. sg. *bös-*, *hèmasgåkrvgö*, *brö-*, *frögåkrvgö*, Göteve (Götling SVSO 133).

Värmland. Obst. sg. *nöl(k)gåkrvg* t. *nölgåk*; *ögåkrvg* t. *ögår*, Silbodalen (ES).

e. ^{*}*sæn* dvs. *gåssæn* l. *gåssæn*: Fo(*nöl-*) My(*gåssæn* t. *gåkr*) T(2 ex. *gåssæn* t. *gåkrö*).

IN bst. sg. a. ¹*a*: Tb(*skögåkra* t. *skögån*) Sp(*öpgåkr-*) Klö(*kølgåkr-*, *væstergåkr-*) Lå(*büsgåkr-* t. *büsgåkr*, *öpgåkr-*).

N. Bohuslän. *bösgåka* t. *bösgårn*, Näsinge (IOD).

b. ^{*}*ska*: Ha(*nölgåska*).

IN bst. pl. m. a. ¹*anö*: No(*nè-* och *væstegåkr-*) Hj(*nölgåkr-*); ¹*anö*: Fo(*nölgåkr-*); *-anö*: Klö(*mælm(æ)gåkr-*, *væstergåkr-*) Va(*åvørgåkr-*, *nègåkr-*) Lå(*büsgåkr-* t. *büsgåkr*, *grènegåkr-*) My(*nègåkr-* t. *nègåkr*) Mor(*mælom-*, *ö-* och *östergåkr-*) Rö(*üda-* och *ütgåkr-*) Te(*næregåkr-*).

N. Bohuslän. *nýggákanə* t. Nygård *nýggákr*, Lur (IOD).

Halland. Obst. pl. *länbögátra*, bst. pl. *-gátrana* t. Landbogaräden, Fagered (Kalén VSH 34).

b. *-ara*: Hj(*bílə-*, *gàdə-* och *nòkrgákr-*).

c 1. *˘ə-bóa*: Sp(*gákr-* t. *gátrə*).

c 2. **˘s-bó(a)*, dvs. *˘gasbó(a)*: Ly(*sòr-*) Yb(*kastələ-*, *òpə-*) Hå(*gàdə-*); *˘s-bóa*: U(*nəgasbóa* t. *néggákr*).

Hisingen. *òstergásbo* t. *òstergán*, Rödbo (IOD).

d. *˘vga(na)*, obst. pl. *˘vga*: Ly(*òpəgákr-*) So(*ùdə-* och *òpgákr-*) Sp(*mælangákr-*); *˘vga*, obst. o. bst. pl.: TbYb(*òpəgákr-*) Yb(*mələ-* och *vəstəgákr-*) Hå(*òpəgákr-*); *˘vgana*: No(*mələmə-*, *nə-* och *òstəgákr-*); *-vgana*: Hj(*bílə-* och *gàdəgákr-*, obst. pl. *-vgar*).

Hisingen. *nètrə* och *òvəgákrvga*, Björlanda. Namn på dem, som bo nära nedra l. övra vägen till Göteborg. Gränsen går mellan Kvistljungby och Lossby (ES).

Västergötland. *bòs-* och *hèmasgákrvga* t. resp. *bósgan* och *hèmasgán*; *brògákrvga* t. *brógan*, *frògákrvga* t. *frógan*; samtliga äro gårdar i Göteve sn (Götling SVSO 133).

Värmland. *nò(kr)gákrvga* t. *nòkrgákr*, *ògákrvga* t. *ògan*, Silbodal (ES).

e 1. **-s* (koll.): Yb(*vəstəgás*) Hj(*bəns-*, *hərs-*, *skrædars-* och *sòrgás* [1.-s]) Vä(*vəstərgás*).

Hisingen. *bərrgás* t. *bərrgán*, Lilleby, Björlanda sn; *hərvəgás*, t. *hərvəgán*, Askesby; *vəstəgás* t. *vəstəgan*, ibid.; *sməgás* t. *sməgan*, Öxnäs; de tre sistnämnda i Säve sn (ES).

e 2. **-n-s*: Sp(*òpəgáns*).

Hisingen. *krògan* t. *krògan*, Tingstad, Backa (ES).

f. *˘sganə*: T(2 ex. *gásganə*, obst. pl. *-sar*, *-sar*).

Anm. Prof. Lindroth har för mig påpekat det intressanta ON *gána bərr* i Önnered, V. Frölunda, Askims hd, Vg. Förra leden torde vara gen. pl. av ett IN, som betytt 'de som bo på gården' (jfr *òpəv* *gán* i motsats till *nér pa tén*).

Elliptiska bildningar.

Bohuslän. *mələman* t. *mələmgán*, Flateby, Hå; *brəmsən*, m. och *brəmsa*, f. t. *brəmsəgán*, Klåverön, Ly; *knàbən* t. *knàbəgán*, Restad, Hå; *gádən* t. *gádəgán* Hå; *gádən* t. *gádəgákr* No; *skjətən* t. *skjətagán* Öd (ES).

Västergötland. *gádən* t. *gádəgán*, *lələn* t. *lələgán*, Göteve sn

(Götling SVSO 70); *frälson* t. Fräsegården, *hūon*, m., och *hūsa*, f., t. *hūkagār*, *mēlōn* t. Mellumgården, Härja (Bromander SIOD IV, 5 f.). Vissa av dessa, såsom t. ex. *skiptōn*, skulle ock kunna vara ärftliga benämningar på gårdens ägare. I så fall är PN primärt i förhållande till ON.

gärde, n. *ȝæt*. — ON: *Gärdet* LyStaMor; *-gärde* (12) YbHåJöUÖd-FoLjTe; *-gärdet* (23) HåSoSpUÖdHjVäReKlōVaLåStaMorRöTe. ∞ Ordet avser 'den odlade inhägnade jorden' i motsats till utmarken (jfr OGB I, 3).

IN bst. sg. m. a. *¹-*bōn*, dvs. *ȝæsþōn*: Jö(*lāȝō-*) Hj(*þȝæþōn* t. *þȝæt*).

b. **-ōn*: Yb(*vīȝæn* t. *vīȝær* 1. *-fæt*) Hå(*mūrȝæn* 1. ¹ - t. *mūrȝæt*) Jö(*lāȝȝæn*) So(*væstȝæn*) Sp(*māȝæn*) Öd(*būskæn* t. *būskæl*, *sōȝæn* t. *sōȝæt*, *vēskæn* t. *vēskæt*) Fo och Lj(*vētȝæn*, *ȝæn*); Klō(*þȝæn*) Va(*þȝæn* 1. ¹ - t. *þȝæt*) Lå(*hūsȝæn*) Mor(*ȝæn* t. *ȝæt*) Rö(3 ex. *þȝæn* 1. *þȝæn*) Te(*sānȝæn*).

N. Bohuslä n. *hēȝār* t. Hegärde, Bro sn (IOD).

Halland. Obst. sg. *gūlsȝæt*, bst. sg. *-ōn* t. Gullskinnsgärde *gūlsȝæt*, Fagered (Kalén VSH 26; s. 27 anföres ytterligare 6 ex. av denna typ, alla i obst. sg.).

c. *ȝæn*, obst. sg. *ȝæn*: Yb(*mōȝkȝæt*) Hå(*mæljæt* t. *mæljæt*).

IN bst. sg. f. a. ¹a: Va(*þȝæt* 1. ¹ - t. *þȝæt*) Rö(3 ex. *þȝæt*) Te(*þȝæt*).

b. **-ska*, dvs. *ȝæška*: Sp(*kōlā-*, *mā-*).

IN bst. pl. m. a. ¹anā: Re(*hāvȝæt*); ¹anā: Klō(*þȝæt*) Va(*þȝæt* 1. ¹ - t. *þȝæt*) Lå(*hūsȝæt*) Sta(*ȝæt*-, *þȝæt*-) Mor(*ȝæt* t. *ȝæt*, *nōȝæt* t. *nōȝæt*) Rö(3 ex. *þȝæt*) Te(*sānāȝæt*-, obst. pl. *ȝar*).

Västergötland. Bst. pl. *āpālȝæt* t. Apelgärde *āpālȝæt* (OGB I, 3), *būȝæt* t. Bugärde *būȝæt* (ibid. 7), *klādȝæt* t. Kläddegärde *klādȝæt* (ibid. 17 f.), *šæfȝæt* t. Kärrsgärde *šæfȝæt* (ibid. 21), *præšȝæt* t. Prästgärde *præšȝæt* (ibid. 24); samtliga i Härryda sn, Sävedals hd.

b I. ¹a-bō(a): Ly(*ȝæt*).

Hisingen. *ðstȝæt* t. Östergärde *ðstȝæt*, Björlanda (ES).

A n m. Märklig är formen $\gamma\acute{e}t\text{-}\acute{a}\text{-}b\acute{o}(a)$ Ly såtillvida, att IN:et bildas till ON:et i bst. sg., ej till dess stam. Allmännast brukad är dock formen $\gamma\acute{e}t\text{-}\acute{a}\text{-}b\acute{o}(a)$.

b 2. * $\text{-s-}\acute{b}\acute{o}(a)$, dvs. $\text{'}\gamma\acute{a}s\acute{b}\acute{o}(a)$: Yb($m\acute{o}p\acute{k}\acute{a}$ -, $\acute{u}l\acute{v}\acute{a}$ -, $\acute{a}p\acute{a}$ -)

Hå($m\acute{a}l$ - t. $m\acute{a}l\gamma\acute{a}l$); * $\text{'}\text{-s-}\acute{b}\acute{o}ra$: Vå($\acute{e}\gamma\acute{a}s\acute{b}\acute{o}ra$ t. $\acute{e}\gamma\acute{a}t$).

c. $\text{'}\text{-}\acute{y}a$: Yb($m\acute{o}p\acute{k}\acute{a}\gamma\acute{e}t$ -) Hå($m\acute{a}l\gamma\acute{a}l$ -).

N. B o h u s l ä n. $h\acute{e}\gamma\acute{a}k\acute{e}\gamma\acute{a}n\acute{a}$ t. Hegärde, Bro sn (IOD).

V ä r m l a n d. $n\acute{e}t\acute{k}\acute{r}\acute{e}l\acute{v}\acute{a}n\acute{a}$ t. $n\acute{e}(v)l\gamma\acute{e}k\acute{a}$, Silbodol (ES).

d. * -s- : HjVå($\acute{e}\gamma\acute{a}s$, $\acute{e}\gamma\acute{a}s$).

IN bst. pl. f. * $\text{'}\text{-}sk\acute{e}ra$: Sp($k\acute{e}l\acute{e}\gamma\acute{a}s\acute{k}\acute{e}ra$).

A n m. Någon säker elliptisk IN:sbildning till *-gårde* har jag icke påträffat, ty $k\acute{h}\acute{e}d\acute{e}n$ t. Kläddegärde (OGB I, 17 f.), $f\acute{i}n\acute{t}\acute{e}n$ t. $f\acute{i}n\acute{t}\acute{e}\gamma\acute{e}t$ U och $sk\acute{a}n\acute{s}\acute{e}n$ t. $sk\acute{a}n\acute{s}\acute{e}\gamma\acute{e}t$ Mor torde alla ha funnits före ON på *-gårde* och böra sålunda tolkas som **Skintens gårde* etc. Jfr dock OGB I, cit. st.

gömme, n. $\gamma\acute{u}m\acute{e}$. — ON: *Gömm*e Lå; *Gömm*et Ro. — Ordet förekommer som ON även på andra håll i Göteb. och Bohus län (OGB II, 12; 84). ∞ Den egentl. betydelsen är 'gömmställe'. [Enl. Hpk är G. i Ro en förkortning av *Tjuvgömm*et.] Långelandanamnet skrevs 1388 *afl Groymi* (?) RB 316, c. 1528 *Gemmen* NRJ 4, 198, 1544 *i geme*, 1585—6 *i Giemme* jb.

IN bst. sg. m. $\text{'}\acute{a}n$: Ro ($\gamma\acute{u}m$ -) Lå ($\gamma\acute{u}m$ -); pl. m. obst. $\text{'}\acute{a}r$, bst. $\text{'}\acute{a}n\acute{e}$: Lå ($\gamma\acute{u}m$ -).

hage, m. $h\acute{a}w\acute{a}$, $h\acute{a}w\acute{a}$, $-(h)aw\acute{a}$. — ON: *Hagen* JöNoÖdHjTRöTe; *Haga* (pl.) JöLåSta; *-hage* My; *-hagen* (43) KaSoSpUHjGrLjKlöSteVaLåTMorRöTe.

IN bst. sg. m. a. $\text{'}\acute{a}\eta$ dvs. $\text{'}\acute{h}\acute{a}w\acute{a}\eta$ obst. sg. $\text{-ar}\acute{e}$: So($l\acute{u}n$ -) Hj($d\acute{a}m$ -).

b 1. $\text{'}\acute{a}\text{-}b\acute{o}n$: Jö.

b 2. $\text{'}\acute{a}\text{-}b\acute{o}n$: Öd.

c. $\text{'}\acute{a}n$: dvs. $\text{'}\acute{h}\acute{a}w\acute{a}n$ - 1. $\text{'}\acute{h}\acute{a}w\acute{a}n$: Ka($h\acute{u}k\acute{r}\acute{a}s$ -) Jö($h\acute{a}w\acute{a}n$) Sp($h\acute{e}st$ -) U($m\acute{e}s$ -) Lj($k\acute{r}\acute{e}f\acute{s}$ -) Klö($k\acute{u}k\text{-}h$ -), Ste($n\acute{e}k$ -, $p\acute{r}\acute{e}st$ -) Lå($k\acute{u}k$ -, $\acute{a}p$ -) My($b\acute{a}k$ -) Sta; T($h\acute{u}s$ -) Mor ($br\acute{u}$ - $k\acute{u}k$ -, $k\acute{u}$ -, $k\acute{w}\acute{u}\eta$ -) Rö($g\acute{a}m\acute{k}\acute{a}$ -, $n\acute{u}$ -, $sk\acute{a}w$ -) Te($\acute{a}k\acute{a}$ -, $n\acute{e}k$ -, $str\acute{a}n$ -).

N. B o h u s l ä n. $st\acute{e}r\acute{m}h\acute{a}g\acute{e}n$ t. Stormhagen, Herrestad (IOD).

H a l l a n d. $\acute{e}sp\acute{e}h\acute{a}w\acute{a}$; (obst. sg.) t. Espehagen, Fagered m. fl. ex. (Kalén VSH 33); $b\acute{ö}k\acute{e}h\acute{a}w\acute{a}$ t. Bökehage $b\acute{ö}k\acute{e}h\acute{a}w\acute{a}$ (ibid. s. 27).

d. ¹*səm*, dvs. ¹*hāwsəm*: Gr(*dām-*, *hēkr-*).

Annat bildningsätt:

ON användes som IN: *Hagen* (R. Brieskorn UUA 1915, Bd I, h. 2, 71).

IN bst. sg. f. **a.** ¹*a*, dvs. ¹*hāwa*: Sp(*hæst-*) Ste(*præst-*) Mor(*inlans-*, *pīn-*) Rö(*gāmkr-*, *æy-*) Te(*lêl-*).

b. ¹*əla*, dvs. *hāwəla*: Jö.

IN bst. pl. m. **a.** ¹*anə*: No; ¹*anə*, obst. pl. *-arə*: Hj(*dām-*) ¹*gnə*: Ste(*nøkr-*) Va(*kåk-*) Lå(*kåk-*, *æy-*) My(*båk-*) Sta; T(*hūs-*, *ø-h-*) Mor(*brū-*; *inlans-*, använt om fem.; *kwån-*) Rö(*gāmkr-*, *nū-*) Te(*kwånə-*).

b. ¹*ə-bōna*, (¹*ə-būna*): Lå.

Hisingen. *ākshawəbō* t. Oxhagen, Rödbo (IOD).

c 1. ¹*m-s* (koll.): JöSp(*rū-*).

c 2. ¹*ə-s*: (koll.): Hj(*šæl-*, *æy-*).

Elliptisk bildning.

Bohuslän. *tūvən* t. Tuvehagen *tūvəhdqəm*, Herrestad (IOD).

***hak**, n. *-(h)ag*; ***haka**, f. — ON: *Almag* My. Äldre skrivformer: 1519 *Almaghe* NRJ 3,10; c. 1528 *Almaall* NRJ 4,200; *Aalgaard* ibid. 4,201; 1535 *Almaghe* NRJ 4,493; 1534 *Almag* DN 14,738; 1544, 1568 *Almag* jb, 1580—1 *Almuig* jb, *Allmaig* KL., 1585—6 *Almaigh* jb, 1594 *Alemager* JNV 2II. ∞ Av de olika efterlederna (*-ag(e)*, *-aall*, *-gaard*, *-vig*, *-ager*) att döma, synes ordet redan tidigt ha varit obegripligt — åtm. för skrivarna. Två (tre?) tolkningsmöjligheter erbjuda sig emellertid. I boh. dial. förekommer ett *hak*, n. 'hack, liten skåra', uppvisat i Va, Skee, Kville; 'remsa, stycke' Lyse, Brastad, Bro, 'hack på eggjärn' Sörb., Skee; 'oslagen udde i äng' Sörb. (IOD). Ordet är mig veterligt icke uppvisat i ON, men lokalt sett är det lätt att tänka sig användningen. Sydost om den s. k. Allmags-Kilen skär en V-formigt bildad, liten vik in i landet.

Lika nära ligger en annan tydning. De två skrivformerna 1519, 1535 *Almaghe* synas kunna ge näring för misstanken, att efterleden är en försvagad oblik kasusform av det *haka*, f., som Sahlgren (NoB 1922, 137 ff.) anser vara en primär stam med betydelsen 'det utskjutande; utsprång; udde'. För min del är jag böjd att tro, att denna alternativa tolkning ligger sanningen närmast. Dels är udden söder om Almagskilen den del av Orust, som man här först och lättast lägger märke till ut från sjön. Dels finns ett om ock osäkert parallell-

namn i det *Åsaka*, som uppträder i olika former och med olika uttal på många ställen i Sverige.

Speciellt intressant är det halländska by- och sockenn. *Asige* i Årstads hd. Dess skriftformer från 1500-talet uppvisa en märklig överensstämmelse med vårt ON. Det skrives 1537 *Assage*, 1569, 1610 etc. *Aasagger* (se Sahlgren aa. 138 f.).

I fråga om bortfallet av det supponerade *-e* behöver jag endast hänvisa till *-ös* < *-öse* i Ellös Mor, *-hal* < *hale* i Räfshal KaVa.

Slutligen skulle senare leden kunna vara *-hake*, m. Jfr *Haken*, *Hakebåden* Tjörn (SIOD III, 31; 174).

I alla tre fallen måste IN:stammen emellertid vara ett **-Alm-hak-ålm-(h)åg-*:

IN bst. pl. *ʰanə: ålmåg-*.

-(h)al(e), m. **(-h)al̥**. — Ordet förekommer som efterled i *ræfsal̥* KaVa. Bland äldre skriftformer märkas: 1) Va 1396 *j Røfshala* RB 229 (jfr *j Repsale* Ste RB 322), 1568 *j Refftzhal*, 1580—1 *i Reffshalle*, 1585—6 *i Reffsall* jb; 2) Ka 1388 *j Ræfsala* RB 338, 1544 *y reffssall*, 1580—1 *i Reffzhalle*, 1585—6 *i Reffsall* jb. ∞ *Hale*, m., fno. fsv. *hali* betyder 'spetsig ände; svans'. Det förekommer med förleden *Refs-* särskilt i no. ortn. (t. ex. NG V, 241; VII, 28) och syftar då på en ås l. åkerjord, som ser ut som en rävsvens. Jfr ock *Kattarhali* (NG I, 277) och *Hundshali* (NG VI, 85).

IN bst. pl. m. **a.** *ʰanə: Va.*

b. **ʰs-ðó(a)*, dvs. *ræfsasðó(a)*: Ka.

hall, f. *hal*, *hal-*, *-al*; pl. **hallarna** *hålara*. — ON: *Hallen hāla* Mor; *Hallarna* TbNo; *-hall* (7) HaLyTbYbKlōMor; *-hallen ʰala* Va. ∞ *Hall* är fem. sannolikt över hela avhandlingsområdet (se t. ex. SIOD III, 31). Det har samma betydelse som det mask. *hall*, '(slät) berghäll', som är karakteristiskt för Sävedals härad, Örgryte och Lundby snr (OGB I, 8; 56; 118; 128; 157; II, 67, 94, 154). I Norum betyder pl. 'hedliknande långsluttande berg'. I no. ON förekommer det både som mask. (t. ex. NG VII, 393) och fem. (t. ex. NG V, 129).

IN bst. sg. m. **a.** *ʰan̥*, obst. sg. *ʰarə: Tb (vê-)*.

Västergötland. *hålan̥(η→n)* t. *Hallen hāl̥n*, Landvetter (OGB I, 56).

b 1. *ʰə-būn*, obst. sg. *ʰə-bū:* Mor.

H a l l a n d. *ʰbó:* (utan bindevokal): *håll-* t. Rävhall, Fagered (Kalén VSH 37).

b 2. ¹-*ərə-bón*: TbNo.

b 3. ¹-*s-šón*, obst. sg. ¹-*s-šó*: Ha(*kòŋ-*) Yb(*kàn-*).

c. ¹-*ən*, dvs. (*-h*)*ál*n: Sp(*tš-*) Klö(*līm-*) Va(*bù-*).

Västergötland. ¹-*ən*: *fkàälən*(*fkà-*) t. *Flahall*, Härryda (OGB I, 10), *hàlən* t. *Hallen* (aa. 56) och *šèrhàlən* t. *Kärrhallen*, Landvetter (aa. 77 f.).

IN bst. sg. f. a. ¹-*a*: Sp(*tš-*).

b. ¹-*búsa*: Mor.

c. ¹-*ska*: Tb(*vé-*).

IN bst. pl. m. a. ¹-*a*: Tb(*vé-*); ¹-*qna*, obst. pl. ¹-*ar*: Klö(*kàmp-*) VaMor.

b. ¹-*ara*, obst. pl. ¹-*arə*: Tb(*vé-*).

Västergötland. *hàlara* t. *Hallen*, Landvetter (OGB I, 56).

c 1. ¹-*bó*: Tb; ¹-*bóa*: No; ¹-*búna*: Mor.

c 2. ¹-*s-šó(a)*: Ha(*kòŋ-*) Yb(*kàn-*).

d. ¹-*s*: Ha(*kàn-*).

Hisingen. *kànals* t. *Kanehall*, Säve (ES).

Andra bildningssätt:

Västergötland. a. I *Halla led* är f. leden trol. ett IN i gen. pl. m. (OGB I, 56 och 231).

b. *-ərə*: *hàl-*, Landvetter (OGB I, 56) och *fkàäl-* (aa. 10).

Hallin, n. pr. *hàlén*, *hàlén*, *-ŋ* My. ∞ I brist på tillräckligt gamla skriftformer stannar jag vid följande försök till konklusion, byggt på uttalet och reala fakta. Ordet förefaller vara sammansatt av fvn. *hallr*, sv. dial. *hall* 'sned, lutande' och *-vin*. Det uteblivna omljudet i första stavelsen bör ej förvåna. Har första ledet i namn, sammansatta med *-vin* en vokal, som kan träffas av omljud, finner man former dels med *i*-omljud, dels med *u*-omljud, dels utan omljud, t. ex. *Sandvin*, *Söndin*, *Sendin* (NG Indl. 86; Skulerup, Om *vin*-namnenes behandling i fogderierne Nedre Telemarken og Bamle, passim). — Realia bestyrka antagandet, att Hallin är ett *vin*-namn. Bygden ifråga är en mot öster svagt sluttande dalgång, som sträcker sig i nordlig riktning (se f. ö. s. 157 med not 2).

I Norge finnas liknande namn: *Hollen herred* och *Hollen sogn* (NG VII, 163) o. a. Socknens namn skrevs 1377 *a Hallini* DN I, 333. Namnen förete visserligen omljud, men de ha just den betydelse, som jag antagit för Hallin i Myckleby.

IN ¹-*s-šú*, *-n*, *-r*, *-na*: *hàlén-*.

hals, m. *hals*. — ON: *Lille-* och *Storehals* Lå. ∞ Betecknar trol. urspr. det halsliknande smala och långa näset i sydost, vars yttersta del kallas *Halsanabben*. För diskussionen om ordet *hals* i ON, se Sahlgren NoB 1925, 203 och där cit. litt.

IN bst. sg. m. -*æn*; pl. ¹*gnæ*, ²*æ-bóna* 1. ³*æ-búna*.

A n m. Om *Helsingiar*, *Hälsing(e)* o. andra böjningsformer, se t. ex. Langenfelt Top. 13, Hellquist SEO 257 a, Hesselman NoB 1930, 13.

Hamilton, n. pr. *hámætón* Sp, *hámiltón* Va. ∞ Bägge trol. gamla båtsmansnamn, som övergått på ställena. Numera finnas inga ägare med det namnet. Det är svårt att säga, om benämningen direkt 1. via lokalen övergått på senare tidens innehavare.

IN (?) bst. sg. m. = ON: SpVa.

IN (?) bst. sg. f. a. ¹*a*: Va(*hámiltón*- 1. *tóna*).

b. ²*ska*: SpVa.

IN (?) pl. (koll.) ³*s*: Sp.

hammer, m. *hámær*, ¹(*h*)*ámær*. — ON: *Hammer* HaNoSoVa; *Hamra* pl. kasusform U; *-hammer* (6) KaTbNoÖd. ∞ Betydelsen är 'stenig backe, stenig ås' (jfr OGB I, 315, 316). I Va avser det ett 'framskjutande trubbigt bergnäs'. En liknande betydelse är känd från Lundby sn (OGB II, 152).

Obs.! I de sydboh. IN på *-hammer* faller -*æ*- i -*ær*-, om suffixet börjar på -*a*-.

IN bst. sg. m. a. ¹*s-bón*, dvs. *hámæsbón*: Ha.

b. *²(*æ*)*n*, dvs. *hámæþ*: Ka(*riðámæþ*); NoSoVa(*hámæþ*) No(*brúðr*-) Öd(*þðþhámæþ*, *læsámæþ*).

Andra bildningssätt:

N o r g e. *-skelling*: *hammer*- t. Hammeren, Akershus (Refsum MM 1925, 52).

I s l a n d. Fisl. *-skalli*: *Hamar*- (Schütte MM 1918, 116; F. Jónsson, Aarb. 1907, 189, 198).

IN bst. sg. f. ¹*a*, dvs. *hámra*: Va.

IN bst. pl. m. a. ¹*ana*, ²*aþa*: So; ³*anæ*: NoÖd(*þðþhámæmr*-); ⁴*gnæ*: Va.

b. ⁵*aræ*: No.

c. *⁶*s-bó(a)*, dvs. *hámæsbó(a)*: Ha; *⁷*sþó*: Ka(*riðsamæsbó*) Tb(*mððhamæsbó*); *⁸*s-bóa*: So.

d. *-s*: Öd(*læsámæþ* 1. ⁹- -).

1. **hamn**, f. *hamn* 'båthamn'. — ON: *Skærhamn* Ste.

IN bst. pl. m. ¹*gnæ*, obst. pl. ²*ar*: Ste(*skærhamn*-).

2. **hamn**, f. hamn 'betesmark (för får); utmark där kreaturen släppas' (OGB II, 13). — ON: *Hamnen* KaSpRe, *Vardbergs-våkbæz-* och *Vikehamnen* Ste.

IN bst. sg. m. ¹søn: Re(hàm-). -n- har fallit i ställningen -mns- (jfr *namm*).

havde, m. *hávda*. ∞ Ordet är västsv. *havde*, m., da. och no. dial. *hovde*, isl. *hofði*, och är en avledning till fvno. *hofjuð*. Det förekommer som namn på ett torp i No, *Havden*, som ligger på en liknamnig bergtunga, och betyder 'huvudliknande utskjutande bergtunga'. I liknande betydelse förekommer det även i andra svenska ON (OGB I, 13; SOÅ I, 8; XIX, 112) och i en rad norska (se t. ex. NG Indl. 58; NG VII, 285, 315, 430, 463; jfr ock Torp NNEO 223).

IN bst. sg. m. ¹aη, bst. pl. -arø: No.

Det är icke uteslutet, att det fsv. mansnamnet *Hafþe*, *Hofþe* (Lundgren-Brate; Noreen ASG 68,3) är ett IN, bildat till fsv. *hafjuþ*, *hovuþ* med betydelse 'han som bor (bott) på Huvudet'.

hed, f. 1. *he*; -**hed** 1. -*he*, -*e*; 2. -*v*; 3. -*ø*; 4. -*ǫ*, -*ǰ*. — ON: *Hede* *hē* HåFoMy; *he* SoSte(My). [Samtliga äro urspr. dat. (ack?) sg. av fvn. *heidr* (gen. *heidar*, dat. och ack. *heidri*), f., vilket framgår av följande äldre former. *Hede* HåSoFo skrevs 1388 i *Hæidi* RB resp. 335, 337, 348; *Hede* Ste 1580—1 i *Hee* jb; *Hede* My 1544 y *hiede*.] *Heden* *hēa*: HaLy(Tb)JöSoSpHj; -*hed* ¹*he*: KaJöFo(*úlvahé*, *långahé*) Ste(*šæš[ætahé]*); ²(*h*)*e*: Fo(*gró(h)e*); ³*e*: T(*kåke*); ⁴*v*, ⁴*v*: Tb(*færi* eller *færi*); ⁴*ø*: Ha(*skø* 1. *skø*), Tb(*gltø*, *øgtø*); ⁴*ǫ* 1. -*ǰ*: Ste(*gltø*, *grjnrø*); -*heden* ¹*ða*: Fo(*klæpða*).

Inledande anmärkingar.

Gloshed Tb. Något hemman med detta namn finns numera ej upptaget i jordeboken, varför jag med Tiselius (Bohusl. märkl. gårdar II, 229) antager, att *Gloshed* är en av de nuvarande *Glose*-gårdarna.

En parallell uppställning av några äldre skriftformer för *Glose* och *Gloshed* är rätt upplysande.

<i>Glose</i>	<i>Gloshed</i>
1388 i (a) <i>Gloso</i> RB 332 (333)	i <i>Glosøhæidi</i> RB 330
1568 i <i>glosse</i> jb	<i>paa gloshe</i> jb
1573 <i>Glossæ</i> »	<i>Glossehe</i> »
1580 i <i>Glosse</i> »	<i>paa Glossehee</i> »
1585-6 i <i>Glosse</i> »	<i>paa Glossehee</i> »

Så småningom sammanföll båda namnen, antingen genom elliptisk förkortning av *Glosohæidi* i enlighet med den vanliga typen *Realläroverket* > *Real*, *biograf* > *bio*, *matematik* > *matte* under inflytande av det kortare namnet, eller också (sannolikast) på grund av formsammanfall, vilket möjliggjordes genom utstötning av mellanvokalen (se formen från 1568 *gloshie*) och *h*-bortfall efter konsonant i det längre namnet.

F. ö. kunna båda dessa faktorer ha samverkat till namnens sammansmältning.

Glåshed Ste. Av uttalet *gr̥əs̥j* etc. att döma skulle man kunna misstänka, att ON ursprungligen vore ett osammansatt no. dial. *glåsa*, f. 'något glänsande' = *glossa*, Sp *gr̥əs̥a*, f. 'glänta'. Alla skriftformer peka dock i riktning mot en sammansättning med *-hed*:

1354 *Glazhæidi*, 1485 *Gladheide* (Johnsen Boh. Eiend. 68), 1568 *y greshie*, 1580—1 *paa Glossehee*, 1585—6 *paa glossee* j̥b; 1612—3 *paa glesshe* G̊Sa. Ordet företer i tillämpliga delar en liknande formutveckling som *Gloshed*, med vilket det f. ö. sammanblandats, att sluta av vissa ovanstående former.

Grinneröd Ste. Detta namns öden äro intressanta. Det skrevs 1354 *aff Grindar hæidi* DN 2,267 och utan *-h-* DN 2,268; Johnsen, Boh. Eiend. 69) som ett tydligt *-hed*-namn. 1402 löd formen i *Grindareidi* RB 322, vilket föranlett Röde Bogs utgivare av 1879 att i registret (s. 676) upptaga det som en sammansättning med *-eid̥*, n., nsv. *-ed̥*, vilket är formellt möjligt men icke motsvaras av naturförhållandena. Redan på 1500-talet hade det glidit över i *röd*-namnsgruppen. Namnet skrives 1528 *Grynderud* NRJ 4,213, 1544 *y grinderudt*, 1568 *y grinderöd*, 1580—1 *i Grimmerödt*, 1585—6 *i Gremmerödt* j̥b.

Hur skall denna övergång förklaras? Formutvecklingen i dat. (ack.) sg. är sannolikt följande: *-r-hæidi* > *-r-eidi* > **-rede* > **-r-ee* > *-re* > (i talet: **-rə*) > (i skriften genom falsk uppsnyggning) *-rudt*, *röd(t)*. Till uppkomsten av denna nya form bidrog säkerligen Tjörbornas kännedom om sockennamnet *Grinneröd*, som är ett äkta *röd*-namn och skrives 1388 *Gryndariodærs kirkia* RB 347, 1544 *Grinderudt* Sog[e]n och 1580—1 *Grinderödt* Sogenn.

På en utveckling *-r-hæidi* > *-r-eidi* > **-r-ēd* > (i talet) *-r-əd* > (i skriften) *-rudt*, *-röd* skulle man också kunna reflektera, ty jordeboksformerna från 1500-talet visa först år 1568 *d*-bortfall i s. leden *-hed*.

Kolliderande efterledstyper.

För att rätt förstå inkolentnamnbildningen på *-hed* spec. på Tjörn

måste man beakta följande iakttagelser ang. det moderna dialektuttalelet därstädes.

I *Stenkyrka* har en namnkollision ägt rum mellan icke mindre än fem efterleder, vilka nu uttalas $-ġ$, $-ĵ$.

1) $-ö$: *Emteröd* [!] < *Ämterö*.

2) $-röd$: *Aröd* (1388 *Arna rudi* RB 321), *Fosseröd* (1544 *-rudt* jb), *Höggeröd*, *Siröd* (1585—6 *Siörödt* jb), *Tubberöd* (1544 *-rudt*, 1568 *-röd* jb).

3) $-hed$: *Gläshed*, *Grinneröd*.

4) gammal dat. sg. $-e$: *Gåre* (< 1580 i *Gaarde* jb).

5) gammal dat. pl. $-um$ (i *Audnum*):¹⁾ *Önnö* (1388 i *Audnum*, 1402 i *Odnum* RB 321, 1568 *Ödenn* G., 1585—6 i *Önne* jb). I detta fall kan $ö$ vara att tillskriva dialektens strävan efter vokalharmoni (jfr *rüşmät* < *rüşmöt*).

Samma slutvokal $-ġ$, $-ĵ$ påträffas även i *Klövedal* och *Valla* i ON på $-röd$ och $-ö$. Redan på 1880-talet observerades slutledens $ö$ -kvalitet av lektor N. Nilén (se under *Kolleröd* Klö).

Inkolentnamnen.

A. Stam $hġ$ -, $hġ$ -, $-ġ$ -:

IN bst. sg. m. a. $^a a\eta$: *JöSp(hġ-)*.

b 1. $^a b\acute{o}n$: *Ly*(även $^a -$) *Hå(hġbon* t. *hġ*) *So*(även $^a -$).

b 2. $hġb\acute{o}n$: *Fo*.

Hisingen. $hġb\acute{o}n$ t. *Hede hġ*, *Björlanda* (ES).

b 3. $^a a-b\acute{o}n$: *So*.

Hisingshdr. $hġab\acute{o}n$ t. *Heden*, *Öckerö*; $hġab\acute{o}n$ t. *Heden*, *Torslanda* (ES).

b 4. $^a a-s-ġ\acute{o}n$ 1. $^a - -$: *Ha*.

c. $^{*a}(\acute{a})n$: *Jö(nġlġhġn)* *Fo(läggġhġn, ġlġvġhġn)* *T(käkġn)*.

d. $^a s\acute{o}n$: *Fo(ġlġvġhġ-)*.

IN bst. pl. m. a. $^a \acute{a}n\acute{o}$: *Fo(gr\acute{o}(h)ġ-)*; $^a \acute{a}n\acute{o}$: *Fo(hġ- t. hġ, ġlġvġhġ-)*; $^a \acute{a}n\acute{o}$: *SteMyT;(käkġ-)*.

b 1. $^a b\acute{o}a$: *Hå*; $^a b\acute{o}a$: *Jö(skġdhe-)*.

b 2. $^a a-b\acute{o}ra$: *Hj*.

Öckerö. Bst. och obst. pl. $hġab\acute{o}$ t. *Heden* (ES).

b 3. $^a a-s-ġ\acute{o}(a)$: *Ha*; $^a a-s-ġ\acute{o}a$: *HaTb*.

c 1. $^a s$ (koll.): *Ka(h\acute{u}lġhġ-)*.

c 2. $^a a-s$ (koll.): *Hj*.

¹⁾ Bortfallet av $-m$ är svårförklarligt. *Önnö* är kanske uppkommet av annan kasusform?

B. Stam -i:

IN bst. pl. m. $\acute{a}b\acute{o}$: Tb(*färi*-).Hisingen. *kätlibó* t. Karlhed *kätli*, Björlanda; *tómkríbó* t. Tumblehed *tómkri*, Torslanda; *kwilibó* t. Kvillehed *kwili*, Säve (ES).

C. Stam -ø:

IN bst. sg. m. a. $\acute{a}b\acute{o}n$: Tb(*gltøsa*-).b. $\acute{a}(\acute{o})n$: Ha(*skøen*) Tb(*øgtæn*).c. $\ast-(\acute{o})\eta$: Ha(*skøæn*).IN bst. sg. f. $\acute{a}sa$, varvid stammens -ø- försvinner: Ha(*skø*- t. *skøø*).IN bst. pl. m. $\acute{a}b\acute{o}(a)$: Ha(*skøø*- 1. *skø*-), Tb(*gltøsa*-).

Annat bildningssätt:

Hisingen. $\acute{a}s$: *kåsæs* t. Karlshed *kåsø*, Säve (ES).

D. Stam -ø:

IN bst. sg. m. $\acute{a}n$: Fo(*klæpø*-).IN bst. pl. m. a. $\acute{a}n\acute{o}$: Fo(*klæpø*-).b. $\acute{a}na$: Ste(*glæssø*-, *grænørø*-).A n m. 1. Av mitt material från avhandlingsområdet framgår att -h- i -hed- där kvarstår efter svagtonig vokal (t. ex. *ülrvøhø*), faller efter konsonant (t. ex. *øgtø*), synes kunna kvarstå eller falla efter starktonig akut vokal (t. ex. *grø(h)ø*) och synes falla efter starktonig gravis (t. ex. *skøø* eller *skø*).A n m. 2. En rad äldre fvn. IN till *hed* anföras av Schütte (MM 1918, 116).A n m. 3. Om namnet *Hedemora*, ä. *Henamora*, vars förled innehåller gen. pl. av ett IN *hednir*, och besläktade ord, se Hesselman NoB 1930, 4 f. och passim.**-hem**, n. $\acute{a}h\acute{æ}m$; **-um**, m. $-\acute{æ}m$, $-\acute{o}m$, $-\acute{o}m$, $-\acute{o}m$, $-\acute{u}m$, $-\acute{æ}m$, $-\acute{æ}m$, $-\acute{m}$. — ON: *-hem* Yb; *-um* (II) KaTbNoHjFoTe. Att här åsyftade ON på *-um* verkligen äro sammansatta med *-hem*, fvn. *heimr*, m. framgår av följande äldre former.*Tronnum* Tb skrives 1396 i *Þrondeimi* RB 333, 1544 i *trondhiem*, 1568 *thrundhiem*, 1573 *Thrundhiem* jb.Om *Norum* och *-norum*, se Lindroth SIOD I, 51 f. och OGB II, 124 med not 1. Till dessa ansluter sig exemplet från Ka.Ang. sockenn. *Hjärtum*, se Lindroth SIOD I, 52. Hit måste ock det likljudande bynamnet föras.*Sollum* HjFo återgå båda på former, som 1388 skrevos (i dat.) i *Solæimum* RB, resp. 341 och 348.*Flåskum* Te skrevs 1388 i *Flæskæimi* RB 314.Betydelsen av *-hem*, n., torde vara den i riksspråket vanliga.Vad ON på *-hem*, m., betyda, har ingående diskuterats av Lundahl (Falbygden 200 ff.; se ock där cit. litt.) som i likhet med Lindroth

(och Steenstrup) hävdar, att de äldsta *hem*-namnen åsyfta 'trakt, område (där något finnes)' men med utförligare motivering söker leda i bevis, att det namnsatta området utmärkt sig genom karakteristiska förhållanden i fråga om växt- och djurvärld eller terräng eller ock är ett fornt kultområde. (Se ock Lindroth ANF 45 (1929), 10 ff.).

Av *hem*-namnen inom mitt avhandlingsområde höra sannol. de med förleden *Sol*- och *Fläsk*- hit. *Sol*-sammansättningarna äro emellertid rätt svårförklarade (se t. ex. Lindroth SIOD I, 95 ff.). *Fläsk*- har ännu icke fått någon fullt acceptabel förklaring (se Lindroth Fornv. 1915, 6 ff.; SIOD III, 118; OGB I, 54, 161, 192).

Trond- är väl ett uppkallelsenamn.

Lundahl ställer sig frågande inför sockennamnet *Hjärtum*. Han är icke fullt säker på att däri ingår ett djurnamn *hjort* (aa. 202). Denna tvekan är säkerl. oberättigad. Namnet är tvivelsutan **Hjort-hem* 'trakten där hjortar uppehålla sig'. Att den omljudda brytningsformen *-iæ-*: *hjärt* < **hiart*- till fvn. *hjártr* m. segrat, är ingen isolerad företeelse i S. Bohuslän.¹⁾

Vad slutligen *Norum* angår, synes mig ingen tvekan kunna råda, att det betecknar 'området vid en trång passage (av något slag)' och sålunda hör hemma under rubriken 'ON på *-hem*, som äro terrängbetecknande.

A. Stam *-hæm*, n.:

IN bst. sg. m. *^æn*: Yb (*jög*).

H a l l a n d. Obst. sg. *fridhemə* t. Fridhem *fridhem*, Fagered (Kalén VSH 28).

B. Stam *-om*, *-om* etc.:

a. *^aŋ*: Tb(*trønəm*-) No(*šòrkənorəm*-) Hj(*gætəm*-, sockenbonamnet).

¹⁾ Andra kanske icke fullt analoga fall äro *bjärk*- < *bjark*- till fvn. *bjørker*, m. 'björk' i *Bjarkena* T. och *spjärr* < **spjarr* till fvn. *spjorr* 'tygremsa etc.; långsträckt ås' i *Spjärr* Va. Fil. kand. Assar Janzén, IOD:s dialektassistent, har vid förfrågan meddelat, att detta *-iæ-* rätt ofta uppträder i S. Bohuslän. Närmare undersökningar av IOD:s bohusl. dialektformer för *björk*, *mjolk* och *mjölke* ha givit följande resultat:

1. *bjærk* (*bjark*) är antecknat från KlöVa Gullholmen (utanför Morlanda);
2. *mjælk* (*mælk*, *mjalk*) från Öckerö, Torslanda HaKaYbJöSpUHjFoGrLjReKlöMy;
3. *mjælkə* från JöUÖFoLåRÖ.

Detta innebär, att *-iæ-* < *-ia-* finnes på Öckerö, Hisingen, Inland, Tjörn och Orust, d. v. s. över hela S. Bohuslän.

- b. ¹an: Ka(nðrom- 1. -um-) Sp(nðrum-) No(hðwə-
nðram-, nðrum-, stráðorum-) Fo(sðtom-) Te
(flæskom-).

Hisingen: nðrumən t. Norum nðrum(ə) Tuve (OGB II, 124).

- c. 1. ¹a-bón: Tb(trðnom-) Hj(jætjom-, sockenbonamnet).
-ə- är bindevokal.

Västergötland. sðmabó t. Sandhems sn (ES). -a- är bindevokal.

- c. 2. ¹s-bón: Hj(jætjom-, sockenbonamnet).

Norge. Obst. sg. -s-bu: Seim-, onarheim-, Hordaland (Refsum MM 1925, 56).

Andra bildningsätt:

- Norge. a. -ing (med bortkastande av ON:s -um, dvs. genom ellipsis: bær- t. Bærum (MM 1918, 115; 1925, 52 och 53), hur- t. Hurum (aa. 1925, 53), mo(d)- t. Modum (MM 1918, 117), snar- t. Snarum (MM 1925, 53). Samtliga ex. äro från Buskerud, bæring även från Akershus.
- b. -ing (utan ellipsis): assjømm- t. Askim, Østfold (MM 1925, 54); solumher-, Telemark (ibid.).
- c. -sokning: gjerm- t. Gjerdrum, bærum- t. Bærum, Akershus (MM 1925, 52); brottum-, elverum-, Hedmark (aa. s. 54); solum-, veum- (ibid.).

IN bst. sg. f. ¹a: Te(flæskom-).

IN bst. pl. m. a. ¹a: Tb(trðnom-); ¹ana: Sp(nðrum-); ¹ana: No(hðwənom-, nðrm-) Hj(sðlam-) Te(flæskom-).

N. B o h u s l ä n. tðrumənə t. Torim tðrum, (äldre) tårum, hæstumənə t. Hästum lila hæstum, Lur (IOD). Det förra ON skrivs 1409 j Þuræimi j Ludærs sokn RB 394 (oriktigt hos Johnsen Boh. Eiend. s. 3, r. 2 nerifrån), det senare 1391 I ollum Hæstæimum RB 388.

- b. ¹ara: Tb(trðnom-); ¹arə: No(sðrkənðrm-) Hj(jætjom- om sockenborna).

- c. 1. ¹a-bóa: No(nðram-) Sp(nðrum-); ¹a-bó(r)a: Hj(jætjom- om sockenborna, jætjom- om byfolket).

Hisingen. skðmabó t. Skogome skðmə, Säve (ES). ON skrevs 1388 j Skogheme RB 324.

Västergötland. ðgləmabóa t. Ugglum ðglomə, Partille (OGB

I, 117); *Kvänumaborna*, Skånings hd (Götlind GHT 10.4 1915), *Stenumabor* (ibid. 17.4. 1915). -a- är bindevokal.

c 2. ¹s-*hó(r)a*: Hj(*sölum*-).

Andra bildningssätt:

- Hisingen.** **Norungar*(?) t. Norum, Tuve (OGB II, 124 noten).
- Värmland.** *bønnumagan* (bst. pl.), -*ær* (obst. pl. t. Bönnum *bønnum* Fryksände sn (Sahlström, Sv. Lm. 1915, h. 4, s. 10 och 12).
- Västergötland.** **Sänningar*, **sändingar* (medelst ellips) t. Sannum, by i Od, Gäsene hd (Sahlgren Kölingared 20);
- Skåne.** **Ballingar*, **ballungar* t. Balluma hall (M. P:n Nilsson, NOB 1926, 104 f.; OGB II, 125 noten).
- Norge.** Fno. -*menn*: *Blindheims-* (MM 1918, 114).

Herm (Härm), *hærm*, *harm*. — ON: *Herm(anö)* Mor. ∞ Det svårtolkade namnet, vars äldsta kända skriftform är *Hermdar sundi* (c. 1325), diskuteras av Lindroth (SIOD III, 3 ff.).

IN ¹a-*bú*, -*n*, -*r*, -*na*.

himmel, m. *hèmel*. ∞ Stället ligger högt.

IN bst. sg. m. *¹(*ø*)*n*: Ste.

-hjälm, m. -*ǰelm*. — ON: *Guddehjäl*m Yb. ∞ *Hjäl*m synes i Yb ha en specialbet. 'tak på fyra stolpar som skydd för halm'. Om andra av ordets bet:er i bohusl. ON, se SIOD III, 22 f; 32 f. Diskussion om ordet förekommer f. ö. hos t. ex. Lidén i Studier tillägn. Es. Tegnér, 579 f., i NG Indl. 55, OGB I, 163; II, 158; 178; Lindqvist Bjsä I, 139; Hellquist SEO 239 b.

IN bst. pl. m. a. -*ara*: *gùðǰǰelm*-.

b. ¹s-*hóá*.

c. -*s* (koll).

hog, m. 1. *how*, *how* (även -*ø*-, -*ω*-, -*α*-); 2. -*ǰ*, -*ø*, ∞ Ordet är fvn. *haugr*, m., nyno. *haug* 'hög, höjd', sv. *hög*. ON betecknar åtm. i Ste 'gravhögar'.

Det förekommer osammansatt: *Hog* (2), *Hogen* (5), *Hoga* (4). *Hoga*: (Fo 1388 af *Haughum* RB 349; Ste 1485 *Haugha*, 1568 *hoffue* jþ; Sta 1388

i nordra Haugum, I sydra Haugum RB 317, i Haughum RB 318) är pluralform. Så måste ock vara förhållandet med Hoga Te, ehuru de äldre jordeböckerna icke ge någon ledning för bedömandet.

De sammansatta äro: *-hog* (1), *-hogen* (4), *-hoga* (1). Av formerna på *-hogen* är *Kårehogen* Mor anmärkningsvärt så tillvida, som det i jb 1568 skrives *y korehoffuit* men redan 1580—1 i *korrehouffen* och 1585—6 i *Korffuehouffen*.

Av särskilt intresse äro tre på *-o*: *Ormo* Yb, *Rävo* Hå och *Gälo(w)* Va. *Ormo* *ormó* skrives 1354 *aff Ormshaugum* DN 2,266, i *Ormhaugum* DN 2,268, 1388 *j Ormaugum* RB 332 (Torsby sn), 1485 *Ormoghe* DN 14,124, *pa* *Ormoghe ting* Akt. 142, c. 1528 *Jordmoo* NRJ 4,176, 1544 i *Ormoo* jb, 1573 *Orme* jb, 1581, 1586 *Ormoue*, *Ormoffue* NRJ 2,414, 671; 1580—1 i *Ormmou*, 1585—6 *Aff Ormow* jb. ∞ Den nuvarande uttalsformen torde återgå på ack. sg. och utvecklingsgången förefaller av ovanstående skriftformer, jämförda med det nuvarande uttalet, ha varit denna: *ormhaug* > *ormaug* > *ormogh* > **ormow* > *ormo*. Tänkbart är ock, att dat. sg. ligger till grund för det nuvarande uttalet. I så fall få vi kedjan *ormhauge* > *ormauge* > *ormoghe* > *ormowe* > *ormow* (med *e*-bortfall på grund av svårigheten att uttala *e* i obetonad ställning efter ett *-w*. Därpå tyda skrivningarna 1544 i *Ormoo*, 1580—1 i *Ormmou*). Namnet skulle alltså betyda 'Ormhögen l. Ormhöjden'. Jfr ett no. *Ormebakhogen* (NG V, 90).

Rävo *rævó* skrives 1388 *a Ræfaughum* RB 336, c. 1528 *Reffoff* NRJ 4,183, 1523 *Reffue* jb. Namnet *Ræfaugar*, *Røf-* var rätt vanligt i äldre tid. I RB förekommer det som ON (s. 124, 133, 134, 137, 144, 179, 180, 169, 487) både i Norge och Bohuslän. Den nuvarande uttalsformen förefaller vara en ursprunglig sg.

Gälouw *gælo(w)*. Namnet skrives 1388 *I Gelaughom* RB 229. Förra leden är fvn. *geil*, *-ar*, f. 'fördjupning mellan höjder'.

Inkolentnamnen.

A. Stammen är *how-* (*-o-*, *-w-* etc.):

Bst. sg. m.	a.	^h <i>an</i> : Öd.
	b 1.	^h <i>a-bün</i> : Te.
	b 2.	^h <i>s-a-bön</i> : Re.
	c.	^h <i>an</i> : SteStaTe(<i>pläs-</i> , <i>twèdæ-</i>).
	d.	^h <i>san</i> : Öd.
	e.	^h <i>sæn</i> : ÖdFoLjReRöTe.

N. Bohuslän. *hðusn* t. Hogen, Skee (Lindberg Skeem. 137).

IN bst. sg. f. a. ^ˈa: Te(*tvèdø-*).

b. ^ˈsa: Lj(*rævø-*) ReTe.

IN bst. pl. m. a. ^ˈanə: SteStaMor(*kòr-h-*) Te.

b 1. ^ˈə-bùna: Te.

b 2. ^ˈsə-bóra: Re.

c. ^ˈsanə: Lj(obst. pl. *-sar*); ^ˈsgnə: FoRe; ^ˈsgnə.
Lå(*şæł-*) MyT; RöTe(*tvèdø-*). I ex. från Orust
ändas obst. pl. på *-ar*.

d. ^ˈsqərə. Re.

B. Stammen är *-ø-*, *-o-*:

Bst. sg. m. ^ˈn: Yb(*òrm-*) Hå(*ræv-*) Va(*jæł-*).

Bst. pl. m. a. ^ˈbó: Hå.

b. ^ˈna: Va.

c. ^ˈs: (koll.): Yb.

holk, m. *høłk*. — ON: *Holken* Hj. ∞ Ang. bet:en se OGB I, 136,
147; 179; 272; 231.

IN: Koll. ^ˈə(n)-s.

holm, m. *høłm*; **holme**, m. *høłmæ*. — ON: *Holm* TbNoTe. Samtliga
äro hemmansnamn. Även i äldre källor skrivs de ungefär som nu.
Tb: 1388 i *Hoolme* RB 332, 1568 i *holm*, 1585—6 *paå holm* jb. No:
1388 i *Holme* RB 345, 1568 y *holm*, 1585—6 i *Holm* jb, 1594 *Holm*
JNV 167. Te: 1544, 1568, 1585—6 i *holm* jb. Det ser f. ö. ut, som
om *Holm*, fvn. *hólmr*, m. i äldre tid skulle i Norge ha varit mycket
vanligare som gårdnamn än *Holme*, fvn. *hólmi*, m., att döma av RB,
där det finnes 14 ex. på (artikellöst) *Hólmr*, men endast ett på *Hólmi*.

Holmen (med acc. 1) VäFo. Båda gårdnamnen skrivs 1585—6 i
Holm. *Fjällsholmen* (med acc. 1) Tb 1568 i *fiellitzholm*. *Åsp*-Ro
skrevs 1568 *Espeholm*, 1585—6 *Espeholm*; *Gilt*-Tb 1568 *paå gilholm*,
1585—6 *gildholmen*; *Kåle*-1580-1 *Kolleholm* G. Hit hör säkert ock
Va(d)holmen våłmæn där *-ho-* måste ha varit svagtonigt (l. obetonat)
och därför lätt utsatt för elision.

Holmen (med acc. 2) So; *-holmen* (med acc. 2): *Van*-Ly, *Tjur*-Ro
(1585—6 *Thiurholmenn* jb), *Gill*-, *Nöt*-Tb, *Med*-Hj, *Kåle*-Fo, *Björ*-,
Staffans-Klö, *Flat*- (1594 *Fladeholmen* JNV 197), *Klådes*- (1594
Klådesholmen ibid. 196, *Klådes*- ibid. 197) Ste, *Guld*- (1592 *Guldholmen*
JNV 61) Mor. ∞ Den för alla dessa ON gemensamma bet:en är
sannol. 'något som höjer sig över den kringliggande ytan', vare sig
denna är vatten l. land (jfr Torp 219 b; SIOD III, 104).

I det följande sammanföras IN, bildade av *holm* och *holme*, under samma rubriker.

IN bst. sg. m. **a.** -*an*, obst. sg. -*arə*: Tb(*fjæls*- t. *fjælskslmən*; *fjæls*-) No; Ste(*fkåd*-) Mor(*güll*-).

b. -*ə-bön*: TbFo.

Hisingen. Obst. sg. -*bo*: *hëlm*- t. Holm, Tuve (OGB II, 121).

c. -*ən*: Tb(*nåd*-) Klö(*björ*-) Va(*vålmən*[!]) Te.

Holland. Obst. sg. -*ə*: *hëlmə* t. Holmen *hëlmən*, Fagered (Kalén VSH 33), *brøhslmə* t. Broholm *brøhslm*, *əkərəhslmə* t. Åkerholm *əkərəhslm*, Fagered (aa. 28); bst. sg. m. -*ən*: *hëlmən* t. Holmen, Vallda (Götlind SVSO 70).

d. -*sən*: Fo.

Andra bildningssätt:

1. *Ortnamnet användes oförändrat som IN: Mans Holm* i ett brev, daterat Kalmar d. 6 juni 1511 (Briekorn UUÅ 1915, Bd. I, h. 2, s. 81). Andra nordiska ex. finnas anförda hos Lind (Personbin. 153 a) och F. Jónsson (Aarb. 1907, 182).

2. *Holmbo* (Hellquist, Xen. Lid. 106).

3. -*inger*: *Hölm*- (Hellquist -*inge* 228).

4. -*sogning*: *holme*- t. Holme, Vest-Agder (Refsum MM 1925, 56).

IN bst. sg. f. **a.** -*a*: TbSoVa(*våлма*[!]) Te.

b. -*əla*: Tb(*nådhsłm*-).

c. -*ska*: Tb(*nådhsłm*-).

IN bst. pl. m. **a.** -*a*: Tb(*güll*-) Mor(*gr*-); -*anə*, obst. pl. -*ar*(?): No; -*ənə*: Fo(*këlrə*-); -*ənə*: Klö(*stəsəns*-) Va(*vålmənə*[!]); Te; -*ənə*, obst. pl. -*arə*: Ste(*krəs*-) Mor.

b. -*ara*, obst. pl. -*arə*: Ro(*sür*-) Tb(*güll*-); -*arə* (obst. och bst. pl.): NoVä.

c. -*ə-būna*: Klö(*björ*-) Mor(*güll*-).

N. Bohuslän. *hëlməbóra* t. Holma *hëłma*, Herrestad (IOD).

Annat bildningssätt:

Södermanland. -*as* (som familje- och kollektivbeteckning): *Stallarholmas* (Ericsson, Södermanlands folk-mål 183).

hov, n. *hëv*. — ON: *Hov* Te, skrivet 1388 I *Hofue* RB 314.

IN bst. sg. m. -*ən* 1. -*ə-būn*; f. -*a*; pl. m. -*ənə* 1. -*ə-būna*.

Anm. Enligt Lindroth (GHÅ 1930: 3, 45 not 3) är *fjæu²ənə* ett ålderdomligt inkolentnamn i bst. pl. m. till *Skee*, sn i N. Boh. Det

gamla uttalet av sockennamnet är *fj̄u*, »där *u* säkert är en rest av *-hov*.»

hult, holt, n. *h̄l̄t*, *h̄l̄t*. — ON: (*Hult*) *Holt* SpVä; *Hultet*, *Holtet* KaHjSteVa; *Holta* (3) HåMor; (*-hult*), (*-holt*) (19) LyRoJöUFoReLåT-MorTe. ∞ Subst. betyder i S. Boh. 'samling (löv)träd l. buskar, gärna på sank mark'. (Jfr för vissa områden av Västergötland OGB I, 204 jämte not 1.)

IN bst. sg. m. a. ¹*aŋ*: Ly(*kl̄am̄rh̄l̄t*-) Ro(*st̄ɛ̄nh̄l̄t*-) U.

b. ²*a-bōn*: Hå(*h̄l̄t*- t. *h̄l̄ta*) SpVä. I ramsan från 1711: *Holteboen*.

c. ²*a-bōgan*, obst. sg. *-arə*: Hå(*h̄l̄t*- t. sockennamnet *h̄l̄ta*).

d. ²*m*: Ro(*h̄k̄s̄l̄t*-) Jö(*br̄ɛ*-, *st̄åbh̄l̄t*-) U(*b̄yr̄h̄l̄t*-) Fo(*ŋ̄yr̄h̄l̄t*-, *st̄ɛ̄ns̄l̄t*-) Re(*h̄v̄s̄l̄t*-) Va(*h̄l̄t*-) Lå(*f̄ågr̄h̄l̄t*-) T(*ŝl̄ǣth̄l̄t*-) Mor(*h̄l̄t*-, *ŝl̄ǣth̄l̄t*-) Te(*r̄åms̄h̄l̄t*-).

N. Bohuslän. *fash̄l̄t̄en* (acc. ej utsatt), Bro (IOD).

Dalsland. *bj̄ə̄ŋə̄h̄l̄t̄en* t. *bj̄ə̄ŋə̄h̄l̄tə*, Dals-Ed (ES).

Västergötland. *f̄ågr̄h̄l̄t̄en* t. *f̄ågr̄h̄l̄t*, Härryda (OGB I, 9 f.), **h̄l̄t̄en* t. Håltet, Landvetter (ibid. 53); *h̄l̄t̄en* t. *h̄l̄t̄ot*, Härja (Bromander SIOD IV, 5); *h̄l̄t̄en* t. Hult, Kungsäters sn (Götling SVSO 70).

Halland. Obst. sg. *h̄l̄t̄ə*, bst. sg. *-ən* t. Hult *h̄l̄t* (Kalén VSH 28), obst. sg. *b̄årk̄l̄t̄ə* t. Barkhult *b̄årk̄l̄t*, *b̄årk̄l̄tə* t. Björkhult, *b̄å̄k̄l̄tə* t. Bokhult *b̄å̄k̄l̄t* (ibid. 29). Ytterligare 23 ex., alla i likhet med de ovan nämnda från Fagered, anföras av Kalén (VSH 29 f.). Bst. sg. *Hölten* fr. Hult, Grimeton (enl. skriftligt meddel. av överlärare H. Svensson, Falköping). Bst. sg. *Brånalten* om riksdagsman N. Johansson i Brånalt, Knäred (Göteborgs-Posten 9. 8. 1930).

e. ¹*ōȳə̄*, obst. sg. ¹*ōȳə̄*: Hå (*h̄l̄t*- t. sockennamnet *h̄l̄ta*).

Suffixet finns även på Dal och i Värmland. Se under *-mark* och *skog*.

Andra bildningssätt:

Sverige. *Hult*, använt direkt som PN, anføres av R. Brieskorn i UUÅ 1915, Bd 2, h. 2, s. 81. *Brånalt* för en viss riksdagsman, se Göteborgs-Posten 9. 8. 1930.

Norge. *-ing*: *Hylt*- l. *Holt*- t. Holt, Nedenäs (Schütte MM 1918, 116).

Island. *-ingr*: *Eskhyllt*-, *Hjardhyllt*- och *Reykhyllt*- t. resp. *Eski*-,
Hjardar- och *Reykjaholt* (Langenfelt Top. 13 f.).

IN bst. sg. f. ^ˆ*a*: *Va(hölt-)* *Mor(hölt-)* *Te(råmshölt-)*.

Dalsland. *bjønøhøltā* t. *bjønøhøltā*, Dals-Ed (ES).

Annat bildningssätt:

Västergötland. ^ˆ*asa*: *hült-* t. *hültöt*, Härja (Bromander SIOD
 IV, 5).

IN bst. pl. m. a. ^ˆ*ana*: *Jö(brøhølt-)*; ^ˆ*anø*: *Hj(hølt-)*; ^ˆ*gnø*: *Fo*
(fånsølt-, sténsølt-) *Re(sjæthølt-)*; ^ˆ*gnø*: *Ste(hølt-)*
Va(hølt-) *Lå(fågerhølt-)* *T(tømørhølt-)*, obst. pl. *-ar*
Mor(hølt-), obst. pl. *-ar* *Te(råmshølt-)*.

N. Bohuslän. ^ˆ*anø*: *hølt-*, Lur (IOD); ^ˆ*arånø*: *fåshølt-* (IOD).

Dalsland. ^ˆ*anø*: *bjønøhølt-* t. *bjønøhøltā*, Dals-Ed (ES).

Västergötland. *-a*: *fåkshøltā* t. *Fåkhult fåkshølt* (OGB I, 11),
lülhøltā t. *Lillhult lülhølt*, *limørhøltā* t. *Limmerhult limørhølt* (ibid. 22 f.).
 Dessa tre och ytterligare tre ex. (OGB I, 31; 35; 37) från Härryda sn.
bæshøltā t. *Bertshult* (OGB I, 45), *børhøltā* t. *Bårhult* (ibid. 51), *hærkæs-*
høltā t. *Härkeshult*, Landvetter (ibid. 62 f.).

b. ^ˆ*ara*, obst. pl. ^ˆ*arø*: *Ro(stønshølt-)*; ^ˆ*arø*: *Sp(hølt-)*
U(børhølt-).

Västergötland. *høltara* t. *høltöt*, Landvetter (OGB I, 60).

c 1. ^ˆ*a-bø(a)*: *Ka(hølt- t. høltöt)*.

Öckerö. Bst. och obst. pl. *høltabø* t. *hølt* (ES).

Halland. Obst. pl. *høltabø|a*, bst. pl. *-na* t. *hølt*, Fagered (Kalén
 VSH 28).

c 2. ^ˆ*ø-bø* *Hå(hølt-* om sockenborna) *Sp(hølt-)*;
^ˆ*ø-børa*, obst. pl. ^ˆ*ø-bør*: *Vå(hølt-)*; ^ˆ*ø-bønna*: *Mor*.

c 3. ^ˆ*s-bø(a)*: *Ro(stønshølt-)*.

Västergötland. *tåpsbøā* t. *Tahult tåpsølt*, Landvetter (OGB I, 84).

d. ^ˆ*ø-bøgara*, obst. pl. *-arø*: *Hå(hølt-* om socken-
 borna).

e. ^ˆ*øga* (obst. och bst. pl.): *Hå(hølt-)*; bst. pl.
^ˆ*øgana*: SoJö.

Annat bildningssätt:

Västergötland. ^ˆ*era*: *hølt-* t. *Risbohult risbohølt*, Härryda
 (OGB I, 26); *hølt-* t. *Hultet* och *råhølt-* t.
Råhult råhølt (OGB I, 89 och 111).

Halland. *-era*: *Hølt-* t. *Hult*, Grimeton (ES).

Elliptisk bildning.

Närke. Krydden *krýdñ*, torparen i Krydd(a)hult(et) (Sahlgren Skagershult 27).

-hurd, f. *-(h)uđ* [Obs.! ej *hul!*]. ON: *Rävhurden* Öd. ∞ *Hurd* är upptecknat från Re, Mor och Te (IOD). I Mor betyder det 'bo', i Re, 'ställe där grottor och gömställen, särskilt rävlpor befinna sig, i Te 'lya; litet boställe'. Nära Rävhurden Öd finnas rävgryt. Betydelsen i vårt ex. är 'lya'. Jfr *Rävhurdan rævúka* f. (OGB I, 253).

IN bst. sg. m. ^{an}: Öd(*ræv(h)uđ*-, även ^{úr}).

hus, n. *hus*. — ON: **Hus* Ha; *Huset* (6) SoVaMorTe; *Husen húsa*; Tb; *-huset húst* (7) LyJöSteVaTe. ∞ Ordet betyder 'torp' åtm. på Tjörn och Orust. Observeras bör dock, att *Perhuset* Ste varit hemmansdel och att *Huset* eller *Kärrehuset* Te fortfarande är det. I mina ex. från Inlands Södra hd förefaller *hus* betyda detsamma som i svenskt riksspråk, varemot det i exemplen från Jö och So är lägenhets- och torpnamn.

IN bst. sg. m. ^{an}: Ha; Ly(*pòm-p*) Tb; Jö(*jèdhús*-) So; Ste(*şòrk*-) Va (*májús*-) Mor.

IN bst. sg. f. ^a: TbVa(*bàk*-).

IN bst. pl. m. ^{gnə}: VaMor.

huvud, n. *hùvø*. — ON: *Huvudet* LyYbRö; *-huvud* Lj; *-huvudet* KlöLå. ∞ Betydelsen av *huvud* i ON diskuteras av bl. a. Lindqvist Bjsä I, 141. I alla här anförda ex. betyder det 'avrundad bergudde, som sticker ut i vattnet'.

IN bst. sg. m. **a**: ^ə*bón*: Lj(*dírøv*-).

Öckerö. *hèvøbón* t. Huvud(et) *hèvøt* (ES).

b. ^{an}: Yb(*hùv*- t. *hùvøt*) Lj(*dírøv*- t. *dírøvø*) Klö (*kàlv*- t. *kàlvøt* l. *kàlvúvøt*) Lå(*sùnhùv*- t. *sùnhùvøt*) Rö(*hùv*- t. *hùvøt*).

IN bst. sg. f. ^a: Rö(*hùv*-).

IN bst. pl. m. **a**. ^{anə}: Lj(*dírøv*-); ^{gnə}: Rö(*hùv*-).

b. ^ə*bó(a)*: Ly(*hùv*-); ^ə*bóra*: Lj(*dírøv*-).

Öckerö. Obst. och bst. pl. m. ^ə*bó*: *hèv*- (ES).

-hvarf, n. *-war*. — ON: *Bäckehvarf* Hå. Namnet skrevs 1388 *j Bækíar huarue* RB 336, 1568 *y Beckehuerff*, 1585—6 *i Beckehuarff*. ∞ *Hvarf* 'krök' (NG Indl. 58, Lundahl Falb. 143). Ortnamnet betyder alltså 'bäckkröken'.

IN bst. sg. m. *^{ən}, dvs. *bækwan*; pl. *^s*hóa*, dvs. *bækwaşbóa*.

hven, f. *wēn*. — ON: (*Hvena*) *Vena* (Tb)YbRö. (Obs. acc. 2). ∞ Röranamnet skrives 1388 *vider Huæine* RB 318. *Vena* är sannol. pl. form av (*h*)*ven* 'sidländ mark'. Jfr no. *kvein* f.

IN bst. sg. m. **-ən*: Rö(*l̥l̥wēn* t. *l̥l̥wēna*).

IN bst. pl. m. a. *ˈq̥nə*: Rö(*wēn-*).

b. *ˈa-bōa*: Yb(*wēn-*).

-hytta, f. *-hōta*. — ON: *Karlshyttan* Sta. ∞ 'Mindre hus'. Jfr Nilén Sörb.; Lindberg Skeem. 30.

IN bst. sg. m. *ˈən*: *k̥alsōt-*.

hål, n. *h̥sk*, *h̥st*. — ON: *Hålet* T; *-hålet* JöSpKlō(Va). ∞ För bet:en se SIOD II, 60.

IN bst. sg. **-ən*: Klō(*trōk̥h̥n*); pl. *ˈq̥nə*: Klō(*trōk̥h̥t-*).

Obs.! I T bildas IN till ON i bst. sg.: *h̥st|ən* och *ˈq̥nə* t. *h̥st*. — Enligt vad fil. kand. Elov Andersson, IOD:s ortnamnsassistent, uppger, bör även förleden i *h̥stōddm*, en vattensamling med stillastående vatten t. *h̥st* under Häggvall, Va, betraktas som IN.

Västergötland. *Hälens h̥ens* kallades ett torp, vars förste bebyggare *Hålen* kommit från ett torp *Hålet*, Landvetter (OGB I, 57 f.).

Elliptiska bildningar.

Bohuslän. Till *f̥j̥st̥h̥st̥* Jö bildas en rad ellipter: sg. m. *f̥j̥st̥|ən*, f. *ˈa*, pl. m. *ˈana*, fam. *ˈəns*; till *st̥əm̥ph̥st̥* Jö en sg. f. *st̥əm̥pa* (ES).

håla, f. *h̥ka*. — ON: *Hålan* SoÖdLjKlōSteVaMorRö; *Hålorna* TbHj; *-håla(n)* HaRoTbSoGrSteT. [Exemplet från Torsby, numera skrivet *Sjöhåla*, hörde ursprungl. ej till denna grupp. Detta skrevs 1388 *j Saurhirdi* RB 331, 332 och *j Saurhyrdi* 333, 1568 *Siöhulle*, 1585—6 *Söhulle*. Uttalet är *s̥ka* (jfr Sörb. *s̥ka* 'gyttja, dy). Olika tolkningar erbjuda sig, men ingen av dem är ens tillnärmelsevis säker, varför jag avstår från att kommentera ON:et. IN *ˈən*, dvs. *s̥ns*; *ˈən-s*, dvs. *s̥ns*. Se vidare s. 41.]

IN bst. sg. m. a 1. *ˈbōn*: So(*h̥k-*).

Hisingen. a 2. *ˈə-bōn*: *s̥yrh̥k-* t. *Syrhåla s̥yrh̥ka*, Lundby (ES).

a 3. *ˈə-bōn*: Hj(*h̥k-* t. *h̥k̥ra*).

b. **-ən*: Ha(*l̥rh̥n*) Ro(*h̥n̥h̥n*) Öd och Lj(*h̥n*); Klō, Ste och Va(*h̥n*) Ste(*s̥ælh̥n*) T(*trōk̥h̥n*, IOD ˈ - t. *trōk̥h̥ka*) Mor och Rö(*h̥n*).

Obs. Det enkla *Hålen* är cirkumflekerat, det sms. *-hålen* bär där emot entoppig accent.

N. Bohuslä n. *hân* t. Hålan *hûva*, Skredsvik (IOD).

IN bst. sg. f. a. *˘ala*: Klö och Va(*hêv-*).

b. **-ska*: Ha(*lêrhêska*).

IN bst. pl. m. *-anø*: Gr(*êgøhêv-*); *˘anø*: Klö, Ste och Va(*hêv-*); T (*trøkhêv-*).

Andra bildningssätt:

Hisingen. a. Bst. pl. m. *˘a-bô(a)*: *sÿrhêv-* t. Syrhålå, Lundby (OGB II, 113 f. och ES).

b. *˘a-s* (koll.): *hêv-* t. *hêva*, Lerje, Backa sn (ES).

hålt, se *hult*.

hägna(d), m. *hæyna*. — ON: *Hägna(de)n* KaSp. ∞ Formen *hägna*, som uppstått ur *hægnad* genom bortfall av *-d*, betyder 'inhägnad plats'. (Rörande förhållandet mellan *hægnad*, *hägna* och *hægne*, se OGB I, 195; 205; SOÄ I: 2,45).

IN bst. sg. f. *˘asa*: Sp(*hæynn-*); pl. m. *˘a-bô(a)*: Ka.

An m. I Landvetters sn, Vg (OGB I, 78) och i Fagered, Hall. (Kalén VSH 33) finnas IN resp. bst. sg. m. *hæynnøn* (gen. sg. *hæynnøs*) och obst. sg. m. *hæynnø*.

hälla, f. *hæla*, *hæla*; **häller**, m. *hælar*. — Liksom i no. gårdnamn av samma typ (se Rygh NG Indl. 55) är det svårt att skilja mellan dem, som äro uppkomna ur fvn. *hella*, f., och dem, som höra samman med fvn. *hellir*, m. Att denna svårighet är betydlig, framgår av följande. Jag anför jordeboksformen 1881, om sådan finnes, det nuv. uttalet och några äldre skriftformer:

Hälla hæla Te, 1568, 1585—6 *i hellenn*, 1580—I *i Hellenn* jb, *Heller* KL. Jfr ang. acc. s. 186.

Hällan hæla Mor.

Hälle hæla Lj, 1544, 1568, 1580—I *i Helle*, 1568, 1580—I, 1585—6 *Hul(l)je* jb; Öd 1396 *j Hællø j Ausmala sokn* RB 323, 1580—I *i Helle*, 1585—6 *i Hellenn* jb, *helle* G.

Lahälle læhæla So,¹⁾ jfr *Hladhella* RB 95, 101, 110.

Hällene hælnø Klö, 1544, 1568, *hellen(n)* jb; *hælnø* Va; *hælnø* My, 1544 *i helle*, 1568, 1585—6 *i hellenn* jb.

Häller hælar Ste, 1356 *aff Undherhelli* DN 2,267, 1396 *j Hællø* RB 322, 1568 *y helle* jb, *Hellenn*, *y heller*, LP., 1580—I *i Helle*, *i Hellir* jb, *Heller* KL., 1585—6 *i heller*, *i hellenn* jb.

¹⁾ Se även M. Olsen, MM 1919, 90—96.

Hällern hæl̥ən Rö, 1388 j *Hællinum* RB 319, 1568 y *hellen*, 1580—1 i *Heller*, 1585—6 i *Hellenn* jb.

Slähällern slæ̥hæl̥ən Rö.

Hälleröd hæl̥ər Va, 1544 y *hellen*, 1568 y *hellenn*, 1585—6 i *Heller* jb.

För *Borgila bðr̥ula* Rö, finnas inga av mig påträffade skriftformer. Jfr emellertid *Partille*, *Skändla* och *Målilla*, som äro säkra *hälla*-namn (OGB I, 105), och *Getrilla* Mor *gétrula*, 1388 j *gæiterhælli* RB 310, 1568 *giedill*, 1580—1 *gideröll*, 1585—6 *Giöderöll* jb.

Det är möjligt, att hit skall föras även *Häle hæl̥ə* Ste, 1568, 1580—1, 1585—6 i (y) *Helle* jb. Det blir annars svårt att förklara det tunna *l*, som förekommer i ordet.

Förvirringen är påtaglig — och förklarlig. Formsammanfall måste ha ägt rum. Då dat. sg. (efter prep. *i* och *a*) varit den vanligast förekommande kasusformen, har dat. sg. *helli*, försvagat *helle* av fvn. *hellir*, m. 'grotta, klipphåla' blivit likljudande med dat. sg. *hellu*, -o, försvagat *helle*, av fvn. *hella*, f., 'flat sten, klipphåla'. —

Den äldre formen *hellir* lever emellertid kvar i ON *Häller* SteVa, *Hällern* Rö, *Slähällern* Rö, alltså på Tjörn och (nordvästra) Orust. Att -r i dessa ON uppfattats som tillhörande stammen, framgår även av de till dem bildade IN (se nedan!).

Den ofta uppdykande formen *hellenn* torde återgå på *helli-num*. *Hällene hæl̥nə* är en rest i dat. sg. f. av en äldre böjning med suffigerad artikel (< *hellu-nne*). Jfr E. Noreen, NoB 1917, 93 f. och 158. *Hällene hæl̥əna* My är antingen — av uttalet att döma — en stelnad gen. sg. f. fvn. *hellu-nna(r)* l. ack. sg. f. fvn. *hellu-na* l. också en modernare pl.-form av *hälla* f. Feminina *n*-stammar i alla orustdialekter bilda sin bst. pl. på -*əna*.

Att de besläktade betydelserna i de båda stamorden 'klipphåla' och 'klipphåla' även spelat en roll i fråga om förväxlingen, visa de äldre formerna för *Häller* Ste.

Häller Va torde av skrivare ha missuppfattats som ett *röd*-namn.

I n k o l e n t n a m n e n.

A. Stammen är *hæl̥ər*:-

Bst. sg. m. *¹*en*: VaRö(*hæl̥ən*) Rö(*slæ̥hæl̥ən*).

Bst. sg. f. ²*a*: Va; Rö(*slæ̥hæl̥ər*-).

Bst. pl. m. -*gnə*: SteVaRö(*hæl̥r*-) Rö(*slæ̥hæl̥ər*-).

B. Stammen är *hæl̥*:-

Bst. sg. m. a. ³*bön*: So(*læ̥hæl̥*-) Öd(*hæl̥*-).

b. *¹ən: MorTe(*hæln*).

Bst. sg. f. -a: Te.

Bst. pl. m. ¹anə: Lj; ¹qnə: MorTe.

C. Stammen är *hæln-* (ON: *Hæle*):

Bst. sg. m. ¹ən: *hæln*; ¹qnə: Ste.

D. Stammen är *-il(a)*, *-əl(a)*:

Bst. sg. m. *¹ən: Rö(*bðrjəl*); f. -a: Rö(*bðrjəl*); pl. m. ¹qnə, obst. pl. -ar: Mor(*ǰètril-* t. *ǰétrila*).

Hit höra de i OGB I, 104 f.; II, 125 f. upptagna inkolentnamnen *pàt[ə]bóa* t. Partille *pàt[ə]* Sävedals hd, Vg, och *fænlaborā* (acc. osäker) t. Skändla *skænla*, *fænla*, Tuve, Hisingen, Boh.

E. Stammen är *hæl(ə)n*:

Bst. pl. m. ¹qnə, obst. pl. -ar: KlöVa(*hæln-* t. *hælnə*) My(*hæln-* t. *hælnə*).

hätta, f. *hætā*. — ON: *Hättan* Ste; *-hättan* ÖdRö.

IN bst. sg. m. ¹ən: ÖdRö(*kèlhæt-*).

H a l l a n d. *trèlhætə* (obst. sg.) t. Trollhätta, Fagered (Kalén VSH 32).

IN bst. sg. f. ¹a: Rö(*kèl-*).

IN bst. pl. m. a. ¹anə: Öd(*kèl-*); ¹qnə: SteRö(*kèl-*).

b. ¹ə-būna: Ste.

hög, m. a) *how*, *høy*, *how*, *høy* i RoTb (Inl. Södre), JöSoSpeÖd (Inl. Nordre), Tjörn och Orust. *-w* är nästan ensamrådande även i uppteckningarna från Hisingen; *-g* finnes dock i ett par fall från Rödbo (IOD). b) *høj*, *høj* i nordhörnet av U (Inl. Nordre) FoGrLj (Inl. Fräkne) och Hj (Inl. Torpe). I Fo och Hj förekomma även former med *-w*.

Växlingen mellan *-w* och *-g* i detta ord är märklig. Äldre *-g* uppträder annars i S. Bohuslän genomgående som *-w* efter äldre bakre vokaler, t. ex. *håwæn*, *how*, *skow* och som *-g-* mellan äldre främre vokaler, t. ex. *tējæn*, *vējæn*. Utmärkt belysande i fråga om *-w* äro orden *löge-tråg*, n. 'tråg att skälla grisar i' och *löga* 'tvätta'. Det förra heter *läwetroq* Yb, *löwətråw* Fo, och liknande LjVaRö, det senare *löwa* Jö *löwa* Öd. Egendomligt är, att *hog* i just Fräkne hd, där *hög* heter *høj*, uttalas med *-w*. Det förefaller då, som om man måste räkna med någon slags påverkan från närstående dialekter eller rent av inlåning. Denna misstanke stegras, då man i Hjærtum vid Göta älv, gränsen mellan Bo-

huslän och Västergötland, påträffar både uttalen med *-w* och *-j* (från 1880-talet har Nilén emellertid endast formen med *-j*). Det ser ut, som om just i dessa trakter en bohusslänsk (*-w*) och en västgötsk (*-j*) tendens mötts och att den senare i här föreliggande ON segrande banat sin väg in i Fräknehäradets dialekter. Ett närmare studium av ortnamnen öster om Göta älv upplyser oss om att Högen *hōjæn* finnes i Fors sn, Flundre hd (SOÄ V, 6), dvs. ej långt från Hjærtum, i Vänerys (SOÄ XII, 110) och Gärdhems snr (SOÄ XII, 18), båda i Väne hd, häradet närmast öster om Flundre hd. Att *j*-uttalet i ortnamnet även annars är känt i västgötabygder, visar Lundahl, som anför tre ex. från Falbygden (Falbygden 62 f.). I hans förklaring av den västg. utvecklingen *g(h) > gj > j* framför palatal (svagtonig!) vokal instämmer jag med honom, ehuru jag förmenar, att den föregående unga palatala vokalen icke varit utan betydelse för denna utveckling. Jfr t. ex. Skogen *skōgan*, Väne-Åsaka sn, Väne hd (SOÄ XII, 126).

Obs.! Adj. *hög* uppträder i följande former i S. Bohuslän: *hau* Ka (Inlands Södre), *hou* Jö, *how* U (Inl. Nordre), *hōjə* 1. *hōwə* Hj (Inl. Torpe), *hōjə*, Fo, *how* Re (Inl. Fräkne), *həu* Klö *how* Rönäng (Tjörn), *həw* Rö (Orust Västra). Samtliga exempel äro tagna ur IOD:s samlingar. De synas bekräfta mitt antagande, att inlåning skett över Hjærtums sn till Fräkne hd av *hōj¹* och att i S. Bohuslän *-w* i *how* etc. varit den ljudlagsenliga utvecklingen av *g* efter gammal bakre vokal.

ON: *Hög* Ro; *Hōga* *hōwa* pl. kasusform TbJö; *Högen* TbGr; *-hög* RoTbJöSoSpe; *-högen* (12) RoTbSpeUÖdHjFoGrLj.

IN bst. sg. m. a. ¹*an*: Ro(*rūmāhōw-*) Tb(*hōw-*, *agərhōw-*) So(*brānāhōw-*) Spe(*kāmperhōw-*).

D a l s l a n d. *æyshōgan* t. Ängshögen, Dals-Ed (ES).

V ä r m l a n d. *hōgan* t. *hōgan*, Silbodal (ES).

b. ¹*an(-ən?)*: So(*brānāhōw-*).

c. ¹*ən*: Tb(*rjshōw-*) Jö(*bāgəhōw-*).

N. B o h u s l ä n. *həuən* t. *hōuən*, Näsinge (IOD).

V ä r m l a n d. *hōgan* t. *hōgan*, Silbodal (ES).

d. ¹*sən*: FoGrLj.

Annat bildningssätt:

V ä r m l a n d. ¹*w*: *lèvər hōg-* t. Leverhögen, Karlanda (ES).

IN bst. sg. f. ¹*sg*: Lj(*hōj-*).

¹) Detta *j* är säkert rätt gammalt. En antydning därom ger skrivningen 1566 *Höienn* för Högen, Vänerys (SOÄ XII, 110).

IN bst. pl. m. a. ¹a (även obst. pl.): Tb(*agər*hōw-); ²a_η: So(*brānā*-hōw-); ³anə: Hj(*l̥l̥ə*hōj-).

b. ¹ara: Tb(*hōw*-); ²arə: Spe(*kāmpər*hōw-) Hj(*stōr*hōj-).

c 1. ¹bōa: Ro(*hōw*-).

c 2. ¹a-bōa: Jö(*hōw*-).

c 3. ¹a-s-hōa: Tb(*hōw*-). -as- kan vara förkortning av -asund-. Höga hette förr Höga Sund.

d 1. ¹a-s (koll.): Jö(*hōw*-).

d 2. ¹ən-s (koll.): Jö; Sp(*bjōr*khōw-).

H i s i n g e n *hōwəns*, t. Högen, Backa (ES); *hōwəns*, t. Höga Grimås, *hōwən*, Rödbo (IOD); *hōwəns*, och sälls. *æ̥*hōwəns t. resp. Högen *hōwən* (l. Askesby Hög *askəsby hōw*) och *æ̥*hōwən (vanl. kallad *t̥səgə̃n*), Säve (ES).

e. ¹sanə: Hj(*l̥l̥ə*hōj-); Gr.

f. ¹sarə: Hj(se e.).

Andra bildningssätt:

H i s i n g e n. -s (koll.): *hōw*- t. Hög Tullared *hōw*, Rödbo (IOD).

¹s-hō: *hōw*- t. Högen, 1. Björlanda, 2. Säve (ES).

V ä s t e r g ö t l a n d. ¹ən-s-hōa: *hōg*- t. Högen *hōgən*, Partille (OGB I, 90).

V ä r m l a n d. ¹ranə: *hōg*- t. *hōgən*, Silbodal (ES).

¹vanə: *l̥vər*hōg- t. *l̥vər*hōgən, Karlanda (ES).

höjd, f. *hōjd*. — On: *Hōjden* Mor.

IN bst sg. m. ¹ən; pl. m. (använt om två kvinnor) -*gnə*.

V ä r m l a n d. Sg. *hōgd*ən, pl. ¹ranə t. *hōgda*, Silbodal (ES).

Höjer, se *Backer*. Några äldre skrivformer: 1568 *paā hōir*, 1585—6 *paā Hōier* jb.

höl(j), m. *hul*. — ON: *Hölen* YbLå. ∞ Ordet betecknar enl. Hellquist (SEO 263 b) i sydsv. dial. 'djup göl i sjö l. å'. Liknande betydelse har ordet i västsv. ON (SIOD II, 78; III, 196 f.; SOÅ I: 2, 9; XV, 7 a; 83 b; XVI, 85 b; XIX, 25 a; 147 a; Rz 281). Klarare vore det emellertid att definiera det västsv. ordets innehåll som 'fördjupning el. utvidgning i sjö l. vattendrag' (motsatsen i sjö är ett *grund*). (Jfr OGB I, 187.) I västg.-dial. synes det kunna åsyfta rätt och slätt 'göl, vattensamling'. — Som fem. användes hölj *hulj* i Landvetters sn, Sävedals hd. (OGB I, 264).

AN m. Enl. IOD:s samlingar är ordets uttal *hulʔ* i HaLjVaTRöTe (alla i S. Boh.) och *hulʔj* i Ro (i S. Boh. på gränsen t. Vg); Bokenäs, Lyse, Brastad, Tossene, Svarteberg, Hede (N. Boh.).

IN bst. sg. m. *¹ən, dvs. *hūr*: Lå.

IN bst. pl. m. a. ¹ənə: Lå.

b. ¹ə-bó(a): Yb.

hörn, n. *høn*. ∞ Ett torp *Hörnet* i Klö ligger i *hörnet* mellan landsvägen och vägen till kyrkan.

IN bst. pl. m. ¹ənə: Klö.

inlag, n. *inláv*. — ON: *Inlag* JöNo, det senare skrivet 1568 y *Inlaug*, 1585—6 i *Indlaug* jb. I RB förekommer icke Norum-namnet. Där påträffas emellertid no. *inlag* (s. 80: »I øfra Skoge j Vala sokn v. aura bool er kirkian fæk firir *inlaget*¹⁾ som loket hafde Mungerda») och en biform *inlaga* f. (s. 359: »I Kaldukot III aura boll ok øyris boll j *inlagu* gaf Peter aa Austadum). ∞ Ordet betydde trol. då som nu 'jord i utmarken, som upptages till odling'. Det förekommer ofta som gårdnamn i Norge (NG Indl. 59).

IN bst. sg. m. ¹ən: JöNo; pl. ¹ənə No. Som kollektivum användes IN i gen. sg. m. ¹ən-s: Jö.

jär(e), m. SoFo. — I. I So förekommer ett bynamn *Jäger jêr*. Det skrivs 1320 i *Jadre* DN 6,105; 1510 i *Jæder* DN 10,241; 1544 *Jeder*, 1568 *Jieir*, 1580—1 *Jeger*, 1585—6 *Jegger* jb. ∞ Det nuv. officiella namnet är säkert en förvanskning (semasiologisk association till annat ord?) av fvn. *jadarr*, fsv. *jæpur*, m. 'kant, rand', sv. dial. *jär*, nordboh. *jârə*, m. 'kant på väv.' I RB uppträder det som namn på icke mindre än nitton gårdar. Det är fortfarande levande i no. gårdnamn i formerna *Jaer*, *Jar*, *Jær* (NG Indl. 59) i enkla namn (t. ex. NG V, 226) och i sms. (t. ex. NG VII, 123). I boh. ON betecknar det vanl. 'ett (långdraget) avlångt slättområde nedanför en höjdsträckning'.

Utvecklingen av den huvudtoniga vokalen > *ē* i *jêr* är ljudlagsenlig för äldre solbergadial. Slutet *ē*-ljud förekommer i denna i ord med gammalt intervokaliskt *d* framför *r*, såsom *ler* 'läder', *ver* 'väder' (jfr SIOD II, 36). Detta *e*-ljud tenderar hos yngre befolkningsgenerationer att bli öppnare = *e*.

IN bst. pl. m. a. ¹arə (¹ara): *jêr*-. I obst. sg. och pl. ¹arə.

b. *¹s-*šóa*: (*jêššóa*)-.

¹⁾ Tryckfel för *Inlaget* (aa. 779).

2. Forshällanamnet *Lindjörn* hör säkerl. hit. Senare leden förefaller vara bst. sg. Denna form förekommer i t. ex. *Järn* (OGB I, 326) och *Österjörn* (ibid. 333).

IN bst. pl. ¹*anə*: (*l̥n̥j̥eŋ*-). Inkolentsuffixet har lagts till den artikel-suffigerade stammen.

A n m. Från Hordeland, Norge, anför Refsum (MM 1925, 56) en IN:sbildning på *-bu*: *ȝer*-.

kalv, m. *kalv*. ∞ Betecknar här en mindre ö, som ligger nära en större. I Norum var *Kalven* förr ö Ö. om St. Askerön, i Stenkyrka avser *Tjörmekalv* en ö SO om Rönnäng. Se ock SIOD III, 5 f.; 37; 48; 66.

IN bst. pl. m. a. ¹*anə*: Ste (*st̥ərə*- och *l̥lə*-).

b. ¹*arə*: No.

-kamm, m. ¹*kam*. ON: *Lokammen* Hj. ∞ Ortnamnet användes urspr. om en samling skogsmarker vid en del av Rishagerödsvattnet på samma sida som hemmanet Berg. S. leden är sv. *kamm*, m., no. *kamb*, m., fno. *kambr* m. 'skarp fjällrygg.'

IN bot. pl. m. ¹*anə*: *lókam*-.

-kant, m. *-kant*. — ON: *Sjökanten* Fo. ∞ Ordet förekommer även i betydelsen 'kant, rand' i no. ON, t. ex. i *Delekant* (NG V, 318).

IN bst. sg. m. ¹*a-bón*, pl. ¹*a-bóra*: *fókant*-.

kas, f. *kas*; obst. pl. ¹*ər*, bst. pl. ¹*əna* Mor. — ON: *Kasen* (8) UHj-ReMorRö; *Kaserna* Mor; *-kasen* (3) FoRö. ∞ En 'hop sammanlagda saker' i no. dial. 'hög fällda träd l. buskar, som brändes till aska för att göda jorden'. I Mor avser det plur. ordet 'kvastar', t. ex. *ènakásər*, l. 'växande buskar', t. ex. *èner* och *ȝog*. Se ock OGB I, 164.

IN bst. sg. m. a. ¹*ən*: UHj; Fo(*kl̥intə*-) ReMor; Rö(*r̥əs̥*-).

N. B o h u s l ä n. *kàsən* t. *kása*, Skredsvik; *lùstikàsən*, t. läg. med samma namn, Mo sn (IOD).

D a l s l a n d. *àrəkàsən* t. Alekasa, Dals-Ed (ES).

b. ¹*man* (¹-): U.

IN bst. sg. f. a. ¹*a*: UReRö.

N. B o h u s l ä n *kàsə* Lur (IOD).

b. ¹*mànška*: U.

IN bst. pl. ¹*anə*: Re; ¹*anə*: MorRö.

kast, n. *kast*. — ON: *Kastet* LåT. ∞ *Kast* är en plats, där man *kastar* ned timmer till sjön. I T är stället ett brant stup nere vid Söbbens

kil. — Ordet förekommer ofta som ON i Väst-Sverige (t. ex. OGB I, 61; SIOD II, 64 noten) och i Norge (t. ex. NG V, 13; 52; se ock NG Indl. 59).

IN bst. sg. m. $\text{ˆ}ən$: LåT; f. $\text{ˆ}a$: T; pl. m. $\text{ˆ}q̄nə$: Lå.

***kepa**, f. ʒèba . — ON: *Kebene* Ste; *Kebens* Klö. Det förra ON skrevs o. 1528 *Kiboo*, 1568 *Kibbenn*, *lille Kippenn*, 1585—6 *Kibenne* j̄b, item 1615, j̄bregist. ∞ Sannolikt ha vi här att göra med bst. dat. sg. av *keipa* Torp, sv. dial. (västml. o. närk.) Rz 316 b 'skakelpinne'. (Jfr ang. ändelsen *Hällene* KlöVa.) Vad beträffar *Kebo* Lå, se under *bod*.

IN bst. sg. m. $\text{ˆ}ən$; gen. sg. $\text{ˆ}əns$ KlöSte; pl. $\text{ˆ}ən-q̄nə$: Ste.

I sg. är IN troligen uppkommet genom haplogogi, dvs. **Kepen-en* > *Kepen*. Både i det sing. och det plur. IN har IN:ssuffixet lagts till den bestämda sing. dativformen av ON.

kes, n. ʒes . — ON: *Keset* T. ∞ Till sv. dial. *kesa*, no. dial. *keisa*. Alltså 'det ställe dit kreaturen (korna) kesa' (jfr OGB I, 101). I Torp syftar ordet (enligt Aot) på den omständigheten, att där byggdes en gång så mycket och så hastigt, att husen riktigt '*kesade* upp.'

IN bst. sg. m. $\text{ˆ}ən$, f. $\text{ˆ}a$; obst. pl. $\text{ˆ}ar$, bst. pl. $\text{ˆ}q̄nə$: T.

kil, m. ʒik , ʒik ; **kile**, m. ʒikə , ʒikə . — On: *Kil* Va; *Kilen* Lj; *Kila* Mor; *-kil* LySta; *-kile* Lj; *-kilarna* Va. ∞ I samtliga fall är det fråga om bet:en 'smal bukt l. vik, som går långt in i landet' (Torp). Se ock NG Indl. 60; SIOD III, 163; Hellquist SEO 309 b; OGB I, 151. Typisk för västsv. dial. är den svaga parallellformen på *-e*.

IN bst. sg. m. * $\text{ˆ}ən$, dvs. ʒik : VaMor.

A n m. Obst. sg. *trät̄silə* t. *trät̄silən*, Fagered (Kalén VSH 33). Ort-namnets senare led heter *-kile*, m.

Annat bildningssätt:

V ä r m l a n d. $\text{ˆ}ig$: *trän̄sil*- (Obs. *-ú-*!) t. *Trankil trän̄sil*, sn i Nordmarks hd (ES).

IN bst. pl. m. a. $\text{ˆ}q̄nə$: Va(öp- och *údsik-*); VaMor($\text{ʒik-$).

b 1. $\text{ˆ}ə-b̄ora$; Lj(*jöps̄sik-* t. *jöps̄sikə*).

b 2. **-s-b̄(a)*: Ly(*ʒȳw̄s̄s̄b̄(a)*); **-s-b̄ina*, obst. pl. **-s-b̄ur*: Sta(*v̄ars̄s̄b̄ina*) etc.

klev, f. *klev*. — ON: *Klev* Lj; *Kleven kleva* SpUHjVäFoRe; *Kleva* (pl.) *kleva* VaT; *-klev* StaMor; *-kleva* Hj(Fo)Ste. ∞ 'Smal passage uppför ett brant berg'.

IN bst. sg. m. a. ^ʔ*bón*; Fo.

b. ^ʔ*øn*: SpUHjVä; Fo(*tråg-*) LjRe; Ste(*skò-*) Va;
Sta(*lèr-*) T.

N. Bohuslän. *klévøn*; t. Kleva, Bro; *línklévøn* t. Lindkleven,
Herrestad (IOD).

Dalslän. *klévøn* t. Kleva, Dals-Ed (ES).

Annat bildningssätt:

Värmland. ^ʔ*lvj|øn*: *klév-* t. *klévønə*, Silbodal (ES).

IN bst. sg. f. a. ^ʔ*a*: LjReSta; Mor(*kæt-*).

b. ^ʔ*ala*: Va.

c. ^ʔ*sa*: Hj.

IN bst. pl. m. a. ^ʔ*gnə*: VaStaT.

b. ^ʔ*bóra*: Lj.

c. ^ʔ*a-s* (koll.): SpHj(till enkla ON); ^ʔ*a-s*: Hj(*tråg-*).

Andra bildningssätt:

N. Bohuslän ^ʔ*rdnə*: *klév-*, Bro (IOD).

Värmland ^ʔ*lvj|anə*, obst. pl. *-ar*: *klév-*, Silbodal (ES).

klint, m. *klínt*. — ON: *Klinton*. ∞ Torpet låg på en berg*klint*. Annars användes vanl. *klätt* i S. Boh. Se ock OGB I, 80; 98; 165; 181; II, 20; 37; SIOD II, 52.

IN bst. sg. m. ^ʔ*øn*. Den akuta accenten beror kanske därpå, att ägaren utan vidare benämns med ställets l. bergets namn, ett namngivningssätt som är mycket vanligt. Jfr *Kämpen*, en riksdagsman från Vimmerby, som bor på gården Kampen, eller *Boda*, en landstingsman, som är hemma i byn Boda.

Värmland. *klíntøn* t. *klíntøn*, gd i Långelanda, Silbodal (ES).
Samma ON och IN äro kända från Herrestad, N. Boh. (IOD).

klippa, f. *klépa*. — ON: *Klippan* Lå.

IN bst. sg. f. ^ʔ*øn*, pl. ^ʔ*gnə*: *klép-*.

Västergötland. *klöpøn*, Härryda (OGB I, 9).

Klivhögt *klývohókt* Jö är ett imperativiskt namn på ett torp, som ligger högre än alla ställen runt omkring. Namnet bör tydas som en förkortning av uttrycket: »Kliv högt, så kommer du dit!» Av den uppfattningen var gamle Svsb.

IN bst sg. m. ^ʔ*øn*; f. ^ʔ*a*: *klývohókt-*.

klåva, f. *kléva*. — ON: *Klåvan* Klö. ∞ '(Trångt) pass l. klyfta i

berg'. Ordet är mycket vanligt i denna och närstående bet:er i västsv. dial. (Se OGB I, 28; II, 133; SIOD II, 61; III, 109 med not 1.)

IN bst. pl. m. ^ˈɑnə: *kl̥ɛ̃v-*.

N. B o h u s l ä n. ^ˈən, ^ˈɑnə: Lur (IOD).

klåve, m. *kl̥ɛ̃və*. — ON: *Klāven* Gr. ∞ Ang. bet:en se SIOD III, 109.

IN bst. sg. m. ^ˈən: *kl̥ɛ̃v-*.

klämma, f. *kl̥ɛ̃ma*. — ON: *Klāmman* Klö; *-klāmman* RoSo. ∞ 'Trång passage mellan berg'. Så OGB I, 188; 272; II, 21.

IN bst. sg. m. a. ^ˈɑŋ: Ro(*r̥ə̃vəkt̥ɛ̃m-*) So(*r̥ɛ̃v-*).

b. ^ˈən: Klö.

N. B o h u s l ä n. ^ˈən: Herrestad (IOD).

c. ^ˈɑŋ: So(*r̥ɛ̃v-*).

kläpp, m. *kl̥æp*. — ON: *Kläpp* Öd; *Enerkläpp* Öd. 'Mindre bergformation'. Så SIOD II, 53 (Mo sn i N. Boh.). Mycket vanligt i no. ON, vanligare än *klett* (NG Indl. 60.)

IN bst. sg. m. ^ˈən: Öd(*ɛ̃nər-*). Det enkla IN:et har jag även hört med acc. 1.

IN bst. pl. m. ^ˈanə: Öd(*kl̥æp-*).

klätt, m. *kl̥æt*. — ON: *Järnklätt* No; *Aleklätten* Ro. ∞ 'Bergklint'.

IN bst. sg. m. ^ˈən: Ro(*ɑ̃l̥ə-*) No(*ɟ̥ər-*).

IN bst. sg. f. ^ˈa: Ro.

IN bst. pl. m. ^ˈarə: No(*ɟ̥ər-*).

knapp, m. *kn̥ap*. — ON: *Guldknappen* No. ∞ *Knapp* är uppvisat i ON i bet:en 'rundad bergtopp' (OGB I, 165, Härryda sn, Vg.). Om här föreliggande ON äger denna bet. eller den riksspråkliga, som ock finns i Bohuslän (SIOD III, 39), har jag ej medel att avgöra. Jfr emellertid *gū̃kə kn̥ap* (*kn̥op* 'udde med gulaktig berggrund', Lind, Va, och skäret *gū̃kə kn̥əpən*, Ste (SIOD III, 41.) Ett svårtytt namn är ock *Fyrknappen*, Örgryte sn, Vg (OGB II, 150).

IN bst. sg. m. ^ˈən; f. ^ˈa; pl. m. ^ˈanə: *gū̃lkn̥ap-*.

-knek, m. *-kn̥eg*. — *Slekneken* Ly (Tb). ∞ Hos Torp (NNEO 296 a) förekommer ett no. *kneik*, m. 'liten backe; brat indböining'. I Ly avser namnet en skarp och farlig krök på en väg. (Om denna vägkrök

och om de troll, som husera där, gå en del historier.) I Älvsb. län förekommer ordet ock i betydelsen 'knä, krök (på en väg o. d.)' (SOÄ I: 2, 22; XIX, 97 b).

IN bst. sg. $\acute{a}n$: LyTb; pl. m. $\acute{a}(na)$: Ly; $\acute{a}ra$: Tb.

knip, m. *knib*. — ON: *Knípen* TbRe. ∞ 'Högt berg med brant vägg'. Åtminstone berget i Tb tjänstgör som landmärke för sjöfarande. Samma bet. även i no. dial. (Ross, Torp NNEO) och ON.

IN bst. sg. m. $-æn$ (acc. än 1, än 2): TbRe; f. $\acute{a}la$: Tb.

V ä s t e r g ö t l a n d $\acute{a}n$: Landvetter (OGB I, 57).

IN bst. pl. m. $\acute{a}-b\acute{o}(\acute{a})ra$: Re.

knopp, m. *knop*, *knup*. — ON: — *Knoppen* Va. ∞ Stället har fått sitt namn efter läget vid *gùlra knópp* 'udde med gulaktig yta' (jfr *knapp*).

IN bst. sg. m. $\acute{a}n$; pl. m. $\acute{a}n\acute{a}$.

knult, m. *knult*. — ON: *Knulten* Öd. ∞ Betydelsen är 'bergtopp'; no. *knolte*, *knolt*, *knult*, m. (Torp NNEO).

IN bst. sg. m. $\acute{a}n$: *šývknúlt*.

Knöde, n. pr. *knòdä* Klö och **Gåseknöde** *gàsəknòdä* Ste. *Knöde* förekommer ock som bergnamn. *hðwəknòdä* Klö är ett smalt, brant och högt berg intill gården Knöde. Ordet synes endast uppträda på Tjörn. Äldre skriftformer: *Knöde* 1568, 1544 *Gosseknöde*, 1568 *gaaseknöd* jb. ∞ Om namnens etymologi vågar jag ej uttala annan mening, än att både uttalsform och realia peka på sammanhang med subst. *knut* (jfr fisl. verben *knauta*, *kneyta* och dalmålets *knaut* Rz).

IN bst. pl. m. $\acute{a}n\acute{a}$: *knòd-*.

Kode, n. pr. *kòdä* So. ∞ Försök att lösa betydelseproblemet i fråga om detta ON har gjorts av Lindroth (OGB I, 321; 340). De äldre skriftformerna lämna knappast någon ledning. 1388 skrevs namnet i *Kotom* RB 337, 1568 *y kuode*, 1573 etc. *Kode* jb.

IN bst. sg. m. *kòdä|bón*, pl. *-bòä*.

kok, n. *kog*. — ON: *Trankoket* Va. ∞ 'Ställe där man *kokar* något'. Jfr OGB II, 21.

IN bst. sg. m. $\acute{a}n$; pl. $\acute{a}n\acute{a}$: *trànkóg-*.

kolle, se *kulle*.

Kolystert, se *Kålystert*.

kontor, n. *kàntór*. — ON: *Kontoret* Te. ∞ I ärtemarksmålet, Dalsland, finns *kàntór*, n. 'garderob, skrub' (Noreen ÅM 51). Det kan i vårt fall vara fråga om denna betydelse. Uteslutet är emellertid icke, att namnet avsett kontoret innanför en viss affärslokal.

IN bst. sg. m. *-*æn* med försvagning av ON:s andra stavelse: *kàntæn*. — Det kan ock tänkas, att *-*ern* < *-*arn* tillagts *kànt-*, varvid *-or* utstötts. I varje fall har rädslan för sammanblandning av namnen på torpets ägare och på organisten (kantorn) i socknen medverkat till bildningen i fråga.

IN bst. sg. f. *¹*ska*: *kàntóska*.

A n m. Bildningarna *kànæsæn*, m., och *kànæsa*, f., som namn på en innehavare av torpet och hans hustru kan jag ej förklara.

kopp, m. *køb*. — ON: *Kopper* NoSte(?). ∞ Om den av Nilén angivna acc. för Norums-namnet är riktig, är ordet snarast *købør* 'koppar', som åtm. i ärtemarksmålet (Noreen ÅM 89) har akut accent. Jag känner det från Boh. dock endast med grav.

Skriftformen 1568 *y koppe* tyder emellertid på, att vi här ha att göra med en stelnad m. pl. av no. dial. *kopp* 'top, spids', fno. *koppr*, m. 'halvkuleformet forhøjning paa hjelmen' (Torp NNEO 308 a). Se *Backer*. (Jfr SIOD III, 109 f.) Detta *kopp* är vanligt i no. ON, t. ex. *Koppland* (NG V, 238), som beteckning för berg, spec. fjäll.

Om bet:en i *Kopper* Ste vågar jag ej uttala mig. Upplysande äldre skriftformer har jag ej påträffat.

IN bst. sg. m. *-(*æ*)n: *købæn*; pl. m. ¹*anæ*: *købr*- No.

Om mitt antagande här ovan är riktigt, är IN bildat till ON i pluralis, varvid *-er* > *-r* framför vokal.

Koppungen, n. pr. *købøgen* Fo. — Namnet skrevs 1580—1 *kobungh*, 1585—6 *kibunggh* jb. ∞ Ordet finns som ON i Älvsb. l. och Värmland (SOÅ XVII, 12; XX:1,41). Det är trol. bst. sg. av ett **Koppung(e)*, m. i bet:en 'rund kulle' l. dyl. till *kopp*, m. 'topp, spets'. *Koppungen* betecknar i no. ON bergstoppar och runda kullar (NG XI, 301). Som no. appellativ lär *koppung* 'smaa rundagtig Steen' förekomma (Aasen).

IN bst. sg. m. ¹*æn*, pl. ¹*anæ*; *købøg*-.

kors, n. *kø*. — ON: *Korset* T. ∞ Namnet avser en 'vägkorsning'.

IN bst. sg. m. ¹*æn*, ¹*anæ*.

krake, m. *krågə*. — ON: *Kraken* Mor; *Krakarna* Klö. ∞ Namnet betyder 'stång i parallellt läge att torka bönblast, hö, fisknät o. d. på'. I liknande betydelser OGB I, 166; 196; 280; 326; II, 180 och SIOD III, 148. Jfr f. ö. fvn. *kraki*, m. 'tunn stång', sv. dial. 'stam med avhuggna grenar'.

IN bst. sg. m. ²*ən*: Mor.

A n m. Det s. 123 under *Krakarna* Klö omnämnda *krakemärr* betyder eg. 'hässjelliknande ställning att torka bönblast etc. på'.

krapp n. *krap*. — ON: *Krappet* YbNoSoSteMor. ∞ 'Trångt pass mellan två berg'.

IN bst. sg. m. a. ²*an*: Yb.

b. ²*ən* NoSoSte.

IN bst. sg. f. ²*a*: SteMor.

IN bst. pl. m. a. ²*gnə*: Mor.

b. ²*ət-s*: (koll.): Yb.

krok, m. *krög*. — Namnet förekommer dels enkelt, dels sammansatt. Enkelt *Krok* finnes endast i Öd, *Kroken* i HaLyRoSoÖdGrMor, *Krokarna* *krøga* Hå, *krøggə* KlöMy. Sms. äro *Nordkrok* Lå; *Nord-TbHj*, *Sör-TbVa*, *Väster-Hj*, *Hassle-Va*, *Jättesås-Fo*, *Katte-Yb*, *Opp-Ka* och *Röånekroken* Fo. ∞ Samtliga dessa namn ha det gemensamt, att de beteckna belägenhet i en 'krok, krök, avkrok', vare sig det är fråga om krök vid väg, backe, åker l. vatten l. avskilt läge i socknen. Det sista gäller säkert om *Kroken* Gr, den västligaste gården där, och trol. även *Nordkrok* Lå. Namnen *Nord-*, *Sör-*, *Väster-*, *Jättesås-*, och *Röånekroken* beteckna större¹⁾ krokarna och skulle snarast kallas bygd er. Det kan sättas i fråga, om icke dessa namn äro mycket gamla och beteckna ålderdomliga folkliga indelningar av bebyggda områden. I OGB I, 64; 75; 265; 281, II, 23; 96; 180 förekommer ON *Kroken* enkelt l. som förled men aldrig i denna bet. Det är där alltid fråga om 'väg-, åkrök' l. ngt liknande. I no. ON däremot (se NG Indl. 62) finnas alla ovan anförda betydelser, 'bygd' egentl. endast »søndenfjelds.»

I sv. ON påträffas ibl. ordet *gränd* i den sistnämnda betydelsen (t. ex. SOÄ VII:I, 113).

Krokarna Klö avse 3 torp, och *Krokarna* My en by med flera bönder. Jfr OGB I, 75.

1) *Oppkroken* Ka en något mindre.

IN bst. sg. m. **a.** ^ˈaŋ: Tb(*nðl*-) HåSo.

b 1. ^ˈa-bón: HaGr.

b 2. ^ˈana-bón l. -bün: My.

c. ^ˈm: Yb(*kåtə*-) ÖdKlölLå(*nðl*-).

H a l l a n d. Obst. sg. *àkrókə* t. Åkroken, Fagered (Kalén VSH 34).
Annat bildningssätt:

V ä s t e r g ö t l a n d. -əl: *krək*-, ökn. på äg. av Espekroken, S.
Härene, Kullings hd (Götling SVSO 103).

IN bst. sg. f. ^ˈa: Öd.

IN bst. pl. m. **a.** ^ˈana: ÖdHj(*wæstə*-); ^ˈana: Va(*søŋ*-) Lå(*nðl*-) Mor.

I dessa fall obst. pl. på -arə.

H a l l a n d. Obst. pl. m. -a, bst. pl. -na: *àkrók*- (Kalén VSH 34).

b. ^ˈara, obst. pl. ^ˈarə: KaTb; ^ˈarə (även obst. pl.):
ÖdHj.

c 1. ^ˈa-bóa (även med grav acc.): Ro.

H i s i n g e n. ^ˈa-bó: *krög*- t. Kroken *krógan*, Lundby (ES).

c 2. ^ˈana-bóna l. -búna: My.

Elliptisk bildning.

N. B o h u s l ä n. Bst. pl. m. *hòŋŋana* t. *hòŋŋarógan*, Herrestad
(IOD).

kruss, m. *krus*. — ON: *Krossen* Va. Förekom i denna form redan
1388 (RB 319). ∞ Vad slags *kors*, som avsetts med namnet, är dunkelt.
(Jfr Rygh NG Indl. 62).

IN bst. sg. m. ^ˈm; f. ^ˈa; pl. m. ^ˈana.

krus, n. *krus*. — ON: *Kruset* Gr. ∞ Måhända samma betydelse som
i no. *krus*, n. 'Samling af smaa vantrevne Trær', vilket ord förekommer
som förled i en mängd no. ON (t. ex. NG I, 199; II, 326; V, 107).

IN bst. sg. m. ^ˈm.

krök, m. *krög*. — ON: *Kröken* Ha.

IN bst. sg. m. **a.** ^ˈa-bón.

b. ^ˈəl.

V ä s t e r g ö t l a n d. *Krökel* ingår som förled i ett *ryd*-namn
(SOÄ XV,66).

kula, f. *kùla*. — ON: *Kula(n)* Sp; -*kula(n)* ÖdLjSte. ∞ I de anförda
ex. åsyftar ON liksom i Landvetter, Sävedals hd (OGB I, 247) och i
Örgryte sn (OGB II, 82) 'rundaktig förhöjning i terrängen, en slags kulle'.

IN bst. sg. m. *²*an*: Sp(*kûn*) Öd(*ðnækûn*) Lj(*ðnækûl*- trol. ej äkta);
pl. ¹*a-s* (koll.): Lj.

kulle, kolle, m. *kål*. — ON: *Kullen* (6) RoNoSoÖdSta; *-kullen* (12)
KaRoNoSoFoSteVaT̄Mor; *Kulla(rna)* Tb.

IN bst. sg. m. **a.** ²*an*: No (*kål*- t. *kåln*, *vækål*- t. *vækål*).

b. ²*a-bón*: Ro(*kål*- t. *kål|n*) So(*kål*- t. *kål*) Sp(*kål*-).

H all a n d. Obst. sg. ²*boð*: *kål*- t. Kåll, Fagered (Kalén VSH 37).

c. *-an*: No(*lökål*) Mor(*tårkæl* t. *tårkæl|n*).

V ä s t e r g ö t l a n d. *bårkålæn* från Bårekulla(?), Landvetter (OGB I, 84).

H all a n d. Obst. sg. *fårækål* t. Furukullen, Fagered (Kalén VSH 33); *Kolaköllen*, en torpare på Kolakullen, Grimeton (ES); *flökålæn* (Götlind SVSO 70).

d. ²*san*: Fo(*rævækål*-).

IN bst. sg. f. ¹*a*: Klö;Ste(*kükål*-).

IN bst. pl. m. **a.** ²*anð*: Ste(*rðbækål*-) Va(*båstækål*-) Sta(*kål*- t. *kåln*) T̄.

b. ²*aræ* (obst. och bst. pl.): No(*kål*- t. *kåln*; *lökål*- t. *lökål*) Sp(*hålækål*- t. *hålækål*).

c I. ²*a-bó*: Tb(*kål*- t. *kæla*).

H i s i n g e n. *kålbbó*, gen. pl. *kålbbás mårkær* t. *kålæn*, Syrhála, Lundby (OGB II, 115; ES).

V ä s t e r g ö t l a n d. Ä. ²*a-bó*, y. ²*a-bóa*: *bårkæl*- t. Bårekulla, Landvetter (OGB I, 50).

c 2. ²*s-bóa*: Ro(*håfrækål*-).

d I. ²*s* (koll.): Sp(*hålækåls* t. *hålækål*).

H i s i n g e n. *æspækåls*, Askesby; *rævækåls*, Gunnesby, Säve; *-a-s*: *mækål*- t. *mækæla*, Öxnäs, Säve (ES).

d 2. ²*an-s* (koll.): Sp(*kål*- t. *kålæn*).

H i s i n g e n. *kålæns* t. *tårækælægæn*, Lerje, Backa (ES).

e. ²*sanð*: Fo(*rævækål*-).

A n m. Förra leden i ON *Kolasbacke* kan vara en moderniserad gen. pl. av ett IN, som betyder 'kolbornas'. Jfr *Friggas kulle* (OGB II, 88).

Elliptiska bildningar.

B o h u s l ä n. Bst. sg. f. *lūra* t. *lürækåln* No kan vara en ellipt.

V ä s t e r g ö t l a n d. Bst. sg. m. *kriskæn* t. Kriskullen, Härja sn. Gården ligger utom sn, men den inflyttade fick namnet och sonen ärvde detta. (SIOD IV, 5 f.).

kvarn, f. *kwæn* (*xwæn*) Orust och Öd. — ON: *Kvarnarna* Mor.

IN bst. sg. m. ¹*an*, pl. ¹*anə*: *kwæn*-.

Elliptisk bildning.

Västergötland. *brðkæn*, bst. sg. m. t. *Brokvarn*, Härja sn (SIOD IV, 5).

kvi, f. *kwī* (Inlands hdr), *kwī* (Tjörn, Orust). I Fo är det även upptecknat som *hwī* och i Ste även som *xwī*. — ON: *Kvin* TbFoKlōSte-MorTe; *-kvin* Ste. ∞ Ordet kan i Bohuslän beteckna 'inhägnad del av åker' (så även Rz 371 a) och 'inhägnad för kreatur'. Den senare betydelsen torde passa för våra exempel.

IN bst. sg. m. ¹*an*: Klō(*kwī*-) Ste(*hūsəxwī*-). Obs! *kwītən* t. *kwīa* Te är svårförklarligt. Det kan vara ett vedernamn, givet i anslutning till uttrycket *bl kwīt*. Så trodde min sagesman. Måhända sammanhänger det med ett ålderdomligt no. subst. *kwitt*, m. 'en tredjedels skilling; vitten' (Torp; Aasen).¹⁾ I varje fall synes det ej kunna vara ett rent IN.

IN bst. sg. f. ¹*sa*, trol. < **-əsa*: Tb(*kwī*-).

IN bst. sg. m. ¹*anə*: Klō(*kwī*-) Ste(*hūsəxwī*-) Mor(*kwī*-).

Märk: *kwī-tanə* Te.

kyrka, f. *şurka*, *şūrka*: *Stenkyrka* No, *Stenkyrke* sn. Observeras bör, att sockennamnet ofta skrives med *-e* i jordeböckerna, t. ex. 1544, 1568, 1580—1, 1585—6, ja så sent som 1881. JNV 198 förekommer formen på *-e* omväxlande med *-en*. Uttalet visar *-ə*. Namnet återgår säkerl. på en gen. *Steinkirkju* i t. ex. 1388 *till Steinkirkju uphællis* RB 322 och annars i samställningar med *socken* o. d. administrativa termer. ∞ För tolkningen av sockennamnet se Lindroth SIOD I, 97.

IN bst. sg. m. a. ¹*ə-būn*: Ste(*stènşurk*-).

Västergötland. ¹*ə-bó(ə)n*; *nýşurk*- t. *Nykyrka* sn, *Vartofta* hd (ES).

b. ¹*ən*: No(*stènşurk*-).

IN bst. sg. f. ¹*ə-būsa*: Ste.

IN bst. pl. m. ¹*ə-būna*, obst. pl. ¹*ə-būr*: Ste.

Västergötland. Obst. o. bst. pl. ¹*ə-bóa* t. *Nykyrka* (ES).

¹⁾ I no. dial. finnes ett verb *kvia*, vars perf. part. heter *kviad*, *kvidd*, *kvitt* 'samled i en Fold; opgjødet, dyrket' (Aasen). Men IN bildade till en sådan form äro okända. Jfr *blītən* till torpet *blīa* i samma sn som *Kvitten*.

Kälystert, n. pr. *kəlystəʃ* Fo. ∞ Dunkelt.

IN bst. sg. m. *-n, dvs. *kəlystən*.

kåve, m. *kəvə*. — ON: *Kåven* Mor. ∞ Ordet betyder i boh. dial. 'litet rum', speciellt 'liten tillbyggnad l. mindre skjul vid sidan av en större byggnad' (E. Abrahamson i VSH 47 f., där rikhaltiga litt. hänvisn. givas). Se ock Lindqvist BjSä I, 181.

IN bst. sg. m. ¹ən.

källa f. *ʃələ*. — Namnet förekommer i Mor i två ON, av vilka det ena är sms.: *Häste- həsələ*. Detta heter 1388 i *Hæstakiello* RB 310, 1544 *hestekyll*, 1568 *hestekil*, 1585—6 *Hestekill* jb. ∞ Efterleden är i det sms. ON fno. *kelda* 'brunn, naturlig källa' men synes på 1500-talet av jordeboksskrivarna ha sammanblandats med *kil*. Jfr 1544 *tyffwekyll*, 1568 *tiuffkil*, 1585—6 *Thiuffkill* jb om Tjuvkil Ly.

IN bst. sg. m. **ʃələn* > **ʃələn* > *ʃələn*; *həsələn*, pl. -ar, -ənə.

Annat bildningssätt:

H i s i n g e n. (Koll.) -a-s: *həsəl*- t. Hökälla, Säve (ES).

kärr, n. 1. *ʃær*, *ʃer* (-*ʃær*) 2. -*kær*, -*kær*. — ON: *Kärr* NoLjMy; *Kärret* (8) VäKlöSteVa; -*kär*a (2) So.

Det enkla *Kär*a finnes i StaRöTe. Det är en mask. pluralform av det neutr. *Kärr*. Sådana pluralformer äro särskilt vanliga i Norge (NG Indl. 12) men uppträda i rätt stort antal i Sverige, t. ex. *Holta*, *Torpa*, *Röra*. (Se W. v. Unwerth NoB 1914, 55 ff. och där cit. litt.; Lindroth SIOD I, 37 och passim; OGB II, 73). Anmärkningsvärt är, att de no. namnen på *Kärr* (enl. NG Indl. a. st.) i allm. torde återgå på ett *Kjarriv*, alltså en i-stam, varav följer, att ett **Kjarra* icke kan vara annat än gen. pl. Otänkbart är därför icke, att det bohuslänska ON också är gen. pl. av en i-stam. En genitiv förekom i äldre tid gärna i förbindelse med appell. *kyrka*, *socken*, *härad*, *ting*, *gård* (och *lund*, OGB II, 73).

Om detta problem se Lundahl Falb. 82, 96, 98.

*Kär*a kan vara gen.pl. av ett IN: 'Kärrbornas' (kyrka etc.). Den uppfattningen stödes av det förhållandet, att pluralformer av de tre orustnamnen efter den befintlighetsbetecknande prep. *i* äro mycket sällsynta i äldre handlingar. Äldre skrivformer: *Kär*a Sta: 1399 *Andres* i *kiærrom* RB 523, 1544 *Oluff* i *kerre*, 1568 *Halffuer* y *Kiare*, 1580—1 i *Kiernne*, 1585—6 i *Kierre* jb, 1612—3 *Erich* y *Kiare* G5a; *Kär*a Rö: 1544, 1568, 1580—1, 1585—6 lika med föreg.; *Kär*a Te: 1388 i

Kiærre RB 312, i *Kiærre* RB 314, 1544, 1568, 1585—6 jb lika med föreg., 1612—13 *wđj kiere* GSa. Det ser sålunda ut, som om sg-formen i neutr. skulle ha använts som ON och pl.formen i mask. som IN. Formen i *Kiærrom* 1399 lämnar oss i dunkel beträffande ordets genus.

De sms. ON äro 39: *-kärr* RoTbYbHåJöNoSoSpÖdFoKlöSteVaLåMyStaMorTe. Av dessa kunna tre lätt förväxlas med namn på *-skär*, n.: *Glöskär glúskær* Tb, *Fundeskar funskær* Rö och *Nötskär núskær* Te.¹⁾ I samtliga fall strider orternas läge mot antagandet av en efterled *-skär*.

Men därtill kommer, att de äldre skriftformerna tydligt peka på sms. med *-kärr*. *Glöskär* heter 1396 i *Glosa Kiærrom* RB 333 (5 ggr), 1544 i *Glossekiær*, *-kier*, 1568 y *Gloskiær*, 1580—1 *Glosskier* jb, 1585—6 i *gloskier* KL. Förleden är sannolikt ett mansbinamn **Glosi*, besläktat med no. *glös*, *glös*, m. 'benfisk med stort runt huvud och stora ögon' och no. *glōsa*, '(intensivt) se på något, stirra'.

Fundeskar skrevs i äldre tid: 1568 y *fundskiar*, 1585—6 i *Fundiskier* jb. Förleden är gen. sg. av det i Sverige och Danmark väl belagda PN *Fundinn* (Lundgren-Brate 60; Nielsen, Olddanske Personnavne 28, Rygh Personnavne 77), som ock funnits i Norge (Lind Personbin. 94). Namnet är perf. part och betyder 'den funne, hittade'. Jfr 1396 *Fundisrud* RB 273.

Nötskär uppträder 1388 i formen i *Nauskiarrum* RB 314, 1500-talets skriftformer äro: 1544 y *nöske*, 1568 y *Nödskor* [!], 1580—1 i *Nöidtzkier*, 1585—6 i *Nöidtzkier* jb. 1612—3 heter det y *Nödskier* GSa.

Förleden måste vara gen. sg. av det av Lind (Personbin. 266) anförda PN *Naut*, som antagl. ingår i de där nämnda *Nauzþueit*, *Naudzrudh* och *Naudzlidh*. Dess betydelse är trol. pejorativ. (Jfr nysv. 'nöt' som öknamn).

∞ Efterledens vanliga bet. inom avhandlingsområdet är 'snår av låga träd och buskar på (gärna) lägre, (ofta) fuktig mark' (jfr *Kärsö* SIOD 3, 89 och 90 med not 1-2). Fuktigheten är icke ett oeftergivligt villkor. I Hå betyder *kärr* 'snår av låga träd och buskar, oavsett om marken är torr l. fuktig'. På Tjörn betyder det 'lövskog, framför allt askog, som växer på sank mark'. Sträcker sig lövskogen upp på högre mark, kallas den dock *kärr*. I Yb betyder det 'träddunge, i sht på

¹⁾ Möjligen ock Kross(e)kärr *krúskær* My, som 1388 skrevs i *Krossakærom* RB 312.

sank mark', i Lj 'lövskog på sank mark', i T 'sank mark, bevuxen med träd och buskar'. Av ortnamnens förled synes framgå, att betydelsen 'buskage, dunge' är vanlig: Sådana ex. äro *Björke- Jö*, *Ale-*, *Gran- Ro*, *Aspe- Fo*, *Eske- Mor*. Hit höra appell. *ale- Öd* och *ekkärr UÖdVa*.

Om kärrets lägre nivå i förhållande till den omgivande terrängen vittna *Holke- U* och *Sacke- Te*. Om fuktighet tala t. ex. *Starr- Öd* och *Blöt- RöTe*.

De här refererade betydelserna stå närmare nyno. *kjerr*, n. 'sump især med krat', fno. *kjarr*, n., *kjorr*, m. 'krat paa fugtig grund' (Torp NNEO) än sv. *kärr*, n. 'sumpmark.'

Inkolentnamnen.

A. Stammen är *šer-*, *šer-*:

IN bst. sg. m. a. *¹s-šón, dvs. ¹šæšbón: *Jö(rånə-)* Lj (fakultativt acc. 1 och 2).

Hisingen *bækšæšbón* t. *bækšær*, Björlanda (ES).

b 1. *¹(ə)n, dvs. *šæn*, ¹šæn: *Jö(bū-, bürkə-, må-š-)* *No(strån|ə|)* *So(bæl- t. bælšær)* *Öd(strüp-)* *Klö(græ-š-, lågə-)* *Ste(kèlə-, tð-š-)* *Va(kälə-)* *Lå(kèlə-)* *Sta(brə-š- t. brüşær, trèlə-)* *Mor(æškə-)* *Rö(bkòt-, nævrə-, fún-)¹* *Te(bkòt-, hævə-, sækə-)*.

N. Bohuslän. *nævəršan* t. Näverkärr, *fògkəšan* t. Foglekärr, Bro; *røšæn* t. Rörkärr *røšær*, Herrestad (IOD).

Halland. *Kärren* t. Kärret, Grimeton (ES).

b 2. *¹n, dvs. ¹šæn: *Jö(má-š-)* Sp(*ró-š*).

c. ¹sən, dvs. -šən: *HåJöNoVäFo (åspə-)*LjVa (någon gång även med akut acc.) My.

N. Bohuslän. *nævər-*, *fògkəšæšən* Bro, *šàsən* Skredsvik (IOD).

Västergötland. *šæsən* till Kärret *šærət*, Landvetter (OGB I, 63).

Annat bildningssätt:

Värmland. *¹sv(ə)n: *šàsiv(ə)n* t. *šárə*, Karlanda, Nordmarks hd (ES).

IN bst. sg. f. a. ¹a: *Va(kälə-)* *Rö(nævər-, bkòt-)* Te.

b. *¹sa, dvs. *šæša*: *HåLjVa*.

IN bst. pl. m. a. ¹ana: Sp(*rò-š- t. ró-š-*); ¹anə: No; ¹anə: *Klö(lågə-)*

¹) Efterledens uddjud ett mellanting mellan *š* och *š*.

Ste(*tə-š-*) Va(*kūlə-*) Sta(*trələ-*) Mor(*æskə-*) Rö(obst. pl. -ar) Te.

b. **-s-bōa*, dvs. *ʰsæšbōa*: Ro(*àkə-*) Yb(*tràn-*) Jö(*rànə-*).

Hisingen. Obst. pl. *šæšbo* t. Kär, Torslanda (ES).

c 1.* *ʰs*, dvs. *ʰsæš* (koll.): Jö(*mà-š-*, *rànə-*) Öd(*stär-*).

c 2. *ʰs*: Sp(*ró-š-*).

Hisingen. *lələššs* t. Lillekär *lələšér*; *šàras* t. Kärra *šàra*, Säve (ES).

d. *ʰsanə*, dvs. *šæšanə*: No; Lj(obst. pl. -ar); *ʰsənə*: Fo(*àspə-*); *ʰsənə*: VaMy.

N. Bohuslän. *nəvəršasənə*, Bro (IOD).

e. *ʰsarə*, dvs. *šæšarə*: No.

Västergötland. *šəsara*, Landvetter (OGB I, 63).

Andra bildningssätt:

N. Bohuslän. *ʰeyənə*: *nəvəršar-*, Bro (IOD).

Västergötland. *ʰsəra*: *šə-*, Landvetter (OGB I, 63).

Värmland. **ʰsvənə*, dvs. *šàsv|anə* (obst. pl. -ar) t. Kärret *šàrvə*, Karlanda, Nordmarks hd (ES).

B. Stammen är *-kər-*, *-kər-*:

IN bst. sg. m. a. **ʰ(ə)n* dvs. *ʰkəŋ*: Rö(*fúnš-*) Te(*nùš-*).

b. *ʰvən*, obst. sg. *ʰvə*: Tb(*grūs-* t. *grúskər*).

IN bst. sg. f. *ʰ-a*: Te (*nùš-*).

IN bst. pl. m. a. *ʰqnə*, obst. pl. -ar: My(*krəs-*) Te(*nùš-*).

b. *ʰvə* (även obst. pl.): Tb(*grūs-*).

-land, n. *lan*; (-*landa*). — Man kan ifråga om uttalet urskilja 3(4) grupper av hithörande ON.

1. *-lan*: Romelanda sn *ràməlàn*, Jörlanda sn *jólan*, Västerlanda sn *vèstəlàn*, Långelanda sn och Långeland SoLå *làvəlàn*, Grönland *grònlàn* Sp.

2. *ʰlanə*, *ʰlənə*: Hovlanda Ste *hòvklənə*, Kurlanda Ste *kùlənə*, Rävlanda Ste *ràvklənə*, Morlanda sn *mòlklənə* (*mšl-*), Rålanda Te *ràklənə*. Till dessa har ock slutit sig Pilanda Klö *pìklənə*, som i jb 1881 skrives *Pilane* och c:a 1400 skrevs *undir Pilom*.

3. *-n*, *-n*: Bråland JöVa *brən*, Jö även *brən*, Groland Sp *gròn*, *gròn*, Vråländ (Vrå-) Lå *vrən*.

4. *-lam*: Ucklum sn, 1399? *Auklanda kirkia*.

∞ Lindroth omnämner (ANF 45, 105), att i *-landa* vätminstone i Västsverige en väl sekundär, specialiserad innebörd av 'land vid vatten,

strandmark' tycks kunna påvisas». Detta antagande passar in på sockennamnen *Björ-*, *Tors-*, *Jör-*, *Väster-*, *Långe-* och *Morlanda*, var emot — mig veterligt — realia icke stämma ifråga namnen på byarna *Hov-*, *Kur-*, *Rävlanda Ste* och *Rälanda Te*. Egendomligt är, att de senares uttal visar enbart *-lqnə*, *-lqnə*, under det de förra (åtm. de norr om Nordre älv) vanligen uttalas med ett kortare *-lan*. *Land* 'kust, strand (i motsats till sjön)' förekommer (ehuru blott som sg.-form) i Boh., åtm. i norr (se Nilén Sörb.).

Vad bet:en av slutleden i *Ucklum* beträffar, se Lindroth SIOD I, 69 (jfr H. Lindkvist NoB I, 67 ff. och A. Mawer ibid. 149 ff.).

Grönland Sp är trol. ett uppkallelsenamn.

A n m. Växlingen mellan *-l-* och *-l-* i *-land*, *-landa* synes böra förklaras som i västgötamålen. Alltså uppträder *-l-* i förbindelse med föregående labial konsonant (*hðw-*, *ræv-*¹⁾) efter guttural konsonant (*ðk-*) och intervokalt efter lång vokal (*rē-*).²⁾ i kompositionsfog, när i dial. känslan av sms. försvunnit.³⁾ Jfr Landtmanson, Studier öfver Västgötamålets *l-* och *r-*ljud, 55 ff., 57 ff.

Inkolentnamnen.

A. Stammen är *-lan*:

Bst. sg. m. a. *ˆ-s-bqn*: So(*lāyā-*) Vä(*wēstə-*).

b. *ˆlyən*, obst. sg. *ˆlyə* (med omljudd stamvokal): sockenbonamnen *rūmlēn-* t. *rūmlān* (i ramsan från 1711 *rommelendingen*); *jēlēn-*, *vēslēn-* (i obst. sg. även utan *-ə*, t. ex. i Hj, där man säger *wēstələny(m)*), *lāylēn-*; bygdeinvånarnamnen Sp *ōplēn-*, T *āplēn-*; gårdsinvånarnamnet Sp *grōnlēn-*.

Märk. I *Rom-* och *Vesslänninge(n)* saknar f. leden det slut-*ə*, som utmärker ON. Så är förhållandet även i pluralis.

Hisingen. Obst. sg. *bjōlēnyə* (bst. sg. *Biörlendingen* i ramsan från 1711) t. *Björlanda sn*, *tōslēnyə* t. *Torslanda sn* (ES).

Dalsland. Obst. sg. *rōlēnyə* t. *Rölanda rōlan*, sn i *Vedbo hd* (ES).

Värmland. Obst. sg. *kalēny* t. *Karlanda kālān*, sn i *Nordmarks hd*; utan omljud *lāylāny* t. *Långelanda lāylān*, *vāklāny* t. *Våxlanda vākān*, *Silbodal* (ES).

¹⁾ I *Pilanda* är *l-* urspr. (pil 'pilträ').

²⁾ Det kakuminala *n* i *brgn* och *vræn* förutsätter *-l-* efter lång vokal.

³⁾ I *kūlqnə* har *u* tidigt förkortats.

Norge. Obst. sg. *byggending* t. Byggland, Aust-Agder (Refsum MM 1925, 55); utan omljud *landing*, Opland (ibid. 54).

Island. Fisl. *Sjóendingr* t. Sjóland (Langenfelt Top. 14). Se även Schütte MM 1918, 116 och 118.

Nyisl. *Grœnlendingur* t. Grœnland (Blöndal).

Annat bildningssätt:

Norge. Obst. sg. *-sokning*: *holand-*, Akershus (MM 1925, 52).

Bst. pl. m. a. *ʼgnə*, obst. pl. *ʼar*: byinvånarnamnet Lå *långlån-*. Märk. I *Långlänninge(n)* förlorar f. leden slut-*e*, i *Långelandar(na)* behåller den detsamma. I båda fallen heter ON *Långeland(a)*.

b. *ʼs-bó(r)a*: sockeninivånarnamnet *vèslan-* 1. i Hj *wèstalan-*.

Hisingen. Här säges t. ex. *bjðlanəbó* (obst. o. bst. pl.).

c. *ʼvya* (även obst. pl.): Ro(*rùmlén-*); *ʼvya(na)*, obst. pl. *-vya*: SoJö(*gðlénv-*); *ʼv|ana*, obst. pl. *-ar*: Sp (*nèlén-* enl. ung meddelare); *-v|anə* obst. pl. *-a(r)*: Vä(*vèslén-*, *wèstəlén-*); *ʼv|gnə*, obst. pl. *-ar*: Lå (sockenbonamnet *långlån-*) T(*àplén-*).

Hisingen. Obst. och bst. pl. *tòslénvya*, *bjðlénvya*, sockenbonamn (ES).

Dalsland. Bst. pl. *rølénvyanə* t. Rølanda sn (ES).

Värmland. Med omljud *kalénv|ar*; *-anə* t. Karlunda sn, utan omljud *ällánv* t. Åslanda *ällán*, Silbodäl (ES).

Västergötland. Enl. Lindroth (GHÅ 1930: 3,45) visar *frölänningar* t. Frölunda, sn i Askims hd, att sockennamnet urspr. varit *Frølanda*.

Götlind uppger (GHT 24. 4. 1915), att inbyggarna i Kållands härad ha ett gemensamt namn: *Källänninga*.

d. *ʼs* (koll.); Sp(*grønlan*s som benämning på en familj).

Elliptiska bildningar.

N. Bohuslän. En gård i Skredsvik kallas *kàvriygəän*, efter mormodern till den nuv. äg. Hon kom från *Kavlanda*, Bokenäs (IOD).

Västergötland. Enligt Götlind (GHT 24. 4. 1915) kallas inbyggarna i Kållands härad även *Kållabor*, varemot S. Friberg (NoB 1922,69) använder beteckningen *Kållbo* om en inv. därifrån.

Värmland. Till Svensland *svæns[å]n* bildas en plural ellipt *svæns[å]vænə* (ES).

B. Stammen är *ʌqna*, *ʌqna*:

a. Sg. m. *ʌbú*, -n, pl. -r, -na: KlöSteMorTe. I Te även f. sg. *bùsa*: *råkanə*.

b. Sg. m. *-v[ø]*, -n, pl. -ar, -qna: *mø[å]n*- (med omljudd stamvokal).

C. Stammen är *-k*:

Bst. sg. m. **-m*: Lå(*vræn*); pl. *ʌqna*: Va(*bræt*-) Lå(*vræt*-).

Märk. Till *græn*, *græn* Sp och *bræn*, *bræn* Jö bildas IN resp. bst. sg. *grø[å]læn[å]væn*, bst. pl. *-læn[å]na*, obst. sg. *brø[å]læn[å]væ* bst. pl. *-læn[å]va*. Detta tyder på att IN bildats på en tid, då uttalet av ON fortfarande var *-lan(d)*.

D. Stammen är *ʌkam*:

a. Sg. m. (-ə-) *bø*, -n, -, -(r)a: (*øk*ka-).

b. Sg. m. *-it*, *-itæn*, *-itær*, *-itæra* (skämtnamn).

-led, m. *-le*, *-læ*. — ON: **Fläskeled* Jö; **Vikeled* Ste. ∞ Man kan tveka, huruvida slutleden i dessa ord är ett *led*, n. 'grind' eller *led* f. 'väg'. I brist på äldre skrivformer är det ej möjligt att avgöra saken. I båda ON är det fråga om större områden. (Se kap. I under resp. namn.) Reellt sett synes det mig lättare att antaga en betydelseutveckling 'väg' > 'trakt, bygd' än från 'grind' > 'trakt'. Jfr dock t. ex. *Alestocken* (OGB I, 153) och möjl. *Kilarneledet* (ibid. 231). Mitt tolkningsförslag får endast betraktas som en gissning.

IN bst. sg. m. *flæskæl* är en oklar bildning. Det kan vara uppkommet genom haplogi, alltså < *Fläskelel*. En annan möjlighet föreligger också. På grund av samma ljudutveckling, varigenom *Prillen* > *Preel*, *Kullen* > *Kööl*, kan **Fläskelen* ha blivit *Fläskel*. Någon cirkumflex har naturligtvis ej kunnat uppkomma, då vokalen i *-el* varit svagtonig.

IN bst. pl. m. *ʌqna*: *v[ø]gælé*.

lera, f. *læra*. — ON: *Lera(n)* No. ∞ 'Lerig strandmark' avses ofta med namnet i västra Sverige (OGB II, 169).

IN bst. sg. m. **-æn*, dvs. *læn*; pl. m. *ʌanə*.

lid, f. *læ*, *læ*. ON: *Lid* RoSoHj; *Liden* (3) TMor; *-lid* (10) RoHåGrSte MorRöTe; *-liden* (13) TbJöHjLjReVaTMorRöTe; *liderna* Hj. ∞ Vanlig benämning på 'backe, sluttning'.

Ekelöv ögalé Hå hör hit, trots skriftformen 1881 och uttalet. Det skrevs 1388 *Akulid* RB 336, 1568 *Öggelid*, 1580—1 *ogelid* 1585—6 *ogellie* jb.

IN bst. pl. m. ¹*bóá*; *ögələ-*.

Mickelliden mēkəlija Va är uppkommet genom haplogi ur *mēkləlija* och betyder 'den stora sluttningen'. Folketymologiskt tyddes det som 'rävsluttningen', och IN blev följaktligen *mēkəliqna* 'micklarna = rävarna'.

IN bst. sg. m. a 1. *-bon*: So(*li-* 1. *li-*).

a 2. *-a-bon*: Hj(*li-*).

b. **-ən*: Ro(*sənlin*) Tb(*stənlīn*) Jö(*sənlīn*) Gr(*səʔlīn*)
Lj(*šərkəlīn*) Re(*həmanəlīn*) Ste(*šəʔlīn*) T(*līn t. lija*,
stəʔlīn t. stəʔlija) Mor(*li n t. lija*, *səʔlīn*) Rö(*stəʔlīn*)
Te(*əgəlīn*, *šləgəlīn*).

H a l l a n d. Obst. sg. *bəkəliə* t. Bökelid *bəkəli*; *grənlīə* 1. *— — t.*
Grönlid *grənlī*; *liə* t. *lija*, Fagered (Kalén VSH 30 f.).

D a l s l a n d. Bst. sg. *šəlīn* t. *šəlija* Dals-Ed (ES).

c. ¹*skən*: Va(*li-* t. *vīntəlija*).

Andra bildningssätt:

V ä s t e r g ö t l a n d. Bst. sg. ¹*an*, obst. sg. ¹*arə*: *liḡ-* t. Liden,
lija, Göteve (Götling SVSO 61).

V ä r m l a n d. Obst. sg. *-vḡ*: *li-* t. Lian *lija*, *həḡli-* t. Högelian
həḡlija, Silbodal (ES).

N o r g e. *-ing*: *veḡli-* t. Veggeli, Telemark (Refsum MM
1925, 54); *Åml-* t. Åmlid (Schütte MM 1918,
114). Enl. Schütte (MM 1918, 116) är det
allmänna namnet för en beboare av en lid i
Norge *Liding*.

-ung: *li-* t. Lier, Buskerud (Refsum MM
1925, 53).

I s l a n d. Fisl. *-ingr*: *Máʃhlīð-* t. Máfahlíð, *Langhlīð-* t.
Langahlíð (Top. 14). Nisl. *-ingur*: *Fljótshlíð-* t.
Fljótshlíð, Rangárvallasýsla (Blöndal).

IN bst. sg. f. a. ¹*a*: Rö(*stəʔli-*).

b. ¹*ška*: Va(*li-*).

IN bst. pl. m. a. *-anə*, obst. pl. *-ar*: Lj(*šərkəlī-*); ¹*qna*, obst. pl. *-ar*:
T(*li-*) Mor(*šəwəlī-*) Rö(*stəʔli-*) Te(*stəʔli-*).

b. ¹*bóá*: Ro(*sənlī-*, *li-*).

Hisingen ^{-s-þó}: lí- t. lí, Rödbo (IOD).

c. ^{-a-s}: Jö(sànlí-) Hj(brððəlí-, lí-).

d. ^{-skænə}: Va(lí-).

Annat bildningsätt:

Värmland. ^{-vjanə}, obst. pl. ^{-vjar}: lí- t. lía, högl- t. högha, Silbodol (ES).

lind, f. lí. — ON: *Lind* Va; *Linden* Jö. ∞ Trädnamnet 'lind'.

IN bst. sg. m. ^{-a-bón}: Jö.

IN bst. pl. m. ^{-ænə}: Va.

Ljung n. pr. jóy(n). — ON: 2 ex. *Ljung* Lj. ∞ En förklaring av ON lämnas av Lindroth (SIOD I, 39 f.).

IN bst. sg. m. a. ^{-s-þón}: (jóy-, y. jóy- sockenbonamn).

b. ^{-sæn}: (jóy- namn på arrendator).

IN bst. pl. m. a. ^{-s-þó(r)a}, obst. pl. ^{-s-þó(a)r}. Se ovan a.

b. ^{-sanə}, obst. pl. ^{-sar}. Se ovan b.

Anm. 1. Ang. frågan, om *liona thing* innehåller ett IN i gen., se Wessén NoB 1921, 35, 44 och där cit. litt.

Anm. 2. Brieskorn anför (UUÅ 1915, Bd I: 2, 110) namnet *Pæther Lyong* från en by l. sn med samma namn i Ög.

lund, m. — ON: *Lund(en)* RoJöSoUHjReMorRöTe; ^{-lund(en)} RoUÖdHjReKlöMorRöTe; *Lunna* SoSpÖdMy.

Lunna är sannol. en äldre plur. böjningsform av *lund* = Lundarna (Jfr OGB I, 68).

IN bst. sg. m. a. ^{-an}: So(lùn-).

Hisingen. *lùnan*, ägaren t. *Lunna lùna*, Rödbo (IOD).

Västergötland. Obst. sg. *Lunnare* 'person från Lunna' uppträder i ON *Lunnaregården*, Sunnersbergs sn, Kållands hd. (S. Friberg, NoB 1922, 69).

Anm. Även i riksspråket uppträder denna bildningstyp. I Dag. Nyh. 26/7 1929 s. 9 läses: *Simonslundarn* = Pettersson i Simonslund.

b 1. ^{-a-bón}: SpÖd(lùn- t. lùna).

b 2. ^{-a-bón}: U(lùn-); ^{-a-bùn}: MorRö.

b 3. ^{-s-þón}: Ro(gáðelan-).

c ^{*-æn}: Öd(kà]s]ún t. liklydande ON) Te(lùn med knappt hörbar cirkumflex).

Halland. Obst. sg. *lùnə* t. *lun*, *børkəlunə* t. Björkelund *børkəlún*, Fagered (Kalén VSH 30).

d. ^ʰsən: Re(l^ʰən-).

IN bst. pl. m. a. ^ʰanə: Öd(k^ʰä[s]l^ʰən-); ^ʰənə, obst. pl. ^ʰar: MyMorRöTe.

b 1. ^ʰa-b^ʰā: So(l^ʰən- t. l^ʰā).

Hisingen. l^ʰənab^ʰ t. Lunna, Rödbo (IOD).

b 2. ^ʰə-b^ʰā: Ro(l^ʰən-).

Hisingen. l^ʰənab^ʰ t. Lund l^ʰun under Syrhåla, Lundby (ES).

c. -s: (koll.): Hj(l^ʰən- t. l^ʰən).

Hisingen. ^ʰa-s (koll.): l^ʰən- t. Lunna, Rödbo (IOD).

d. -sən: Re(l^ʰən-).

Andra bildningssätt:

Västergötland. Bst. pl. m. -ara, obst. sg. -arə: l^ʰən- t. Lunna l^ʰā, Göteve (Götling SVSO 61).

-ərə (i-stamsböjning): björkal^ʰən- t. Björkelund björkal^ʰun, Härryda (OGB I, 7).

Anm. I Lunnatorp, Örgryte sn, Gbgs o. Boh. l., är f. leden sannol. gen. pl. av åbonamnet enl. Lindroth (OGB II, 75).

Småland.

-bo: l^ʰun- i Lundbomåla, Åby sn, N. Möre hd, Klm. l. (Ödeen -måla 173), trol. i bet. en 'Lundbornas'.

Elliptiska bildningar:

S. Bohuslän. Kuskan k^ʰiska 'mor från Kuskalund', Klö (IOD).

Västergötland. IN Munslingar, byamännen i Munslunda, Källands hd (S. Friberg NoB 1922, 69) hör kanske hit. I saknad av uttalsform för bynamnet kan jag ej bestämt avgöra detta.

lunde, m. l^ʰənə. ON: Lunde Ste. ∞ Endast på Tjörn har jag hört detta subst. i ON Nordvike och Broke Lunde. Som appell. anföres det från Mo sn, N. Boh., av Paulsson (SIOD II, 75; cit. OGB II, 188) och från Østfold, Norge, av Torp (NNEO 395 b). I det senare fallet skrives det l^ʰunne. I Mo »består en *lunde vanl. av lövträd eller av ungträd av gran och fur», i Østfold och i Norge överhuvud åsyftar lunde (liksom lund) en »lund, især av plantede trær.» I Ste betyder det 'lund, mindre skog'. IOD:s samlingar uppvisa ordet i denna betydelse från KlöLå i södra och från socknarna Bokenäs, Herrestad, Skredsvik, Kville, Skee och Näsinge i norra Boh. (Jfr även SOÄ I, 11 f.).

IN bst. sg. m. ^ʰə-b^ʰūn, pl. ^ʰə-b^ʰūna och ^ʰənə, obst. pl. ^ʰə-b^ʰūr. Alltså l^ʰənab^ʰun osv.

lycka, f. *løka*, *lyka*. ON: *Lyckan* RoSoGrMor; *Lycke* (3) LySo; *-lycka(n)* (18) LyTbHåJöSpNoUÖd; *-lycke* (8) LyTbJöSpHjStaTe. ∞ 'Inhägnat, särsk. avsidet liggande åkerstycke'. Så i OGB I, 189; II, 28; 67 etc.

IN bst. sg. m. **a.** *-an*: Sp(*báslök-*).

b 1. *˚a-bön*: So(*løk-*).

b 2. *˚a-bön*: Ly(*løk-* om socken- och vanl. byinv.).
Det i ramsan från 1711 upptagna *Lykkeboen* avser sockeniniv.

Hisingen. *búlækabön* t. *búlækə*, Torslanda sn (ES).

c. *˚a-bógan*, obst. sg. *-arə*: Ly(*lyk-*, *løk-* om sockeninv.); *˚a-býgan*: Sp(*kròflök-* t. *kròflökə*).

d. *-an*: Ly(*lölök-*, *nölök-*) Ro(*løk-*) Jö(*hèlök-*) Sp(*smélök-*) U(*hàvrälýk-*) Öd(*stènlök-*) Hj(*gèdalýk-*) Gr(*lyk-*) Sta(*hàlyk-*) Mor(*løk-*) Te(*lyk-*).

Hisingen. *grèslökən* t. *grèslökə*, f. d. torp under Kärr, *væstälökən* t. *væstälökə*, Amhult; båda i Torslanda; *tálykən* t. *tálykə*, Säve sn (ES).

N. Bohuslän. *løkken* t. *Lycke*, Bro (IOD).

Västergötland. **Mölnlycken*, inflyttad till Partille, trol. från Mölnlycke (OGB I, 129); *mÿsalökən*, *-lô-*, t. *mÿsalökə*, Härja (Bromander SIOD IV, 6); *lökən*, [obs. accenten!]; han bodde i en *løkə* (acc. ej utsatt), Källered (IOD).

Halland. Obst. sg. *løkə* t. *Lyckorna løkəra* (Kalén VSH 36); *væləsłøkə* t. *Välenslycka væləsłøkə* (ibid. 27); andra ex. ibid. 32; samtliga i Fagered. *Kalvalycken* t. *Kalvalyckan*; *Kroddelycken* t. *Kroddelycka*, Grimeton (enl. meddel. av överlär. H. Svensson, Falköping).

IN bst. sg. f. *˚ala*: Tb(*pílök-* t. *pílökə*).

IN bst. pl. m. **a.** *˚ana*: Ro(*løk-*); *˚anə*: Sta(*hàlyk-*) Te(*lyk-*).

b. *˚ara* (*-arə*): Jö(*s@valök-*); *˚arə*: Sp(*kròflök-*).

N. Bohuslän. *˚aränə*: *løkk-* t. *Lycke*, Bro (IOD).

c. *˚a-bó(a)* obst. pl. *˚a-bó*: Ly(*løk-*; om socken- och byinv.) Hå(*gÿdalök-*); *˚a-bóra*: Gr(*lyk-*).

Hisingen. *løkəbó* t. *løkə*, Lundby sn (ES).

d. *˚a-bógara*, obst. pl. *-arə*: Ly(*lyk-*, *løk-* om sockeninv.); *˚a-býgarə*: Sp(*kròflýk-*).

e. *˚a-s* (koll.): Sp(*báslök-*).

Hisingen. *˚a-s*: *tályk-* t. *tálykə*, Torslanda sn (ES).

Elliptiska bildningar.

Bohuslän. Bst. sg. m. *snåb|øn*, f. ¹*a*, pl. m. ¹*anə* No. Inv. hade kommit från torpet *snåbøl|ka*, Valla.

Bst. sg. m. *gålt|øn*, f. ¹*a*, pl. f. ¹*ara*; m. *šæmp|øn*, f. ¹*a*, pl. m. ¹*anə* t. resp. Hjältelyckan och Kämpelyckan, No, äro sannol. traditionella, nedärvda benämningar på åborna. De urspr. ägarna hette *Hjälte* och *Kämpe*. Omöjligt är det dock icke att betrakta *gåltan* etc. som ellipter.

Huruvida *smðk|øn*, ¹*a* t. *smðkøl|ka*, Askerön, No, och *skøta* sg. f. t. *skøteløka*, Evenås, Öd, äro ellipter, är tvivelaktigt.

Namnet *tørvaskøn* t. *tørvaskøl|ka*, Bräcke, Öd, hör säkert ej hit. Mannen ifråga hade fått namnet efter en i Evenås belägen torvmosse, på vilken han bott (IOD), innan han flyttade till Bräcke.

Lyr, n. pr. *lyr* Te. Ang. tolkningen se Lindroth SIOD III, 6 ff.

IN bst. sg. m. ¹*bün*; obst. sg. ¹*bu*; f. ¹*búsa*; pl. m. ¹*buna*, obst. pl. ¹*búr*.

låka, f. *laga*. — ON: *Lákan* Va. ∞ *Låka* har upptecknats i bet:en 'skjutbar l. vridbar trärigel på äldre dörrar' Yb; 'trälås, liten träbom' No (och i Svarteborgs sn, N. Boh.). Hur dessa bet:er skola inpassas på här föreliggande ON, kan jag icke säga.

IN bst. sg. m. ¹*øn*, pl. ¹*qnə*: *læg*.

-lägg, m. *-læg*. — ON: *Hästlägg* My. Det skrives 1568 *hesteleg* jb. ∞ *Lägg*, m. 'del av benet, benpipa; delen mellan två leder i arm l. ben', fno. *leggr*, m., nyno. *legg*, m., är icke okänt i ON. I Norge finns t. ex. ett ON *Aasleggen* (NG V, 413). Detta namn åsyftar en lägre och smälare åssträckning mellan högre fjäll.

IN obst. pl. m. ¹*ar*, bst. pl. ¹*qnə*: (*hæslæg*-).

-lösa, n. pr. ON: *Ellös* Mor; *Skamlösa* Fo. ∞ Efterleden i det förra namnet är enl. Lindroth (Fornv. 1915, 41; 48 f. och 51 f.) uppkommet ur ett **lausión* (l. **lausōn*) 'ängsstycke (av viss natur), ängsmark'. Det senare namnet är en skämtsam folkslig bildning, där efterleden uttrycker 'brist' (se Lindroth aa. 5 ff., Hjelmqvist NoB 1914, 166 ff.). *Skamlösa* är ett krognamn. Andra exempel, som jag påträffat på västsv. område äro *Ägglös|a*, Tjörn (SIOD III, 76), *Bönnlösa* 'den bottenlösa', Skredsvik, N. Boh. (IOD), *Kagelöse* 'den kak- l. brödlösa', Grimeton, Halland (ES). Det sistnämnda ex. åsyftar jordens ringa bärighet.

IN bst. sg. m. $\dot{a}n$; bst. pl. $-anə$, obst. pl. $-ar$: Mor($\dot{e}l\dot{o}s$ -). (Även
IN $\dot{e}l\dot{o}s\dot{o}b\dot{u}$, $-n$, $-r$, $-na$ förekommer).

N. B o h u s l ä n. $b\dot{e}n\dot{l}\dot{o}s\dot{o}n$, Skredsvik (IOD).

H a l l a n d. *Kagelösen*, Grimeton (ES). I bst. pl. säges *Kagelösera*.

mad. f. *mā*. — ON: *Maden* HjLjMor; *-maden* HjVäFoTe.

IN bst. sg. m. a. $\dot{a}n$: Hj(*fwāfāmā*-).

b. $-b\dot{o}n$: Lj(*mā*-, *mā*-).

c. $-ən$: Fo(*brænəmān*) LjMor(*mā*-) Te(*γōdēmān*).

H a l l a n d. Obst. sg. m. $m\dot{a}ə$ t. $m\dot{a}a$, $h\dot{o}k\dot{a}m\dot{a}ə$ t. $h\dot{o}k\dot{a}m\dot{a}$, Fa-
gered (Kalén VSH 31 f.).

IN bst. pl. m. a. $\dot{a}nə$: Lj(*mā*-); $\dot{a}nə$: Mor(*mā*-).

b. $-b\dot{o}ra$: Lj(*mā*-, *mā*-).

c. $\dot{a}-s$: Hj(*mā*-).

Maen n. pr. *mān* Hj. ∞ Detta namn är synnerligen intressant. Det skrivs 1585—6 i *Moenn*, 1568 på *möenn* jb. Stället ligger på en sandmo. Subst. kan icke vara *mad*, som är fem. Bohusl. dial:er känna två former för mo: 1. *mō*, m., som är allmänt förekommande; 2. *mā*, m., upptecknat från Ljungs sn, Fräkne hd (enl. påpekande av fil. kand. A. Janzén). Det förtjänar att i detta sammanhang nämnas, att uttrycket *på mān* betyder 'på Backamo' och avser den nu ej längre använda militära övningsplatsen i Gr, som också ligger i Fräkne hd.¹⁾ Detta *mā* synes vara okänt i den språkvet. litt. I varje fall har Lundahl icke anfört det i sin uppsats »Ordet *mo* och dess etymologi» (GHÅ 1930: 3, 20 ff.). Detta *mā* måste återgå på ett äldre, icke förr belagt **mā*. I hjärtumnamnet lever emellertid detta äldre subst. kvar. Gammalt *a+n* synes i boh. dial. icke ha deltagit i den nord. övergången till långt *ā* (jfr dock Lindroth Sverige III, 737).²⁾ Exempel härpå äro *mānə*, m., 'måne';

¹⁾ Detta subst. ingår säkerl. som efterled i *Binnebergsmā*, vilket (enligt upplysning av prof. Lindroth) nämnes bland »Frijdkallade Parkar, Gehäg och Jägeplatzer» i Kongl. May:tz nådige stadga och förordning ang. skogarnes rätta häfd uti Skaraborgz Lähn 1691, A2r. Namnet står väl i intimaste sammanhang med socken-namnet *Binneberg*. Jordmänen i denna socken, som ligger i Vadsbo hd nära Billingen, »består mest af sandmylla i stenbunden och backig jord, till minsta delen af lermylla på jemn och stenfri sådan. Socken saknar alldeles skog» (HGSL, 178 b). Denna karakteristik motsäger icke vårt antagande. Är detta riktigt, synes ordet i äldre tid ha förekommit inom ett rätt vidsträckt område.

²⁾ Wigforss (SHF 261) upplyser, att *a* står framför $-n$ »från och med Nissadalen norrut». Ang. ljudutvecklingen anmärker han, att hållpunkter saknas för att avgöra, huruvida utebliven övergång till *ā* eller återgång föreligger (aa. 262).

slan, f., 'slask, starkt töväder', ortnamnet Skåneröd, utt. *skånərə*, Svarteborgs sn, N. Boh., och *Skanaþorp* Te (RB 315), nu *Skantorþ*, utt. *skånatsrþ* (IOD, Nilén Sörb. och ES).

Varför 'spån' heter boh. *spøn*, se s. 312. Att *tå*, m. i ON blivit *Tån* Ro, beror därpå, att namnet är jämförelsevis ungt.

I *mæn* Hj har slutartikeln *-n* ingått en fast, ouplöslig förening med **ma*, vilket är lätt förklarligt, då det gäller ett ON. Till följd härav har *a* icke förändrats.

IN *-s* (koll.): *mæn-*.

Manilla *manila* Tb. ∞ Uppkallelsenamn.

IN sg. m. *ʔæn*.

-mark -märk. — ON: *Danemark* Yb, sannolikt uppkallelsenamn.

∞ Ang. bet:en av *mark*, f., se Hellquist SEO 86 b; 458 a.

IN bst. sg. m. *ʔaŋ*: *dænemark-*.

Andra bildningssätt:

Västergötland. Obst. sg. m. *-bo*: *Mar-*, inv. i Marks hd, t. ex. hos Sahlgren Kölingared 12.

Dalsland. a. Bst. sg. *-æn*: *klëmärk-* t. Klevmarken *klëmärka*, Dals-Ed (ES). Med den *gämlæ klëmärkæn* åsyftas vanligen den Halvor Bryngelsson, som av Karl XII i juni 1716 blev ombedd att välja mellan 1 mtl Ullerön och 1/2 mtl Klevmarken och bestämde sig för det sistnämnda stället. Även i senare tid har namnet använts om själva stamgårdens ägare.

b. Sg. *ʔvǽ*, *-æn*; pl. *-ar*, *-anæ*: *ræmärk-* t. Rävemarken *ræmärka*; *klëmärk-*, båda i Dals-Ed (ES).

Värmland. Sg. *ʔvg*, *ʔvgæn*, pl. *ʔvgar*, *ʔvganæ*: *sælvmärk-*, inv. i Skillingmark; *tösmark-*, inv. i Töcksmark, båda snr i Nordmarks hd; *nøvmärk-*, inv. i Nordmarks hd *nøvmæs hæra* (ES).

Norge. Obst. sg. *-ing*: *ømark-*, Østfold; *hemark-*, Hedmark; *heimerk-* (med omljud), N. Gudbrandsdal (Refsum MM 1925, 54). — Schütte (MM 1918, 118) nämner ett *Thelamerkjing*,

inb. i Telemark. Varifrån han hämtat ex.,
meddelar han icke.

Elliptisk bildning.

Dalsland. Till Nössemark *nössmärka*, sn i Vedbo hd, bildas en ellipt på ¹oʝ|ə, -ən, -ar, -anə: nöss-. En likartad bildning med suffixet -ongane är *Laxongane* till Laxarby, ä. Laxarbygda (Noreen ÄM 6, not 5). I båda ex. har samtidigt med ON:s efterled även förledens slutstavelse försvunnit. Liknande bildningar återfinnas under -hult och -skog (se s. 253 och 306).

Mjörn *mjoŋ* (Sp) Va. ∞ Namnets bet. är dunkel (se Lindroth, SIOD III, 8 f. och där cit. litt.).

IN bst. sg. m. ¹bón Sp, ¹bún Va, varvid märkes, att -n i Mjörn försvinner. På samma sätt *Tjörbon* till *Tjörn*.

mo, m., se *Maen*.

-modd, m. -*msd*. — ON: *Ljungmodden* Sta. ∞ Namnet synes kunna vara boh. dial. **modd* 'mylla' eller möjligen återgå på ett **möt*-. Slutligen kan *modd* vara lån från riksspr. = sv. *modd* (Hellquist SEO 480).

Intressant är sms. med *ljung*-. Det allbekanta faktum, att genom förmultning av *Calluna*-artens rötter och stammar en fin mylla frambringas, gör mig benägen att tro, att i här diskuterade ON det är fråga om en bet. 'ljungmylla'.

IN bst. sg. m. ¹ən; pl. -*qnə*: *lyŋméd*-.

mosse, m. *məsə*. — ON: *Mossen* JöÖdTe; -*mosse* Fo; -*mossen* HåJöSp.
IN bst. sg. m. **a.** ¹ə-bón: Jö(*məs*-).

b. ¹ən: Hå(*grən**məs*-) Jö(*bürkəm**məs*-) Sp(*ŋæŋ**məs*-) Öd(*məs*-) Fo(*hæŋ**məs*- t. *hæŋ**məsə*) Te(*məs*-).

IN bst. sg. f. ¹a: Sp(*ŋæŋ**məs*-).

IN bst. pl. m. **a.** ¹qnə: Te(*məs*-).

b. ¹ən-s (koll.): Jö(*məs*-) Sp(*ŋæŋ**məs*-).

myr, f. *myr*, *mʏr*. — ON: *Myren* (9) TbNoGrLjVaMorRö; -*myr* StaMorRö; -*myren* (14) SpÖdLjKlöSteVaRöTe; -*myrar* (2) Rö.

IN obst. sg. m. ¹arə: Ste(*hæŋ**mʏr*-).

IN bst. sg. m. *¹ən: No(*mʏn*) Sp(*rəmʏn* t. *rómʏra*; *mʏn* l. *mæt**mʏn* Öd(*rəmʏn*) Gr(*mʏn*) Lj(*mʏn* l. *mʏn*, *æt**mʏn*) Klö(*fæŋ**mʏn*) Ste

(*ʃwǫ̀træmýŋ*) Va(*ðŋæmýŋ*) Sta(*trǣntæmýŋ*) Mor(*mýŋ, rómýŋ*) Rö(*mýŋ, dàndas-* och *skǣwmýŋ*) Te(*ǣskæmýŋ*).

N. B o h u s l ä n. *mýræn* t. *mýra*, Herrestad (IOD); *brémýŋ* t. *brémýr*, *bjðrkæmýŋ* t. *bjðrkæmýr*, *rðsmýŋ* t. *rðsmýr*, Lur (IOD).

D a l s l a n d. *mýŋ* t. *mýra*, Dals-Ed (ES).

Annat bildningssätt:

I s l a n d. Fisl. -*ingr*: *Álpmýr*- omtalas åren 1244 och 1285 enl.

Lind Personbin. 3.

IN bst. sg. f. ^{ˈa}: Ste(*stðræmýr*-) Rö(*mýr*-, *dàndas*- och *skǣwmýr*-).

N. B o h u s l ä n. *mýra*, hustru till *mýræn* i *mýra*, Herrestad (IOD); *ðræmýra* trol. t. ON *ðræmýrǣ*, Mo (IOD).

IN bst. pl. m. a. ^{ˈanǣ}, obst. pl. ^{ˈar}: Lj(*mýr*-, *ǣtræmýr*-); ^{ˈanǣ}: Ste(*frðsǣs*-, Va(*ðŋæmýr*-) MorRö(*dàndas*-) Te(*ǣskæmýr*-).

N. B o h u s l ä n. *bjðrkæmýranǣ*, *rðsmýranǣ*, Lur (IOD).

b ^{ˈa-bǫ}: Tb(*mýr*- t. *mýra*).

c 1. *-s: Sp(*mðltæmýs* t. *mðltæmýra*).

c 2. ^{ˈa-s}: Sp(*rómýr*-).

må, se *Maen*.

-**mål** -*mǣt*. — ON: *Ödsmål* SoÖdHjFoT. ∞ Detta -*mål* måste helt hållas i sär från de spec. i Småland förekommande namnen på -*måla*, -*måle*. En intressant tolkning av det bohuslänska namnet har lämnats av Lindroth (SIOD I, 97 ff). Resultaten av hans utredning har accepterats av Ödeen (-*måla* 366), som emellertid förlägger Ödsmåls socken till Tjörn i st. f. till Inlands Nordre hd.

IN bst. sg. m. a. ^{ˈa-bǫn}: Öd(*ðsmǣt*- t. *ósmǣt*).

b. ^{ˈygn}, obst. sg. -*ygn*: So(ä. *ðsmǣt*- [omljud!], y. *ðsmǣt*- t. *ósmǣt*, ^{ˈa} -).

IN bst. pl. m. a. ^{ˈagnǣ}: Fo(*ðsmǣt*-); ^{ˈagnǣ}: T(*ðsmǣt*- t. *ósmǣt*-)

b 1. ^{ˈa-bǫa}, obst. pl. ^{ˈa-bǫ}: Öd.

b 2. *-s-^{ˈbǫ(a)}: So(*ðsmasbǫ(a)*).

c. ^{ˈygn(a)}: So(ä. *ðsmǣtlygn*, y. *ðsmǣtlygn|na*).

Anm. De av Schütte (MM 1918, 117) nämnda *Sjómælingar* och *Sannmælingar* höra väl också hit.

mörker, n. *múrkær*. — ON: *Mörkret múrkæt* Yb. Utvecklingsgången för slutstavelsen är sannol. **múrk-ært* > **ǣt* > -*æt*. -*t* synes bli -*t* i svag-

ton. På samma sätt heter ordet i Kville sn, N. Boh. Alternativt kan man tänka sig formen genom dissimilation uppkommet ur *markrøt*. Denna form existerar i S. Boh.

IN bst. sg. f. ¹*ala*: *mårk-*.

Något ex. på IN i mask. sg. har jag ej från S. Boh. Från norra delen av landskapet ge IOD:s samlingar två namn, som trol. höra hit: *mårkæn*, Näsinge sn, »efter stället», vars namn dock ej är anfört, och *mårkøn*, Lurs sn, t. *mårkrø*, ett torp under Tormoseröd.

namn, n. *namn* ON: *Namnet* Lj.

IN bst. sg. m. ¹*sæn*, pl. m. ¹*sanø*, obst. pl. *-sar*: Lj(*nàm-*). *-n-* faller här mellan konsonanterna *m* och *s*.

Något, n. pr. *något* Ro. — Namnet skrevs 1585—6 *paæ Noggedt* jb, 1612—3 i *Nogett* GSa. Det moderna uttalet med *-å* beror sannolikt på inflytande från den riksspråksliknande skriftformen.

Det äldre uttalet bör ha varit *nægøt* (jfr den västg. starktonsformen sg. m. *nægæn*). ² Bet:en torde vara 'något' i motsats till 'intet'. I så fall tillhör det den grupp bohuslänska gård- och torpnamn, som berätta om åbornas svårigheter att få sin bärgning ur jorden. Det ligger dock mer av optimism i detta namn än i t. ex. *Pinan*, *Plågan*, *Jämmerbacken*.

IN bst. sg. m. ¹*abøn*: *næg-*.

näs, n. *næs*, *næs*. — ON: *Näs ÖdVaLåMySta*; *Näset* (5) *HjVaStaRö*; *-näs* (20) *LyTbNoSoFoReSteVaLåMyStaTMorRö*.

IN bst. sg. m. a. ¹*aŋ*: *No(næsnaðs-)*; obst. sg. ¹*aræ*: *Va(hovigænæs-)*.

b 1. ¹*bün*: *Sta*.

Norge. Obst. sg. *-bu*: *nes-*, Akershus (Refsum MM 1925, 52), *et-*, *jal-*, *skude-* och *tysnes-*, Hordaland (ibid. 56).

b 2. ¹*abøn*: *Hj*.

c. *-æn*: *Tb(stögnæsæn)* *Fo(ämønæs-)* *Ste(ðsnæs-)* *Lå(jūgnæs-)* *Sta(vrætrænæs-)* *T(fūgnæs-)* *Mor(şælsnæs-)* *Rö(næs-, rænæs-)*.

Hisingen. *ðksnæsæn* t. Öxnäs *ðksnæs*, Säve (ES).

Västergötland. *lågænæsæn* t. Långenäs, Landvetter (OGB I, 69); *şæksænæsæn* t. Käxenäs *şæksænæs* (ibid. I, 9); *næsæn* t. Näset *næsæt*, Älgarås sn, Skarab. l. (fil. mag. B. Björseth).

H a l l a n d. Obst. sg. *æspanæs* t. Espenäs, Fagered (Kalén VSH 30).
 D a l s l a n d *trølnæs* t. Trollnåset *trølnæs*, Knipan, Dals-Ed (ES).
 N ä r k e. Ärnåsen *änæs* t. Ärnäs, Skagershult (Sahlgren Skagers-
 hult 27).

d. *ⁱvæn*, obst. sg. *ⁱvø*: So(*ðsnæs*- t. *ðsnæs*1. *ⁱ* -); *ⁱvæn*
 obst. sg. *ⁱv(ø)*: Va(*hagønæs*-).

V ä r m l a n d. Obst. sg. *næsiv* t. Näs, Silbodal (ES).

N o r g e. Obst. sg. *torsnesing* Østfold (Refsum MM 1925, 54); *sanne-
 sing*, Aust-Agder (ibid. 55); *brønnesing* t. Bremnes (ibid. 56).

I s l a n d. Fisl. *Katnesingr* t. Katanes, Skottl. *Kjalnesingr* t. Kja-
 larnes (Top. 14), *Hitnesingr* t. Hitarnes (Top. 13). Nisl. *Akrnesingur*,
 man från Akranes; *Álftnesingur*, inv. på halvön Álftanes; *Grímsnesingur*,
 man från Grímsnes, Árnæssýsla (Blöndal).

Andra bildningssätt:

N o r g e. *-ling*: *Nes-* t. Brunlanes (Schütte MM 1918, 117).

-ning: *Nes-*, *ⁱurnes-*, Hedmark (Refsum MM 1925, 54);

Nes- t. Brunlanes (Schütte MM 1918, 117).

-hering: *Nes-*, Telemark (Refsum MM 1925, 54).

-lending: *Nes-*, Telemark (ibid.).

-skelling: *Nes-* t. (*Enebak-*)*Neset*, Akershus (ibid. 52).

-sogning: *Nes-*, Vest-Agder (ibid. 56).

-sokning: *Tunes-*, Østfold (ibid. 54).

I N bst. sg. f. *-a*: Tb; No(*næsnes*-) Rö(*næs*-, *rønæs*-).

I N bst. pl. m. a. *ⁱanæ* obst. pl. *ⁱar*: Fo(*amønæs*-) Re(*ræstønæs*-);

-anæ, obst. pl. *-ar*: Ste(*ðsnæs*- t. *ðsnæs*, *tøftønæs*-)

Va(*hagø*ⁱ) Lå(*gønæs*-) My(*bù*-, *syltø*- och *ünæs*-)

T(*fønæs*-) Mor(*şælsnæs*-) Rö(*rønæs*-).

b. *-ara*: Tb(*stønæs*-); *ⁱara* (*ⁱarø*): So(*ðsnæs*-); *-arø*, obst.

o. bst. pl.: No(*kægønæs*-, *næsnes*-) Öd(*næs*-, *næs*-).

V ä s t e r g ö t l a n d. Enligt doc. Götling (GHT 24. 4. 1915) an-
 vändes i Tuns sn, Åse hd, Skarab. 1., IN *Sätenäsara* såsom namn på
 invånarna i en viss sockenrote.

c 1. *ⁱbūna*: Va(*næs*-) Sta(*næs*-).

H i s i n g e n. *ⁱbōa*: *næs*- t. Nåset, Säve (ES).

V ä s t e r g ö t l a n d. Gen. pl. *ⁱbos*, trol. < **ⁱbōas*: *næs*- (OGB I, 44).

c 2. *ⁱbō(a)*: Ly(*brønæs*-) So; *ⁱbūna*: Ste(*tøftønæs*-)

Rö(*næs*-).

d. *˚va(na)*, obst. pl. *˚va*: So(*ðsnás*-); *˚vgnə*, obst. pl. *˚vgar*: Va(*hagnás*-).

Värmland: *˚vganə*, obst. pl. *˚vgar*: *nəs*-, Silbodol (ES).

Island. Fisl. *Reyknesingar* (Top. 14), *Katnesingar* (MM 1918, 116). Nisl. *Akrnesingar* t. Akranes, *Grimsnesingar* t. Grímsnes (Blöndal).

Elliptiska bildningar.

Västergötland. *Käksan šæksa*, namn på en gumma från Käxenäs, Härryda (OGB I, 9).

Finland. *Nämpungar* t. Nämpnäs (R. Saxén, Finska formför. tidskr. 21, nr 3, s. 37).

-opp, -upp *˚op*, *˚ap*, *˚ep*.

ON: *Blásopp blásóp* Lj (tp), *Klinkop klíykóp* Öd (tp), *Knispopp kníspóp* Ste (tp), *Torkupp tǫrkáþ* Öd (tp), *Springupptorpet* Mor. ∞ Namnen tillhöra de s. k. *imperativiska* ortnamnsbildningarna, som förekomma bl. a. i de romanska länderna (Hartzfeld-Darmesteter, Dictionnaire, Inl. 87), i Tyskland (E. Förstemann, Die deutschen Ortsnamen 210), i Norge (Rygh NG Indl. 19 f.) och Sverige (Hjelmqvist, Imperativiska substantivbildningar i svenskan 76 ff; Lindroth, Namnforskningar 44 f.; dens., Våra ortn. 76; SIOD II, passim). Rygh (aa. 19 f.) anför icke mindre än 46 dylika no. bildningar på *-op*, däribland *Blaasop* och *Torkop*. Hjelmqvists exempel på *-upp* äro *Blásupp* i Svarteborgs sn, Boh. (aa. 78), *Kokopp* (s. 80 f.), *Slukopp* (som emellertid där inrangerats bland appellativerna, s. 72) och *Smäckopp* (s. 83 f.). *Opp*-namnen i SIOD III äro utom *Knisopp* (s. 41): *Sittoppebåden* (s. 177), *Statopparna* (s. 69) och *Väckopp* och *Väckenopp* (s. 74). Ur IOD:s samlingar kan jag anförä *Blásopp blásóp*, två ställen i Håby, Tunge hd, Boh. Från Örgryte, Vg, kan nämnas *Pass upp* (OGB II, 79).

Vad som är märkligt med en del av dessa »imperativnamn» (Rygh) på *-opp* är, att betydelsen numera knappast är imperativisk. Om *Blásopp* vet man, att där är bläsigt. *Knispopp* synes betyda 'spjuver, lurifax' (SIOD III, 41). *Torkop* syftar i no. ON antagligen på fuktig mark (NG I, 99; II, 63, 342) och kan vara imperativiskt. Vad motsvarande ON i Öd avser, vet jag icke.

Klinkopp däremot förefaller vara ett klart imperativiskt namn = 'Lyft upp dörrklinkan! Öppna dörren'.

Det är möjligt, att såsom Rygh antager (aa. 19 f.), de verkligt

imperativiska namnen på de värdshus l. krogar, som lågo vid de stora landsvägarna: *Bilidt!* *Blivstül!* *Kommatt!* (= Kom åter!) *Latop!* 'Låt upp! = Öppna!' etc. bildat (den viktigaste) utgångspunkten för detta ortnamnskick och att en mängd nybildningar äro formella efterapningar därav. Därför talar onekligen typens frekvens. — Frågan diskuteras av bl. a. Lindroth (aa. 44 f.), och Hjelmqvist (aa. 195 ff.), som citerar yttranden av Hatzfeld och Darmesteter, Osthoff, Wilmanns och K. G. Andresen.

IN bst. sg. m. $\acute{a}n$: *Ste(kn)spåp(-)*.

IN bst. sg. f. \acute{a} : *Öd(tårkåp(-) Ste(kn)spåp(-) Rö(båååop(-)*. Det sistnämnda IN hör tillsamman med ett torpnamn *Blåsut* och får betraktas som ett typiskt spenamn.

IN bst. pl. m. $\acute{a}nå$: *Rö(båååop(-) t. Blåsut* (jfr raderna ovan.).

A n m. 1. Rena personbinamn på *-upp, -opp* utan sammanhang med ON äro icke sällsynta. I Röde Bog (1399) har jag påträffat s. 539: *Botholphs (gen.) styttup* från Lyse sn, Boh. och s. 541: *af Asbiorne styttup* från Bottna sn, Boh. (jfr Kahle, ANF 26, 253). Utom ett *Styttupp* nämner Hellquist (Xen. Lid. 111) *Pædar Bintop* (1420) och Hjelmqvist (aa. 179) *Tittopp* (o. 1860). Se ock Rygh, Personnavne 367 a.

A n m. 2. Från Silbodal, Värml., må anföras ett IN sg. m. *béthrop|æn*, pl. *-anå* t. ON *béthrop*. Förleden är antingen ett verb (imperativ) eller ett adjektiv (komparativ) *bättre*.

Orust n. pr. $\acute{a}rust$, $\acute{a}st$ (y. $\acute{a}rust$). ∞ Ang. tolkningen se Lindroth SIOD I, 26 f.; III, 9 ff.; M. Olsen MM 1919, 92; Pipping NoB 1920, 24. Jfr Hellquist SEO 554 b.

IN \acute{a} -*bå*, *-n, -r, -a* 1. *-ra*: Inland; \acute{a} -*bå*, *-n, -r, -na*: Tjörn, Orust.

os, n. *os, -os*. — ON: *Oset Klö; Anrås Jö*. ∞ Betydelsen är 'åmynning'. En bäck utfaller helt nära *Oset Klö*. Vad *Anrås* beträffar, måste det räknas hit av följande skäl. Det nuv. uttalet är $\acute{a}ros$. I 1500-talets jbr skrevs det 1544, 1568 i *Anros*, 1585—6 i *Annrois*. Etymol. $\acute{a}s$ förekommer där alltid stavat *-aas*, åtm. 1568, 1580—1, 1585—6. Någon äldre form har jag icke antecknat, men i RB 533 står under *Audzsmala Kirkia* för 1399 a *Anoroos*, vilket förefaller vara ett parallellnamn. Tiselius omtalar (Boh. märkl. gårdar II, 185) fisket i Anråsån, som reglerats genom ett dombrev år 1531. Denna uppgift har han placerat i kap. om Solberga socken. Där finns, mig veterligt, intet *Anrås*, ej heller någon *Anråså*.

IN bst. sg. m. $\acute{a}n$: *Jö(åros-) Klö(ås-)*; bst. pl. *-(å)-båa*: Jö.

pall, m. *pal*, *pal*. — ON: *Pallen* VaTe; *Hundepallen* Klö. ∞ Namnet är i bet:en 'avsats på ett berg' mycket vanligt i södra Boh., i sht på Tjörn.

IN bst. sg. m. **-ən*: VaTe(*pâln*); f. *-a*: Va(*pâl-*); pl. m. *-gnə*: Klö (*hùnpâl-*).

Paraden n. pr. *pàratən* Te. ∞ Anledningen till namnet okänd.

IN bst. sg. m. *ˆən*, pl. m. *ˆgnə*: *pàrat-*.

Paris n. pr. *páris* Sp är ett uppkallelsenamn.

IN bst. sg. m. *ˆən*, f. *ˆa*, (koll.) gen. sg. *ˆəs*.

park, m. *park*. — ON: *Parken* Lj.

IN bst. pl. *ˆə-bóra*, obst. pl. *ˆə-bór*: Lj.

Annat bildningssätt:

N. B o h u s l ä n. *ˆəŋ*: *pàrkəŋ* t. Parken, Skredsvik (IOD).

pina, f. *pina*. — ON: *Pinan* Lå; *-pinan* Mor. ∞ Ang. betydelsen se *Plågan*. Om dylika namn se även SOÅ VIII, 49; X, 108, NG Indl. 40 och IV: I, 148.

IN bst. sg. m. **ˆən* > *hùnpin*: Mor.

Annat bildningssätt:

N. B o h u s l ä n. *pìnəmən* kallades (han hette ej så) en torpare på torpet Pinan, Mo (IOD).

plats, m. *plas*. — ON: *Platsen* Ste, en hemmansdel. ∞ 'Mycket liten gård, snarast torp'. Jfr da. *husmandsplads* 'torp; liten arrenderad jordlott' (Beckman, Dansk-norsk-svensk ordbok).

IN bst. sg. m. *ˆən*: Ste.

plåga, f. *plåwa*. — ON: *Plågan* Lå. ∞ Syftar på odlarens svårighet att få sin bärgning av den karga jorden. Jfr *Pinan* och *Jämmerbacken*. Tre torp med identiska namn finnas under Köperöd Fo. Lundahl (Falb. 62) anför *Trälan*, *Nöden*, *Pinan*, *Smärtorna*.

IN bst. sg. m. *ˆən*; pl. *ˆgnə*: Lå: *plåw-*.

pors, m. *pʌs* (-š, -θ-). — ON: *Porsen* VaMor. ∞ Växtnamnet *pors* = *Myrica Gale* (jfr SIOD III, 112). Så även i no. dial. (Torp). I Landvetter (OGB I, 267 och 339) betyder ordet både *Ledum palustre* och *Myrica Gale*.

IN bst. sg. m. *ˆən*: Mor; f. *ˆa*; Va; pl. *ˆgnə*: VaMor.

H a l l a n d: *Porsen* t. Porsa, Grimeton (ES).

prilla, f. *prēla*. — ON: *Prillan* Ha. Det skrevs 1568, 1580—1, 1585—6 *Prilenn* jb. ∞ Måhända är det samma ord som nyno. *prilla* 'äske til sysaker', nisl. (*nála*)*prilla* 'naalehus' (Torp). Att gårdar jämföras med askar, lådor o. dyl., se *ark*, s. 193.

IN bst. sg. **-ən*: *prēl*. Denna utveckling av **-l-en* > *-eln* > genom sammansmältning med föregående vokal *-ēl* är säkert ett karakteristikum för äldre sydboh. dial. Jfr ä. *kēl* < **koll-en* t. ex. i So; ä. *pāl* < *pall-en* Klö. Numera tillägges *-n*: *kēln*, *pāln*.

IN bst. pl. *-ara*: *prēl-*. Ordet är kanske en mask. i-stam och skulle i så fall vara ensamstående i mitt material. Emellertid är en annan tolkning minst lika plausibel. Som jag (under *Backer*) anser mig ha visat, har svagtonigt *-ar-* i äldre tid givit *-ər* i de västliga socknarna av Inl. Södre och åtm. de sydligaste socknarna av Inl. Nordre hd. Är detta riktigt, kan man antaga en utveckling bst. pl. m. *-ara* > *-əra*. I sg. känner jag suffixet från t. ex. Solberga, där Branchögarn heter *brānəhəwəŋ*, y. *-aŋ*. (Jfr *Karrebyggeren* i ramsan från 1711.)

puss, m. *pus*, *paš*. — ON: *Pussen* Sp. ∞ 'Vattenpuss'.

IN bst. sg. m. *-ən*, f. *-a* l. *-a*; koll. gen. sg. *-əns*.

putt, m. *put*. — ON: *Putten* Hå. ∞ I sv. dial. förekommer ordet i betydelsen 'vatten- l. dyhåla'. Utom i Hå är det uppvisat i ON t. ex. i Härryda, Sävedals hd, Göteb. o. Boh. län (OGB I, 139) och i Bjärka-Säby, Ög (Lindqvist Bjsä 127 f.). I Mo sn, N. Boh., betyder det 'mindre, lågt belägen vattensamling, vars vatten ofta är grumligt' (Paulsson SIOD II, 78).

IN bst. sg. m. *-ə-bən*; f. *-əla*.

pöl, m. *pūl*. — ON: *Pölen* Yb, *Surpölen* Te. — Ordet finnes i IOD:s samlingar antecknat från Tuve, Re, Bokenäs, Naverstad, Sörbygden, Lur och Svarteborg i Boh. (Se ock OGB II, 40.)

IN bst. sg. f. *-a*: Te(*sūpūl-*).

rad, f. *ra*. — ON: *Raden* Öd. ∞ Vad som numera betecknas med detta ON är svårt att precisera, likaså vilket område som ursprungl. avsetts därmed. Emellertid finns det på grund av naturförhållandena i trakten anledning att antaga, att ordet är fvn. *rod*, f., no. dial. *rad*, n. 'långsträckt grusbänk, grusrygg; stor bänk av grusig l. stenig jord'. Jfr *raa* 'långsträckt både' (SIOD III, 53) och *bèrpråa* (OGB I, 305)

samt *råbåkən* 'bergsslutning' Sp (ES). Se ock under *Radkalven* (Hellquist Sjön. 462 f.).

IN bst. pl. m. *ʔbóra*: *rå-*.

repa, räpa, f. *rēba*. — ON: *Repan* Jö. ∞ Stället låg alldeles intill en väg och under dess nivå. Ordet, som enl. Svsv betyder 'kogödsel' hög av kospilling', får väl betraktas som ett (elakt) jämförelsenamn.

Om man skulle tänka sig en utveckling *räbba* > *rēba*, skulle ordet kunna vara detsamma, som diskuteras av Lindroth i OGB II under *Räbbekärr*.

IN bst. sg. m. *ʔən*: *rēb-*.

rer(e), m. *rērə*. — ON: *Reren* Jö. ∞ Utom för Jö är ordet uppvisat för de sydboh. sn:a HåSpUHjKlöVaLåRö i bet:en 'fågelbo' (IOD).

IN bst. sg. **ʔən*, dvs. *rēŋ*; f. *ʔa*.

ress, se *riss*.

***rindla**, f. *rīnla*, *rīyla*. — ON: *Rinnela* Öd. ∞ Ordets härledning diskuteras av Lindroth (OGB I, 207).

IN bst. sg. m. *ʔa-bón*: *rīn-*.

***rinna**, f. *rīna*. — ON: *Rinnan* Gr; *Rytterinnan* Gr. ∞ I IOD:s samlingar finns ett *rinne*, m., som i Bokenäs, N. Boh., betyder 'rännil'. I vårt ex. måste vi antaga ett fem. **rinna*. Sannolikt betyder detta 'rinnande vatten'. Icke långt från husen i Rinna flyter en bäck el. å, som bildar avlopp för Grinnerödssjön.

IN bst. pl. m. *ʔa-bóa*: *rīn-*.

A n m. Det ovannämnda *Rytterinnan* är en kuriös bildning. Det är uppkommet ur **Ytter-rinna* 1. **Yttre-Rinnan* och har fått sitt uddljudande *r-* genom en slags regressiv assimilation. Sedan har en folkety-mologisk association till *ryttarinna* bidragit att bevara det nya namnet.

Genom ellips bildas IN bst. pl. m. *rytərbóa*.

riss, ress, n. *reš*. — ON: *Resset* VaTe. ∞ Ordet diskuteras av Lindroth (SIOD III, 127 f.) och O. Rygh (NG Indl. 70 f.). Det betyder 'förhöjning, bergrygg' (Ang. no. ex. se bl. a. NG V, 129).

IN bst. sg. m. *ʔən*: VaTe; f. *ʔa*: Va; pl. *ʔanə*: VaTe.

Rom, n. pr. *rom* Te. ∞ Namnet är till formen säkerl. = sv. *rum*, ty -um uppträder i bohusl. dial. som -om, -am, t. ex. i *skom*, *skam* 'skum', *rāmə*, *ròmə* 'utrymme'. I valet mellan bet:na 'öppen plats' (Lindroth

-rum 107 och där cit. litt. samt 110 f.) och 'genom röjning åstadkommen öppen plats' (aa. 108 f.) synes den första vara att föredraga. Rom ligger på en rätt rymlig slättbygd, omgiven av berg och kullar. En specialiserad sekundär bet. 'slättland' skulle ock passa in på naturförhållandena.

IN bst. sg. m. ^ˈ*būn*; f. ^ˈ*būsa*; pl. m. ^ˈ*būna*: *ròm-*.

A n m. 1. Lindroth nämner IN *rømboar* (från 1500-talet) och *Rumbolandet* < *Rumboa landet* 'Rumbornas land', dvs. i vidsträcktare mening det öppna landet söder om N. Dalarna, i inskräntare den närmaste öppna bygden i S. Dalarna, Västmanland och Uppland (aa. 110).

A n m. 2. Om IN **Rūmfari* i *Rumfartuna*, se s. 19.

romp, m. *romp*; **rompa**, f. *ròmpa*. — ON: *Rompen* HåFoMor; *Rompan* MorTe. ∞ Båda subst. betyda i boh. dial. 'svans, stjärt' och beteckna i ON, att platsen ligger längst bort l. sist (jfr SIOD III, 55; OGB I, 204; 329; II, 183).

IN bst. sg. m. ^ˈ*m*: HåFoMor; f. ^ˈ*a*: HåTe.

rote, m. *ròdä*. — ON: *Första roten* etc. NoSp.

IN ^ˈ*arə*, ^ˈ*aŋ*, pl. ^ˈ*arə*, ^ˈ*arə*: *fjūstəròd-*.

Rud(d)a, n. pr. *rùda* Rö. ∞ Av uttalet att döma skulle propriet kunna vara det *rudda*, f., 'löpmage (på äldre djur)', som är känt från Tjörn (Lindroth i Boh. folkm. 157). Det synes sammanhänga med fvn. *rudda* 'klubba', no. dial. *rudda*, *rodde* 'vidjekorg till hö' m. fl. bet:er. Ortnamnet är i så fall ett jämförelsenamn. Eftersom jag ej varit i tillfälle att se platsen, vågar jag icke göra något bestämt påstående.

IN bst. pl. m. ^ˈ*gnə*: *rùd-*.

-runne, m. *-rúnə*. — ON: *Asperunden* Sp. ∞ Enl. vad prof. Lindroth upplyst mig om, anser han namnet vara sammansatt med ett *runne*, m. 'buskmark', no. dial. *runne*, m., 'spire, skud; busket potetplante', en biform till no. dial. *runn*, m. 'busk, klynge av smaa trær' (Torp). Detta antagande stämmer — så långt jag känner den ifrågavarande trakten — med naturförhållandena. Aspar växa i närheten.

IN koll. ^ˈ*s*: *àsperúnə*.

rusme, n. *rùsmə*. ON: *Rusmet rùsmət* SoKlö. Det senare ON uttalas ofta på Tjörn även *rùsmət*. (Slutstavelens -u- är ett exempel på i nordvästra och norra delen av Tjörn observerad vokalharmoni). ∞ Ordet förekommer i sht i västg. dial. i betydelsen 'bråte; skräp; sämre

skog'. I ON är det påvisat i Härryda och Landvetter, Sävedals hd, Vg (OGB I, 207; 290). I So betecknar det ett torp, som ligger i en 'trakt (förr) beväxt med risiga buskar (framför allt slånbuskar och haggstorn) och träd, som (gärna) bilda snår'. I Klö är bet:en 'område med risiga buskar' levande.

Ordet uppträder i Klö i sms. *rùsmå-bäck* 'bäcken i Rusmet' och *rùsmå-håwå* 'Rusmets utmark' (IOD 1898). — Emellertid har uttalet *rùsmut* gjort, att många på Tjörn missförstått namnets innebörd. Man menar, att s. leden är dialektens *smut*, *ʼm*, *ʼar* 'vrå'. Ordet skulle i så fall betyda 'den röjda vrån'. Denna missuppfattning har lett till en kuriös bildning av IN (åtm. i Va), nämligen sg. m. *rùsmút|øn*, f. -a, pl. -*qna*.

IN bst. sg. m. *ʼm*: So; f. *ʼa*: SoKlö; pl. -*qna*: Klö.

Ryr, n. pr. *ryr*, *ryr*. — ON: *Ryr* KaLyRoYbReMy; *Ryra* Fo; *Vägeryr* Re. ∞ Ett ON *Ryr* i Lane hd, N. Boh., behandlas av Lindroth (SIOD I, 42). I detta har den gamla diftongen blivit *vū*, icke *vō*. Denna företeelse, som annars uppträder i rent svenska bygder, synes efter mina ex. att döma ha varit särskilt vanlig i Inl. Södra hd. (Jfr Röra.) *Ryra* är en pluralform av *ryr*.

IN bst. sg. m. **a** 1. *ʼbón*: KaRoYb.

b. **ʼm*: Fo(*rýŋ* t. *rýra*) Re(*rýŋ* t. *ryr*, *væjærýŋ* t. *væjærýr*) My(*rýŋ* t. *ryr*).

N. B o h u s l ä n. *hæstærýŋ* t. Hästeryr *hæstærýr*, Skredsvik (IOD).

c. -*skæn*: Ly(*stðrarýskæn* t. *stðrarýr*). För det enkla IN:ets accent, som är oviss, jfr *spånskæn*, båtsman i *spånskötérpæt* på Klöverön).

IN bst. pl. m. **a.** *ʼqna*: FoRe(*rýr*-) Re(*væjærýr*-).

b. **ʼs-bó*: Ly(*rýsbó*).

c. **ʼsqna*: Re(*rýsqna*).

Annat bildningssätt:

N. B o h u s l ä n. **-s*: *rys* t. *ryr*, Skredsvik (IOD).

Rämma, n. pr. *ræma* Jö. — Namnet skrevs 1568, 1585—6 i *Remme*, 1580—1 i *Remmen* jb. ∞ Det är sannol. oblik kasusform av ett **remme*, fvn. *rimi*, m. 'långsträckt jord- l. bergrygg, även skogsrand' (NG Indl. 70). Belägenheten passar till den sistnämnda bet:en. Det öppna *æ*-ljudet beror dels på närheten till *r*- (se under *Trivenkuk* SIOD III, 69

not 3) dels på association till den i Boh. vanl. svordomen *ræmæ* 'fan, djävul'.

IN bst. sg. m. $\acute{a}m$: JöMor(*ræm-*). Även obst. sg. *ræmæ* förekommer, vilket beror på dess ovan nämnda appellativa bet.

ränna, f. *rænna*. — ON: *Klāvrænna* So. Ovanligare än *Rövklämman*.

IN bst. sg. m. a. $\acute{a}-bón$: (*klævræn-*).

b. $*-æn$: (*klævræn, -ræn*).

räpa, se *repa*.

Röan(n)e, ***Rådande** n. pr. *røgnæ* Fo. ∞ I brist på upplysande äldre former (på gen.-stabskartan står *Råane*) kan jag endast framställa en gissning. Namnet kan vara pres. part. av **røga*, fvn. isl. *roða* 'välta sten' (Torp), använt elliptiskt i bet:en 'platsen som skall rödjas', liksom *Svedjandelyckan* *svèanólóka* betyder 'lyckan som skall svedjas' (OGB I, 331, där ock ON *Sweanne Slätt* 1774 Db nämnes).

IN bst. pl. m. $\acute{a}bóra$: *rænæ-*.

Röd, n. pr. *rø*. — ON: *Röd* (Ha)KaJöÖdFoGrSteVaLåMorRöTe; *Rödet* *røt* SpFoLå, *rud*, *rut* Hj.

IN bst. sg. m. a 1. $-bón$: Ha(*rø-*) Ka(*rø-*).

Öckerö. *røbón* t. Röd (ES).

a 2. $\acute{a}-bón$: Lå; $\acute{a}-bún$: Te(i båda fallen *rø-*).

b. $*-æn$: Ste(*røn*).

c. $\acute{a}san$: Jö(*rø-*) Sp(*rø-*).

d. $\acute{a}sm$: FoVaMorRöTe(*rø-*, *rø-*).

IN bst. sg. f. $\acute{a}a$: Te(*rø-*).

IN bst. pl. m. a. $\acute{a}næ$: SteVa.

b. $\acute{a}aræ$ ($\acute{a}ara$): Öd.

c 1. $\acute{a}b(a)$: Ha.

Öckerö. Obst. och bst. pl. m. *røbó* t. Röd (ES).

c 2. $\acute{a}-bóa$: U(*rø-*); $\acute{a}-bóra$: Hj(*rå-*); $\acute{a}-bóna$: Lå(*rø-*);

$\acute{a}-búna$: RöTe(*rø-*).

Hisingen. Bst. pl. *røsbó(a)* t. *røt*, Lundby (ES).

c 3. $\acute{a}-a-búna$: Rö.

d 1. $-s$ (koll.): Jö(*rø*s); $-s$: Sp(*rø*s).

d 2. $-t-s$ (koll.): Sp(*rø*ts).

e. $\acute{a}sanæ$: Hj(*rå-*) Gr(*rø-*); $\acute{a}smæ$: Fo(*rø-*); $\acute{a}sanæ$: Lå
MorRö(*rø*s-).

f. $\acute{a}saræ$: Sp; $\acute{a}saræ$ ($\acute{a}sara$): Öd.

-röd, n. pr. A. -rə; B. -rǫ́; C. -r(ə). — ON: A. Ka(2) Ly(3) Ro(9) Tb(5) Yb(3) Há(5) Jö(7) No(8) So(10) Sp(2) U(11) Öd(10) Hj(12) Vá(11) Fo(11) Gr(9) Lj(9) Re(7) Lå(6) My(8) Sta(4) T(6) Mor(3) Rö(7) Te(2); B. Klö(6) Ste(5) Va(5); C. Te(3). Summa 189.

Grunneröd Ste har förts till *hed*-namnen.

Inkolentnamnen.

A. Stammen är -rə, varvid är att märka att $n + r > rr$: Honeröd Re uttalas *hórə*, Veneröd Há *wérə*.

IN bst. sg. m. a. -ə-bón: No(*mår-*) So(*þiggkær-*) Sp(*spègær-*, i ramsan från 1711 *Spiggerboen*) Öd(*ðr-*) Hj(*ðnær-*) Vá (*ánnær-*) Gr(*grìnær-*, ä. även *ʔə-búin*); *ʔə-búina*: Lå(*ræsær-*).

Hisingen. Kårebons *kárəbons*, Lundby (OGB II, 90).

Halland. Obst. sg. m. *fúwərəbəə* t. Fagered *fúwərə* (Kalén VSH 38).

Anm. Av ON *fólra* Håby sn bildas IN *fólín*, Mo (IOD). -r- synes ha fallit i ställningen -l-r-en.

b. *-(ə)n: Ka(*šæləŋ*) Ly(*gùnəŋ*) Ro(*plòməŋ*) Yb (*àsłəŋ*) Há(*rəntəŋ*) Jö(*smésəŋ*) No(*règəŋ*) So (*kèləŋ*) Sp(*abləŋ*) U(*təŋəŋ*) Öd(*pànəŋ*) Vá(*lùsəŋ*) Fo(*mànsəŋ*, *smáŋ*) Gr(*bågəŋ*) Lj(*gùnəŋ*) Re(*stìŋəŋ*) Lå(*kèləvgəŋ*) My(*bjùnəŋ*) Sta(*krəbəŋ*) T(*grðəŋ* t. *grórá*; *tägəŋ*) Mor(*hætəŋ*) Rö(*həŋ*, *þìŋəŋ*) Te (*hàrbjùnəŋ*).

N. Bohusläna. *kəppəŋ* t. Kopperöd, Bro; *gòmppəŋ* t. Gumperöd; *smésəŋ* t. Smedseröd *smésərə*, Herrestad; *fúlkəŋ* t. Skjuleröd, Näsinge; *òstəŋ* t. Österöd, *kəŋ* t. Kåröd *kárə*, *stúsəŋ* t. Studseröd *stúsərə* (IOD).

Dalsland. *tòpəŋ* t. Topperud *tòpərə*, Dals-Ed (ES).

Halland. Obst. sg. m. *həšə|rə*, bst. sg. m. -r t. Horsared *həšərə*, Fagered (Kalén VSH 27). Bst. sg. m. *Klafsern* om en backstugusittare på *Klafsekullen*, Grimeton (ES).

c. *-sən: Lj(*əšən* t. *árə*).

Andra bildningssätt:

Halland. -vǫ: *sðr-* t. Soleryd (ES).

Värmland. -vǫ: *gàlr-* t. Gallerud *gàlərə* (ES).

IN bst. sg. f. *ʔa*: Mor(*hætər-*) Rö(*hær-* t. *hærə*; *þìnər-*).

IN bst. pl. m. a. -anə: No(*skàftr-* t. *skàftərə*) U(*bðksr-* t. *bðksərə*, *ʔ-ʔ*) Öd(*grèdr-* t. *grèdərə*) Gr(*fògər-*) Lj(*vèlrl-* t. *vèlərə*; *fələgər-*); *ʔəŋə*: Fo(*smår-*, *bråtər-*) Re(*tèlər-*); -əŋə:

Lå(r^æsr- t. r^æsərə) My(g^unr- t. g^unərə) Sta(rⁱysr- t. rⁱysərə) T(h^òg^r- t. h^ògərə) Mor(š^òbr- t. š^òbərə)
Rö(pⁱn^r- t. pⁱnərə, ^ùsr- t. ^ùsərə) Te(h^àrbjan^r-).

N. Bohuslän. bl^àdyb^àr^àn^à t. Blådjuperöd, Bro (IOD); gr^àn^à- r^àn^à t. Granneröd gr^àn^àr^à; sv^èns^àr^àn^à t. Svenseröd sv^èns^àr^à, Lur (IOD).

Dalsland. s^àn^ran^à t. Sannerud s^àn^rərə; l^òv^ran^à t. l^òv^rərə, Dals-Ed (ES).

b. ^àa-b^ò(a): Ka(š^èl^r-) Ro(h^èl^r-) Yb(sⁱn^r-) Hå (w^{ér}-); ^àa-b^ó: Tb(r^àk^r-); ^àa-b^óa: Jö(s^àk^s-) No(m^àr-) So(v^èmⁿ-) U(sm^ès^r-) Öd(^àl^r-); ^àa-b^ó(r)a: Sp(sp^èg^r-); -b^óra: Hj(st^{ér}-, rⁱš^haw^r-) V^ä(^àš^r-) Gr(grⁱn^r-) Lj(g^ùs^r-).

Hisingen. ^àr^èb^óa t. Aröd, Backa; k^èl^sr^èb^ó t. Kåls^röd, Björlanda; h^èr^èb^ó(a) t. Härröd h^èr^è, Lundby (ES); j^òd^èr^èb^ó t. Gödderöd; pⁱl^èb^ó t. Pileröd pⁱl^è, Rödbo (IOD); ^ùn^èr^èb^ó t. Unnered, Tuve (OGB II, 128 f.), š^èl^sr^èb^ó t. Kettilsröd š^èl^sr^è, Tuve (OGB II, 123 f.).

N. Bohuslän. sm^ès^èr^èb^óra t. sm^ès^èr^è, Herrestad.

Västergötland. d^àns^èr^èb^óa t. Dansered d^àns^èr^è, Härryda (OGB I, 47); b^jö^rr^èb^óa t. Björröd b^jö^rr^è, Landvetter (aa. 47); t^àt^èr^èb^óa t. Tultered, Partille (aa. 115).

Halland. j^àt^àr^èb^óa, -na, t. Hjärtared j^àt^àr^è, Fagered (Kalén VSH 27); s^òr^èb^ó t. Soleryd (ES).

c i. -^{as}: Ly(g^un^r-) Hå(h^àr^k-) Jö(r^à-) V^ä (sv^èns^è-).

Hisingen. ^èl^èr^ès t. Elleröd ^èl^èr^è, Rödbo (IOD); tr^èl^èr^ès t. Trol-leröd tr^èl^èr^è, Säve (ES).

c 2. *-s: Yb(sⁱn^əš) Jö(tr^èl^əš) Hj(^èsp^əš) V^ä(sv^èns^əš).

d. *-san^ə: Lj(^àšan^ə).

Andra bildningsätt:

Värmland. Obst. pl. m. -v^gar, bst. pl. ^àan^ə: g^àl- t. g^àl^èr^ə, š^òr^k- t. š^òr^k^èr^ə, Silbodol (ES).

Elliptiska bildningar.

Bst. sg. m. st^àmpan, Björlanda, t. Stampered; r^ògan t. Rökeröd Öd (ES); f^òyk^{ən} t. Funkeröd f^òyk^èr^ə, m^àt^{ən} t. Marteröd m^àt^èr^ə, Herrestad; gr^èfs^{ən} t. Gripseröd gr^èfs^èr^ə, Lur; sm^ìt^{ən} t. Smitteröd, Mo; fl^ìnt^{ən} t. Flinteröd fl^ìnt^èr^ə, Skredsvik (IOD), alla från Bohuslän; h^òš^{ən}, Kålleröd, om en person, inflyttad från Härsjöröd, Råda, Vg (IOD).

Till Kärna Tb bildas IN š^èn^àb^{ón}. Både ON och IN äro ellipter.

Kärna skrevs 1388 i *Kiärna rudi* RB 330. Det är gen. sg. av PN *Kiärni* (Lind Personbin. 198) och betyder sålunda 'Kärnes (sc. röjning)'. Liknande ellipter äro *Kölinga socken* Vg, ett vanligt uttryckssätt i st. f. Kölingared socken, *brånvåg ha* i st. f. Breareds hed, Hall. Dessa innehålla IN i gen. pl.: 'Kölingarnas socken', 'Bredingarnas hed'.

En liknande ellips föreligger trol. i *kølsbø* 'invånare i Kållerød', Vg.

Bst. sg. f. *bårka* t. Barkeröd Ro; *løpa* t. Lopperöd; *løsa*; t. Lusseröd; *møylka* t. Munkeröd No; *kømpa* t. *kømpørø* U (ES); *bvøkssa* t. *bvøkssørø*, Lur (IOD); samtliga från Bohuslän; *Klafsa* t. Klafserød, Grimeton, Halland (ES).

Bst. pl. m. *grøfsanø* t. *grøfsørø*, Lur (IOD).

B. Stammen är *-rø*:

IN bst. sg. m. [∧]n: *Klø(tørrøn* t. *tørø*, *ånørøn* t. *ånørø*) *Ste(høgrøn)* *Va(krumørøn)*. Till det tvåstaviga *ørø* *Ste* förekommer även IN *ørøbø*, *-n*.

N. B o h u s l ä n. I Bro sn säges i bst. pl. m. *køpørødnø* t. Kopperød etc. (IOD).

A n m. Märklig är bildningen sg. m. *øørrøn*, pl. *-a* (med bibehållet *-r-*) t. *øørrø* = Kölerød Klö.

IN bst. sg. f. [∧]a: *Klø(tørrøa)*.

IN bst. pl. m. [∧]na: *Klø(bøstørø-*, *øølsørø-*) *Ste(tøbørø-*) *Va(bøkkørø-*, *mølomørø-*, *vøstrø-*). Dessa IN ha i fråga om sin böjning anslutit sig till namnen på *-bu*, *-n*, *-r*, *-na* (jfr Tjörn-namnen på *-by*).

C. Stammen är *-r*, ev. = *A* (jfr under *Backer* s. 196):

Vad beträffar de tre Tegneby-namnen, *Gettsäter(ød)*, *Laller(ød)* och *Vasser(ød)*, vilka ömsevis uttalas med, ömsevis utan *-ø*, måste vi förutsetta en utveckling *-rød* > *-rø* > *-r* åtminstone i fråga om de två sistnämnda. *Lallerød* skrevs 1402 i *Ladhello rudhi* RB 315, 1544 i *lallerudt*, 1585—6 i *Lalderødt* jö; *Vasserød* är känt under skrivformerna: 1568 *Wasrøt*, 1580—1 i *Watzrødt* jö.

IN bst. sg. m. ^{*}-(ø)n: *vøøø, øøtsøøø*.

IN bst. sg. f. *-a*: *løøø*.

H i s i n g e n. IN (koll.) *skøøøøø* t. Skålviserød *skøøøøø*.

IN bst. pl. m. a. [∧]anø: *løøø-*, *vøøø-*, *øøtsøøø-*. Som synes kan den före *-r* stående svagtoniga vokalen försvinna framför ändelsens vokal.

b. [∧]ø-bøøna: *løøø-*.

Elliptisk bildning.

Som sådan får väl ökn. sg. $\gamma\grave{a}t|en$, pl. $\acute{a}gn\grave{a}$ t. Gettsäter(öd) Te betraktas.

A n m. 1. I *Båröd* Hå $b\grave{a}l\grave{a}$ och *Toröd* Jö $t\acute{o}l\grave{a}$ kan $-r\grave{a}$ växla med $-l\grave{a}$. *Muleröd* Hj heter $m\grave{u}l\grave{a}r\grave{a}$ l. $m\acute{u}l\grave{a}$, den senare uttalsformen uppkommen av den förra genom haplologi.

IN:sbildningen sker medelst $-a-b\acute{o}$, $-n$, $-a$, alltså $m\grave{u}l\grave{a}b\acute{o}n$, $b\grave{a}l\grave{a}b\acute{o}a$, $t\acute{o}l\grave{a}b\acute{o}a$. Även det koll. $t\acute{o}l\grave{a}s$ beagnas.

A n m. 2. *Torkelsröd* Fo uttalas $t\acute{e}rk\acute{e}l\acute{s}\grave{e}$. Ljudförbindelsen $-l\acute{s}(\acute{a})r\grave{a}$ (med tunt l) ser ut att ha givit $-s\acute{e}$. Ett liknande exempel är sannolikt *Ingelseröd*, Bro, N. Boh., till vilket IN bst. sg. m. $\acute{e}g\acute{a}l\acute{s}en$ och pl. $\acute{e}g\acute{a}l\acute{s}er\acute{a}n\acute{e}$ bildats (IOD).

IN bst. sg. m. $\acute{a}en$; pl. $-agn\grave{a}$: $t\acute{e}rk\acute{e}l\acute{s}-$.

A n m. 3. Ljudförbindelsen $*-l\acute{s}(\acute{a})r\grave{a}$ och $*-r\acute{s}(\acute{a})r\grave{a}$, dvs. med det interkonsonantiska s föregånget av $-l-$ eller $-r-$, har utvecklats till $-s\acute{e}(-\acute{s}\acute{e})$. Namnen äro *Olseröd* $\acute{o}s\acute{e}$ Ka, *Vulseröd* $v\acute{u}s\acute{e}$ Jö, *Dottersröd* $d\acute{u}t\acute{e}s\acute{e}$ So, *Törresröd* $t\acute{u}s\acute{e}$ So, *Drammersröd* $dr\acute{a}m\acute{e}s\acute{e}$ Öd, *Stenarsröd* $st\acute{e}n\acute{e}s\acute{e}$ Hj, *Törresröd* $t\acute{u}s\acute{e}$ Hj, *Haljersröd* $h\acute{a}l\acute{j}\acute{e}s\acute{e}$ Fo, *Elversröd* $\acute{e}l\acute{v}\acute{e}s\acute{e}$ Gr, *Simmersröd* $s\acute{i}m\acute{e}s\acute{e}$ Lj, *Tjöstelseröd* $\acute{s}\acute{o}st\acute{e}s\acute{e}$ Lj. Från *Hisingen* känner jag *Tolseröd* $t\acute{e}s\acute{e}$ Säve (ES). Från N. Bohuslän äro *Halvardsröd* $h\acute{a}l\acute{v}\acute{a}s\acute{e}$, Bro, och *Elofseröd* $\acute{e}l\acute{a}s\acute{e}$, Lur (IOD).

IN bst. sg. m. a. $\acute{a}-b\acute{o}n$: JöSoHjLj.

b. $\acute{a}en$: KaSoÖdFoLj.

N. B o h u s l ä n. $h\acute{a}l\acute{v}\acute{a}s\acute{e}n$, Bro; $\acute{e}l\acute{a}s\acute{e}n$, Lur (IOD).

IN bst. pl. m. a. $\acute{a}an\grave{e}$: GrLj; $\acute{a}gn\grave{e}$: Fo.

b. $\acute{a}-b\acute{o}(a)$: Ka; $\acute{a}-b\acute{o}a$: JöSo; $\acute{a}-b\acute{o}ra$: Hj.

Andra bildningssätt:

N. B o h u s l ä n. $\acute{e}g\acute{a}n\acute{e}$: $h\acute{a}l\acute{v}\acute{a}s-$, Bro (IOD).

H i s i n g e n. $-s$ (koll.): $t\acute{u}s\acute{e}-$, Säve (ES).

rönning m. f. $r\acute{u}nny$, $r\acute{u}n\acute{e}y$, $r\acute{o}-$. — Ordet uppträder i RB (dock ej i ON från S. Boh.) i maskulinformerna *I Rudningenom* (s. 380) och *I Rudningi* (s. 502). Det fem. subst. har som ON uppfattats som en sms. av *rönn* + *äng*. Det kan ock tänkas, att den mask. formen attraherats av senare leden i det folketymologiska *rönn-äng* och att på så vis det fem. ON skapats. Jfr fno. *rudning(r)* m. f. 'röjning i abstr. mening', nyno. *rudning*, boh. *rönning* m. 'röjd plats'. Se ock Lindroth SIOD I 39; 97.

Mask. ON: *Rönningen* Rö; fem.: *Rönnängen* (3) LjSte. *Rönning* So kan vara mask. l. fem.

IN bst. sg. m. **a.** ^ˈ*ən*: SoLjRö.

N. Bohuslän. *røn̄n̄gən* t. *Rönningen*, Bro (IOD).

b. ^ˈ*ə-bún*: Ste.

IN bst. sg. f. -a: Rö.

IN bst. pl. m. **a.** ^ˈ*ana*(*n*→*η*): So; ^ˈ*anə*: Lj; ^ˈ*ənə*: Ste(*rùn̄g-*); Rö (*røn̄g-*).

N. Bohuslän. *-əránə*: *røn̄g-*, Bro (IOD).

b. ^ˈ*ə-búna*: Ste.

Hisingen. ^ˈ*s-šó*: *røn̄g-* t. *Rönning*, Rödbo (IOD).

Röra, n. pr. *röra* (någon gång *röra*) ÖdLjSteLåStaRö; **-röra** -*röra* Sp.

∞ Om formen och bet:en, se Lindroth (SIOD I, 39). Jfr *Ryr*.

IN bst. sg. m. **a** 1. ^ˈ*bón*: Lå; ^ˈ*bún*: Rö. I båda exemplen är stammen *rør-*.

a 2. ^ˈ*a-bón*: Sp.

b. ^{*}*-ən*: Lj(*røn̄*, svagare betonat *røn̄*) SteSta(*røn̄*).

IN bst. pl. m. **a.** ^ˈ*ənə*: SteLåSta.

b 1. ^ˈ*bóna*: Lå; ^ˈ*búna*: Rö. Förleden är *rør-*.

b 2. ^ˈ*a-bó*: Sp; ^ˈ*a-bóa*: Öd.

Hisingen. *rørabó* t. *Röra*, Björlanda (ES).

c. ^ˈ*a-s*: (koll.): Sp.

rös, f. *røs*. — ON: *Röserna* So. ∞ Ortnamnet *røsæra* är pl. av det västsv. subst., som betyder 'stenrös' (Se ock OGB I, 200). Nära torpet står ett av de största stenrösen i Bohuslän.

IN bst. sg. m. ^ˈ*ən*: So. IN är bildat av stammen i pl. *røsær+n*.

Andra bildningssätt:

Hisingen. ^ˈ*a-bo*: *røs-* bst. pl. m. t. *røsæt*, Rödbo (IOD).

N. Bohuslän. ^ˈ*ən*: *rüs-* t. *rüsæt*, Skredsvik (IOD).

röv, f. *røv*. — ON: *Röven* HaHå. ∞ Subst. betecknar i ON antingen 'en fördjupning av något slag' eller 'läge i yttersta änden av något'. Jfr Nilén Sörb. och Lindberg Skeem. under *rav*; Lindroth SIOD III, 150.¹⁾ Ett parallelex. med den sistnämnda innebörden har överlärare H. Svensson i Falköping meddelat mig från sin hemsöcken Grimeton,

¹⁾ I Lå betyder *röv* även 'del av potatis som saknar ögon'.

Halland. En kvinna, *Röv-Anna*, bodde i en stuga, *Röven*, som låg i en ända av socknen alldeles intill gränsen. (Jfr ock OGB I, 61.)

IN bst. sg. m. $\acute{a}n$: HaHå; f. $\acute{a}la$: Ha.

sand, m. *san*, *san*. — ON: *Sand* Ly; *Sanden* ÖdKlöTe; *Sanna* *sàna* Hj, en plural böjningsform. ∞ I ON 'sandigt ställe'.

IN bst. sg. m. a 1. $\acute{a}-b\acute{o}n$: Hj(*sàn-* t. *sân*).

a 2. $\acute{a}-b\acute{o}n$: Öd(*sàn-* t. *sân*).

b. $-n$: Ly(*sàn-*. Näppeligen äkta.)

IN bst. sg. f. $-a$: Klö(*sàn-* t. *san*).

A n m. Langenfelt citerar (Top. 14) ett fisl. *Rauðsendingr* t. *Rauðisandr*.

IN bst. pl. m. a. $\acute{a}n\acute{o}$: Te(*sàn-* t. *sân*).

b. $\acute{a}r\acute{o}$: Öd(*sàn-* t. *sân*).

c. $\acute{a}-b\acute{o}a$: Öd.

Hisingen. $\acute{a}-b\acute{o}$: *sàn-* t. *Sanden* *san*, Torslanda (ES).

d. $\acute{a}n\acute{a}$: Ly(*sàn-* t. *san*).

e. $\acute{a}-s$ (koll.): Hj.

sik, f. *sig*. — ON: *Siken* Ro; *Lersiken* ULj. ∞ Namnet betyder här som i Sävedals hd (OGB I, 176) 'fuktig terräng'. I U synes det åsyfta 'den fuktiga marken intill ett källsprång.' Anmärkningsvärt är det förhållandevis stora antalet sammansättningar med *ler-* (jfr OGB I, 318; II, 170).

IN bst. sg. m. $\acute{a}n$: Ro; ULj(*lèšig-*).

IN bst. pl. m. $\acute{a}n\acute{o}$: Lj.

skalle, m. (*skàl*), *skâl*, $\acute{a}skâl$. — ON: *Oxeskalle(n)* *àksaskâl* Fo; *Lerskalle(n)* *lèšskâl* Rö. Hur bör denna enstaviga form *skâl*, $\acute{a}skâl$ förklaras? I obst. sg. uppträder $-l\acute{o}$ ofta i (S.) Bohuslän som $-al$, varvid detta omkastade $-o$ blir färgat av föregående vokal, varjämte denna blir tvåtoppig, dvs. *skàl\acute{o} > *skâ\acute{o}l* > *skâl*. (På samma sätt *kulle kâl* och *ställe stâl*). IOD:s samlingar uppvisa både *skàl\acute{o} i t. ex. Tuve, Hj, Bårfendal och *skâl* YbNo. I senare sammansättningsled, då stavelsen *skâl* förlorar sin huvudton, blir accenten entoppig = $\acute{a}skâl$. Denna formutveckling förefaller att vara gammal, att döma av 1500-talets jordeboksformer: 1544 *y lerskall*, 1573 *Lierskall*, 1585—6 *Lerskald*. I slutet av 1300-talet fanns $-e$ sannolikt ännu kvar efter $-l-$. I RB (s. 288) påträffas ett *Leirskalle* i Aker sn (1396).**

Men även den bst. formen *skālən > *skqəl > skāl. (Jfr *prēlən > prēl Ha, *kēlən > kēl). I de av mig anförda ON:sexemplen är denna bestämda form sannolikast.

∞ Skalle, m. betyder i Sävedals hd 'hög terräng, som fort torkar och därför har klen växtlighet' (OGB I, 200). I no. dial. är skalle, m. (fvn. skalli, m.) 'torr och stenig upphöjning' (NG Indl. 75), nisl. skalli m. 'bar fläck på åker', da. skalle, m. 'naken ljunbacke' (Torp). Ler-skalle lēskāl betyder ibland 'tunt täcke av matjord på lergrund' (IOD).

Den förstnämnda av dessa betydelser torde passa för våra exempel.

IN bst. sg. m. *¹ən: Rö(lēskān).

IN bst. pl. m. ¹qnə: Fo(āksəskał-); ¹qnə: Rö(lēskāl-).

skans, m. skans. — ON: Skansen SpHjLå.

IN bst. sg. m. a. ¹aŋ: Sp.

b. ¹ən: HjMor; f. -a: SpHj.

N. B o h u s l ä n. skānsy t. Skansen, Skee (Lindberg Skeem. 137).

Annat bildningssätt:

H i s i n g e n. ¹ə-bōn: skāns- t. Skansen, Björlanda (ES).

IN bst. pl. m. ¹əns: Sp.

*skard, n. skq̄r. — ON: *Skardet So; Skala My. Jag känner inga äldre skrivformer av *Skardet. Skala, som är en pl. böjningsform av *skard, hette 1519 Skaren (enl. Tiselius Boh. märkl. gårdar II, 47), 1544 i skarden, 1568 i skordum, 1585—6 i Skallenn jb. ∞ Ordet betyder 'in- l. nedskärning i terrängen' (jfr OGB I, 253 under Skarbergen) och hette fno. skarð, fsv. skardh 'skåra'. Se ock under skår.

IN bst. sg. m. a. ¹aŋ: So(skq̄r- t. skât).

b. ¹bōn: So(» » »).

c. *-ən: My(skân t. skâra).

H i s i n g e n. skân t. skât, läg. i Torslanda (ES).

N. B o h u s l ä n. skân t. skq̄r, Skredsvik (IOD). Ortnamnet skrevs 1388 i Skarde RB 355.

IN bst. pl. m. ¹qnə: My.

skede, n., ä. skē l. skēð, y. fé. — ON: Skedet Ste. ∞ 'Väg utmed eller mellan åkrar; gårdens enskilda utfartsväg'.

IN bst. sg. m. ¹sən; pl. m. ¹qnə: skē- t. skēð.

skinta, f. skīnta, f-; **skintorna** skīntora. — ON: Skintorna Ly; Skintan JöU. ∞ Skinta, f. 'torr och mager backe, jordlapp' är förut

uppvisat som sing. ON bl. a. i Sävedals hd (OGB I, 19 och 283), i Lundby, Tuve, Örgryte snr (OGB II, 184) och på Tjörn i *Skinteskär*, som plur. ON i åkernamnet **Tvete skintor*, Sp, och **Skintorna*, tre skär i Paternoster (SIOD III, 151). Jfr SOÅ I, 15.

Ett *skinte*, m. (se Rz 586 b) har jag icke påträffat i S. Bohuslän. *Skinte-* i *Skinteberget* och *-gärdet* U är en försvagad böjn.-form av *Skinta*.

IN bst. sg. m. ^ˈan: LyJö(*skint-*) U(*fint-*); pl. m. *-ana*: Jö.

H a l l a n d. *fintə*, obst. sg. m., t. *Skinta fintə* (tp) Fagered (Kalén VSH 31).

skog, m. A. *skaw*, *skow*, *skow* 1. *skaw* etc. jämte *-skuw*. B. *-skə*. — ON: *Skogen* (6) KaUGrLjMor; *-skog* Vä; *-skogen* Vä.

A. Stam *skaw-* etc.:

IN bst. sg. m. a. ^ˈaŋ: U(*skaw-*).

b 1. ^ˈa-bón: Ka(*skaw-*).

b 2. ^ˈa-bon: Lj(obst. sg. *skowəbə*).

H i s i n g e n. *skowbón* (utan bindevokal) t. *skowən*, Torlanda (ES).

c. ^ˈən: Vä(*əbbskəw-* 1. *ər-*).

N. B o h u s l ä n. *skowən* t. *Skogen*, ett i Bro, ett i Skredsvik (IOD).

V ä s t e r g ö t l a n d. *skogən* t. *skógan*, Härryda (OGB I, 32).

H a l l a n d. *skuwə*, obst. sg., t. *skúwən*, Fagered (Kalén VSH 34).

d. ^ˈsən: Lj(*skow-*).

Andra bildningssätt:

N o r g e. *-ing*: (*ør*)*skau-* t. *Aurskog*, Akershus (Refsum MM 1925,52),

sesskau- t. *Setskog*, *esskau-* t. *Eidskog*, Østfold (aa. 54).

-bor(r)ing: *skau-* t. *Skoger skau'er*, Vestfold (ibid. 53).

IN bst. pl. m. a. ^ˈanə: Gr(*skow-*); ^ˈənə: Mor(*skaw-*).

b. ^ˈsanə: Lj(*skow-*).

Andra bildningssätt:

N. B o h u s l ä n. ^ˈərənə: *skow-*, Bro (IOD).

V ä s t e r g ö t l a n d. ^ˈərə: *skög-*, Härryda (OGB I, 32).

B. Stam *-skə*:

IN ^ˈbə, *-n*, *-r*, *-ra*: Vä(*təskəbə* etc.).

V ä r m l a n d. *järnskebə*, *-r* t. *Järnskog järnskə*, sn i Nordmarks hd (ES).

Andra bildningssätt:

V ä r m l a n d. ^ˈvj, *-ar*, *-anə*: *fjəsk-* t. *Färskog fjəskə*, Silbodal (ES).

^ˈəvjə *-ar*, *-anə*: *blåmsk-* t. *Blomskog blåmskə*, sn i

Nordmarks hd; *svånsk-* t. *Svanskog svånskə*, sn i Gillbergs hd (ES). Se ock under *-mark*.

***skotta**, f. *skøta*. — ON: *Skottan* Tb. ∞ Förklaringen av ON, som innehålla stammen *skott-*, stöter på svårigheter. *Skotteskär* (SIOD III, 171) kan enl. Lindroth ha uppkallats efter folknamnet *skotte*. I *Skottelyckan* (OGB I, 100; II, 184) kan man utom folknamnet med Lidén tänka sig mansnamnet *Skotte* l. soldatnamnet *Skott*. Denna förklaring är mycket plausibel, enär f. leden i ON på *-lycka(n)* i övervägande antal fall — åtm. i S. Bohuslän — äro personnamn (vilket jag hoppas bli i tillfälle att uppvisa i annat sammanhang). — I vårt fall torde intet av dessa alternativ passa. *Skottan* ligger, som kartan utvisar, vid en svagt framskjutande del av en rundaktig terrängförhöjning strax öster om landsvägen till Lycke. Det synes då icke osannol. att här räkna med betydelsen 'något ut- l. framskjutande', i ON åsyftande 'terräng, som springer fram l. höjer sig'. Så tolkar Ortnamnskommittén f. leden *skott-* i *Skottene*, 1546 *Skottann* i Väne-Ryrs sn, Väne hd (SOÄ XII, 112). Jfr ock nisl. *skott* 'svans, svansliknande föremål; särskilt om oslagen remsa i marken', en betydelse som ifrågasättes för *Skottelyckan* Lundby (OGB II, 184). — Se även SOÄ XV, 99 a; XIX, 23 b; 173 b.

IN bst. sg. m. ʔən ; pl. ʔ-bó : *skøt-*.

skult, m. *skult* (-a). — ON: *Skulten* Va. ∞ Ordet betyder 'lägre, skalleformig terrängförhöjning' (jfr SIOD II, 56).

IN bst. sg. m. ʔən ; f. ʔa ; bst. pl. m. ʔənə .

skåk, f. *skag*. — ON: *Skåken* Fo. ∞ Ordet är allm. förekommande i boh. (och enl. SOÄ I:2,27 västg.) dial. Det översattes vanl. med 'skakel' men betecknar på många håll i Boh. 'ett par skacklar, förenade medelst en träslå', i Re 'tvärträet, som förenar två skacklar'. Av torpnamnet *skågøhåwøn* = *skåga* Fo synes det framgå, som om stället fått namn efter en hage, som liknat en skåk. (Se f. ö. Noreen ÄM, 64 och där cit. litt.)

IN bst. sg. m. ʔən .

skåp, n. *skgb*. — ON: *Skåpet* Öd. ∞ Avser liten stuga, sannolikt av *skåp*form.

IN bst. sg. f. ʔa l. *skøba*.

skår, f. *skgr*, *-skør*; **skåra** f. *skøra*. — ON: *Skår* TbJöSoÖdSte; *-skår* MorRö; *Skåra* So. Att man i *Skåra* So har att göra med en avledn. (fsv. *skora*) t. *Skår* och ej någon böjn.-form därav, framgår av 1388 *I Skoro* RB 337. *Skår* Ste skrives 1325 j *Skorene* (-one) DN I, 184, men

redan 1388 heter det *firir Skor* RB 321. Namnets ursprung är ovisst. Övriga enkla *Skår* torde säkert återgå på fvn. *skor*, f. I brist på äldre skriftformer är det omöjligt att säga, om *Södskår* Mor hör hit eller möjl. återgår på ett fno. *skardð*, fsv. *skardh*. *Basteskår* Rö, som 1580—1 uppträder i formen *Bastekier* G. och 1585—6 i *Bastekierr*, är otvivelaktigt ett *skår*-namn. Från 1388 är nämligen *Bezza skor* RB 318 antecknat. Holmberg (aa. II, 293) anför formen *Bestaskor*. Varifrån han hämtat den, vet jag ej.

∞ Både *skår* och *skåra* betyda i sydboh. dial. 'skåra, insnitt; insnitt, inskärning i terrängen, i sht i berg'. Betydelsen sammanfaller alltså med den i fsv. *skardh*, och detta förhållande förklarar väl sådana växlande äldre jbsformer för samma gård som 1544 i *schorde*, 1573 *Schor*, 1585—6 *Skaar* (gd Tb). Samma svårighet att skilja fno. *skor*, fsv. *skora* och fsv. *skardh* åt i ON erbjuda ortnamnen i Älvsborgs län (se SOÄ I: 2, 15).

Se även under **skard*.

IN bst. sg. m. a. ¹a_η: Öd.

b 1. ¹a-b_{ón}: So.

b 2. ¹a-b_{ón}: Jö.

c. ¹a_{en}: Ste(*skêñ*) Rö(*bòskêñ*).

Västergötland. *skêræn* (äkta?) t. Skår *skgr*, Örgryte (OGB II, 75 f.).

Annat bildningssätt:

Västergötland. En *Olof Skåårbo* nämnes 1685 (OGB II, 75 f.).

IN bst. sg. f. ¹a: Mor(*sêskêr*-) Rö(*bòskêr*-, y. *bòstêskêr*-).

Västergötland. F. *skêra* användes som öknamn på en man från Skår, Örgryte (OGB II, 75 f.).

IN bst. pl. m. a. ¹a_{nə}: Ste(*skêr*-) Rö(*bòskêr*-).

b. ¹ara, ¹arə: So; ¹arə: Öd.

c. ¹a-b_{óa}: So.

d. *-s (koll.), dvs. *skêg*: Jö.

Skällebred, n. pr. *skællbré*, *fællbré* Gr. ∞ Namnet skrevs i äldre tid: 1388 j (*a*) *Skælbræidum* och RB 347, 1544 *skelbrett*, 1568 *schilbreck*, *Schelbreck*, 1580—1 *Skiölbrecke* jb, *Skielbrecke* LP., 1585—6 *skielbrecke* jb. Ursprungsformen är **Skjaldbreiðr*. ∞ Namnet betyder 'bred (och rund) som en sköld'. Ang. förledens bet., se under *Skällered*, OGB I, 74 f. och där cit. litt. I Norge förekommer ordet som namn på t. ex

insjöar, älvar och gårdar. Om en insjö, sedd från en viss punkt, synes likna en (bred och rund) sköld, bär den gärna namnet. Rinner en älv eller å ut i sjön, eller ligger en gård intill, har sjönamnet i många fall övergått på älven l. bebyggelsen. I Norge användes det även som namn på skär, i Norge och på Island som fjällnamn, på Shetland som bygdenamn. Jfr sms. *Hubred* 'bred som en utspänd hud' (NG VII, 129).

Skällebred Gr ligger vid den norra sköldliknande delen av den s. k. Grinnerödssjön. Det kan ifrågasättas, om icke denna sjö i äldre tid kallats *Skjaldbreiðr* antingen i hela sin utsträckning eller ifråga om den norra delen. (Namnet *Grinnerödssjön* kan icke gärna vara det ursprungliga.) Att *Skjaldbreiðr* använts som sjönamn även i Sverige, visar Hellquist (Sjön. I, 550). Propriet har sedan övergått att bli namn på bebyggelsen vid sjön.

Ortnamnet förekommer även i t. ex. Askims sn, Vg.

IN bst. sg. m. *[±](^ø)n: *skælbrén*; [±]an^ø.

Sköldunga, n. pr. *skøloya*, *skøluja* U. — Äldre skriftformer: 1388 j *Skialdungum* RB 343; 1431 j *Skioldu(n)ghom* och *widh Skialdungha* DN 3,508; 1528 *Skellung*, *-unge* NRJ 4, 189; 1573 *Schiölling* j b; 1594 *Skiölding* JNV 163; 1660 *Skyllinge* D. Bjelkes j b. ∞ Om namnets härledning och bet. vågar jag icke säga mer, än att ordet är en gen. pl. 'Sköldungarnas (sc. by l. dyl.)' Jfr andra liknande namn under *Skioldunge*, *Skillinge* hos Hellquist (*-inge* 124 f.), som emellertid ej känner det av mig anförda namnet.

IN:sbildningen är monstros ur historisk synpunkt. Till gen. pl. *Sköldunga* med *-a* försvagat t. *-e* lägges *-bo*: obst. sg. och pl. m. [±]*ø-bó*; bst. pl. [±]*ø-bó(a)*: *skøloy-*.

slev, f. *slev*. — ON: *Sleven* Jö. ∞ Namnets betydelse okänd. Samma namn finnes emellertid i Örgryte sn, Gbgs o. Boh. län, där det betecknar ett gårde (OGB II, 184). I detta fall är det ett jämförelsenamn: »Sleven, vars skaft sträckte sig upp efter vägen.» Jfr även Lindroth, Namnforskningar 40.

IN bst. sg. m. [±]en.

slätt, f. *slæt*, *slæt*; **slätterna** *slættera* SpHj, *slættena* Mor. — ON: *Slätten* LyYbNoVäVaLåT; *Slätterna* HjMor; *-slätt* (7) FoSteSta(T)Mor-Te.

IN bst. sg. m. a. [±]*æð-bón*: Hj(*slæt-*).

b. ^ʔ*ən*: No(*slæt-*) Fo(*bùs[æt-]*) Ste(*sæs[æt-]*) Va(*slæt-*)
Lå(*s[æt-]*) Sta(*ðtslæt-*) T(*s[æt-]*) Te(*lünəs[æt-]*).

N. B o h u s l ä n. *s[ætən* t. *s[æta*, Skredsvik (IOD).

H a l l a n d. Obst. sg. *bækaskætə* t. Bäckaslätt *bækaskæt* (Kalén VSH 30), *skætə* t. Slätta *skæta* (aa. 3I).

IN bst. sg. f. ^ʔ*a*: NoVaTe.

IN bst. pl. m. **a.** ^ʔ*gnə*: Fo; ^ʔ*gnə*: SteVaLåMorTe.

b. ^ʔ*a-bóa*: LyYb(*slæt-*).

c 1. ^ʔ*a-s*(koll.): Vä(*s[æt-*).

c 2. ^ʔ*ra-s*(koll.): SpHj(*s[æt-*).

H i s i n g e n. *nð-*, *sð-*, *ðstəs[æts* t. *nðs[æt* etc., Säve (ES).

A n m. Palm anför (NoB 1927, 147) en bildning på *-ing*: *Slättingar*, obst. pl. m., 'folk från slätten'.

smäll, m. *smæl̥*. — ON: *Smällen* Öd. ∞ Anledningen till namnet obekant (jfr under *Smälledet* OGB I, 155).

IN bst. sg. m. ^ʔ*aŋ*; f. ^ʔ*a*.

smög, m. *smøw*. ON: *Smögen* Mor. ∞ 'Smyghål, trång passage' (jfr SIOD III, 128 f.).

IN bst. sg. m. ^ʔ*ən*.

snape, m. *snàbə*. — ON: *Snapens* No. ∞ Appellativet förekommer i sv. dial. med betien 'spets, framspringande udde'. På Tjörns östra sida finns en udde *snàbən*, vars namn enl. vad folkminnesforskaren Olaus Olsson, Bräcke, Va, upplyst mig om, år 1590 skrevs *Snaben*. — Tiseliuss (Boh. märkl. gårdar I, 177 ff.) nämner *Snaben*, en gård i Krokstads sn, N. Bohuslän.

IN bst. sg. m. ^ʔ*ən*: No. Mannen ifråga kom från *Snapelyckan*, Myggenäs, Va, Tjörn.

Jfr härmed *snàpən* 'han som är från Snapen', Fredbergs sn, Vadsbo hd (Götling SVSO 70).

snipp, m. *snep*. — ON: *Snippen* RoVa. ∞ 'Snibb, flik, trehörning'. Ordet är mycket vanligt i svenska och norska ON. Jfr Lidén, NoB 1916, 107.

IN bst. sg. m. ^ʔ*ən*; f. ^ʔ*a*; pl. m. ^ʔ*gnə*: Va.

N. B o h u s l ä n. En karl, som bodde på lägenh. *snèpən*, fick binamnet *snèpən* (IOD).

Hisingen. I ett för länge sedan nedrivet torp *snéþæn* bodde en familj *snéþøns*, Säve (ES).

snärt, m. *snæf*. ON: *Tvesnärten* l. *Snärten* Mor = *Tvestjärten*. *Snärt* betyder i detta ON 'stjärt; spets'. Samma betydelse har ibland no. *snert*, m. (Torp). I ärtemarksmålet betyder *snaf* 'ormstjärt' (Noreen ÄM 149), i Sörbygdens dialekt '1. (pisk-)snärt, 2. stjärt (på ålar och ormar)' (Nilén Sörb. 120 b.).

IN bst. pl. m. ¹*gnæ*: *tvísnæf*-.

socken, f. *sókæn*, *sákæn* Inl. Södre, Nordre och Torpe; *sákæn* Inl. Torpe, Fräkne och Orusts Östra; *soy* Ste och Orust; *soy*, *son* Va. Uttalet *sókæn* förekommer sannol. över hela avhandlingsområdet.

IN bst. sg. m. ¹*an* (obst. sg. m. ¹*aræ*): So(⁰*psákæn*-).

IN bst. pl. m. a. ¹*ara* (obst. pl. *-aræ*): RoHå; ¹*ara* l. ¹*aræ*: So.

Samma stam som i sg.

b 1. ¹*a-s-þó*: Sp(*lélæsokn*-).

b 2. ¹*a-bó*: Sp » .

c. ¹*a-s* (koll.): Sp » .

ANM. 1. Schütte uppräknar (MM 1918, 118) flera fvn. IN till *Sogn*.

ANM. 2. Till namnen på *socken* måste ock *Holtsung* Tb föras. Skriftformerna äro av skiftande utseende: 1388 *j Halzhyrdi(r)* RB 332; 1528 *Holssaunge* Skatttemantalsförteckn.; 1544 *i holsswunge*; 1568 *hualsing*, 1573 *Hualseng*, 1580—1 *i Hualssengh*, 1585—6 *i hualsengh* jb; 1621, 1622 *Halsungen* NRJ 5, 189, 282.

Vad förleden betyder, lämnar jag därhän. Efterleden har skrivits *-hyrdir* 'vaktaren', *-auge* < *-hauge* 'hög', se *hog*; *-ing(e)*, *-ung(e)*, *-eng*. Ingen av dessa överensstämmar med det mod. uttalet, som är *hðlsókna*. Hellquist hänför namnet, vars uppslagsform han oriktigt ansätter som nsv. *Halsunga* (*Holsunga*), till *inge*-(*unge*-)namnen (*-inge* 197 och 250). Detta är icke heller riktigt. Skriftformen enbart kan icke läggas till grund för slutsatser i den ena eller andra riktningen. Det *-s-ung(en)*, som påträffas i jordeböckerna, kan vara skrivarnas valhända försök att återge ett äldre uttal *soy* 'socken'. Detta påträffas ännu i Valla. Jfr no. *sogn*. Detta *soy* har i *Holtsung* utbytt mot *sókæn* liksom i dial. f. ö. Av övriga skriftformer peka de från 1500-talets senare hälft på sammanblandning med det *Hvalseng*, som är känt från Klö. (Se under *äng*.)

Vad slutligen *-hyrdir* angår, är det anmärkningsvärt, att just i Tb

de enda säkra sydboh. exemplen på ON *-hyrdir*, *-hirdir* finnas, nämligen *Saur-*, nuv. *Sjöhåla*, och *Hals-*.

IN bst. pl. m. ²*ara* och ²*a-bô*: *hêlsokn-*.

somp, sump, m. *somp*. — ON: *Sompen* TbKlô. ∞ Samma ord, som i no. och västg. dial. är fem. (Torp NNEO; SOÄ I: 2, 16) och betyder 'liten göl; fisksump; kvarnränna'.

IN bst. sg. m. a. ²*an*: Tb.

b. ²*a-bû* (obst. sg.): Klô.

c. ²*an*: Klô.

IN bst. pl. m. a. ²*anə*: Klô.

b. ²*ara*: Tb.

spjärr, f. *spjær* (-a-). — ON: *Spjärr* Va. Namnet skrevs 1354 *Spior* DN 2, 267; 1485 *Spior* DN 14, 127; *Spierdt* NRJ 4, 211; *Spier* Akt. 54; 1568 *y Spir*, 1585—6 *i Sper* jb. Som ON är det icke allenastående. 1397 nämnes ett *Spior* i Hvala K. (RB 513). ∞ *Spjärr* är fis. *spjorr*, f. 'strimla, remsa, klut sönderrivet tyg' (Fritzner), nisl. *spjör* (*spjarar*), f. '1. klädesplagg; 2. (kläd)trasa; 3. (stickad l. sydd) sula att lägga i sko' (Blöndal). Både den fis. och den sist nämnda nisl. betydelsen tyda på att med ordet avses något långt och smalt föremål (av tyg). I Va torde ON ursprungligen ha varit benämning på den *bergås*, som löper parallellt med landsvägen. — Stamvokalen *-ä-* beror på omljud brytning av *-e-* i **spera-*.

IN bst. sg. m. **-n*, dvs. *spjærη*; f. ²*a*; pl. ²*anə*: *spjær-*.

spån, (**spon**), m. *spon*. — ON: *Spån* Lj. ∞ Ordet uppträdde i fis., fno. både som *spánn* och *spónn*, m., av vilka det senare ligger till grund för nno. *spōn* m. och här behandlade bohysl. form. Bet:en är för det no. (och i svenska dial. förekommande) subst. '1) spån 2) träsked 3) takspån' (Torp). Ifrågavarande ON kan ha fått sitt namn på samma sätt som *Sponslätten* (NG VII, 148), som förmodas ha uppkallats så efter spånor, »faldne ved Hugning av Trælast», och *Spondalen* (aa. I, 181).

IN bst. sg. m. **²an*, dvs. *spōn*; bst. pl. ²*anə* (obst. pl. ²*ar*): *spōn-*.

-sta(d) sta. — ON: **-sta(d)** Ka'TbHåSoHjGrLå; *-stan* NoMor. Av namnen på *-sta(d)* äro *Bollestad* Ka, *Lefstad* Tb, *Restad* Hå säkert betygade i pl.: 1388 *j Bollastadum* RB 339, *j Lefstadom*, *-um* ibid. 330, 332, *j ytztu Ræidstadum*, *i Midræistadum* ibid. 335. Namnet på det

f. d. båtsmanstorpet *Danestan* skall enligt ortstraditionen vara uppkommet ur *dānastēn* 'danska stenen'. ∞ Hur bet:erna skola fördelas mellan de olika *-sta(n)*, är icke lätt att avgöra. I de tre ovannämnda exemplen från *KaTbHå* synes bet:en vara 'bostad'.

I *Örestad Hj*, *Holmestad Gr*, *Romstad Lå* och *Gruestan Mor* förefaller efterleden betyda 'plats'. *Knaverstad So* hör väl trol. till den första gruppen.

Till *-sta(d)*-namnen har *Harestad*, äldre *Harundarstaf* (Olsen Hedenske kultminder 1, 251; Lindroth SIOD I, 91 ff.) anslutit sig. Möjligen — ehuru föga sannol. — är det ett ursprungl. namn på *-staðar*.

IN bst. sg. m. a. ¹*aŋ*: No(*dānastā-*).

b. ¹*bōn*: T^bSo; Ha(*Harstaboen* i ramsan från 1711; nu *håstøbōn*).

N o r g e. Obst. sg. *ferkenstabbu*, Hordaland (Refsum MM 1925, 56).

c. ¹*bōgaŋ* (obst. sg. *-arə*): Ha(*håstjə-*).

d. ¹(*ə*)n: Gr(*hðlməstān*) LåMor.

N. B o h u s l ä n. *Lännstan* t. *Lännestad*, Bro (IOD).

Andra bildningssätt:

N o r g e. *-sokning*: *nannesta-*, Akershus (Refsum MM 1925, 52); *tingelstad-*, Opland (ibid. 54); *austad-*, Aust-Agder (ibid. 55); *-sogning*: *austa-*, Vest-Agder (ibid. 56).

Ett personbinamn *Håstadi* citeras av Schütte (MM 1918, 116) efter F. Jónsson.

IN bst. pl. m. a. ¹*anə*: Gr(*hðlməstā-*).

b. ¹*bā(a)*, obst. pl. ¹*bā*: Ha; Ka(*bðlsta-*); ¹*bāa*: HåSo; ¹*bāra*: Gr.

N. B o h u s l ä n. *stābāra* t. *stā(ə)n*; *hæstjabāra* t. *hæsta*, Herrestad (IOD).

c. ¹*bōgara* (obst. pl. *-arə*): Ha.

Andra bildningssätt:

N. B o h u s l ä n. ¹*eyānə*: *lænsta-* t. *Lännestad*, Bro (IOD).

-rānə: *skāsta-* t. *Skarstad*, Bro (IOD).

V ä r m l a n d. *-vganə*: *riŋsta-* t. *Ringstad* *riŋsta*, Töcksmark (ES).

Elliptiska bildningar.

V ä r m l a n d. *ūlvstvg*, *-ar* t. *Ulvestad*, Silbodal (ES).

N o r g e. *Båsting* t. *Båstad*, Smålen. (Schütte 1918, 114), *Østfold* (Refsum MM 1925, 54); *fryksting* t. *Frykstad*, Smålen., och *raksting*

t. Rakkestad (Schütte aa. 1918, 117 f.); *kråksting* t. Kråkstad, Aust-Agder, *hylstring* t. Hyllestad, Aust-Agder (Refsum aa. 52 och 55).

-staf, se *-stad*.

Stala, n. pr. *stàla*. — ON: *Stala* (4) LåStaTe; *-stala* (4) LåMyTe. *∞* *Toggestala* Lå heter i jb 1881 *Toggestad*, men både det nuv. uttalet och skriftformen 1388 *af Tokastaudli* RB 316 visa, att det är ett *stala*-namn. Av de två Mycklebynamnen uttalas *Ottestala* med tjockt *l*, vilket säkerl. icke är ursprungligt. Namnet skrevs 1544 i *Ottestale*, 1568 i *othestall*, 1580—1 *Ottesthalle*. Samtliga sms. namn uppvisa personnamn som förled: *Toggestad* Lå *Toke*, *Gäddestala* My sannol. ett *Geitir* (Rygh Personnavne 87; NG II, 322), *Ottestala* My ett *Ottarr*, som var mycket vanligt i äldre tid (Rygh aa. 193), och *Skeppstala* Te ett mansnamn *Skeifi* l. *Skeifr*. När förnamnet slutade på *-s* i gen. sg., sammansmälte förledens och efterledens *-s*. Ortnamnet är i alla här anförda ex. en pluralform av boh. **stâl*, m., äldre **staðul*, fvn. *stødull* 'ställe där korna samlas till mjölkning; säter' (se Lindroth SIOD I, 38 f.).

IN bst. sg. m. a. ¹*bon* l. ¹*bun*: Lå(*stâl*-).

b. (-ə)-*bǫlrygən*, obst. sg. (-ə)-*bǫlrygə*: Sta(sockenbonnamnet *stâl*-).

c. ¹*æn*: Lå(*stâln*, *tøgestâln*) My(*jæstâln*, *ðtstân*) Sta(*stâln*) Te(*stâln*, *skæpstâln*). Dessa former synas vara unga. Ljudlagsenligt borde de heta *stâl* etc., eftersom svagtonigt *-læn*, *-læn* i S. Boh. > *-l* med förlängning och cirkumflektering av föregående vokal. Jfr *svâl* < *svallen*; *prêl* > *prellen*; *kâl* < *kâlæn*.

IN bst. sg. f. ¹*a*: Te(*stâl*-, *skæpstâla*).

IN bst. pl. m. a. ¹*gnə*, obst. pl. *-ar*: LåMyTe.

b 1. ¹*bóna* l. ¹*búna*: Lå(*stâl*-).

[b 2. ¹*bóna* l. ¹*búna*: My(*ðtstâk*-)].

c. (-ə)-*bǫlrygənə*, obst. pl. *-ar*: Sta(sockenbon. *stâl*-).

A n m. De av A. Espeland (Norsk folkekultur 1927, 56) antecknade Jon *Staal* på Hval i Sogn, Norge, Asmund *Staal* på Ordost i Bohuslän 1423 och Sira Björn *Staal* buro det här diskuterade lokalamnet som personliga binamn. Sannol. är namnformen nom. sg.

sten, m. *sten*. — ON: *Stenen* KlöSte; *-sten* (7) HaYbJöSoHjLå.

IN obst. sg. m. ¹*arə*: Ha(*mèðastèn*-).

H a l l a n d. I bst. sg. m. är suffixet känt från Grimetons sn. En nu död arbetare kallades *Ronnstenarn*. Sannol. hade han en gång varit dräng på herrgården Runesten i samma sn (ES).

IN bst. sg. m. *^hæn: Lå(^håstén).

IN bst. sg. f. ^ha: Klö(^hstén-).

IN bst. pl. m. a. ^hanə: obst. pl. -ar: Lå(^hsnùstén-).

b. -ara: Ha(^hmèdæstén-).

H a l l a n d. Statdrängarna på herrgården Runesten kallas *Ronnstenara* (ES).

c. ^hs-^hó: HaYb; ^hs-^hóa: Yb(^hbrèstén-) So(^hwèstén- t. ^hwèstén).

H i s i n g e n. Folket i Bolsten *bólstén* kallas *bólstensbó* (IOD).

d. -s (koll.): Yb(^hbrèstén-) Jö(^hbòkstén-).

A n m. 1. Till ON på -sten hör ock *Westen wésti*, *wésti* Hj, som skrevs 1396 i *Væsteini* RB 228, 1573 *Weistenn*, 1580—1 *Westenn*, 1585—6 *Wristenn* jb. Trol. har -n uppfattats som bst. slutartikel. -e och -i växla ibland i svagtonigt slutljud (jfr *bjðni* Mor, *kàli* Björlanda, *kwili* Såve, *færi* Tb, *tómli* Torslanda).

Till detta ON bildas IN ^hbóra: *wésti*-.

A n m. 2. Ett IN *Steninger* upptager Hellquist (-inge 228 med not 7) bland de släktnamn, som »syfta på den — så att säga — geografiska härstamningen» eller alternativt äro avledda av appellativ. Han nämner där vidare som säkra IN *Grytinger*, *Hyltinger*, *Holminger*, *Nordhrunger*, *Toptunger*, *Øninger*, *Øringer*.

☞ **Stenung**, n. pr. *stænug*, -og Mor. — Äldre skrivformer: 1388 i *Stæinungum* RB 345; c. 1528 *Stenninge* NRJ 4, 190 och 191 (jfr 1528 *Stenningsøen* ibid. 190), 1548 *offuer dett Stennunge godz* DN 10, 788. ∞ Uttalet med ä-ljud vållar svårigheter (jfr SIOD III, 101 not 1). I JNV omtalas (s. 166 och 505) ett *Steffningby*, som motsvarar vad vi kalla *Stenung* No (se även Tiselius, Boh. märkl. gårdar II, 140 och 143 med not 2). En kontamination av ett *Stæn-ung* och ett *Steffn-ing* med uttalet -äv- bör kunna ge *Stæn-*. Ett *Steffningby* till fisl. *stefning*, f. 'Kaldelse, Stevning' betyder trol. detsamma som fisl. *stefnubýr* 'Gaard paa hvilken det holdes *stefna*; som det synes kun om Tingsteder paa Østlandet eller i det søndenfjeldske Norge' (Fritzner²).

IN bst. sg. m. a. ^ha-bón, obst. sg. ^ha-bó.

b. ^hæn, obst. sg. -æ.

- IN bst. pl. m. **a.** ^ˈ*anə*, obst. pl. ^ˈ*ar*.
b. ^ˈ*ə-bə́a*, obst. pl. ^ˈ*ə-bə́r*.

stjärt, m. *stæf*. ON: *Tvestjärten* Mor. Samma namn SIOD III, 71.
 IN bst. sg. m. ^ˈ*ən*, pl. ^ˈ*ənə*: Mor(*tví*- 1. *tví*-).

stock, m. *stak*. — ON: *Stocken* Mor. ∞ 'Bro 1. spång av hopfästa stockar'. Om ordets etymologi se t. ex. J. Sahlgren Dag. Nyh. 2.7. 1917; E. H. Lind NoB 1920, 134 och där cit. litt.; Lidén NoB 1921, 2 ff.; OGB I, 136 under *Gransjö(n)*.

Till orden på stock har *Rostock réstak* Ro anslutit sig. R. är ett uppkallelsenamn efter en tysk stad med samma namn.

- IN bst. sg. m. **a** 1. ^ˈ*ə-bú'n*, obst. sg. ^ˈ*ə-bú'*: Mor.
a 2. ^ˈ*s-ðón*: Ro.

- IN bst. pl. m. **a.** ^ˈ*ənə*, obst. pl. ^ˈ*ar*: Mor.
b. ^ˈ*ə-bú'na*, obst. pl. ^ˈ*ə-bú'r*: Mor.

strand, f. *stran* FoRe, *stran* KlöMorTe. — ON: *Strand* FoReKlöTe; *Stranden* Mor.

- IN bst. sg. m. **a.** ^ˈ*bú'n*: Mor.
b. ^{*}*ən*: KlöTe(*strán*).

Andra bildningssätt:

V ä r m l a n d. *-vg*: *strán*- t. Strand *stran*, Silbodal (ES).

N o r g e. *-ing*; med omljud på stamstavelsen: *valestrend-*, Hordaland; *mösstrend-*, Telemark (Refsum MM 1925, 54; 56) *Strænd*- t. Strande (NG XI, 561; Schütte MM 1918, 118).

I s l a n d. Fisl. *Meðalfellsstrendingr* t. Meðalfellsströnd (Langenfelt Top. 14); nisl. *Barðstrendingur*, man från Barðastrand (Blöndal).

- IN bst. sg. f. **a.** ^ˈ*a*: Te.
b. ^ˈ*bú'sa*: Mor.

IN bst. sg. m. **a.** ^ˈ*ənə*: FoRe; ^ˈ*anə* obst. pl. ^ˈ*ar*: MorTe.

- D a l s l a n d. ^ˈ*anə*: *strán*- t. Strand *stran*, Dals-Ed (ES).
b 1. ^ˈ*bú'na*, obst. pl. ^ˈ*bú'r*: Mor.
b 2. ^ˈ*ə-bə́ra*: FoRe.

Annat bildningssätt:

V ä r m l a n d. ^ˈ*vganə*, obst. pl. *-vgar*: *strán*-, Silbodal (ES).

N o r g e. Fvn. *-ingar*, med omljudd stamvokal: *Hofstrendingar* (NG IV, 45; Schütte MM 1918, 116).

An m. Fvno. *Borgstrenda åttung* (NG XI, 560; Schütte MM 1918, 114) innehåller enl. min åsikt ett IN i gen. pl. Ett fvn. IN pl. *Strendir* finns belagt (se t. ex. Langenfelt Top. 5).

***strip**, m. *striþ*. — ON: *Stripen* So. ∞ Sidoform till sv. och no. dial. *stripa*, f. 'strimma, strimla' (jfr OGB I, 202 och 338).

IN bst. sg. m. ¹*aŋ*, gen. ¹*aŋs*: So.

ström, m. *strom*. — ON: *Ström* HjT; *Bondeström* Hj.

IN bst. sg. m. a. ¹*aŋ*: Hj(*bðnæström*-).

b. ¹*sæn*: T(*ström*-).

Annat bildningssätt:

V ä r m l a n d. ¹*ky*: *stròm*- t. Ström *strom*, Silbodal (ES).

IN bst. pl. m. a. ¹*arə*: Hj(*stròm*-, *bðnæstròm*-).

b. -s (koll.): Hj(» »).

c. ¹*sgnə*: T(»).

V ä r m l a n d. ¹*kyanə*, obst. pl. ¹*kyar*: *stròm*-, Silbodal (ES).

Elliptisk bildning.

F i n l a n d. *Harvungar* till Harrström (Saxén, Finska forn.-för. tidskr. 21, nr 3, 37).

stubbarna, bst. pl. m. *stòþana* Tb, *stùþanə* Sta. ∞ Namnet avser i Tb 'ett område med trädstubbar, som stå kvar efter skövlad skog', (där numera en gård är uppförd), och i Sta 'ljungmarker, som användas till bete', (där ett tiotal torplägenheter finnas). Om ordets sg. är *stub*, m., l. *stùþə*, m., fno. isl. *stubbr*, *stubbi*, m. (jfr Torp NNEO) saknar jag möjlighet att avgöra.

IN pl. ¹*bú|r*, -*na*: Sta(*stùþanə*-).

stuga, f. *stùva*, *stèva*. — ON: *Medstugan* T.

IN bst. sg. m. -*ən*: T(*mèstév*-). Hit kan ock kanske föras *stèvan*, bin. på en torpare i *Stuvviken* Hj. Sannolikare är dock, att detta namn är en ellipt.

H a l l a n d. Obst. sg. *mèrkəstuə* t. Mörkestuga *mèrkəstu*, Fagered (Kalén VSH 30; jfr ock s. 32).

V ä r m l a n d. *nèastúgən* t. *nèastúga*, Silbodal (ES).

IN bst. pl. m. ¹*gnə*, obst. pl. -*ar*: T.

V ä r m l a n d. -*ranə*: *nèastúg*-, Silbodal (ES).

An m. Tiselius (Fasternam. 133), anför en plur.-bildn. *fatistúgəna* 'folket i fattigstugan'.

stykke, n. *støkkə(-ø-)*. — ON: *Stycket* HaT. ∞ 'Mindre åker eller ångslapp' (jfr SIOD II, 69).

IN bst. sg. m. ¹*æn*: Ha; f. ¹*ala*: Ha; bst. pl. m. ¹*qna* (obst. pl. ¹*ar* 1. ¹*ar*): T.

stång, f. *stang*. — ON: *Stången* Fo är namn på både en udde vid Byfjorden och en efter denna benämnd lägenhet under Ammenäs. ∞ Det sannolika synes mig vara, att den bergiga udden fordom kröntes med ett (stångliknande) sjömärke. Härpå tyder läget: udden är det yttersta fastlandet på södra sidan vid inloppet till Byfjorden. ON skulle i så fall ha uppkommit genom kontiguitetsassociation. Först i andra rummet kan jag i detta fall tänka på en betydelse 'stångliknande udde'. Rörande diskussionen om *stång* i dessa och andra betydelser, se Rygh NG Indl. 80, Lindroth SIOD I, 27 ff.; Hellquist Sjön. I, 586; Ödeen *-måla* 256 ff.; Lindqvist Bjsä, 320 f.; Nordén i Sydsv. ortnamnsällsk. årsskr. 1930.

IN bst. s. m. ¹*abón*.

ställe, n. *stæl*. — ON: *Stället* Yb.

IN bst. pl. (koll.) ¹*s* och ¹*ts*: Yb. *-t-* är bst. art. sg. n.

stätt, f. *stæt*. — ON: *Stätten* (3) SteMor. ∞ Appellativet förekommer i S. Boh. i bet:na: 1. 'stätta'; 2. 'gångbro'. (Jfr OGB I, 331; SOÄ I: 2,54.)

IN bst. sg. m. ¹*æn*, pl. ¹*qna*.

***stött**, m. *stot*. — ON: *Stötten* Sp. ∞ *Stött* är en subst.-bildning t. adj. sv. dial. *stutt*, *stytt*, *stött* (se bl. a. Rz 678 b), nyno. *stutt*, fno. *stuttr*, fsv. *stunter* 'kort'. Ortnamnet kan vara resultatet av en ellips ur **Stöttebacken* 1. likn. och betyda 'den korta (och branta) backen'. Det kan ock vara uppkommit som ellipt ur **Stötteklätten*, *-kullen* 1. dyl. 'den (korta och) tvärbranta klätten etc.'

Båda tolkningarna äro av lokal synpunkt lika möjliga. Gården ligger i en brant backe intill en lodrät bergvägg. Berget kallas *støtøkøln*.

IN bst. sg. m. ¹*an*; pl. (koll.) ¹*ans*.

sump, se *somp*.

sund, n. 1. *san* 2. *-sæn*. — ON: a) *Sunna* Klö. Äldre skrivformer: 1388 *j Sundum* RB 324, 526; 1544 *y swenne*, 1580—1 i *Sunde*, 1585—6 i *Sunnde* jb, *Sunndt* LP. ∞ ON är sannol. gen. pl. av *sund*, n. (jfr *Sunda* som namn på uddar OGB I, 143) men kan ock vara böjnings-

form av det pl. *sundar*, f., som ofta förekommer i no. gårdnamn (NG Indl. 80). b) *Sund* Fo. c) *Sundet* RoNo. d) *-sund* (11) TbYbNoÖd-ReKlöVaLåMyMorTe.

A. Stammen är *sun-*:

IN bst. sg. m. a 1. ¹*an*, obst. sg. ¹*arə*: RoNo.

a 2. ¹*t-an*: Ro. *-t-* är fastgrodd bst. slutart. i sg.

b. ¹*s-bón* (*-s-bún*): Lå(*fwàn-*).

c. ¹*sən*: Fo.

IN bst. pl. m. a. ¹*gnə*, obst. pl. ¹*ar*: KlöLå(*swàn-*); ¹*gnə*: Va(*skobəsún-*).

b. ¹*arə*, obst. pl. ¹*arə*: No.

Västergötland. *-ara*: *súnara* t. *Sundet sánt*, Landvetter (OGB I, 83).

c. ¹*s-bóa*: Yb(*úlvə-*) No(*stènuv-*); ¹*s-bóra*: Fo; ¹*s-bóna* (¹*s-búna*): Lå(*fwàn-*).

d. *-s*: (koll.): Yb(*úlvə-*).

e. ¹*sənə*: Fo.

B. Stammen är *-s-*:

IN bst. sg. m. ¹*ən*: Öd(*mjö̀s-*); *¹*əns-bón*, dvs. *úsənsbón* 'Ulvsundsbon': Re.

Öckerö. *kəlsənsbón* t. Kalvsund (ES).

IN bst. sg. f. ¹*a*: Mor(*mə̀ls-*) Te(*nə̀s-*).

IN bst. pl. m. a. ¹*anə*: Öd(*mjö̀s-anə*) Re(*úsənə* < **úlv-s-anə*) 'Te(*nə̀s-gnə*).

b 1. ¹*s-bó*: Tb(*hə̀wa-s-bó*). Här representerar *-s-* både udd- och utljudande konsonant i *S(und)s*.

b 2. ¹*ən-s-bó(ə)ra*, dvs. *úsənsbó(ə)ra*: Re.

Öckerö. *kəlsənsbó*, obst. o. bst. pl. t. Kalvsund (ES).

svada, f. *fwàa*. — ON: *Svadorna fwàna* Lå. 'Slätt, flackt, långsluttande berg'. På Tjörn betyder det 'mindre, flat, sluttande, fast berghäll' (SIOD III, 197).

IN bst. sg. m. ¹*ən*: Lå(*fwà-*).

Svallen, n. pr. *fwál*, *fwálen* Sp. — *Svallen* ligger intill en liknämning grund sjö med låga, dyiga stränder (IOD). Namnet har otvivelaktigt från sjön övergått på bebyggelsen vid sjön. Till grund för ON:et ligger väl stammen och bet:en i 'svalla (om vågor)'. (Jfr *svallor*, pl. tant. 'de långa böljorna i rullsjön' och *vattensvall* Rz 707 a.)

IN bst. sg. m. ¹*an*; (koll.) ¹*əns*.

***sved(j)a**, f. *fwèa*. — ON: *Sved(j)an* Sp. ∞ *Sveda*, ä. *svīdha*, fno. *svīða* f. är i Västsverige belagt för Härryda och Landvetters snr, Sävedals hd (OGB I, 192; 257) och för Yb (ibid. II, 164) samt Ka *sqèa*, Boke-näs och Naverstad (IOD). ∞ 'Svedjeland'.

IN bst. sg. m. ^ˆ*aŋ*: *fwè-*.

***svänging**, f. *fwènyy*. — ON: **Svävingen* Te. ∞ Sannol. samma ord, som i SIOD III, 168 och not 1 omtalas under *Svänninge skär*. Det skulle i så fall betyda 'smal passage'.

IN bst. sg. m. ^ˆ*ən*, pl. m. ^ˆ*qnə*.

såg, f. *saw*, *saw*. — ON: *Sågen* FoU.

IN bst. sg. m. a. ^ˆ*aŋ*: U.

b. ^ˆ*ən*: Fo.

såt, f. *sgt* [t!]. — ON: *Såten* T. ∞ *Såt* var i T 'det ställe, där skall-kedjan vid vargjakt stannade över natten för att följande morgon fortsätta jakten' (IOD). Ordet är annars uppvisat i betydelserna 'håll för jägare, där de sätta försåt', Mellby sn, Skarab. l. (S. Friberg i NoB 1922, 66; Rz) och 'fiskeplats' Nes, Buskerud (NG V, 92). Den egentliga bet:en förefaller vara 'sittplats'.

IN bst. sg. m. ^ˆ*ən*; obst. pl. ^ˆ*ar* (^ˆ*ær*), bst. pl. ^ˆ*qnə*: T.

säter, n. *sédær*, ungt *sétær*. — ON: *Säter* Lj; *-säter* SteVaRö. ∞ Det är ej lätt att avgöra, om de tre sistnämnda proprierna återgå på ett *setr*, n. eller *sátr*, n. (f.). *Furusäter* Va skrevs 1388 i *Furusætre* RB 320, *Nötsäter* Ste c. 1528 *Nødesetter* jb, 1568 i *Nødeset* (-s- och -t- otydliga) och *Gök(e)säter* Rö 1568 *gugeset* 1585—6 *guggesedt* jb. För bet:en hänvisar jag till Lindroth (SIOD I, 104).

IN bst. sg. m. ^{*}-(*ə*)n: Va(*fêŋsédæn*) Rö(*gêgæsédæn*).

IN bst. pl. m. ^ˆ*anə*: Lj(*sétr-*); ^ˆ*qnə*: Ste(*nüdsétr-*) Va(*fêŋsétr-*) Rö (*gêgæsétr-*). Stammens -*ə*- faller, då ändelsen börjar på vokal.

Annat bildningsätt:

D a l s l a n d. Obst. sg. ^ˆ*ygə*, bst. pl. ^ˆ*ıyanə*: *ŋsét-* t. Gesäters sn *ŋsét* (ES), *ŋsæt* (SOÄ XIX, 32 ff., Noreen ÅM 77).

Enl. R. Ljunggren (NoB 1921, 150 f.) faller -r- i majoriteten av de dalska ON, i vilka *-säter* ingår som andra sms.-led.

A n m. Enl. Tiseliuss (Fasternam. 133) är *masétrana* namn på folket i Målsåtra och (aa. 32) namn på de två ställena Målsåtra.

söder, *sgr.*

IN obst. pl. m. ¹*bygarə*: U (se s. 80).

Söknet, n. pr. *sóknæt* My. ∞ Dunkelt.

IN bst. sg. m. ¹*ən*; pl. m. ¹*gnə*: *søkn-*.

tag, tak, n. *tag*; **taga, taka**, f. *tāga* (även *-tāka*, *-tāwa* Hj). — ON: *Taget* Sp; *Intaget* YbSpSte; *Intakan* Hj; *Nordtakan*, *Sörtakan* Lå. ∞ Båda subst. betyda 'stycke av den samfällda, ouppodlade jorden, som *intagits*, dvs. inhägnats för odling' (jfr OGB I, 310; II, 16; 179; SIOD II, 54).

IN bst. sg. m. ¹*ən*: YbSpSteLå.

N. B o h u s l ä n. *fùtāgən* t. Fulltaga *fùtāga*, Skredsvik (IOD).

D a l s l a n d. *intākən* t. det nedbrända torpet *intāka*, Dals-Ed (ES).

Andra bildningssätt:

Ö c k e r ö. Obst. sg. ¹*arə*, bst. sg. ¹*aŋ*: *intāg-* t. Intaget *intāgət*.

Obst. sg. ¹*s-bō*, bst. sg. ¹*s-bōn*: *intak-* t. d:o (ES).

IN bst. pl. m. a. ¹*gnə*: SteLå.

b. ¹*ə-bōra*: Hj(*intaw-*).

Ö c k e r ö. Obst. och bst. pl. ¹*s-bō*: *intak-* (ES).

c 1. ¹*ə-s*: (koll.) Sp(*intāg-* t. *intāgət*).

c 2. ¹*ət-s*: (koll.) Sp(*tāg-* t. *tāgət*).

H i s i n g e n. *nøtājs* t. Nordtagene *nøtāg*, Säve (ES).

Annat bildningssätt:

Ö c k e r ö. Obst. o. bst. pl. *-ara*: *intāg-*, (ES).

tange, se *tånge*.

teg, m. *teŋ*, *tēj*. — ON: *Tegen* ÖdLåT; *Tega* Yb; *Tegarna* Fo; *-tegen* (10) JöÖdLjSteVaStaTMorRö; *-tegarna* Sta. *Tega* är en plur. böjningsform av *teg*.

IN bst. sg. m. a. ¹*aŋ*: Öd(*rēbatēj-* 1. *tēj-*).

b. ¹*ə-bōn*: Jö(*tēj-*).

c. *-ən*: Öd(*tēj-*, *šæstēj-*) Lj(*šæstēj-* och ² - t. *šæstējən*) Ste(*vætēj-*) Va(*bæwtēj-*) Lå(*tēj-*) Sta(*læwtēj-*, *sørtēj-*) T(*tēj-*, *ræstāj-* t. *ræstājən*) Mor(*røstēj-*).

d. ¹*man*: Jö(*tēj-*).

e. ¹*sən*: Fo(*tēj-* t. *tējgnə*).

Annat bildningssätt:

V ä r m l a n d. *-vŷ*: *llæmtæg-* t. Slemtegen, Silbodal (ES).

IN bst. sg. f. ²a: Öd(*šæstéj-*) Va(*bæwtéj-*) Rö(*téj-*).

IN bst. pl. m. a. ²anə: ÖdLj(*šæstéj-*); ²anə: Lå(*téj-*) Sta(*læwtéj-*)
T(*téj-*) Mor(*rðstéj-*) Rö(*téj-* t. *mæsarotéjən*).

b. ²a-bóa: Yb(*téj-*).

c. ²a-s (koll.): Yb(*téj-*).

Annat bildningssätt:

V ä r m l a n d. ²yanə, obst. pl. ²yar: *llæmtég-* t. Slemtegen, Silbodal (ES).

Elliptisk bildning.

N o r g e. *Varting* t. Varteig, Østfold (Refsum MM 1925, 54).

tipp, m. *tep*, *ty*. — ON: *Torrtipp* SteSta. ∞ I ON '(spetsig) topp'.

IN bst. sg. m. ²ən: Sta(*tèftip-*).

N. B o h u s l ä n. *tèpən* t. Tippa, Mo (IOD).

tjärn, n. *šæn* StaMor (uttalet *kjønn*, *kjenn* i no. dial. anföres av Torp under *tjørn*); *šæn* Ste. — ON: *Tjärnet* Mor; *Tjärna* Ste. ∞ Att även det sistnämnda exemplet hör hit, visas av 1500-talets jordeböcker: 1544 *i tiørnne* (o otydligt), 1568 *y tiarnne*, 1580—1 *i Thiernne* — alla tre i dat. sg. Vilken form *Tjärna* är, kan jag ej avgöra. Otänkbart är det icke, att det tillhör de neutra, som i pl. uppträda i annat genus. Det skulle i så fall ha anslutit sig till kategorien *Holt*: *Holta* (se Lindroth SIOD I, 37; NG Indl. 11 f.).

IN bst. sg. m. ²sən: Mor(*šæn-* t. *šænt*); pl. ²anə: Ste(*šæn-* t. *šænə*).

Tjörn n. pr. *šøn*. ∞ Rörande tolkningen av namnet, se Lindroth SIOD I, 16 ff.; dens. (och Lidén) i Minnesskrift utg. av Filol. Samf. i Gbg 1920, 15 ff.; SIOD III, 11. Namnet är en stam *þjör*, utvidgad med ett önamnsbildande *-n* liksom i *Mjörn*.

Vid inkolentnamnsbildningen försvinner *-n* framför *-bu*, *-n*, *-r*, *-na*: *šørbú* etc. Jfr *Mjörn*.

toft, **tuft**, **tyft**, f. *tsft*, *tuft*, *tyft*. — ON: *Tyft tuft* Ste; *Tyfta tūfta* Ste, *tūfta* Sta; *Tofta tēfta* KaLy(Fo), *tūfta* SteMor, *tēfta* Tb; *-tofta* Öd (Krontofta *kranta*), *-tēfta* Fo, *-tūfta* Ste. Av dessa synes *tuft* ha uppkommit ur ett äldre *tyft*. ∞ 'Hustomt'. Jfr *tomt* (se ock Rygh NG Indl. 82).

ON *Tofta*, *Tyfta* med grav accent stå säkerl. i plur. Att plur.-former av detta ord i äldre tid varit vanliga, visar RB. Där finnes icke mindre än 16 *Tuftir*, vanl. i dat. pl.: *j (a) Tuftum*, *Tyftum* (se t. ex. RB 38, 40,

197, 371). Det märkliga är, att man endast en gång och då i förbindelse med ordet *sokn* återfinner formen *Tufta*, som är en gen. pl. och förmodl. betyder 'Tuftbornas' (dvs. socken).

Att observera är uttalet *krünta*, *krünta* för *Krontofta* Öd. U-vokalen är säkerl. en rest av ett äldre uttal *krun-* 'kron-'. Antagandet bekräftas av skriftformen *Kruntuft* i jö 1544 (redan 1580—1 *Kronnetuft*) som ock av tre no. ON *Kruna* i RB (s. 77, 149, 160).

Till stammen i detta ON bildas:

IN bst. sg. m. **a.** $\text{'}\text{ə}n(\text{kr}\ddot{u}nt-)$; **b.** $\text{'}\text{is}(\text{kr}\ddot{u}nt-)$; f. $\text{'}\text{ə}sa(\text{kr}\ddot{u}nt-)$.

Ö v r i g a I N.

IN bst. sg. m. **a.** $\text{'}\text{ə}b\ddot{u}n$, obst. sg. $\text{'}\text{ə}b\ddot{u}$: Sta($\text{t}\ddot{u}ft-$).

b. $\text{'}\text{ə}n$: Fo($\text{t}\ddot{e}ft-$ t. $\text{t}\ddot{e}fta$ 1. $\text{t}\ddot{e}fta$; $\text{h}\ddot{u}v\ddot{e}t\ddot{e}ft-$) Ste($\text{t}\ddot{u}ft-$ t. $\text{t}\ddot{u}ft$) Sta($\text{t}\ddot{u}ft-$ t. $\text{t}\ddot{u}fta$) Mor($\text{t}\ddot{u}ft-$ t. $\text{t}\ddot{u}fta$).

N. B o h u s l ä n. $\text{h}\ddot{u}st\ddot{y}ft\ddot{e}n$ t. *Hustyft* $\text{h}\ddot{u}st\ddot{y}ft$ (IOD).

V ä s t e r g ö t l a n d. $\text{t}\ddot{e}ft\ddot{e}n$ t. $\text{t}\ddot{e}ft\ddot{e}r$, Källered (IOD).

H a l l a n d. $\text{t}\ddot{ö}ft\ddot{e}$, en gång t. *Tofta* $\text{t}\ddot{ö}fta$, en gång t. *Toften* $\text{t}\ddot{ö}fta$ (Kalén VSH 32).

IN bst. sg. f. $\text{'}\text{ä}$: Sta($\text{t}\ddot{u}ft-$ t. $\text{t}\ddot{u}fta$).

IN bst. pl. m. **a.** $\text{'}\text{ä}n\ddot{e}$: Fo($\text{t}\ddot{e}ft-$); $\text{'}\text{ä}n\ddot{e}$: Ste($\text{t}\ddot{u}ft-$, $\text{t}\ddot{u}ft-$) Mor($\text{t}\ddot{u}ft-$ t. $\text{t}\ddot{u}fta$).

b 1. $\text{'}\text{ä}b\ddot{ö}(a)$: Ka($\text{t}\ddot{e}ft-$ t. $\text{t}\ddot{e}fta$).

b 2. $\text{'}\text{ä}b\ddot{ö}(a)$: Ly($\text{t}\ddot{e}ft-$ t. $\text{t}\ddot{e}fta$); $\text{'}\text{ä}b\ddot{ö}$: Tb($\text{t}\ddot{e}ft-$ t. $\text{t}\ddot{e}fta$); $\text{'}\text{ä}b\ddot{u}n\ddot{a}$: Ste($\text{t}\ddot{u}ft-$) Sta($\text{t}\ddot{u}ft-$).

Elliptiska bildningar.

B o h u s l ä n. Till Gyltertofta Ste finnas ellipterna IN bst. sg. m. $\text{r}\ddot{u}ft|e$; f. $\text{'}\text{ä}ra$, pl. $\text{'}\text{rä}n\ddot{e}$.

tomt, f. *tomt*, HjSte även *tumt*. Jfr *toft*. — ON: *Tomten* HaHjKlöstelå. Jfr *tömtäna*, namn på åkrar under Valsäng, Klö.

IN bst. sg. m. $\text{'}\text{ə}n$: HaKlöstelå.

N. B o h u s l ä n. Obst. sg. m. *Tomte* (med akut acc.) inom Hore-nässets samhälle, Askums sn (IOD).

V ä r m l a n d. $\text{t}\ddot{ö}m\text{t}\ddot{e}n$ t. *Tomten* $\text{t}\ddot{ö}m\text{t}\ddot{a}$, Silbodal (ES).

IN bst. sg. f. $\text{'}\text{ä}la$: Ha.

IN bst. pl. m. **a.** $\text{'}\text{ä}n\ddot{e}$: Klöstelå.

N. B o h u s l ä n. -rane: *Tomt-*, Askum (IOD).

V ä r m l a n d. $\text{'}\text{ä}r\ddot{a}n\ddot{e}$: $\text{t}\ddot{ö}m\text{t}$ - t. $\text{t}\ddot{ö}m\text{t}\ddot{a}$, Silbodal (ES).

b. $\text{'}\text{ä}-s$ (koll): Hj.

Elliptiska bildningar.

Bohuslä n. *viken* t. *vikatömta*, Skredsvik (IOD).

Västergötland. *Baggen*, ökn., t. *Baggatömten* (OGB I, 29).

torg, n. *tsrp*. — ON: *Torget* FoMo. ∞ Ordet avser 'öppen (uthuggen) plats' (jfr OGB I, 203).

IN bst. sg. m. ¹*æn*.

torp, n. *tsrp*, *tšrp*, *-tär*. — ON: *Torp* (15) HaKaRoJöNoSoSpHjGr-LåMyTTe; *Torpet* Fo; *-torp* (62) HaKaRoTbYbJöNoSoSpÖdHjSte-VaLåMyStaTMorRöTe; *-torpet* (6) RoTbSoRö.

A. Stammen är *tsrp*-:

IN bst. sg. m. a. *-æn*: Ha(*tšrp*-, *kšlstšrp*-) Ro(*dšvətšrp*; *gšltšrp*-) Tb(*dštšrp*- t. *dštsrp*; *hšrpətšrp*-) No(*tšrp*-) So (*šgətšrp*-, *mšsətšrp*-, *šsətšrp*-) Sp(*dštšrp*- t. *dštšrp*-, *šgətšrp*- t. *šgətšrp*) Hj(*šštšrp*-) Lå(*skšntšrp*-).

Västergötland. *tšštšrp*- t. *tšštšrp*, Habo sn (ES).

b. ²*a-bön*: Gr(*tšrp*-).

c. *-æn*: Jö(*tšrp*-) So(*šgətšrp*-) Öd(*skštšrp*- t. *skštšrp*) Ste(*kštšrp*-) Va(*kšltšrp*-, *skšntšrp*-) Lå(*tšrp*-, *mštšrp*) Sta(*brətšrp*- t. *brätšrp*, *gšstšrp*- t. *gšstšrp*, *šiltšrp*- t. *šiltšrp*, *skštšrp*- t. *skštšrp*) Mor(*hšs[ə-tšrp*-) Rö(*bšgətšrp*-, *kškətšrp*-) Te(*tšrp*-, *šntšrp*-).

N. Bohuslä n. *sštšrpæn* t. *Sörtorp*, Bro; *tšrpæn* t. *Torp*, Herrestad; *tšrpæn* t. *Torp*, Hogdal; *šristšrpæn*, *hšgətšrpæn* (ung form), Näsinge; *tšrpæn* t. *Torp*, Skredsvik (IOD).

Halland. Obst. sg. *šštšrpə* t. *Arvidstorp* *šštšrp*; *šntšrpə* t. *Enestorpet* *šntšrpət*; *tšrpə* t. *Torp*; *bškšrpə* t. *Bäckarp* *bškšrp*; *šlšrpə* t. *Ålarp* *šlšrp*, m. fl. ex., Fagered (Kalén VSH 28; 30; 31; 35). Bst. sg. *Englarpen* t. *Englarp*, Grimeton (ES).

Västergötland. *ššltšrpæn* i Källered kom från *ššltšrp*, Lindome sn (IOD); *tšntšrpæn* t. *Tonarp* *tšntšrp* (Götling SVSO 70); *bšgšrpæn* t. *Baggarp*, *stšbšrpæn* t. *Stibbarp*, *Hakarap*, *Tveta* hd (Götling SVSO 70; A. Forsström, *Hakarps sockens ortn.* 17); *tšrpæn*, Marks hd (Götling a. st.).

d. ³*æn*: So(*šgətšrp*-) Gr(*tšrp*-).

e. ⁴*hšgæn*, obst. sg. ⁵*hšgə*: T(sockenbonamnet).

Annat bildningssätt:

Norge. *-ing*: *Torp*- t. *Torpa*, Opland (Refsum MM 1925, 54).

IN bst. sg. f. a. ^ˈa: Sp(*skrältörp*-) Ste(*kätörp*-) Va(*kältörp*- t. *kältörp*, *skjntörp*-) Lå(*mütörp*-) Sta(*skätörp*-) Mor (*håslötörp*-) Rö(*bågotörp*-) Te(*törp*-, *skäntörp*-).

N. Bohuslän. *törpa* t. Torp, Hogdal (IOD).

b. ^ˈala: Ha.

IN bst. pl. m. a. ^ˈgnə: Fo(*törp*-); ^ˈgnə: Ste(*hågotörp*-, *kätörp*-) Va (*kältörp*- t. *kältörp*) Lå(*mütörp*-, *prästörp*-, obst. pl. -ar) My(*törp*-, *tötörp*- t. *tötörp*) Sta(*trältörp*-) T(*törp*-, *fågotörp*-) Mor(*håslötörp*-) Rö(*kåketörp*-) Te(*törp*-, *lvetörp*-, *lpetörp*-, *skäntörp*-).

Västergötland. -a: åsöntörp- t. Assmundtorp åsöntörp; *skötörp*- t. Skårtorp *skötörp*, Härryda (OGB I, 4; 33).

Anm. Hit hör ock det av Tiselius, Fasternam. 133, antecknade *rystörpa* 'folket i Ristorp'.

b. ^ˈara: Ha(*kältörp*-) Tb(*dötörp*- t. *dötörp*, *härp- törp*-, obst. pl. ^ˈarə) Yb(*hätörp*- t. *hätörp*, *åstörp*- t. *åstörp*); ^ˈara (^ˈarə): JöSo(*törp*-); ^ˈara: No(*törp*-) Sp(*törp*-, *grinstörp*-, *skrältörp*-, *ågotörp*-) Hj (*åpötörp*-).

Hisingen. -ara: *ghöstörp*- t. *ghöstörp*, *günstörp*- (acc. vackl.) t. *günstörp*-, Tuve (OGB II, 117 f.; 120).

Västergötland. -ara: *Gammalstörp*-, namn på inv. i en viss rote, Tuns sn, Åse hd (Götling GHT 24. 4. 1915); *puketörp*- t. Puketorp, *skätörp*- t. Skultorp *skütör*, Partille (OGB I, 110; III f.), *fräntörp*-(?) t. Fräntorp *fräntörp* (OGB II, 61); *tövörp*- t. Tovarp *tövörp*, Göteve (Götling SVSO 61).

c 1. ^ˈa-b@ (a): KaRo(*törp*-).

c 2. ^ˈə-b@a: So(*törp*-).

c 3. ^ˈs-b@ra: Hj(*törp*-).

Västergötland. *Toarpsborna*, inv. i Toarps sn, Gäsene hd (Götling GHT 29. 5. 1915).

d. ^ˈvəygnə, obst. pl. ^ˈvəygar: T(sockenbonamnet).

e 1. ^ˈs (koll.): Yb(y. *åstörp*-, *hätörp*-) Sp(*skrältörp*-) Hj(*törp*-).

Hisingen. *färivatörps* t. Karringetorp, Säve (ES).

e 2. ^ˈə-s: (koll.): Jö(*törp*-, ^ˈ -) Sp(*skrältörp*-).

f. ^ˈsana: Gr(*törp*-).

Andra bildningssätt:

N. Bohuslän a. *-rånə: sötərp-*, Bro (IOD).

b. *-yanə: tər- t.* Torp, Skredsvik (IOD).

Halland. *-ya: nòtərp-* t. Nortorp, Landa, Fjäre hd (ES).

B. Stammen är *-tər-*:

IN bst. sg. m. a. **²s-þón*: Ka(*lústəþón t. lústər*) So(*háltəþón t. háltər*) Hj(*krókstəþón*).

b. **-ən*: Ka(*lústən*) No(*frústən t. frústər, əgəstən t. əgəstər*; ON:ens acc. även grav) So(*skəkstən; guntən t. guntər; igrətən, nòl(ə)vinstən*) Sp(*smúnstən*, även grav acc., t. *smúnstər; grínstən*).

IN bst. pl. m. a. *˘ana(n→ŋ)*: So(*skəkstr- t. skəkstər*); *˘ana*: Sp (*šənst- t. šənstər*); *˘ana*: No(*frūstr- t. frūstər, əgstr- t. əgəstər*).

b. **²s-þó(a)*: Ka(*ántəþó|a| t. ántər m. fl.; obst. pl. -þó*); **²s-þóa*: Jö(*tòtəþóa t. tótər*) So(*vinstəþóa*); **-s-þóra*: Sp(*šənstəþóra t. šənstər*) Hj(*lóstəþóra*).

c. **-s* (koll.): Ka(*ústəš*) Yb(*úštəš t. úštərp*) Jö(*jiltəš*) Sp(*smúnstəš, brəkətəš*) Hj(*lóstəš*).

Hisingen. *brúnstəš t.* Brunstorp *brúnstər*, Säve (ES).

Anm. *Glösstorpa gård* (OGB II, 117 f.) innehåller väl åbonamnet i gen. pl.

Elliptiska bildningar.

Bohuslän. Säkra ellipter äro *brátar|ə, -anə t.* Brattorp *brátər* Hj, och *kämpəkrəstəfər t.* Kampetorp *kämpətərp* Tb.

Sannol. hithörande äro ökn. *drýbən t.* Drypetorp *drýbətərp*, Ro, *prýsən t. prýsətərpət* och *blákən t. blákətərpət*, Skredsvik.

Namn, som från den ursprungliga ägaren, en båtsman, först övergått på torpet och sedan genom ellips (l. arv) till senare innehavare, äro resp. m. *brəns|ən*, f. *-a t. brənsətərpət* och *skrətən t. skrətətərpət*, båda i Rö. Dessa äro ursprungl. familjenamn, som sekundärt blivit IN.

En intressant (elliptisk) bildning är *tonələprəl*, Tb (se s. 44).

Västergötland. Ellipter äro säkert *stébən t.* Stibbarp, Hakarp (Götling SVSO 70); m. *brəns|ən*, f. *-asa t.* Brunstorp; *grímən t.* Grimmetorp, Härja (Bromander SIOD IV, 5).

Om *klíntən t.* Klintetorp, Landvetter (OGB I, 80) hör hit, har jag icke medel att avgöra.

torv-rät(e), n. **tørød, tørød*. — ON: *Törret* No. ∞ Ordet är känt som ON (i bst. sg.): *tørst*, So (IOD); *tørst*, ˆ -, åker i Lilldal, Ste (IOD);(?) *tooröt*, hn i Klö enl. jb 1568. Som appell. är det så gott som utdött. I varje fall är det i S. Boh. ej känt i obst. sg. Det betyder i So 'förmultnade växtdelar' (Ahs), i No 'torvornas förmultnande och sönderfallande' (Ajn), i Ste '(åker med) nedplöjd rutten gräsvall' (fil. kand. Elov Andersson), i Lane-Ryr, N. Boh., där obst. sg. slutar på *-t* i enlighet med dalslänsk ljudutveckling, 'vallbrott, vilket innebär, att man ett år låter havre växa på klöervall och sedan sår på hösten' (IOD). Att *-v-* fallit, är vad man har att vänta av dess ställning i trekonsonantism. Beträffande efterleden jfr nyno. *rot*, n. 'ruttenhet', nisl. *rot*, da. *raad*, sv. dial. *rät* (Torp); *röt*, n. 'upptagne rötter vid odlingar, stubbar, ris, kvistar' Vb; *röte*, n. 'rötterna av *Triticum repens*, upptagna och lagda på stenar för att förmultna' Sm (Rz).

Jag håller emellertid den möjligheten öppen, att *Törret* — i enlighet med prof. Lindroths muntligt uttalade mening — kan vara uppkommet ur ett *torr-rät*.

IN bst. sg. m. ˆən: *tørət*-. Om ON:sstammen, som jag antagit, slutar på *-d*, är IN bildat till den best. formen i sg.

trapp, f. *trap*. — ON: *Trappen* Klö. ∞ Ordet, som även finnes hos Nilén (Sörb. 140 a), betyder 'trappa'. I Klö avses trol. en trappliknande ytformation. (Jfr SOÄ I, 17, där dock ON:s stjärnform oriktigt kallas *Trappan* i st. f. *Trappen*.)

IN bst. sg. m. ˆən; pl. ˆqna.

trång, n. *tray*. — ON: *Trånget* Lj. ∞ 'Trång passage'. (Se ock OGB I, 258 f. och möjl. I, 322.)

IN bst. sg. f. ˆsa.

A n m. I Torslanda på Hisingen finns ett ställe *tråyæt* i den trånga passagen mellan Prästgården och Hästevik. En åbo, nu död för länge sedan, kallades *tråyæn* (ES).

trät(t)a, f. *træta*. — ON: *Trätte*, Övra och Nedra Lå. ∞ Ordet betyder 'träta, tvist'. Det hette isl. *þrætta*, fsv. *þræt(t)a*. Ortnamnet skrevs 1388 *J þrette*, *I alre þrætto* RB 312, 316. Den nuv. formen *Trätte* är en oblik kasusform i sg. (dativ?). Det är ett av de icke ovanliga ON, som beteckna, att rätten till ifrågavarande område varit omtvistad (inför domstol). Jfr *Tviststen*, förkortning i st. f. *Tvistakern* (OGB I, 332), *Trätebäcken* OGB II, 91 och *Trättgårde* NoB 1914, 320. Saken

diskuteras av Lindqvist Bjsä 374; Ödeen *-måla* 281 f.; Rygh NG, t. ex. VII, 148; Hellquist Sjön. I, 652 och SEO 1020 b.

IN bst. sg. m. ¹*a-bón* 1. ²*a-bün: træt-*.

IN bst. pl. m. a. ¹*gnə: nētræt-*.

b. ¹*a-bóna* 1. ²*a-büna: træt-*.

tuft, se *toft*.

tunga, f. *tōga*. — ON: *Tunge* YbSo. Båda heta 1580—1 *i thungge*, 1612—3 *i thunge* GSa, men i jb 1568 skrives det förra *y tonnge*, det senare *i tange*. (Jfr härmed *Tängen* Mor, som skrives med *-a* 1568, 1580—1, 1585—6 jb, 1612—3 GSa. I RB, där varken *Tunge* eller *Tängen* Mor förekomma, skiljer man emellertid strängt på gårdnamnen *Tunga* (s. 61) och *Tangi* (s. 53, 194, 196, 200 och 313). ∞ Namnet är oblik form av *tunga*, f. 'landtunga' etc.

IN bst. pl. m. a. ¹*a-bó(a)*: YbSo.

b. ¹*a-s*: Yb.

tuva, f. *tüva*. — ON: *Tuvan* Vä; *Myretuwan* Hj; *Tuvorna* Tb. ∞ Liksom i no. gårdnamn (se NG Indl. 83 under *þúfa*) betyder *tuva* i S. Bohuslän 'kulle, berg'. (Se även OGB II, 127; SIOD III, 185.)

IN bst. sg. m. ¹*ən*: Tb(*tüv-*); f. ¹*ala*: Tb.

A n m. Invånarna i Tuve sn, Hisingen, kallas *tüvabó* (se även OGB II, 127).

tvét, m. *tved*. — ON: *Tvet* Te; *Tveten* Sp; *Kortvet* JöTe. ∞ Om ordets betydelse i no. och boh. ON, se NG Indl. 83; SIOD II, 76 f.; OGB I, 286. Det no. ordet är fem. I S. Boh. betyder *tvét* 'kilformigt jordstycke uppkommet genom huggning (av skög?)' (IOD).

Vad som åsyftas med subst. i här nämnda ON, kan jag ej avgöra.

IN bst. sg. m. ¹*ən*: JöTe(*kōtvéd-*) 'Te(*tvéd-*)'.

N. B o h u s l ä n. *åkstvédən*, t. Axtveten, *tvédən* t. Tveten, Bro (IOD).

Annat bildningssätt:

N o r g e. *-sokning*: *skjetve-* t. Skiptvedt, Østfold (Refsum MM 1925, 54).

IN bst. sg. f. ¹*a*: Te.

IN bst. pl. m. a. ¹*gnə*, obst. pl. ¹*ar*: Te.

b. ¹*arə*: Sp(*tvéd-*).

N. B o h u s l ä n. ¹*arənə*: *vintved-* t. Vintveten, *tvéd-* t. Tveten, Bro (IOD).

c 1. ¹s (koll.): Jö(*kòtvéd-*).

c 2. ²en-s: Sp(*tvéd-*).

tyft, se *toft*.

tå, m. *ty*. — ON: *Tån* RoVä. ∞ Betydelsen är ungefär densamma som i Härryda och Landvetter, Sävedals hd (OGB I, 78; 86; 150) och i Tuve sn, Hisingen (OGB II, 165) 'samfälld mark (i by), som gränsar till inägorna; där brukar man hålla kreaturen samlade, innan de släppas ut på bete i den egentliga utmarken.'

IN (koll.) -n-s: Vä(*tåns*).

A n m. 1. *tålen* Ro är antagl. en hypokoristisk bildning av ungefär samma slag som *Kalle* t. *Karl*, *Pelle* t. *Per*, *Tolle* t. *Tor*.

A n m. 2. Av ON *Tåarens* *tåa*, *tåas*, Härryda sn, Vg (OGB I, 203) synes framgå existensen av ett IN *Tåaren*.

Från Landvetters sn anföres OGB I, 78 en bst. pl. *Tåarna* *tåara*.

tånge, **tange**, m. *tåyæ*, *tøyæ*. — ON: *Tången* (5) RoSoSpMor; *Tångarne* Gr; *-tången* So. ∞ 1. 'i vattendrag utskjutande udde' SpeUöd-Mor; 2. 'uddformig åker- 1. ängslapp' Bokenäs, Sörbygden; 3. 'udde, landtunga' Skee, Naverstad (IOD). Ex. från Ro torde avse betydelse n:r 1, från So och Mor n:r 3, de från Sp och Gr sannolikt n:r 2.

IN bst. sg. m. a. ¹a-b₀n, obst. sg. ¹a-b₀: So; ¹a-b₁n etc: Mor.

b. ¹en: GrMor.

IN bst. sg. f. a. ¹a: Mor.

b. ¹a-b₁sa: Mor.

IN bst. pl. m. a. ¹anæ: Mor.

b. ¹a-b₀(a) obst. pl. ¹a-b₀: So(endast *tåy-*; IN:et *røtåy-* användes ej); ¹a-b₁na, obst. pl. ¹a-b₁r: Mor.

Hisingen. *tåyæb₀* t. *Tången*, Tuve (OGB II, 128).

c. ¹en-s: Sp.

Tönn, n. pr. *tun* Lj. ∞ Själv kan jag ej komma tillrätta med namnet, då de äldre skriftformer jag påträffat, t. ex. 1580—1 och 1585—6 *Thönn* jb, ej giva någon vägledning. Enl. O. Johnsen, Boh. Eiend., noten å sid. 1, är det uppkommet ur *tó*, f. 'græsplet, grønning' + *vin*. Jag har svårt att tro på denna spekulation, för vilken icke anföres något som helst skäl.

IN bst. sg. m. ¹sen, f. ¹sa.

Tönnä, n. pr. *tønna* (ð→ù) Ro. ∞ Kanske 'tunna(n)'. I så fall avses någon slags jämförelse.

IN bst. sg. m. ³*a-bön*: *tøn-*.

Tönsäng, n. pr. *tünega* Va, *tünscäg* Mor. — Det är icke säkert, knappast sannolikt, att de båda orden äro etymologiskt likartade, men de sammanföras här på grund av identisk jordeboksskrivning 1881. Vallanamnet skrevs 1528 *Thonnen* NRJ 4,211, 1573 *Thonneng*, 1585—6 *Thonn Enngh* jb; Morlandanamnet 1544 *tondsseng*, 1568 *tunseng*, 1585—6 *Thonnsseng* jb. ∞ Någon förklaring av namnen kan jag f. n. ej ge.

IN bst. sg. ³*an*: Mor; pl. ³*anə*: Va(*tünéy-*) Mor(*tünscäg-*).

udde, m. *šdə*, *òdə*. — ON: *Udden* Rö; *-udden* VaMor.

IN bst. sg. m. ³*an*: Va(*knàróð-*) Mor(*nəššð-*) Rö(*èð-*).

N. B o h u s l ä n. *lìyšðən* t. Lingudden, Bro (IOD).

V ä s t e r g ö t l a n d. *ùðən* 'han från Udda', Fredsberg, Vadsbo hd (Götlind SVSO 70).

H a l l a n d. Obst. sg. *kràksdə* t. Kråkudden *kràksdən*, Fagered (Kalén VSH 33).

IN bst. sg. f. ³*a*: Va(*knàróð-*) Mor(*nəššð-*) Rö(*èð-*).

IN bst. pl. m. ³*anə*, obst. pl. ³*ar*: VaMorRö.

A n m. I Bro sn, N. Bohuslän, tillägges *-arənə*: *lìyšð-* (IOD).

-upp, se *-opp*.

***uppre**, komparativ till *upp*, *úprə* Vä. ∞ Om bet:en se s. 102.

IN ³*bə*, *-n*, *-r*, *-ra*.

-ut *-ud*, *-ut*[!]. — ON: *Blásut blàsúð*, *Pinut pìnútt*[!-!] Rö. ∞ Imperativiska ortnamnsbildningar (se under *-opp*). *Hjelmqvist* (Imperativiska substantivbildningar, s. 78 ff.) anför ON *Blásut* (5 ex.), *Flytut*, *Flásut*, *Kikut*, *Lurut*, *Snytut*, *Stattut*, *Stuput*, *Tittut*. Rygh (NG Indl., 19) uppräknar de no. *Kantut*, *Kastut*, *Kikut*, *Pusut*, *Skrikut*, *Soput*, *Stuput*, *Tittut*. I SIOD III, 54 finns ett tvivelaktigt exempel: *Rituten*(?). I OGB II, 3 förekommer *Blásut*.

Namnet *Blásut* i Rö syftar på det blåsiga läget, *Pinut* ibid. på jordens usla bärighet eller vindens pinande.

IN bst. sg. m. ³*an*: Rö(*blàsútt*[!-!] t. *blàsúð*, *pìnútt*[!-!]); f. ³*a*: Rö; pl. m. ³*anə*: Rö(*pìnútt*-).

vad, n. *və*. — ON: *Bassevat* My. ∞ 'Vadställe'.

IN bst. sg. m. ³*sən*: *bàsəvə-*. Den möjligheten är icke utesluten,

att namnet uppkommit genom association till appell. *vase* 'krake, stackare', som är allmänt känt i sydboh. dial.

vall, m. *val*, Hj även *wal*. — ON: *Valla* pl. (Lindroth SIOD I, 38); *-vall* HjVa. ∞ Betydelsen i de tre exemplen är säkert 'slätt, öppet fält'. [I Sörbygden avser *vall*, m. 'oplöjd mark', i So 'mindre åkerfält beläget i utkanten av ängen' (IOD).]

IN bst. sg. m. ²*búkrvæn*, obst. sg. ²*búkrv(ə)*: Va *väl*-.

Annat bildningssätt:

N o r g e. *-ing* (med omljud): *esvall*- t. *Eidsvall* éss'væll, Akershus (Refsum MM 1925, 52).

I s l a n d. *-ingr* (med omljud): *Moðruvell*- t. Moðruvellir (Langenfelt Top. 14).

IN bst. pl. m. a. ²*gnə*, obst. pl. ²*ar*: Va(*hæqväl*-).

b. ²*búkrvgnə*, obst. pl. ²*búkrvar*: Va(*väl*-).

c. ²*s* (koll.): Hj(*lègväl*- 1. *-wäl*-).

Annat bildningssätt:

H a l l a n d. Gammal gen. pl. ²*vgə* (med omljud): *ùrvæll*- *məsə* t. Ölmevalla sn, Fjäre hd (IOD).

vård(e), se *vård(e)*.

-varv, s. *-hvarf*.

vatten, n. *vgn*, *vgn*. — ON: *-vatten* (9) RoJöSpMor; *-vattnet* Lj. Om ljudövergången *tn* > *dn* > *nn* i vissa sv. dial., se Lidén NoB 1920, 9 ff.; Sahlgren ibid. 16, E. Noreen ibid. 1921, 48 f.

IN bst. sg. m. a. *-s-bön*: Ro(*hælsvan*- t. *hælsvån*, IN och ON även med gravis) Jö(*lèlvan*-).

b. **-ən*: Mor(*lìnvån*).

c. *-sən*: Lj(*mælomævån*- t. *mælomævánt*).

N. B o h u s l ä n. *şærvásən* t. Kärrvattnet *şærvánt*, Herrestad (IOD).

D a l s l a n d. *kròk*-, *hòlm*-, *kòş*- och *ròşvásən* t. *kròkvátə* osv., Dals-Ed (ES).

Annat bildningssätt:

I s l a n d. Fisl. *-ingr* med omljudd stamvokal: *Ljosvetn*- t. Ljosavatn (Langenfelt Top. 14).

IN bst. sg. f. ²*ska*: Mor(*lìnvån*-).

Annat bildningssätt:

D a l s l a n d. ²*sa*: *kòşva*- t. Korsvattnet, Dals-Ed (ES).

- IN bst. pl. m. **a.** ¹anə: Mor(*līnvān*-).
b. ¹s-*būna*: Mor(*vrāvovan*-).
c. ¹s (koll.): Sp(*lēlavan*-).
d. ¹sanə: Lj(*mēlomovan*-).

Elliptiska bildningar.

Bohuslän. *ktān* t. *ktārovān*, *āvsn* t. *āvrovān*, *grōden* t. *grōdovān*, alla i Ro. De två sistnämnda äro säkert öknamn (*Abborren* och *Gröten!*).

ven, se *hven*.

***vet**, f. *ved*. — ON: *Veden* Tb. ∞ Backstugan låg urspr. på Skotta marker i närheten av ett högt berg, Skotte varde *skūtə vātə*. Innehavaren flyttade sedan till Kärna, där det nya stället erhöll samma namn. Namnet har intet att göra med *vette*, m., så mycket mindre som lägenhetens namn i bst. form är *vēda*. Vi ha sannolikt att göra med ett no. dial. *veit* f. 'dypt inskaaren fure i bjelke l. panelingsbord, fno. *veit*, f. 'avlednings-gröft, smug (i by)'; jfr även nno. *veita*, f. 'rende, gröft, lang hulning i trä l. sten', fno. fisl. *veita*, f. 'avledningsgröft, vandet eng' (Torp). Namnet åsyftar här trol. 'belägenhet i en nedskärning i terrängen'.

IN bst. sg. m. ¹ən.

vetting(-e?), m. *vēdvy(ə?)*. — ON: *Vettingen* Mor (Flatö). ∞ Det är sannolikt samma ord som *vēdey* 'vårdkas' Sörbygdens. Ordet är i så fall en avledning av västsv. *vette vēdə*, m. 'röse som märke; vårdkas'.

IN bst. sg. m. ¹ən.

vidja, f. *vja*, *vja*. — ON: *Vidjan* Ste. ∞ Omkring torpet växa *vide*-buskar. Förr var denna vegetation ännu mer påfallande. Ljudutvecklingen *-j* < *-iðj* äger direkt parallell i ärtemarksmålet: *smīa*, f. 'smedja', *vja*, f. 'vidja'. (Noreen ÅM 83). Den alternativa accenten i Stenkyrke-namnet är svärförklarlig.

IN bst. sg. m. ¹ən, dvs. *vjn*; pl. m. ¹anə.

vik, f. *vig*, *vig*, *wig*. — ON: *Vik* Klö; *-vik* (44) HaLyTbJöSpÖdHjFoReSteVaLåStaMorRöTe; *-viken* (45) HaLyÖdHjLjReKlöstVaLåMyStaTMorRöTe. ∞ Samtliga dessa sammansättningar äro etymologiskt genomskinliga i fråga om efterleden utom *Morik* Ste. Namnet skrives 1544 *morig*, 1568 *moruig*, 1585—6 *Morigh* jb. Riktigheten av

slutsatsen, att efterleden är *-vik*, visar förekomsten i RB av uttrycket *i Morvikahala* (1388). Detta betyder antagl. 'Morvikebornas hale (= svans, dvs. udde)'. IN till Morik *mǫrviġ* (även med gravis): sg. m. ²*æn*, pl. m. ²*gnø: mǫrviġ-*.

IN obst. sg. m. ²*arø*: Ha(*sānviġ-*) Ste(*ǰgǫrviġ-*).

IN bst. sg. m. **a.** ²*aŋ*: Hj(*wǫrþæviġ-*).

b. ²*ø-būn*: Mor(*kǰkǫviġ-*).

Norge. Obst. sg. *vikebu*, Hordaland (Refsum MM 1925, 56).

c. *-æn*: Ha(*skǰdæviġ-*) Ly(*brǫviġ-*) Tb(*rǫrviġ-*) Jö (*snǫrǫviġ-*, *temǫrviġ-*) Sp(*ǰnviġ-*) Öd(*þǫlsviġ-*) Hj (*sānviġ-*) Fo(*drǫnsviġ-*) Lj(*spǫr(ø)viġ-*) Re(*grǫnsviġ-*) Klö(*ǰyǫviġ-*) Ste(*rūǰsviġ-*) Va(*vǰlǫviġ-*, *dǫviġ-*) Lǫ(*rǫrviġ-*) Sta(*lǫsviġ-*) T(*nǫdæviġ-*) Mor (*lǫrviġ-*) Rö(*fwǫnæviġ-*) Te(*gǰrviġ-*).

N. Bohuslän. *brǫviġæn* t. Brevik; *ǰǫlǫviġæn* t. Källevik, Bro (IOD).

Västergötland. *vikæn* t. Viken *vika*, Landvetter (OGB I, 47).

Dalsland. *bǫnsvikæn* om stamfadern till dem, som nu bo i *bǫnsvika*, Dals-Ed (ES).

Andra bildningssätt:

Hisingen. Obst. sg. m. ²*bǫkryǫ: viġø-*, om en person från Vikens rote (Viken, Rödja, Sörröd, Röra, Skäggeröd, Önnerröd) l. från byn Viken, Björlanda (ES).

Värmland. Obst. sg. m. *-viġ*: *rǫsvik-* t. Risviken *rǫsvika*, Silbodals; *fǫgǫlviġ-* t. Västra Fågelvik *fǫgǫlviġ*, sn i Nordmarks hd (ES).

Norge. Obst. sg. m. **a.** *-iŋg*: *skǫnævik-* (Refsum MM 1925, 56).

b. *-je*: *Ulvik-* t. Ulvik, *Tǫrviġ-* t. Tǫrviġ-bygden, Hard. (Schütte MM 1918, 118).

Anm. 1. Langenfelt anför fvn. *Grunnviġingr* t. Grunnavík (Top. 13), *Hús-, Njard-* och *Seyðviġingr* t. resp. Húsa-, Njard- och Seyðarvíkr (Top. 14).

Anm. 2. Schütte upptager i en sammanställning av norsk-isl. inbyggarnamn (MM 1918, 118) fvn. *Vikrshalli* och ett *Vikeshate*. (Se ock Kahle ANF 26, 159).

Anm. 3. Om fvn. *vikverski*, adj.-subst. som personbinamn, se Schütte MM 1918, 118 och F. Jónsson Aarb. 1907, 178.

IN bst. sg. f. *-a*: Jö(*ǰkǫviġ-*) Öd(*tǫmǫrviġ-*) Lj(*mǫrviġ-*) Klö(*stǫnviġ-*) Va(*tǫnæviġ-*) Mor(*kǫtæviġ-*) Rö(*vǫlviġ-*) Te(*bǫkæviġ-*).

IN bst. pl. m. **a.** *-anø*: Öd(*grǫnsviġ-*) Lj(*kǫsviġ-*) Re(*blǫsviġ-*); *-gnø*: Fo(*drǫnsviġ-* t. *drǫnsviġ*); *-gnø*: Klö(*viġ-*, *hǫnæviġ-*)

Ste(*stākøvig-*, *vīg-*) Va(*bøgvig-*, obst. pl. ^{ar}) Lå
(*rørvig-*) Sta(*nðkjærvig-*) T(*nùðvíg-*) Mor(*bårvig-*)
Rö(*kwærvig-*) Te(*båksvig-*).

Märk. IN pl. m. *fwånøvigana* Mor användes om två kvinnor. Femininformen skulle ha hetat ^{ana} (l. ^{ara}).

N. Bohuslän. *brøvigana*, *şæløvigana*, Bro sn (IOD).

Dalsland. *bånsvikana* t. *bånsvika*, Dals-Ed (ES).

Norge. Hit höra sannol. *strand-*, *skåne-* och *ulvikar*, Hordaland (Refsum MM 1925, 56).

b. ^{ara}: Ha(*sånvig-*); -*arø*: Jö(*fütøvig-*) Hj(*wårpøvig-*).

c. ^{ø-bø(a)}: Ha(*sånvig-* t. *sånviga*) Ly(*køşvig-*); -*ø-børa*:
Fo(*drånsvig-* t. *drånsvyg*).

Hisingens h dr. — Obst. och bst. pl. m. *vīgøbø* t. Viken *vīga*,
fjøløvbø t. Fogelvik *fjøløvi*, *nøkløvbø* t. Nolvik *nøkløvi*, Björlanda sn;
hæstøvbø t. Håstevik *hæstøvi*, Torslanda sn; *bøvbø* t. Bovik *bøvi*;
skårøvbø t. Skarvik *skårøvi*, båda på Björkö, Öckerö sn (ES).

d 1. -s: Jö(*økløvig-*, *temørvig-*).

d 2. ^{ø-s}: Sp(*ånvig-*).

Andra bildningssätt:

Hisingen. Obst. och bst. pl. m. ^{bøkløya}: *vīgø* t. Vikens rote 1.
byn Viken, Björlanda (ES).

Värmland. Obst. pl. m. ^{øyar}, bst. pl. ^{øyanø}: *røsvik-* t. Risviken,
Silbodals sn och *fjøløvik-* t. Fågelviks sn, Nord-
marks hd (ES).

Norge. -*bygder*: *Vike-*, Hordaland (Refsum MM 1925, 56).

Anm. 1. Fvn. *Vikverjar* citeras efter F. Jónsson av G. Schütte (MM 1918,
118 och där cit. litt.).

Anm. 2. Fvn. *Vikja áttung* (NG XI, 560; Schütte MM 1918, 118) inne-
håller säkerl. gen. pl. av ett IN.

Elliptiska bildningar.

Bohuslän. *knån*, sg. m., och *knåra*, sg. f. t. Knarrvik Tb; *snåra*,
sg. f. t. Snurrevik Jö; *tültøn*, sg. m., och *tült|ar*, -*anø* t. Tulteviken Lj;
bst. pl. m. *wigarø*, *wigana* l. *wårpanø* t. Varpeviken Hj höra samt-
liga hit.

En intressant ellips av Snäckeviken T utgör *snækløyg|ø*, -*øn*, -*ar*, -*anø*.
Märk suffixet -*linge!*

-*vård(e)*, *vard(e)*, m. ^{våkl}. — ON: *Storevard stòrvøkl* Mor. ∞ Efter-
leden är sannolikt *vård*, *vard*, m. i betydelsen 'stenrös uppfört som nå-

got slags märke'. Det förekommer i IOD:s samlingar som 'stenrös uppkastat över gamla gravar på krönet av ett berg' Kville, N. Boh.; eller (utan angivet genus) som 'sjömärke, dvs. höga, av stenar uppresta pelare' Klö. I Sörbygdén är det neutr. och anger 'större stenhög uppkastad för att tjäna som vägvisare i fjällbygden'.

Efterleden kan dock möjligen vara identisk med det i västsv. dial. ofta förekommande *varde vâlrə*, m. 'vårdkase, kummel, röse'.

IN bst. sg. m. ^ˆ*ən*, dvs. *-vânr*; bst. sg. f. ^ˆ*a*; pl. m. ^ˆ*ənə*: *stôrrovâk-*.

väg, m. *væj*, *vaj*. — ON: *-vâgen* (2) Mor.

IN bst. sg. m. ^ˆ*ən*: (*gðlvâj-*); pl. ^ˆ*ənə*: (*kâsvâj-*).

Väster, n. pr. *væstar*. — Namn på gårdar i T och Mor.

IN bst. sg. m. ^ˆ*n*, dvs. *væstə*; TMor; pl. ^ˆ*ənə*, dvs. *væstrənə*: T.

A n m. Någon koll.-bildning **Västers* har jag icke påträffat. Jfr *Östers* 'de som bo där österut' (OGB I, 72).

väta, f. *vâda*. — ON: *Vätan* Va. ∞ 'Sank mark' (jfr *blöta*).

IN bst. sg. m. ^ˆ*n*, pl. m. ^ˆ*ənə*.

Vävran, n. pr. *vêvra* Hå. — Äldre skriftformer: 1388 *j Vefrini*, *j Wefrene* RB 336, 337; 1544 *wefwerön*, 1568 *weffuerö*, 1580—1 *Weffre* jb. ∞ Dessa skriftformer synas tillåta antagandet av ett svagt fem. **vêvra*, i dat. sg. alltså **vêvru-nni* och **vêvru*. Ändelsen *-ini* kan vara en omvänd skrivning i st. f. *-en(n)e* < *-unni*, *-onne*. Uttalet är nom.-form. Vilken bet. som i så fall ligger i ON, vet jag icke. — Johnsens förmodan (Boh. eiend. s. 1, not 1), att propriet är ett *vin*-namn, kan måhända diskuteras.

IN bst. pl. m. ^ˆ*bó(a)*; (koll.) *-s: vèvra-*.

yttre ýtrə Vä. ∞ Om bet:n se s. 102.

IN ^ˆ*bó*, *-n*, *-r*, *-ra*.

å, f. *ə*. Anmärkningsvärt är uttalet av *Porsån* Sp. Det senare å-ljudet låter som ett *w* l. *ə*. — ON: *Á* ÖdFo; *-ån* SpLjRö.

IN bst. sg. m. **a**. ^ˆ*bón*: ÖdFo; ^ˆ*bún*, obst. sg. ^ˆ*bú*: Rö(*hèna-*).

Västergötland. Obst. sg. *åbó* t. **Å** *ə*, Härryda (OGB I, 36).

b. ^ˆ*(ə)n*: Lj(*grøddän*) Rö(*hènáen*). Till Porsån Sp lyder IN *påfon* (jfr ON *hæfjona* Fo, antecknat redan av NN).

Annat bildningssätt:

Norge. *-ing* med omljudd stamvokal: *skafsæ*- t. Skafså, Telemark (Refsum MM 1925, 54).

IN bst. pl. m. a 1. ¹*bóra*: Fo; ¹*búna*: Rö(hèna-).

Västergötland. ²*bóna* t. Å, Härryda (OGB I, 36).

a 2. ²*bóra*: Lj(*grðd*-). -ə < -a-.

b. ¹*a-s* (koll.): Sp(*pəfw*-).

c. *-sgnə*: Fo(ä-).

åker, m. *åger*, *-åger* (i ON; som appell. se anm. 1). — ON: *Åker* NoLjVa MyTe; *-åker* Hj. Karebynamnet *Olsåker ólsækær*, *ólsækær* vållar svårigheter både med avseende på stamvokalen, som förefaller vara omljudd, och den följande konsonanten *k*, som borde vara *g*. Är slutleden en stympad form av ett *äckra*, f. (jfr Torp *ækra*, f., och *ækræra* Röra i Björlanda)? Namnet skrevs 1568 *olsegger*, 1585—6 *wlsegger*.

IN bst. sg. m. a 1. ²*bón*: Lj(*åger*-).

a 2. **-s-bón*: Hj(*ùðsagəsbón*).

Södermanland. En *Åkersbo* (Runa 1850, 30).

b. **-n*: Ka(*òlsækəŋ*) NoVaMyTe(*əgəŋ*).

N. Bohuslän. *ågran* t. Åker, Bro (IOD).

Västergötland. *hóksakan* t. *hóksaker*, Sporred, Källered (IOD). Slutljudet i IN:et har förlorat sin supradentalism.

Andra bildningssätt:

Västergötland. ¹*ar*: *nəvrák*- t. Nolå kern, Göteve (Götling SVSO 61).

Södermanland. *-aren*: *Vingåkr*-, *Österåkr*- (Runa 1850, 30 och 32).

Norge. *-sokning*: *aker(s)*-, Akershus; *jemnåker*- Op-land, och (elliptiskt) *ull sokning* t. Ullensaker, utt. *u'llsaker*, Akershus (Refsum MM 1925, 52 och 54).

IN bst. sg. f. ¹*a*: VaTe(*ågra*).

IN bst. pl. m. a. ¹*anə*: NoLj; ¹*gnə*: VaMyTe(*ågr*-). Obst. pl. *-ar*.

b. ²*bóra*: Lj(*åger*-).

c. **-s* (koll.): Ka(*ólsækəŋ*).

Annat bildningssätt:

N. Bohuslän. *-arənə*: *ågr*- t. Åker, Bro (IOD).

Anm. 1. Appellativet 'åker' heter (IOD och ES) i S. Boh. *åger* SoUÖdVäFo LjVaMorRöTe; *åger* RoSte; 'åkrar' *åkra* RoSoVä; *åkrar* UÖdVäFoLjSteMor

RöTe; *åkrar* ÖdVä (yngre former?). Skilj alltså mellan appell. *åkr|anə*, *-anə*, *-anə* och IN *ågranə* etc.

A n m. 2. Till *Akrar* finnas fvn. IN *Akrakarl*, *-skegg* (enl. Schütte MM 1918, 114 och där cit. litt.) och nno. *åkrabu*, Hordaland (Refsum MM 1925, 56).

ås, m. *as*. — ON: *Ásen* (7) RoTbSoGrVaLå; *-ås* (63) HaRoTbYbNo-SoSpÖdHjFoGrLjKlöstevaLåStaTMorRöTe; *-åsen* YbVäFoLjReLå.

IN bst. sg. m. **a.** *ʰa-bón*: RoSo.

H a l l a n d. Obst. sg. *åsbøə* t. Ås, Fagered (Kalén VSH 37).

b 1. *ʰən*: Ha(*fagerås-*) TbYb(*fwalørås-*).

b 2. *ʰən*: RoNoSoSpÖdHj; Fo(*şýfsås-* t. *şýfsåsən*, *pìbås-*) GrLjReKlöstevaLåStaTMorRöTe.

H i s i n g e n. *bìåsen* bodde på torpet Biåsens, Rønning, Rödbo (IOD).

N. B o h u s l ä n. *grådåsen* t. Gråtås, Herrestad (IOD).

D a l s l a n d. *løvåsen*, t. Lövås, Dals-Ed (ES).

V ä s t e r g ö t l a n d. *græppåsen* t. Gräppås, Göteve (Götling SVSO 70); *åspåsen* t. Äspås, Härryda (OGB I, 21); *håltåsən* t. Håltås *håltas*, Landvetter (ibid. 61 f.).

H a l l a n d. Obst. sg. *åsa* dels t. Åsen, dels till Åsarna *åsa*; *åspåsa* t. Äspåsen, Fagered (Kalén VSH 34 f., där ytterligare en mängd ex. anföres); *Grimåsen* t. Grimås, Grimeton (ES).

c. *ʰyən*: Ro.

H a l l a n d. Obst. sg. *frølasåsey*, inv. i Frillesås sn, Fjäre hd (ES).

Annat bildningssätt:

N o r g e. *-sokning*: *ås-*, Akershus (Refsum MM 1925, 52).

IN bst. sg. f. **a.** *ʰa*: RoNoSoSpFoReKlöstevaStaMorRö. Märk den egendomliga äldre bildningen *bråtåsa* [a] Rö.

H i s i n g e n. *bìåsa* t. Biåsens, Rödbo (IOD).

N. B o h u s l ä n. *béråsa* t. *bérås*, Herrestad (IOD).

D a l s l a n d. *løvåsa* t. Lövås, Dals-Ed (ES).

b. *ʰala*: Yb(*løvås-*).

IN bst. pl. m. **a.** *ʰana*: Ro; *-anə*: NoGrLj; *ʰanə*: Fo; *ʰanə*: SteLå-StaTMor.

V ä s t e r g ö t l a n d. *rævlåsa* t. Rävåls (OGB I, 29), *håş[asa]* t. Hasslerås *håş[as]*, Landvetter (ibid. 58).

V ä r m l a n d. *åsrənə* t. Åsen, Silbodal (ES).

b. *ʰarə*: Öd(*èvənås-*).

c. *ʰa-båra*: Gr; *ʰa-båna*: Rö.

Hisingen. *grimásbó*; t. Grimås; *ásabó* t. Åsen, Rödbo (IOD).

d. ²as: (koll.): Sp.

Hisingen. *hårásas* t. Harås, Backa; *jóbásas* t. Göpås (ES).

Annat bildningssätt:

Halland. ¹ega: *frölösás-* (med omljudd stavvokal), inv. i Frilesås sn, Fjäre hd (ES).

Värmland. ¹yanø: *ás-* t. Åsen, Silbodal (ES).

IN bst. pl. f. ¹ana: Rö(*brätús-*).

Elliptiska bildningar.

Bohuslän. Bst. m. *gúpæn*; t. Guppås; *pånsæn* t. Panterås; *skrámpæn* t. Skruppås Ro. Dessa äro avgjort pejorativa. Vad *Pansen* beträffar, misstänker jag, att dess acc. även kan vara akut. I så fall är det ett obscant ökn., ty *pans*, m. påträffar man ibland i sydbohdial. i betydelsen 'hingstpenis'. — Om invånarna i Flunsås *frünsas*, Lundby, säges *frünsara* (OGB II, 105).

Västergötland. Öknamnet på en person från Värpåsen, Göteve, är *værpæl* (Götlind SVSO 103). Till Barkåsen, Härja, är *bårkan* bildat (Bromander SIOD IV, 4).

Åstol, n. pr. *ástól* Ste. ∞ Om bet:en kan endast en gissning framställas. Namnet skulle kunna vara en sms. **ā-storð*. Förleden skulle då motsvara *å-* i *Åland* och betyda 'vatten' (Lindroth Våra ortn., 106). Den supponerade efterleden är känd i åtm. ett äldre norskt fem. önamn, som förekommer i t. ex. Safn til sögu Íslands og íslenzkra bókmenta að fornu og nýju, 4 bd, 682.

Ordet är uppvisat både som enkelt och sammansatt i eng. ON (se Ekwall i NoB 1914, 153 f., där han behandlar även ordets etymologi).

Storð synes i nord. språk ha två betydelser: 1. 'ungskog, småskog'; 2. 'jord, mark'. Av dessa kan den senare vara sekundär (jfr *mark*).

IN bst. sg. m. *-(*a*)n: *ástór*; pl. ¹(*yg*)anø: *ástól*.

äng, f. *æy*. — ON: *Äng* RöTe; *Ängen* HjGr; -*ängen* (10) HaÖdFo LjKlöstevaSta.

IN bst. sg. m. a. ¹a-bón: Gr(*æy*- t. *éya*).

Hisingen. *tèrpæyabón* t. *tèrpæya*, Björlanda (ES).

b. -*æn*: Ha(*læyæy-*); Öd(*nðkæy-*) Lj(*ðkæy-*); Klö(*ålumsæy-*) Va(*sàksæy-*) Sta(*nðkæy-*) Te(*æy-*).

Hisingen. *nðk-* och *sèræyæn* t. *nðk-* och *sèræya*, Säve; *nðkæyæn*, t. *nðkæya*, Torslanda (ES).

N. Bohuslän. *ståksæyən* t. Staxängen, Bro; *lūsæyən* t. Lursäng *lūsæy(e)*, Lur; *ūdæyən* t. *ūdæya*, Skredsvik (IOD).

Holland. Obst. sg. m. *bērkaeyə* t. Björkäng *bērkaey*, Fagered (se vidare Kalén VSH 31).

c. ¹*sən*: RōTe(*æy*-).

Dalsland. *æysən* t. Äng *æy*, Dals-Ed (ES).

Annat bildningssätt:

Hisingen. -*an*: *hålvææy* t. Halvårdsäng, Björlanda (ES).

IN bst. sg. f. a. ¹*a*: Te(*æy*-).

b. ¹*sa*: RōTe(*æy*-).

IN bst. pl. m. a. -*anə*: Fo(*nðkæy*-); -*anə*: Klö(*ålumsæy*-) Ste(*ūdæy*-) Va(*skèæy*-) Sta(*nðkæy*-) Te(*æy*-).

b. ¹*a-bó(a)*: Ha(*ælvæy*-).

c. ¹*a-s*: Hj(*æy*-).

Hisingen. *søræyas* t. *søræya*, Säve (ES).

d. ¹*sənə* obst. pl. -*sar*: RōTe.

Annat bildningssätt:

N. Bohuslän. -*ərənə*: *ståksæy* t. Staxängen, Bro (IOD).

Anm. *Valsäng* Klö hör kanske hit. Äldre former: 1377 *Hualsæinghum* DN 9,175 i mellom østre *Hualssengia* DN 3,322; 1388 i *Hualsæng* RB 323; 1544 *hualsseng*, 1580—1 *Hualseng*. ∞ Namnet kan betyda 'Hvals äng'. Förleden är antagl. ett mansnamn *Hvalr* (se Rygh Personnavne 138).

IN bst. sg. m. ¹*ən*; pl. m. ¹*ənə*: *wæs|ey(-y)*.

ävja, f. *æya* Va. — Äldre former: *y ewe?* 1544, *paa effuo* 1568, i *Effue* 1580—1 jb. ∞ 'Dy, dyig terräng'. Se NG Indl. 48; OGB I, 271; Hellquist SEO 1226 b f.; Kalén NoB 1922, 55.

IN bst. sg. m. -*ən*, pl. -*ənə*: *æy*-.

Annat bildningssätt:

Norge: -*døl*: *ev*- t. Evje, Aust-Agder (Refsum MM 1925, 55).

ö, f. *ø*. — ON: *Ön* KaTb; -*ö(8)* TbSteMyStaMor; -*ön(25)* LyJöNo-SoÖdFoKlöstVaMyStaMor; -*ö|n* (2) Mor.

Inkolentnamnen.

A. Stammen är -*ø*, -*ə* (no. *øy*):

Bst. sg. m. a 1. ¹*bún*, obst. sg. ¹*bú*: Va(*åskærə*-) Mor(*æyø*-).

Hisingen. *grødøbó(n)* t. Grötö *grødə*, Öckerö (ES).

a 2. ¹*a-bón*: Ka.

b ^{-(ə)n}: Ly(*nðkón*) Öd(*gáltörón*) Ste(*š æšón*) Sta(*rèšón*)
Mor(*lávón*).

Västergötland. *kvàñón* t. Kvarnö *kvàñé*, Nykyrka (ES).

Halland. Obst. sg. *mèšóə* t. Mossön, *òə* t. ÖN *óə*, Fagered (Kalén VSH 32).

c ^{-mán}: Tb(*làggə*- 'mannen från Långö' och (iron.) 'den länge mannen').

Andra bildningssätt:

Norge. **a** *-fjæring Brunnøy-* (Schütte MM 1918, 114).

b *-sokning: skåtøy-*, Telemark (Refsum aa. 1925, 54).

c *-væring: Brunnøy-* (Schütte a. st.); *tromsø-* (Iversen MM 1910, 100); *øi-* t. Øia, Akershus (Refsum aa. 52).

Bst. sg. f. ^{-búsa}: Mor(*šærvgə*-).

Bst. pl. m. **a** ^{-anə}: Öd(*gáltöré-*); ^{-gnə}: Fo(*hàš[é]-*); ^{-gnə}: My (*vàšé-*) Sta(*rèšé-*) Mor(*lávé-*). Obst. pl. *-ar*.

N. Bohuslän. Obst. pl. m. *résöar*, *kätvoar*, *línöar*, inv. på Resö, Kalvä och Lindö (IOD).

b ^{-ara}: Tb (*é-*).

c 1. ^{-bó(a)}: Ly(*æljə*-) So(*brätə-*); ^{-bóa}: Jö(*råmsə-*) No(*åskərə-*); ^{-búna}, obst. pl. ^{-búur}: Va(*åskərə-*) My(*stílvgə*-) Sta(*vàkə-*) Mor(*fkàdə-*).

Öckerö. Obst. o. bst. pl. *fòdabé* t. Fogdö *fòdə* (ES).

Västergötland. *Öbögården* innehåller ett IN i pl. gen. (Friberg NoB 1922, 69).

c 2. ^{-as-bó}: Tb.

d *-na*: Klö(*hæré-*) Ste(*dúré-*) Va (*ålmé-*).

e *-a-s* (koll.): Jö(*råmsé-*).

Annat bildningssätt:

Västergötland. Obst. pl. *-ningar*: *ö-*, inv. på Kållandsö (Friberg NoB 1922, 69; se ock Hellquist *-inge*, 228).

B. Stammen är (*ø*)*η*-:

Bst. sg. m. ^{-ə-bón}: Ly(*øj-* t. *øjəra*); ^{-ə-bún}: Mor(*rəj-* t. *rəja*).

Bst. pl. m. **a** ^{-gnə}: Klö(*kùj-* t. Koön *kùja*).

b ^{-ə-bó(a)}, obst. pl. ^{-ə-bó}: Ly; ^{-ə-búna}, obst. pl. ^{-ə-búur}:
Va(*øj-*) Mor.

Anm. 1. Schütte anför (MM 1918, 115) flera fvn. bildningar till ey: *Eynir*, *Eyjaskeggjar*, *eyverskr*. Se ock där cit. litt. Jfr ock Langenfelts fvn. samling: *Bjarkeying* t. *Bjarkey* etc. (Top. 6 och 13 ff.).

A n m. 2. I Blöndals lex. påträffas bl. a. de nisl. *Eybyggj*, m., *Eybúa*, f., *eyja(r)-maður*, *eyjarbúi*, *eyjarskeggi* 'öbo', *Grimseyjngur* (-s, -ar).

Elliptiska bildningar.

B o h u s l ä n. M. *mǽlbúi*, -n, -r, -na, f. *mǽlbúsa* t. Mollö, Mor (ES).

H a l l a n d. Bst. pl. *vårbo* t. Värö (ES).

N ä r k e. »När isen bär kråka, bär han *Vinningen*», om inv. på Vinnön, Lännäs sn (enl. meddelande av rektor H. Celander).

N o r g e. *Onsing* t. Onsøy, Østfold (Refsum MM 1925, 54). Se ock det *Solung* t. ä. *Soleyjar*, som Schütte nämner (MM 1918, 117).

ör, m. *ør*, *ør*. — ON: *Ör(e)n* Va; *Sundören* Hj. ∞ 'Sandmark' (OGB II, 171 med not 3); 'stengrund, sandbank etc.' (Hellquist SEO 1237 b).

IN bst. pl. m. a. *-n-*gnæ*: Va(*øn*-). Namnet bildas till den artikel-suffigerade stammen. Måhända är det en skämtsam bildning t. appell. *örn*.

N. B o h u s l ä n. *lǽysóranæ* t. *lǽysór*, Lur (IOD).

b. *ʰæ-bóra*: Hj (*sønær*-).

B. IN bildade till resp. stamord medelst sammansättning.

I. Sammansättning av stamord och egennamn.

a) *Bildning utan förkortning av stamordet.*

Dylika sammansättningar äro oerhört vanliga. Talrika exempel på sådana givas här nedan under *Tillägg: Om bindevokalen vid IN:s sammansättningar.*

Ibland står stamordet i gen. Från Ly känner jag *Ryrs-Kalle* t. Ryr, från Hj *Dals-Justina* och *Dals-Olle-Petter* t. Dalen, från Va *Åkers-Anna-Brita* t. Åker. — Från Partille, Sävedals hd, Vg, anföres OGB I, 120 ett *Bråtas-Andreas*, som kanske är likartat.

b) *Elliptiska bildningar.*

1. *Ellipsen träffar det sammansatta ON:s förled.* Ex.: *Backe-Johannes* t. Knektebacken, Lundby.

2. *Ellipsen träffar det sammansatta ON:s efterled.* Ex.: En gård i Säve heter *Månsegården* efter en *Måns*, som lär ha levat för flera århundraden sedan. *Månse-Sven*, en ägare på 1700-talet, var far till *Månse-Lars*, f. o. 1820. Gården köptes därpå av en *Bernhard*, som blev kallad *Månse-Bernhard*, och sedan av en *Anders*, som fick heta

Månse-Anders. Andra ex.: *Örne-Sven* t. Örnekula och *Gull-Alma* t. Gullkullen, Björlanda; *Finke-Torbjörn* t. Finkenborg No; *Svarvare-Johan* (?) t. Svarvareåsen Vä; *Månse-Lars* t. Månseröd Fo; *Tippe-Ma'ttias* t. Tippehagen Ste; *Skal-Olaus* t. Skalås Ste; *Saltspanne-Anna* t. Saltspannevikens Ste; *Munke-Nils* t. Munkebacken Va.

N. B o h u s l ä n. *Pulse-Hans* t. Pulsemon och *Välling-Hans* t. Vällingbacken, Mo (IOD).

V ä s t e r g ö t l a n d. *Kese-Lars* t. Kesebacken, Partille (OGB I, 101); *Mugge-Petters å* t. Muggedalen, Härryda (ibid. 149).

II. Sammansättning av stamord och appellativ (ev. kollektiv).

a) Bildning utan förkortning av stamordet.

1) Appellativet betecknar ställning inom familjen.

a) Namnet avser husbonden (maken).

-gubben *-gúbæn, -gübæn*.¹⁾ *Dammkärrs-*, *Huve-*, *Kroke-Ly*; *Knipe-Tb*; *Berge-*, *Björkebacke-*, *Källegrens-*, *Ryre-*, *Torge-Fo*; *Åbacke-Re*; *Kokulle-Ste*; *Pine-Lå*; *Mjöse-My*; *Brunnlid-Mor*; *Håle- och Jättnedals-Rö*.¹⁾

β) Namnet avser hustrun.

-frun *-frúa*: *Hogse-Lj*. Ironiskt om den, som låtsar vara förmer än andra 1. objektivt om den, som är »bättremansbarn» (dvs. icke av bondesläkt).

-kärigen *-særuga*: *Skepphall-Ly*; *Örnemyre-Va*; *Båtsbräcke-Rö*; *Opppegårds-Lå*.

-moran *-móra*: *Gömme-Lå*. *-moran* är »finare» än *-kärigen*.

γ) Namnet avser sönerna.

-piltarna *-péltanə*: *Stene-Ste*; *Gåre-T*. (Öknamn; i det senare exemplet om två äldre bröder, som bodde tillsammans, även sedan de blivit gifta.)

-pojkar *-péjka*: *Bäcke-Torslanda*; *-péjkana*: *Lycke-*; *-gənə*: *Brevike-, Åse-t. Å*, *Oppochners-Fo*; *-anə*: *Dybäcke-Hj*; *Kärse-Lj*; *-gənə*: *Hogsta*; *Utgårds-Rö*. (Jfr här nedan *-gossen*.)

δ) Namnet avser döttrarna.

-tösen *-tösa*: *Klätte-Ro*; *Damme-So*. (Jfr här nedan *-flickan*.)

¹⁾ *-gubben* användes även som i riksspråket om äldre män, oavsett om de äro gifta eller ej. — I synnerhet i Ly har jag hört ordet begagnas om där bosatta skeppare och sjökaptener. Även denna betydelse är känd i riksspråket (talspråket).

-töserna *tōsēra*: *Vannholme- Ly; Hamne-, Kalsters- Sp; Högse-, Stranne- Fo.*

ε) Namnet avser barnen.

-ungarna *-ōyganə*: *Ödegårds- Fo; -ōyganə Oppegårds- Lå.*

2) *Appellativet betecknar social ställning (klass).*

-bönderna: *Backa- Backa; Krokslätts- Rödbo; Myre- Torslanda; Flateby- Ha; Holme- Tb; Lösters- Hj.*

-folket (koll. gärna i motsats t. *herrska*pet): *Höleheds- Ka; Skäksters-* (på gränsen till öknamn) *So; Hea-, Ma|e|ns-, Skräddaregårds-, Ånga- Hj; Klockare- Va.*

-herrskapet: *Svanvike- Sta.*

-torparna: *Lysegårds- Ro; Brattefors- Lj; Vike- Ste; Gömme- Lå.*

"-tyt" (koll. bst. sg. n.): 'folket': *Klockare- Va.* "Tyt" är känt över hela S. Bohuslän som pejorativ ekvivalent för *-folket, -familjen.*

3) *Appellativet betecknar yrke.*

Samtliga namn i bst. sg. m.

-mjölnarn: *Häljeröd- Fo.*

-mästern: *Bruks- U.*

-prästen: *Sör- Fo.*

-smeden: *Krappe- NoSo; Daskebacke- Hj; Utänge- Ste.*

N. B o h u s l ä n. *-skrådan*: *kōdə* t. torpet *kōdən* under Rossane, Mo (IOD).

4) *Appellativet är rent ök- eller smeknamn.*

Här anföras endast ett fåtal exempel.

-bassen, bst. sg. m.: *Damm- So.*

-flickan, bst. sg. f.: *Vede- Tb* (se s. 44). Jfr *-lösen*, här ovan.

-gossen, bst. sg. m.: *Fågelkärrs- Va* (se s. 140). Jfr *-pojken, -piltten*, här ovan.

-kattorna, bst. pl. f.: *Fjäll- FoHj.*

-kysse, obst. sg. m.: *Kalve* t. *Tjörnekalv, Ste* (Rönnäng). (Se s. 136.)

-märren, bst. sg. m.: *Krake* t. *Krakarna Klö.*

-råttor, obst. pl. f.: *Bygde- Hj.*

-ägget, bst. sg. n.: *Moss- Jö*, öknamn på en lägenhetsägare.

N. B o h u s l ä n. *-dövæn*: *pinə* om en döv person, som bodde på gården *Pinan, Mo* (IOD).

-stüdan: *bü* om en person, som bodde på gården *Buane, Mo* (IOD). Anledningen till namnet obekant.

b) *Elliptiska bildningar.*

1. *Ellipsen träffar det sammansatta ON:s förled.* Ex.: *Tegegubben* t. *Muserödtegen* Rö.

2. *Ellipsen träffar det sammansatta ON:s efterled.* Ex.: *gullgöben* och *åga'-ungarna'* t. *gullkålon*, Björlanda; *Skramgubben* vid *Skramkilen* Ro; *Kringvansgubben* på *Kringvansbacken* Hj.

Tillägg.

Om bindevokalen vid IN:ssammansättningar.

a) Bindevokalen *-e* förekommer vid IN:sbildningar mellan en ON:s-stam, som ändas på konsonant och vars slutstavelse är starktonig, och ett följande appellativ (resp. kollektiv eller egennamn), om det senare börjar på starktonig stavelse med uddkonsonant:

Efterleden börjar på konsonant.

Berge-Lars t. *Berga, Backa.*
Örne-Sven
Klinte-Severin t. *Klinten* Ha.
Backe-Lotta t. *Backen* Ha.
Tomte-Samuel t. *Tomten* Ha.
Bäcke-Magnus t. *Bäck* Ro.
Bråte-Hans t. *Bråten* Ro.
Snippe-Tilda t. *Snippen* Ro.
Damme-Sven t. *Dammen* Ro.

Efterleden börjar på vokal.

Kalv-Ola, Backa.
 och *Örn-A'ndreas* t. *Örnekulan, Björlanda.*

Bäck-Erik Ro.
Bäck-August Ro.
Kvok-Anders t. *Kroken* Ro.

Stubb-Elias t. *Stubbarna* Tb.
Myr-Olle t. *Myren* Tb.
 och *Bet-Olle* t. *Betet* Yb.
 och *Stamp-August* t. *Stampan* Yb.
Bäck-Olle t. *Bäck* Hå.
 och *Fink-A'ndreas* t. *Finkenborg* No.
 och *Kalv-August* t. *Kalven* No.

 och *Hus-August* So.

Båse-Lars t. *Båsen* Fo.
Nyfike-Herman t. *Nyfiket* U.
Kolle-Bern t. *Kollen* Öd.
Bygde-rättor Fo.
Groppe-Karl
Male-gubben t. *Malen* Re.

Moss-Olle t. *Mossen* Öd.

och *Gropp-Ivar* t. *Groppen* Re.

Krappe-Kristian och *Krapp-Axel* t. Krappet Ste.
Korse-Johan t. Korset Ste.
Hällebole-Peter t. Hällebol Ste.
Strande-Johan och *Strand-Alfred* t. Berga Strand Va.
Huse-Petter t. Huset Te.

b) Om stamordet slutar på vokal, användes ingen bindevokal i sammansättningsfogen. Ex. *Stenli-Andreas* och *Stenli-Per* t. Stenliden Tb, *Vena-Olle* t. Vena Yb.

A n m. 1. Märklig är saknaden av bindevokal i de båda exemplen *Fink-Johanna* t. Finkenborg No och *Nös-Johanna* t. Nösund Mor. Sannolikt beror detta därpå, att den obetonade stavelsen *-Jo-* ordrytmiskt sett ersätter den obetonade *e*-stavelsen. Att ord av typen *Hus-August* [se ovan under a) andra kolumnen] sakna sammansättningsfog, beror på (den relativa) svårigheten att uttala *ø*-vokalen tillsammans med en annan vokal. (Jfr däremot *i-a* i *Stenli-Anders*; *a-o* i *Vena-Olle*.)

A n m. 2. *Månse-Anders* Säve behåller sin bindevokal, antagl. analogiskt. Alla de föregående ägarna av Månsegården ha haft *Månse*-framför sina förnamn (se s. 341).

KAP. III.

Inkolentnamnssuffixens uppkomstsätt och spridningsområde.

I n l. a n m. Jag kallar samtliga i kap. II a) och kap. III förekommande IN:sbildande efterleder s u f f i x. Jag hänvisar till den utredning av suffixbegreppet, som Götlind framlagt (SVSO 16 f.). Den uppfattning av suffixets natur, som förmått honom att kalla *-makare* för suffix, har föranlett mig att benämna *-bölinge*, *-bo* och *-byggare* på samma sätt. Ingen av dessa efterleder har sin fulla innebörd, de kunna ej heller uppträda som självständiga ord med egen betydelse. Samtliga modifiera de emellertid den i stamordet liggande betydelsen. *Bonde* däremot är ett självständigt ord med egen betydelse och medtages därför ej. Vad *man* beträffar, se resonemanget s. 356 ff.

Det finns naturligtvis suffix av olika styrkegrader, sådana som f u l l s t ä n d i g t förlorat egenbetydelsen och endast uppträda modifierande (*-e*, *-a*, *-ing* etc.) och sådana, som bibehållit en del av sitt ursprungliga innehåll men icke längre kunna uppträda s j ä l v s t ä n d i g t i denna betydelse (*-byggare*, *-bo*, *-bölinge*).

Man kan tvista om var gränsen mellan suffix och efterled går. Det är emellertid svårt att upptäcka en större semasiologisk skillnad mellan *-are* (i t. ex. *Västeråsare*) och *-bo* (i t. ex. *Västeråsbo*). Subtilare distinktioner kunna helt visst göras.

Suffixen, uppställda i bokstavsordning.

-a, f. Som ändelse i pl. bst. form har jag antecknat *-era*: *Enebackera* Sp och *-ena*: *Brattåsena* Rö. Annars användas mask. ändelser i pl. för fem. IN på *-a*.

Ang. uppkomstsättet se Götlind SVSO 20 och där cit. litt.

Som IN:ssuffix förekommer *-a* sannolikt över hela avhandlingsområdet. Ex.: *Barka* Ro (s. 33), *Husa* Tb (s. 40), *Rompa* Hå (s. 51), *Rera* Jö (s. 59), *Sjöbacka* No (s. 63), *Ekåsa* So (s. 68), *Skralltorpa* Sp (s. 74), *Kasa* U (s. 83), *Skytta* Öd (s. 89), *Skansa* Hj (s. 97), *Rabåsa* Fo (s. 106), *Borgåsa* Re (s. 121), *Västergårda* Klö (s. 123), *Grofa* Ste (s. 128), *Bågtega* Va (s. 137), *Mulltorpa* Lå (s. 148), *Duldoma* My (s.

156), *Tyfta Sta* (s. 161), *Kasta T* (s. 166), *Näsudda Mor* (s. 175), *Basteskåra Rö* (s. 178), *Bota Te* (s. 185).

-are, m.

Ang. uppkomstsättet se Götling SVSO 56.

Det förekommer som IN:ssuffix i Inl. Södre hd (HaKaLyRoTbYb), Inl. Nordre hd (HåJöNoSoSpUÖd), Inl. Torpe hd (HjVä), Inl. Fräkne hd (Fo), Tjörns hd (Va; Ste = Rönnäng), Orusts Västra hd (Mor = Gullholmen). Dess frekvens avtager alltså mot norr. Det är ytterst sällsynt på Tjörn och Orust, där det huvudsakligen uppträder i namn på *holm-*: *Klädesholmare Ste*, *Gullholmare Mor*, och *-näs*: *Hake-*, *Hövik-näsare*.

I obst. och bst. sg. heter det resp. *-are* och *-arn* över hela området.

I obst. form pl. såges *-are* överallt utom i TbYbJöSo, där man ock hör *-ara* och i Va, där *-ar* trätt i stället för *-are*, åtminstone i det enda av mig hörda ex. *Hövikensar* till en obst. sg. *Höviksnäsare* (heteroklis).

Anm. Heteroklis är mycket ofta förekommande i sydbohuslänska IN. Före-teelsen skall i ett sammanhang behandlas i ett följande arbete.

Som bst. pl. ändelser användas *-ara* i HaKaLyRoTbHåJöSo, *-ara* (*-are*) i Yb, *-are* i SpUÖd, *-are*, *-ane* i NoHjVäFo, *-ane* i SteVaMor. Detta *-ane* kan vara bst. form till *-ar* (alltså heteroklitiskt) eller *-are*.

IN:ssuffixet **-er(e)*, bst. sg. m. *-ern* förekommer sporadiskt i S. Boh. Ex.: *Sköern*, se Sjöhedarn(?) Ha (s. 24); *Branehögern* t. Branchög So (s. 67), *Flögern* t. Flögen So (s. 68), *Rövklämmern* t. Rövklämman So (s. 69 under Klåvränna), *Bruksmästern* t. Tegelbruket U (s. 82) och *Torpern* t. Torp Gr (s. 114). Ang. bst. pl. m. *-era*, < *-ara*, se *prillera*, s. 294.

Detta *-er(e)* måste på grund av skäl, som anföras under *Backer* (s. 195 f.) betraktas som en äldre ljudlagsenlig utveckling ur *-are*. Jfr nedan *-byggaren* under *-byggare*.

Det numera allmänt förekommande *-are* måste i så fall vara en n o v a t i o n. Jfr härmed den nutida västsvenska benägenheten att in-skjuta *-are* som sms.-fog efter kortare substantiv, t. ex. *laar(e)åker* 'åker vid ladan', *skenarevane* 'vana att skena', *Stenarebäcken* 'stenbäcken' (Lindroth, Våra ortn. 75).

-bo, -bu, m.; -bossa, -bussa, f.

Suffixet uppträder inom avhandlingsområdet i följande former:

Obst. sg. m. **a.** *-bo*, bst. sg. m. *-bon*: Hisings två hdr, Inlands fyra hdr, Orusts Östra hd (y. LåMy).

Anm. Det bör hållas i minnet, att *-bon* *-bōn* även kan vara ljudlagsenligt uppkommet ur *-bonden* (**-bonnen* > **-boen(n)* > *bōn*).

b. *-bu*, *-bun*: Inlands Fräkne hd (ä. Re), Tjörns och Orusts hdr.

Obst. sg. f. **a.** *-bossa* (sällsynt): Inland.

b. *-bussa* (rätt vanligt): Tjörn, Orust.

Angående uppkomstsättet av fem.-formerna se under *-(s)sen*.

Obst. pl. m. **a.** *-bo*: Hisings båda hdr, Inlands Södre hd och av Nordre JöSoSpUÖd.

b. *-bor*: Av Inlands Nordre No; Inlands Torpe (Hj?), Inlands Fräkne; Orusts Östra (y. LåMy).

c. *-boer*: Inlands Fräkne hd (y. Re).

d. *-bur*: Inlands Fräkne hd (ä. Re); Tjörn; Orusts bägge hdr.

Bst. pl. m. **a.** *-bo*: Hisings hdr, hela Inlands Södre (och Spekeröd);

b. *-boa*: Hisings hdr (mindre ofta), Inlands Södre (Ha KaLyRoYb), Inlands Nordre (HåJöSoSpUÖd), Inlands Fräkne (Gr).

c. *-bora*: Inlands Södre (LyRoTb), Inlands Nordre (SoSp), Inlands Torpe (HjVä), Inlands Fräkne (FoGrLjRe). Detta *-bora* synes vara uppkommet genom påverkan från riksspråket.

d. *-boera*: Re.

e. *-boane*: (möjligen *-boarne*) (Gr)Re.

f. *-bona*: y LåMy.

g. *-buna*: Tjörn (KlöSteVa), Orusts Östra (ä. LåMy; Sta), Orusts Västra (MorRöTe).

h. *-bura*: y. Sta.

Denna uppställning utesluter icke, att redogörelsen för spridningen av dessa ändelser inom avhandlingsområdet skulle kunna ytterligare nyanseras. Särskilt misstänker jag, att det av mig blott en gång påträffade *-bura* är rätt vanligt i yngre orustdialekt.

Som av ovanstående framgår, mötas västn. *-būe* och östn. *-bōe* inom avhandlingsområdet.

Hisings båda härader, Inlands Södre, Nordre och Torpe härader

uppvisa *-ō-*, Tjörn och Orusts Västra härad *-ū-*. I Fräkne härad (på Inland) och i Orusts Östra härad (åtminstone i Lå och My) pågår en strid om vokalpreponderansen mellan *-ō-* och *-ū-* i hithörande ord, i vilken *-ō-* säkert kommer att avgå med segern. I Fräkne härad har *u*-vokalen i *-bū* undanträngts hos så gott som alla åldersklasser, i Orusts Östra (LåMy) visar den en segare livskraft.

Att *-ū-* ännu på senare tid varit känt och spritt i Fräkne och Torpe härad, visar en sammanställning av uttalet för det icke fullt jämförbara substantivet *ko*, f., som fil. kand. Assar Janzén på grundvalen av IOD:s samlingar gjort i en uppsats för nordiska seminariet vid Göteborgs högskola. Enligt denna finns *ko* i Hisings härad, i Inlands Södra (KaYb), Inlands Nordre (JöSoNoSpU), i Torpe (Hj), på Tjörn (Klö?), i Orusts Östra (LåSta); *ku* i Inlands Nordre (Spe), Inlands Torpe (Hj »formen nu utdöd»), Inlands Fräkne (Lj), Tjörn (KlöStaVa), Orusts Östra (LåMy Sta) och Västra (MorRöTe). I vissa ortnamn kvarstår ännu *-ū-* i *ku-*, under det att den levande dialekten har *-ō-*. Det ser sålunda ut, som om *-ū-* i hithörande fall skulle få vika för *-ō-*. Denna tendens synes vara på marsch västerut från norra delen av Torpe och Fräkne härad till Orust (se Lindroth SIOD II, 35). En liknande från öster kommande påverkan visar växlingen *w:i* i ordet *hög* (se s. 259 f.).

-bygg, m. Det förekommer en gång i förbindelsen *Skårbygg* (s. 89). Se ock kap. II under *by*, s. 213.

Suffixet är ett fboh. **-bygg* = fisl. *-bygg* i t. ex. *Selbygg* (Abrahamson NS 1930, 138), no. *-bygg* i *Selbygg* t. Selbu (Schütte [N]HT 1920, 39).

Det är tänkbart, att av detta starkt böjda substantiv bildats IN:s-suffixet

-byggare. Rörande suffixets böjning jämför i tillämpliga delar *-are*. Suffixets uppkomstsätt behandlas av E. Abrahamson i NS 1930, 138.

Om haplogiska företeelser i samband med suffixanvändningen se kap. II under *bod* (s. 205 f.) och under *by* (s. 213 och 215).

Abrahamson anför i den citerade uppsatsen en del sockenbonamn på *-byggare* från S. Bohuslän. Suffixet förekommer emellertid också för att beteckna byinvånare och hemmansbönder (se kap. I, avd. A under de särskilda sockennamnen) men aldrig som beteckning för torpare o. d.

Sockenbonamnen äro *Harsta-*, *Kar(e)-*, *Lycke-*, *Tors-*, *Ytter-* och *Holtebyggare*. Av dessa förekomma endast *Karre-* och *Tors-* med det försvagade suffixet *-byggeren* i ramsan från 1711 (s. 21), där *Harsta-*, *Lycke-*, *Ytter-* och *Holte-* erhållit suffixet *-boen*.

By(etc.)invånarnamnen äro följande:

Arne- och *Lundbyggaren*, *Grokare-* och *Skårbyggara* Ka; *Stabyggara* Tb; *Gudde-* och *Rollsbyggarn* Yb; samtliga i Inlands Södra härad; *Granne-*, *Hå-*, *Ris-* och *Törrebyggara*, *Bär-*, *Halle-*, *Huns-*, *Kyrke-*, *Källs-* och *Ran(n)byggarn* Hå; *Dingle-*, *Nol-*, *Slä-*, *Vall-* och *Åsebyggara* samt *Tegnebyggaren* So; *Göss-*, *Krokslycke-*, *Lund-* och *Mellbyggaren* Sp; samtliga i Inlands Nordre härad. Det enda ex., jag känner från U, är *Sörbyggare*. Därmed avses alla, som bo söder om Ucklum.

En enda gång har jag påträffat suffixet i modernt riksspråk — hos en bohussläkting. Uddevallaskalden Fredrik Nycander använder namnet i dikten »Min skuta»:

»Jag styr utöver ryggarna
mot strand, jag icke känner,
långt bort från f a s t l a n d s b y g g a r n a,
som ha mig ofärd spätt.»

Centralområdet för suffixets användning synes av exempelfrekvensen att döma vara Ka (4 ex.), Hå (10 ex.), So (6 ex.) och Sp (4 ex.). Märkligt nog finns intet ex. från Jö, den socken som skiljer So och Sp. Som allmän iakttagelse kan sägas, att IN:suffixet är känt och använt i Inlands Södra och Nordre häraderna, med undantag av Ro på gränsen mot Västergötland och NoÖd, vilkas dialekter på grund av socknarnas läge vid kusten i närheten av respektive Tjörn och Orust troligen rönt inflytande av öarnas språk i detta som i vissa andra fall.

I de övriga häraderna inom avhandlingsområdet är IN:suffixet okänt.

Anm. Det i ramsan från 1711 två gånger förekommande *-byggeren* tyder på en utveckling *-aren* > *-eren* i svagtonig ställning, se *Backer*, s. 195 f.

Jfr f. ö. vad som säges om suffixet *-ere* här ovan under *-are*.

Anm. 2. Suffixet förekommer även i Västergötland. Man säger *faleböggara* om invånarna i Falbygden och *saleböggara* om folket i Saleby, Skånings härad (Götlind GHT 27.3 och 10.4 1915).

-bölinge, m. På södra Hisingen uppträder *-bölinge* i *Lex-* och *Lossbölinge* t. *Lexby* och *Lossby*, namn på tvenne byar, *Björlanda sn*; i *Vikebölinge*, bst. pl. *-a*, t. *Viken*, rote och by ibidem samt i *Lund-*

bölinge, bst. pl. -a, t. Lundby sn (OGB II, 99) och bst. pl. m. *Grimbölinga* t. Grimbo, Tuve sn (OGB II, 118).

På Inland är *-böling* så gott som okänt. Jag har endast hört det i ordet (obst. sg. n.) *Grinböling*, ett öknamn i Hjærtum på invånarna i Grinneröd (se s. 112).

Från Tjörn har jag antecknat *Vallbölinge*, -en, -ar, -ane t. Valla sn, från Orust *Mykbölinge*, -en, -ar, -ane t. Myckleby sn, *Stalbölinge* etc. t. Stala sn, *Tengbölinge* etc. t. Tegneby sn.

Mina fem exempel från N. Bohuslän fördela sig så: två komma på Stångenäs hd (obst. pl. m. *Brobölingar* NN t. Bro sn och *Lysbölingar* NN t. Lyse sn) och ett på Lane hd (*Skredsböling* Rz, pl. -ar NN, t. Skredsvik). Alla tre äro hämtade från Orusts grannskap i norr. Ur Nilén Sörb. 137 b har jag excerperat *sörbükeng* 'inv. i Sörbygden'. Om *svätbulög* 'inv. i Svarteborgs sn' (IOD) hör hit är tvivelaktigt, då s. ledens l-ljud är tunt (riksspråksuttal?).

Mina få västgötska exempel äro intressanta ur synpunkten av suffixets utbredning. I SV uppträder det i Partille, Sävedals hd, i namnen *Lex-*, *Mell-* och *Utbölinga*, bst. pl. m., t. resp. *Lex-*, *Mell-* och *Utby* (OGB I, 97 f., 102, 121 f.). I SÖ delen av Skaraborgs län, i Vartofta hd (nära Vättern), finna vi *Kärbölinga* t. Karleby sn och *Habölinge*, pl. -a t. Habo sn.

Befolkningen i Vadsbo hd, beläget i NÖ delen av landskapet vid gränsen mot Närke, kallas sg. *Vadsbölinge*, pl. -a, (se Götling SVSO 133; enl. Sahlgren Kölingared 12 sg. *vadsbuling*). Invånarna i byn Habelsbolet, Älgarås sn i samma hd, benämnas *Habelsbölinga*.

Från Skånings hd känner jag IN sg. *Synnerbölinge*, pl. -a, t. Synnerby sn, och från Vilske hd, likaledes i norr, pl. *Flobölinga* t. Floby sn.

Mitt enda dalsländska exempel är *Häbölinge*, -en, -ar, -ane, inv. i Häbols sn.

Ett norskt exempel är *häbøling*, Østfold (se s. 207).

Isländska exempel anföras s. 207, anm. 3 under *bol* och s. 204 under *bod*.

Det starka och det svaga suffixet fördela sig inom här behandlade områden så, att *-bölinge* uppträder längst i S (Hisingen) och i NV (på Tjörn och Orust). Enstaka förekommer *-böling* i Hjærtum (*Grinböling*), på Tjörn (alternativt *Vallböling*) och på Orust (alternativt NN *Mykböling*). Sannolikt beror detta på nordbohuslänsk påverkan, ty i N. Boh. användes *-böling* genomgående. Alla västgötska ex. inne-

hålla *-bölinge*, likaså det dalska. Hur *-böling*: *-bölinge* förhålla sig till varandra inom ett större område, har jag icke material till att avgöra.

Om växlingen *-ing*: *-inge*, varav ovan behandlade fråga endast torde vara ett specialfall, se nedan under *-inge*.

Det bohuslänska *-bölinge* är suffix till vissa ON på *-bo*, *-bol*, *-böle*, *-borg?*, *-by*, *-bygd*, vilka alla börja på *b*- och dessutom till andra ON, både enkla (t. ex. *Vike-*) och sammansatta (t. ex. *Skreds-* t. *Skredsvik*).

Suffigeringen sker ofta med samtidigt utstötande av mindre eller större delar av ON:s slutstavelser: *Stalbölinge* t. *Stala*, *Grinböling* t. *Grinneröd*.

Frågan om uppkomsten av det bohuslänska IN:ssuffixet *-bölinge* kan icke med säkerhet besvaras. Två förklaringsmöjligheter ligga nära. *-böling* skulle kunna vara det fsv. **-byrþinger* till subst. *börd* 'födelse', vilket återfinnes i nsv. *utböling* 'den utanför vår krets födde' (Hellquist SEO 1072 a). Det skulle även kunna vara bildat till *bol*, isl. *ból*, m. 'bostad, gård' eller till dess avledning *böle*, n. (se Rz 45 a, Hellquist SEO 1072 a; Torp NNEO 33 a, 53 b). Se härom även Lindroth (Festskriften till Söderwall s. 168 ff), där skäl givas för att *-böling* till en del har tvåfaldigt upphov.

-bol, *-böle* var i äldre tid en mycket vanlig efterled i norska (by- och gårdnamn. Jag har undersökt RB för att konstatera, i vilken utsträckning detta var fallet på 1300-talet. De där uppförda *bol*-namnen äro 20, varav 17 i S. Bohuslän och 3 i N. Bohuslän.

Bol(e)-namnen äro 45, ett i S. Bohuslän (*Helmböle* på Tjörn), ett i N. Bohuslän (*Steinsböle* i Askum) och 43 i Norge.

Under sådana förhållanden och med hänsyn tagen därtill, att de isl. namnen på (fisl.) *-bolingr*, (nisl.) *bœlingur* icke kunna förklaras ur *-byrþinger*, får man anse det som möjligt, att även det bohus., västg. etc. *bölinge*-suffixet framgått ur ett *bol-*, *böle-*. I så fall måste man tänka sig, att bildningssättet uppkommit i Norge och de angränsande områdena N. Bohuslän, Dal och Västergötland.

Anmärkningsvärt är det stora vacuum, som finnes Mellan Södra Hisingen och N. Inland. Inom detta område har jag icke påträffat *-bölinge*, endast *-inge* i t. ex. *Hillebolinge* t. *Hällebol* Yb.

-e, m. Götling refererar suffixets uppkomsthistoria (SVSO 66 med där cit. litt.). Jfr ock Langenfelt Top. 8 f.

I Aarb. 1907, 183 yttrar sig F. Jónsson spec. om de norska IN på *-e(n)*: »Disse tn. = tilnavne (dvs. IN = ON, t. ex. *Dalr* och *Holt*) er

uden tvivl forløbere og indledere af den senere i Norge så almindelige skik at opkalde folk efter deres gårde (med en tilføjede endelse *-en*). På Island blev det aldrig skik.» —

Sahlgren har (Skagershult 27) ansett *Ärnäsen* och *Högåsen* vara ellipsbildningar till resp. *bonden* i Ärnäs och *torparen* i Högåsen att jämföras med *Munken* till torparen i Munkabäcken och *Krydden* till torparen i Krydd(a)hult(et). Enligt mitt sätt att se ha vi här att göra med två eller tre olika slags bildningar:

1) *Munken* < *Munkabäcken* har uppkommit elliptiskt genom associativ anslutning till appell. *munk* (Jfr Bromander SIOD IV, 5 och 7: *Kocken* t. Kockegården, *Tuppen* t. Tuppås).

2) *Krydden* < *Kryddahulten* är sannolikt en ren ellipt, möjligen = 1).

3) *Ärnäsen*, *Högåsen* äro direkta bildningar till Ärnäs och Högås.

Menar Sahlgren, att *Ärnäsen* är en ellips ur *Ärnäsbonden*, *Högåsen* ur *Högåstorp*, där *-bonden* och *-torparen* varit ellipsbasens verkliga eller ideella (aldrig utsagda) slutled? Om så vore, varför blir ej resultatet av den senare ellipsen *Högåsarn*, ty supradentalt *n* torde väl ej kunna undgås? Om Sahlgren anser, att *Ärnäsen* icke uppkommit genom elliptisk bildning på antytt sätt, är det då hans mening, att ellipsbasen, såsom han faktiskt uttrycker sig, är »*torparen i Högåsen*» eller »*bonden i Ärnäs*»? I så fall borde det förra uttrycket förkortas till *Högåsen* = ON. Det senare skulle då bli *Ärnäs* = ON:et, vilket slag av bildningar icke äro sällsynta. Jfr *Bränalt* = riksdagsman Johansson i B., och *Grimbo* = riksdagsman Andersson i Grimbo.

Emedan Sahlgren icke anför några former i obst. sg. och pl. av de ovannämnda exemplen, är det mig omöjligt att förstå, hur han närmare tänker sig uppkomsten av IN:s bildningarna på *-en*. Vore det inte enklare att i likhet med Götlind (SVSO 69 f.) anse *Högåsen* och *Ärnäsen* tillhöra den stora skaran av konkreta individualbenämningar på *-e* utan ellipskaraktär? Följer man Sahlgrens resonemang, måste man väl — för att taga exempel ur mitt eget material — förklara *Hakenäsingen* som en ellipt till *bonden på Hakenäset* eller *Näsarna* som en ellipt till *bönderna på Näset*?

Tydligast framträder skillnaden mellan ellipt och icke-ellipt i följande exempel. 'Han som är från Stibbarp (i Hakarps sn)' kallas omväxlande *Stibben* eller *Stibbarpen*. Det senare ordet är regelbunden suffixal IN:s bildning till *Stibbarp*, det förra är uppkommet genom en ellips ur det längre *Stibbarpen* eller ev. *Stibbarpsbonden*. —

Av de sydbohuslänska IN:ssuffixen är *-e* det oftast förekommande. Särskilt vanligt är det på Orust och Tjörn, där det synes kunna användas till alla slags ordstammar, som beteckna torp, lägenheter, hemman och byar. Däremot tillägges det icke i något fall *sockennamn*.

I N. Bohuslän förekommer det i stor utsträckning, ehuru jag i saknad av tillräckligt omfattande material icke kan lämna besked om frekvensen där.

Att *-e* varit mycket spritt även utom Bohusläns gränser är säkert. Från Värmland har jag antecknat (utom de i kap. II förekommande ex.) *slipøn* om en skomakare från Slipa och *sorjtæpøn* om en skräddare från Sorgtäppan (Sv. Lm. 1915, h. 4, s. 8). På Dal förekommer suffixet (ES), likaså i Västergötland (se Götling SVSO 70). I N. Halland är det vanligt (Kalén VSH 18 ff. och ES). Rörande Småland lämna Götling (a. st.) och Forsström (Hakarps sockens ortnamn, s. 17) exempel. Sahlgren (Skagershult 27) anför de ovannämnda *Ärnäsen* och *Högåsen* från Närke. Torsten Ericsson nämner från Södermanland (Södermanlands folkmål 183) *Kåfallen* 'han från Kåfallet', *Råfsnäsen*, *Oppstugen*, *Nerstugen*. Från Karis' sn, Nyland, Finland, har jag själv antecknat *Brynikbacken* och *Kasabacken* (se s. 193).

Anm. Då pluralisböjningen av detta IN:ssuffix i många fall är heteroklitisk, hänvisar jag till anmärkningen under *-are*.

-el, m. sg.; **-ela**, f. sg.

Ang. suffixets tillkomstsätt se Götling SVSO 98.

Jag har endast påträffat två mask. exempel, som kunna hänföras hit. Det ena är *Krökel* t. Kröken Ha. Namnet kan möjligen ha uppkommit genom associativ anslutning till ett appellativ *krökæl*, som jag visserligen icke känner från Ha, men som finnes i västg. dialekter i betydelsen 'elak pojkvasker' (se Götling aa. 100). Det andra är *Fläskel* Jö (se s. 59 och kap. II under *-led*).

Det fem. sing. IN:ssuffixet *-äla* är rikligare företrätt. Det finns på Hisingen, i Inlands Södra och Nordre häraderna samt på norra Tjörn.

Ex.: *Backela* t. Knektebacken Lundby, *Backen* Ha, *Knipela* t. Knipen Tb, *Långåselä* t. Långåsen(s) Yb, *Puttela* t. Putten Hå, *Hagela* t. Hagen Jö, *Hålela* t. Hålan Klö, *Vingela* t. Vingevrån Va.

A n m. Pluralisformer saknas.

-ere, se *-are*.

-esa, f. (*-esen* m.?).

Ang. bildnings sättet av det fem. suffixet se Götling SVSO 116 f.

Detta *-esa* förekommer sporadiskt. Problematiskt är namnet *Kvisa* <? *Kviesa* Tb (IOD). Säkra *esa*-namn äro *Ulvesa* So (s. 67), *Hängnesa* Sp (s. 77), *Kruntesa* Öd (s. 89), *Klevesa* Hj (s. 97). *Kanes(s)a* t. Kontoret Te hör väl hit men är etymologiskt ogenomskinligt.

Sannolikt har *Kanesen* bildats till detta fem. med ett nytt mask. suffix *-esen*. Att maskulina IN bildas efter fem., därpå ha vi de syd-bohuslänska exemplen *Dyssen* t. *Dyssan* Lå, *Barnmorskerörn* t. *Barnmorskan* Lj, *Skvalleråsen* efter den skvalleraktiga karingen på *Åsen* Tb.

Om namnen på *-sa*: *Sjössa* t. *Sjöhed* Ha, *Kärsa* t. *Kärr* Hå, *Tombo(s)a* t. *Tombo* So, *Flogsa* t. *Floget* Gr, *Hogsa* t. *Hogen* Lj och *HogRe* *Dyssa* t. *Dyet* Lå, *Bönsa* t. *Bön* Rö etc. se under *-sen*.

A n m. Pluralisformer saknas.

-ing(e), m. Om *ing(e)*-suffixets historia se Götling SVSO 129, f., *Langenfelt* Top. 10 ff. och hos båda cit. litt.

Götling har (SVSO 137 ff.) upptagit till behandling frågan om det svaga suffixets utbredning i Västergötland och angränsande landskap. Från Bohuslän anför han endast ordet *släktinge* (Nilén Sörb.). Något bohuslänskt IN på *-inge* känner han icke.

Lindroth anmärker (SIOD II, 16), att mask. personbeteckningar på *-inge* synes vara specifika för S. Boh., vartill Lane hd ansluter sig (men att i N. Boh. f. ö. *-ing* uteslutande användes). Mitt material pekar i samma riktning (jfr även ovan under *-böling[e]*). Ex.: *Oppegårdinge* Ly, *Romlänninge* Ro, *Glöskäringe* Tb, *Munkegårdinge* Yb, *Lökeberginge* Hå, *Jörlänninge* Jö, *Solberginge* So, *Grolänninge* Sp, *Billegårdinge* Hj, *Vestelänninge* Vä, *Forshälledalinge* Fo, *Surdalinge* Klö, *Hakenäsinge* Va, *Långlänninge* Lå, *Morlänninge* Orust. Omljudda former äro *-länninge* t. *landa* (se s. 277 ff.), i ett fall *dälinge* t. *dal* (*Klöv*-Tjörn) och likaledes i ett fall *-mälinge* t. *-mål* (se s. 71 under *Ödsmål*). Växelformerna på *-ing* på norra Tjörn och östra Orust (se ovan under *-bölinge*) samt i Hjærtum tolkar jag som resultat av påverkan från nordbohusl., ev. riksspråket.

A n m. Pluralisformer: ä. *-inga* (obst. och bst. pl.): *Björlanda*, *Lundby*, *Tuve* LyRoTbYbHåJöSoSp; y. *-ingana*, obst. pl. *-inga*: *LyYbJö* SoSp; *-ingane*, obst. pl. *-ingar*: *NoHjVäFoKlövVaLåMyStaTMorTe*. Från övriga socknar har jag inga IN:sexempel.

-is, m. Ang. bildningssättet se Noreen VSpr. V, 401 ff.

Själv har jag icke upptecknat detta IM:ssuffix i Sydbohuslän. Det

enda exempel jag excerperat är *Kruntis* Öd (se s. 89 under Slätten).
Jfr fem. *Kruntesa*.

-it, -en, -er, -era.

Om suffixet se Noreen VSpr. V, 377.

Från Bohuslän känner jag det som IN:suffix i tre fall. Byn Lilleby Björlanda, Hisingen, kallas skämtsamt *kànaans lán* och invånarna *israelitør* (uppkallelsenamn).

Samma hypokoristiska ortnamn användes i Herrestad om byn Staen, vars befolkning benämnes med uppkallelsen. *kənanitør* (IOD).

Sockenborna i Ucklum benämns allmänt *Ucklamiter* (se s. 80).

-linge, m.

Om suffixets uppkomstsätt, se Götlind SVSO 135. Jfr Hellquist *-inge* 221 ff. Några IN:suffixexempel anförs av Langenfelt (Top. 16).

Jag känner endast tvenne dylika sydboh. IN:suffixbildningar, båda från Torps sn, Orust. Det ena, *Torplinge, -en, -ar, -ane*, är sockenbonamn, det andra, *Snäcklinge* osv., är namn på invånarna i en bygd (se s. 163 och 167).

Exempel på *-ling(e)* från annat håll anförs s. 200, 290, 317.

-man, m. Denna efterled uppträder icke så sällan i sydboh. IN. Den förekommer mest i namn på torpinnehavare o. d. men även i sådana på bönder. Av det förra slaget märkas *Broman* RoU (s. 37 och 83), *Bräckman(s-Gustava)* Rö (s. 182), *Burman* Öd (s. 87), *Kasman* U (s. 83); av det senare *Backman* och *Dalman* Fo (s. 103) samt *Tegman* Jö (s. 55). Från N. Bohuslän är *pinəmån*, som sades om en torpare på *Pinan*, Mo (IOD). Det måste uttryckligen framhållas, att dessa namn från början icke äro namnbärarnas släktnamn, även om de i vissa fall antagits av dem som sådana.

Tegnér anser »kardinalpunkten i vår namnhistoria jämförd med andra folks» kunna uttryckas »genom satsen: hos oss har man t a g i t n a m n, hos andra folk har man f å t t n a m n» (i uppsatsen Om svenska familjenamn, senast public. i Ur språkens värld III, s. 156). Jag tror icke, att denna åsikt kan strikt tillämpas på alla slags svenska familjenamn. Jag är snarare böjd att tro, att »de mer eller mindre älskvärda vedernamn, som varje persons omgivning honom oåtspord bestämt», vilket enligt Tegnér är upprinnelsen till familjenamnen i sydligare länder (aa. 155), även i vårt land i äldre tider ofta varit mer än vedernamn, kanske familjenamn, säkert ett slags familjemärke. I

varje fall kan den bohysl. namngivningen även i våra dagar ske på det sättet, att en person efter vissa karakteristika (t. ex. geografiska eller topografiska) uppkallas med ett namn, som sedan ständigt åtföljer honom. Ett belysande exempel härför är namnet *Tångberg* på en skomakare vid namn Larsson, som flyttat till Jörlanda socken från Tången i Spekeröds socken, där han en längre tid haft sin bostad och sysselsättning. (Ett annat exempel är *Tegman*, se s. 55 under Kyrkotegen.) Att den så namnsatte eller hans barn sedan antaga binamnet som familjenamn och så att säga göra det till sin egendom, är en vanlig företeelse, som icke ändrar det faktum, att namnet med eller mot personens vilja först levat i folkmun.

Trots min övertygelse, att de ovan av mig anförda namnen äro av folkligt ursprung, har jag i inledningen antytt, att det synes mig tveksamt, huruvida *-man* bör räknas som IN:ssuffix. Orsakerna till denna tveksamhet framgår av följande resonemang.

Olika omständigheter synas ha spelat in vid denna namngivning.

1. Man får naturligtvis ej sluta till ögonen för det förhållandet, att såsom Tegnér (aa. 132) kraftigt framhållit, »av ett ortnamn, någon gång av ett person- eller yrkesnamn, bildas ett sammansatt, ofrälse familjenamn genom att till ett ur detta utgångsord hämtat enkelt element foga ändelsen *-man* — — —». Detta *-man* är näst efter *-berg* den vanligaste efterleden vid dylika namnbildningar (aa. 106). Sådana rent artificiella namn har jag åtskilliga gånger påträffat och antecknat. Särskilt ofta ha de förekommit som knektnamn, t. ex. *Skårman* t. Skårby och *Rogsman* t. Rogstorp Ka (s. 29). Ett *Backman* som namn på en handlande nämnes s. 149.

Att detta avsiktliga sätt att bilda namn kunnat i viss mån influera även i fråga om mina ex., skall icke bestridas. S. 55 säger jag uttryckligen, att namnet *Tegman* åsattes en person »för att han skulle få ett fint namn», dvs. av en högre valör än de vanliga parentnamnen på *-son*.

2. Men problemet är komplicerat. Det ser faktiskt ut, som om bildningarna på *-man* skulle vara ytterst vanliga även i rena appellativ eller på gränsen mot appellativ stående proprier. På Tjörn lär ha förekommit ett *husman* 'torpare' i t. ex. *husmanstorp* och *husmansplatsen*. I Lycke fanns för en del år sedan en person, som av folket kallades *Gullman*, emedan han varit guldgravare. (Jfr ock Wigforss SHF 319, not 2 under *Homannebygget*.) Att namnet *Burman* är ett traditionsbundet folkligt namn, har jag visat i kap. II, s. 212 under *bur*.

3. Uppkomsten av de svenska familjenamnen på *-man* tillskrives tyskt inflytande. Det finns emellertid utom under mom. 2 anförda skäl även andra, som tala för att de sydboh. bildningarna på *-man* kunna emanera även ur en annan källa. Avledningsändelsen eller — om man så vill — sammansättningsleden *-man* är väl styrkt i germ. språk som IN:sbildare. För äldre tider se Langenfelt Top. 31 f., Schütte MM 1918, 114 ff., [N]HT 1920, 33 f., Fortid og Nutid 1925, 116. Lundahl anför **Væstman* (Falb. 186), Lind *Sudrman* från 1478 (Personbin. 368), Ödeen *skarpman* 'person som bebor en gård med ofruktbar jordmån' (*-måla* 215). I RB 373 omtalas vid år 1428 *Markmanna Røyrvik* (Bro sn, Boh.).

Refsum anför från Norge *Vansemann* m. fl. ex. (MM 1925, 59). N. P. Bjerregaard (Da. Studier 1915, 199) omtalar, att i hans hemtrakt användes *Mand* »ved Enkeltbebyggelser. *Langballemanden* bor på Langballegaarden, *Demstrupmanden* på Demstrup. *Kjærmanden* bor i *Kæret* (Engen).»

I nisl. är *-maður* synnerligen vanligt i lands- och stadsbebyggarenamn: *Brasilíu-* 'Brasilianare', *Belgiu-*, *Európu-*, *Aþenumaður* 'Atenare' (Blöndal).

I Sverige och Norge har detta *-man* varit en ekvivalent till *-karl* (i *dal-*, *moss-*, *strand-*, *fors-*), som är klart betygat som IN:s efterled.

Att *-man* i äldre tid varit spritt i Sverige som yrkesnamnsbeteckning framgår av exempel bl. a. hos Lundgren-Brate (s. 46, 51, 163, 164, 165? 193, 195?, 234), Noreen (Spridda Studier II, 2: *Winmann*), Lind (Personbin. 240: *Laxman*).

I folkvisorna förekomma personbetecknande smsr på *-man* synnerligen ofta. Fil. mag. A. Mutén har för min räkning gjort en kort sammanställning av dylika namn. Av dessa må följande anföras: *Bergman* Arw. II, 295; *Blakmand* I, 66; *Blekmand* II, 72; *Burman* I, 75; *Unge Helleman* I, 132; *riddar Perleman* I, 284; *Tideman* I, 281, 352; II, 68, 168, 407; *Tiselman* I, 233; *Tyresman* II, 318; *Carl Vågeman* Afz. I, 270, 271; *Tideman* I, 94, 95, 96; *Vallareman* III, 187; *Blaman* Ld 802; *Hoppman* 802; *Tarman* 825; *Herr Overmand* Krist. 53; *Bjærgmand* II, 2; *Havmand* II, 76; *Østemand* II, 19.

De anförda exemplen visa, att *-man* som senare sms-led i folkliga personbeteckningar varit synnerligen vanligt i äldre tid. Man synes därför berättigad att antaga, att *-man* där nedsjunkit till ett rent suffix (jfr t. ex. *-bo*) eller att det kommit att tillhöra de på gränsen mellan

suffix och sms.-led med bibehållen betydelse stående orden (jfr *-makare* hos Götling SVSO 8 och 61 f.).

Samma slutsats synes vara tänkbar i fråga om de sydboh. namnen.

Frågan kan ej med bestämdhet besvaras. Emellertid bör en intressant omständighet räddas från glömskan. Hustrun till *Burman* kallas *Burran* (ej Burmanskan), och till *Kasman Kasan* (ej Kasmanskan). I den folkliga namngivningen synas *-man* och *-a* på vissa håll sålunda ha jämfästs. Detta är märkligt, då annars de fem. IN gärna ansluta sig till de mask., såsom t. ex. *-bossa(n)* t. *-bo(n)*, *-a(n)* t. *-e(n)*, *-ela(n)* t. *-el*, *-ska(n)* t. *-ske(n)*; *-sa(n)* t. *-se(n)*.

A n m. I plur. är suffixet okänt i sydboh.

-s, koll.-suffix, se s. 363.

-(s)se, *[-(s)sare]*. Av tabellen s. 360 framgår, att Inlands Södra härad saknar denna IN:styp, att den förekommer i de fyra (fem) kustsocknarna Hälta, Jörlanda, Norum (Solberga) och Ödsmål samt i det öster om Norum liggande Spekeröd i Inlands Nordre härad, uppträder sporadiskt i det mitt emot Norum liggande Valla (och Stenkyrke) på Tjörn och i Hjærtum samt Västerlanda i Inlands Torpe härad på gränsen till Västergötland, samt att huvudmassan av dylika IN påträffas i Inlands Fräkne härad, men att Orusts båda härader uppvisa ett relativt stort antal, i vilket alla socknar utom Stala äro representerade i mina samlingar. Siffrorna för de enskilda häraderna äro: Inlands Nordre 10 (11), Inlands Torpe 4, Inlands Fräkne 38, Tjörn 4, Orusts Östra 15, och Orusts Västra 13. S:a 84 (85).

Anmärkas bör, att typen *Gårdsen* även kunde ha placerats under rubriken: Stamslut på tremulant, då det icke är uteslutet, att *-d-* fallit i gen. på grund av trekonsonantism.

Alla ovannämnda exempel äro bildningar på *-(s)se(n)*, *-(s)sa(n)* utom bst. sg. *Hogsarn* Öd, obst. pl. *Höjsare* Hj, *Rössare* (sg. *Rössarn*) JöSpeÖd, bst. pl. *Näsare* o. *Bergsare* Öd och kanske obst. pl. *Kärrsare* No, av vilka det andra och det tredje namnet (i Öd) även förekomma utan *-s-*.

Mitt material i övrigt ger följande upplysningar:

Från norra Halland har jag intet exempel. Sävedals härad i Västergötland lämnar ett: *Kärrsen s̄ason* Landvetter (OGB I, 63). Götling (SVSO) känner ej typen som IN; alltså saknas den sannolikt i Västergötland. Hisingshäraderna sakna typen. OGB II upptager i varje fall inga ex. från Lundby och Tuve snr, IOD inga i samlingen från

**Översikt utvisande förekomsten av suffixen $-(s)se(n)$, $-(s)sare(n)$
på Inland, Tjörn och Orust.**

s betecknar resp. typs förekomst överhuvud inom en socken utan att ange, hur många gånger den uppträder inom samma socken. (n) osv. anger, att det bokstaven motsvarande ljudet ej finnes i IN:et.

Stamslut	Hä	Jö	No	Sp	Öd	Hj	Vä	Fo	Gr	Lj	Re	Ste	Va	Lå	My	T	Mor	Rö	Te	S:a	
a) på lång vokal ¹⁾																					
1. -a: -va(d)															s					I	
2. -e: -gre(n)- ²⁾								s												I	
-he(d)-								s												I	
-ske(d)- 'väg (av visst slag)'												s								I	
3. -u: bru- 'bro'													s			s				2	
bu- 'bo' ²⁾													s				s			2	
4. -y: dy- ²⁾														s						I	
5. -å: å-								s												I	
6. -ö: bö- ²⁾														s	s					I	
rö(d)- ²⁾	s		s	s	s		s	s					s	s			s	s	s	II	
b) på explosiv konsonant																					
7. -k: bäck-												s								I	
8. -p: torp-									s											I	
c) på frikativ konsonant																					
9. -j: hög-						s		s	s	s										4	
teg-								s												I	
10. -w: flog-									s											I	
hag(e)-									s											I	
hog-					s			s		s	s			s	s	s		s	s	9	
skog-										s										I	
d) på nasal konsonant																					
11. -m: damm-		s																		I	
ham(n)-												s								I	
holm-								s												I	
nam(n)-										s										I	
ström-																s				I	
12. -n: bönn- 'botten																		s		I	
lun(d)-												s								I	
sun(d)-								s												I	
tönn-											s									I	
vann- 'vatten'											s									I	
13. -rn: tjärn-																	s			I	
14. -ng: ljun-												s								I	
träng-												s								I	
äng-																		s	s	2	
e) på tremulant																					
15. -r: Ar (öd)-											s									I	
ber(g)-			s		s			s	s	s					s		s	s		8	
kärr-	s	s	s				s	s		s			s		s					8	
ryr-											s									I	
skär-														s						I	
f) på lateral konsonant																					
16. -l: fjäll-						s		s	s	s										4	
gå ^l - 'gård' ...								s					s	s	s					4	
kull(e)-								s												I	
	I	3	2	I	3	3	I	I	4	7	I	2	5	2	6	5	4	5	5	3	84

¹⁾ I So fanns förr ett IN f. sg. *Tombossan* till *Tombo*, i Tb ett *Kvisan* (> **Kvisan*) till *Kvi(n)*. Det förra namnet hör väl hit.

²⁾ Den långa stamvokalen förkortas framför suffixets -s-.

Rödbo sn, och själv har jag icke funnit några i Backa, Björlanda, Lundby, Säve, Torslanda eller på Öckerö. I norra Bohuslän synes typen förekomma men sparsamt. Av de socknar, där på föranstaltande av ledningen för Göteborgs Högskolas Ortnamns och Dialektinstitut insamling av IN i större skala skett, har Skredsvik, Lane hd i sydväst, bidragit med två IN: *Kärrenen gåsæn* och *Brusarna brūsæn*. I IOD:s äldre uppteckningar från Bro sn, Stångenäs hd, också i sydväst, finnas *Foglekärrsen* och *Näverkärrsen*. I IOD:s ortnamnsuppteckningar påträffas ytterligare blott ett: *Kärrvassen t. Kärrvattnet*, Herrestad sn, Lane hd. Utan att finna några exempel har jag genom sökt IOD:s material från Lane-Ryr, Lane hd; Lyse, Stångenäs hd; Svarteborg,¹⁾ Tunge hd; Sanne, Sörbygdens hd; Lur och Tanum, Tanums hd; Tjännö, Näsinge, Hogdal, Vette hd. Från Skee sn, Vette hd på gränsen mot Norge, anför Lindberg (Skeemålet 137) ett ex.: *Hogsen hðusæn*, men då endast två IN anföras i hela avhandlingen, kunna inga slutsatser dragas angående bildningsättets frekvens inom socknen. I Dals-Ed, Vedbo hd, Älvsborgs län, Dalsland, har jag påträffat *Ångsæn*, -arna som beteckning för en bonde och hans folk och fyra smsr med -vasen till -vattnet (se nedan). Från Värmland har jag *Bjersing*, -ar, -arna *bjæsæg*, -ar, -anæ till *Bjern bjær* och *Kärresing*, -ar, -arna *gåsåæg*, -ar, -anæ till *Kärret gåræ*, båda i Karlanda sn, Nordmarks hd.

Ett mask. suffix -si, -se uppträder i fisl. i appellativer, såsom *bangsi*, *bersi* 'björn', och i personnamn, såsom *Bangsi*, *Bersi*, *Bresi* (F. Jónsson Aarb. 1926, 184, 185; Rygh, Personnavne 28 f., 35 f.; Lind Personbin. 14; Hellquist SEO XL; Torp NNEO 16). Feminint -sa är antagligen suffix i *Yrsa* (F. Jónsson Aarb. 1926, 195 noten).

I ä. svenska och i nysvenska dialekter påträffas -se som diminutiv-suffix: ä. sv. och nsv. dial. *manse* till *man*, ä. sv. *burse* till *bur* 'bonde' (Hellquist a. st.). Hit för jag ehuru med tvekan *Bruse(n)* TMor och Skredsvik (se diskussionen s. 210 f.). Nära den diminutiva betydelsen i -se, -sa ligger den hypokoristiska och dennas motsats, den öknämmande (Hellquist Xen. Lid. 91 ff.; Götlind SVSO 147 f. och där cit. litt.). Detta -sa förekommer mer eller mindre utpräglat som fem.-suffix i S. Bohuslän. Ex.: *Bönsan* Rö, *Hogsan* Re, *Kärsan* HåLjKlöVa. I allmänhet förkortas den långa vokalen framför suffixet, vars -s blir förlängt: *Dyssan* till *Dyet* Lå, *Tångebussan* till *Tången* Mor och

¹⁾ Möjligen ligger ett IN förborgat i *Bönsebächen* och *Bönsebron*, båda inom *Bön bæn* (IOD).

Stenkyrkebussan Ste (jfr Noreen VSpr 391 och 395; Götling aa. 64 f. med litteraturhänvisningar). I mask. är denna hypokoristiska användning av IN icke så vanlig. Emellertid synes *Källegressen*, *-arna* till *Källegren* Fo böra räknas dit. *n*-bortfallet i detta ord kan lättast förklaras, om man antager bildningen vara av samma art som: *Jon* > *Josse*, *Eufrosyne* > *Sissi*. Det kan ock tänkas, att ett gen. *-s* stått efter *-gren*- och underlättat den hypokoristiska formens bildande. En sådan gen. låg nära till hands i IN:ssmsr av typen *Källegrensgubben*. I riksspr. äro binamn på *-ss-*, uppkomna ur *-ns-*, mycket vanliga. Ex. härpå äro *Frasse* < *Frans*, *Hasse* < *Hans*, *Jösse* < *Jöns*, *Mässe* < *Måns*.

Om IN *Dyssen* Lå se resonemanget s. 226.

Bössen Lå och det ofta förekommande *Rössen*, *Rössarn* kunna naturligtvis betraktas som hypokorismer. Ingenting i deras användningssätt berättigar emellertid till en sådan slutsats. De äro kalla, objektiva benämningar på invånarna i en viss by etc. Snarare måste de betraktas som morfologiska analogier efter hypokorismer, bildade till ON, vilkas stammar slutade på lång vokal (se tabellen s. 360). I vissa fall kan fem. *Rössan* osv. räknas bland dessa bildningar. — Hur skola övriga sydbohusslänska *s*-formantia förstås? En möjlighet vore att betrakta dem som ellipter ur längre IN. Sådana finnas i icke ringa antal på andra håll. Från Skaraborgs län nämner Bromander (SIOD IV, 4 ff.) *Brunsen* t. Brunstorp, *Bängsen* t. Bängsvad, *Frälsten* t. Frälsegården, *Härja* sn, *Vartofta* hd; Götling (SVSO 70) *Tremsen* t. Tremstorp, *Göteve* sn, *Vilske* hd; *Staffsen* t. Staffanshagen, N. *Vånga* sn, *Skånings* hd; Från Älvsborgs län anför Götling (ibidem) *Afsen* t. Afsegården och *Sahlgren* (Kölingared 12) *Örsinge* t. Örsås sn, *Kinds* hd. Från Hisingen nämner Lindroth bst. pl. *flunsara* t. Flunsås, *Lundby* (OGB II, 105). Invånarne i Nössemark *nössmärka*, sn i Vedbo hd, Dalsland, kallas *Nössungarna nössögan* (ES). Från mitt avhandlingsområde känner jag blott ett jämförelsevis säkert ex. på *-s* av denna typ, nämligen *Sigurdsen*. *Sigurds-* är f. leden i ett ON *Sigurdsbacke* och IN bör väl uppfattas som uppkommet genom ellips **Sigurdsbacken*.

I Landvetters sn, Sävedals hd, har upptecknats en sg.-form *Kärrsen şæs* och en pl.-form *Kärrsarna şæsara* t. Kärret *şæröt* (OGB I, 63). I det citerade arbetet (a. st. not 4) framställes följande försök till förklaring av IN:s uppkomst: »Dessa bildningar med *şæs-* måste utgå från en gen.-form *Kärr(et)s*. Trol. har först *Kärrsen şæs* bildats ss. en förkortning i st. f. *Kärr(et)sbon*; jfr *Kärrs-Olas* i Landvetter Länsmansgård

(s. 67).» Om »förkortning» i detta fall är detsamma som »k o r t a r e f o r m f ö r » är jag av samma mening som notens författare. För att undvika varje missförstånd anser jag dock mig böra påpeka följande.

En ren förkortningshypotes är icke sannolik. Den räcker till att förklara sg.-formerna på *-s-en* men lämnar oss i sticket, då det gäller pl.-formerna på *-s-are, -s-ara, -s-era, -s-ane*. Då det faktiskt förhåller sig så i många fall, att på grund av sociala eller måhända folkpsykologiska skäl endast pl. av IN-namnen finnas eller, så vitt man vet, funnits, bjuder konsekvensen, att man för att förklara dessa ansätter en pl. stjärnform *-bo, -boa, -bora, -buna*, allt efter den enskilda dialektens böjningssätt. Detta skulle leda till påtagliga orimligheter. Tydliga ex. på osannolikheten av en sådan åsikt erbjuda *rūs**ó**ra: rūs**an** Hj och rūs**ó**na, -**ú**na: rūs**an** Lå*, av vilka åtm. formerna på *-ane* sakna sg.

Ännu svagare blir stödet för en dylik hypotes, då man drager in sg.-bildningarna på *-s-are, -s-arn* i diskussionen. Ex.: *Hogsarn Fo, Rössare, Rössarn JöSpeÖd*. Dessa kunna icke vara förkortningar till smsr på *-boa, -bora*. De liksom värml. *Kärresing* förutsätta en stam på *-s* jämte en till denna direkt lagd avledningsändelse *-are* eller *-ing*.

Detta *-s* anser jag i likhet med OGB I vara en sing. gen.-ändelse till ett ortnamn. Är detta riktigt, förutsätter det ett rikligt uppträdande av dylika ortnamnsformer i sydbohusl. dial. I första hand måste dessa sökas i smsr. Ex.: *Bergsbo HaTbÖdFo, Fjällsbo My, Gårdsbo HaLyRoYbUÖdHjLåRö, Ulvehedspojarna Fo, Kilsbo LySta, Kärresbo Lj, Ödsmålsbo So, Ryrbo Ly, Rödsbo, Rödsfolket UHjLåRöTe, Rödsbönderna FoGr, Torpsbo Hj, Vansbo Ro*. Jag har uteslutande anfört IN:sbildningar. Liknande ex. finnas i massor. Förleden i dessa och andra liknande ord måste ha uppfattats som stam. Till denna lade man sedan de vanligaste IN:ssuffixen *-en* och *-arn*.

Men dessa *s*-former användas ock i senare leden av ortnamn eller som självständiga ord med IN:sbetydelse. Ex.: *Dunnebackes Hj, Gerrebäckas Säve, Hages Hj, Gatas Ha, Hogs Yb, -dals YbJöU, Kärres JöSpeÖd*. IN av denna typ synas förekomma över hela avhandlingsområdet, ehuru de i de föregående avdelningarna ej alltid upptagits, beroende därpå, att mina meddelare ibland helt generellt uppgivit, att bildningssättet kan användas i fråga om varje bebyggelsenamn för att beteckna invånarna. (Ex. från andra trakter se Tiselius SoS 1907, 130.)

I en bygd, där å ena sidan IN:sbildningar på *-s* av ovan angiven typ finnas i riklig mängd och där å den andra *-en* är ett synnerligen vanligt

IN:ssuffix, ha förutsättningarna varit stora för en utveckling i här diskuterad riktning. Avgörande för frågan, om detta slags inkolentnamn äro bildade på s-genitiver av ortnamn, synas emellertid ett par exempel från dialekter utom avhandlingsområdet vara. Ett är från Herrestad, Lane hd, N. Bohuslän: *-vassen*, som måste vara byggt på en sg.gen. *-vass* till *-vatten*, alltså *Vatns >vats >vass*. Fyra har jag funnit i Dals-Ed, Dalsland: *Krok-*, *Holm-*, *Kors-* och *Rödsvasen* (med långt *a*) till resp. *Krok-* etc. *-vattnet*.

Ytterligare bidragande till utvecklingen i fråga har antagl. också bruket av bindevokalen *-e-* i smsr varit. Om man i Re sade *Hogsebonden*, kunde ingen tvekan råda om betydelsen = 'bonden på Hog', men om man i Ljung talade om *Hogsefrun*, visste åhöraren icke, om man menade 'frun på Hog' eller 'frun till bonden på Hog'. Samma resonemang kan användas om betydelsen av *Högsefolket* Gr = 'folket i Högen' eller i vissa fall 'folket i tjänst hos bonden i Högen'. Andra ex. äro: *Dysse-Kristina* Lå 'Kristina på Dyet' eller 'Dyssans Kristina', *Bössekäringen* 'Käringen i Bö' eller 'Bössens käring', *Mollse-Maria* Öckerö 'Maria från Mollösund' eller 'Mollsens Maria', *Rösseliden* T 'Liden under Röd' eller 'som hör till Rössen', *Åsepojarkarna* Fo 'pojarkarna i Å' eller 'Åsens pojkar'.

Till uppkomsten och spridningen av suffixet ha ännu ett par faktorer medverkat. En förutsättning har sannolikt rikligare förekomst av stammar på *-s* inom resp. områdets dialekter utgjort. I synnerhet borde IN till dylika ortnamnsstammar ha predisponerat för uppfattningen, att man hade att göra med ett suffixalt *-s* i IN. Sådana sing. eller plur. former av IN äro (alla med acc. 2): *Fossen* ÖDLjStelåTe; *Halsen* Lå; *Husen* HaLyTbSoSteVaMorTe; *Kasen* UHjFoReMorRöTe; *Kesen* T; *Krossen* Va; *Korsen* StaT; *Krusen* Gr; *Mossen* HåÖdFoTe; *Näsen* FoVaLåMyStaRö; *Näsare* Öd; *Osen* Klö; *Plassen* Ste; *Ressen* Te; *Porsen* VaMor; *Skansen* HjMor; *Åsen* över hela avhandlingsområdet. Märkligt nog äro de flesta av dessa IN från trakterna för *s*-suffixet eller åtm. från närliggande områden.

Påtagligt är, att i en del fall IN:ssuffixet *-en* fogats till *s*-utljudande stammar, som uppstått genom efterledens försvagning i kvantitativt och kvalitativt hänseende. Detta gäller framför allt IN, som bildats av ortnamn, vilkas efterled slutat på *-sund*: *Mollsa* till *Mollösund* Mor; *Mjössen* till *Mjösend* Öd; *Nösen* till *Nösund* Te (jfr *Nös-Johanna* SIOD III, 51); *Ulvsen* *ùsen* till *Ulvesund* Re. Jfr öknamnet *norsar*

till *Norrunda*, Uppl. (Sahlgren Kölingared 17) och av annan typ *Mälsing mælsy* till *St. Mellösa mælsa* (enl. muntligt meddelande av rektor H. Celander). — På samma sätt ha IN uppstått av ON på *-röd* med förled slutande på *-rs* eller *-ls*: *Törrens* till *Törresröd* U; *Dottersen* till *Dottersröd* So; *Drammersen* till *Drammersröd* Öd; *Häljersen* och *Torkelsen* till *Häljersröd* och *Torkelseröd* Fo; *Elversarna* till *Elverrsöd* Gr; *Simmersarna* och *Tjöstelsarna* till *Simmersröd* och *Tjöstelseröd* Lj. Detta bildningssätt har paralleller på andra håll. I Bro sn, Stängenäs hd, N. Bohusl. säger man *Halvarsen* till *Halvarsröd* och *Ingalsen* *ēpalsen* till *Ingalsröd*. I Lurs sn, Tanums hd, N. Bohusl. talar man om *ēlāsēn* till *Elofseröd* *ēlāsē* och sg. m. *grēfs|n*, f. *-a*, pl. *-anə* till *Gripseröd* *grēfsārə* (IOD). I fråga om denna efterledsförsvagning jämför ock *ner-sen* i *Kårsta* 'han som bodde nederst i Kårsta' (Ericsson Södermanlands folkmål 183).

Sannolikt har *Kärr-* eller *Röd-* bildat utgångspunkt för de i detta kapitel diskuterade bildningarna, att döma efter dessa ON:s och IN:s förekomst över ett större område. Var typen uppkommit, är icke lätt att med bestämdhet avgöra, men spridningsfrekvensen berättigar oss att antaga, att ursprungsområdet legat i Fräkne hd, närmare bestämt Forshälla och Ljungs socknar, varifrån bildningssättet i likhet med vissa andra nyheter (t. ex. *-bo* i st. f. *-bu*) spritt sig västerut till Orust. Vissa utlöpare ha sträckt sig till Hjærtum (österut) och till Inlands nordre hd (söderut). Speciellt gärna har det hållit sig efter stråkvägarna vid kusten. På två vägar har det nått Valla och Stenkyrka, dels sjöledes över Norum, dels landvägen över Långelanda.

Sedan *-s-en* etc. vunnit fast fot, har analogibildningen kunnat göra resten.

Märkligt är, att suffixet nästan uteslutande lagts till enstaviga ortnamnsstammar med akut accent. De enda undantagen äro *-hage*, *-kulle* och *Aröd*, utt. *ārə* (samt *Tombo*), som vardera förekomma blott en gång.

Att *-sen*, *-sarn* etc. kommit att bilda ett fast suffix, sammanhänger med de sydbohusl. dialekternas egendomliga accentvanor, när det gäller IN, formade till enstaviga osms. ortnamnsstammar. Av ett *Kärret* med acc. 1 bildas i allm. ett IN *Kärrens* med acc. 2. ON *Huset* (acc. 1) > IN *Husen* (acc. 2); ON *Åsen* (acc. 1) > IN *Åsen* (acc. 2).

Denna skiljaktighet mellan ON:s- och IN:suttal förklarar åtminstone delvis, att *-sen* i medvetandet kunnat lösgöras ur sitt faktiska sam-

manhang och uppfattas som ett ursprungligt suffix. Då uppkomsten av detta sannolikt ligger rätt långt tillbaka i tiden, har jag ansett det riktigast att (från modern synpunkt) behandla det som specialsuffix och ägna det en mer ingående behandling.

-ske, m.

Langenfelt (se Top. 16 ff. och där cit. litt.) redogör ingående för suffixets historia. Han anför en riklig samling exempel. Exempel speciellt från äldre tid finnas t. ex. hos Schütte ([N]HT 5 R 4 B, 25 ff.) och F. Jónsson (Aarb. 1907, 174 ff.). Götling anför obst. pl. *fursker*, bst. pl. *-a* (med betydelse av 'hästskojare') t. Fyrunga sn, Skånings hd, Vg (GHT 10.5.1915). J. Sahlgren diskuterar *n@riskær* (NoB 1925, 125 f.) och *sandsk, mursk, lindsk, furske* etc. (Kölingared 20). Lundahl nämner (Falb. 96 med not 2; jfr s. 4 med not 1) ett *Geremskæ* som »en adjektivbildning på *-sk* av i västg.-dial. vanligt slag».

Av Noreen behandlas det i ANF 25,337 f.

I S. Bohuslän återstår icke mycket av detta i äldre nord. så vanliga bildningssätt. Från Lycke sn är namnet *Storarysken* t. Stora Ryr känt, från Valla *Lisken, -an, -ane* (ökn.?) t. torpet Vinterliden (s. 145).

Namnet *Storarysken* har sannolikt uppkommit genom anslutning till ordet *rysken* 'ryssen' (med acc. 1).

-ska, f. Om suffixets uppkomstsätt råder ovisshet. Se emellertid Beckman, Sekundära nasalvokaler, Sv. Lm. XIII. 3, s. 52.

Suffixet är produktivt i S. Bohuslän. Jag har antecknat t. ex. *Nolgåvskan* Ha (s. 23), *Hästebergskan* Sp (s. 75), *Hamiltonskan* Va (s. 142) och *Kantorskan* Te (s. 190).

Som pl.-form är endast *Källegårdskera* Sp (s. 78) mig bekant.

REGISTER.

Här upptagas huvudsakligen till avhandlingsområdet hörande ON, vare sig IN bildats till dem eller icke. — I de fall, då ON utom avhandlingsområdet här nedan anföras, sker detta medelst *kursivering* av namnet. — Kursiv *siffra* betyder att ON:ets, resp. därtill hörande IN:s bildningssätt, form l. bet. diskuteras.

Materialet i kap. II a (s. 192—341) är uppställt i bokstavsordning efter stamordens (l. stamefterledens) begynnelsebokstav. Alla ON och IN på t. ex. (-)backe(n), (-)backa(rna) äro där sammanförda under ordet *backe*. Endast i tveksamma fall anföras de i detta kap. förekommande orden i nedanstående slutregister under resp. stamords första sidsiffra.

Kap. III (s. 346—366) innehåller IN:ssuffixen, alfabetiskt ordnade, varför även denna avdelning gör tjänst som register.

Abborr(e)vatten 37	Antorp 189
Akuliö 50	Anvik 73
Alehagen 189	Apelgården 136
Aleklätten 37	Apleröd 73, 84, 136
Alekärr 33	Arboskog(en) 99
Alemyren 117	Arken 58
Alen 141	Arnebo 27, 202
Alestocken 279	Arn(s)torp 91
Aletorpet 166, 192,	Arntorp 27
Allmag 153, 239	Aröd 67, 115, 127, 245
Allomsängen 125	Askegiljan 189
Alm(e)vik 171	Askeröd 91
Almön 145	Askerö(n) 60, 91, 137
Alås 173	Askerö(n), Lilla 137
Alängen 117	Askerö Mellan-, Väster-, Östergård 60
Amdal 80	Askerö(n), Stora 60
Ammedalen 158	Askim 248
Amneröd 99	Aspeberget 141
Andenäs 153	Aspegiljan 233
Anebo 120	Aspekärr 103
Aneröd 103 f.	Asperunden 73, 296
Anfasteröd 115	Assleröd 99
Angil(le) 53, 232	Assletorp 168, 178
Angrimseröd 147	Assmunderöd 163
Anros 53 f.	Axtveten 328
Anrås 53 f., 292	

- Backa 80, 112, 119, 153, 168
 Backa, Lilla, Stora 168
 Backamo 115, 285
 Backarne 83, 173
 Backe hage 156
 Backeliden 96
 Backen 25, 64, 102, 103, 149, 344
 Backer 46, 195, 294, 347
 Backer(öd) 99
 Backhuset 139
 Baggehög 54
 Baggetorp 181
 Bakeröd 112
 Ballabo 99, 202
Balluma hall 249
 Balkeröd 137
 Banken 58, 64
 Barkedalen 77
 Barkeröd 33
 Barkesbo 112
 Barr(e)vik 168
 Basseva(de)t 156, 330
 Bastebacka 112
 Bastekullen 141
 Basteröd 122
 Basteskår 178, 308
 Bastö(n) 39
 Beläteröd 153
 Berg 54, 60, 73, 80, 84, 91, 103, 112,
 115, 153, 168, 178, 185
 Berga 137, 344
 Berga Strand 141, 197, 345
 Berggården 92
 Berget 33, 48, 92, 104, 160, 164, 342
 Bergsgårde 91
 Bergslagerna 108, 200
 Bergås 48
 Bernsgården 95
 Betet 48, 344
 Bikärna 71, 273
Bilidi 292
 Bil(l)egård 91
Biærka hæradh 200
 Bjurholt 80
 Bjurvattenshålan 91
Bjærka 200
 Bjönny 168, 200
 Björfjäll 67, 178
 Björfjäll, Lilla, Stora 67
 Björholmen 122
 Björkarne 164
 Björkebacka 27
 Björkebacken 103, 342
 Björkekärr 33, 54
 Björkemossen 58
 Björkhögen 77
 Björkärr 33
 Björndalen 64
 Björneröd 153, 185
 Björnkärna 71, 273
 Björöd 67
 Björningeskär 200
 Bleje 135, 200
 Bleket 135, 200
 Blekås 162
 Blia 189, 201
 Blibräcka 163
Blivstil 292
 Blixeröd 60
 Blogsviken 120
 Blåsut 181, 330
 Bländas håll 165
 Bläsdalen 181
 Blötebåden 201
 Blötemyst 201
 Blötkärr 181, 189
 Blötorna 37, 117
 Bock(e)sten 54
Boda 265
 Bodalen 64
 Boddalen 141
 Bo(d)halla 141
 Bogane 153, 217
 Bogedal 33
 Boget 87
 Bohuslän 17
 Bokebacken 72
 Bokedalen 33
 Bollestad 27
 Bondeström 95
 Boneröd 87
 Borgila 181, 258

- Borgåsen 121
 Borråsen 121
 Bortkilingarna 146
 Bot 185, 208
Bót, Stóra (Lilla) 209
 Bottnen 64, 141
 Boxvik 185
 Brandalen 158
 Branddalen 173
 Branchög 67
 Branken 123, 209
 Branseröd 115
 Braseröd 33
 Brattefors 115, 343
 Bratteröd 103
 Brattorp 91, 158
 Brattås 77, 178 f., 189
 Brattön 67, 137
 Brattön, Lilla 137
Breareds hed 301
 Breddalen 132
 Bre(d)fjäll(et) 114, 115
 Bredgatan 132
 Bre(d)vik 30, 92, 110, 127, 342
 Breholt (-hult) 54
 Bremnäs 29
 Bremsevik(en) 92
 Bremsegården 30
 Bresten 46
 Bro 163, 168
 Bro(a)n 33, 83
 Broberg 29, 31
 Brog 127, 211
 Broge Lunde 127
 Brohagen 173
 Brok 127
 Broke Lunde 127
 Broken 96
Brokåkern 200, 211
 Bron 173
 Bronsetorpet 181 f.
 Brulins 20, 64
 Brumantorpet 92
 Brunnefjäll 39, 153
 Brunnlid 169, 342
 Brunskär 45
 Brurhammer 64
 Bråland 54, 137
Brånalt 253
 Bråtarna 33
 Bråteliden 96
 Bråten 33, 96, 117, 182, 344
 Bråttkärr 158
 Bräcka 173, 182
 Bräcke 33, 39, 67, 84, 104, 127, 137,
 147, 153, 168, 185
 Bräcketorp 73 f., 87
 Bräckorna 180
 Bräckmanstorpet 166
 Bränna(n) 67, 92, 99
 Bränna, Lilla, Stora 99
 Bränne 99
 Brännmaden 110
 Brännorna 64, 87
 Bua 35, 84, 104, 168, 169, 179, 202
 Bua kärr 110
Buane 343
 Budalen 127
 Buddeberg 104
 Buderöd 67
 Bufferöd 50
 Bukärr 54
Bullaren 207
 Buren 87
 Burmans 87, 212
 Burmangärdet 87
 Burås 33, 132, 147
 Burås Grenegård 147
 Burås Uppegård 147
 Buseviken 173
 Buslätt 104
 Buvenäs 153
 Buxeröd 80
 Bygden 98, 111, 343
 Byn 84
Byxan 200
 Byxorna 201
 Bågarna 153, 217
 Bågtegen 137
 Båröd 50
 Båsen 105, 344
 Bås(e)vik 173

- Båteviken 135
 Båtsbräcka 179, 342
 Båtslycke 74
 Båtsviken 135
 Bäck 33, 51, 99, 119, 127, 344
Bäckabo 218
 Bäckehvarf 50, 255
 Bäckén 169
 Bäckevärv 50, 255
 Bäckevik 185
 Bäckevik(en) 127
 Bällkärr 72
 Bärby 54
Bærum 248
 Bö 122, 127, 147, 185
 Bökedalen 88
 Bökeviken 140
 Bökhammar 41
 Bön 179, 209
Bönnlösa 284
Bönnom 249
 Börsgård 148
 Börsgärde 84
 Börsviken 88

 Daffinseröd 80 f.
 Dal 81
 Dala 33
 Dalarne 60
Dalbodörven 219
Dalbogården 219
Dalbohemmet 219
Dalbostad 219
Dalbotorp 219
Dalbotorpet 219
 Dalby 179
 Dale 158, 169
 Dale, Nedra, Övra 158
 Dalen 33, 39, 48, 67, 88, 96, 141, 149,
 153
 Dalhagen 173
Dalkarlsberg 222
Dalkarlsbo 222
Dalkarlsbyttan 222
Dalkarlstorp 222
 Dalmans 103

 Dammen 25, 36, 40, 41, 48, 68, 141,
 156, 166, 170, 173, 182, 342, 343
 Dammer 47, 196, 225
 Damnhagen 97, 114
 Dammkärr 31, 342
 Dandalen 179
 Dandalsmyr 182
 Danemark 48
 Danestan 64
 Daskebacken 97, 343
Delekant 263
 Dinglebo 68
 Dirhuvud 115
 Diseröd 33
 Djupedalen 40
 Djurhult 104
 Djursnäs 150
 Doteröd 60
 Doteröd, Lilla, Nedre 60, 61
 Doteröd, Stora 60

 Dotorp 39
 Dottersröd 68
 Drammersröd 84
 Dramsvik 104
 Drypetorp 33
 Dukarna 201
 Dukeškär 201
 Duldorn 156, 226
 Dunnebacken 92
 Duvdalen 132
 Duv(e)dalen 150
 Duvetorp(et) 37
 Duvås 77
 Dybäcken 110, 342
 Dyet 150
 Dyfjäll 54
 Dynan 201
 Dyrbons 75
 Dyreby 127
 Dyrtrorp 74
 Dyröd 33
 Dyrön, (Stora) 135
 Dyvik 141
 Dälene 84, 226
 Dössebacka 33

- Edsberg 153
 Edshult 169
 Edshultshall 176
 Ekehålan 112
 Ekeliden 189
 Ekelöv 50, 280
 Ekhåla 112
 Ekå(sen) 68
 Ekåsen 100, 117
 Ellestorp 46
 Ellingseröd 122
 Ellös(e Strand) 176, 240, 284
 Elversröd 113
 Emteröd 127, 245
 Enarebacken 132
 En(e)backen 110
 Enebacken 77
 Enerebacken 157
 Enerkläpp 88
 Enern 83, 227
 Enersbacken 173
 Eneråsen 56
 Erslycka(n), Erslycke 29
 Eskekärr 169, 185
 Esperöd 92
 Espeskogen 100
 Evenås 85
- Fagerfjäll 127
 Fagerhult 150
 Fagerås 25
Finkenberg 207
 Finkenberg 61, 342, 344, 345
 Fink-Olles 88
 Fisebäcken 132
 Fjäl(l)ebro 137
 Fjäl(le)bro, Övra 137
 Fjällegärde 185
 Fjällen 98, 111, 119, 157, 343
 Fjället 104, 115, 159, 160
 Fjället, Norra, Södra 115
 Fjällmanslyckan 166
 Fjällsholmen 39
Fjölabro 228
Fjölebroen 228
 Fjölen 48
- Flateby 23, 343
 Flatholmen 135
 Flatö(n) 169
 Flatö Kors-, Mellan-, Sör-, Östergård
 169
Flekastadiv 228
Flekaþveit 228
 Flog(fjäll)et 113
 Fläkebacken 123, 228
Fläkemarken 228
 Fläken 132, 141 f.
 Fläskele(bergen) 59
 Fläskeled 59, 279
 Fläskum 185, 246, 247
 Flögen 25, 68
 Flögsåsen 150
 Fockebacken 189
 Fogdegiljan 77
 Fontin 229
 Forshälla 102, 105, 231
 Forshälla prästgård 105
 Forshälledalen 111
 Fossa 127
 Fosseröd 127, 245
 Fosskärr 132
 Frankley 98
 Friborg 118, 150, 173
 Fridenslund 151
 Frostorp 61
 Frågot 162, 231
 Fräkne (härad) 102, 231
 Fröjdendal 174
 Frökärrsmyren 132
Fulltaga 321
 Fundeskär 179, 274
 Funneshult 105
 Funtin 75, 229, 231
 Furubacken 174, 189
 Fur(u)fjäll 61
 Furukvin 174
 Furunäs 166
 Fur(u)säter 137
 Furås 77
 Futtelyckan 114
 Futtevik 58
 Fyrbacken 58

- Fyrknappen* 266
 Fågelkärr 140, 343
 Fägran 100
 Fallemymren 125
 Färj(e)hagen 100
 Färjås 118
 Föggetorp 163
 Fökeröd 113

 Galgebacken 64
 Galleröd 299
 Galterön 88
 Gamleberg 85
 Gamlehagen 182
 Garete 54, 231 f., 234
 Garn 105
 Gatan 25, 29, 35, 52, 95, 102, 103, 113,
 137, 142
 Gategård(en) 50, 61, 92
 Gategård, Stora 61
 Gatelund 35
 Gatorna 109
 Genan 118
 Get(e)lycke 92
 Gethuset 58
 Getrilla 170, 258
 Getskär 60
 Gettsäter(öd) 190, 301
 Grilleby 185
 Gillholmen 39
 Gillingeröd 120
 Gilltorp 54, 161, 169, 182
Gjerdrum 248
 Glimsås 170
Gloppi 233
 Glose 39, 243 f.
 Glosed 39, 243 f.
 Gluppen 110
 Gläshed 127, 244, 245
 Glöskär 40, 274
 Goddalen 153
 Granbua 179
 Granbäcken 155
 Grandalen 34, 83
 Grankottebygden 38
 Grankärr 34

 Granmossen 52
 Grannalden 83
 Gran(n)eby 50
 Granvattnet 88
 Gravedal 189
 Graven 92
 Graveröd 92
 Grenegården 147
 Grevås 182
 Grimbo 203, 213 f.
 Grindebaken 43
 Grinden 95, 122
 Grindsby 153
 Grinnerås 85
 Grinneröd 112, 113, 127, 244, 245, 299
 Grinneröd prästgård 113
 Grinstorp 74
 Grinsvall 34
 Grohed 105
 Grokareby 27
 Groland (Mellan-, Väster-, Östergård)
 74
 Gropen 37, 128
 Groppen 121, 344
 Groröd 100, 163
 Gru(e)stan 172, 313
 Grunneröd 99, 100
 Gräfskärr 132
 Gränd 234
 Gränden (Gränna) 145, 234
 Gräskärr 124
 Gräsås 34
 Grönevik 121
 Grönland 76
 Grönvik 88
 Grössbacke 66, 77, 79
 Grössby (Södra) 81
 Gröteröd 85
 Gröt(e)vatten 34
 Grötån 115
 Gröva 185
 Guddeby 46
 Guddehjälms 46
 Guldknappen 64
 Gule knopp 266
 Gule knoppen 266

- Gullberg 85, 176
 Gullborga 85
 Gullbringa (-bringe) 50, 210
 Gullholmen 177
 Gullixeröd 170, 179
 Gullkullen 342, 344
 Gulltorpet 37
 Gunnarsbo 158, 202
 Gunnarslycka(n) 40
 Gunnarslycke 40
 Gunneby 127
 Gunnersbo 158
 Gunneröd 29, 115, 154, 170, 185
 Guntorp 68
 Guppås 34
 Gusseröd 116
 Gustorp 158 f.
 Gyltertofta 132
 Gård 154
 Gåre 74, 128, 164, 234 f., 245, 342
 Gårna berg 236
 Gårvik 189
 Gåseknöde (-knöte) 128, 267
 Gäddebräcka 164
 Gäddestala 154, 314
 Gälo(uv) 137, 250
 Gärden 29, 160, 174
 Gärdsby 190
 Gök(e)säter 179
 Gökhem 48
 Gömme 147, 342, 343
 Gömme hamn 150, 152
 Gömmet 34
 Göpedalen 182
 Göröd 40
 Gösby 74
 Götamad(en) 190
 Götens 77
 Götås 132

 Habborsby 137
 Haftendalen 64
 Haga 54, 147, 159
 Hagegården 121
 Hagekärr 190

 Hagen 58, 64, 85, 92, 93, 100, 121, 166,
 182, 185
 Hagen, Nedre 92
 Hagen, Norra 93
 Hagetorp 128
 Hagstorp 27
 Hajås 77
 Hakebol 54
 Hakebåden 240
 Haken 240
 Hakenäs 145
 Haketorp 128
 Haljersröd 105
 Hallarna 45, 66
 Hallbjörtorp 40
 Halleby 54
 Hallekullen 74
 Hallen 101, 176, 177
 Halleröd 100
 Hallin 157, 241
 Halltorp 68
 Hals, (Lilla, Stora) 147
 Halsanabben 242
 Hallsbäck 122
 Hallsbäck Nedergård 122
 Halsunga 311
 Halzhyrdi(r) 311, 312
 Hamaneliden 121
 Hamburg 58, 150
 Hamilton 75, 142, 242
 Hammar (-er) 24, 61, 68, 85, 137, 195
 Hammar (-er), Lilla 85, 137
 Hammersdalen 125
 Hamnen 77, 121, 343
 Hamnhagen 164
 Hamra 81, 242
 Handalen 72 f.
 Hanekullen 27, 138
 Harestad 23, 313
 Harke(rs)röd 50
 Harundarstaf 313
 Harås 75
 Hasselbacken 150, 169
 Hasselvik 174
 Hasselön 105
 Hasslebacken 64, 77

- Hassleberget 188
 Hasslekroken 137
 Hasteröd 93
 Hatte(dale)n 105
 Havberg 154
 Havden 64
 Havrelycka 83
 Havås 105
 Hean 30, 243
 Hede 34, 50, 68, 105, 128, 154
Hedemora 246
 Heden 24, 30, 58, 70, 93, 343
 Hedelyckan 58
 Hegil(le) 68, 232
Henamora 246
 Henån 179, 184
 Hermansby 40
 Herm(anö) 177, 249
 Herrön 123
 Himmeln 132
 Hjälmedalen 43
 Hjälmvik (Norra, Sörgård, Yttre) 159
 Hjälteby 138
 Hjältelyckan 65
 Hjärtmossen 77
 Hjärtum 91, 93, 246, 247
 Hjärtum Bil(l)egård 91, 93
 Hjärtums Prästgård 93
 Hoffrekullen 34
 Hoga 105, 128, 159, 185, 186, 342
 Hoga, Stora 185, 186
 Hogarna 106
 Hogen 105, 116, 154, 164, 179, 186, 342
 Holkarna 182
 Holkekärr 81
 Holken 97
Hollen herred 241
Hollen sogn 241
 Holleröd 93, 110
 Holm 40, 61, 186, 343
 Holmen 68, 100, 105, 114
 Holmestad 113
 Holmevatten 34
 Holsunga 311
 Holt 75
 Holta 49, 170
 Holta annex(gård) 50
 Holta krokor 52
 Holt(et) 34
 Holtet 27, 97, 100, 132, 142
 Holtholmelyckan 88
 Holtsocknen 40
 Holtsung 40, 311
 Honeröd 34
 Horleby 159
 Horparekroken 45
 Ho(u)g 85, 119
 Ho(u)g, Norra och Södra 85
 Houva 105
 Houven 106, 116
 Hov 186
 Hovlanda 128
Hubred 309
 Hullbäcken 85, 88
 Hultet 97
 Hund(e)hålan 36
 Hundepallen 125
 Hundepinan 174
 Hundeviken 125
 Hun(d)sbo 55, 203
Hundshali 240
 Hungersvatten 34
Hurum 248
 Hus-Augusts 72
Husbyjöl 228
 Husdalen 124
 Husebacken 65, 85
 Huseby 170
 Husedalen 93
 Husegårdet 150
 Huse-Hermans 72
 Husen 40
 Husens 25, 72
 Hus(et) 72
 Huset 142, 174, 186, 345
 Hushagen 164
 Huskvin 132
 Huveröd 81
 Huvudet 46, 182, 342
 Huvudtoftan 106
 Hvalsäng (se även Valsäng) 311

- Hvena (se även Vena) 47 f., 256
 Hveneröd (se även Veneröd) 52
 Hwyledstien 71
 Håbacken 174
 Håberg 55
 Håby 55
 Häffrekullen, se Hoffrekullen
 Håfoss 147, 230
 Hålan 70, 88, 118, 125, 128, 142, 169,
 182, 206, 342
 Håleberg 162
 Hålebäcken 85, 88, 142, 157
 Hålehage 114
 Hålemosse 110
 Hålet 165
 Håletomten 182
 Hållekärr, se Holkekärr
 Hålleröd, se Holleröd
 Hålorna 43, 91
 Hålt 27, 100
 Håltedamm 256
 Håv, se Hov
 Håveled 46
 Håvholt (-hålt) 120, 121
 Håvholt, Lilla 121
 Hæggeröd 100
 Hæggvall 138
 Hægna(de)n 27
 Hægnan 77
 Hæle 128, 258
 Hælemyren 132 f.
 Hælgån 106
 Hæljeröd 34, 68, 93, 106, 343
 Hælla(n) 186, 257
 Hælle 85, 116, 257
 Hællebol 46, 345
 Hællebord 133, 154, 206
 Hællebäck 61, 128
 Hællen 176
 Hæll(e)na 154, 257
 Hællene 123, 138, 154, 257
 Hæller 128, 138, 257
 Hællern 179, 258
 Hælleröd 258
 Hællesbacken 88
 Hællesberg 159
 Hællesdalen 85
 Hællesvatten 34
 Hællesås 113
 Hællevad 34
 Hæll(e)vik (Mellangård, Nedergård) 170
 Hælleviksstrand 177
 Hælltorp 46
 Hærbjörneröd 170, 186
 Hærgusseröd 81
 Hærylcke 159
 Hærm, se Herm(anö) 249
 Hærod 154, 179
 Hæron 123
 Hæssledalen 190
 Hæssleröd 106
 Hæsteberget 75
 Hæstekälla 170 f.
 Hæsthagen 77
 Hæstlägg 154, 284
 Hæstum 248
 Hættan 135
 Hætteröd 171
 Hæg 34
 Hæga 41, 55
 Hæga, Lilla, Stora 55
 Hæga Sund 41
 Hægclid 180
 Hægen 40, 58, 93, 110, 113, 118, 343
 Hægenorum 61 f., 246
 Hæggeröd 120, 128, 164, 245
 Hægholt (-hålt) 34
 Hægsbo 49
 Hæjden 174, 177
 Hæjer 27, 196, 261
 Hækeliden 180
 Hækeröd 120
 Hælehed 27, 343
 Hælen 46, 150
 Hæleshagen 28
 Hænekullen 27
 Hænås 174
 Hærnet 124
 Hævik 138
 Hævikenäs 145
 Hæberg 186

- Illekärr 34
 Ingelstorp 93
 Ingetorp 69, 344
 Inkilingarna 146
 Inlag 55, 62, 262
 Inlandshagen 174
 Inlands Nordre härad 49
 Inlands Södre härad 23
 Inlands Torpe härad 91
 Instön 30
 Intagan 93 f., 321
 Intaget 77, 133, 321
 Intakan 321
 Intaket 48, 133
 Ivarsbo 106
 Ivarslund 100
- Jacklefjäll 159 f.
Jaer 262
Jav 262
 Jensegården 124
 Jensens 124
 Jomsburg 150
 Jordal 55
 Jordfallsslätten 94
 Jordhammar (-er) 85
 Jordvägen 177
 Jutegård 52
 Jutelyckan 52
 Jydalen 40
 Jäder 69, 262
 Jäger 69, 262
 Jämmerbacken 289, 293
Jæv 262
Järn 263
 Järnblästen 85, 201
 Järnbläster 85, 201
 Järnklätt 62
 Jätteås 106
 Jättesåskroken 112
 Jättnedalen 182, 342
 Jörland 55
 Jörlanda 53
- Kagelöse* 284 f.
 Kajsenborg 150
- Kalekärr 138
 Kallefoss 88, 186
 Kalseröd 154
 Kaltorp 142
 Kalven 65, 344
 Kalvhagen 125, 139, 150, 170, 182, 186
 Kalvås 142
Kampen 265
 Kamperhög 78
 Kampetorp 39
 Kampvall 125
 Kanehall 46, 241
 Kansås 43
 Kar(r)eby 21, 26, 27
 Karlshytta(n) 162
 Karlslund 88
 Karlstorp (Kalster) 78, 343
 Kasen 83, 97, 121, 169, 181, 182, 183
 Kaserna 174
 Kastellegården 46
 Kastet 151, 166
Kattarhali 240
 Kattekroken 49
 Katteröd 55
 Kattevik 174
 Kebene 128, 264
 Kebens 264
 Kebo 147, 203
Kesebacken 342
 Keset 165
 Kiholmen 56
 Kil 138
 Kila 162
Kilarneledet 279
 Kindal 180
 Kindslätt 164
Klafserökullen 299
 Klammerholt 31
 Klarvatten 34
 Klev 116
 Kleva 75, 97, 100 f., 108, 138, 164
 Klevedal 164
 Kleven 81, 121
 Klevens Undantag 166
 Klevshagen 118
 Klinten 25, 344

- Klintekasen 110
 Klippan 86, 151
 Klivhögt 58, 265
 Klockarebolet 46
 Klockaregården 139, 343
 Klåbacken 58
 Klåvan 125
 Klåven 113
 Klåverö(n) 30
 Klåvränna 69
 Klädesholmen 135 f.
 Klämman 125
 Kläpp 85
 Kläppedalen 133
 Kläppheden 110
 Kläppön 110
 Klättebacka 37
 Klättebråten 166
 Klätten 37, 342
 Klövedal 122
 Knapegården 51
 Knarrudden 142
 Knarrvik 43
 Knarsta 69
 Knaverstad 69
 Knektebacken 341
 Knipen 43, 120, 342
 Knispopp 133, 291
 Knoppen 142
 Knulten 88
 Knöde (Knöte) 123, 267
 Koberg 34, 37
 Koberget 49
 Kocketorp 180
 Kockhed 164
 Kockhedhagen 166
 Kockhedkällan 166
 Kode 69, 267
 Kohagen 173
 Kohagsbacken 118
 Kokullen 133, 342
 Kolbacken 169
 Kolbengtsröd 113, 116
 Kolbuxeröd 180
 Kollarna 39, 271
 Kollborg 157
 Kollekärr 128, 151
 Kollen 35, 65, 69, 71, 271, 344
 Kolleröd 123, 245
 Kollstorp 24
 Kollungeröd 62, 147
 Kollungeröd, Västra, Östra 147
 Kolvik 169
 Kolystert, se Kälystert
Kommatt 292
 Komperöd 81
 Kongsviken 171
 Kongsvikens 162
 Kontoret 190, 268
 Kon(un)gsberg 106
 Kon(un)gsbol 106
 Kopper 62, 128, 196, 268
 Kopperöd 80
Koppland 268
 Koppungen 106, 268
 Kornhall 26
 Korpås 104
 Korseberget 26
 Korset 133, 165, 345
 Korsgård 169
 Korsgård(en) 85
 Korsvatten 37
 Korsvik(en) 30, 116
 Korsvägen 174
 Kortvet 55, 186, 328
 Kortås 142
 Kovikshamn 45
 Koön 123
 Krabberöd 160
 Krakarne (-a) 123, 343
 Kraken 174
 Krappet 47, 65, 72, 128, 174, 343, 345
 Kringva(tte)nsbacken 97, 344
 Krogane 154
 Krogeröd 154
 Krogsdal 129
 Krogslycke 75
 Krogstorp 94
 Krok 85
 Krokarna 125
 Kroken 24, 30, 35, 69, 85, 113, 174,
 342, 344

- Kroksholm 171
 Krokslycke 75
 Kroksrump 171
 Krommeröd 138
 Kronborgegärdet 166
 Kronborgetomten 166
 Krontofta 85 f., 322
 Kross(e)kärr 129, 154, 160
 Krossen 138
 Krunta (Krontofta) 85 f., 322
 Krusebacken 83
 Kruset 114
 Kråkedal 138
 Kråkerön (Lilla, Norra) 30
 Krässen, se Krossen
 Kröken 24
 Kuballe 129, 196
 Kulan 74
 Kulla 39, 271
 Kullen 71, 75, 86, 121, 159
 Kulpegården 50
 Kulperöd 30
 Kungens i Synneröd 47
 Kurlanda 129
 Kuröd 49
 Kuskalund 122
 Kvarnarna 175
 Kvarndalen 69, 183
 Kvarn(e)backen 46
 Kvarnebacken 183
 Kvarnehagen 190
 Kvarneviken 142, 183
 Kvarnhagen 175
 Kvatroneröd 113
 Kvillebacken 110
 Kvin 44, 109, 124, 130, 175, 190
 Kvistljungby 215
Kvänum 249
 Kycklingebygden 157
 Kycklingedalen 86
 Kyrkebacka 107
 Kyrkeby 24, 55, 164
 Kyrkebygden 184
 Kyrkeby(n) 100
 Kyrkeliden 118
 Kyrkemyren 125
 Kyrkenorum 62, 246 ff.
 Kyrkeröd 160
 Kyrkesund 126
 Kyrkhuset 133
 Kyrkofjäll 123
 Kyrkotegen 55
 Käkenäs 63
 Kålbengtseröd, se Kolbengtseröd
 Kålebacken 65, 169
 Kåleberg 74
 Kåleholmen 107
 Kålevik 169
 Kålgården 124, 125
 Kålhuvudet 125, 255
 Kålhättan 88, 179
 Kålklev 175
 Kållen, se Kollen
 Kållgården 78
 Kållekärr 55
 Kålleröd 69
 Kållstorp 69
 Kållstorp, se Kollstorp
 Kållungeröd, se Kollungeröd
 Kålystert 110, 273
 Kåpedyet 142, 226
 Kårehogen 171
 Kårevik(en) 129
 Kåröd 69, 154 f.
 Kåtorp 133
 Kåven 175
 Kåderöd 86, 160
 Kållan 169
 Kålldalen 134, 142
 Kållebacken 169, 190
 Kållgreden 107, 342
 Kållered 27
 Kållvik 169
 Kållhagen 97
 Kållhogen 148
 Kållhålan 134, 206
 Kållsbacken 149
 Kållsby 55 f.
 Kållseröd 100
 Kållsnäs 171
 Kållås 78
 Kämpelyckan 65

- Kännestorp 75
 Karingön 177
 Kärna 41, 300
 Kärr 53, 62, 116, 155, 342
 Kärra 160, 180, 186, 273
 Kärra myrar 183, 184
 Kärreberg 160
 Kärrehuset 186
 Kärret 54, 100, 124, 129, 138, 139, 140, 142 f.
 Kärrhed 41
 Kärrlid(en) 134
 Kärrsbacken 94
 Kärrslätt 129
 Kärrslätthed 134, 136
 Kärrstegen 88, 116
 Kärrsön 129
 Köleröd 123
Kölinga socken 301
 Köperöd 107, 171
- Labol 75
 Ladbacken 88
 Ladbanken 83
 Lahälle 70, 257
 Laller(öd) 186, 196, 301
 Lalleröd Neder-, Övergård 186
 Larsviken 162
 Lasshammar (-er) 86
Latopp 292
 Lavö(n) 171
 Lavö Väster-, Östergård 171
Laxarby(gda) 217, 287
 Leby 186
 Lekarebacken 151
 Lekvall 94
 Lera(n) 62
 Lerbo 107, 202
 Lerbräckan 157
 Lerbräckegärdet 166
 Lerhålan 25
 Lerklev 161 f.
 Lerlycke 41
 Lersiken 84, 118
 Lerskall(en) 180, 304
 Lervik 177
- Levstad 41
 Lid 35, 69
 Liddbacken 122, 172
 Liden 65, 93, 166, 169, 175
 Lillahögen 93
 Lilla-Röd 139
 Lilla socknen 79
 Lillebot 190, 208
 Lilledal 129
 Lill(e)hagen 190
 Lillevatten 56, 75
 Lillhammar (-er) 86
 Limhall 125
 Lind 138
 Lindaredalen 84
 Linden 56
 Lindjörn 107, 263
 Lindvatten(smyren) 175
 Lin(d)ås 35
 Linnebacken 35, 107
 Linneberg 151, 155
 Linnekasen 110
 Lirås 129
 Lisaberg 143
 Lis(s)leröd 107, 113
 Liv(e)lycke 35
 Livetorp 187
 Liveröd 113
 Ljung 115, 116, 281
 Ljungkollen 71, 271
 Ljungkullen 71
 Ljungmodden 162, 287
 Ljungskile 119
 Lokammen 97, 263
 Lopperöd 65
 Loppetorp 190
 Lossbo 187, 203
 Lund 35, 86
 Lundby 27, 75, 159 f.
 Lunden 35, 56, 71, 81 f., 94, 120, 171, 180, 187
 Lundhagen 72
 Lunna 86, 69, 155, 281
 Lunnabons 76
Lunnaregården 281
 Lunneberget 25

- Lunneslätt 187
 Lurrekullen 65
 Lurås 76
 Lusseröd 62, 100
 Lybeck 35, 219
 Lyckan 35, 69, 113, 172
 Lycke 29, 30, 72, 187
 Lycke, Norra 30
 Lycke prästgård 30
 Lyr 189, 284
 Lyrön 187, 188
 Lysegården 35, 343
 Låka 145
 Långeby 160
 Långegärde 56
 Långehed 107
 Långekärr 123
 Långeland(a) 69, 146, 148, 172
 Långeröd 94, 100
 Långevatten 35
 Långtegarna 159
 Långåsen(s) 49
 Långängen 23
 Långö(n) 30 f.
 Låssbo, se Lossbo
 Läresbo 94
 Löbergsdalen 110
 Löddestorp 94
 Lö(ge)kullen 65 f.
 Lökeberg 50 f.
 Löstorp (Löster) 27, 343
 Lövön 69

 Maden 97, 116, 173, 285
 Madgjåtan 190, 233
 Madgårdet 78
 Ma(e)n 94, 285, 343
 Majhuset 143
 Majkärr 56
 Majviken 118
 Malen 121, 344
 Malö(n) 171
 Manilla 44, 286
 Marieberg 46
 Mariedal 175
 Mastebacken 85
 Mastebräcckan 85
 Mathammar (-er) 41
 Medholmen 94
 Medstugan 164
 Mellangård(en) 23, 48, 70, 74, 124, 169
 Mellan-Restad 51
 Mellanröd 139
 Mellanvattnet 118
 Mellby 76
 Metesten 26
 Mickelliden 143, 280
 Minkebacken 190
 Mjölkeviken 143
 Mjörbons 75
 Mjörn 146, 287, 322
 Mjösund 35, 88 f., 100, 155, 342
 Molleröd 160
 Mollö(n) 177, 222
 Mollösund 177
 Molsans 162
 Moltemyra 78
 Mollandsogn 221
 Mollendal 221
 Morik 129, 332
 Mo(r)land(a) 168, 171 f., 221
 Morlandstegen 164
 Mossahagen 89
 Mossen 89, 187, 188, 343, 344
 Mossetorpet 72
 Mossahagen 84
Muggedalen 342
 Muleröd 94
 Mulltorp 148
 Munkebacken 143, 342
 Munkegärde 46
 Munkeröd 62
 Munterbukten 114
 Museröd 180
 Muserödtegen 183, 344
 Myckleby 153
 Myckleby (prästgård) 155
 Myckleby, Nedre, Övre 155
 Myggenäs 138
 Mylla 84
 Myre 113
 Myrebacka 27

- Myren 40, 44, 66, 114, 118, 137, 175, 183, 344
 Myretuvan 94
 Måbergen 97
Mållilla 258
 Målleröd, se Molleröd
 Månsegården 341, 345
 Månseröd 104, 342
 Måröd 62, 94, 100 f.
 Måsen 56
 Måleby 138
 Mällby 138, 187
 Målleröd 100
 Mållgårde 51
 Mölnebo 129, 202 f.
 Mölneby 148
 Mölneby (Börs-, Sörgård) 148
 Mölnefossa 129
 Mörkedalen 183
 Mörkgärdet 51
 Mörk(r)et 49

 Naddebacken 165
 Namnet 118
 Naregården 186
 Narveröd 155
 Naversvik 177
 Naveröd 180
 Nedergård 24, 170, 172
 Nedergården 172
 Nergård 137
 Ner i Snäcke Viken 167
 Nolby 69
 Nolmanneröd 107
 Nordgård 23, 137, 139
 Nordgården 81, 85, 95
 Nordgårdarna 184
 Nordgärdet 171
 Nordhagen 134, 190
 Nordhed 58
 Nordhjälvik 159
 Nordkrok 147
 Nordkroken 45, 59, 98, 184
 Nordrefjället 116
 Nor(dt)taka(n) 151, 321
 Nordvik 129

 Nordvike Lunde 129
 Nordängen 87, 108, 162
 Nordön 30
 Norgård 107
 Normannebo (Södra, Västra, Östra) 35
 Norrafjället 116
 Norum 60, 246, 249
 Norumens 27
 Nyborg 101, 175, 183
 Nybygget 143, 175, 211
 Nyfiket 84, 344
 Nygård 101
 Nygärdet 124
 Nyhagen 183
 Något 35, 289
 Näreby 24
 Näs 86, 138, 148, 155, 160
 Näset 145, 160, 183
 Näsudden 175
 Näverkärr 180
 Nävrekärr 180
Nöden 293
 Nösnäs (Stora) 62
 Nösteröd 86
 Nösund 187, 345
 Nöte Viken 165
 Nötholmen 44
 Nötskär 187, 274
 Nötsäter 129

 Observatorium 58
 Olsby 129
 Olseröd 28
 Olsnäs 129
 Olsåker 28
 Oppegård 75, 137, 343
 Oppegårdarna 32, 45
 Oppegården 52, 71, 147, 342
 Opp i socknen 38, 53, 167
 Oppkilarna 146, 264
 Oppkroken 29
 Oppland 167
 Oppochner 111, 342
Ormebakhogen 250
 Ormo 47, 250
 Orrekärr 25

- Orust 146, 292
 Orustebons 75
 Orusts Västra härad 146, 168
 Orusts Östra härad 146
 Osebacken 120
 Oset 125, 292
 Otteslätt 172, 187
 Ott(e)slättens 162 f.
 Ottestala 155, 314
 Oxeskallen 111, 304
 Oxviken 134
 Oxås 96

 Pallen 190
 Panneröd 86
 Panterås 37
 Paraden 191, 293
 Paris 78, 293
 Parken 118, 143
Partille 258
 Petter-Ulvesunds 121
 Pilane 123, 276
 Pilleröd 72
 Pillyckan 44
 Pinan 151, 289, 293, 342
Pinan 343
 Pinebacken 58
 Pinkeröd 68
 Pinnebacken 53
 Pinneröd 183
 Pinnhagen 170
 Pinut 183, 330
 Pipås 111
 Pjökeröd 86
 Platsen 130
 Platshag 187
 Plommeröd 35
 Plågan 151, 289, 293
 Porsekullen 166
 Porsen 143, 172, 175
 Porsån 78
 Pottebacken 82
 Presstorp 82
 Prillan 24, 193, 294, 347
 Prästbacka 180
 Prästbol 69

 Präst(e)gården 30, 42, 69, 86, 87, 93,
 155
 Prästeröd 101
 Prästgårde 82
 Prästhagen 134
 Prästtorp 148
Pulsemon 342
 Pulshålan 71
 Pumphuset 31
 Pussen 78
 Putten 52
 Pålsviken 89
 Pärhuset 130
 Pölen 47, 51

 Rabbås 106, 107
 Raden 90, 294
Radhalven 295
 Raggesås 41
 Ramsdalen 56, 58, 143
 Ramshult 187 f.
 Ramsön 56
 Ranneberg 35, 41, 120, 130
 Ran(n)ebo 56
 Rannekärr 56
 Ranseröd 41
 Raröd 56
 Rasklyckan 89
 Reorseröd 148
 Repan 59, 295
 Reren 59, 295
 Resset 143, 187, 295
 Restad 51
 Restenäs 120
 Resteröd 119, 120
 Resteröd, Västra, Östra 120
 Ribbetegen 89
 Ringby 28
 Ringseröd 160
 Rinnan 113, 295
 Rinnela 86, 295
 Risby 51
 Risby, Stora 51
 Rishageröd 94
 Rishammar (-er) 28
 Rishögen 42

- Risön 136
 Rockeröd 41
 Rogstorp 28
 Rollsbo 47
 Rom 188, 295
 Rombacka 28
 Romehögen 37
 Romelanda 32, 35
 Rompen 51, 111
 Romsta(d) 148, 151
 Ropekullen 130
 Rosedammen 134
 Rosekasen 183
 Rosenberg 49
 Rossbyn 108
 Rossön 160
 Rostegen 170
 Rostock, se Råstock
 rote 66, 79, 296
 Roteröd 86
 Rotteröd 165
 Rud(d)a 183, 296
 Rullås 72
Rumbolandet 296
Rumfartuna 296
 Rumpen 190, 191
 Rumpen 171
 Runneröd 41
 Rusmet 72, 123, 296
 Ryck-in 107
 Ryk 94
 Ryr 28, 31, 35, 47, 120, 155, 297, 341
 Ryra 107, 297, 342
 Ryr, Västra 35
 Rytterinnan 113, 295
 Råbockeviken 109
 Råckeröd, se Rockeröd
 Råhagen 76
 Rålanda 188
 Rålandsberg 172
 Rånneberg 172
 Rånäs 183
 Råssbyn, se Rossbyn
 Råssås 78
 Råssö 160
 Råstock 36, 316
 Råön 177
 Råbbekärr 295
 Råfs(h)al 28, 139, 240
 Rämna 56, 297 f.
 Rämmedalen 180
 Rännegatan 188
 Rånteröd 51
 Råseröd 148
 Råvebacken 118
 Råvehagen 116
 Råveklämman 38
 Räv(e)kullen 105
Rävuridan 255
 Rävuriden 89, 255
 Rävlanda 130
 Råvo 52, 250
 Råa 130
 Råan(n)e 108, 298
 Råannekroken 112
 Röd 298
 Röd 24, 28, 41, 56, 76, 82, 86, 108,
 114, 130, 139, 148, 172, 180 f., 188
 Röd(et) 94 f., 101, 108
 Rödberget 184
 Röd, Lilla 41
 Röd Lillegård 108
 Röd Mellangård 139, 172
 Rödmyr 175
 Rödmyra 78
 Rödmyren 89
 Röd Nedergård 172
 Röd Nordgård 172
 Röd postgård 148
 Rödstegen 165
 Röd, Store 41
 Röd Sörgård 108
 Röd, Västra 24, 41, 148
 Röd, Östra 24, 148
 Rökeröd 66, 89
 Rönning 70, 302
 Rönning, Lilla, Stora 70
 Rönningen 184
 Rönning 130, 136, 302
 Rönningen 118
 Röra 76, 86, 118, 130, 148, 160, 178, 303
 Röra, Nedre, Övre 76

- Rördalen 143
 Rörtången 73
 Rörvik 43, 139, 151, 161
 Rörviken 143
 Rösen 72
 Rösseberget 125, 143
 Rösseby 108
 Rösseldalen 130
 Rösseliden 166
 Rösselvik 130
 Röstorp 101
 Röven 26, 51

 Sackekärr 191
 Sakseröd 56, 57
 Saltspanneviken 134, 342
 Sand 32
 Sandbacka 82
 Sandbacken 184
 Sandbäcken 101
 Sandegärdet 186
 Sanden 86, 125, 191
 Sandersviken 144
 Sandlid 36
 Sandliden 59
 Sandlyckan 89
 Sandvik(en) 26, 95
Sandvin 241
 Sanna 95, 304
 Sannersby(n) 101
 Sanner(öd) 36, 196
Sannum 249
 Saurhirdi(r) 41, 256, 312
 Saxeröd 56, 57
 Saxängen 138
 Selberg 24
Sendin 241
 Sibräcka 130
 Signehög 36
 Sigurdsens 81, 195
 Siken 38
 Simmersröd 116, 117
 Siröd 130, 245
 Sisteviken 151
 Sjöboden 32, 202
 Sjögården 40

 Sjögårdsviken 144
 Sjöhallen 101
 Sjöhed 24, 25
 Sjöhåla 41, 256
 Sjökantén 112
 Sjötorp 89
 Sjöås 36
 Sjöängen 140
 Skafterns 63
 Skafteröd 117
 Skala 156, 305
 Skalbacken 170
 Skalebräcka 144
 Skalet 70, 305
 Skallbacken 167
 Skallbacken, Lilla 167
 Skallbacken, Stora 167
 Skallebråten 118
 Skalleröd 101
 Skalås 134, 342
 Skamlösa 111
 Skansegården 170
 Skansen 78, 97, 170
 Skantorp 188, 286
 Skardet 70, 305
 Skardsbacken 78
 Skedet 130, 131, 305
Skee 252 f.
 Skeppedalen 161
 Skepphall 32, 342
 Skeppstala 188, 314
 Skeppsviken 177
Skillinge 309
 Skinntorp 144
 Skinta(n) 57, 305
 Skinteberget 84, 306
 Skintegärdet 84, 306
 Skintorna 30, 305
Skjoldunge 309
Skjptvedt 328
 Skogen 28, 82, 114, 117, 175
 Skoghagen 184
 Skogmyren 184
Skogome 248
 Skogviken 191
 Skokleven 134

- Skorpedal 31
 Skotta(n) 42, 307
Skottlann 307
Skottelyckan 307
Skottene 307
 Skotteskår 307
 Skotthed 59
 Skraltorp 74
 Skramkilen 38, 344
 Skredseröd 181
 Skrumpås 38
 Skräddaregården 93, 343
 Skrämmen 47
 Skrämmenborg 47
 Skräppås 86, 165
 Skrüperöd 86
 Skulten 144
 Skvallerås 49
 Skyttas lycka 89
 Skyttelyckan 89
 Skåka III, 307
 Skåkehagen III
 Skåken III, 307
 Skålldal 70
 Skålldalens i Tunge 70
 Skålleröd 31
Skåneröd 286
 Skåpesund 146
 Skåpet 89
 Skår 36, 42, 57, 70, 86, 131
 Skår, Stora 42
 Skåra 70
 Skårby 28, 89
 Skårpedal, se Skorpedal
 Skårsäng(en) 42
 Skåttan, se Skotta(n) 42
 Skädd(e)vik 26
 Skäggstorp (Skäkster) 70, 343
 Skålebacken 59, 134, 170
 Skålebräcke 47
 Skäll(e)bred 114, 308
Skålleröd 308
 Skälläckeröd 117
Skändla 258
 Skåret 60, 151, 175
 Skåreviken 163
 Skårhamn 136
 Sköldunga 82, 309
 Sköntorp 151
 Skörbo 156, 202
 Skörsbo 101
 Skörtorp 161
 Sköttegård(en) 86
 Slekneken 32, 266
 Seven 59
 Slåkeliden 191
 Slåbo 70, 202, 203
 Slåhällern 184, 258
 Slåttn 86, 309
 Slättbacken 184
 Slättebacka 59
 Slättebacken 144
 Slåtten 32, 36, 49, 66, 89, 102, 144,
 151, 157
 Slåtterna 78, 94, 175
 Slättholt 121, 165
 Slätthult 121, 165, 172
 Slättås 36
 Smedby 188
 Smederöd 62
 Smedjeby 188
 Smedlyckan 78
 Smedseröd 57, 82
 Smockelyckan 66
 Smundstorp 76
 Småröd 108
Smälledet 310
 Smällen 89, 90
Smårtorna 293
 Smögen 175
 Smörhult 167
 Smörjan 95
 Snaben 310
Snaben 310
 Snapens 66, 310
Snarum 248
 Snippen 38, 144, 146, 344
 Snurrevik 59
 Snustenen 151
 Snäcke Viken 167
 Snårten 171
 Solberg 36, 70, 108

- Solberga 67
 Solbräcke 28
 Sol(l)id 114, 176, 191
 Sollum 95, 246, 247
 Solum 108
 Sompegården 67
Söndin 241
 Sparreviken 119
 Spekeröd 73, 76
 Spekeröd prästgård 76
 Spjärr 139
Spondalen 312
Sponslätten 312
 Springebacken 36
 Spriteröd 114
 Spån 119, 312
 Staby 42
 Staffansholmen 123
 Stala 149, 158, 161, 188, 314
 Stampan 49, 344
 Stamphålet 78
 Stan 36
 Stansvik(en) 131
 Staregården 47
 Starrkärr 86
 Stassensholmen 123
 Steffningby 315
 Stegliden 167
 Stenarsröd 95
 Stenbacken 95, 101
 Stenbäcken 167
 Stenebacken 151, 152
 Stenen 126, 134, 342
 Steneröd 156
 Stengårdseröd 117
 Stenholt (-hålt) 36
 Stenkyrka 66
 Stenkyrke 126, 127
 Stenliden 40, 41, 345
 Stenlyckan 90
 Stensbo 172, 202
 Stensholt 165
 Stenshult 108, 165
 Sten(s)ås 36
Stenum 249
 Stenung 62, 63, 315
 Stenung Neder, Oppe-, Västergård 63
 Stenungsund 67
 Stenungsön 63
 Stenviken 126
 Stenås 66
 Stertebo 111
 Steröd 95
 Stickebacken 119
 Stillingsön 157
 Stinneröd 36, 120
 Stjärtegården 101
 Stocken 177
 Stockevik(en) 131
 Storahögen 93
 Storakvi(n) 176
 Stordal 131
 Storemyr 135
 Storevard(e) 176, 334
 Storlid 184, 191
 Stornäs 44
 Strackås 135
 Strand 108, 120, 188, 343
 Stranden 122, 177, 178
 Strand(e)kärr 63
 Strandhagen 191
 Strandnorum 63, 246
 Stripen 72
 Stripplekärr 87
 Ström 95, 165
 Stubbarna 42, 344
 Stubbarne(skärgård) 163
 Stubberöd 82
 Stubbholt 57
 Stussberget 97
 Stuvvik(en) 95, 317
 Stycket 26, 165
 Styrdal(en) 139
 Stången 111
 Stället 47
 Stätten 135, 171, 176
 *Stöttekätten 318
 *Stöttekullen 318
 Stötten 76
 Sumpen 42, 126
 Sund 108
 Sundet 35, 67

- Sundhuvudet 152
 Sundsby 139
 Sundören 98, 341
 Sunna 123, 318
 Sunna Strand 126
 Sunna, Västra 123
 Sunna, Östra 124
 Surdal 124, 148
 Surnås 161
 Surpölen 191
 Svadorna 148
 Svaleberg 57
 Svalemyren 135
 Svallebacken 79
 Svallen 76, 319
 Svanesund 152
 Svanvik 139, 161, 172, 343
 Svartedalen 76
 Svartehallen 82
 Svartemaden 97
 Svarvareås(en) 101, 342
Sweanne Slätt 298
 Svedjan 79
Svedjandelyckan 298
 Svennungaröd 149
 Svenseröd 101
 Svenshögen 82
 Svenstorp 151
 Svin(n)eviken 181
 Svinneviketomten 167
 Svänningen, Svängingen 185, 320
 Svänninge skär 320
 Syltenäs 156
 Synnebol 109
 Synneröd 47
 Sågeliden 176
 Sågen 82, 109, 111
 Sågetorpet 101
 Sågvik 169
 Såten 167
 Säby 131
 Säby ö(n) 136
 Säckebäck 161
 Sältebo 124, 202
 Säter 119
 Sävelycke 57
 Söbacken 63
 Söbben 165, 214
 Söcknet 155, 321
 Sö(d)berga 40, 197
 Sö(de)r- 105, 343
 Sö(de)rgårdet 90
 Södgrinden 66
 Södrafjället 117
 Södskår 176, 308
 Söndrefjället 117
 Sörberget 170
 Sörbo 172, 202, 203
 Sörby 140
 Sörby 165
 Sörbyn 165
 Sörgård 29, 137, 169
 Sörgården 24, 95
 Sörhagen 176
 Sörhjälvik 159
 Sörkroken 45, 59, 146
 Sörtaka(n) 152, 321
 Sörtegen 163
 Taget 79, 321
 Talbo 87, 188, 203
 Tangen 79, 329
Tangi 328
 Tannebacken 188
 Tattardalen 36
 Tavlebord 188, 203
 Tega 47
 Tegarna 109, 152
 Tegelbruket 82, 343
 Tegelbryggan 90, 211
 Tegen 87, 152, 164, 165
 Tegneby 70, 185, 188
 Terås 95
 Thoretorp 57
 Thorskog 101
 Tippehagen 135, 342
 Tippås 135
 Timmerhult 165
 Timmervatten 36
 Timmervik 59, 90
 Timmerås 109
 Tjur(e)backen 82

- Tjurholmen 36
 Tjuvkil 31
 Tjuvkils huvud eller Huvudet 32, 342
 Tjuvsåsen 107
 Tjärna 131, 322
 Tjärnet 176
 Tjörbohålan 90
 Tjörn 122, 287, 322
 Tjörnekalv 136, 343
 Tjörns härad 122
 Tjöstelsröd 117
 Tjöstelsröd, Nedra, Övra 117
 Tobberöd 121
 Toft 131
 Tofta(n) 28, 31, 42, 129, 172
 Toften 28, 109
 Toftenäs 131
 Toggestad 149, 314
 Toggestala 149, 314
 Tolleby 131
 Tolleröd 109, 120, 164
 Tollungeröd 149
 Tombo 72
 Tomteberget 176
 Tomten 25, 96, 126, 135, 152, 344
 Torebo 172, 202, 203
 Toreby 25
 Torget 104, 169, 342
Torim 248
 Torkelsröd 109
 Torkupp 90, 291
 Tornelletorpet 44
 Torp 25, 28, 36, 57, 63, 70, 76, 96, 114,
 149, 156, 163, 165, 188
 Torpet 109
 Torp, Västra 57
 Torp, Yttre 96
 Torp, Östra 57
 Torrebräcka 42
 Torrkullen 172
 Torrtipp 163, 322
 Torsby 38, 42, 188
 Torsdalen 135
 Torvaskeleycan 90
 Toröd 57, 124
 Tosskärr 132
 Totorp 156
 Tougtorp 57
 Trankleva 98
 Trankleven 98
 Trankoket 144
 Trankärr 47
 Trappen 126
 Trinteröd 84
 Trolldalen 130
 Trollekärr 163
 Trolleröd 57
 Trolltorp 161
 Tronnum 42, 246, 247
 Troppedammsmyren 111
 Tryckhålan 165
 Tryckhålet 126
 Trånget 119, 327
 Trädal 42, 47
 Trädal, Västra 42
 Träntemyr 163
Trälan 293
Trälebäcken 327
 Trätte 149, 327
 Trätte, Nedra, Övra 149
Trättgårde 327
 Trökedalen 53
 Tubberöd 111, 121, 131, 245
 Tulteviken 119
 Tunge 47, 70, 328
 Tunnevik 144
 Turebacken 121
 Tuvorna 44
 Tvesnärten 171, 311
 Tvestjärten 171, 311
 Tvet 188
 Tveteberg 189
 Tvetehogen 189
 Tveten 76
Twisten 327
Twistakern 327
 Tyft 131
 Tyfta 131, 161
 Tyfter(öd) 37
 Täberg 26
 Tådås 124
 Täftan (Toften) 109

- Tåhall 79
 Tåkerödshagen 167
 Tåkerödtorpet 167
 Tålleröd (Tolleröd) 70
 Tålsleröd 82
 Tån 38, 101, 286
 Tångarna 114
 Tången 38, 84, 176, 177
 Tångeröd 140
 Tästeröd 82
 Töllås 165
 Tön(n) 117, 329
 Tönna 330
 Tönnenga 140
 Tönneröd 83
 Tönsång 140, 172 f., 330
 Törneröd 83
 Törreby 57
 Törresröd 71, 96
 Törret 60 f., 327

 Ucklum 79 f., 83, 276, 279
 Udden 184
 Ugglehed 42, 43
Ugglum 248
 Ullsgrinden 59
 Ullstorp 28
 Ulsbrunn(en) 123, 211
 Ulvegärde 47
 Ulvehed 104, 105
 Ulvesund 47, 120, 121 f.
 Un(de)näs 153
 Uppegård(en) 48
 Uppigenom 102
 Uppisocknen 102
 Uremaden 102
 Utby 96
 Uteby 140
 Utegård 181
 Ute-Restad 51
 Utgård 181, 342
 Utigenom (socknen) 102
 Utkil(ing)arna 146
 Uttersåker 96
 Utång(en) 131, 343
 Uxås 96

 Vabacken 96
 Vadholmen 144
 Vadsbacka 144
 Valeberg 71
 Valla 136, 331
 Vallby 71
 Valldal 44
 Valler(öd) 37, 196
 Vallerön 177
 Vallvik 184
 Valsång (Hvalsång) 124, 339
 Valtersång 47
 Valön 161
 Vannholmen 32, 343
 Warberg 71
 Var(e)kil 161
 Varekilsnäs 161
 Varfjäll 165
 Vargfjället 114
 Varpedala 38
 Varp(e)viken 98
 Varviken 152, 157
 Vassbo 109, 203
 Vassdal 173
 Vassdraget 126
 Vasser(öd) 149, 189, 196, 301
 Vassö 156
 Veden 44, 332, 343
 Vegestorp 28
 Vehall 44, 45
 Vekullen 63
 Vena 47 f., 181, 256, 345
 Vena, Lilla, Stora 181
 Vena myrar 184
 Veneröd 52
 Veneröd, Norra, Södra 52
 Vesteland 101
 Vesten 96, 315
 Vettingen 169, 332
 Vettsten 71
 Viddalen 144, 145
 Viddegärde 49, 87, 116
 Vidjan 135, 332
 Vik 124
 Vikebaken 90
 Vike hamn 135 f., 343

- Vikeled 136, 279
 Viken 131
 Viks Ödegärde 124
 Vildenäs 120
 Vingevrån 137
 Vinningstorp 71
 Vinterliden 145
Vintveten 328
 Vrå(e)n 109
 Vrångevatten 173
 Vräland 149, 222
 Vrängås 171
 Vulseröd 57
 Vårdberga 152
 Vägen 170
 Vägeryr 120
 Välan 37
 Välleröd 119
 Vällaviken 145
 Vällingbacken 342
 Vämneröd 71
 Vänten 101
 Värtegen 130
 Väster 164, 169, 335
 Västerby 109
 Västergård 30, 48, 74, 101, 123, 138,
 171, 188
 Västergården 70
 Västergärdet 70
 Västerkroken 98
 Västerlanda 99, 101
 Väster-Röd 24
 Västersjön 101
 Västra-Röd 139
 Vätan 137, 335
 Vävera 52
 Vävrån 52, 335

 Ytterby 45
 Ytter-Restad 51
 Ytter-Rinnan 113, 295

 Å 87, 109, 342
 Åbacken 122, 342
 Åberget 49
 Åby 101

 Åker 57, 63, 117, 131, 139, 145, 156,
 189, 341
 Åkerhög 43
 Åkervik 131
 Åketorp 76
 Ålebacken 76
 Åleberg 96
 Ålevik(en) 59
 Ålgård 166
 Ålkistebacken 76
 År(e)gren 87
 Årholmen 178
 Årsnäs 71
Åsaka 240
 Åsebacken 163
 Åsebrännan 90
 Åseby 71, 132
 Åsen 37, 45, 71, 101, 114, 145, 149
 Åseskräddarnas 72
 Åsetorpet 72
Aasleggen 284
 Åsleröd 48
 Åsleröd, Lilla, Stora 48
 Åsten 149
 Åstol 136, 338

 Äcklebacka 104
 Äggdal 32
 Äggdalen 76
 Äggestorp 63
 Ägglös(a) 284
 Älgön 31
 Älvängen 24
 Ämterö 127, 245
 Äng 181, 189
 Ängebråten 184
 Änggårde 48
 Ängen 93, 112, 343
 Ängviken 126
 Änghagen 98, 152, 184
 Ängås 149
 Ängö(n) 162, 169
 Äskekärr 169
 Äskemyren 191
 Äsperöd 92, 96, 151
 Äspeskogen 100, 101

Äspholmen 37	Önnö, Västra 132
Ävja 140	Ör(e)n 145
Öarna 32	Öresbo 96
Öberg 156	Örestad 98
Ödedalen 66	Örnekulan 119, 342, 344
Ödegård(en) 109, 169, 343	Örnmyren 145, 342
Ödegårdet 95, 100, 101, 124, 145, 160, 162, 184	Öröd 87
Öde-Långeland 149	Östergård(en) 47, 70, 74, 138, 140, 169, 171
Ödsmål 71, 84, 87, 96, 109, 166, 288	Österhagen 58
Ödsmåls prästgård 87	Österjärn 263
Öhagen 167	Österkroken 59
Ölseröd 181	Öster-Röd 24
Ön 28, 43, 178	Östra-Röd 139
Önne 156	Övergård(en) 48, 52, 138
Önnekulan 90	Över-Restad 51
Önneröd 43, 96, 124 f.	Överås 38
Önnö 132, 245	Överön 43

SPECIALREGISTER.

- I. Följande IN böra särskilt obser-
veras: Blitten 20, Bruse 210 f.,
Burman 212, Bönsen 217,
Kvitten 272, Mold(r)älinge etc.
220 ff., Pansen 338, Tollen
329, de på *-fare, -fari* 18 f.
samt de, som äro upptagna i
en ramsa från 1711, s. 21.
- II. Följande fonetiska spörs-
mål behandlas bl. a.:
- Svagtonigt *-ar(a) > ar(a)* 195 f.,
347, 350.
e > æ 297 f.
ō > ū 348 f.
ÿ > ū 322.
æ > ē 262.
le(n) > el > l 294, 304 f.
tl > tsl > (s)sl 215.
Växlingen *ia: iŋ* 200, 247, 312.
Växlingen *l: ʔ* 277.
Växlingen *w: ɣ* 259 f.
- III. F. ö. märkes följande:
- Haplologi 205 f., 213, 215, 279,
352 (?)
Har *e*-suffixet uppkommit ge-
nom ellips? 353
-hyrðir 256, 311 f.
Imperativiska namn 265, 291, 330.
-inn 229 f.
Kolliderande efterledstyper 244 f.
ma: må: mo 285 f.
Mask. *i*-stammar med omljud i
pl. 226 f.
Protlematisk *i*-stamsköping 294.
Rester av mask. *ia*-stammar i
boh. 227.
Skjaldbreiðr 308 f.
Tabell över frekvensen av (s)-*se(n)*,
-(s)sare(n) på Inland, Tjörn och
Orust 360.
Termfrågor: topoymikum, inko-
lent- och indigenatsnamn 16 ff.
-vin 209, 241, 335.

RÄTTELSE.

- S. 5, r. 27 står Spe, läs Sp.
S. 27, r. 20 » *hùtəhēs*, läs *hùtəhēs*.
S. 6I, noten » Havrelyckan, läs Havrelycken.
S. 69, r. 13 » *kòdəbón*, läs *kòdəbón*.
S. 7I, r. 36 » Bankan, läs Bankarn.
S. 82, r. 13 » **Sandbäcka**, läs **Sandbacka**.
S. 94, r. 22 » *mùtə*, *mùtərə*, läs *mùtə*, *mùtərə*.
S. 97, r. 28 » *skánsən*, läs *skánsən*.
S. 97, r. 35—36 står *fwàtə* etc., läs *fwàtə* etc.
S. 98, r. 2 står S. M. Svennungsson, läs L. M. Svennungsson.
S. 118, r. 17 » *màrviga*, IOD, läs *màrviga*, IOD.
S. 150, r. 7 o. 13 står *dùsa*, läs *dùsa*.
S. 150, r. 14—16 står *g* (i *fàgərshèlt* etc.), läs *g*.
S. 172, r. 16 står **Stensbro**, läs **Stensbo**.
S. 181, r. 28 » *bàgetərp*, läs *bàgetərp*.
-

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.

Förord	III
Viktigare källförkortningar	V
Övriga starkare förkortningar och särskilda tecken	VIII
Några data rörande de viktigaste meddelarna	IX
Inledning	I
Kap. I. Geografiskt ordnad uppställning av ON och därtill hörande IN (jämta upplysande notiser om de senare)	21
Inlands Södra härad	23
Harestads socken	23
Kareby »	26
Lycke »	29
Romelanda »	32
Torsby »	38
Ytterby »	45
Inlands Nordre härad	49
Holta socken.....	49
Jörlanda »	53
Norums »	60
Solberga »	67
Spekeröds »	73
Ucklums »	79
Ödsmåls »	84
Inlands Torpe härad	91
Hjärtums socken	91
Västerlanda »	99
Fräkne härad	102
Forshälla socken	102
Grinneröd »	112
Ljungs »	115
Resteröd »	119
Tjörns härad	122
Klövedals socken	122
Stenkyrke »	126
Valla »	136
Orusts Östra och Västra härader	146
Orusts Östra härad	146
Långelanda socken	146

Myckleby »	153
Stala »	158
Torps »	163
Orusts Västra härad	168
Morlanda socken	168
Röra »	178
Tegneby »	185
Kap. II. Inkolentnamnens bildningssätt (med jämförelsematerial hämtat utom avhandlingsområdet)	192
A. IN bildade till resp. stamord medelst suffix (Stamorden uppförda i bokstavsföljd)	192
B. IN bildade till resp. stamord medelst sammansättning	341
I Sammansättning av stamord och egennamn	341
II Sammansättning av stamord och appellativ (ev. kollektiv)	342
Tillägg. Om bindevokalen vid IN:ssammansättningar	344
Kap. III. Inkolentnamnsuffixens uppkomstsätt och spridningsområde ...	346
Register	367
Specialregister	391
Rättelser	392
